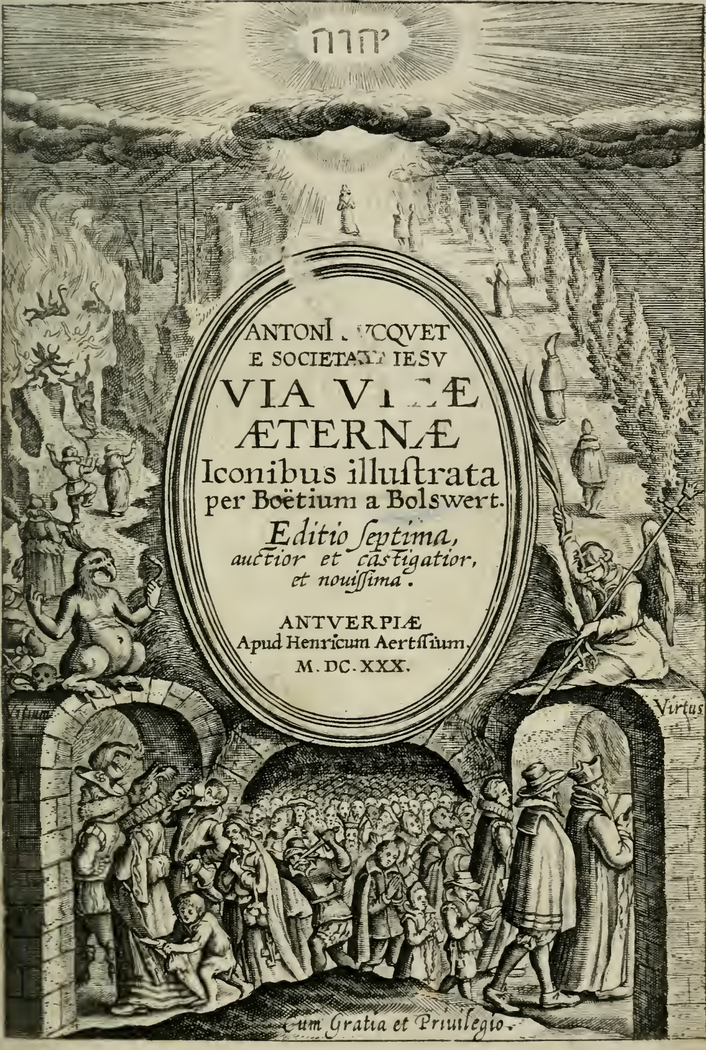

EX
LIBRIS
EWALD
SCHLUNDT

Sucquet

21

ucquet,A.soc.J. Via vitae aeternae,iconibus illustr
p. Boetium a Bolswert.Ed. sept. auct & casti .Pars
I.1630.M. gest. Titel & 10 ganzseit. Kupfern v.Boe-
tius v. Bolswert.Prgt.d.Z. 16, 496 pp.
Praz, p. 160.
Schönes, weitverbreitetes Emblembuch.Tafel
8 & 9 in Fotokopie (Orig-Gr.) ergänzt.

יהוה
ANTONI . VCQVET
E SOCIETA IESV
VIA VI Æ
ÆTERNÆ
Iconibus illuſtrata
per Boëtium a Bolswert.
Editio ſeptima,
auctior et caſtigatior,
et nouiſſima.
ANTVERPIÆ
Apud Henricum Aertſſium.
M.DC.XXX.
Virtus
Cum Gratia et Priuilegio.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

http://www.archive.org/details/antonisucqueteso00sucq

D. O. M.

REGI REGVM:

ET

REGINÆ CÆLORVM

B. VIRGINI MATRI

MARIÆ.

CLementiſſimè Deus, tua ſunt omnia, cæli & terra, & quidquid cæli ambitu continetur; & ſi quid offerimus tibi, tuum; quod à benigniſſimâ manu tuâ accepimus, reddimus; ut ad ſuum principium, ex quo fluxerunt omnia, revertantur. Ideoque hoc opus, non meum, ſed tuum, quàm humillimè offero: VIAM hanc VITÆ tibi, qui es VIA, VERITAS, & VITA NOSTRA, nec-non B^MÆ^ MATRI TVÆ: ac rogo, ut cum eâ ad iſtam, & omnes, qui eam legerint & iniverint, benignè reſpicere digneris, ut in te, qui VERA VIA es, ambulent, & in VERITATE permaneant; & ad te, qui ſalus es, & VITA NOSTRA ÆTERNA, perveniant; atque ita eò, unde omnia, revertantur. Amen.

Facultas R.P Præpoſiti Provincialis Provinciæ Flandro-Belgicæ.

Librum VIA VITÆ ÆTERNÆ *inſcriptum, & à R.P. Antonio Sucquet Societatis noſtræ confectum, atque à deſtinatis arbitris lectum & approbatum, ego Florentius de Montmorency Societatis* JESV *per Flandro-Belgicam Provincialis; ex auctoritate admodum R. P. N. Generalis Mutij Vitelleſci in lucem prodire permitto; & concedo facultatem typis eum mandandi. In cujus rei fidem haſce manu meá ſubſcriptas, & ſigillo officij mei munitas dedi. Bruxellæ 7. Septembris, Anno, 1624.*

Florentius de Montmorency.

APPROBATIO.

Liber hic inſcriptus VIA VITÆ ÆTERNÆ, *Auctore R. Patre Antonio Sucquet, Societatis* JESV *Theologo, & ab eodem jam recognitus, eſt doctus, & nil niſi devotionem ſpirat, ac ſimul ad orationem inſtigat, ut etiam doctiores viam meditationum facillimè per hunc inveniant. Quare omni ſtudio admittendum puto, ut typis mandetur, quò in plurium hominum manus perveniat. Quod teſtor 1. Maij. Anno 1624.*

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus & Plebanus Antverpienſis.

PRÆ-

UIUC

BEnigne Lector, accipe hanc Viam vitæ æternæ, quam tibi ut filio offert Dominus IESVS vita noſtra per me indigniſſimum ſervum ſuum: omnia enim opera noſtra in nobis operatus eſt.

Eſaiæ 26.

Illum autem aſſiduè rogo, ac rogabo & multi mecum, quos in hac negotiatione (ut ſic loquar) habeo ſocios, & apud Deum Oratores, ut me, & te, & omnes qui viam hanc legent, gratiâ ſuâ prævenire dignetur is, qui eſt fons omnis gratiæ, & bonitas infinita Chriſtus IESVS.

Oratio pro Lectore.

Tu viciſſim idipſum pro me, ac te, & illis, qui pro te orant, roga. Orationem ad hoc habes initio libri præparatam, pag. 3.

Orandum pro Auctore, &c.

Deinde inter legendũ, Deum quaſi loquentem audi; etenim juxta S. Auguſtinum, nobis infinita illa majeſtas loquitur, dum ſacra legimus. Paratum verò habe cor, ut monentem audias, ſequaris Deum præeuntem; ipſe enim Via, Veritas, & vita.

Quomodo legendum, & audiendus Deus.

Et agitur, agitur, mi frater, agitur, attende, & appende obſecro, de æternitate, æternitate tuâ, & meâ. Vt verò inoffenſo pede hanc Viam per gratiam Domini noſtri IESV CHRISTI decurras, ſi quis pro humanâ fragilitate irrepſerint errores, & in calcem libri rejecti ſint (etſi verè magnâ charitate, & diligentiâ plures intenderint correctioni) corrige eos, rogo, initio ne aliàs inter legendum remoram experiare, & moleſtiam.

NOTA Lector, Primò errata corrigenda.

Nunc quid in noviſſimâ hac editione præſtitum Dei, & B. Virginis auxilio, habe. Certè quæ

Quid in hac editione præſtitum. *poſt primam editionem hactenus cognovi deſiderari, conatus ſum, quoad licuit, perficere, vel adijcere.* Divifio operis. *Quæ inquis, illa? 1. Effectum ut opus hoc, ſi quis ita cupiat, dividi queat in partes duas. 2 Exercitia ſingula ſunt in complura diſtributa, ne cui longiora* Exercitia diviſa. *videri poſſint. 3. Ea omnia ad communionem quotidianam ſeu ſpiritualem, ſeu ſacramentalem ſunt* Omnia habent applicationem ad Communionē. *accommodata. 4. Meditationes ſubinde auctæ. 5. Cū harum puncta qualibet meditationem contineant, ijs ſubnexui exercitia varia communia, idq́ Sanctorum exemplo. Hinc verò colligere potes medi-* Meditationes auctæ. *tationes nullo die facilè defuturas.*

NOTA diligenter. Exercitia communia ſunt in 1. & 2. parte. *Obſerva, rogo, illa exercitia, quæ quaſi præcipua, & communia omni meditationi ſunt, in prima & ſecunda parte haberi; in prima in initio, in ſecunda in fine libri 3. ne ſi quis duabus partibus compingi librum vellet, in alterutra hæc requireret. Nota verò ſolùm citari numerum paginæ primæ partis,* NOTA. *neque numerum adjectum illi ſemifolio, quod in fine ponitur. Quare cùm citationem videris paginæ in prima parte folio primo ſignato poſitæ, (v. g. Hæccine vera &c. ut ſuprà p. 7. Hæccine firma fide, p. 8.) memor eſto eadem in fine ſecundæ partis reperiri, & quidem auctiora, idq́ folio ultimo ſine nota alphabeti, ſine numero. Imò commodo tuo curavi, ut* NOTA. ſedulò usū horum exercitiorum. *in exemptitio folio ea excuderentur, ut commodiór tibi eorum foret uſus in omni meditatione: neque ſolùm in hoc opere, ſed & in omni lectione cujuſvis pij libri, ut experientia ipſa monſtrabit 6 Acceſsère* Vita Chriſti IESV addita. *deinde puncta de* IESV CHRISTI *amantiſſimi Domini noſtri vitâ. Hæc habes lib. 3. c. 3. ut autem Euangelium cuique dici juxta Eccleſiæ ritum aſſi-*

gnatum reperias, vide Indicem Concionatorum; Primus enim numerus paginam indicat, ubi puncta ex textu Euangelij diei, de quo agitur, invenias. 7. Vt verò hæc puncta condirentur, præter illa brevia exercitia communia, de quibus l. 1. c. 1. p. 5. & ſeqq. habes complura de affectibus pro omni meditatione commodis l. 2. c. 51. & ſeqq. Horum autem ubi, & quis uſus poſt ſingula puncta in vitâ Chriſti l. 3. c. 3. indicatur. 8. Diarium etiam auctum eſt. V. c. 20. l. 3. 9. Pro ſingulis item ſtatibus brevis norma vivendi data eſt, & meditatio cuique propria quotidie, aut certè crebrò uſurpanda. Vide l. 3. c 21. 22. 23. 24. Capite 25. diſces, ut perſeverare debeas in vocatione tuâ. 10. Documenta habes aliquot rariora Sanctorum, eaq; in calce libri p. 1115. ſimul poſita. 11. Initio verò poſt præfationem habebis praxim, ſeu uſum libri, quem, rogo, conſidera, & boni conſule. 12. Indicem quadruplicem qui requirebatur. Primum Capitum. Secundum Materiarum pro meditatione. Tertium Rerum. Quartum Concionatorum; quibus novæ notæ marginales ſubſerviunt. Primus, qui Capitum, eſt ut mox videas, quid hoc opere toto contineatur. Secundus tibi eadem capita diſtribuit, ut aſſignet commodam materiam quotidianæ meditationi, cui etiam Quartus eſt accommodus, ſcilicet Concionatorum. Etenim (Nota ſedulò) hunc non ſolùm eſſe in uſum concionatorum, ſed tuum, ſed cujusvis: nam quod Concionatori uſui erit volenti de Euangelio Dominici, aut feſti alijs dicere, id tibi, & omnibus de eodem volenti meditari. Ad hoc habes de vitâ Chriſti univerſa Dominicis omnibus, ac feſtis, &

Tractatus de Affectibus.

Diarium auctum.

Norma vivendi pro quolibet ſtatu.

Documenta Sanctorum.

Praxis libri

Index quadruplex. Et quis eorum uſus.

NOTA. ſedulò de Indice Cōcionatorū.

alijs diebus puncta ex ipſis Euangelij verbis concinnata, & diſtributa cap. 3. lib. 3. Igitur tu Concionator, vel Lector, ſi de Euangelio Dominicæ alicujus aut feſti dicere, vel accommodatè meditari volueris, primò inſpice Concionatorum indicem. Hic tibi quærenti quod ſit Euangelium, monſtrabit: unde iſtud, ſeu puncta petere debeas. Primus enim numerus illud notat, reliqui materias accommodatas.

NOTA bene, quãtus uſus Indicis Concionatorum.

Nunc rogo humillime te JESV CHRISTE, *dulciſſime Redemptor mi, qui ades hîc, & es nobis Via, Veritas, & Vita, ut eum, qui hæc legit, & me infinitâ miſericordiâ tuâ ad te ita ducas, ut vitam aliquando habeamus, & abundantiùs in te æternùm habeamus, & amemus æternùm te ô omne bonum, omne bonum.*

Oratio pro Lectore.

Te verò, ô Lector, rogo, ut ſi quid hîc legas quod placeat, non mihi tribuas miſero peccatori, & inutili ſervo Domini mei, id eſt, non tribuas calamo ſcriptionem, ſed ſcriptori; non lumen laternæ, ſed luci; non picturam penicillo, ſed pictori; aut donum parum fideli diſpenſatori, ſed Deo largitori omnia tribue, à quo omne bonum, & donum emanat. Illi ſoli honor, & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Omnia Deo tribuenda.

PRAXIS

TRiplex eſt, 1. ut à viâ mortis ad viam vitæ redeas. 2. ut in eâdem proficias. 3. ut in eâ te perficias.

Si ergo, ô Lector, eheu! in peccato es, & vivens mortuus es, quod abſit, rogo te per Jesvm, & ſalutem tuam, cave vel ad momentum remanere in illo ſtatu infeliciſſimo, & eſſe hoſtis Dei, ſub poteſtate diaboli, reus æternæ damnationis; ſed cùm poſſis gratiâ Dei mox reſurge, & ad hoc utere, l.1.cap.4.5.6.7. *Converſio ut curanda.*

Si verò tentaris, id eſt, non mortuus, ſed æger animo es, ægreque virtutem exercere, aut vitium poſſis vitare, generalia remedia pete ex lib.2.cap.38. & ſeqq. ubi reperies adverſus omnia morborum genera, & pro omni virtute acquirenda media 12. Item in cap. 51. & ſeqq. de Affectibus, & l.3. cap.17. de Pace. Propria autem ſuis locis invenies. *Remedia morborum animi unde petenda & tentationũ.*

Si de aliquo dubitas & deliberas, lege l.2.c.1.2. *Quid in dubio faciendũ.*

Si acedia ſurrepat, utere ſtimulis, l. 2. cap. 11.12. & ſeqq.

Quòd ſi jam ſanus es, Diſce operari Dei gratiâ, eique cooperari & perficere opera tua; ad hoc enim vivis. & vide c.5. l.2. l.3. c.20. *Operum directio.*

Vt in adverſis te gerere debeas, vide lib.2. cap.6.7. & l.3. cap.17. *Quomodo in adverſis.*

Quomodo in proſperis, l.2. c.20.23.44. *Quomodo in proſperis te geras.*

Omni tempore & loco Deum ut finem tibi propone, & lux intentionis bonæ in tenebris hujus vitæ noſtræ præcedat te, de quâ l.3. c.11. Idque ut omnes cogitationes, verba, & opera ad ejus gloriam dirigas. Quò enim potiùs? Dic precor. *Quid omni tempore. Intẽtio recta.*

Quotidie verò, 1. manè meditare exemplo SS. & magnorum, etiam Principum, ut Caroli V. &c. Meditationis materiam aptam diei, liber hic Dei gratiâ dabit. *Quid quotidie faciendũ. Meditandũ manè.*

Vide Indicem materiarum pro meditatione cujuſque diei, & Indicem etiam Concionatorum, qui communis etiam eſt meditantibus. 2. Sacrum audi, de quo l. 3. cap. quod 9. ſequitur per errorem non notato, cui etiam ſubſerviet exercitium meditationi ſubjectum, uti & Spirituali, vel Sacramentali Communioni, de quâ breviter in capp. ſingulis, & fusè l. 3. capp. 6. 8. 9. 3. Examen ſemel, ſaltem veſperi facito, de quo l. 2. cap. 4. 4 Lectione piâ animum excita, de quâ l. 2. cap. 33. 5. Opus aliquod manuale exerce, de quo l. 3. c. 20. in Diario.

Sacrum audiendum.

Vel ſtude, de quo l. 2. cap. 31.

6. Collige te crebrò & maximè horis ſingulis, de quo l. 3. cap. 20. in Diario.

In his, & reliquis per diem ut te gerere debeas, Diarium breve te inſtruet l. 1. c. 13. p. 151. & Diarium longius, l. 3. c. 20. & varij tractatus eadem tibi fusè explicabunt.

Quid hebdomadatim faciendum.

Quot hebdomadis, Dominica Confeſſio inſtituenda. vide l. 1. c. 7.

Et ſacra ſynaxis adeunda. vide l. 3 cap. 6. 8. 9. Meditationes accommodæ diebus per hebdomadam infrà aſſignantur, *in Indice materiarum.* Sabbato verò recollectionem inſtitue ut ſignificatur l. 3. c. 5.

Quid in Quadrageſimâ. In Paſchate.

In Quadrageſima habes myſteria, & maximè quæ de Paſſione, l. 3. c. 10. Similiter & in Paſchate, ejuſque tempore, l. 3. c. 3. cui etiam ſubſerviunt Meditationes de virtutibus Theologalibus, l. 2. cap. 37. Et intentione purâ l. 3. c. 11.

Quid feſto die agẽdum.

Si feſtum inciderit B. Virg. vel alicujus Sancti, vitam illius lege, & exercitiis illis communibus inter legendum utere, vel ex vitâ illius tria collige puncta. 1. Quomodo à Domino electus ſit & vocatus, & in purgativâ ſe exercens cum timore & tremore operatus ſit ſalutem ſuam, atque æternitatem apprehenderit, pœnitentiam egerit, & mundum contempſerit, & imitare. 2. Quibus virtutibus aliis moralibus tibi præluxerit,

Quomodo Sanctorum vita ſit imitanda.

luxerit,& cur tu id non poſſis, vel nolis ad te percunctare, eaſque exercere ſtatue: & animæ potentias ac ſenſus quinque conforma illius potentiis & ſenſibus; juverit ad hoc velut præſentem eum intueri. 3. Vide quantâ fide & ſpe, & charitate in vitâ, & morte Deo ſe conjunxerit, & eum honorârit: Quomodo viciſſim illum Deus honoret, & illarum actibus virtutum ad Sancti honorem te Domino conjungo, eique & Sancto gratulare. Huc pertinet Meditatio de B. V. l.3. c.19. Et de imitatione SS. l.2. c. 44. De fervore eorum, lib. 2. cap. 14.

Quolibet menſe ſaltem unum diem tibi tribue, & te propiùs inſpice, & finem ac progreſſum tuum, uti inſtrueris, l.3. c.5. & 20. *Quid menſibus ſingulis agendum.*

Quotannis, 1. die anni æternitatem cogita, & numera annos & dies tuos præteritos & reliquos, Deoque conſecra, & ſaltem ex anno toto tibi tempus aliquod ſume pro curandâ ſalute tuâ, vel domi tuæ ſolitudinem quærendo, vel in domo Religioſâ. Porrò pro ſeceſſu & ſui renovatione accuratiore, lege de Solitudine, l.2. c. 30. & per aliquot dies manè & veſperi rumina unam ex illis octo conſiderationibus, l. 1. cap. 4. Deinde præpara confeſſionem generalem, & Colloquio, ibidem, cap. 5. p. 52. poſito te excita. Denique ſi uno tantùm die tibi vacare poſſis, eundem ſic diſtribue. Meditare, Primò mane de fine hominis; Secundò, de morte. Tertiò, de judicio; Quartò, de æternitate: reliquo verò tempore vitæ tuæ actiones recognoſce, & confeſſionem inſtitue juxta lib. 1. cap. 6. & propoſita ſcribe, ut ibidem p. 77. *Quid quotannis.*

Quòd ſi triduum cum Chriſto latere placebit, eâdem præparatione præmiſſâ, primò meditare de fine; deinde reliquas decurre meditationes poſitas, l. 2. c. 39. & ſeqq. pro meditationis affectu excitando, ſucciſivis horis exercitium quadruplex, lib. 2. cap. 3. 4. 5. 6. pertracta.

Quòd

Quòd ſi tibi non licet aliò abire, ſaltem domi quolibet ſemeſtri in feſto omnium SS. & Paſchæ quaſi ad mortem te para hoc pacto: Per dies aliquot renova mentem meditationibus in modo meditandi propoſitis. lib.2.cap.39.

Ac deinde juxta id, quod l. 1. c. 6. p. 77. traditur, de te tuiſque rebus diſpone.

Quid refugis? Nónne vitæ tempus ad hoc unum tibi datum, ut ſalutem cures tuam; & dicere potes Deo, aut animæ tuæ, Non vacat? Dicere quidem potes, ſed non credet Deus, neque ullus qui te Chriſtianum novit, neque tu, ſi te noris.

NOTA, NOTA *Quid die & hora mortis.*

Quid denique faciendum tibi ſit die illo, qui de omnibus judicabit, à quo pendet æternitas, & horâ illâ quam alia non ſequetur. Vide l.3.c.26. & Vale in Chriſto Jesv, eíque vive, & morere.

Index

Index Capitum Viæ Vitæ æternæ.

LIBER I.

CAput 1 de fine hominis, p 3.
Exercitia quædam omni meditationi communia, p.5. 6. & ſeqq.
Eadem habentur in fine lib.3. ultimo ſemifolio non ſignato.
Cap.2. de fide, p.18.
Cap.3. de ſtatu vitæ deligendo, p.30.
Cap.4. de maturâ converſione. p.43.
Conſiderationes 8 pro eadem, p 50.
Cap.5. de pœnitentia & contritione, p 52.
Cap.6. de confeſſione p.62.
Examen pro confeſſione generali, p.67
Cap.7. De frequenti Confeſſione, p.80.
Cap. 8. de confeſſario, p.89.
Cap.9. de ſatisfactione, ac primo de jejunio, pag 96.
Cap.10. De Eleemoſyna p.104.
Cap. 11. de oratione, p.115.
Cap 12. de lectione horarum, p.133.
Cap.13. Regula ad perfectionem, p.145.
Diarium breve, p.151.

LIBER II.

Caput 1. De modo deliberandi, p.158.
De notis ſpirituum, p.160.
Cap.2. deliberatio de perfectionis ſtudio, (p.168.
Cap.3 de gratiarum actione, p 179.
Cap.4 de examine generali & particulari, p.186.
Meditatio pro vitio extirpando, pag 199.
Meditatio pro virtute acquirenda, p.200
C 5. de conſideratione agendorum p.203
Cap 6 de conſideratione malorum. p.214
C.7. de patientia in proprijs malis p.223
Cap. 8. de contemnendis hominum judicijs, p.231.
Cap.9 de peccato veniali, p.243.
Cap 10 de tentationibus. p 248.
Cap.11. de Acedia mortificatione, p.262.
C.12. de ſtimulo ex brevitate vitæ, p.270
Cap.13 de periculis vitæ, p. 276.
Cap.14. de fervore SS. p.280.
Cap. 15 de charitate erga Eccleſiã, p.286.
Cap.16. de charitate erga animas in purgatorio, p 292.
Cap 17. de zelo animarum, p. 297.
Cap.18 de mortificatione, p 302.
Cap 19. de paſſionibus edomandis, p.311.
De odio ſui, p. 318.
De curioſitate, p.321.
Cap 20. de mediocritate tenendâ, p.326.
Cap.21. de ſuperbiâ, p 335.
Meditatio de humilitate, p.338.
Cap.22. de obedientiâ, p.349
Cap. 23. de moderanda cupiditate bonorum, p.358.
De Avaritia, p.368.
De paupertate. p 371.
De bonorum uſu, p.378.
De bonorum diſpenſatione, p.383.
Cap 24. de delectationum appetitu moderando, p.390.
De caſtitate, p 398.
Cap.25. de modeſtia, p.404.
De converſatione cũ proximo, p.408.
C.26 de temporis habenda ratione, p.414
Cap.27. de monitore eligendo, pag. 419.
Cap. 28. de amicorum delectu, pag.428.
Caput. 29. de familiæ delectu, pag.438.
Caput. 30. de ſolitudinis bono, pag.446
Caput. 31. de ſtudijs. p.458.
Caput.32 de officio ejus qui alium docet, & concionatur, p 467.
Caput 33 de lectione pia, p 477.
Caput 34 de perſeverantia, p.486.

SECVNDA PARS.

CAp.35. de meditandi methodo, p.498.
Cap.36. de Nativitate Chriſti, p.517
Caput 37. de modo meditandi per fidem ſpem, & charitatem, p.523.
Meditatio de verbis illis: Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, p.532.
Caput 38. de confidentia in Deo, p.550.

Caput

Caput 39. de ponderatione virtutis, & vitij, p.559.
C.40. *de prudentia filiorum ſæculi, p 568*
Cap 41. de morte, p.577.
Cap.42. de extremo judicio, p.584.
Cap 43. de æternitate p.593.
Cap.44. de imitatione SS. p.602.
C 45. de pace animæ per virtutem, p.611.
Cap.46. de gaudio ex virtute, p.620.
Cap 47. de imitatione Chriſti, p.629.
Cap.48. de beneficijs Dei, p.638.
Cap 49 de perfectionibus Dei p.647.
Cap.50. de petitione, p. 656.
Cap.51. de affectibus in genere, p.660.
Cap.52. de affectu fidei, p.663.
Cap.53. de affectu admirationis p 668.
Cap.54. de affectu compaſſionis, p.672.
Cap.55. de affectu contritionis, p.678.
Cap.56. de affectu ſpei, p.684.
Cap.57. de affectu imitationis, pag. 689.
Cap.58. de affectu gratitudinis, p.694.
Cap.59 de affectu gaudij, p.701.
Cap.60. de affectu amoris, p.708.
Cap.61. de exercitijs præcipuarum virtutum, charitatis proximi, reſignationis, humilitatis, contemptus rerum humanarum, paupertatis, obedientiæ, caſtitatis, patientiæ, abſtinentiæ, fervoris Sanctorum, p.715. & ſeqq.
C.62. *Exercitiũ poſt meditationẽ. p.726.*

LIBER III.

Cap.1. de perfectione, p.745.
Cap.2. de imitatione Chriſti, p.751.
Regula ad perfectionem, p.761.
Ca.3. de vita Chriſti meditationes XCI. p.764. Quæ cuique diei juxta ritum Eccleſiæ aſſignetur, & quomodo eandem facilè invenias, docebit te Index Concionatorum.
Cap.4. de deſiderio perfectionis, p.790.
Cap.5. de renovatione ſui, p.795.
Caput 6. de Communione p.805.
Cap.7. de officio Sacerdotis, & præparatione ad Sacrum, p.816.
Cap.8. Ante Communionem meditatio, p.824.
Cap.9. de Communione, p 854.
Cap. de modo audiendi ſacrum, p.864.
Hoc caput numero ſuo notari non potuit, quia ſeriùs error deprehenſus.
Cap.10 de Paſſione Chriſti, pag 876.
Cap.11. de pura intentione, p.898.
Cap.12. de præſentiâ Dei, p 914.
Cap.13. de amore Dei. p 925.
Cap.14 de charitate proximi p 937.
Cap.15 de dilectione inimicorum, p 946.
Cap.16. de contemplatione. p 958.
Cap.17. de pace animi, p.978.
Exercitium pro confidentiâ in Deo excitandâ in ſcrupulis & adverſis, p.1011. & ſeqq.
Conſolatio animæ afflictæ, p.1015.
Cap 18 de notis ſalutis, p.1016.
Cap.19 de imitatione B.V. p 1024.
Ludov. Bleſij Roſarium, p.1035.
Cap.20. Diarium, p 1042.
Recollectio menſtrua, p.1061.
Cap.21. de ſtatu matrimonij, p.1063.
Cap.22. de ſtatu viduitatis, p.1071.
Cap.23. de ſtatu cœlibatus, p.1076.
Cap.24. de ſtatu Religioſi, p.1082.
Cap 25. meditat. de Perſeverantia in propria vocatione, p.1087.
C.26. *de præparatione ad mortẽ. p.1091.*
Cap.27. de vita æterna, p.1106.
Documenta pro Reſignatione perfecta, & perfectione, p.1115. Alia è D. Vincentio, pag.1123. Alia ex D. Bernardo, p.1126. Alia ex D. Thomâ, p.1128. Epilogus ad B.V. Exercitia quædam omni meditationi communia, quæ etiam pleraque habes, l.1.c 1.

INDEX

Quo quiſque uti poteſt, ut aptè Meditationem die quolibet ſibi ſumat.

Pro via purgativa.

Diebus Lunæ.

DE fine hominis, p.10.
De ponderatione virtutis & vitij, p.559.
De vitio in genere, p.199.
De peccato veniali, p.243.
De periculis vitæ hujus, p.276.
De brevitate vitæ, p.270.
De morte, p.577.
De purgatorio, p.292.
De extremo judicio, p.584.
De æternitate, p.593.
De matura converſione, p.54.
Conſiderationes 8. pro eâdem, p.50.
De pœnitētiâ & cōtritione, p.52.678.
De frequenti confeſſione, p.80.
De ſatisfactione ac jejunio, p.97.
De abſtinentiâ, p.724.
De eleemoſynâ, p.104.
De tentationibus, p.248.
De accediâ, p.262.265.
De curioſitate, p.321.323.
De ſuperbiâ, p.335.
De avaritiâ, p.368.
De contemnendis hominum judiciis, p.231.
De Pater noſter, p 761.
De notis ſalutis, p.1016.

Pro via illuminativa.

Diebus Martis, Mercurij & Iovis.

De ſtudio perfectionis, p.168.
Huc pertinent Documenta, l.3. pag. 1115.& ſeqq. ex Sanctorum ſcriptis collecta.
Regula ad perfectionem, p.145.
De prudentiâ filiorum ſæculi, p.568.
De ſtatu vitæ eligendo, p.30.
De ſtatu matrimonij, p.1063.
Dē ſtatu viduitatis, p.1071.
De ſtatu cœlibatus, p.1076.
De ſtatu Religioſi, p.1082.
De examine generali, p.186.
De conſideratione agēdorum, p.203.
De modo deliberandi, p.158.
De notis ſpirituum, p.160.
De fervore Sanctorum, p.280, 725.
De charitate erga Eccleſiam, p.286.
De zelo animarum, p.297.
De mortificatione, p.306.
De paſſionibus domandis, p.313.315.
De odio ſui, p.318.319.320.
De conſideratione malorū, p.215.216.
De patientiâ in proprijs malis, p.223. 723.
De mediocritate tenendâ, p.327.
De humilitate, p.338.341.717.
De cōtemptu rerū humanarū, p.718.
De diffidentiâ ſui.p.550.
De virtute in genere.p.200.
De obedientiâ, p.349.352.721.
De moderanda cupiditate bonorum, p.358.
De paupertate, p.371.70.
De eleemoſyna, p.104.
De bonorum diſpoſitione, p.383.385.
De bonorum uſu, p.378.
De delectationum appetitu moderando, p.390.
De caſtitate, p.396.398.722.
De modeſtia, p.404.
De converſatione, p.408.
De temporis habendâ ratione, p.414.

De monitore eligendo,p.419.
De amicorum delectu,p.428.
De ſolitudinis bono, p. 446.
De perſeverantiâ,p.486.488.490.
De lectione piâ,p.477.
De Meditatione,p.498.500.
De petitione,p.656.
Exercitium poſt Meditationem, p. 726.
De Oratione,p.121.
De lectione horarum,p.135.
De imitatione Chriſti,p.629.
De Chriſto Duce ſequendo, p.751.
De vitâ Chriſti medit. xcj.p.765.
Quomodo, inquis, iis utar? Reſpondeo aut ordine, quo poſitæ ſunt, eas meditabere, aut unamquamque eo die, quo Eccleſia Euangelium ex quo deſumptæ ſunt, legit, & ad hoc tibi magno uſui erit Index Concionatorum.
De Nativitate Chriſti, p.517.
De imitationis affectu, p.689.
De imitatione SS. p.602.
De gaudio ex virtute, p.620.
De pace animæ per virtutem, pag. 611.
De ſtudiis,p.458.460.
De confeſſario,p.89.
De Concionatore, & eo qui alium docet,p.467.
De Fide, p.18.663.
De Spe,p.684.
De modo meditandi per fidem, ſpem & charitatem,p.513.

Pro viâ unitivâ.

Die Veneris.

De paſſione Domini, p. 876.

Die Dominica.

De perfectione, p. 745.
De vitâ æternâ, p.1106.
De Communione,p.805.842.854.
De modo audiendi Sacrum,p.86.
De præparatione ad Sacrum,p.816.
De perfectionibus divinis,p.647.
De intentione purâ,p.898.
De præſentiâ Dei, p.914.
De amore Dei,p.925.
De amore proximi,p.715.937.
De zelo animarum,p.297.
De dilectione inimicorum,p.946.
De conformitate voluntatis noſtræ cum divina,p.978.
Exercitium pro confidentiâ in Deo excitanda in ſcrupulis & adverſis, p.1011.
Conſolatio animæ afflictæ,p.1015.
De Reſignatione,p.716.
De Admiratione, p.668.
De Compaſſione,p.672.
De gratitudine,p.694.
De beneficiis Dei,p.638.
De Gaudio,p.701.
De Amore,p.708.

Die Sabbathi.

De renovatione ſui,p.795.
Recollectio,p.801.
De imitatione B.V.p.1024.

LIBER PRIMVS
VIA
INCIPIENTIVM.

PRIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Conſidera, ô homo, finem tuum & vias tuas.

A *Conſidera coram Deo, quo fine* B *creatus ſis, duplicemq́ eſſe terminum,* C *felicem, &* D *infelicē: ad hunc devolvitur* E *mundus: qui in fumum abit, tripliciq́ ardet concupiſcentiâ: & ut* F *mare naufragum ſyrtibus ac ſcopulis plenum ſemper agitatur. Ad illum ſive cæleſtem gloriam triplex ducit* G *via: quâ ſignificatur triplex vitæ ſtatus; Religioſus, per directā: Eccleſiaſticus, per obliquā: ſæcularis, per ſinuoſam multùm ac ambagioſam: Quia ſcilicet minùs ad perfectionem ex naturâ ſuâ accōmodus eſt, etiāſi perſæpè qui in eo ſunt, alijs in perfectiore ſtatu viventibus virtute multùm antecedant. Per triplicē illam ſimiliter viā, purgativa ſeu Incipientium, illuminativa ſeu Proficientium, unitiva ſeu Perfectorū via ac vita deſignatur. Imò etiam in quolibet ſtatu, gradu, actione moneris viam ſeu agendi vivendiq́ modum eſſe triplicem. Vide an in omnibus rectiſſimam teneas,* H *Deumq́ ſemper ob oculos habe, & oraturus in omni loco accede ad Deum, vel ut* I *reus de peccatis ingemiſcens, vel ut pauper & inops à virtutibus, aut velut ſponſa flagrans amore (Quæ perſonæ triplicem viam ſpiritualem exprimunt.) & dic:* Pſal.118. *Appropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo, Domine, juxta eloquium tuum da mihi intellectum.*

ORATIO

I I

ORATIO

Quâ lector gratiam petit legendi & lecta faciendi.

DIxisti, *Domine* Iesv, *Nemo poteſt venire ad me, niſi* Ioan.6.
Pater qui miſit me traxerit eum, & omnis qui audivit à
Patre, & didicit, venit ad me. Igitur te humillimè rogo, Deus
meus trahe me, doce me dū hæc lego juſtificationes tuas; quiſquis 1.Petr.4.
enim loquatur quaſi ſermones tuos accipio, *nemo enim*
dicere poteſt Dominus Jesvs *niſi in Spiritu Sancto. Veni igitur* Contritio.
S. Spiritus, doleo enim vehementer quòd non amaverim ſic mei
amantem: veni, loquere mihi, quia audit ſervus tuus; ſi ſurdus eſt,
fac audire, & mutum loqui magnalia tua, alioſq́ ad te trahere,
ut doctrina hæc, ſi eam cùm facere poſſim negligam, non ſit mihi
in improperium. Scio enim non caſu, ſed hæc mihi deſtinatò à te
velut per Epiſtolam mitti ex infinito amore, & ſuavi providentiâ
tuâ, rogoq́ ut bajulo retribuas in bonum. Et ut ſicut gratiâ tuâ
invitantem volo ſequi hodie, & amantem non deſerere, ſic tu non
me deſeras ſalus & ſpes mea in æternum, Amen.

CAPVT PRIMVM.

Conſideratio de fine hominis, & auxilia ad orationem ritè faciendam.

QVEMADMODVM nauta antè omnia quem petat portum ſibi ſtatuit, viator terminū quò tendat; ita etiam nihil magis neceſſarium eſt in viâ & vitâ mortalitatis noſtræ, quàm finem creationis, navigationis (ut ita loquar) atq; hujus peregrinatio- *Finis conſideratio neceſſaria.*
nis noſtræ diligētiſſimè cōſiderare; ut hoc pacto cætera omnia, quæ in vitâ agenda ſunt, eò dirigātur. Aliàs enim aut ſępè recedimus à viâ & termino, aut ſaltē per amba-

Sap. 5. geſimus, viaſque ambulamus difficiles & laborioſas. Deus bone, quantus hic error in omni hominum vitâ! *D. Thom. 1.2, quæſt. 89 art. 6.* quotus enim quiſque, dum primùm ratione uti incipit (quod oportere hominem facere S. Thomas ait) tendere ab exilio ad patriam, cogitationeſque, ſtudia, verba & actiones eò dirigere ſatagit? *Fines varij.* Ferè quivis fines vaniſſimos honorum voluptatumque ſibi præſtituit, curſumque, eheu! miſeri quò dirigant, aut dirigere debeãt, ignorant: cumque vocati ſint ad magnos honores in cæleſti Hieroſolyma die ſtatuto capeſſendos, errabundi, & ludibundi, longè à Jeruſalem in Jericho proficiſcuntur. Nulla certè res magis luctuoſa, nulla magis digna lacrymis, tanto fine creatum hominem adeò ſui & Dei immemorem vivere, ut de fine minima cura ſit ac ſollicitudo. *Finis noſter Deus & cœlum.* Ne ergo communi vulgi errore abripiaris, rogo te quicumque hæc legis, ut finem tuum conſideres, ut oculis priùs in terram, unde ortum habes; deinde in cælum, cujus regnum ut aliquando poſſideres à Deo factus es & creatus, attollas, lacrymoſos inquam, ad Deum oculos peregrinus & advena, in terrâ deſertâ, loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis.

Quod in Meditatione omni Dei præſentia attendenda. Ante omnia memento in omni Meditatione, Oratione, & conſideratione Deum tibi eſſe præſentiſſimum; cui proinde cave velut abſenti loqui irreverenter, & indevotè; ideoque orationem præparatoriam præmittere non erit abs re, ut operationes tuæ ſincerè ad Dei gloriam dirigantur, & gratiam ad bene meditandum Dominus largiri dignetur: quæ oratio ſit vel mentalis, vel vocalis. v. g. *Veni creator Spiritus*; vel, *Miſerere*, aut aliqua alia quâ te excitari ſentias.

ORA-

ORATIO PRÆPARATORIA,

cujvis Orationi longiori, vel Meditationi communis.

POTENTISSIME *Deus, coram quo omnia ſunt quaſi non ſint, dirigatur vel nunc ſaltem quæſo hæc exulis, & prodigi Filij tui oratio, & omnis operatio ſicut incenſum in conſpectu tuo ad gloriam magni nominis tui. Tu enim cælum, & terram creaſti pro me, & conſervas longanimiter, aliàs interitura; ut tandem aliquando ô Conditor meus, & omne bonũ, cognoſcam, & diligam Te. Et quî fieri poteſt, ut Te diligentem me ab æterno non amem? Nonne Tu Pater amantiſsime, innumeris beneficijs me filium prodigum affeciſti: & ego te, eheu! injurijs? Tu mihi te, filiumq́ tuum dediſti, ut me redimeret in ſanguine ſuo. O Rex regum, & Domine dominantium, qui ubique es, & contemplaris in omni loco bonos & malos, & ſcrutaris cor & renes; ecce fide vivâ & fiduciâ magnâ (dixiſti enim: Quidquid petieritis fiet vobis) accedo ad thronum gloriæ tuæ, ut reus ad judicem, filius pauper & prodigus ad patrem, & quâ poſſum charitate ad te quem diligit anima mea: ut uni tibi placeam, & vitam ſeriò corrigam, maximè defectum illum* N. ut offeram tibi ſacrificium laudis ex toto corde meo, & cum omni deſiderio omnis creaturæ, quæ fuit, eſt, eritq́, & eſſe poteſt, etiamſi infiniti mundi potentiâ tuâ crearentur: idq́ in unione amoris & meritorum Chriſti* JESU, *& B. Virginis, & Sanctorum omnium. O Sanctiſsima Trinitas, deſidero te laudare pro omnibus qui te ignorant & blaſphemant vel in terris, vel in inferno. Benedico te igitur cum Sanctis tuis, & gratias ago pro omnibus donis humanitati Chriſti* JESU, *B. Virgini, ac Sanctis omnibus, & mihi conceſsis, & præcipuè pro amore tuo erga me ſervum tuum. Reſtituo etiam me tibi ut fonti omnium, totumq́ trado, ut de me diſponas in tempore, & in æternitate: animam & potentias ejus tibi dico, ô Sanctiſsima Trinitas, ut te ijs cum curiâ tuâ, & omni creaturâ tuâ ex toto cord:*

Præſentia Dei.

Actus ſpei.

Emendatio vitæ.

* ſcilicet quem examine particulari perſequeris.

Vnio.

Laus Dei.

Gratiarum actio.

to corde laudem. Da quæſo, gratiam, ut humiliter, attentè, & ferventer id faciam, tot beneficijs obſtrictus tibi Deo meo. Sine te enim quid ſum? quid poſſum: aut quid cupiam extrà te? Nihil mihi eſt in cælo, & à te nihil volui ſuper terram: ſed in te ſum, vivo, & morior. Atque utinam! utinam nunquam vel momento recedam à te ne elongeris à me!

Hæc vel ſimilis mente attentâ recitari poteſt, quæ *Oratio præparatoria* in decurſu ſemper vocabitur. Aliam habes ſimilem infrà cap. 9. de Oratione.

Imaginatio loci utilis.

NOTA 2. Vt animus avocetur ab alijs rebus, quoties orandum, aut meditandum, perutile eſſe fingere, ac imaginari locum orationi accommodum ſive in cælo, ſive in terrâ. v. g. deſertum aliquod, aut religioſum locum. Rem quoque meditandam, ſi corporea, finge coram te geri: ſi autem ſpiritualis, humano aliquo modo repræſentari. Hoc *Primum præludium*, vel *compoſitionem loci* vocabimus.

NOTA 3. rogandum Deum, ut concedat id quod præſenti Oratione ac Meditatione proponitur ac intenditur: idque *Præludium ſecundum* dicetur.

Poſt hæc ingredere in conſpectum Domini, & quieto animo ac corpore ſic ſingula conſidera; quemadmodum facit avarus qui omnia ad ſuam utilitatem, quoad poteſt, trahit aut rapit.

Cùm verò minus exercitatis hic labor meus deſudet; en tibi ſubſidia inter legendum, ſeu meditandum, uti confido in Domino, non prorſus inutilia. His ſic utere. Poſtquam legeris, aut conſideraveris punctum aliquod Meditationis, animum oculoſque attolle ad Deum, ac Dominum noſtrum præſentiſſimum, & pijs affectibus inſiſte; fidemque velut intermortuam ſuſcita. Id verò poteris primò Orationem, quæ Meditationem ſequitur, legendo poſt lectionem alicujus puncti, eamque vel totam aut per partes repetendo, (nam idcirco omnes diviſæ ſunt, ne cui longiores ſint aut videantur

deantur niſi volenti) aut aliquam harum orationum ſenſim & attentè volvendo, & appendendo verba ſingula: vel Jaculatorias iterando, quarum aliquas, accommodatas viæ triplici ſeu ſtatui Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, hîc habes. Poſſunt enim illæ in omni meditatione uſui eſſe. Poſt lectionem, ſeu meditationem tibi eſſe poterit uſui hæc quæ infrà ſubjungetur Oratio.

Exercitium fidei & virtutum aliarum in Oratione.

HÆCCINE *vera ſunt? Haccine vivâ fide credo? & quaſi* Actus fidei.
crederem, ſic vivo, cogito, loquor, & operor coram te? & in te ſpero, ô Spes unica, & te amo, ô infinita bonitas, hîc mihi præ- Spei.
ſentiſſima? Credo, Domine adjuva incredulitatem meam, ſpero in te ſolo, & ſcio, non confundar & te ſolum quæro. Extra te enim Amoris,
vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et ſicut amore tui ſuper omnia doleo, quòd offenderim te, ita toto corde amo te ſuper Actus Contritionis,
omnia. Et an aliquid N. ultrà me ſeparare poterit à te? ô JESV, Abnegatio ſui,
ô vita, ô amabiliſſima charitas! ô omne bonum Deus meus, Deus cordis mei & omnia!

Aliud Exercitium in Oratione.

CREDO *tibi, ô æterna veritas, quæ mihi judicia tua aperire* Actus fidei,
dignata es; credo, ô Majeſtas infinita, te hîc, & in corde meo, & ubique eſſe per eſſentiam, præſentiam, & potentiam: in te Præſentia
ergo ego & omnia ut in mari ſpongia, & tu in omnibus & nobis Dei,
es omnia, & circa nos omnia, velut lumẽ, aër, nebula, ignis, & in me omnia, & in omnibus operaris propter me, & in corde meo velut throno & templo tuo requieſcis; quare in te ſolo confido, & Reſignatio,
ſpero deſiderata obtinere N. quia toties, ô veritas, dare per filium tuum poſtulata promiſiſti, ideoq́; & omnia tibi committo, ac Actus charitatis,
diligo te ex toto corde meo, & omnes propter te, & deſidero pro

 innu-

innumeris beneficijs N. & vitæ myſterijs N. & peccatis meis quæ
Oblatio ſui *deteſtor, & quia digniſſimus es, offerre tibi omni affectu poſſibili hoc Sacrificium cordis mei & bonæ voluntatis N. ultimum fortè coram curiâ tuâ, & cum eâ, & pro omni creaturâ tuâ. Da mihi, benigniſſime* JESV, *à te vocato ad hoc gratiam, & ſuſcipe in unione omnium meritorum tuorum me, & omnia mea, & hoc propoſitum meum N. Amen.*

Aſpirationes ſecundùm tres vias, quibus inter legendum vel meditandum anima excitari poteſt.

Secundùm viam purgativam.

HÆCCINE *firmâ fide credo, & hoc à me poſtulat bonitas tuâ? certè ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi, Deus, vivifica me,*
Pſal. 37. *& deduc in ſemitam mandatorum tuorum.*

O Pater amantiſſime, peccavi in cœlum, & coram te, jam
Lucæ 15. *non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me, benigniſſime*
Pſalm. 118. JESV, *ſicut unum ex mercenarijs tuis Et quæ merces mea? tu es, bone* JESV, *& verè magna nimis.*

Pſalm. 5. *Ampliùs lava me, bone* JESV, *ab hac N. iniquitate meâ, & à peccato meo munda me, qui ſic dilexiſti me, & laviſti me in ſanguine tuo.*

Iſaiæ 55. *Sana me, Domine, & ſanabor, ſalvum me fac, ô* JESV, *& ſalvus ero, & dum inveniri potes, quæram te in toto corde meo.*

Pſal. 29. *Quæ utilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptio-*
Pſal. 70. *nem? igitur ne elongeris à me, Deus meus, in auxilium meum reſpice.*

Pſal. 26. *Adjutor meus eſto, ne derelinquas me, neque deſpicias me, Deus ſalutaris meus.*

Secundùm viam illuminativam.

Pſal. 118. *O via vitæ, ô lux mea, quis mihi tribuat ut ambulem dum te habeo, & ſic N. curram in viam mandatorum tuorum? ut comprehendam te ſicut comprehenſus ſum.*

O omne bonum, quando ſatiabis me *gratiâ & charitate*

tuâ

tuâ & cognoſcam quòd tu ſis mihi omnia, quodq́; extra te ſumus & umbra & vanitas & nihil ſint omnia?

O ſapientia æterna, quando credam tibi ſic loquenti ad me, ut ſequar te quocumque ieris, *lux mea, & illuminatio mea, & ſalus mea?* Math 8. Pſal. 26.

O Domine, qui nihil ſum, & nihilo pejus, quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? tu enim pars hæreditatis meæ, & calicis mei, utinam reſtituas hæreditatem meam mihi. Pſal. 72. Pſal. 15.

Magiſter bone, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu, & in manibus tuis ſortes meæ, *mors & vita mea ſempiterna.* Pſal. 142. Pſal. 30.

Secundùm viam unitivam.

O Charitas Deus meus, quis mihi tribuat ut amem te unum, & nihil extra te?

O Spes mea, & requies mea, quando ſuſtolles me ſuper altitudinem terræ, *& requieſcet cor meum in te? & guſtabo & videbo quàm ſuavis ſis diligentibus te?* Iſa. 58. Pſalm. 33.

O dulcis hoſpes animæ, ô theſaure abſcondite, *quando te ſuſcipiam? quando te inveniam?* Matth. 13.

O Jesv, ſi deliciæ tuæ ſint eſſe cum *filijs hominum, obſecro te, ſint etiam tuæ eſſe mecum. Paratum enim cor meum, paratum cor meum; tu ſcis.* Proverb. 8. Pſal. 56.

Patribus meis conglutinatus es, Domine, fac obſecro, me unum tecum; ſicut tu & Pater unum eſtis; & ſufficit mihi. Deut. 10.

Oratio poſt Orationem longiorem.

Domine *Deus meus, qui cuſtodis pactum, & miſericordiam ſervis tuis, gratias tibi ago, quia dignatus es audire deprecationem meam; exaudi, quæſo, eam propter gloriam nominis tui, & da mihi gratiam (ſine quâ nihil poſſumus) ut voluntatem tuam, quam cognovi, & defectus meos* N. *de quibus vehementer doleo, emẽdare, ac pia deſideria iſta* N. *perficere poſſim, ut magnificetur nomen tuum uſque in ſempiternum. Suſcipe illa; obſecro, & opera mea in unione meritorum filij tui, & omnium Sanctorum tuorum: diſpone de me viliſſimâ creaturâ tuâ ſecundùm beneplacitum tuum. Reſigno me, & proijcio totum in te, omniaq́;*

Gratiarum actio. Diffidentia ſui. Contritio. Propoſitorum iteratio. Oblatio ſui.

accepto, à paternâ manu tuâ, ac toto corde te diligere, & tibi ſervire deſidero, Amen.

Nota, quoties N. ponitur indicari, ſecundùm ſubjectam materiam opportunũ ibi eſſe, aut beneficia Dei aut vitæ Chriſti myſteria, aut defectus tuos, aut pia deſideria, aut illa quibus indebitè adhæres, conſiderare.

Oratio pro exſecutione bonorum deſideriorum.

Conſideratio Exẽpli Chriſti. Quàm facile Deum ſequi. 1. Ioan. 5. Gratiã Dei utendum. Pſalm. 64. Scire & nõ facere inutile eſt. Philip. 2.

DIGNATVS *es, amantiſſime Magiſter* CHRISTE JESV, *in ſudore vultus tui, exemplo & ſanguine tuo ſignare doctrinam iſtam* N *ſis benedictus in æternum. Dignatus es has Praxes faciles* (mandata enim tua gravia non ſunt) *mihi proponere, ut ſequar tua tuorumq́ vestigia. Itaque cùm poſſim per te, propter te volo ut placeam tibi dolens de omnibus peccatis meis. Sis benedictus in æternum.* Viſitaſti terram & inebriaſti eam imbre & rore *gratiæ tuæ, da obſecro incrementum ſemini ſancto tuo, ut ſis à me benedictus toto affectu in æternum. Si enim hac ſciente me, gratia tua in me vacua ſit, quid erit quod moriens, quod in judicio, tibi & charitati, & immenſæ bonitati tuæ vel ad tot exempla reſpondeam? Da igitur* velle & perficere, *& amare te, amantiſſime* JESV, *& vivere tibi ô vita noſtra in æternum, in æternum Amen, Amen.*

De his opportuniore loco infrà agemus fuſiùs, cùm de præparatione ad Orationem, & fine illius; & rurſus, cùm de Meditatione. nunc obiter dixiſſe ſufficiat.

MEDITATIO.

De fine ob quem homo creatus eſt.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt ſuprà.

PRÆLVDIVM I. ſeu COMPOSITIO LOCI: Conſtitue te coram Deo, & finge velut in deſerto vaſtiſſimo ſedere, ac ſpectare omnes homines ab orbe condito ex ſinu magnæ matris in vitæ hujus proſcenium prodire, & tranſire per portam mortis, quaſi poſt ſpatium, in diverſiſſima regna, infeliciſſimam aut feliciſſi-

licissimam æternitatem, uti in libri fronte videre licet. Aſpice Deum ac Sanctos te hortantes, ut aliorum periculo cautior ſis.

Prælvdivm II. Suppliciter roga Deum, vt dignetur tibi viam oſtendere, quâ ambules, & concedere, ut tot miſerorum infelici ſpectato exitu, feliciorem vitam & terminum poſſis ſortiri.

Pvnctvm I. Conſidera Primò nihili abyſſum, priuſquam mundus creatus eſſet: ubi & quid tunc fuerit rerum hæc machina, Reges, ac Principes, homines omnes, & quæcumque mundi ambitu continentur, ubi pleraque, ubi tu poſt breve tempus futurus ſis in omnem æternitatem: & ſubſiſte. Præterit enim figura hujus mundi, & tranſeunt omnia tamquam umbra. Diligenter igitur adverte vanitatem omnium rerum, ut in illâ nihili abyſſo manifeſtè vides; nihilque te cæteraque omnia fuiſſe, potuiſſe, aut ſciviſſe, omniaque accepiſſe à conditore tuo; & humilia te ſub potenti manu ejus, neque umquam niſi in eo glorieris. Quis enim te diſcernit? quid habes, quod non accepiſti; ſi autem accepiſti; quid gloriaris, quaſi non acceperis? *Hominis ortus, & finis.* *1. Cor. 7.* *Mundi vanitas.* *1. Pet. 5.* *1. Cor. 4.*

Hic ſi libet utere Oratione infrà poſitâ pag. 15 qua incipit.

Omnipotens ſempiterne; *vel parte ejus, vel unâ duarum ſuprà poſitarum, vel Iaculatorijs ibidem poſitis.*

Hoc autem ſæpè tibi indicari videbis, & ad eas te remitti, quando initium earum puncto alicui ſubjicietur.

Prima incipit: Hæccine vera ſunt, *&c. Altera*: Credo tibi, *&c. pag.* 7.

Conſidera Secundò, te ipſum ex illo chao ſeu nihilo velut recèns divinâ manu prodijſſe, & ab eâ ſtatutum in ampliſſimo mundi theatro, & quaſi vaſtiſſimo deſerto: & vide qualem formaverit Deus de limo terræ, ut inſpiraverit ſpiritum vitæ, atque ad imaginem ſuam formaverit, cùm animam dederit intellectualem, ſpiritualem, ubique totam, omnia moventem, immortalem, unam, & tribus potentijs ornatam: corpus verò ſenſibus & numeris omnibus abſolutū. Et mox agno- *Omnia à Deo accepimus.* *Animæ præſtantia.*

ſce,

Bernard. ſerm. 2. de Nat. Domini.

ſce, ô homo, dignitatem tuam, agnoſce dignitatem conditionis humanæ. Eſt tibi cum mundo corpus: ſic enim decet eum qui conſtitutus eſt ſuper vniuerſam hujus creaturæ corpoream molem, aliquâ ei ſimilari ex parte: ſed etiam eſt tibi ſublimius aliquid, nec omnino cõparandus es cæteris creaturis. *Hæccine vera*, &c. *f.* 7.

Finis creationis.

Tertiò conſidera Deum tibi præſentem uti Adamo recèns creato, & ſuppliciter pete, quorſum te creaverit: & audi dicentem, quòd omnia fecerit propter ſemetipſum & gloriam ſuam, & ut eum in hâc vitâ laudares, eique ſervires, ſicut facit omnis creatura, ac tandem perpetuam in cælo felicitatem obtineres: & tu creatura, plaſma, figmentum, ſervus ac filius ejus deſpicete eum, & in contumeliam ejus vivere audebis? Aſpice monſtrantem tibi cælum, cui civis ſi voles adſcriptus es; deſpice ante te inferni barathrum, in quo, ſi ſecùs feceris, perpetuò cruciandus ſis. Et vide, precor, anima Chriſtiana, quanta tibi impoſita ſit rectè vivendi neceſſitas inter æterna ſupplicia & præmia conſtitutæ. *Credo tibi, ô æterna veritas, &c.* vt ſuprà pag. 7.

Studioſè ad finem tendere oportet.

PVNCTVM II. Finge Primò te in illo vaſtiſſimo mũdi deſerto verſari, & vide quàm alta ſit patria, quàm arduus aſcenſus; & meritò ſuſpira, ac cogita, quã viam tenere debeas, cùm agatur de omni æternitate. O quantâ ſolicitudine, curâ ac vigiliâ perpetuâ ad hoc incumbere debes! moveant te creata omnia, quæ ad finem ſuum magno impetu tendunt. Ecce, quomodo ad locum naturalẽ elemẽta properent, quomodo ad ſua oblectamẽta & finẽ ſuũ animalia ferantur. Attende filios ſæculi omnes cogitationes potentiaſque animæ convertere, ut vanũ ſibi finẽ honoris aut voluptatis conſequãtur. Age verò, quoties tu de fine tuo cogitas? de viâ ac ſemitâ ad eum? Aſpira ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ*, &c.

Nobilitas finis.

Conſidera Secundò, quàm ſit nobilis finis tuùs, ſervire Deo; quàm utile tibi adhærere illi, & unum ſpiritum eſſe cum eo, & æternâ frui felicitate: nihil

hil certè præter hoc unum tibi utile; ſed unicum & ſolum bonum hîc tuum eſt tendere ad illum finem creationis tuæ; eoque beatior es quo propinquiùs accedis. Ea enim conditio eſt finis cujuſque rei, ut ejuſdem ſit perfectio & beatitudo. Abſit igitur, vt aliud bonum quæras: bonum tuum quære, ô anima. eſt enim bonum aliud alteri; quære bonum tuum: nemo bonus niſi ſummus Deus; quid ergo tibi deeſt cui ſummum bonum eſt? Sunt & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona ſunt. Pecori quid bonum eſt? niſi implere ventrem, carere indigentiâ, dormire, geſtire, vivere, ſanum eſſe, generare, tale tu bonum quæris? cohæres CHRISTI quid gaudes, quia ſocius es pecorum? erige ſpem tuam ad bonum bonorum omnium. *Omnipotens*, &c. ut infrà pag 15. vel *Credo*, ut ſuprà pag. 7.

Beatitudo hominis eſt finem attingere.

Aug. in Pſal. 102.

Conſidera Tertiò, quæ præſidia tibi ad viam data à Deo ſint, nempe creaturæ omnes, quas immensâ liberalitate creator tuus & ad uſum, & oblectationem plurimas dedit. Quot, Deus bone! artes ac ſcientias? quàm præclara Sacramenta ſubſidiaque ſpiritualia (quæ verè & propriè media ſunt) eaque plurima etiam largitus eſt? ſuntque hæc omnia velut viæ & auxilia ad viam longiſſimæ & feliciſſimæ æternitatis. Quocirca gratias age immenſas tam munifico largitori.

Media ad finem.

Attende verò, niſi inſipientiſſimus ſis, his omnibus non aliter utendum, neque amanda ea, aut quærenda, niſi in quantum tibi auxilio eſſe poſſunt ad finem, id eſt omne bonum tuum conſequendum, optimaque tibi media eligenda eſſe, id eſt viam tutiſſimam. Túne enim, ſi in patriam eundum eſt, deteriorē viam eligas? ſi ſanitas curanda, periculoſiorem adhibeas medicinā? ſi navigandum, magis carioſum & quaſſatum quàm firmum eligas navigium? Veſtem, equum, currum, domum, optima eligis; & viam unde pendet æternitas (proh dementiam!) eliges periculoſiorem? Ah utinam homines ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent!

Quomodo utendum medijs.

Optima via eligenda, id eſt media.

Deut. 32.

derent! Conſidera hîc quas inclinationes erga hono-res,opes,& voluptates,&c. ſentias,& vide ne affectu in diſcrimen æternæ vitæ,& viæ rapiare. *Hæccine vera ſunt,* ut ſuprà f.7.

Affectus oportet moderari.

PVNCTVM III. Conſidera coram Deo te ignarum eſſe viæ quâ ad ſalutem pervenire poſſis. unde Jeremias Domino aiebat: *Scio Domine, quia non eſt hominis via ejus: nec viri eſt ut ambulet, & dirigat greſſus ſuos.* Et Sapiens: *A Domino diriguntur greſſus viri*: quis autem hominum intelligere poteſt viam ſuam? Et quot eheu! ſunt viæ, quæ videntur homini rectæ, quarum tamen noviſſima ducant ad mortem? Vide quàm incertæ ſint omnes humanæ providentiæ. O quoties ſtatus, aut occupatio eligitur, proſperoque, ut ita dicam, ſolvitur vento,& in ſyrtes miſeriarum, atque charybdes æternæ ſalutis, tempeſtate coortâ ferimur, quia viam rectam non delegimus! Cogita igitur quotieſcumque munus, aut vitæ ſtatus, aut negotium ſuſcipiendum eſt, quaſi propoſitas tibi ægro plurimas medicinas, variaque pocula, quorum unum atque alterum letale ſit, hoc caſu tunc temerè eligeres? Tibi ſortes oblatas, atque in ijs non vnam mortis eſſe ſempiternæ. Iſtáſne tu jacere temerarius auderes? Finge denique te ſtare velut in multivio periculoſo admodùm, & in vaſtâ ſolitudine. Quid tum ageres miſer in tenebris poſitus, & viarum ignarus? Túne ſciens deteriorem eligeres? Quid dico? An ullam eligere auderes,& ducem præſentem reſpueres? An in unam partem omnium ignarus propendere poſſes? Túne cæcus viam eligeres? Nónne potiùs diligentiſſimè ducem quæreres, & ſuppliciter illius arbitrio duci te flagitares? Igitur in his omnibus indifferens eſto, id eſt, neque ad unam, neque ad alteram partem inclinatus, ſed ſuppliciter roga Deum, ut vias tuas dirigat,& dic cum Propheta David: *Legem pone mihi Domine in viâ tuâ, & dirige me in ſemitam rectam propter inimicos meos.*

Hierem. 10. Indifferentia neceſſaria.

Incerta via noſtra. Prov. 16.

Simile.

Deus rogandus vt viam monſtret.

Pſal. 26.

EXERCITIVM.

OMNIPOTENS *ſempiterne Deus, qui univerſa hæc creaſti de nihilo potenti manu tuâ, & me formaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam; concede, obſecro, ut numquā obliviſcar tui. Adhæreat potiùs lingua mea faucibus meis, & oblivioni detur dextera mea, quàm ego à te factus, & ob hoc ſolùm, ut laudem & amem te, aliquando obliviſcar tui, & ſic elevetur cor meum ut obliviſcar originis meæ. O ſpes mea unica Deus meus ne ſinas obſecro ut veniat mihi pes ſuperbiæ, ubi ceciderunt omnes, qui operantur iniquitatem.* Finis creationis.

Et verò quomodo elevari cor hominis poterit qui de nihilo eſt, & in nihilum quolibet momento rediturus; niſi tu ſupponeres manum tuam? Niſi elementa cæteraq; ad vitam neceſſaria conſervares infinitâ bonitate ac beneficentiâ tuâ? Quid autem retribuam tibi Deus meus pro his omnibus quæ retribuiſti mihi? Ab æterno enim, & ante mundi conſtitutionem dilexiſti me: Vbi tunc eram qui nihil eram? in te eram, & non eram: quod enim factum eſt, in te vita erat, & ego eram tibi cognitus, mihi verò ignotus, quia aliquando futurus eram benignitate tuâ. Et ubi ero, Deus meus, poſt dies paucos, & malos peregrinationis meæ, quando qui jam ſum non ero, qui verè ſum temporis ſpolium, & vapor, & fumus? Ero ero in æternitate. ſed in quâ? ſpero equidem in miſericordiâ tuâ quòd deducet me in terram viventium dextera tua, quodq; in multivio vitæ hujus eris mihi via, & in morte mihi optatiſſima vita. Pſalm. 55. Actus humilitatis. Gratiarum actio. Pſal. 115. Pſal. 38. Vbi quæſo homo brevi futurus es?

Tantùm hoc unum à me poſtulat bonitas tua; ut finem meum gloriam tuam, & ſalutem meam ſemper ob oculos habeam. niſi enim hoc fecero, æterna ſupplicia mihi comminatus es; & ſi fecero, præmia quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, promittere dignatus. Eia, creator mi, operi manuum tuarum porrige dexteram, ut perpetuò cogitem de te, & loquar de te, ô unicum bonum meum: & ſic operer ut veniam ad te deſiderium collium æternorum. Vias tuas rectas, & abſque ullâ iniquitate demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me; ut numquam declinem à mandatis tuis, quæ dilexi ſuper aurum, & topazion. Proponitur tibi mors & vita, utrum eligis? 1. Cor. 2. Iob 14. Pſal. 24. Pſal. 118.

Ecce

Propoſitũ Deo ſerviendi. *Ecce coram te, & curiâ tuâ ambulare per gratiam tuam propono, & in viâ immaculatâ ut tibi ſerviam omnibus diebus vitæ meæ. Ex nunc ſive comedam, ſiue bibam, ſive quid aliud agã,* Intentio pura. *omnia ad gloriam tuam Domine* IESV CHRISTE *faciam,* 1. Cor. 10. *tuamq́; unius ſpectabo voluntatem, qui ullâ in re quid eligam* Prov. 16. *ignoro. Ecce enim via non rarò videtur homini recta, & noviſſima, eheu! ducunt ad mortem, mortem ſempiternam. Neſcit omnino homo finem ſuum, neſcit viam, introitum, & exitũ ſuum. Ideò rogo te, Domine, intimo cordis affectu, ut dirigere me digneris in viam bonam, quâ ſcis me perventurum ad finem optatum,* Reſignatio *& portum peregrinationis hujus. Fac ſemper de me ſanctiſſimum beneplacitum tuum; Tibi enim Domine mi, & Deus meus revelavi cauſam meam, me millies tibi conſecravi, & iterum, iterumq́; me totum in æternum conſecro, & devoveo. Vtinam toties, & eo affectu poſſem, quo debeo, & deſidero; maximè dum* Præparatio ad Communionẽ. *video quòd teipſum dederis mihi, & in mortem precioſam animam tuam, & in cibum etiam hodie corpus & ſanguinẽ tuum. Ecce hodie paratus es facere voluntatem noſtram, & omni momento deſcendere in manus ſacerdotis; & me pigebit parêre tibi? imò potiùs vivam tibi, & cibus meus erit facere omnes voluntates tuas, & diligere te ex toto corde meo. Amen.*

Praxis de fine ſibi præſtituendo.

POST Meditationem hanc ſtatue Primò tendere ad finem creationis tuæ, & coram Deo ſæpè hoc propoſitum renova; & ex te percunctare, Ad quid creatus ſum? Quid intendo his ſtudijs, cogitationibus, occupationibus meis? Quò pergo? *Intentio recta.* Illuc enim tendis, ad quod tua fertur intentio. Imò talis es qualis illa; ſi divina, divinus; ſi profana, profanus; ſi perfecta, perfectus.

Secundò cogita, quæ viæ ad illum ducant, & decerne tibi commodam ac utilem ad eundem conſequendum. Paſſus in *Qui paſſus in viâ vitæ.* hiſce vijs ſunt cogitationes, verba, & actus noſtri. Quare, ut viator, ſæpè interroga teipſum, & alios ne à rectâ viâ devies, magniſque ambagibus & dolore in eam redeundum tibi ſit.

Error mortalium. Tertia praxis eſſe poteſt, cùm ubique ob oculos incurrant, videre obliqua hominum ſtudia, & intentiones, & errores: cùm omnes propè quæ ſua ſunt, quærant, & nõ quæ IESV CHRISTI.

Quarta praxis, & optima eſt, ſtatim in viam redire, ſi peccato aliquo deviaveris, contritionem eliciendo: ad quod habes deliberationem infrà poſitam de maturâ converſione. Converſionem autem in eo poſitam eſſe ſcias, ut verè primò quis conteratur, ſecundò confiteatur, tertiò vitam in melius inſtituat: quæ tria quomodò facienda ſint, in proximè ſequentibus capitibus explicabitur.

Pœnitentia reducit in viam.

Quinta eſt ex conſpectu omnium creaturarum aſſurgere in gratitudinem, cùm propter te omnes ſint creatæ.

Elevatio-mentis è creatis.

Sexta. Aliquando in ambulando, aut in ſolitudine cogitare animæ immortalitatẽ, & quid poſt hanc vitam, & ubi actura ſit.

Animæ dignitatem attende.

Septima. Ex corporum omnium corruptione, quæ ubique in oculos incurrit, & multorum præſtantiâ animæ nobilitatem agnoſcere, & ejus ſpiritualitatem. Quemadmodum enim res iſtæ ſenſibiles ſunt, & materiales; ita ſunt aliæ inſenſibiles, & ſpirituales, quæ illis magno intervallo dignitate, potentiâ, &c. præſtant: ut in Angelis, & dæmonibus patet.

Octava praxis eſt, manè actiones in Deum dirigere; deinde aliquoties per diem aut ſaltem veſperi progreſſum ad finem examinare: non enim progredi regredi eſt.

Manè vitã ordina.

Nona. Et quia neſcit homo viam ſuam, utile etiam ab alijs explorare quid de viâ, & vitâ tuâ ſentiant.

Monitorem quære.

Oratio pro executione, quæ incipit *Dignatus es*, &c. pag. 10.

IACVLATORIÆ
ad affectum excitatum in Meditatione per diem fovendum.

Educ me Domine, in ſemitam mandatorum tuorum, quia ipſam volui. Pſal. 118.

Vias tuas, Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. Pſal. 24.

Legem pone mihi, Domine, viam juſtificationum tuarum, & exquiram eam ſemper. Pſal. 118.

Greſſus meos dirige ſecundùm eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injuſtitia. Pſal. 118.

Notam fac mihi viam in quâ ambulem, quia ad te levavi animam meam. Pſal. 141.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea. Pſal. 16.

Vide ſi via iniquitatis in me eſt, & deduc me in viâ æternâ. Pſal. 138.

CAPVT II.

Deliberatio de primo ac præcipuo ad finem medio, Fide.

HOMO. O Sol juſtitiæ, túne in tenebris luces mihi lux vera? Túne ſplendes mihi, & imples intima cordis mei? Equidem te video, & gratias tibi ex intimo corde ago, quia dediſti mihi in luce fidei veræ ambulare. ſed, eheu! vereor ne tenebræ me comprehendant. Quot, Deus bone! fallaciæ! quot devia! Millenæ hæreſes quot non tenebras offundunt mortalitati noſtræ! O lux vera illuminans omnem hominem quomodò evadere hactenus potui? Quomodò mei non penè moti ſunt pedes? Porrige Pater miſericordiarum filio tuo parvulo dexteram, ut in luce fidei Catholicæ vivam, & in te moriar, & propter te; finem enim vitæ oſtendiſti mihi.

Fides lux eſt.

CHRISTVS. Ecce finem tuum jam cognoſcis, proſpicis portum: quid ſupereſt, niſi ut quæras ad eum mediũ & viam? nulla autem verè magìs neceſſaria, quàm fides. Sine fide enim (ait meus Apoſtolus) impoſſibile eſt placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit. Imò, fides æquè eſt neceſſaria, ac ei, qui in hoc mundo vivit, ad vivendum, reſpiratio. Vides, quo ſtudio orthodoxiæ adhærere, & in eâ ſe confirmare oporteat; eandem verò quærere, ſi fortè quis erraverit, quàm ſit omninò neceſſarium? *Credo tibi*, &c. pag. 7.

Heb. 11.

Clemens Lib. 2. Strom.

HOMO. Domine, deduc me in juſtitiâ tuâ: propter inimicos meos dirige in conſpectu tuo viam meam: non enim eſt alius, qui dirigere poſſit greſſus noſtros in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia noſtra, in tot hæreſum & ſectarum numero. Equidem quis non hæreat aut erret, velut in multivio, nocte horridâ, viæque ignarus viator? quis non moveret penè pedes ſuos, niſi tu,

Pſalm. 5.

Vna eſt fides, hæreſes plurima.

ſi tu, lux vera illuminans omnem hominem, illuceſceres in cordibus noſtris? Non enim eſt volentis, aut currentis, ſed tui, Deus miſerentis: neque enim caro, aut ſanguis revelare poſſunt viam tuam, ſed tu ſolus, qui habitas lucem inacceſſibilem; à quo velut patre luminum, omne datum optimum, & omne donum perfectum deſcendit: quique omnes ad agnitionem veritatis vis venire; ideò non reliquiſti nos ſine teſtimonio, ſed viam certam, & legem, veluti faciem, in mundo hoc lucere voluiſti, quâ omnes, ſicut filij Iſraël per deſertum, ſi quidem vellent, deduci poſſent in terram ſanctam, & terram viventium. Alienum eſſet à bonitate tuâ, & crudele, ſi ad viam ignotam vocares, neque quam ſequeremur, oſtenderes. Clamat id ratio, & ſanguis tuus pro nobis effuſus: dictat enim ratio veritatem eſſe unam, ut tu, Deus meus, unus es, & Chriſtus unus, una Eccleſia, velut arca, extra quam non ſit ſalus. eheu! quàm triſte videre diluvium errorum, quo mergitur totus ferè orbis terrarum, quo ſcinditur veſtis tua inconſutilis, & inane redditur precium ſacratiſſimum mortis tuæ, Domine JESV!

Ioan. 1. Rom. 9. Matth. 16. 1. Tim. 6. Fides donum Dei. Iac. 1.

Deus viam oſtendit, & Eccleſiā.

CHRISTVS. Reſpice, & vide quanta fecerim animæ tuæ, qui te inter tot errantes feci veritatem intueri, & viam bonam. *Benedictus es*, ut infrà pag. 24.

HOMO. Quid retribuam tibi pro hâc dignatione tuâ? numquam certè condignas agere gratias potero, vocatus in admirabile lumen tuum.

Gratiæ prò Fide. 1. Pet. 2.

CHRISTVS. Ego equidem neminem perire volo, & oſtendo omnibus viam bonam, & Eccleſiam, velut Pharum in naufrago mari, velut columnam & firmamentum veritatis.

Eccleſia ut Pharus.

HOMO. Unde igitur, Domine JESV, tot diſſenſiones, ſectæ, ſchiſmata, & hæreſum periculoſæ charybdes ultrò quæruntur?

CHRISTVS. Fili, nónne & lex mea perſpicua ac lumine naturali nota eſt? nónne jugum meum ſuave?

Vnde hæreſis nata. attamen multi malitiâ ſuâ ita excæcantur, ut ratio naturalis planè obfuſcetur, & mandata mea gravia & importabilia exiſtiment, arguant ſapientiam & bonitatem meam, quaſi ego damnationis eorum cupidus juberem, quæ ſervari non poſſunt: perinde, ac volare ſine alis, ſine pedibus ſtare. Scrutari omnia volunt, neque quidquam credere ſe, priuſquam intelligant, profitentur. *Stultè hæreticus renuit credere.* Quaſi verò Trinitatis myſterium capiat quiſquam, aut ulla naturæ arcana perfectè comprehendere poſſit. Sic & ridiculè credere ſe Scripturæ ab Eccleſiâ traditæ profitentur, ſenſum verò illius reſpuunt ab eâ intelligere: *2. Cor. 3.* atque ita, quos ſpiritus non vivificat, littera occidit. Sunt, qui nihil horum penſi habent, & quavis in religione ſalutem ſibi promittunt. *Vna eſt fides neceſſaria ad ſalutem.* Quod ſi ita foret, quorſum Euangelium annuntiaſſem vobis, & quæ hauſeram è Patris ſinu, enarraſſem? Quorſum hæreſes juſſu meo damnatæ fuiſſent? Martyres pro fide meâ Catholicâ occubuiſſent? Apoſtoli, ut Euangelium prædicarent univerſo mundo, miſſi fuiſſent? Quod eſſet inter Judæos, Turcas, Chriſtianos diſcrimen? Cur mandaſſet Apoſtolus meus ex me hæreticum *Tit. 3.* devitari poſt ſecundam correptionem, quòd ſubverſus ſit qui hujuſmodi eſt, & proprio judicio condemnatus? *Benedictus es,* &c. ut infrà, pag. 24.

Pſal 85. *Gratiarum actio pro Fide.* HOMO. Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum, quia miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori: *Pſal. 55.* eripuiſti animam meam à morte, & pedes meos à lapſu: *Pſal. 72.* tenuiſti manum dexteram meam, in voluntate tuâ deduxiſti me, & cum gloria ſuſcepiſti me: gloria enim magna ſequi te, Domine; *Pſal. 18.* & ſanctam legem tuam, legem immaculatam, convertentem animas: judicium tuum verum, illuminans parvulos.

CHRISTVS. Planè immaculata, & ſancta eſt lex mea, & hæc tibi nota ſit catholicæ veritatis. Nónne

enim

enim hæretici caſtitatem, quam ego commendavi, impoſſibilem aiunt? vota verò & abſtinentiam, impia eſſe clamant: me peccati auctorem volunt, & libertati ac nequitiæ ſuæ velamen prætexunt. Quorſum verò leges, pœnæ ac præmia, ſi peccatum vitare homo non poteſt? *Fidei vera nota.*

Homo. Hæc luce clariora eſſe vidi, dum poſuiſti animam meam ad vitam, & non dediſti in commotionem pedes meos. Sed & illud me plurimùm confirmat, certumque in tantâ rerum incertitudine reddit, quòd Catholicos ſalvari poſſe etiam hæretici fateantur. Quæ ergo dementia eſſet, cum Catholicis non ſtare, quos etiam adverſarij ſalvos eſſe decernunt? Cui enim non ſuaderem tutiorem in tanto diſcrimine viam eligere? illa autem eſt, quam probat utraque pars, etiāſi ſibi adverſariæ. Sic nemo dubitat utriuſque medici judicio medicinam probatam tutiùs accipi, quàm alterius opinione damnatam. *Pſal. 65.* *Dementia eſt Catholicum non eſſe.*

O quantas in horâ mortis anguſtias patiuntur, tot (cheu!) jactati erroribus, quot ferè capita reperiuntur! non eſt; ubi pedem firment, ſed dubii vivunt ejuſmodi, dubiique moriuntur: & qui auſi ſunt, dum vivunt, arguere te, quòd viam certam non monſtraveris, certò in æternæ damnationis barathrum ſeſe præcipitant. O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem interfectos populi mei? Quid excuſabunt miſeri? Quid dicent, cùm ad te Deus meus judicem ſuum venerint? non enim habebit te Deum patrem, qui Eccleſiam, dum viveret, noluerit habere matrem. Quid aliud audiet quàm laudari abs te opera bona; quòd boni eſurienti tibi dederint manducare, & ſitienti potum præbuerint, & ob hoc æternis à te præmijs honorari; qui verò ſecùs fecerint, ſempiternis ſupliciis addici? *Hæccine vera*, &c. ut ſup. pag. 7. *Actus zeli.* *Ierem. 9.* *Hæretico nulla excuſatio.*

Christus. Quid reſpondebunt mihi, quod apoſtatis nullis miraculis claris, ſed criminibus, ſpurcitiâque notis adhæſerint, & tantâ antiquitate & miraculis ro-

Hæreticorũ fundamentum. boratam Eccleſiam deſeruerint; hoc ſolo argumento quod Scripturam, ac Patres dicerent ipſi ſeſe meliùs explicare, ſuoque id ſenſu. Adverte an ullum aliud, ut ad ſe homines trahãt, hæretici adferre poſſint argumentũ.

Crux hæreticos damnabit. Quid dicent, cùm ſignum crucis meæ fulgebit in cælo, qui omnem carnis afflictionem abhorruerunt, & exemplum meum ſpreverunt? laboranti in vineâ meâ promiſi præmium, & villico reddenti fructum in tempore: an verò, cùm omnia illi opera, peccata eſſe dicant, peccatis ego præmium ſtatui, aut ea fructus appellavi? *Præmium nõ debetur hæretico.* tunc erubeſcent coram orbe terrarum, qui dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt: & quæcunque non intellexerunt, blaſphemârunt; nihil certi habuerunt, niſi quod illi judicârunt.

O Æternitas! HOMO. Et ſi quidem de æternitate omni non ageretur, minùs affligeret me perditio eorum. Sed ô æternitas, æternitas! quàm gravis illos manet æternitas! Miſerere, Domine, miſerere, quia tempus miſerendi, quia venit tempus. *Benedictus es Domine*, &c. ut infr. p. 24. *Pſalm.* 101.

Nuſquam Sancti niſi in Eccleſiâ. CHRISTVS. Mihi proprium eſt miſereri ſemper & parcere: ſed cùm horter, moneam, clamem in plateis, nemo interrogat de viis antiquis. Si enim id facerent, ecce, quot Monachorum ſanctorum agmina illis lucem adferrent? quot Epiſcoporum lumine caliginem diſſiparent? quos Miſſam feciſſe, & ritu Catholico vixiſſe teſtatur omnis antiquitas, & templa loquuntur, & anathemata clamant. *Miracula in Eccleſiâ.* Quot enim olim ego hodieque ad Matris meæ honorem miracula edidi? quot Sanctos iiſdem illuſtravi? at ſicut Judæi me in principe dæmoniorum ejicere dæmonia dicebant: ita hæretici cæci præſtigias, & mendacia vocant, quæ totus orbis teſtatiſſima novit & probat. *Luc.* 11.

Quales reformatores quærat IESVS. Quid ſibi volunt iſti Reformatores ego innocens, impollutus, agnus ſine maculâ (cujus oculi reſpicere ad malum non poſſunt) mittam, ut Eccleſiam reforment, apoſtatas, & homines ventri ac deliciis deditos?

tos? & quomodò prædicant ſi non mittántur? hinc fit ut inexcuſabiles ſint, qui hæc nôrunt, magiſtri eorum: qui populum meum errare faciunt, ut ducant eos velut oves errantes, & occidant & mactent, donec in infernum perveniant, ubi mors depaſcet eos. *Pſal.* 48.

Homo. O patiens & longanimis ſuper malitiâ hominum! miſerere ſaltem populi innumeri, & turbarum, quæ ſunt ſicut oves ſine paſtore. Vide ut infernus dilatârit os ſuum; aſpice, Domine, & ne memineris iniquitatum noſtrarũ, citò anticipent nos miſericordiæ tuæ. Tu enim paſtor es, tu dux noſter, legifer noſter. Da illis guſtare ſemel pacem, quam multam dediſti diligentibus te, & venient & adorabunt te, Domine, & confitebuntur nomini tuo. *Credo tibi*, &c. pag. 7. *Iſaia* 5.

Christvs. Pax non eſt niſi in humili corde: quæ verò humilitas eſſe poteſt in eo, qui audet grandi ſupercilio Scripturam meam cenſere, vellere, truncare; Patres verò falſis erroribus aſpergere, aut eos ſtupiditatis & inſcitiæ inſimulare? Nónne veritas una eſt? nónne ubi diviſio, ibi diſſenſio? quot verò illic capita, tot ſunt ſententiæ; cùm quivis ſpiritum ſuum audeat appellare auctorem. Nihil enim diſcriminis eſt inter ſectas illas, ut dixi; nihil adferre poſſunt, niſi, Noſtra hæc explicatio germana eſt, noſtra melior. Quis hoc confirmat? ſpiritus, ſibi ſcilicet contrarius; Et verò nónne veritas una eſt, & falſitas multiplex? Quis ignorat in omnem partem Scripturam, & Patres torqueri malitiâ hominum poſſe, uti & leges? Quare niſi judices & arbitri eſſent, non forent illæ pacis auxilia; ſed diſſidiorum fomenta: ideoque ego arbitrum Eccleſiam ſtatui, columnam & firmamentum veritatis, quam ſi quis non audiret, eſſet ſicut Ethnicus & publicanus. Egóne & Apoſtoli mei ſic probavimus veritatem doctrinæ, dicentes: Spiritus meus hanc vobis doctrinam ut ſaniorem proponit? Quis enim ſua commenta ſic venditare nequit? Ego verò dixi: niſi opera feciſſem in eis, quæ

Pacem non habet niſi humilis.

Vnicum argumentum hæreticorũ.

Arbiter neceſſarius, & judex. 1. *Tim.* 3. *Matth.* 18. *Ioan.* 15.

Nota Eccleſiæ miracula. nemo alius fecit, peccatum non haberent. Atque hoc ſigillum doctrinæ meæ non mihi ſoli ſervavi, ſed libens diſcipulis meis tribui, atque adeò promiſi fore ut majora me facerent; nullumque ævum eſt vel erit, quo non & miracula, & Sancti velut ſtellæ in firmamento Eccleſiæ meæ fuerint, & futuri ſint. *Haccine vera*, ut ſuprà, pag. 7.

Libertas carnis invitat ad hæreſim. HOMO. Hoc etiam animadverto, numquam à Catholicis deficere ullos, ut meliores fiant, ſed ut libertatem carnis, quam prædicant hoſtes tui & crucis tuæ, conſequantur. Vivere cum hæreticis, & cum Catholicis, eheu! mori fruſtrà ut plurimùm optant, qui prudentiores eorum: cùm ſecurè, etiam cum iis, omnium judicio, moriantur. Heu miſeri! uſquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? *Pſal. 4.*

EXERCITIVM.

Pſal. 65. Eccleſia audienda. BENEDICTVS *es Domine Deus, qui non amoviſti miſericordiam tuam à me, ſed revelaſti mihi aurem, ut audirem Eccleſiam tuam, & non eſſem ſicut Ethnicus, & publicanus. Benedictus ſis in æternum, ô infinita bonitas, quæ notas mihi feciſti* Extra illam nulla ſalus. *vias vitæ, cùm extra Eccleſiam tuam nulla via ſit ſalutis. Obſecro te Domine fac me ſtare conſtanter ſuper ſemitas antiquas tot ſanctorum Patrum teſtimonio firmatas, & eorundem veſtigijs, ſive exemplis calcatas. Illumina me ô lux vera, & ita confirma* Pſal. 12. *me ne umquam obdormiam in morte; ne quando dicat inimicus meus: Prævalui adverſus eum.*

Rom. 11. *O altitudo divitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei! quàm incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ eius!* Iſaiæ 5. *Quis cognovit ſenſum tuum Domine, aut quis conſiliarius tuus fuit?* O quot pereunt animæ! *Ecce pereunt in horas ſingulas innumeri propè mortales, & dilatavit infernus os ſuum abſque ullo termino, & vix eſt qui* Pſal. 67. *annos æternos in mente habeat, qui æterna ſupplicia, & ſolatia conſideret ſempiterna.* O quanto ſtudio quærenda ſalus! *Quo enim ſtudio, bone* JESV, *ſi ea cogitarent homines, veritatem quærerent? quo fervore Eccleſiam Catholicam, cùm una ſit via ſalutis complecterentur. Neque*

certè

certè ea latere poteſt, cùm tot ſanctitate illuſtribus viris, tot clara miraculis, tot confirmata ſæculis, tot Martyrum ſanguine ſignata ſit, & obſignata. Dicite mihi, errantes animæ, immortales animæ, agni immaculati ſanguine redemptæ, ad æterna creatæ gaudia, cur ruitis in æternum luctum? Quis vos, obſecro, ſic faſcinavit? Itáne verò credibile eſt ſæculis propè ſedecim ſanctiſſimos, & ſapientiſſimos viros erraſſe, donec è fornice veniret apoſtata monachus, & Venere afflatus, & è popinâ Baccho calens quintum euangelium eructaret?

Quis credat id quod oculis aſpicimus, tot mortales errantes à viâ veritatis hujus fatuâ doctrinâ tam ſecuros eſſe, vivere, dormire? Eheu! neſciunt miſeri quæ illis immineat æternitas. ideò neque quærunt de viâ rectâ, de viis antiquis; non attendunt viam ſemel & vitam peractam numquam eſſe remeabilem. Venite, quæſo, & videte opera Domini, quæ poſuit prodigia ſuper terram, & diſcite, ubi ſit longiturnitas æternæ vitæ, ubi via ſalutis: ſine fide enim impoſſibile eſt Deo placere. Aſpicite Eremitarum & Monachorum agmina abſtinentiâ & innocentiâ vitæ ſummâ in Eccleſia ſola Catholica micantia, Virginum choros caſtitate rutilantes, Martyrum invictam patientiam. O quas tibi debeo grates, Redemptor mi, qui in iſtis tenebris hæc lumina oculis meis ſplendeſcere feciſti; ut viderem quò & quà tenderem, & columnæ veritatis Eccleſiæ Catholicæ adhærerem; in quâ verâ fides peccatores ſanat, ignorantes illuminat, curat ægrotos, docet fideles, pœnitentes reparat, juſtos reddit ferventiores, coronat Martyres, conſervat Virgines, Conjugatos caſtificat, reformat Eccleſiaſticos, Sacerdotes conſecrat, præparat regna cœleſtia, æternamq; hereditatem in Angelorum ſocietate communicat? O utinam hæc aſpicerent & cogitarent, & præcepta tua, Deus, ſervare vellent, quos apoſtatarum deliria miſerè ſeducunt! verè enim dixiſti, ô Veritas æterna, Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoſcet de doctrinâ meâ, vtrùm ex Deo ſit, an ego à me ipſo loquar. Sed quis eſt qui poteſt cæcum, & mutum curare? Nónne tu qui ſolus es? Veni igitur deſiderate cunctis gentibus, & dic ut cæci videant, ſurdi audiant, pauperes animæ tam tibi caræ, & precioſæ euangelizentur. Exite, exite animæ

O æternitas! cur errantes non reducis?

Pſal. 45.

Hebr. 11.

Auguſt. ſer. 10 de verb. Apoſt.

Ioan. 7.

Fides eſt donum Dei.

 quibus

quibus impendet longa æternitas, exite de medio Sodomorum, de Synagogâ impiorum, & cum Abrahamo de Vr Chaldæorum. At nemo poteſt venire ad te, niſi traxeris illum. Trahe ergo, Domine, animas illas vinculo charitatis tuæ, fac ut guſtent, quàm ſuavis ſit panis tuus, & frumentum electorum, & vinum germinans virgines. Miſerationum Domini recordabor, ô anima mea; laudem Domini ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & ſuper multitudinem bonorum, quæ largitus eſt nobis ſecundùm indulgentiam ſuam, & ſecundùm multitudinem miſericordiarum ſuarum. *In dilectione tuâ, & in indulgentiâ tuâ redemiſti me, bone* JESV, *& portaſti me, & elevaſti me cunctis diebus ſæculi. O utinam, Paſtor bone, audirent oves tuæ errantes vocem tuam! certè cum Moyſe fide relinquerent Aegyptum, & tenebras ejus, & venirent ad te, paſtor animarum noſtrarum; te, bone* JESV, *qui expandis manus tuas totâ die ad populum incredulum, qui graditur in viâ non bonâ poſt cogitationes ſuas; te, ô Sapientia æterna, quæ foris prædicas, & das in plateis vocem tuam, dicens: Vſquequo parvuli diligitis infantiam, & ſtulti ea quæ ſibi noxia ſunt, cupient, & imprudentes odibunt ſcientiam? Illumina, ô bone* JESV, *animas eorum, & meam, & confirma me, & adauge mihi fidem, tu qui illuminas omnem hominem. Sparge, ô bone* JESV, *redemptor mi, radios pietatis tuæ, & miſerere; recordare Domine miſerationum tuarum, & precioſi ſanguinis tui, quo redempti ſumus. Perduc nos, paſtor bone, ad vera paradiſi paſcua; libera nos de morte æternâ, ô vita noſtra, & unicum refugium noſtrum.*

Iſa. 63. Heb. 11. Iſaiæ 65. Prov. 1.

Praxis pro converſione ad orthodoxam fidem.

Oratio. PRIMÒ, neceſſe eſt hominem ad Deum confugere, & lucem ab eo poſtulare.

Indifferẽtia. Secundò, affectus deponere, atque odia ut animo defæcato de re totâ poſſit judicare. affectus autem maximè erga bona eſt exuendus, qui multos irretitos tenet.

Lectio Patrum. Tertiò, legere expedit antiquos Patres, ſed non eos, quos peſſimo majorum ſuorum hæreticorum exemplo, noſtri temporis hæretici depravârunt.

Quartò,

Quartò, conferre cum viro docto, non animo diſputandi, ſed veritatem agnoſcendi. *Collatio.*

Quintò, eleëmoſynas eâ intentione largiri, & orationi humiliter ac crebrò incumbere. Et vel Angelum mittet Dominus, ac compellet novum Petrum aliquem venire, id eſt, Apoſtolicum virum; vel ut Eunucho Philippum dabit. Qui enim vigilat ad fores ſapientiæ, & obſervat ad poſtes oſtii illius, beatus eſt, & inveniet vitam, & hauriet ſalutem à Domino. *Eleemoſynæ.* *Prov.8.*

Sextò, beneficiis animus errantis, quem juvare deſideras, primò conciliandus plus enim trahit charitas, quàm ſuadeat multa d ſputatio, atque ita celebrem illum Anachoretam Paphnutium converſum fuiſſe legimus. *Conciliatio proximi.*

Septimò, libellos pios errantibus ſubmittere, eorum proles educandas ſuſcipere, atque in orthodoxâ fide inſtituere, egregia eſt charitatis induſtria. *Lectio piorum libellorum.*

Octavò, adultiores ſi quis ſtudeat in viam reducere, juxta conſilium R.P. Petri Fabri è Societate noſtrâ, eorum primùm animus à vitiis avocandus, & vitæ licentia: hæc enim ferè unica remora eſſe ſolet. *Vitiorum fuga.*

Nonò denique, cùm infidelitas primùm peccatum non ſit, ut quiſquam ſe in fide conſervet, utile eſt Eccleſiæ mores ac præcepta ubique defendere, uti & Patrum traditiones ac Superiorum mandata, diligenterque iis parere; vitam denique, non vulgi lege tepidè, ſed ex Sanctorum exemplo ferventer inſtituere. *Veneratio cærimoniarum.*

Decimò, nutanti circa fidem expedit, Primò, certò credere multas hæreſes eſſe; imò, ut Apoſtolus loquitur, oportere ut hæreſes ſint, ut qui probati ſunt, manifeſti fiant. Secundò, hæreticos ab Eccleſiâ & Patribus cenſeri damnatos. Tertiò, conſiderare veritatem unam eſſe, quæ ut omnibus innoteſceret, miſit Deus filium ſuum: tantum abeſt, ut eam conſultò occultârit, errori viam miniſtrans. Illam proinde toto animo proponat quærere: verùmenimverò magnâ cum humilitate. una enim ſuperbia omnium hæreſum fons eſt & origo. Hæreticus ſiquidem Concilia omnia, Patres, Doctores, Sanctos & majores omnes damnat erroris, ut unus ſapere videatur; neque ullam ſuæ doctrinæ rationem poteſt reddere, quàm ſe, genuinum, ſupra omnes, ſenſum Scripturæ eſſe conſecutum. *1.Cor.11.* *Aug. de fide ad Petr.* *Veritas eſt una.*

Oratio pro executione, &c. ſuprà pag. 10.

Oratio

Oratio pro errante in Fide.

INTER *mille anguſtias conſtitutus, de æternitate vehementer anxius, in tenebris ambulans ſicut ovis quæ periјt, ad* Te venio, JESV *benigniſſime, lux mea, & paſtor animæ meæ, qui veniſti in hunc mundum, & ſic me dilexiſti, ut ſanguinem, & vitam tuam in ignominioſâ crucis arâ pro me effunderes, deduc, obſecro* Contritio. *te per viſcera miſericordiæ tuæ, me in viam ſalutis. Doleo enim vehementiſſimè ex amore tui, quod ullâ ratione receſſerim à* Deus vult omnes ſalvos fieri. 1. Tim. 2. *te: ſpero quòd non deſpicies opus manuum tuarum.* Tu enim vis omnes ad agnitionem veritatis venire, *& ego eam abs te humillimè efflagito: & paratus ſum in tanto ſalutis negotio nihil omittere, quod ad illud pertineat. Memento quæſo, Domine, me eſſe opus manuum tuarum. Et quid proderit tibi ſi peream,* Ezech. 33. *quem tanto precio redemiſti?* Tu non vis mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur, & vivat. *Converte igitur me, & convertar ad te. Perveniat ad te clamor meus, quia tempus* Obſecratio. *miſerendi, & quia venit tempus. Túne negare mihi potes lumen, ô lux vera, quæ toties dixiſti: Petite, & accipietis; quærite, & invenietis? Quæro ego te, dum inveniri potes, & abrenuntio omnibus,* Omnia abneganda propter ſalutem. *quæ ſeducere me valent abs te. Quid enim in judicio excuſare poſſem, ſi me à veritate ſeduceret torpor, aut vanitas, aut opes, aut honor, aut favor? cùm momento hîc vivam, ut felix vivam, vel infeliciſſimus ſemper moriar in omni æternitate. Libens omnibus renuntio ut tuus poſſim eſſe diſcipulus. Tot clamant in auribus meis Sanctorum voces, tot miracula cæcutientem trahunt, tot* Superbia eſt & inſania ſumma non credere. *eruditi invitant ad lumen. Nolo inſanus videri mihi præ omni antiquitate ſapere,* ſed paratus ſum captivare intellectum in obſequium fidei, *& ſervire tibi omnibus diebus vitæ meæ. Teſtis mihi tu es, Angele mi cuſtos, teſtes Sancti omnes, & tu teſtis cordis mei Deus meus, quòd ſincerè placere tibi deſidero, atque orthodoxæ fidei, & tibi dulciſſime* JESV, *& Eccleſiæ tuæ adhærere. Tu enim es via, quam quæro, tu veritas, quam indago, tu vita, ad quam ſuſpiro.*

Praxis diſputandi cum hæreticis.

SI diſputationem cum hæretico evitare nequis; primò petendum ex eo, ne fruſtra fiat, quis arbiter ſit diſputationis veſtræ futurus. Si enim dicat, Scripturam, quære quænã illa ſit, & unde eam habeat? Ab Eccleſiâ, inquiet: Cur ergo eam, dicito, truncant hæretici, & convellunt: cur, ſi abſque ullo dubio credant Eccleſiæ Catholicæ, ut veraci, dicẽti: Hæc eſt Scriptura; reſpuunt ejus, ut mendacis, interpretationem? Jam verò, quòd ſi ex Scriptura ſola agendum; ubi ſcriptum, libros, quos Scripturam appellamus, eſſe Scripturam? Unde colligis multa & præcipua credenda, quamvis ſcripta non ſint, & ad Eccleſiam ut columnam & firmamentum veritatis accedendum: de quâ Auguſtinus: Euangelio non crederem, niſi me Eccleſiæ commoveret auctoritas: Quòd ſi tunc ad Eccleſiam ire cupiat, quærenda ea eſt certis notis, antiquitate, ſanctitate, unitate doctrinæ, & Apoſtolicâ traditione. Stultum enim eſt, & petitio principij, conſulendam eſſe de ſenſu Scripturæ Eccleſiam, & cùm quæ ſit, quæritur, unâ notâ illam definire, nempe, Quæ optimè Scripturam explicat. Et rurſum, Si quæram, eccquę illa ſit, ſuam aſſignare. ſi rurſus urgeam, quis hoc aſſerat, ſuum quem habet ſpiritum erroris, ſcilicet & vanitatis proferre; ſi petam unde conſtet eum ſpiritum habere, id ipſum tantùm aſſerere, ac denique fidei totius fundamentum hominis vani delirium conſtituere. Accuratiorem cum hæreticis diſputandi rationem tradit R. P. Veronius in ſuâ Methodo.

Aug. epiſt. cont. Manich. cap 5.

JACULATORIÆ,
quibus affectus deliberationis per diem foveatur.

A*Ccedite ad eum, & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur.* Ita fac Angelum cuſtodẽ tibi loqui, vel potiùs audi Dominum te invitantem his verbis: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Hæc Dominum Ieſum verba tibi ingeminare, *Audi aure cordis tui*, illudque, *Noli obdurare,* Pſal 33. Matth. 11.

Vel illa: *Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat.*

Vel: *Ego ſum lux mundi, ego via, veritas, & vita.*

Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Ioan. 7. Ioan. 8.

Audi fili, accipe conſilium intellectus, & ne abjicias conſilium meum, inveſtiga ſapientiam, & manifeſtabitur tibi, & continens factus ne de relinquas eam. Pſal. 94. Eccl, 6.

Ruminare etiam potes aliquam ex ſequentibus ſententijs.

Ierem. 6. *State ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in eâ.*

Deut. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; maiores tuos, & dicent tibi.*

Prov. 22. *Non tranſgredieris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui.*

Matth. 24. *Videte ne quis vos ſeducat: ſurgent enim multi pſeudoprophetæ.*

CAPVT III.

Deliberatio de ſecundo medio, ſeu de ſtatu vitæ eligendo, ut finem conſequamur.

CHRISTVS. Poſt fidei cognitionem, alterum ad ſalutem medium neceſſarium eſt ſtatus electio: cùm verò varios dederim inſtinctus, qui à primâ pueritiâ ferè emicant, & ſingulos ad aliquod vitæ genus, ut prudentiſſimus pater-familias liberos ſuos deſtinem (non enim ad otium, ſed ad laborem creati eſtis) planè de illo maturè ſtatuendum eſt. Sic Adamum, mox ut creatus fuit, in paradiſo conſtitui, ut cuſtodiret & operaretur illum. Attende autem certum eſſe, plurimos idcirco malè vivere, & æternâ excidere ſalute; quòd vitæ genus non eligant, aut perperam ſuâ libidine potiùs quàm voluntate meâ. Si quis autem vitæ ſtatum nactus ſit, is in eo ſe firmare debet, neque perpetuò fluctuare; ſed in ſuo ſe perficere. Non levis enim eſt tentatio ſibi nunquam conſtare, aliorum vitam laudare, de ſuâ queri. Nullus ſtatus eſt, in quo perfectio, quæ in charitate conſiſtit, nequeat acquiri. Et quamvis forſitan error in prima electione fuerit, quando tamen is mutari nequit, in eo ſe perficere oportet, atque ad me Patrem miſericordiarum confugere, ne fiat noviſſimus error pejor priore. *Credo tibi*, ut inf. pag. 7.

Varij ſunt ſtatus.

Cuiq; in ſuo ſtatu manendum.

Pſal. 62. ANIMA. Ecce, Domine Deus meus, ex bonitate tuâ immensâ creaſti me; ſed ſcio, meliùs mihi eſſet natum non fuiſſe, niſi viam noverim, quâ peregrinus in terrâ deſertâ, inviâ & inaquoſâ, perveniam ad te finem meũ, & ſummam felicitatem meam. O lux vera quæ omnes illuminas! ô via, ô veritas, ô vita! quà ibo, ut veniam ad

Ioan. 8.

te paſtorem meum? Deduc me, Domine; quia cæcus & *3. Reg. 3.*
puer parvulus ego ſum, ignorans egreſſum & introitum meum. Multæ ſunt viæ, multi ſtatus, & ſi hunc elegero, in ſpeciem bonum, forſitan teterrimus erit exitus; ſi illum, ſimiliter. Eſt enim via, quæ videtur homini recta, & noviſſima ejus ducunt ad mortem. Quis novit viam hominis? quis ſcire poteſt? omnes enim ſunt incertæ providentiæ noſtræ. Idcirco, ego ſupplex per viſcera charitatis tuæ rogo, ut oſtendere mihi digneris viam, in quâ ambulem, in hoc loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis. Tria enim difficilia mihi, ait Sapiens tuus, & quartum penitùs ignoro; viam aquilæ in cælo, viam colubri ſuper terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adoleſcentiâ. *Veni Creator*, &c. pag. inf. 35.

Deus rogandus ut ſtatum donet. *Prov. 16.* *Prov. 20.* *Sap. 9.* *Prov. 16.* *Prov. 30.*

CHRISTVS. Vide itaque, ut non niſi me, qui ſum Sapientia æterna, & ubique adſto paratus, conſulto quid ſtatuas; vide ne præceps ruas; pro re natâ eligas ſtatum qui offertur, utpote vxoris copia, præbendæ, dignitatis, opum, ſociorum & commoditatum: ſed ſcito nullam rem diligentiùs eſſe conſiderandam, cùm à ſtatus electione ſæpè aut felicitas, aut miſeria dependeat ſempiterna.

Electio ſtatus maximi momenti.

ANIMA. Valdè me diſtrahit multitudo ſtatuum, & omnino neſcio, quem eligam. Illumina me lux vera, & deduc me in ſemitam rectam, ſemitam mandatorum tuorum: quia ipſam volui. *Pſal. 118.*

CHRISTVS. Cùm ita velis, cave certum deſtinare ſtatum; ſed eſto paratus, ut eum ſuſcipias, qui ad ſalutem tuam ex meâ voluntate & directione maximè ſit accommodus. Quòd ſi enim certum tibi delegeris ſtatum, & in ſpeciem deliberas, & meam voluntatem non ſequi, ſed meam tuæ vis accommodare, nequaquam aptus es qui deliberationem inſtituas: ſed ita comparatum te eſſe oportet, ut quod certum eſt me velle, id velis: quod certum eſt me nolle, ſimiliter execreris; quod autem incertum eſt utrùm velim

Reſignatio deliberanti neceſſaria.

an

an nolim, neque velle ex toto, neque penitùs nolle debes: ſicut enim æger periti ſſimo medico committit valetudinem, tantumque petit curari, paratus etiam ut ſecet, urat, ſi pro ſuâ tuendâ vitâ ita judicaverit: ſic te facere pro vitâ æternâ convenit. Et rurſum; ſicut viator viæ ignarus, quam novit periculoſiſſimam, ducem quærit, neque repugnat quin ducatur; ita fac, & veni ſequere me. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

ANIMA. O utinam, JESV dulciſſime, ô utinam ſcirem, quà mihi eundum eſſet!

CHRISTVS. Id aſſiduè me roga, & dic cum Paulo: *Act.9.* Domine quid me vis facere?

ANIMA. Quid vis me facere, Deus meus, in domo tuâ, quam viam ingredi, quod munus gerere? paratum *Pſal.107.* cor meum, Deus, paratum cor meum, reſpice in me, & miſerere mei.

CHRISTVS. Non ceſſes clamare ad me: de mane *Tob.5.* vigila ad me, ut benedicam tibi, & mittam Angelum, qui te ducat ut quondam Iſraëlem, Tobiam, & Jacob. *Fiducia in Deo locanda.* Quidquid verò petes, crede quia accipies, & fiet tibi. Nónne id quod à ſervo, aut filio fieri ſuperes, ipſi ultrò *Deus indicet voluntatem ſuam.* indicares? Quòd ſi verò ſollicitè expeterent quid ab eis fieri velles, idq; deſiderio placendi tibi, nónne æquum foret ut iis mentem explicares tuam? præſertim ſi ſupplicium grave neglecto mandato appoſitum foret, & *Apoc.3.* præmium obſervanti. *Quantò magis ego Dominus, qui ſto ad oſtium, & pulſo*: ut conſulam, ut ducam, ut portem etiam te in humeris meis, aperiam tibi poſtulanti voluntatem meam? *Conſidera finem creationis ut ritè eligas.* Propone autem tibi finem, ad quem te creavi, & vide, an ſtatus hic vel iſte ad eum te perducere commodè poſſit; ſiquidem certum hoc habe, eumdem omnibus minimè convenire. Quorſum enim tot ſtatus ordinaſſem, tam varia vitæ genera; niſi quia ſciebam figmentum meum; variiſque viis volebam venire ad me, & trahere oves meas, pro cujuſque talentis & viribus? finem igitur attende ante omnia; deinde ad

eum

eum media delige. Quis enim prudens media eligit ante finem? viam ante terminum? medicinam ante morbos? quis viam incommodam, periculoſam, ambagioſam, latronibus obſitam eliget, ut perveniat in urbem, cùm aliam poſſit, & noverit eligere?

HOMO. Nemo, Domine; ſed ſunt qui hanc, vel illam eligunt, ut dicunt, quia aliam non poſſunt, aut ignorant.

CHRISTVS. In quo autem exiſtimant ſe poſſe illam, quam eligunt, peragere, nónne in me, & per gratiam meam? Cui verò eam largiri me par eſt; illíne qui voluntatem meam & ductum ſpernit, an qui ſequitur? Ego illis poſſum eamdem facere abundare, etiam in quovis ſtatu, ſi voluntatem meam ſequerentur. Exquirendum igitur ante omnia, quid velim abs te, in quo genere vitæ & munere te degere in familiâ meâ: & ubi cognoveris, cave ne facere omittas: ego enim Dominus, ego Pater, ego Rex regum, & Dominus dominantium, nemo reſtitit mihi, & pacẽ habuit. Conſule igitur teipſum primò, vireſque tuas, pios item & prudentes, qui ſano conſilio tibi adeſſe poſſunt: neque cum irreligioſo tracta de ſanctitate, cum injuſto de juſtitia, cum cæco de coloribus, cum ſæculari de cæleſtibus; ſed cum ſapiente & probo communica conſilium tuum. Semper autem, ut dixi, finem attende, & an ejus ſolius, & ſalutis tuæ causâ, vel ſaltem primariâ hoc conſilium ſuſcipias. ſi enim per hoc te tantùm moveri ſenſeris, cùm nemo poſſit, ut Apoſtolus meus ſcripſit, dicere, Dominus JESVS, niſi in Spiritu ſancto, ſecurum te eſſe jubeo. *Credo tibi*, &c. ut ſuprà pag. 7.

Gratia Dei quovis in ſtatu parata. *Iob 9.* *Eccli. 37.* *Vide quos in conſilium adhibeas.* *Intentio recta neceſſaria.* *1. Cor. 12.*

HOMO. Video, Domine JESV, meliora, ſed, eheu! faſcinatio nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſvertit ſenſum ſine malitiâ.

Sap. 4.

CHRISTVS. Exue affectum terrenarum rerum; indue eum, quem in hora mortis habiturus es: tunc defæcato animo & oculo hæc aſpicies, & cognoſces vana,

Quem ſtatum elegiſſe velles in hora mortis.

eſſe, quæ jam terrent & tenent. Nónne enim tunc ſecuriorem viam & vitam elegiſſe te optabis? ſed in judicio illo meo terribili, ſi conſilia appendas tua, manifeſtè mundi argues vanitatem. jam commoditas, opes, honores, velut glutino retinent; tum votis ſummis ſecuriſſima in tantâ perplexitate te elegiſſe optabis. Age, quid Sancti mei fecerunt? etiam in ſolitudinem abierunt; hoc ut ſalutis negotium ſeriò tractarent, & audirent quid loquerer ſibi. Scriptum eſt enim: Ducã eum in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus: vox enim hæc, ut dicit ſervus meus, vox hæc non ſonat in foro, nec auditur in publico; ſecretum conſilium, ſecretum quærit auditum. Secede igitur ſi potes; nec deſit tibi tempus vitæ pro te, pro animâ tuâ; ac potiùs erubeſce totum aliis rebus ſæpè frivolis impendi, & grave tibi videri, ſi dies aliquot ſolidos animæ tuæ tribuas, propter quam omnia, tempus, ſtudia, opes & occupatio cõceſſa ſunt. Si hoc feceris, futurum, ut poſtea in vocatione, quâ vocatus eris, conſtans ſis & quietus; cùm alii ſemper ſtudia laudent aliena, plurima experiantur adverſa, plurima metuant. Quemadmodum enim is, qui initio viæ aberravit, perpetuò metuit, ne quò longiùs provehitur, longiùs aberret; ita hi delegerunt vitam abſque me duce, & terrentur, meritoque pericula in viâ ignotâ & lubricâ reformidant. Vita ſiquidem via eſt. Et vehementer mihi diſplicet, quòd ubi ego, Sapientia æterna, adſum ſemper, & paratus ſum ego conſilij magni Angelus, non me dignentur interrogare de viâ rectâ, & voluntate meâ famuli mei; quodque cùm providere futura nequeant, ruant in id, quod primò arridet; etſi inquam ego, qui attingo à fine ad finem fortiter, & ſuaviter omnia diſpono, paratus ſim ſemper, ut viam oſtendam, viam rectam & planam, viam immaculatam & ſalutis. Me etenim ubique præſentem ita conſulere debetis, atque ſi me inter homines converſantem videretis. Nónne ideò cum hominibus uſque ad conſummationem

Quid Sancti ſuadeant tandem.
Oſee 2.
In ſolitudine mẽtis Deum conſule.
Bernard.

Quàm utile in ſeceſſu de ſtatu cogitare.

Deum conſule coram Ven. Sacra.

Sap. 8.

Matth. ult.

mationem ſæculi in Euchariſtia eſſe volui, ut oraculum, ut tibi propitiatorium verum eſſet & fidelibus meis? Cùm ergo hoc eis præſtiterim, & innumera quotidie beneficia; quid eſt, quòd meum conſilium deſpiciant? extendam manum, & non ſit qui aſpiciat? voluptas, ſcio, hunc trahi, ad hunc illúmve ſtatum; illum honor, vel ambitio, alium libertas invitat; hæccine verò media ad finem, hæccine ſunt humana conſilia? *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7. vel *Veni creator*, ut infrà. *Prov. 1.*

Hîc Oratio duplex ſubjicitur: altera pro deliberante, altera pro eo qui ſtatum nactus eſt, ut per bona opera ſatagat certam facere vocationem ſuam.

Oratio pro deliberante.

VENI *creator Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium: Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium*: paratum enim cor meum, paratum cor meum, Pſal. 56. vt faciam omnes voluntates tuas. *Hoc profiteor hodie coram te Deus meus & Rex meus. Ecce ego; voca me quà lubet: tuus ſum ego*: ecce ego lutum in manu figuli, *fac, obſecro,* Eccl. 33. *de me vas in honorem quale volueris, & non in contumeliam. Vtinam placeam tibi dilecte animæ meæ! Vtinam ſequar te quocumque ieris, ſive ut Ioſephum velis in ſervitutē ire, ſive ut Moyſen in deſertum, ſive ut Abraham, egredi de terrâ, de domo, & de cognatione meâ, ſive ut Iacob peregrinari ſuper terram; paratum cor meum. Tantummodo fac mecum ſecundùm miſericordiam tuam, ut in omni æternitate enarrem univerſa mirabilia tua. Tu ſcis, pater optime, quis mihi conveniat ſtatus, hunc unum peto*. Et cùm dixeris; petite, & dabitur vobis; accipiam Luc. 11. ſpero, *id quod convenit mihi. Quid, inquam, mihi? Potiùs dicam, & meliùs tibi; ſive quod mihi, pro obſequio tuo Rex meus, quod mihi pro infinitâ charitate tuâ: utile eſt ut cantē tibi gloria mea, & non compungar in æternum*. Oſtende mihi Pſal. 142. viam, in quâ ambulem, & gratiâ tuâ ſequar. *Si difficilis ſit, tu potens es: ſi humilis ſit, ſcio ſapiens es corde, & magnitudinis tuæ non eſt finis: ſi laborioſa, ibo ad te, bonitas infinita, ſeſ-*

ſus,& oneratus, & tu reficies me. Sed eheu! quis poteſt venire ad te niſi traxeris illum? Trahe igitur me quo lubet, voluntatem meam ſacravi tibi; & ſi nemo poteſt venire niſi qui tollit crucem Ioan.6. Matth.16. *ſuam, amplector omnem quam majeſtati tuæ placuerit imponere mihi; Tu enim Dominus, nos ſervi, & filij ancillæ tuæ. Tu pater, nos filij dignatione tuâ. Tu Rex es, nos ſubditi. Tu ſapientia, & lumen, nos cæci. Tu denique paſtor es, & nos oves. Fac igitur obſecro per viſcera miſericordiæ tuæ, ut audiam vocem tuam, & cognoſcam, & ſequar. Qui enim non audit, non eſt* Ioan.10. *ex ovibus tuis, neque ex electis tuis, qualem me eſſe confido, quodq́ue me paratum ſequi te non deſeres in hoc loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis. Quæſiviſti enim me ovem perditam, & invitaſti ut paſcua inveniam, ut vitam habeam, & abundantiùs* Ioan.10. *habeam in te, ô vita mea, & omne bonum meum. Quid in horâ mortis me feciſſe velles? Hoc volo. Quid in judicio tuo à me non eſſe factum exprobrares? Id toto corde deſidero. Quid infinitus amor tuus ô Deus admirabilis, fortis, æterna ſapientia, infinita bonitas, magni conſilij Angele à me in omni æternitate factum eſſe optaret? Id ego, dum vita datur, & tempus eſt miſerendi, ex amore tui, & propter honorem nominis tui cupio, & volo.* Custodi hanc voluntatem meam *Deus, & dirige me in ſe-* 1.Cor.19. Pſal.26. *mitam rectam propter nomen tuum. Amen Amen.*

Oratio pro eo qui ſtatum vitæ elegit.

O ÆTERNA *Sapientia, & infinita bonitas, vocaſti me, & in hoc vitæ genere conſtituiſti; ſed quia* non eſt in 2.Petr.1. manu hominis via ejus, *obſecro te, da mihi gratiam ut* ſatagam per bona opera certam *facere vocationem meam, & quidquid in eâ acciderit, accipere de manu tuâ; velle enim meum conſecravi tibi, & præbui tibi cor meum, & præbeo ut nullum præter te diligat, quandoquidem elegeris me ante conſtitutionem mundi, ut eſſem filius tuus, & in hoc ſtatu ſequerer te.* Omne ergo, quodcumque faciam in verbo aut o- Coloſſ.3. pere, omnia in nomine tuo Domine JESV CHRISTE faciam. *Per te offeram hoſtiam laudis, id eſt, fructum labio-*

rum

rum noſtrorum confitentium nomini tuo, qui de tantis periculis eripuiſti me, in quo ſpero quoniam adhuc eripies. Quocumque enim in ſtatu fuero, ſcio hominem me natum ex muliere, & brevi vivētem tempore, & repleri multis miſeriis, & Iob 14.
numquàm in eodem ſtatu permanere. Solatio verò id mihi permagno eſt, quòd capilli capitis mei apud te *numerati ſunt*, Matth. 10.
& non ſines me tentari ſupra id quod poßum; imò & facies 1. Cor. 10.
cum tentatione proventum, *ut poßim perfectus eſſe in ſtatu meo ſicut pater tuus cæleſtis perfectus eſt. Quæ enim dementia mea foret, poſſe me gemmam comparare precioſam, & vilia mercari? Principem eſſe poſſe, & malle inter lixas latitare? Si domum, equum, veſtem optima mihi deligo, cur non animam optimam, qua placeam tibi? Cur qui in omnibus ſeu artibus, ſeu ſtudijs, ſeu nobilitate ad primas naturâ tendimus, in æternum vili & abjecto animo cōtemptibiles eſſe volumus? Nunc de regno, nunc de māſione in regno Patris tui agitur, & ego qui maximus hic eſſe velim, in regno tuo minimus eſſe volam? Et cùm ſedere in throno tuo poßim, in tui, ut ſic dicam, contumeliam longè ſedebo à te in æternum? A te? inquam*, qui ſic me dilexiſti Ioan. 3.
Deus meus ut filium tuum *vnigenitum dares, qui ſic me dilexiſti Fili Dei, ut animam tuam dares in mortem propter me.*

Ecce dico in abundantiâ meâ: non movebor in æternum, quoniam tu es fiducia mea: *in te inimicos tuos ventilabimus cornu, & ſpernemus inſurgētes in nobis. Perſequatur me licet Pharao cùm ſequi te cupio, & inſpirationem tuam; non timebo mala quoniam tu mecum es. Et ſcriptum audio. Dicite iuſto* quoniam bene, & fructum adinventionum Iſaiæ 3.
ſuarum comedet. *Magna enim ſecuritas, & magna in morte potißimùm tranquillitas, & in universâ hac mortali vitâ, & in adverſis, ſubitiſq; caſibus, & vitæ hujus tempeſtatibus, quibus omnes iactantur; quòd tu dominaris mari, & motum fluctuum ejus mitigas. Teſtes diſcipuli mihi ſunt, quibus aderas dormiens, ſed benignißimum cor tuum vigilabat ſuper illos. Teſtis Iſraël, cui ceßit mare, & in deſerto cibo paſtus eſt Angelorum, & aquæ amaræ injecto ligno ei factæ ſunt dulces.* Et de Gen. 41.
carcere *videoprodire Reges, quos ducit manus tua: & rursùm*

de ſolio excidere eos, quorum ut Balthaſſaris appendiſtì merita, & dies numeraſti. Ideò juſtus ut leo confidit; & ego, *etſi conſiſtant adversùm me caſtra, non timebit cor meum; plures enim nobiſcum, quàm contra nos: & tu unus, bone* JESV, *ſufficis mihi, qui à dextris es mihi ne commovear: & providentiâ tuâ attingens à fine uſque ad finem, fortiter, ſuaviter omnia diſponit.* Fac igitur de me ſecundùm divinam voluntatem tuam: & *quamvis venirem* in altitudinem maris, & tempeſtas demergeret me, ſcio quia *juſtus es Domine, & quia omnia judicia tua juſta ſunt, & omnes viæ tuæ miſericordia, & veritas.* Imò virga tua, & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. *Ideò miſericordiam, & judicium cantabo tibi Domine; non* enim feciſti taliter omni nationi, & voluntatem tuam *circa ſtatum non manifeſtaſti eis. Quis verò ſum ego, ut memor ſis mei, aut filius hominis quia viſitas eum? Magna enim gratia audire loquentem te, vocari ad obſequium tuum, & videre quàm ſuave ſit, & quanta gloria ſequi te Domine caligine paſſionum diſſipatâ, & radio benignitatis tuæ affulgente mihi ut cor meum, & caro mea exultent in te Deo meo.* Confirma, hoc Deus, quod operatus es in nobis à templo ſancto tuo in Jeruſalem. Conſerva me Domine, *quoniam ſperavi in te: Deus meus es tu, & bonorum meorum non eges.*

Prov. 28. Pſal. 26. Pſal. 68. Pſal. 22. Pſal. 147. Pſal. 67. Pſal. 15.

Praxis in vitæ ſtatu diligendo.

PRIMA eſt, ſeceſſum, ſi fieri poteſt, captare, vel ſaltem negotia aliquantiſper ſeponere, atque Sacramento pœnitentiæ animam purgare; in malevolam enim animam non ingreditur ſapientia. Obſerva deinde maximè neceſſariam eſſe reſignationem; quâ homo paratus eſt viam ſibi monſtratam ſequi, neque vult divinam ſapientiam ſuæ inſipientiæ conformari; aut illius voluntatem ſanctam & benè placentem, ſuæ accommodare. Prætereà verò orationi inſtare, ſi unquã, oportet, eleëmoſynis item aliiſque piis operibus, cùm res ſit omnium maxima, & voluntas Dei unica exquirenda ſit, qui ſolus novit talenta noſtra quæ dederit, quæ dare decreverit, quis ſtatus nobis conveniat. Ad hoc juvabunt Notæ ſpirituum, de quibus infrà dicetur.

Sap. 1. *Devotioni inſtandum.*

Secunda, frequenter accedere ad ſacram communionem, & poſt eam ſuppliciter, animoque ad Dei nutum ſequendum comparatò

Sacra Communio fre-

comparato petere: Domine quid me vis facere? Multis enim id evenit, uti & B. Aloyſio Gonzagæ, ut tum vocem Domini, & voluntatem penitùs intelligerent. *quentanda.*

Tertia, viros ſpirituales & ſinceros ſuper hoc negotio audire. Solet enim Dominus per alios, maximè tamen confeſſarios, aperire quid à nobis fieri velit. Ita S. Paulo ad Ananiam miſſo dictum: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere: ita etiam eveniſſe B. Tereſæ refert P. Ribera. Anima enim viri ſancti enunciat aliquando vera plus quàm ſeptem circumſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. *Act. 9.* *Eccli. 37.*

Cavendum autem huic conſiliario, ne præire Deum potiùs velit, quàm ſubſequi: ne hunc vel illum ſtatum ſuadeat: cùm ſolius Dei ſit vocationem dare. Ideóque qui indifferens non eſt. & nimio affectu in hunc fertur ſtatum, aut ab illo alienior eſt; parùm commodus habetur. Hunc S. Bernardus egregiè docet exemplo ſuo dicens: Laudo omnes ordines, & diligo ubicumque piè, & juſtè vivitur in Eccleſiâ, unum opere teneo, cæteros charitate. Tales verò qui ſuum ordinem omnibus præferunt, aliosque contemnunt, nec noſtri, inquit, nec cujuſpiam eſſe ordinis veriùs dixerim; quippe qui etſi ordinatè viventes, ſuperbè tamen loquentes cives ſe faciunt Babylonis, id eſt, confuſionis, imò filios tenebrarum, ipſiuſque gehennæ, ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. *Quid conſiliario cavendum.* *Bern. in apol.* *Omnes ordines amandi.*

Quarta, in primis quidem utilem dixi ſeceſſum in iſtâ deliberatione; verùm ſi is obtingere alicui non poteſt, tum veſperi ſaltem per aliquod ſpatiũ ruminare ac conſiderare expedit illa capita quæ in Modo deliberandi & meditandi infrà ponentur; maximè illud, quod in horâ mortis quiſque optabit vitæ ſe genus delegiſſe. Neque tamen ideò ſequitur omnes eandem viam inituros, v.g. ſecuriſſimam & Religioſam: multis enim ea non convenit, imò neque ſecura eſt: habet unuſquiſque donum ſuum, & vocationem. Unuſquiſque autem in quâ vocatione vocatus eſt, in eâ permaneat oportet, juxta D. Pauli cõſilium. Numquid enim, ut idem monet, dicet figmentum ei, qui ſe finxit, Quid me feciſti ſic? Varia ſunt equidem in corpore mẽbra, neque eundem actum habent, alterumque altero indiget, neque quidquam hîc æmulari oportet, præter chariſmata meliora, id eſt, charitatẽ: non eſt enim perſonarũ acceptor Deus. *Conſideratio ii vacandum.* *1. Cor. 7.* *Rom. 9.*

Quinta eſt, ſanctum Angelum cuſtodem colere & invocare, cùm enim ille nobis ſit datus dux & comes viæ in patriã, velut Tobiæ Raphael; dubio procul hoc illi maximè curæ eſt, ut nos eâ ducat viâ, ſeu vitæ genere, quod divinæ voluntati maximè *Angelus cuſtos invocandus.*

eſt accommodatum; hoc enim clientes ſibi commiſſos, & Dei filios ad cæleſtem Patrem, & patriam novit perventuros.

Reſignatio procuranda.

Sexta, ante omnia, ut dixi, neceſſaria ea animi præparatio, qua homo firmiter ſtatuit cognitam Dei voluntatem amplecti, neque inchoanda deliberatio, priuſquam mens noſtra in æquilibrio poſita fuerit; ut momenta divinæ voluntatis clariùs perſpiciamus. Quòd ſi eam in nobis reſignationem non inveniamus, ſæpè exercere eam oportet, inclinando voluntatem ad eam partem, quam magìs averſatur.

Septima, Vt autem commoda atque incommoda ad finem conſequendum clariùs perſpicias, plicata charta ſcribendæ rationes & commoda quæ hoc vitæ genus ſuadent, deinde illæ quæ diſſuadent; conſiderando an commoda incommodis non præponderent; & objectiones ſcripto in quiete examinando.

B. Virgo invocanda.

Octava Praxis, Nunc ſi umquam ſtella maris beatiſſima virgo invocanda; illa enim mater noſtra eſt, eíque curæ, ut filij ſtatum optimum conſequantur; atque ideò peregrinationem ad locum aliquem celebrem inſtituiſſe multis utile fuit. Et cum ipſa, ut P. Platus egregiè demonſtrat, Religioſorum Ordinum patrona ſit, procul dubio ad aliquem aſpiranti optima eſt cynoſura.

Patronos etiam ſuos invocare, aut deligere in hanc rem ſalutare eſt, & eos, qui in vitæ genere, de quo deliberas, aut primi aut eximii fuerunt. Et hinc profectum in cuilibet opificio moris ſit patronum eligere tum ad præſidium, tum ad exemplum.

In concione & lectione loquitur Deus.

Nona, Conciones, dum quis deliberat, & lectionem piam frequentare omninò expedit, maximè Scripturæ: De quâ vide Bernardum ad ſororem Serm. 50. Et Chryſoſt. Homil. in illud: *Aſtitit Regina.* Sic D. Auguſtinus converſus lib. 8. conf. cap. 6. & S. Ignatius, & S. Childebertus Sur. 29. Decemb. Concione verò S. Nicolaus Tolentinus, & Babylas: de quo in prato ſpirituali. Conſortio verò & alloquio bonorum S. Romoaldus, & innumeri alii; ideoque hoc magnoperè à Sanctis commendatur. Cùm enim variis viis & modis Dominus vocare ſolitus ſit, prudentis eſt omnem, ut ſic dicam, aperire feneſtram, quâ ſolis juſtitiæ radius in animum noſtrum penetrare poſſit. D. Martinus eleëmoſynâ ſibi ad Sanctitatem viam aperuit. R. P. Borgiam cadaveris ſpectaculum impulit ad ſæculum deſerendum, & S. Sylveſtrum, ut Sur. 26. Novemb.

Reſignatio neceſſaria.

Decima, Coram Ven. Sacram. ſuadeo omnem affectum utriuſque partis, de quâ deliberatio eſt, exuere, & ſic divinæ

voluntatis

voluntatis ſigna exquirere, motusque animi obſervare, & audire quid in ſe Dominus loquatur. Ad hoc juverit expendere notas Spirituum: de quibus varii ſcripsêre poſt S. Ignatium: P. Bernardinus Roſſignolius, & recens P. Theophilus Bernardinus.

Paucis tantùm hîc te moneo, lector, ut obſerves originem, medium, & finem cogitationis, & hunc maximè. Vide ergo an ad ea impellaris, quæ legi divinæ, & conſiliis ſunt conſona, an verò ſenſualitate, aut vanitate traharis. Hæc enim à Magiſtro humilitatis, qui dixit; Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde, inſpiratio eſſe non poteſt. Sicut & illa ſuſpecta, quâ quis ſuo judicio, & inniti prudentiæ cupit, & aperire directori formidat, vel ad rationis trutinam revocare; maximè quando imaginatione vehementiori aliquis fertur, quod hominem rationalem dedecet: Nec minus illa quæ inquietum animum reddit; Spiritus enim Domini tranquillus, & in pace factus eſt locus ejus. *Rationem non impetum ſequi oportet.*

Neque huic quieti repugnat ſenſualis partis obmuſſitatio; imò hac trahente ad infima percipere inſpirationem ad contraria ſignũ eſt divinæ vocis, & gratiæ. Enumerat ſigna D. Paulus inſpirationis Sanctæ, dum fructus Spiritus S. recenſet. Qui ſunt: Charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, manſuetudo, fides, modeſtia, continentia, caſtitas. Denique à bono Deo impelli ad ullum malum non poſſumus, ſed ad CHRISTI imitationem, & Sanctorum. Hæc igitur, dum deliberas, ſæpè abs te pete. Quis ſtatus, aut quod opus Deo acceptius, quid in horâ mortis eligeres, quid in judicio, quid Sancti elegerint, quid CHRISTVS Dominus. In quo vitæ genere plura tibi convenientia ſalutis auxilia, pauciora impedimenta. Quæ hactenus expertus ſis talenta ad hoc vel illud vitæ genus. Cujus vocationis habeas certiora argumenta divinæ voluntatis. Quid denique alteri ſuaderes. *Galat. 5.* *Nota.* *Nota.*

Hæc fuſiùs vide Cap. de modo deliberandi, & in P. Theophili Bernardini cynoſurâ, & P. Leſſio lib. de ſtatu vitæ eligendo. Oratio pro Execut. *Dignatus es*, ut ſuprà pag. 10.

JACVLATORIÆ, quibus deliberans ſe per diem excitare poterit.

DEduc me Domine in viâ tuâ, & ingrediar in veritate tuâ. Pſal 85.

Viam juſtificationum tuarum inſtrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Pſal. 118.

Domine quid me vis facere? Act. 9.

Pſal.118. *Servus tuus ſum ego; da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua*
Prov.16. *Cor hominis diſponit viam ſuam ſed Domini eſt dirigere greſſus ejus,*
Prov. 12. *Via ſtulti recta in oculis ejus: qui autem ſapiens eſt, audit conſilia.*
Prov.20. *A Domino diriguntur greſſus viri; quis autem hominum poteſt intelligere viam ſuam?*
1.Reg.3. *Loquere, Domine, quia audit ſervus tuus,*
Prov.21. *Omnis via viri recta ſibi videtur, appendit autem corda Dominus.*
Pſal.118. *Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas.*

SECVNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Quid tardas converti ad Dominum Deum tuum, & omne bonum?

C*Onvertere citò, ô peccator, ad creatorem ac redemptorẽ tuum, neq; ut* A *iſte, dubius morare: ecce enim inſtat mors, ecce tibi* B IESVM *paratum ut te recipiat, aſpice vulnera ejus,* C *tormẽta attende, & benigniſſimum occurſum illius. Cõtemne* D *mundum, ejusq́; fallaciam, deteſtare* E *peccatum, teterrimum monſtrum: & ſequere* IESVM; *ac* F *virtutem, quam* G *Angelus monſtrat tibi ejusq́; præmium attende, atque ad eam* H *contritione de peccatis excitatâ, &* I *confeſſione ſacerdoti factâ convola, ac* K *pœnitentium exempla, ut Deo ſatisfacias, imitare. hâc viâ à jugo Pharaonis infernalis liberabere, & ſervitute eius, quẽadmodum* L *filij Iſraël exitu de terrâ Aegypti. Neque hîc ſubſiſte, ſed perge in patriã, viator, viamq́; ſterne ac muni* M *eleëmoſynâ,* N *jejunio, &* O *oratione. O quàm gaudent* P *Angeli ſuper uno peccatore pœnitentiam agente! O quantis præmiis in cælo anima illius coronabitur.*

C A-

II 2

CAPVT IV.

Deliberatio de maturâ converſione ad Deum & finem noſtrum, poſtquam deviavimus.

ANGELVS cuſtos ubiq; præſens: Verùm, ô viator, quid tibi proderit finem vitæ noviſſe; fide Deũ & ad Deum viã ſcire, ſtatumq; elegiſſe, ſi in hoc declines à viâ, avertaris à Deo, & finis tui ac beatitudinis obliviſcaris? utique præſtabat Deum ejuſque voluntatem non cognoviſſe. Servus enim qui ſcit voluntatem domini ſui, & non facit, plagis vapulabit multis. quemadmodum illos Apoſtolus ait inexcuſabiles, qui cùm Deum cognoviſſent, non ſicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt; ſed evanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratũ eſt inſipiens cor eorũ: dicentes enim ſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, & propterea tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum, in immunditiam, in paſſiones ignominiæ. Quòd ſi igitur pro fragilitate humanâ adhuc à Deo, id eſt, omni bono, patre amantiſſimo, creatore potentiſſimo, averſus es qui hæc legis; quæſo te per ſanguinem Chriſti, & ſalutem tuam, ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te; ſed revertere hoc ipſo momento & ingemiſce. Ecce enim manus ejus extenta eſt; revertere, & convertere in viam, & ad Dominum Deum tuum. Dixit enim: Derelinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & revertatur ad Dominum, & miſerebitur ejus, & ad Deũ noſtrum, quoniam multus eſt ad ignoſcendum. Hæccine credis, & adhuc tardas converti ad Dominum inter tot hoſtes conſtitutus, & fide certus, quòd, quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, & forſitan hâc ipsâ? *Credo tibi*, &c. ut ſup. pag. 7.

Luc. 12. *Rom. 1.* *Scire Deum & peccare grave eſt.* *Eccli. 5.* *Sera converſio rarò vera.* *Iſaiæ 55.*

HOMO. Credo, & ſcio, ac manifeſtè cognoſco, finem creationis meæ eſſe, ut Domino ſerviam; & ob hoc creatum eſſe me, & in eo poſitam eſſe omnem felicita-

tem

*Pſal.*37. tem meam: ſed quid agam Angele mi? ecce ut inveteraverunt iniquitates meæ, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me. Video, eheu! me deſcendiſſe ab Jeruſalem in Jericho, qui ab Jericho in Jeruſalem cæleſtem aſcendere debebam.

Dilatio noxia. ANGELVS Cuſtos adſtans. O quanta mortalium cæcitas! Dum tempus eſt pœnitentiam agendi, & reſipiſcendi, illud negligere, & profectum ſuum, & mercatum! Quis verò illis promiſit ſpatium pœnitentiæ poſtquàm ſemel neglectum eſt? An contemptum Deum ſperant ſibi magis propitium poſtquàm aut peccatis, aut imperfectionibus velut opprobriis diutiùs eum ſaturaverint? An, cùm mundus ob ætatem ſibi ineptos projecerit, & deſpexerit, tum reſpicere ad Deum ſtatuent, ut illi fæcem tribuant, qui omnia illis largitus eſt, & mundo vinum bonum? An æquum eſt, vide, ætatis florem in conſpectu Dei noſtri, coram quo ſtamus, & loquimur, offerre hoſti ipſius, etſi eum maximè cupiat, ac reipsâ dicere: Ille coram te Deus meus florem habebit, & meliorem mei partem: tuum verò erit quod evanidum, aut deſpectum ſuperfuerit.

Nota. Peccatoris impudentiā.

Nunc invitantem ad emendationem, & perfectionem nō audiam, cùm verò ab aliis deſertus fuero, tunc exaudiri à te petam. Nunc vires integras conſumam in mundi militiâ ſtipendio nullo; ſerviam illi, & amori proprio; cùm defecerit virtus mea tunc tibi ſervire volam, poſtquàm & te, amoremque tui amori meo poſthabuero, & gloriam, omniaque bona tua promiſſa, & te neglexero.

HOMO. O quàm vera hæc de me parabola! ſed ô bone JESV, quem præſentem agnoſco, & audio rurſus ſuaviſſimè vocantem, & dicentem: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: confido in miſericordiâ tuâ quòd ſeriò reſipiſcentem non deſpicies. *Credo tibi, &c.* ut ſupr. pag. 7.

*Matth.*11.

JESVS

JESVS. Omne quod venit ad me, non ejiciam foras, etſi ſtans ad oſtium, & pulſans ſæpè repulſam paſſus ſim. *Ioan.6.* *O quanta Dei bonitas!*

HOMO. Miſericordia tua ſuper omnia opera tua. Utinam! utinam numquam te offendiſſem, amantem odiſſem, ſequentem repuliſſem! *Infelix ego*, ut inf. pa. 48. *Pſal.25.*

ANGELVS. Spera in Domino, & fac bonitatem, & paſceris in divitiis ejus. Tantummodo ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem: ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. Citò convertere, ne quando ut leo rapiat animam tuam, & non ſit qui redimat, neque qui ſalvum faciat. Neſcis quia ſerò ſæpè paratur medicina, ubi invaluit morbus? Quæ, precor, ex dilatione commoda evenient? Vides arborem non flecti niſi cùm virga eſt, itaque & tu beatus eris, ſi maturè cervicem tuam flexeris ad ſuave jugum CHRISTI JESV Domini noſtri: *ſi alliſeris Babylonis parvulos ad petram, ne poſteà ſuperare nequeas.* Quis æger expectat dum morbus invaleſcat? quis prudens viator iter differt, donec pluvio cælo alveus vadari nequeat? Quis expectat, donec filum quod abſcindere vix poteſt, in nauticum funem excreverit? id eſt, dum prava conſuetudo fortiùs alligârit, dum clavus altiùs infixus erit? Et quis longiùs errare pergit, ubi errorem deprehendit? Quis, ſi faſcem peccatorum jam levare nequit, ut ad pedes CHRISTI JESV & ſacerdotis deponat, ubi plurimis auctus fuerit, tollere poterit? Quod igitur alteri ſuaderes in re (*aliquantiſper hic ſubſiſte*) ejuſmodi, tibi conſule. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7. *Eccl.5.* *Pſal.7.* *Dilationis incommoda graviſſima.* *Pſal.136.*

HOMO. Eheu! nónne hęc memoria mortis mihi ſanè perſuadere deberet, quæ veniet ſicut fur in nocte, & eâ ipsâ horâ quâ non puto?

ANGELVS. Quando ergo venturum putas? vel potiùs dicito mihi: Nónne omni horâ paratum te eſſe oportet, ut vocanti judici reſpondeas? Reſpice quæſo, & hiantem infernum intuere. Circumſpice mille peri-

cula,

cula, & mortis cauſas etiam ſempiternæ. Jam verò an paratus es, ut mecum ad judicem proficiſcaris? Et tu audes in conſpectu ejus vel momento ſtare in imperfectionibus, & peccatis, & non reſipiſcere? *Haccine vera*, ut ſuprà pag. 7.

Auguſt. Vide ne hâc animadverſione percutiare: ut qui, dum vivis & ſanus es, obliviſceris Dei; in morte, & tui, & illius obliviſcaris. Acerrimè tunc hoſtis inſtabit tot victoriis animoſior, quot tu peccatis debilior: tantò violentior, quantò magìs defecerit virtus animæ & corporis tui. *Gregor.* Etiamſi verò veniam pœnitenti promiſerit Deus, tamen peccanti neque gratiam ad hoc, neque craſtinum, neque horam promiſit. Quàm graviter verò in judicio arguêris, ſi occaſionem hanc ſalutis tuæ neglexeris; perditionem verò maximo diſcrimine, labore, ſudore quæſieris? Quam tunc gloriam & laudem accipiet, qui omnem vitam malè traduxit? quid metet, qui, dum viveret, ſeminavit ſibi dolores, & pœnas ſempiternas? Numquid colliguntur de ſpinis uvæ, aut de tribulis ficus? an iſta præparatio eſt ad placandum judicem, criminum acervum cumulare?

Occaſio ſalutis non negligenda.

Matth. 7.

Rom. 2. HOMO. Video, video nihil triſtius in omnem æternitatem futurum, quàm, dum tempus erat veniæ, theſaurizaſſe ſibi iram in die iræ & vindictæ; ideóque iniquiorem, & magìs Deo injurium fuiſſe, quo ſe benigniorem erga nos exhibuerit. *Credo tibi*, ut ſuprà, pag. 7.

Dementia peccatoris quanta.

ANGELVS. Age verò, quamvis ſalvus fieres horâ extremâ, quæ dementia hîc in ſtatu hoſtis Dei & latronis permanere, in ſervi conditione potiùs quàm liberi, ſinere omne tempus merendi & Deo placendi fruſtrà elabi? Si autem in æternitate amaturus es Deum, an vis eum jam odiſſe? ſi tunc amaturus, quantum triſtaberis quòd tamdiu Patrem, & Dominum, & omne bonum exoſum habueris? Hîc nullam occaſionem lucri temporalis elabi ſinis: æterni omnem projicis? Ecce, Sancti quàm ſollicitè ambulabant coram Deo? & tanquam

Iob 31.

tumentes

tumentes fluctus timebant Dominum, ſemper pavidi; &, quamvis nihil ſibi conſcii, nunquam tamen ſecuri. Tu verò toties à me monitus, ut gaudere poſſem ſuper converſione tuâ & pœnitentiâ, ecce tanto tempore reſtitiſti mihi. Neque tam facile eſſe putes converti. Sed Ambroſium audi: Faciliùs, inquit, inveni, qui innocentiam ſervarent, quàm qui congruè pœnitentiam agerent. Et quamvis aliud nihil foret, quid triſtius quã perpetuâ in luctâ, anguſtiâ, conſcientiæ aculeis & ſtimulis vitam agere? Hæccine verò de te meritus eſt Dominus JESVS? hoccine eſt ejus exemplum ſequi, & propter miſericordiam ejus illum ad iram provocare, & perſeverare in illuſione illius, eò quòd miſericors ſit & clemens? *Infelix ego*, ut infrà pag 48.

Ambroſ. lib. de unita pœnit. c.10.

An ignoras, ait Apoſtolus, quoniam benignitas & bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit? O quanta eſt bonitas, quam continuò te alendo, fovendo, ſervando te & creaturas omnes propter te demonſtrat! neque quidquam hæc te commovent? O ſi cognoviſſes & tu, & quidem in hâc die tuâ, quæ ad pacem tibi! Et quid eſt quod te avertit à Deo tuo, à ſalute, à gloriâ, à vitâ bonâ, beatâ, ab optimi Patris & Dei tui charitate, & amplexu? quid eſt, niſi voluptas aut vanitas brevis, multis quærenda ſollicitudinibus, multâ ſervanda anxietate, multùm dolenda ubi amiſſa fuerit, & luenda inauditis ſuppliciis, aut hîc eluẽda diuturnis lacrymis? Si enim aliquando ſalvus futurus es, mille mortes optabis potiùs obiiſſe, quàm offendiſſe Dominum Deum tuum. Vade igitur, & ſemina in momentaneâ voluptate, quod in æternis doloribus metes. Convertere, convertere, & vide quid interſit inter juſtum, & impium; inter ſervientem Deo, & non ſervientem ei. Ecce enim ipſe eſt Dominus, & non eſt alius, ipſe mortificat & vivificat; magnus eſt, magnitudinis ejus non eſt finis; ſolus habet immortalitatem, & lucem habitat inacceſſibilem: & tu audes hunc contemnere, & mavis ſervire

Rom. 2.
Beneficia & benignitas Dei peccatorem invitat.
Luc. 9.
Conſidera, quid interſit inter juſtum & injuſtum.
Malac. 3.
1. Reg. 2.
Pſal. 144.
1. Tim. 6.

hoſti

hoſti per ambitionem, avaritiam, & ſæculi vanitatem? Jeruſalem, Jeruſalem, convertere, convertere ad Dominum Deum tuum. *Credo tibi,*&c. ut ſuprà, pag.7.

Auguſt.l. 8. *Conf.c.*5. HOMO. Non eſt, ô Angele mi, quod reſpondeam tibi dicenti: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus: cumque undique cognoſcam te vera dicere, jam non eſt omninò quod reſpondeam veritate convictus. Si enim credo me locum veniæ non inventurum, quæ dementia peccare ſine ſpe remiſſionis? ſi autem cogito Dominum meum bonum & miſericordem, qui, etiamſi plurimis peccatis meis graviſſimè offenderetur, ignoſceret tamen; quæ malitia mea velle malum eſſe me, quia bonus eſt?

Exercitium convertentis ſe ad Deum.

Rom.7. Pſal. 119. INFELIX *ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt. Habitavi cùm habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea. Surge, ſurge, propera, & ſequere vocantem, imò clamantem voce grandi. Hodie, ô anima mea, ſi vocem Domini audierimus, ne obduremus cor noſtrum. Putáſne, bone* JESV, *mortuus homo* Iob 4. *rurſum, vivet? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expectò donec veniat immutatio mea. Vocaſti me, & vocant me vulnera tua, & lacrymæ tuæ: impellit mors, quam video imminere ca-* Iob 14. *piti meo. Vocaſtíne ergo me, & non reſpondebo tibi? Imò & operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem greſſus meos dinumeraſti, quibus erravi ſicut ovis quæ perijt; ſed jam obſecro ô bonitas, ô amor inutilem & viliſſimum quære ſervum* Ibid. *tuum, quia mandata tua non ſum oblitus. Signaſti quaſi in* Ibid. *ſacculo delicta mea, ſed curaſti iniquitatem meam benignitate tuâ. Si lapides excavant aquæ, & alluvione paullatim terra conſumitur, etiam cor meum lapideum excavet imber ſanguinis* Iob 7. *tui, & quidquid terrenum eſt in corde meo, diluvio bonitatis tuæ conſumatur. Sed quid eſt homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Viſitas eum diluculò, & ſubitò probas illum. Vſquequò non parcis mihi, nec dimittis me ut glu-*

tiam

tiam ſalivam meam? Peccavi; quid faciam tibi ô cuſtos hominum? Quare poſuiſti me contrarium tibi, & factus ſum mihimet ipſi gravis: Cur non tollis peccatum meum, & auſers iniquitatem meam? ſicut enim onus grave gravatæ ſunt ſuper me iniquitates meæ. Sed dixiſti: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis: Venio igitur timens & tremens, ſed magis te amans; & ex amore tui facta eſt magna velut mare contritio meæ. Recordare Domine, quia tempus miſerendi, quia venit tempus. Numquid contra folium, quod vento rapitur, oſtendes potentiam tuam? Numquid oblivisci poteris miſericordiarum tuarum quæ à ſæculo ſunt? Numquid poteris vocare fugientem, & revertentem ad te repelles? Quis mihi det ut veniat petitio mea, & quod expecto veniat mihi, & det mihi? oſculum ſcilicet pacis filio prodigo, & miſero miſericordiam, & pauperi panem Angelorum, & ſitienti fontes aquarum, & animæ meæ teipſum? Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Numquid iraſceris mihi uſque in finem, & non cùm iratus fueris, *miſericordiæ recordaberis? Hæc ſpes repoſita eſt in ſinu meo, & licet occideris me, in te ſperabo. Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Si igitur dixiſti: quacumq; horâ ingemuerit peccator, quòd non recordaberis iniquitatis ejus: ecce gemo; obliviſcere igitur iniquitatum mearum, & reminiſcere miſerationum tuarum Domine, & miſericordiarum tuarum, quæ à ſæculo ſunt. Propter nomen tuum Domine propitiare peccato meo.*

Matth. 11.
Iob 13.
Iob 6.
Præparatio ad cōmunionem.
Pſal. 72.
Habac. 3.
Pſal. 37.

Praxis ad maturam converſionem.

PRIMA; apud ſe ſtatuere ſtultum eſſe quævis alia negotia huic anteponere, à quo omnia pendent & univerſa ſalus hominis. Quid enim prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? *Matth. 16*

Secunda, quotidie veſperi unam ex infrà poſitis conſiderationibus ruminare; quibus excitetur & urgeatur: & ſimul attēdere ante ſomnum an paratus ſit mori. Verè enim ſomnus mortis eſt imago, & via. Quoties is qui in ſomnum caput inclinavit, telo mortis ſe improvidus induit? Quot ſani incubuerunt, quos ſomnus ſimul cum morte oppreſſit! Quiſquis prudens eſt, ſomnum non capiet, & æternæ ſimul mortis periculo ſeſe

exponet. Horrendum eſt incidere in manus Dei viventis.

Tertia, horas aliquas ſuccifivas certò huic negotio tribuere, præſertim feſtis diebus. Sed eheu! eò cæcitatis ac temporis venimus, ut ſuccifivas nobis, animæ noſtræ, ſaluti, Dei cultui vix impetrare à negotiis poſſimus; cùm illis vita tota conceſſa ſit.

Conſiderationes breves pro converſione, & vitâ bona, ſæpè, & maximè ſub noctem, breviter expendendæ.

Attende quò vadas. CONSIDERA Primò, te velut viatorem, & peregrinum; & teipſum interroga: Quò proficiſcor? quo fine creatus ſum, & iter hujus vitæ ingreſſus? Certè ut in Jeruſalem cæleſtem pervenirem. Eóne me mea vita & via ducit? Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, Deus meus? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt! *Credo tibi* &c. ut ſuprà pag. 7. *Pſal. 41. Pſalm. 119.*

An progrediaris. Conſidera Secundò, viatorem quotidiè progredi oportere, & vias maximè ſecuras & breviores quærere: & vide an ſic agas. Sanè ſi in itinere compendioſius & tutius occurreret, nónne illud eligeres? Si in re aliquâ gravi, aut expeditione varia ſeſe offerrent conſilia, nónne tutius, maximè ſi à ſapientiſſimo id daretur, eligeres? Eâdem prudentiâ in animâ utere. Audi quid Sapientia æterna ſuadeat: & quod alteri ſuaderes, ipſe fac: frequenter confitere, & communica, & miſerere animæ tuæ placẽs Deo, ita ut nunquã, vel ad horam maneas Dei inimicus, ab eoque deſeraris, & in dæmonis ſis poteſtate, & pro ejus arbitrio vivas. Heu! quanto prudentiores ſunt filii hujus ſæculi filiis lucis in generatione ſuâ? *Infelix ego,* &c. ut ſuprà pag. 48.

Vanitas mundi. Conſidera Tertiò, occupationes hominum varias, & quorſum iis animi & corporis vires omnes impendant; nempe ut vel opibus, vel honore, vel favore hominum augeantur, idque ad horam unam vel momentum vitæ noſtræ: & hæc omnia in illo momento ſæpenumerò, vel culpâ leviſſimâ, vel malevoli verbo uno, vel ictu globi unius deperdi: quanto ergo ſatiùs de æterno honore, favore æterni regis & opibus cogitare? Vanitas vanitatum, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. *Haccine vera* &c. ſuprà pag. 7. *Eccl. 1.*

Servitus Dei & mundi. Conſidera Quartò, quid ſint Reges & principes terræ, quis verò Deus? illi terræ vermes, & mancipia ſeu conſervi noſtri: hodie ſunt, & cras non erunt. Attende autem, quomodo hinc vermis & conſervus ab hominibus obſequium petat, indè

Deus:

Deus: & vide quàm prompti ſint homines & indefeſſi, ut ſerviant principi, qui conſervus eſt; quot verò opus habeat Deus promiſſis, exhortatoribus, ut ſibi vel decima pars præſtetur; nec hanc quidem illi concedi, niſi conſervo arrideat, & permittat; & quàm id turpe & indignum, & dic, Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. *Credo* &c. ſuprà pag. 7.

Quintò, conſidera Primò, jam reverſos ab inferis eos qui in gentiliſmo & chriſtianiſmo tuæ conditionis fuerunt, ſeu Cæſares, ſeu bellatores; Principesque, Conſiliarios, &c.

Quanta ſit & quàm brevis merces laborum, quam à mundo retulerint. Summa eſt fumus famæ, & honoris, ſed quid miteris prodeſt laudari ubi non ſunt, & cruciari ubi ſunt? Secundò quàm multa bona pro Dei gloriâ tui quiſpiam ſimilis præſtare poſſet ſi tot labores, & pericula ſubiret pro Deo quo tu ut mundo ſervias? Certum unumquemque ad magnam ſanctitatem pervenire poſſe, & latè Dei gloriam propagare, ſi quantum pro fumo, & mundo, tantundem pro Dei gloriâ, ſuaque ſalute præſtiterit. Tu igitur ſperne mundum, & Deo adhære; & dic: Quid prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? *Infelix ego*, &c. pag. 48 *Audi mortuos.* *Matth. 16.*

Conſidera Sextò in rebus agendis. Primò, nihil ſine Deo te poſſe, proinde ollilli humiliter omnia tribue, qui deponit potentes de ſede, & exaltat humiles; & ante omnia cura, ut illum habeas propitium. Secundò, ut famuli, & alii quibus ad executionem uteris, quoad potes boni ſint. Non enim ſunt, ut patet, apta inſtrumenta fidei tuendæ, & gloriæ Dei propagandæ; aut agendi præclara, inimici Dei, & diaboli mancipia qui eos ad mala omnia trahit & inſtigat. Tertiò, impoſſibile eſſe eventus futuros providere, propterea, poſtquam diligentiam adhibueris, omnia ſcias eſſe relinquenda Dei providentiæ. Quartò, cùm ipſe ſit ſolus Dominus, ſolus altiſſimus, ejus honorem & gloriam præ oculis ſemper habendam. Alioquin enim meritò graviter indignabitur, & conſilia non fortunabit, in quibus videbit magis gloriam quæri ſervi, quàm ſuam: dicit enim, Gloriam meam alteri non dabo. Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terrâ. Quicunque glorificaverit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. *Hæccine vera*, ut ſuprà pag. 7. *Deum roga ſine quo nihil potes.* *Iſaiæ 42.* *1 Reg. 2.* *O quàm brevis vita!*

Conſidera Septimò vitæ brevitatem, quodque inſtar navis, ſagittæ, curſoris & vaporis tranſeat. Quocirca præmitte theſauros bonorum operum & eleëmoſynarum eò ubi perpetuò victurus es; ibi principatus potiùs ſtude acquirere, quam hic

ubi horâ unâ manendum. Secundò, incertitudinem mortis. Ideò omni horâ eſto paratus; nec unquam cubitum concedas niſi Deum excuſsâ conſcientiâ placaveris, memor illius verbi

Luc.12. Veritatis æternæ: Quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, *Haccine vera* &c. ut ſuprà pag.7.

Monitorem fac habeas. Conſidera Octavo, principes habere qui curent diligenter pecuniam ſuam, qui curent corpus ſuum, & magna præmia illis tribui, qui damna prævertunt, ſigna morbi indicāt, hoſtiumque machinationes clandeſtinas ſignificant. Refer ad animam, & habe ſaltem confeſſarium, à quo moneri petas, ſi quod animæ periculum videat, ſi quem morbum detegat, aut hoſtium infernalium molimina, ut occurrere malo venienti poſſis. Sic autem crebrò Deum invoca: Vias tuas Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. Utinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas! Juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. *Credo tibi*, &c. ut ſuprà pag.7.

Oratio pro executione. *Dignatus es*, &c. ſup.pag.10.

IACVLATORIÆ.

Pſal.7. *NIſi converſi fueritis, gladium ſuum vibrabit, arcum ſuum tetendit, & paravit illum.*

Pſal 79. *Deus virtutum converte nos, oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.*

Pſal.84. *Converte nos, Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuam à nobis.*

Ierem.31. *Converte me, Domine, & convertar ad te. quia tu Dominus Deus meus es.*

CAPVT V.

De pœnitentiâ verâ ſalutis ſemitâ, quâ homo ad Deum & ſalutis viam revertitur, ejuſq; parte prima, Contritione.

POSTQVAM homo coram Deo ſtatuit reverti ad viam ſalutis, & tendere ad terminum creationis, & vitæ ſuæ, contritioni, & dolori operam det; hoc pacto enim velut compendio, itinere tridui perget in deſertum ex Ægypto, & de Pharaone, & exercitu ejus Dei gratiâ triumphabit. Hujus tridui dies primus con-

tritio,

tritio, ſecundus confeſſio, tertius ſatisfactio dici poteſt.

Quemadmodum autem admirabili & ſuavi providentiâ ſuâ ſtatuit Dominus, ut anima, quæ concepit dolorem & peperit iniquitatem, morte moriatur; ſic decrevit ut eadem poſt peccatum concipiendo verum dolorem, & contritionem, in vitam revocetur. Atque ita peccati proles dolor eſt, qui ſi ex amore Dei concipiatur, infelicem matrē proles optima deſtruit, & pro interitu nobis reſtituit ſalutem. Duplex verò dolor eſt, alter Attritio appellatur, cùm quis ex peccati fœditate, & timore gehennæ, aut ſimili conſideratione de præteritis dolet. Alter Contritio dicitur; quo anima ex puro amore non ob pœnam, non ob amiſſionem bonorum, non ob moleſtiam; ſed ob id gemit ac dolet, id eſt, optat non à ſe patratum delictum (etſi non ſentiat teneros affectus ac lacrymas) quòd benigniſſimum Patrem, liberaliſſimum Dominum contriſtârit, injuriâ affecerit, quem omni amore & honore proſequi debuerat: atque hic eſt filiorum dolor, Deo Patri gratiſſimus uſq; adeò ut ad ſalutem ſufficiat, quando Confeſſârij copia defuerit. Huic igitur acquirendo plurimùm inſiſtendum eſt potiùs, quàm anxiæ peccatorum enumerationi, cùm plerumque ſecùs fieri ſolitum ſit, id eoque hîc ſubſidia ad contritionem propono. Nónne Magdalena dolore & amore peccata delevit? Publicanus verò in priſtinam gratiam tum receptus eſt, quando eructavit ex intimo ſenſu, & charitatis affectu verbum illud bonum & ſalutare: Deus, propitius eſto mihi peccatori.

Dolor eſt medicina peccati. Pſal. 7.

Duplex dolor.

Summum bonum.

Contritionis utilitas.

Complectitur uterque dolor in ſe, etiamſi non ſemper explicitè, propoſitum ſervandi præcepta. Inter hæc illud, quo confeſſio præcipitur, omninò ſuo tempore explendum eſt, maximè cùm ea vis ejus ſit ut ex attrito contritum faciat. Ideoque memento eam crebrò uſurpare, ut certam vocationem, & ſalutem tuam facias.

Propoſitum emendationis.

COLLOQVIVM CHRISTI JESV *cum animâ peccatrice, pro contritione excitandâ.*

Deut. 32. *Iob 38.* CHRISTVS. Audite cæli quæ loquar, audiat terra verba oris mei. Ecce interrogabo te N. reſponde mihi Nónne ego te creavi ex infinito amore & ſpontaneo, in laudem & gloriam nominis mei? *Conſule cor tuum & audi.* Age verò, nónne tibi conſcium eſt cor tuum, quòd vivas, & coram me, in opprobrium meum, ut meritò, ſi vita tua nota mundo foret, propter te blaſphemaretur nomẽ meum; *Iſaiæ 1.* & tamen te ut filium enutrivi & exaltavi. Tu autem ſprevisti me, & tacui: & cognovit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, tu verò me non cognoviſti: ſed quia longanimis ſum ſuper malitiâ hominum, patiens fui.

Pſal. 31. *Peccator illudit Deo.* ANIMA. Verè, Domine, factus ſum ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus. Creatorem te vocavi & Regem & Deum meum, & ad contumeliam tuam te viliſſimæ creaturæ poſthabui. Neque verò ſi interroges me, cauſam ſcio, niſi quia mihi lubebat, etſi vetares; *Iſaiæ 1.* quia ſic recreabar, etſi tibi doleret. Eheu! à planta pedis uſque ad verticem capitis non eſt in me ſanitas. Sed quò ibo? Ad quem confugiam niſi ad te ô Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis? *Pſalm. 50.* Ne proiicias ergo me à facie tuâ, & Spiritum ſanctum tuum ne auferas à me. *Iob 14.* Operi manuum tuarum porrige dexteram Domine meus, & Deus meus.

Actus contritionis; *Domine* JESV, &c. infrà pag. 60.

Iob 4. CHRISTVS. *Si ego ſum Dominus, ubi eſt timor meus? Si Pater, ubi eſt amor meus?* Credíſne Dominum eſſe me, & contemnere potes? *Peccator videtur non credere.* Patrem vocas, & mea, meaque mandata, ut capitali tuo placeas hoſti, deſpicis? Quoties te volui congregare ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti? *Matth. 23.* *Pſal. 4.* Quoties dixi: uſquequò

gravi

gravi corde? ut quid diligis vanitatem, & quæris mendacium? an putas quiſquam facinoroſus credit Regem ſibi adſtare, ſe contemplari, minari, & non ceſſat maledicere ei? Quis reus in carcere judicem operitur, & audiens eadem horâ in foro plurimos dirè cruciari ob ſimilia ſuis delicta, non terretur? Tu verò nónne noſti ob illa tua peccata N. plurimos ſaltem in purgatorio flammis torqueri; fortè etiam in inferno æternùm gemere, & torreri? Et tu ridere potes, & amori ſervire proprio, ac mundo, & vel momento in peccato permanere? Si vocavi hactenus, & renuiſti, extendi manum meam, & non aſpexiſti, & ſpreviſti omne conſilium meum, nunc ſaltem revertere dum tempus miſerendi, dum patet ſalutis porta, ne ſi moram feceris, cum dolore meo & tuo aliquando poſtules aperiri fores miſericordiæ meæ, & juſtitia mea tibi reſpondeat: amen neſcio vos.

Prov. 1. *Dum patet cœlum ingredere.* *Matth. 25.*

ANIMA, Si iniquitates obſervaveris, Domine, Domine quis ſuſtinebit? Memento, obſecro Domine IESV, quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Nónne ſicut lac mulſiſti me, & ſicut caſeum me coagulaſti? Pelle & carnibus veſtiſti me, offibus, & nervis compegiſti me. Et cùm nihil oderis eorum quæ feciſti, reminiſcere miſerationum tuarum antiquarum: citò anticipent nos miſericordiæ tuæ, quia pauperes facti ſumus nimis. Nónne miſero mihi jam data eſt lux, & vitam, & miſericordiam tribuiſti mihi, & viſitatio hæc tua cuſtodiet Spiritum meum? O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filiæ populi mei. O quàm amarum eſt mihi dereliquiſſe te Dominum Deum meum! de quo Scriptum memini: ſuavis Dominus univerſis, & miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. *Credo tibi*, &c. ut ſup. pag. 7.

Iob 10. *Pſal. 78.* *Ierem. 9.* *Amarum eſt Deum relinquere.* *Iſa. 43.*

CHRISTVS. Reduc in memoriam beneficia quæ contuli tibi, & judicemur ſimul. Narra ſiquid habes ut juſti-

Ingratitudo peccatoris *Pſal. 37.*

juſtificeris. Nónne retribuiſti mala plurima N. pro bonis Sterilitatem animæ meæ? Nónne ego te redemi precio magno ſanguinis mei, non corruptibilibus auro, vel argento, ut glorificares, & portares me in corpore tuo? Quid veró tu feciſti?

Stultitia peccatoris.

HOMO. Vendidi, cheu! animam meam ſine precio. Quid enim ſunt univerſa hæc, quæ Apoſtolus tuus verè arbitrabatur ut ſtercora ut te lucrifaceret? Et quid prodeſt homini ſi univerſum mundum lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur? Et fieri potuit ut hæc mallem, & quærerem, quæ neque invenire, neque retinere poſſum; & tu mihi tam vilis fieres omne bonum, ut non pro pulte cum Eſau, nec triginta argenteis cum Juda, ſed pro fumo, & inani voluptate venderem, & perderem te? *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Matth 16.

Domine IESV, &c. infrà pag. 60.

CHRISTVS. Recordare quòd dilectam animam meam dederim in mortem propter te, ut ſperares & confideres in me. At verè nervus ferreus cervix tua, & frons tua ærea. An fili mi, quia ego bonus ſum, oculus tuus nequam eſt? Cur avertis faciem tuam à me qui tibi ſum vita, & ſalus? Cur feciſti pactum cum morte, & pepigiſti quondam fœdus cum inferno in perditionem tuam, in mei contumeliam? Cur, obſecro, vis ut triumphet hoſtis meus de ſanguine meo, & precio illius, id eſt, te, qui ut viveres, à me morte meâ redemptus es. *Domine* IESV, &c. pag. 60.

Iſai 48.
Matth. 20.
Iſai 28.
Peccator fœdus facit cũ dæmone.

HOMO. Tædet animam meam vitæ meæ: dimittam adverſus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. Et quid dicam tibi, infinita bonitas? Dicam Deo, Noli me condemnare, quia pro me damnatus es: Noli me derelinquere, qui triginta tribus annis quæſiviſti me. Noli mei oblivíſci qui in manibus tuis deſcripſiſti me.

Iob 10.

CHRISTVS. Numquid oblivíſci poteſt mulier infantem ſuum ut non miſereatur filio uteri ſui? Etſi illa oblita

Eſa. 49.
O quanta Dei bonitas!

oblita fuerit, ego tamen non obliviſcar tui. Ego enim te dilexi, & lavi in ſanguine meo; mundus verò, & caro hoſtes tui ſitiunt ſanguinem tuum, cui, obſecro, adhærere tibi bonum eſt? Ego te creavi; & hoſtis tuus mille modis te deſtruere nititur: ego æternis præmiis invitavi, & invito; ille vaniſſima voluptate, & æternis ſuppliciis: ego ſummum bonum; & ille ſummum malum. Clamabóne igitur ad te, & vocabo, & nõ exaudies? Rogabo, *Luc* 19.
& repulſam patiar? Lacrymabor ob tua pericula, & irridebor abs te? *Heb.* 5.
Revocabo te ab iis, & tu in iis gaudere perges, imò & majora quærere, & me contriſtare?

Credo tibi, &c pag. 7.

Domine JESV, &c. pag. 60.

HOMO. Miſerere Domine quoniam defecimus in *Pſal.* 89.
irâ tuâ, & in furore tuo turbati ſumus. Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo, & ſæculum noſtrum in illuminatione vultus tui. Pudet meminiſſe ob turpem voluptatem, inaniſſimam vanitatem tot moleſtiis petendam, tantâ curâ ſervandam, etſi ſervari non poſſit, ob hæc, inquam, mundi decreta duriſſima ſervari, & mandata tua diligenda ſuper aurum, & topazion, & *Pſal* 118.
dulciora ſuper mel & favum, nec æternis propoſitis præmiis, vel ſuppliciis cuſtodiri.

CHRISTVS. Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ *Ierem.* 2.
ejus deſolamini vehementer. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas. Quid enim ſupereſt tibi ex *Fructus peccati.*
iis, in quibus nunc erubeſcis? Quid tibi profuit ſuperbia, aut divitiarum jactantia quid contulit tibi? Et nunc quid tibi vis in viâ Ægypti ut bibas aquam turbi- *Ierem.* 2.
bam? Et quid tibi cum viâ Aſſyriorum ut bibas aquam fluminis?

Nónne ego plantavi te vineam electam, omne ſemen verum: quomodo ergo cõverſa mihi es in pravum vinea aliena? Expectavi, ut faceres uvas; & ecce labruſ- *Iſaia* 5.

cas. Quid debui ultrà facere vineæ meæ, & non feci? Quid inveniſti in me iniquitatis, quia elongaſti te à me? nónne ſilui? nónne tacui? nónne patiens fui, longanimis, & miſericors ſuper malitiâ hominum? Verumtamen poſt hæc omnia, quia facilis eram ad veniam, & bonus, crebriùs me offendiſti: confregiſti jugum, & dixiſti, Non ſerviam. Gloriatus es in malitiâ, potens in iniquitate. Hæccine reddis mihi, popule ſtulte & inſipiens? Vbi ſunt dij tui conſolationes tuæ, in quibus habebas fiduciam? nónne abierunt omnia tamquam umbra, & tamquam navis cujus non eſt invenire veſtigium in fluctibus? quod mundus voluit, quod ſenſualitati allibitum fuit, mox feciſti, & conatu quidem magno; quod ego præcepi, conſului, rogavi per amorem & ſanguinem meum, ut mortificationem meam in corpore tuo circumferres, deſpexiſti, & ecce quod tot annis mandavi, commendavi per Prophetas & præcones meos, id eſt Superiores tuos, nónne ſæpè quaſi nihilum reputaſti? hæccine prima charitas, quâ omnibus propter me in baptiſmo renuntiaſti? quâ ad omnia te mihi obtuliſti? hæccine retribuis mihi? & dicis, Nequaquam faciam, adamavi alienos, & poſt eos ambulabo.

Peccator abutitur Dei miſericordiâ.

ANIMA. Ah, Domine, quis ſtabit ad loquendum tibi, aut reſpondebit vnum pro mille? Cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo, & in Angelis reperiſti pravitatem. ſed quis bone JESV, redemptor mi, poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, nónne tu qui ſolus es? Tu quidem greſſus meos dinumeraſti: ſed parce peccatis meis, & memento, quia ventus eſt vita mea. Quid faciam tibi, ô cuſtos hominum? quare poſuiſti me contrarium tibi? Et eheu! factus ſum mihimetipſi gravis. Ecce oppreſſit me dolor meus, & ad nihilum redacti ſunt omnes artus mei. Sagittæ tuæ in me ſunt, quarũ indignatio ebibit ſpiritũ meũ. O quis mihi tribuat, ut ſim juxta menſes priſtinos, ſecundùm dies,

Nemo poteſt Deo per ſe ſatisfacere.
Iob 14.
Iob 7.
Iob 16.
Iob 6.
Iob 29.

quibus

quibus tu, Domine, cuſtodiebas me! Domine JESV, &c. *Credo tibi*, &c. ut ſup. pag. 7.

CHRISTVS. Quare receſſiſti, & non reverteris ultrà ad me? Numquid obliviſcetur virgo ornamenti ſui, aut ſponſa faſciæ pectoralis ſui? Tu verò oblita fuiſti mei creatoris tui diebus innumeris. Revertere, revertere, en paravi tibi ſtolam primam, extendi brachia mea ad amplexus, caput ad oſculum pacis inclinavi.

Ierem. 2. *Invitat Chriſtus animam.*

ANIMA. Pater, non ſum dignus vocari filius tuus: Verumtamen reſpice in me, & miſerere mei, quia unicus & pauper ſum ego. Eheu! Ecce invenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ: & non quod volo bonum, hoc ago.

Luc. 15. *Rom. 7.*

CHRISTVS. Ecce ego arguam te, & ſtatuam contra te, faciem tuam. Si morbo aliquo preſſus fuiſſes, nónne in medicos plurima expendiſſes? ſi lis mota de jugero terræ, etiam maria tranſiiſſes. Et ſi decimam partem eorum quæ pro mundo præſtas, pro animâ feciſſes tuâ, nónne beatè vixiſſes? nónne ego Veritas dixi: Iugum meum ſuave & onus meum leve eſt; &, Mandata mea gravia non ſunt: & tu difficilia aſſeris? verbo & facto & exemplo tuo alios in perniciem trahis? Non poſſum inquis, abſtinere hoc conſortio, hoc peccandi periculo: & ſi quis amiciſſimus injuriam vel levem dixiſſet, nec rogatus conjungi ei velles, nec placari. ſi peſte locus aut amicus infectus foret, vitares omninò, aut ſi medicus hoc vel illud cibi genus vetaret, pareres: ut verò animæ conſulas, ut corpus edomes, mihi placeas & obedias, nihil facere aut pati dignaris? Me ergo ſolum non timebis, & à facie mea non dolebis? nónne contestans conteſtatus ſum, & dixi: Audi vocem meam, & non audiſti, nec inclinaſti aurem tuam, ſed abiiſti in pravitate cordis tui mali? ecce hac horâ forſan rapieris ad judicium ſeveriſſimum, iturus es in domum æternitatis tuæ: & ecce manus tuæ adhuc plenæ ſunt ſanguine. Populе meus, quid feci tibi, aut quid moleſtus fui tibi?

Pſal. 49. *O quàm facile eſt Deo ſervire!* *Matth. 11.* *1. Ioan. 5.* *Peccator mentitur ſibi.* *Ierem. 11.*

Mich.6. tibi? Recordare, anima, fellis & paupertatis meæ, & lacrymarum mearum, quibus pro te deprecatus ſum, quia precioſa eras in conſpectu meo; tu tamen fornicata es cum amatoribus multis. Verumtamen revertere: revertere, ecce ſto ad oſtium & pulſo: aperi mihi ſoror mea ſponſa, caput meum plenum eſt rore ſanguineo, & cincinni mei guttis noctium.

Paſſionem Chriſti conſidera.

Ierem.3.

Cant.5.

ANIMA. Excitavi iracundiam tuam, Domine, & peccavi ſuper numerum arenæ maris; agnoſco iniquitates meas: ſed ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum reſerves mihi mala: oſtende mihi bonitatem tuam, & reminiſcere miſerationum tuarum antiquarum, & projice poſt tergum tuum omnia peccata mea. Ecce enim coram te & curiâ tuâ cæleſti ſyncerè ſtatuo numquam ultrà te offendere, occaſiones illas devitare; tibi Deo meo potiùs quàm dæmoni ſervire. Accipe, Domine IESV, & ne deſpicias cor contritum & humiliatum; tu qui ſcrutaris cor & renes, tu noſti, tu noſti ſuſpirium & deſiderium meum. *Infelix ego*, ut ſup. pag 48.

Pſal.24.

Eſaia 38.

Oratio, ſeu actus contritionis.

Actus fidei, Contritionis. Propoſitũ de emendatione & confeſſione. Oblatio ſui. Actus ſpei.

DOMINE IESV *Chriſte, verè Deus & homo, creator pariter ac redemptor, doleo ex intimo corde me offendiſſe divinam tuam majeſtatem, quia tu es Deus meus & omnia, quem ſuper omnia diligo & colo. Proinde firmiter ſtatuo ac propono, me nõ ampliùs te offenſurũ, ſed omnes peccandi occaſiones pro viribus devitaturum, inſuper de noxis meis ritè confeſſurum, & pœnitentiam quæcumque imponetur impleturum: ad pleniorem verò ſatisfactionem, hodie tibi me ipſum offero, vitam meam, & mea omnia, & omnes labores meos. Et quemadmodum rogo te ſuppliciter & flagito veniam delictorum meorum, ita confido me eam impetraturum per infinitam miſericordiam ac benignitatem tuam, per merita quoque precioſiſſimi ſanguinis ac ſanctiſſimæ paſſionis tuæ: daturum te quoque gratiam emendandi vitam meam, & in bono uſque ad finem perſeverandi. Amen.*

Praxis de contritionis frequentiori uſu.

PRIMÒ, commendatur hìc à viris doctis ac piis, potiſſimùm manè, ut, cùm Deo reconciliati ſumus, opera noſtra aliàs mortua, vitæ æternæ meritoria ſint. Secundò, veſperi in examine conſcientiæ contra repentinam mortem. Tertiò, poſt peccatum graviùs admiſſum, ne inimici Dei permaneamus. Quartò, ante omnem orationem: non enim eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Quintò, in omni periculo mortis, & graviori tentatione. Sextò, quoties negotium arduum tractandum, & gratiæ cæleſtis auxilium implorandum.

Actus autem contritionis breviſſimo ſpatio fieri poteſt. Sic enim David verè contritus poſtquam dixiſſet: peccavi Domino; audiit à Prophetâ: Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum. Aſſueſce igitur vel dicendo JESVS amoris illius magnitudinem in te velut intueri, & conterere. Vel ex aſpectu creaturæ, aut beneficii alicujus recordatione aſſurge in amorem Dei, & animo dic: ô Deus meus doleo ex toto corde de omnibus peccatis meis. idque maximè quia tuæ divinæ diſplicent Majeſtati. vel hoc pacto. O JESV doleo ex amore tui quod offenderim te. Dum auditur hora, ſi libet, contritionis & amoris actum ſic excita: O JESV, ô ſummum & omne bonum, cur umquam te offendi? Ah! verè pœnitet ex intimis medullis, ideoq; vel maximè quia tibi ſoli peccavi. Et quid jam ago? Te æſtimo, te unum amo ſuper omnia propter teipſum, qui hoc amore meo, omniq́ue alio ſine fine dignus es. Oratio *Dignatus es*, ut ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ

Adeamus (ô anima) cum fiduciâ thronum Domini ut miſericordiam conſequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Hebr, 4.

Revertere ad Dominum, & avertere ab injuſtitiâ tuâ, & nimis odito execrationem, & cognoſce juſtitiam & judicia Dei. Eccli. 17.

Vivo ego, dicit Dominus, Nolo mortem impii, ſed ut convertatur à viâ ſuâ, & vivat. Convertimini à viis veſtris peſſimis, & quare moriemini domus Iſrael? Ezech. 33.

Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine. Pſal. 24.

Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis. Pſalm. 50.

Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, citò anticipent nos miſericordiæ tuæ, quia pauperes facti ſumus nimis. Pſal. 78.

CAPVT VI.

De Confeſsione, ſecundâ parte pœnitentiæ: ac primò de generali; ejuſq́; utilitate.

CHRISTVS. Verumtamen contritio non ſufficit, ſed ſecundæ diei iter ſive pars illius ſuperanda; ut ſicut corde creditur ad juſtitiam, ſic ore fiat confeſſio ad ſalutem. Quid hæres aut horres? homo es, & humani à te alienum nihil; errare, labi, ignorare. dic igitur cum Prophetâ: Dixi, Confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino; & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Non ergo declines cor tuum in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis, neque confundaris confiteri peccata tua. Qui enim abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit, miſericordiam conſequetur.

Pſalm. 31. *Pſalm. 140.* *Confeſſio ſincera inſtituenda.* *Eccl. 4.* *Prov. 28.*

Vis ergo converti in toto corde ad me Dominum tuum? ecce viam; recogita omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ; & ſinceram ac veram inſtitue confeſſionem generalem, niſi aliud Confeſſario videatur. Neque formides moleſtiam aliquam ſubire pro animâ tuâ; ſed ſcito eã, ſi methodo uti velis, æquè facilẽ eſſe quàm ſit aliquibus unius hebdomadæ. Utere examine quod ſubjicietur, ſingulaque peccata in ſuas claſſes refer, ac confitere: nec difficiliùs tibi erit dicere; Millies, quàm centies, peccavi Domino meo.

Confeſſio generalis facilis.

HOMO. Verùm permoleſta præteritorum recordatio, præſertim cùm nulla neceſſitas compellat.

CHRISTVS. At tu in iis quæ ſæculi ſunt, nónne & utilitatem ſpectas? An ſola prorſus neceſſaria corpori tribuis, ſeu de commodis ejus, ſeu de victu, veſtitu, opibus, honoribus agatur? Cùm itaque omni in re ſpectes & utilitatem maximam, & commoditatem ſimul ac jucunditatem, quæ dementia in negotio ſalutis omnium maximo vix quidquam velle agere quàm quod

Utilitas confeſsionis generalis.

neceſſitas

neceſſitas ſuadet? ſecuriſſimam navim navigaturus, & viam profecturus deligis, alteriq; ſuades pharmacum, quod ad ſanitatem maximè conducit. In rationibus reddendis ſecuritatem quibus potes apochis, & teſtibus quæris. Quid igitur tibi faciendum in viâ æternitatis, in morbo, vel periculo mortis animæ? in negotio rationum mihi reddendarum? Et quamvis generalis confeſſio non ſemper ſit neceſſaria, plerumque tamen utilis eſt, ſæpè etiam neceſſaria. *Securitas quærenda.*

O clementiſsime, ut inf. pag. 65.

Christvs. Neceſſaria eſt, quando præteritæ confeſſiones imperfectæ fuerunt, aut defectu integritatis, aut defectu doloris, aut defectu poteſtatis in confeſſario: tum enim inſtituenda foret. *Aliquando neceſſaria.*

Utilitatem verò habet magnam, licet certi non ſitis de defectu priorum confeſſionum. Primò ſiquidem hominem ad ſui cognitionem & deſpectum adducit. Secundò, cùm ſit inſignis humilitatis actus, me ad ſingularia tribuenda auxilia provocat: ita videmus contingere iis qui ſedulò hanc peragunt, & novam prorſus vitam inſtituere, quaſi rationibus univerſim redditis, & compoſitis. ideoque in Ordinibus Religioſorum id primò proponitur pro vitæ morumque emendatione. Tertiò, ſecuritatem adfert in tantâ ſalutis incertitudine: undè in horâ mortis Spiritu ſancto impulſi multi eam facere decernunt. *Vtilitas Conf. gen.*

Vtiliùs tamen dum vita datur, & vires integræ, & memoria; utiliusque tranquillâ vitâ ſibi ad ſecuram mortem viam ſternere, quàm tum anxiè & ſollicitè me expectare.

Obſerva tamen, non omnibus generalem confeſſionem convenire. Primò, non convenit iis, qui timore magno & ſcrupulis agitantur: his enim non eſt medicina, ſed crux & exulceratio: fruſtrà enim hi per confeſſiones ſe expedire ſperant, cùm ſolâ obedientiâ & in me fiduciâ cum charitate pacem animi conſequi poſſint, *Confeſſio generalis non convenit omnibus.*

ſint: dum enim in conſideratione ſuorum peccatorum, quæ tenebræ ſunt, verſantur, magìs obtenebreſcit intellectus.

Homo. Si verò fiduciâ & charitate in te Deum tendant homines, ad te accedunt, & illuminantur.

Christvs. Denique nónne certum eſt aliquando quieſcere oportere? & dubio procul meliùs id alterius judicio, de quo tibi dictum: Qui vos audit, me audit, quàm tuo. Accedit, quòd impoſſibile ſit hominem aſſequi certò numerum peccatorum ſuorum: ergo certum eum ad hoc non obligari, ſed ſufficere, ut adhibeat moralem diligentiam, ſicut fieri in re ſeriâ ſolet est enim Sacramentum pœnitentiæ à me non ad carnificinam inſtitutum, ſed ſolatium. Et hæc quidem ad præterita peccata pertinent.

Luc. 10. Alterius judicio acquieſce.

Remedium contra ſcrupulos.

Homo. Quantùm ad præſentia ſpectat, audio communi judicio Doctorum, & Sanctorum, quibus repugnare maximè in causâ propriâ ſtultum omninò, ac temerarium eſſet, quòd is qui verè timet te Domine, & nullo pacto infinitam bonitatem tuam vel cogitatione ſciens ac prudens offendere vellet, quod quoties is dubitat, ſibi poſſit perſuadere aut nullum fuiſſe, aut ſaltem non deliberatum conſenſum. Siquidem cùm tam ſerium, ac grave, & tot repetitis vicibus tantâ cum deliberatione coram te Deo ſuo decretum fecerit ſervandi præcepta tua, & animam ſuam, & omne bonum, irritum id non poteſt eſſe, neque facilè præſumi, niſi actus contrarius, plenâque cum advertentiâ factus fuerit. Proteſtor ego coram te Deus meus, me ratum non habere quidquid vel leviſſimè diſpliceret Majeſtati tuæ, crebroque hoc uſurpare decrevi, maximè manè adverſus pericula diurna, & veſperi ne nocturnis incautus involvar. *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

Proteſtatio contra ſcrupulos.

Christvs. Obſerva etiam illis qui turpem vitam egerunt, maximè mulieribus, & ſemel generalem rectè inſtituerunt, non convenire; ſiquidem præteritæ

vitæ recordatio, ac multò magìs enarratio periculi plena eſt; & longè meliùs illa poſt ſe relinquere, & ad anteriora ſeſe extendere, deſtinatũque proſequi bravium. Certiſſimum in hâc re conſilium prudentis confeſſarii ſequi; qui ſi verè talis eſt, non permittet confeſſionem generalem iterari ab eâ, quæ ſemel generaliter eam inſtituit, niſi neceſſitas Sacramenti id exigeret; & illuſionem diabolicam facilè deteget, quâ irretitas peccatis, aliquando etiam liberatas, in priſtinum ſtatum & laqueos ſpecie pietatis pertrahere conatur. *Confeſſio gen. aliquãdo noxia.*

Oratio ante Confeſſionem.

O Clementissime *Deus, qui ſcrutaris cor & renes meos, concede per ſanguinem Filii tui, propter quem negare mihi nihil potes, ut recogitem tibi annos & delicta mea in amaritudine animæ meæ, priuſquam moriar, & compleas furorem tuum in die indignationis tuæ. Renovetur nunc, obſecro, ut aquilæ juventus mea, ut puriſsimis tuis oculis placeam, dilecte animæ meæ; & non ex neceſsitate aut conſuetudine, ſed ſincero corde cum ſpe bonâ remiſsionis, charitate perfectâ, delicta mea tibi & vicario tuo non abſcondam. Qui enim abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: qui autem confeſſus ea fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur. Tu omnia noſti, & contemplaris omnia in omni loco, ſed & multus es ad ignoſcendum. Recordare, Domine, quòd ſicut lutum feceris me, & toties refeceris, ut verè dicere poſsis, Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Quot enim ad ſalutem media, quot in ſanctiſsimâ vitâ exempla virtutum multo cum labore & ſudore dediſti, quæ piguit ſequi? quot incentiva amoris in paſsione & morte tuâ reliquiſti? Et eheu! expectaſti ut facerem uvas, & ecce labruſcas. Pater, peccavi, & ſicut arena maris ſunt multiplicatæ iniquitates meæ, quas tepor mentis meæ coacervârat; ſed venio ut laver, ô fons æternæ vitæ, ad quem ſitio ut cervus ad fontes aquarum. venio ut illuminer, ô lux mea: ut amem te, ô amor æterne, Sana me à phreneſi mea, quæ te & remedia reſpuo. Veni, lux mea, duc me in viam bonam.*

Præſentia Dei. Sinceritas commendata. Prov. 28. Iob 10. Iſaiæ 5. Contritio. Amor Dei.

O Pater æterne, da meminiſſe peccatorum meorum; ô Fili Dei, da cognoſcere & expendere; ô ſancte Spiritus, da deteſtari, ſcilicet mortem & hoſtes meos, & te omne bonum non abhorrere.

Finis cur vivamus.

Quorſum enim venimus in hanc vitam, anima mea? nónne ut perfectè Domino ſerviremus, cunctis diebus, aut momentis potiùs, quibus hîc militamus? Reſpice, & reflecte oculos ad præteritum tempus, quod datum ad pœnitentiam, ad amandum, & cæleſtes opes requirendum; quid ex eo jam ſupereſt, niſi bonorum tantorum amiſſorum triſtis recordatio, & malorum commiſſorum erubeſcenda memoria? Pulſantem te, bone JESV, *ſponſum non admiſimus, ſed dæmonem ejuſque aſſeclas. Sed audiamus tamen vel nunc, parentis dulciſſimi, & amantiſſimi Regis & ſponſi vocem, dicentis:* Convertere fornicatrix, *& ſuſcipiam te: veni dilecta mea, & iniquitatum tuarum non recordabor. Quomodo dilecta, bone* JESV, *quæ tuos filios enecavi, ſcilicet ſanctas inſpirationes, & te repuli ut gratificarer adulteranti ſenſualitati, & hoſti quærenti animam meam?* Nam *ſi humilitatem, paupertatem, manſuetudinem, charitatem, patientiam ſanguine tuo ſignatam commendaſti; ego exaltavi cor meum, nihil mihi deeſſe volui, nihil pati, ut parerem mũdi legibus, & tuus proculcarem. Verumtamen ecce audio mellifluam in auribus meis vocem,* Fili, *præbe mihi cor tuum: ecce ego me in cruce pro te immolo, & tui amore langueo, & abluere rurſum meo ſanguine volo, & te paſcere corpore meo.* O Domine JESV *qui paſcis me à juventute meâ, ecce jam video & fido in viſceribus miſericordiæ tuæ, quòd uſque in ſenectam, & ſenium non derelinques me, neque ego te fontem aquæ vivæ. Cùm autem, ter Maximè Deus, dignatus ſis ſuper me hodie aperire oculos tuos, non dabo ſomnum oculis meis, donec præparem tibi cor meum, tabernaculum* Deo Iacob.

Conſideratio præteriti temporis.

Ingratitudo peccatoris.

Benignitas Dei.

Præparatio ad Communionẽ.

Pſal. 70.

Occaſionũ deteſtatio.

Ne *jam ſis mihi formidini tu ſpes mea* JESV; *perveniant ad te voces & ſingultus ovis perditæ, & filii prodigi redeuntis à regione longinquâ, ô pater, ô paſtor, ô ſponſe animæ meæ: deteſtor culpam omnem & occaſionem* N. *quâ te graviter offendi. Pater mi, nolo eſſe, aut vivere ſine te, ſed propter te: ſana me per vulnera tua, dolores tuos, & ignoſce mihi. numquid enim lætaris in morte peccatoris, qui ut viverem pro me dignatus es mori? numquid*

quid tibi proderit perditio mea, qui de cælo veniſti relictis nonaginta novem ovibus, ut me quæreres inter dumeta, & reportares in humeris tuis? Vtinã oratio mea ſit ſicut incenſum in conſpectu tuo; hoc ultimo fortè die peregrinationis meæ! Iuravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ, & ſæpè quidem irrita propoſita feci defectu contritionis, & fragilitatem meam novi: verumtamen nunc gratiâ tuâ, quam ſupplex peto, ſine quâ nihil omnino valeo, propono in æternum non declinare à mandatis tuis in conſpectu tuo, Deus meus, Deus cordis mei, & illa N. potiſſimos fontes malorum vitare. Ita ſtatuo in præſentiâ beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum tuorum; quo omnes in teſtes hujus deſiderii mei & auxiliatores, maximè patronos meos, invoco. Adjuva me, ô JESV, *unica ſpes mea. Amen.*

Propoſitũ firmum.

Pſal. 118.

Proteſtatio.

Praxis, ſeu methodus examinandi conſcientiam.

CIRCA I. PRÆCEPTVM.

AN in his quæ ad fidem pertinent ab Eccleſiâ diſſenſerit, oppoſitum cum pertinaciâ credendo, aut alios docendo? quàm multos, & quoties? Is autem pertinax eſt, qui ſuum errorem defendit, ſciens Eccleſiam contrarium tenere.

An fecerit aliquem exteriorem actum infidelitatis, vel hæreſis; nempe verbo, ſigno, vel opere aliquo hæreſim profitendo; etiãſi non mente, licet ex timore feciſſet, ut cærimonias hæreticorum proprias exercendo, ſub utraque ſpecie communicando; carnes cum hæreticis prohibito tempore comedendo.

An dubitaverit pertinaciter de aliquâ fidei veritate? quales non ſunt dubitationes quædam, quæ voluntatem in veritate firmam contriſtare ſolent.

An hæreticis contra Catholicos faverit, eoſque defenderit? quoties & quo modo?

An nimiam cum hæreticis familiaritatem habuerit cum probabili periculo incidendi in hæreſim? quamdiu?

An hæreticorum vel prohibitos libros ſcienter legerit, vel eos domi ſervaverit? quoties, & quamdiu?

An incantationes vel maleficia exercuerit, vel divinos conſuluerit, per ſe, vel per alios?

An ſchedulas ſuperſtitioſas apud ſe habuerit ad ſanitatem

aliámve rem obtinendã?& an alios induxerit ad earum uſum?

An fidem habuerit ſomniis vel auguriis, accipiendo illa pro regulâ ſuarum actionum?

An artes magicas didicerit, aut alios docuerit? quàm multos & quoties? Et an earum artium libros apud ſe ſcienter retinuerit? & an adhuc retineat?

An valdè negligens fuerit in addiſcendis neceſſariis ad ſalutem? ut ſunt decem decalogi præcepta Eccleſiæque, ad quæ erat obligatus, & articuli fidei.

An de emendatione vitæ, de conſequendâ æternâ ſalute, vel Dei miſericordiâ, & peccatorum remiſſione aliquando deſperaverit?

An impediverit verbo vel opere profectum ſpiritualem proximi, diſſuadendo vel ſimili ratione impediendo ingreſſum in Religionem, aut alia bona opera.

CIRCA II. PRÆCEPTVM.

Notari debet ad hujus præcepti cognitionem, quòd jurare eſt Deum in teſtem ejus quod dicimus vocare. Vocatur autem Deus in teſtem duobus modis: uno modo expreſsè, ut quando quis per Deum jurat; altero modo tacitè, ut cùm jurat quis per Sanctos, per crucem, per animam ſuam, vel per aliam creaturam, quatenus in eâ relucet divina bonitas: non tamen juramentum eſt dicere, Verè, certiſſimè in veritate.

An mendacium aliquod, etiam officioſum, juramento firmaverit, aut id de quo dubitabat an eſſet verum?

An jurârit deliberatè ſe aliquod peccatum mortale patraturum, & quale peccatum?

An jurarit advertenter abſque animo adimplendi?

An violaverit advertenter ſuum juramentum, quod ſervare tenebatur? quale non eſt quando quis jurat ſe aliquid mali facturũ; tunc enim ſervari juramentum ſine peccato non poteſt.

An cauſam dederit alicui ut falſum juraret, vel non obſervaret juramentũ licitũ, & an id fuerit cum aliquo damno alterius?

An nimis præcipitanter juraverit, maximè ex conſuetudine non diſcutiendo verúmne eſſet aut falſum quod jurabat? quàm diu hæc conſuetudo durârit, & an duret adhuc?

An diabolum invocaverit, aut ejus auxilium implorârit, deliberatè & ex animo, cum intentione ut ab illo juvaretur?

An jurando ſibi imprecatus ſit gravia mala, ut malam mortem, damnationem, &c. & quoties hoc contra veritatem, vel dubitans?

An in judicio jurârit falſum, vel juridicè interrogatus non reſponderit veritatem ad intentionem judicis. An hoc aliis ſuaſerit? Id quo caſu non ſolùm eſt peccatum mortale, ſed etjam

jam onus incurritur reparandi damnum & injuriam illatam proximo.

An dixerit aliquam blaſphemiam. Eſt autem blaſphemia dicere contra Deum vel Sanctos aliquid contumelioſè: ut quando quis Deo vel Sanctis maledicit; vel aſſerit Deum eſſe injuſtum, vel non curare humana; aut cùm quis indignatus Chriſti & Sanctorum membra contumelioſè nominat. Poſſunt autem hæc ſolo corde committi, ut, exempli cauſa, optando, Utinam Deus mea peccata neſciret, non eſſet juſtus, &c.

An voverit aliquid Deo abſque animo adimplendi?

An votum legitimè factum violaverit advertenter?

An promiſſa, maximè juramento firmata, deliberatè violaverit?

An Scripturam ſacram facetiis applicârit, maximè ſi crebrò & ad turpia?

CIRCA III. PRÆCEPTVM.

An feſtos dies violaverit, ſervilia in eis opera exercendo vel præcipiendo, conſulendo, aut conſentiendo, idque per multum temporis, ſine neceſſitate? Servilia autem opera vocantur quæ ad artes mechanicas pertinent. Si non audivit Sacrum diebus feſtis; vel notabilem partem omiſit, ſine legitimâ excuſatione, & an cauſam aliis dederit idem faciendi. Notabilem Sacri partem omittit, qui omittit uſque ad Euangelium, vel qui ante communionem recedit.

An in feſtis per notabilem partem Miſſæ diſtractus fuerit ſive fabulando, ſive profana legendo, ſive aliis ſe exteriùs occupando, exteriorem ſaltem attentionem impedientibus.

An curârit ſibi ſubditos diebus feſtis intereſſe Sacro? Huc pertinent quæ contra Eccleſiæ præcepta fiunt, vel Sacramenta.

An non confeſſus ſit ſemel in anno, aut non curârit ut idem facerent omnes ſuæ curæ commiſſi.

An iverit ad confeſſionem ſine aliquâ ſaltem præparatione & examine, vel ſine propoſito deſerendi aliquod peccatum; vel peccatum aliquod mortale ſciens in confeſſione ſubticuerit ex pudore aliáve cauſa; & an poſteà illud peccatum ſit confeſſus in ſequenti confeſſione, prioremque confeſſionem illam repetierit.

An omiſerit communionem tempore Paſchatis in propriâ parochiâ, poſtquam ad eam venit ætatem, ut judicio confeſſarii communicare jam poſſet.

An communicârit cum conſcientiâ peccati mortalis, quod nondum erat confeſſus.

An cum conſcientiâ certâ vel dubiâ peccati mortalis recepe-

rit, vel adminiſtrârit aliquod aliud Sacramentum Eccleſiæ.

An comederit cibos prohibitos in Quadrageſimâ, vigiliis, & aliis diebus interdictis, etiamſi propter ætatem jejunare non teneretur.

An poſt completum vigeſimum primum annum, jejunia Eccleſiæ violaverit, ſæpiùs comedendo, licet à cibis vetitis abſtinuerit.

An cauſam dederit aliis violandi jejunia, veluti ſuadendo, vel aliis prohibito tempore cibos vetitos miniſtrando, vel alios cibos, quibus jejunium ſolvant; niſi legitima eſſet cauſa.

An, cùm excommunicatus eſſet, ſciens perceperit Sacramenta, dederítve, aut ſacris interfuerit.

An contumeliâ aliquâ vel irreverentiâ affecerit imagines, reliquias Sanctorum, aliaſque res ſacras.

An putet ſe feciſſe aliquid, cui ſit annexa excommunicatio.

An obligatus ad recitandum Breviarium, omiſerit recitare ſive totum, ſive partem ejus notabilem; veluti unius Horæ officiũ, ſine ſufficienti excũſatione, ex tædio rerũ ſpiritualium.

CIRCA IV. PRÆCEPTVM.

An parentes contempſerit, aut verbis & factis contumelioſis offenderit.

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum abſentiâ iis detraxerit.

An verbo vel cogitatione illis mortem propter ipſorum bona, aut ob aliam cauſam, aliúdve grave malum ſit imprecatus deliberatè.

An eis obmurmuraverit, aſperiuſque fuerit locutus.

An in re gravi vel ex contemptu juſſis eorum non obtemperârit.

An in notabili neceſſitate ſubvenire illis recusârit.

An teſtamentum parentum defunctorum fuerit executus.

An fuerit paratus propter amorem parentum tranſgredi præcepta Dei, & peccare mortaliter.

An Superiores ſuos ſive ſæculares, ſive Eccleſiaſticos contempſerit, & juſtas eorum leges in re notabili violaverit.

An de Superioribus & majoribus ſuis detraxerit in re gravi; aut etiã de Religioſis, ſacerdotibus, magiſtris, doctoribus, &c.

An decimas, vectigalia, & alia quæ illis debentur, retinuerit.

An prædicta deliberatè facere propoſuerit, etſi non fecerit.

An, ſi filios habeat, iis maledixerit, nec eos Chriſtianæ fidei myſteria, Dei præcepta, aliaque ſcitu neceſſaria docuerit.

An filios reprehẽderit & correxerit, maximè in peccato gravi.

An

An domeſticos neceſſaria ſcitu docendos curaverit, & peccantes correxerit.

CIRCA V. PRÆCEPTVM.

An aliquem habuerit odio, cum deſiderio vindicandi ſe, & quãto tempore in eo odio & vindictæ cupiditate perſeverârit.

An optaverit alicui mortem, vel aliud malum grave, & damnum corporis, famæ, honoris, bonorum tam temporalium, quàm ſpiritualium, ex malo & deliberato animo.

An fuerit alicui graviter iratus, cum animo notabiliter ipſi nocendi.

An contendendo cum aliis verberaverit aliquem, vel vulneraverit, vel occiderit, aut commiſerit aliis ut id facerent, vel quod ſuo nomine ab aliis erat factum approbaverit, vel ad id dederit auxilium, conſilium, vel favorem.

An clericum percuſſerit. Nota. Qui percutit clericum, etiam primæ tonſuræ, percuſſione quæ eſt peccatum mortale, incurrit excommunicationem, dummodo ſciret, aut ſcire deberet, eum quem percutiebat eſſe clericum, & legem de excommunicatione. proinde circumſtantia clerici eſt exprimenda.

An ſibi vel aliis maledixerit ſeriò, & ex animo. Eſt autem maledicere, malum aliquod ſibi vel aliis imprecari: nempe mortẽ, infamiam, diras, &c. ut ſi ſe vel alterum tradat vel commendet diabolo. Eſt autem maledictio ſemper peccatum mortale, quando ſeriò profertur, in materia gravi.

An litigans cognomina dederit, aut convicia jecerit, cum gravi proximi injuriâ. Tunc ſemper injuria eſt reparanda, & fama reſarcienda, ſi læſa fuerit.

An eum, quem graviter offenderat, rogare veniam detractârit, & cum inimico redire in gratiam recuſaverit, vel cõdonare ei offenſam noluerit, aut omiſerit alloqui vel ſalutare ſuum inimicum cum ſcandalo.

An defectus corporis aut paupertatis alicui exprobrârit, aut verbis, aut cachinnis, vel ſigno aliquo alios turpiter irriſerit. quod peccatum tanto eſt gravius, quanto major debetur reverentia iis qui ridentur, & eos tenetur ſibi reconciliare; &, ſi infamia ſit ſecuta, debet famam reſarcire.

An rixas & inimicitias ſeminaverit, & an indè grave malum ſit ſecutum.

An deliberato animo doluerit de bono aliquo notabili proximi, vel de ejus malo lætatus ſit. Bonum notabile eſt ſanctitas, fama, ſcientia, divitiæ. Invidere in rebus parvis veniale tantùm eſt.

An blaſphemãtes, vel alio ſimili modo graviter delinqũetes

non correxerit, cùm ſpes alicujus emendationis eſſet, & id facilè poterat.

An homicidis & extorribus favorem aut receptaculum præſtiterit.

Huc pertinet peccatum ſcandali, quo quis ad peccatum mortale provocat alterum, verbo vel opere aliquo, quod naturâ ſuâ præbet occaſionem ruinæ; & explicandum eſt ad quam ſpeciem peccati induxerit; ut, Induxi alium ad omittendum Sacrum die feſto, aut ad fabulandum per notabilem partem Sacri, ad non jejunandum cùm teneretur, ad furandum, &c. De quo ſi (præter ea quæ ſingulis præceptis) occurrat aliquid, poterit illud huc revocare.

CIRCA VI. ET IX. PRÆCEPTVM.

An turpes cogitationes habuerit, in quibus voluntariè ſit delectatus, etſi opere perpetrare noluerit id quod cogitabat. Eſt enim peccatum mortale.

An cum deſiderio perficiendi operis, tales cogitationes habuerit, & an objectum cogitationis fuerit virgo, ſoluta, conjugata, Religioſa, &c.

An turpia & obſcena locutus fuerit animo laſcivo, vel libenter audierit. & an turpes cantilenas cecinerit animo laſcivo, maximè aliis præſentibus.

An libros impudicos legerit animo laſcivo, vel ex ſolâ curioſitate cum probabili periculo delectationis moroſæ, vel conſenſus. & an adhuc tales libros habeat.

An inhoneſtas choreas duxerit cum probabili peccati periculo.

An aliquam perſonam aſpexerit cum periculo probabili conſentiendi peccato.

An probabili peccandi periculo ſe expoſuerit, loca quædam periculoſa adeundo, vel cum certis perſonis converſando.

An conatus ſit verbis vel aliquo facto ſuo pellicere aliquem perſonam ad res turpes. Hîc perſonæ circumſtantia eſt exprimenda.

An laſcivo animo turpia oſcula & alios contactus impudicos habuerit, vel ſe turpiter contingi permiſerit, vel an ſeipſum voluntariè polluerit, & quid tunc cogitabat. Eſt enim ſpecies cogitationis exprimenda.

An nocturnas vel diurnas pollutiones procurârit, vel experrectus ſe oblectârit in pollutionibus, vel turpibus ſomniis.

An ipſum peccatum carnis opere expleverit. Explicetur ſpecies peccati; quales ſunt fornicatio, adulterium, ſtuprum, inceſtus, ſacrilegium, & vitium contra naturam.

CIRCA

CIRCA VII. ET X. PRÆCEPTVM.

An aliquid furto ſuſtulerit. Explicet ſpeciem peccati: & an rem ſacram in loci ſacri tutelâ. Exprimat quoque quantitatem, quando notabilis ſumma eſt.

An invito domino rem alienam alicujus momenti retineat adhuc abſque animo reſtituendi.

An inventa notabilis valoris non reſtituerit domino, ſi eum adhibitâ diligentiâ poterat reſcire.

An aliorum hortis, agris, vel ſimilibus bonis notabile damnum intulerit.

An ex eo quòd debita ſuis creditoribus non ſolverit, cùm alioqui poſſet, aliquod damnum incurrerint.

An in emptione vel venditione fraudem fecerit, cum notabili proximi damno; vel res furtivas, aut quas dubitabat eſſe alienas, emerit vel vendiderit.

An mercedem famulis, ſubditis, vel operariis ſubtraxerit, aut miniſterium ad quod conductus fuerat, fideliter præſtiterit.

An ratione mutui vel anticipatæ ſolutionis aliquid acceperit: & eſt uſura.

An pro Beneficio Eccleſiaſtico obtinendo pecuniam vel rem pecuniâ æſtimabilem dederit, vel alius quiſpiam eo ſciente; & eſt ſimonia, collatio nulla, & fructus omnes ſunt reſtituendi.

An plura Beneficia habeat: quàm multa & quamdiu?

An deſideraverit accumulare opes per fas & nefas; aut habuerit voluntatem determinatã accipiendi, ſi poſſet, rẽ alienã.

An pecunias ſibi à parentibus ad victum collatas, in luſus conſumpſerit, vel in convivia immoderata, aut aliis modis profuderit.

An ex parentum bonis quidpiam notabile acceperit contra ipſorum voluntatem: & eſt ipſis reſtitutio facienda; ſecùs, ſi conſtaret de ipſorum voluntate.

An litem aliquam contra juſtitiam moverit, vel mendaciter aut fraudulenter in eâ obtinendâ proceſſerit.

An luſerit ludis vetitis, vel ludendo fraudem fecerit, cum notabili proximi detrimento.

An lucratus ſit notabilem ſummam in luſibus, etiã ſine fraude, ab iis qui pecunias exponere non poterãt; ut ſunt filiifamilias, &c. vel. an fuerit cauſa ut aliquis bona parentũ diſſiparet.

An injuſtè lucrum alterius impedierit, aut conſilium vel auxilium præſtiterit, ad injuſtè nocendum proximo.

An furantem non impediverit cùm poſſet.

An aliquid ex dictis deliberatè concupierit.

CIRCA VIII. PRÆCEPTVM.

An alicujus famæ detraxerit, grave aliquod crimen, vel ignominioſum quidpiam alicui ſalsò imponendo, & tenetur retractare coram eis, quibus præſentibus famam alterius læſit.

An peccatum grave alicujus, verum quidem, ſed occultum, aliis manifeſtaverit, malâ intentione, vel cum gravi famæ detrimento, quo etiam caſu famam reſarcire tenetur.

An dicta vel facta alicujus ſine ullis aut ex levibus conjecturis in malam partem acceperit, certò & definitivè apud ſe ſtatuendo illum peccaſſe mortaliter. Eſt enim hoc temerarium judicium, & peccatum mortale: ſi autem tantùm fuerit ſuſpicio, ut cùm quis de alterius bonitate ex levibus indiciis dubitat, ſolùm eſt veniale.

An detractoribus aures accommodaverit, ex odio illius cujus famæ detrahebatur, vel ſi detrahẽtes cum notabili proximi detrimento non prohibuit, cùm facilè prohibere poſſet.

An perniciosa mendacia protulerit in notabile detrimentum alterius.

An præceptores, ſcholas, convictum apud parentes diffamaverit, falſas ad eos litteras ſcribendo. & tenetur ad reſtitutionẽ retractando ſeriò, niſi certò ſciat parentes ei non crediſſe.

An ſecretum ſibi commiſſum, maximè ſi ſpoponderit ſe taciturum, aliis revelârit, & an indè aliquod detrimentum proximi ſecutum ſit.

An litteras alicujus cum damno aliquo, vel ſaltem periculo aperuerit.

CIRCA GVLAM.

An ſe aliquando ſpontè inebriaverit, & an intemperantiùs comederit, aut biberit, cum notabili detrimento ſanitatis.

An alios datâ operâ ad ebrietatem induxerit.

Qui officium aliquod adminiſtrant, examinabunt ſe etiam de peccatis, quæ in tali officio vel ſtatu ſolent committi.

Interrogatorium brevius, in carmen redactum habet P. Polancus in Appendice Directorii.

Oratio poſt Confeſſionem.

Miſericordias tuas, Domine, in æternum cantabo, qui me toties ſanguine tuo laviſti, & lacrymarum tuarum fonte irrigaſti. Haſne tuam Majeſtatem fundere pro me eheu! ſiccis oculis intuebor? O bonitas infinita, tantíne facis adulteram, ut pro eâ reliqueris domum tuam, & dimiſeris hæreditatem tuam, & dederis dilectam animam tuam in manus inimi-

Gratiarum actio.

corum ejus? Nónne facta tibi erat hæreditas tua quaſi leo in ſilvâ, & fornicata fuerat anima mea cum amatoribus multis? ſed reſpexiſti terram & feciſti eam tremere, & longè errantem, & diu exſpectatam non projeciſti à facie tua, ſed omnia peccata mea poſt tergum tuum? Ah! Domine, confirma hoc quod operatus es in me, & miſerere mei, ne fiant aliquando noviſſima pejora prioribus, poſtquam ad amplexus tuos ſuaviſſimos, per veniam peccatorum dediſti pervenire. Ardeat in me amor tui, ne per teporem principatum meum accipiat alter, ſi in terrâ Sanctorum iniqua geram. Verùm bone Jesv *quomodo tepidus eſſe poſſum, cùm tu langueas amore mei, & gaudia æterna pro labore momentaneo præpares mihi: & hodie poſt tot peccata mea frumentum electorum, & vinum germinans virgines, calicem benedictionis pro maledictione, calicem ſalutaris melle & lacte manantem, pro eo quòd felle te peccatorum potavi.* O Domine, ô Deus, ô charitas, da *mihi obſecro ut non ſint hæc in vanum. Quid tibi in judicio dicerem oſtendenti vulnera, & labores, Domino meo ſervus nequam, ſi nunc contempſero ſequi te & Sanctos tuos; qui poſt tot labores, nunc lætantur ſicut victores captâ prædâ, & in meſſe meſſores? creſcebant illi quotidie, & ego in deteriora prolabor, tepidus in amore tuo, diſtractus in precibus, affectu vagus, quia te, ô Deus, meus, & omnia, dereliqui fontem vitæ, & quæſivi ciſternas diſſipatas creaturarum, quæ continere non valent aquas. Doleo, doleo, & deteſtor hæc, & offenſas præteritæ vitæ meæ.* O *amator hominum, doleo quia te offendi, quia bonus es, non ob infernum aut cæleſtiũ gaudiorum detrimentum. Vtinam ita hoc ſentirem, ut ſentiuntur incommoda corporis, perditio liberorum, opũ, &c. & tamen nónne qui te perdit omnia perdit, cælum, Sanctorum præſidium, amicitiam tuam, omnia bona opera, & pacem animæ ſuæ, quâ me hîc frui, & beatè vivere cupis?* Benigniſſime Deus, *ſcio, bonorum noſtrorum non eges: ſed beatè me vivere hîc & æternùm cupis animo tranquillo, & tibi conjuncto. Video & confundor: ac tum magìs, dum ob vanam gloriam, pecuniæ amorem tanta fieri conſpicor, quodq; amor tuus tantùm me impellere nequeat: ſed iterum rogo, parce Domine, parce Domine, propter merita & ſanguinem Filii tui, quæ offero divinæ Majeſtati tuæ, & in*

Ierem. 11. Cavendum à tepore. Præparatio ad Communioné. Cor. 10. Sanctorum fervor. Jerem. 2. Contritio. Attendite Dei charitatem.

Oblatio ſui. *& in unione meritorum ejus omnia mea ad ſerviendum tibi: Illis omninò, & gratiâ tuâ confido in novitate vitæ ambulare: Adeſte Angeli, ſancti patroni mei, ut quæ in conſpectu Sanctiſſimæ Trinitatis, & veſtro propono, divinæ gratiæ innixus perficere valeam. Amen.*

Praxis: ſeu quæ agenda poſt Confeſſionem generalem peractam.

Recidiva cavenda. PRIMÒ, vide quomodo jam multa cum moleſtiâ in gratiam cum prodigo redieris, & gratias age ex toto corde, atq; imitare Magdalenam, exemploque ejus quidquid vanitati hactenus in corpore tuo ſervivit, ſtatue Deo dedicare, &c.

Ioan. 5. Occaſiones vitandæ. Secundò, cogita tibi dictum illud eſſe: Ecce ſanus factus es, jam ampliùs noli peccare, & coram Deo, & Sanctis ejus, ut teſtibus, ſæpè contritionem excita, & proteſtare coram eis, quòd in æternum non declinabis à mandatis Dei tui.

Tertiò, conſidera quæ ſint tibi inclinationes pravæ, & præcipuè occaſiones peccatorum tuorum, ſtudiumque eas vitandi *Eccleſ. 3:* ſcias tibi præcipuum eſſe debere: qui amat enim periculum, peribit in eo. Neque verò contritus videtur, & ad Deum converſus, qui ſciens ſe creberrimè tali occaſione lapſum eſſe, & frequenti lapſu debilitatum, iterum ſe eidem periculo committit, v.g. converſationi cum diſpari ſexu, cum ebrioſis, &c. *Stultitia peccatoris.* Dic mihi, ſi in loco aliquo vigeſies grauiſſimam bonorum jacturam feciſſes, nónne vitares? Si aliquoties fuiſſes in eodem graviter vulneratus, nónne diligentiſſimè caveres? Si quis ſæpiùs vitæ diſcrimen adiiſſet, & naufragii, & famæ, & bonorum omnium, & ſciens & prudens abſque causâ eidem ſe periculo exponeret; crederes ei aſſerenti ſe naufragium ſtudiosè vitare velle, an potiùs temerariè ruere in certum interitum? Ita in animæ periculis cavendis providum eſſe omnino convenit.

Præcipui defectus obſervandi. Huc pertinet videre quibus vitiis potiſſimùm obnoxius ſis; habet enim quiſque defectus aliquos, è quibus cæteri ferè manant: & hos eradicare, ac velut fontes obſtruere oportet, idque per examen particulare, de quo infrà, & ſtudium ſingulare mortificationis.

Actiones expoliendæ. Quartò conſidera actiones tuas, & occupationes, diligenterque attende, quomodo eas perfectiùs agere poteris.

Adverſa toleranda. Quintò conſidera, quæ tibi moleſta & aſpera ab aliis accidere poſſent, quæque ex vitæ genere tibi obvenire ſolita ſint: & primò accepta ea in ſatisfactionem peccatorum de manu Domini,

mini, deinde aliis etiam modis ad ea fortiter & Chriſtianè ferenda animum præpara.

Exemplum propoſitum poſt Confeſſionem generalem ad vitæ emendationem.

CONSIDERATIS ſemitis domus meæ, divinâ miſericordiâ ſtatuo.

Primò, benè & chriſtianè me mori velle, atque ſimiliter vitam mihi inſtituendam; cùm talis ſit futura mors, qualis vita fuerit. Ducem autem in viâ hâc, & animæ negotio eligo N. doctum iuxta ac pium, eique illam omnino aperire, eiuſque directionem ſequi propono, ac de profectu ſæpè cum illo conferre, & expoſcere, ut amicè & confidenter me moneat. Adjuva me Domine Deus meus, quia tu es Deus fortitudo mea, & refugium meum, & te quærere & amare toto corde deſidero. Amen. *Propoſitum de vitâ, & morte bona.*

Secundò, quoad animam ejuſque cibum, propono eam ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento decimo quinto quoque die ſaltem paſcere, octavo verò per pœnitentiæ Sacramentum expiare: nam video manifeſtè mihi illuſum, & vehementer erraſſe me; cùm dilatione imparatior hactenus evaſerim, neque ſit ulla excuſatio apud Deum ob negotia (unicum ſiquidem & graviſſimum eſt ſalutis meæ,) & erubeſco coram te, Domine, dum cogito me plurimis frivolis. ludo & otio, tempus abſumpſiſſe, lucri, &c. occaſionem avidè arripuiſſe, & ſoliùs animæ curam poſt habuiſſe. *De uſu Sacramentorum.*

Illam etiam oratione & verbo tuo paſcere, coram te, Deus meus, ſtatuo, & quotidie Miſſam audire, examinare conſcientiam, & lectioni & piæ quadrantem ſaltem unum tribuere. ad hoc enim vivo & creatus ſum: & ſi ſemper juſſus ſum orare, quomodo hæc negligere potero? Inter morbos verò animæ illum N. primùm diligenti curâ perſanare conabor per gratiam tuam, quemadmodum facerem ſi corpore æger forem. *De Miſſa.*

Quod ad corpus, per tuam gratiam numquam illud tam delicatè nutriam, ut velut ſervus molliter nutritus contumax fiat & rebelle divinæ Majeſtati tuæ; ſed ut jumentum habebo moderato cibo ac potu, veſtitu & recreatione, ut decet ſtatum meum utque aptum ſit obſequio animæ meæ, & tuo in primis, Deus meus. Senſus, imprimis verò oculos, aures, & linguam ſic cuſtodiam gratiâ tuâ, ut portas animæ meæ adverſus inimicos meos. *De corporis cura.*

Tertiò, cùm reddenda mihi ſit de bonis ratio (tua enim ſunt omnia,

De bonorum uſu. omnia, & juſſus ſum ego diſpenſator eſſe fidelis) propono Primò, non anxiè accumulare, ſed moderatè ea curare; tum ut vitam ſuſtentem, tum ut creditoribus ſatisfaciam, ne clament in cælum vindictam graviter preſſi inopiâ fratres noſtri, & filii Dei ad Patrem miſericordiarum. Secundò, ut familiam alant juxta ſtatum, non vanum mundi judicium: neque enim opulentior videri cupio, neque alieno illuſtrior apparere. Tertiò, ad honeſtam tantùm recreationem; quid enim turpiùs quàm opes magno ſudore miſerorum expreſſas, & parentum labore partas, quibus mihi cælum parare, & ventres famelicos fratrū meorum paſcere poſſum, prodigere aleæ jactu, &c Non feram deinceps, ut clamet ad portam fruſtrâ pauper, pro unâ panis buccellâ, & ego ludo, & joco, & ſupervacuis deliciis, dilapidem ſummam, quâ multi refici & Deum benedicere poſſent, & benedictio eorum plurima venire ſuper me.

De familiâ. Quartò, reddenda cùm ſit familiæ ratio; Primò, non ſuperbè me geram, ſed conſervos meos famulos exiſtimabo. Secundò, neceſſaria eis diligenter curabo. Tertiò, ſollicitus ero ut ſaltem æquè Deo meo ſerviant, ac mihi, neque permittam quin ſingulis ſaltem menſibus Pœnitentiæ & ſanctæ Euchariſtiæ accedant Sacramentum: æquum eſt ut non ſerviat, quis mihi, qui non ſervit tibi, Deus meus. Quod autem attinet ad alios ſubditos poteſtati meæ ſubjectos, ſcandala amoveri, juſtitiā breviter & rectè adminiſtrari curabo.

De officio. Quintò, officium quid à me poſcat meum, expendi, & video, ô Domine Deus, eò mihi majorem rectè vivendi neceſſitatem incumbere, quò plura de manu tuâ liberali indignus accepi. Deinde multa occurrunt, quæ in obſequium tuum, & gloriam nominis tui facere potero, atque hæc coram Majeſtate tuâ decerno N.

De tempore. Sextò, temporis autem primam mihi rationem habendam eſſe video, cùm precioſiſſimum ſit, & irrecuperabile: quocirca illud diſtribui ut animæ priùs meæ, ut virtutis ac rationis ſtudio, ut proximo, & muneri ſuum tribuatur.

De ſociis. Septimò, cùm nihil ad probitatem magis valeat, quàm bonorum converſatio & ſocietas, tales deligo N. quos ſcio divinæ Majeſtati tuæ fideles famulos, alios verò vitare volo. Vitia enim ſerpere videmus, neque poteſt tibi eſſe gratum, ut nec ulli patri & Principi, ſi cum eo filius aut ſubditus tractet aut agat; qui nihil aliud nititur, quàm ſuadere, ut parentem perimat filius, cliens Regi rebellis. Id enim faciunt mali invitantes ad peccatum, per quod Chriſtus Dominus iterum crucifigitur, & tibi Deo meo rebellis quis efficitur.

Octavò,

Octavo, ut verò hæc propoſita firma ſint, ſtatuo Primò, de iis referre Confeſſario, vel decimo quinto quoque die. Secundò, ut meliùs ea ſervem, mihi indico legem v. g. dandi eleëmoſynam, &c. niſi hoc N. fecero. Tertiò, ſi Confeſſario probetur, ad tempus aliquod voto pœnali me obſtringam, donec quod potiſſimùm mihi neceſſarium eſt, perficiam. Quartò, quotidie propono hæc manè relegere. Quintò, ſaltem quot hebdomadis aut menſibus eadem attentè conſiderare. *Nota.*

Oratio pro executione. *Dignatus es,* ut ſup. pag. 10.

Oratio, pro perſeverantia in bonis propoſitis.

DOMINE *Deus meus, Rex Regum, & Domine dominantium, confiteor tibi coram curiâ tuâ cæleſti, quòd infidus hactenus fuerim majeſtati tuæ, poſt innumera accepta à liberali manu tuâ beneficia, quibus non ad obſequium tuum, ſed ad rebellionem uſus ſum. O Pater miſericordiarum, miſerere mei; pœnitet enim me vehementer & velut prodigus ſupplex venio, & projicio me ad thronum gloriæ tuæ; reſpice ad opus manuum tuarum. Ecce abrenuncio Satanæ, & mundo, ac pompis ejus, atque hæc NN. ſtatuo coram te, & vitare illas occaſiones N. ut lapides offenſionis. Scio quòd in die judicii nihil habebo, quod excuſem: oſtendiſti enim mihi viam in quâ ambulem, & quod non* Pſalm. 142. *feciſti omni nationi, judicia tua & leges manifeſtaſti mihi; &* Pſalm. 147. *gratiam dediſti ut præſtare poſſem. Et certè ſi centeſimam partem feciſſem eorum, quæ pro mũdo feci ac toleravi, profectò ſervaſſem legem tuam, & in amicis tuis ac filiis numerarer: jam* Lucæ 15. *autem non ſum dignus vocari filius tuus; ſed fac me ſicut unum de mercenariis tuis, & concede mihi gratiam per ſanguinem Chriſti* JESV, *quâ deſideria iſta complere, tibiq́; & Chriſto filio tuo, ac ſanctiſſimæ Matri illius ſervire valeam, & tecum in æternum vivere. Amen.*

JACVLATORIÆ.

Iuravi & ſtatui cuſtodire judicia iuſtitiæ tuæ, Pſalm. 118.
Nónne Deo ſubjecta erit anima mea? quoniam ab ipſo ſalutare meum. Pſalm. 61.
Paratus ſum, & non ſum turbatus, ut cuſtodiam mandata tua. Pſalm. 118.

Concu-

Ibidem. *Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas in omni tempore.*

Ibidem. *Viam veritatis elegi: judicia tua non ſum oblitus.*

Ibidem. *In toto corde meo exquiſivi te: ne repellas me à mandatis tuis.*

CAPVT VII.

Exercitium ſeu deliberatio de ſincerâ ac frequenti Confeſsione.

Eccl. 40.

HOMO. Grave jugum poſitum eſt ſuper omnes filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, uſque in diem ſepulturæ in matrem omnium, Neſcio enim qui fiat, ut fugiant à facie tuâ, Domine, & abſcondant ſe, & peccatum ſuum à te, qui contemplaris in omni loco bonos & malos. Sed quid agimus miſeri? abſcondere nitimur peccatum id eſt vulnus, ut inveteraſcat, ut fiat peccatum peccans ſupra modum. Quid enim eſt differre confeſſionem, niſi differre medicinam? quid eſt celare peccatum niſi vulnera tegere, ut computreſcant vulnera, & cicatrices noſtræ à facie inſipientiæ noſtræ? Sana precor, Domine, noxium pudorem, quo impudentia tegitur; honoris vanam cupiditatem, quo æterna ignominia accerſitur. Adjuva nos Deus ſalutaris noſter, ut verè & ſincerè confiteamur peccata noſtra, & miſerearis iniquitatibus noſtris.

Peccator abſcondit vulnus medico.

Pudor noxius è ſuperbiâ naſcitur.

Eccli. 4.

Vide quæ ſinceræ Confeſsionis utilitas.

CHRISTVS. Fili, pro animâ tuâ ne confundaris dicere verum: eſt enim confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gloriam, & gratiam. Expende quid ex ſincerâ & crebrâ confeſſione tibi utilitatis proveniet; quid ex falsâ; quid ex morâ longâ. nonne, ſi vulnus accepiſſes grave, & maximè ſi letale, continuò medicum quæreres & aperires? hoc eſt peccatum. Si venenum hauſiſſes, differres donec pervaſiſſet fibras omnes? ſi ab hoſte captus eſſes, differres, cũ in manu tuâ eſſet redimi, donec vinculis, id eſt peccatis, pluribus eſſes adſtrictus? donec diu durã ſerviſſes ſervitutẽ? quis in exilio permanere vult, donec plurimorum bonorum

Dilatio illius quàm noxia?

rum jacturam fecerit, hæreditate amplâ excluſus & honoribus? Quòd ſi verò humiliter ſtatim homo confiteretur, mox veneno liberaretur, & ſervitute, & in filiorum meorum rurſum numerum reſtitueretur; rurſum ei meritis quotidie coronam augere concederetur; & particeps eſſet bonorum omnium. Qui hæc omnia ſpernit, & differt confiteri, vel erubeſcit; quanti facit ille eſſe ſe filium meum, & ſervum; quanti animæ ſanitatem, filiorum meorum hæreditatem; & quod maximum, meam iram vel benevolentiam? Dic mihi, ſi reus eſſet capitalis delicti, qui ſi ſciret multos eâdem horâ à lecto ad ſupplicium rapi, à dextris & ſiniſtris; ſeque delatum; tortores inſtare ut licentiam habeant comprehendendi; & ſi ille verbo uno à morte, à diro ſupplicio, à jacturâ bonorum, à Regis irâ ſe liberare, verbo uno inquam, confitendo peccatum viro amiciſſimo, poſſet, quem & ſecretiſſimum ſciret; & tamen contemneret, nónne furioſum & amentem appellares? Aſpice repentinas mortes, glomeratos hoſtium cuneos ut te perimant; plurimi enim ſunt dæmones qui circumvallant, circumeunt quærentes quem devorent. cur igitur ſalutem deſeris? cur ceſſas, qui mederi tibi, tantoque potes malo verbo uno? currit cervus ad dictamnum: hirundo ut pullis reſtituat lumen, ad chelidoniam: & mavult homo jam peccato ſuo reus, æternùm damnandus ad momentum latere, quàm pœnis abſolvi, & beatus eſſe. O miſerum, pudoris magis memorem, quàm ſalutis; qui perire elegit potiùs, quàm vulnus aperire! quid tu hîc amico ſuaderes tuo? quid tibi: *Hæccine vera,* ut ſuprà, pag. 7.

Quanta vis noxii pudoris.

O dementia peccatoris.

1. Pet. 5.

Cur refugis medicinā n.

Homo. Video, Domine, difficiliùs eſſe peccata cõmiſſa prodere, quàm non admiſſa vitare; & obſtupeſcere debeo inſaniam noſtram. Obmutui, & quia ſilui à bonis, dolor meus renovatus eſt. Ego certè confitebor injuſtitiam meam tibi, Deus meus, & tu remittes impietatem peccati mei, pro infinitâ benignitate tuâ: *Pſal. 38.* *Pſal. 31.*

quia ſi tacuero, reus magìs ero; & quo diutiùs exſpectavero, difficiliùs, ut de echino dicitur, pariam, quod concepi, peccatum.

In morte quid feciſſe velles?

CHRISTVS. O quot anguſtiis premuntur in mortis horâ, qui ſuperbiâ ſuâ, & vano pudore à crebrâ & ſincerâ confeſſione deterriti fuêre! quot enim ſunt, qui plurimos annos ſacrilegè confeſſi fuerunt, & conculcârunt ſanguinem meum! ac tum quidem confiteri vellent, ſed vix in mortis horâ ſincerè evomere virus peccatorum poſſunt. O quàm triſte mihi eſt, id Sacramentum, quod pro ſolatio ſtatui, exitium fieri ex hominum malitiâ & vaniſſimâ vanitate longè præſentiſſimum. quid potui dicere dulcius, Fatere peccatum, & dimittetur tibi; fatere uni ſoli, verbo uno, & abſolutus eris, etiam ab omnibus mundi, ſi patraſſes, delictis?

HOMO. Ita eſt, benigniſſime JESV, facilius nihil eſſe poteſt. ſed eheu! difficilius nihil corruptæ naturæ videtur.

Pudor creſcit dilatione.

CHRISTVS. Quid ita? an homo aliquando peccatum confiteri ſtatuit? ſi aliquando? cur, ut dixi, differt, dum morâ invaluerit malum, dum hoſtis potentior? non decreſcit morâ pudor, ſed augeſcit. Et verò quæ tanta pudoris cauſa?

Superbia peſſima.

HOMO. Non video aliam, quàm arrogantiam inſanam hominum, qui vel unius judicio abſolvi veremur, potiuſque optamus inſipientiſſimè coram orbe toto accuſari & damnari, quàm apud unum nos accuſare & abſolvi. malumus coram orbe toto ignominiâ notari, quàm coram uno mortali, miſero peccatore res noſtras fateri, & gloriam de victoriâ ſui reportare. malumus à te ſæpè in perpetuum reprobari, quàm ab uno terræ vermiculo facta noſtra non probari. Eia, Domine, imperfectum noſtrum viderunt oculi tui; adjuva nos, & diſrumpe vincula peccatorum noſtrorum.

Pſal. 138.

O veritas æterna. vide infrà pag. 84.

CHRISTVS. Quid facies, miſer, in die illâ horrendâ

rendâ, quando revelabo abſcondita tenebrarum, & illuminabo conſilia cordium, & nihil occultũ erit, quod non reveletur; & quod in tenebris ſummis dictum & geſtum, in lumine coram toto terrarum orbe patebit? quantopere eluceſcet veritas illa, decretum, lex & ſententia mea, Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur? *Credo tibi*, &c. ut ſuprà pag. 7.

Attende judicium Dei.

Luc. 14.

HOMO. Timor & tremor venerunt ſuper me, & texerunt me tenebræ. horrendum eſt incidere in manus tuas, potentiſſime Deus. horrendum cogitare lamentationes & Væ miſerorum, quos inutilis pudor æternis damnabit tormentis. ibi revelabitur iniquitas ad opprobrium ſempiternum: quam ſi confeſſione aperuiſſent tot pueri, tot puellæ, tot viri, fuiſſet illis peccatum ad gloriam ſempiternam. Quid dicemus ad hæc, ô anima noſtra? *O veritas æterna*, &c. ut infrà pag. 84.

Pſal. 54.
Hebr. 10.

CHRISTVS. Olim Sancti amici mei ſic inſtituebant ſuos, ut, ſi fieri poſſet, quot paſſus ambularet Monachus, declararet. illi non declinabant cor ſuum in verba malitiæ, ad excuſationes excuſandas in peccatis, ſed crebrâ atque humili confeſſione eluebant peccata ſua. Hinc tantâ certè pace & gaudio fruebantur; cùm peccati reos flagellet tortor aſſiduus conſcientia, & torqueat tanto violentiùs, quanto ſecretiùs. Serpentem illi fovent in ſinu ſuo, ignem ad internecionem devorantem. An jam videtur in longum differenda confeſſio, ut diuturnior ſit pœna, difficilior venia, ſæviora intus, etiã mediis in deliciis, tormenta? Colligata enim, ait Propheta meus, eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum ejus; dolores parturientis venient ei. Ecce, dic mihi uno verbo, & redibit pax & tranquillitas ſperata, & omnia bona pariter cum illâ. Neque tantùm in Sacramento Pœnitentiæ candidè & ſincerè aperiebant vias ſuas: ſed generale & evidens indicium diabolicæ cogitationis pronunciabant, ſi eam ſeniori confunderetur aperire; tum demum ſecuri, ſi perſpecti illis eſſent.

Pſal. 140.
Sanctorum exemplum.

Oſeæ 15.

Caſſi lib. 4.
Inſtit. c. 4.
ſecuritas magna ex ſinceritate.

Tunc enim ſciebant ſeniorem non permiſſurum, ut onus gravius imponeretur, quàm ferre poſſent; quippe qui vires declaraſſent: nihil verebantur deſpici, ſed optabant. Et certiſſimum illud nota' decretum meum;

Matth. 23. Omnem, qui ſe humiliat, exaltandum. Ideoque numquam tales famæ faciunt jacturam, ſed nomen potiùs augent: non poteſt enim fallere verbum meum, & judicia mea manent in æternum. æternâ lege fixum eſt, ut iterum dixi tibi, Omnis qui ſe humiliat, exaltabitur; &

Humilitas exaltatur. *Ibid.* omnis qui celando peccatum ſuum exaltare ſe nititur, ſerâ pœnitentiâ ignem fumo, vulnus fœtore prodere inglorius cogetur. *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

HOMO. Quæ, JESV bone, commoda video! quot bonis, quot nos promiſſis invitas, ut teterrimam hypocriſim vincamus; ut crebrò in ſanguine tuo abluantur animæ noſtræ; ut curentur vulnera noſtra; ut revertamur ad te; ut mundi ſimus corde; ut tandem veniamus ad te, & videamus regnantem cum Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum! Amen.

Oratio pro Confeſſione ritè inſtituenda.

Quid præſtat, uni aperire an omnibus?

O Veritas æterna, Deus meus, nónne tu ſcrutaris cor & renes meos, & jubes, ut condones mihi, ut tantùm confitear peccatum meum; idq; uni homini reo, & peccatori, & concaptivo, & fortè miſeriori me? Et fieri poteſt, ô JESV, *ô* JESV, *ô* JESV, *ut potiùs quàm uni homini innoteſcat, malit homo æternùm perire? & à toto orbe damnari? unum metuat infelix & non totum orbem, neque te? Iudicium hominis refugiat & non tuum? forſitan haberi probus optat ad momentū, & malus eſſe & cum malis puniri æternùm? Credis hæc, ô peccator? & qua dementia, quanta fallacia eſſe remedium & tam facile, & te excludere illud & pacem animæ tuæ longè ſuaviſſimā? & tormentum & gehennam intra viſcera alere, & à gratiâ tuâ eheu! æternùm ô Deus meus excludi. Et verò nónne certò certiùs notum; quòd omnis, qui ſic ſe exaltat, turpiter humiliabitur, & quòd nihil ſit oper-*

Dementia hypocritæ.

Matth. 10.

opertum quod non reveletur, nihil occultum quod non ſciatur? Si vera hæc veritas, cur ergo cum ignominiâ revelari optabo mundo, & confundi coram eo & damnari, quàm coram uno, & ab uno, & à te abſolvi! Creditne hæc, quiſquis adhuc celat peccatum? & ſcit inſuper confeſſionem à te mandari, fruſtraq; illud celari, cùm ſeriùs, ociùs crimen vel ſe prodat vel prodatur? Si credit, cur, ô JESV, *celat, & audet aliquando te ſuſcipere in Ven. Euchariſtiâ, & in ſerpentum, & draconum foveas, id eſt, cor ſuum te projicere & velut in latrinas? quid ſperat? à te veniam, quam millies tam facilè oblatam ſprevit?* Applicatio ad Communionē.

O Domine, ô veritas mea Deus, proteſtor coram te hodie, quia ſyncero corde te ſuſcipere volo, & mundo te amare & amplecti, & confitebor tibi, & non abſcondam peccatum meum: ſi enim aſcendero in cælum, tu illic es; & ſi deſcendero in infernum, ades. Tu noſti omnia priuſquam fierent, & reſpicere ad iniquitatem non potes. Confitebor ergo adverſum me injuſtitiā meam, & tu remittes impietatem peccati mei. Confitebor homini, ut tibi Deo meo: & tu, ſcio, pro benignitate tua, diriges linguam ejus, & vias meas. Scuto me circumdabit veritas tua, & non timebo à timore nocturno; ſed tuum judicium, ô æterna Veritas, in quo manifeſtabuntur conſilia cordium, & revelabuntur abſcondita tenebrarum. Gratia & veritas per te Chriſte JESV, *facta eſt. Abſque te, vani filii hominum, & mendaces in ſtateris, ut decipiant de vanitate in idipſum, & decipiantur miſeri, dum celare volunt omnia videntem, & teſtem velocem iniquitatis ſuæ. O, quot in judicio tuo, larvâ & perſonâ depoſitâ erubeſcent coram orbe terrarum; & apparebunt ſepulcra dealbata; nequiterq; ſe humiliaſſe, quorum interiora plena erant dolo! O inſenſati, quis vos faſcinavit non obedire veritati? puduit coram uno erubeſcere, & ecce coram univerſo orbe terrarum revelabitur iniquitas terræ.* Proteſtatio. Pſal.31. Pſal.90. Hypocrita ſe decipit. Ioan.1. Pſal. 61. Eccl.19. Galat.3.

O quàm brevis laus impiorum, & gaudium hypocritæ inſtar puncti! Si aſcenderit in cælum ſuperbia ejus, & caput ejus, nubes tetigerit, quaſi ſterquilinum in fine perdetur: & qui viderunt eum dicent, Vbi eſt? Revelabunt cæli iniquitatem ejus, & terra conſurget adverſus eum. Væ, qui profundi eſtis corde, Iob 20. Hypocrita humiliatur. Ibid.

 & à

& à Domino abſconditis conſilium! quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis novit nos? Tu noſti, Domine, & contemplaris in omni loco bonos & malos: ideoq; non declinabo cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis: ſed voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quia bonum eſt. Tu oſtendes mihi viam rectam, per eum quem ducem mihi dare dignatus fueris; eum ipſum ut te audiam: non enim eſt prudentia, non eſt conſilium contra te, Domine. Incertæ ſunt omnes providentiæ noſtræ: da illi, quæſo, Domine, ſpiritum rectum, ut cognoſcat mirabilia de lege tuâ, ut aperiat mihi voluntatem tuam; quam ſcire vehementer deſidero, & uni tibi placere & ſervire in verâ ſanctitate & juſtitiâ, in humilitate & patientiâ, caſtitate perfectâ, & ſincerâ caritate omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

Iſaiæ 29. Pſal. 141.

Praxis ad peccatorum Confeſſionem peragendam.

PRIMA. Obſerva diabolum nihil magis hoc maximè tempore moliri, quàm ut efficiat homines incredibili inſaniâ, etiam aliquando Religioſos & pios, præſertim mulieres, abſcondere peccata ſua, excuſare, palliare, nullam admittere monitionem. atque ita aſtu magno, ut S. Bonaventura ait, omnia peccati & defectuum excludere remedia. Quanto acceptiores Deo ſunt graviſſimi peccatores, quàm ejuſmodi ſimulatores, quia faciliùs certè illi, quàm hi, utpote tepidi, curantur & ſanantur. Aſſueſcere ergo quiſque primo debet confeſſario, &, ſi Religioſus eſt, etiam Superiori ſe ſincerè aperire, neque defectus tantùm, ſed & inſuper tentationes, & pietatis exercitia.

Dæmon jam maximè pœnitenti inſidiatur.

Secunda, Etſi verò laudabile certo Confeſſario confiteri; tamen ſi, ut fit, libertati officere videatur, non tantùm mutare convenit, ſed oportet, & potiùs ignotus, & in tenebris adeundus, quam in pœnas & tenebras exteriores anima per reticentiam à dæmonio muto detrahatur. Idem eſto judicium, ſi periculum animæ ex confeſſione timeatur; ſi ſecreti revelatio. Eapropter Eccleſia mater decrevit, ut in mulierum monaſteriis quotannis ter ut minimùm alii ab ordinario dentur Confeſſarii. Ideò ferè in Jubilæis facultas omnibus tribuitur, etiam Religioſis, cujvis approbato confitendi. Sed diſcreti Superiores, animarum

Confeſſarius mutandus ſi libertas deſit.

Conc. Trid.

animarum veri zelatores, huic incommodo ultrò occurrunt, &, ut meritò debent, offerunt facultatem confitendi alteri, ſi angi ſuorum videant conſcientias; tantùm abeſt ut negent. Certè negare illam, præſertim in monaſteriis mulierum, durũ eſt, & ob Chriſtum vinctas, ut ſic loquar, laqueis irretire, ac in ſalutis portu, portam illius, eheu! occludere. Hac de causâ prudenter ſanè B. Thereſa in ſuo Ordine Confeſſarii optionem dedit. Vides quantâ libertate hîc utendum. Unde probare non poſſum allici pœnitentes: ſed conſilium R. P. Alvarez utile ſemper viſum ac ſalutare, ut eos demùm audiat & juvet Confeſſarius, quos ad eum Dominus miſerit; pro his enim illi gratiam, &, ut ſic loquar, annonam largitur, quâ animam paſcat. Idque humilitas ſuadet. Si enim quiſque alium ſe meliorem æſtimare debet, utique etiam aptiorem animabus juvandis. Nemo verè humilis ideò ſe aptiorem, quòd doctior fortè ſit aut exercitatior, putat, cùm ſciat Dei ſolius eſſe trahere, ſanare, dirigere animas ad finem & perfectionem, quam illis deſtinavit: incertas verò eſſe hominum providentias. Illud etiam laudabile aliquorum judicatur inſtitutum, ut eo Confeſſario, quem Dominus in loco, ſeu confeſſionali ſtatuerit, utantur; in hoc illius paternam, cum humilitate, providentiam ſequātur. Ille novit cui quem mittat: ſic Philippum miſit Eunucho, ſic Ananiam Paulo, ſic Cornelio Petrum. nec miſit tantùm, ſed inſtruxit, priuſquàm mitteret, quid opus facto eſſet; & ad Cornelium miſſionem miraculo teſtatus fuit.

Pœnitentes non alliciendi.

Humilitas id ſuadet.

Confeſſarius audiat eos quos mittit Dominus.

Tertia. Deligendus Confeſſarius vir doctus, prudens, maturus ac pius, non verboſus, nec blandus; quod de mulieribus dico. His cum Confeſſario, uti vitanda familiaritas, ita etiam viſitatio, & frequens colloquium, niſi neceſſitas compellat; ac tum quidem breve, & numquam ſine teſte admittatur, etiamſi Angelus de cælo eſſet. Sic Sanctæ omnes fecerunt, ſic Sancti. Qui aliâ cùm poteſt viâ graditur, non inſiſtit Sanctorum veſtigiis, & temeritatis ſuæ pœnas metuat.

Caveat Cõfeſſarius ſolus cum feminis agere.

Quarta In confeſſione inſtituendâ humilem & perſpicuum eſſe oportet, ordinatum ac brevem, omiſſis generalibus, & iis, quæ ſub conditione vulgò ab omnibus ferè narrari ſolent, ac longâ narratione, maximè in eo quod ad caſtitatem pertinet: cũ narratio & accuſatio verboſior periculoſa ſæpè ſit utrique, & pœnitenti, & Confeſſario. Speciem facti & peccati explicare ſufficit, id eſt, circumſtantiam illam, quæ efficit illud peccatum longè gravius, ut ſunt circumſtantiæ perſonæ, ſi illa conjugata, Religioſa, voto obſtricta. Vis autem commodè te præparare ad confeſſionem? utere formulâ examinis generalis. Primò gratias

Confeſsio debet eſſe humilis, perſpicua, & brevis.

age, quòd ſpatium pœnitentiæ dederit Deus; Secundò, lumen pete, ut agnoſcas peccata tua ac deteſteris; Tertiò, examina te; Quartò, contritionem excita; Quintò, firmiter propone emendationem. Examinare autem te poteris, quomodo contra Deũ, proximum, & teipſum peccaris cogitatione, verbo, opere, atque omiſſione: vel certè actiones diei percurre, & breviter tria vel quatuor (quando gravius nihil eſt) collige, de quibus in confeſſione te accuſes; ac potiſſimùm contritioni & propoſito intendas. Juvat in examine quotidiano ad expeditam confeſſionem, confitenda annotare; pro contritione actum illius l. 1. c. 5. explicatum recitare.

Modus ad confeſsionem ſe parandi.

Quoties confitendum.

Quinta, Etſi crebra confeſſio laudanda ſit, eſt hîc tamen moderatio adhibenda. Sacerdotibus equidem etiam quotidianam Sanctorum exemplo ſuaſerim: ſæcularibus piis ſemel atq; iterum in hebdomade ſufficiet confiteri, & quidem breviter, niſi neceſſitas aliud imperaret. Cavendum autem ne ex conſuetudine fiat confeſſio, ſed ita ſemper inſtituenda eſt, ac ſi ſtatim poſt illam moriendum foret, non tamen ſcrupuloſè. Collationem inſtituere confeſſionum, & de profectu ſuo judicium ex illis facere apprimè ſalutare.

Cogitet pœnitens ſe Deo loqui.

Sexta, Quâ reverentiâ, humilitate, quoq; titu confitendum ſit, paſſim traditur. Unum moneo, ut in formulâ, quæ cõfeſſioni præmittitur, dum pœnitens dicit. *Confiteor Deo,* reflectat, & ſeriò cogitet non homini ſe, ſed Deo cui omnia patent, loqui: neque humanæ prudentiæ ullius, ſed ſoli Deo ejuſque gratiæ confidat, ut velut in ſanguine Chriſti lavandus accedat. Deinde ad *mea maxima culpa* contritionem iterum excitet, mente ſaltem adjiciendo, *& doleo quod tot beneficiis tanto amori Dei mei nil niſi peccata repoſuerim.* Idem fieri expedit ad eadem verba poſt confeſſionem repeti ſolita. Formulâ longiore ſi temporis anguſtia uti non permittat, ſaltem breviore utendum, hâc vel ſimili, *Confiteor Deo omnipotenti, B. Mariæ, omnibus Sanctis, & tibi, Pater, quia peccavi nimis, mea maxima culpa.*

Poſt confeſſionem quid agendam.

Poſt confeſſionem peractam Primò, gratias age; Secundò, pete gratiam ut te emendare queas, ac tibi diffide, Deoque confide; Tertiò, propoſitum renova, & quoad potes occaſiones proſpice, & vitare decerne; Quartò, pœnitentiam exple, orationes injunctas recitando. Addere poteris afflictionem aliquam corporis, aut incommodè flectendo, aut quid ſimile, & eleëmoſynam largiri ſaltem ſpiritualem, pro proximis orando, & potiſſimùm iis qui malè affecti ſunt. ſic etenim tria bonorum operum genera expleveris.

Oratio pro Execut. *Dignatus es,* &c. ut ſuprà pag. 10.

JACV-

JACULATORIÆ,

ECce ſanus factus es jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Ioan. 5.

Delictum meum cognitum tibi feci, & injuſtitiam meam non abſcondi: dele Domine iniquitatem meam. Pſal. 31.

Peccavi in cælum, & coram te: jam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut unum è mercenariis tuis Luc. 15.

Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſervo tuo. Pſal. 18.

CAPUT VIII.

De Confeſſario ſeu Miniſtro Sacramenti pœnitentiæ ſeu Confeſſionis.

PRÆLUDIUM I. Conſidera te coram Deo undique miſerum & leproſum, &c.

PRÆLUDIUM II. Gratiam pete ut hoc Sacramentum non ſit tibi in perniciem, quod inſtitutum eſt omnibus ad ſalutem.

PUNCTUM I. Conſidera Deum ſapientiſſimum & optimum, cùm haberet infinitas vias quibus ſibi recōciliare hominem poſſet, delegiſſe hoc medium tamquam convenientiſſimum & ſuaviſſimum. Quid enim facilius quàm reum fatendo, non uni ſed alicui ex innumeris propè Sacerdotibus poteſtatem habenti, abſolutionem impetrare? Quid autem magìs conveniens quàm ut peccator, qui cor, linguam ac manus à Deo avertit, contritione, confeſſione & ſatisfactione ſe ad Deum convertat? Gratias age Deo Patri, qui omne judicium filio ſuo unigenito dedit; & Deo filio, quòd illud Sacramentum inſtituerit; Spiritui ſancto, quòd tantâ benignitate graviſſima ſcelera confitenti condonet. Conſidera ſecundò quis in republicâ crimen condonet læſæ majeſtatis? ipſe Princeps. & quanta ſit Chriſti benignitas, qui poteſtatem à Patre acceptam cum hominibus communicârit. Et rurſum quanta dignitas

Confeſſio facilis. *Ioan. 5.* *Confeſſarij dignitas.*

dignitas quòd ad illam poteſtatem vocatus ſis à Deo, dicente per Epiſcopum: Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt. Conſidera tertiò, relapſis & naufragis poſt baptiſmum hanc ſecundam tabulam, & arcam alteram in diluvio peccatorum ſupereſſe, & vide precor quantoperè curandum tibi ſit, ne avertas quemquam ab illâ; ut idoneus ſis, ut tabulam porrigas, & viam aperias: Primò, integritate vitæ; Secundò, doctrinâ; Tertiò, induſtriâ.

Ioan. 20.

O Domine JESV, ut infrà pag. 92.

PVNCTVM II. Conſidera, tres eſſe partes Pœnitentiæ, videlicet, contritionem, confeſſionem & ſatiſfactionem: quodque hiſce juvare neminem rectè poteris, niſi ipſe verè contrito corde, & ſincerè confitearis; (in multis enim offendimus omnes) atque pœnitentiæ operibus deditus ſis. Non enim uſus eſt Deus ſuperbis, avaris, luxurioſis; ſed humilibus, pauperibus, & caſtis diſcipulis, ut humilitatem, paupertatem ac caſtitatem doceret. Noluit enim dici ſervis ſuis: Medice, cura te ipſum. Secundò, quanta eſſet infidelitas aut malitia illius, qui à Rege miſſus, ut amiciſſimo pharmacum, etiam regio ſanguine paratum ex infinito amore deferret, illud in venenum verteret? Hoc verò fit, quoties hoc Sacramentum perperam adminiſtratur; negligentiâque, aut etiam aliquando malitiâ Confeſſarii, aut in integritate illius, aut contritione aliquid deficit. Tertiò, vide quàm miſerum ſit, medicum animarum, dum alium curare vult, & ad vitam revocare, ſe perimere, etiam malâ vitâ ſuâ aliis ad mortē ducatum præbere. Quartò, ſicut qui in civitate puteum unicum veneno inficit, graviſſimi criminis reus eſt; ſic qui Pœnitētię Sacramentū, aut aſperitate videri facit horridū, aut pravitate ſuâ inficit, graviſſimè peccat. Hic enim fons eſt & balneum factum ex ſanguine Agni immaculati, qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris.

Qualis eſt Cōfeſſarius, talis ſapè pœnitens.

Luca 4.

Confeſſarii pericula.

Apoc. 1.

Hic

Hic eſt, de quo ſcriptum: Fons patens domui David, & omnibus habitantibus Jeruſalem, in ablutionem peccatorũ & menſtruatæ. Et exiſtimo, talem vix umquam ſeriò converti ad Dominum, qui tabulam pœnitentiæ excuſſit è naufragorum manibus; qui panem famelicis è manibus eripuit; qui parvulis & ſimplicibus tantum poſuit offendiculum. *Hæccine vera*, &c. pag. 7. *Zach. 3.*

Pvnctvm III. Conſidera Primò, quomodo Confeſſarius præterea in hoc Sacramento offendat. Primò, ſi indoctus ſit, & cæcus cæco ducatum præſtare velit, ita ut ambo in foveam cadant. O quantam Deo ſui reddent rationem, qui ſtudia negligunt, & medicinam animarum profitentur, cùm illi vix ſtudeant! An illi vellent tali corporis medico uti, in extremo diſcrimine mortalis vitæ? Idem de exercitatione & induſtriâ dicendum, quam omnes conquirere oportet. Secundò, ſi vita non verè ſancta, neque circumſpectus ſit, maximè in verbis & oculis. Quomodo enim mundabit, qui ſordidus ipſe eſt? ad ſanctitatem & perfectionem præibit, quam ipſe neſcit, & nõ amat? Vnde Greg. Naz. Mundari priùs oportet, & ſic alios mundare; ſapientem priùs fieri, & ſic alios facere ſapientes; lumen fieri, & ſic alios illuminare; ad Deum accedere, & ſic alios ad Deũ inducere; ſanctificari, & ita ſanctificare. Ideò faciem mulieris nõ intuearis, quia, ut dicit Abbacuc, facies eius, ventus urens. Tertiò, conſidera, te ſuſtinere Chriſti perſonam. Non itaque conſideres perſonam pauperis, nec honores vultum potentis. Non accipias perſonam, nec munera; quia munera excæcant oculos ſapientum, & mutant verba juſtorum. Judicis enim partibus fungeris, ac medici. Et verò, Domine Jesv, nónne pauperes, præ aliis, juvare voluiſti? nónne elegiſti pauperes in hoc mundo? Nónne dixiſti, Spiritus Domini ſuper me, propter quod euangelizare pauperibus miſit me? Nònne hoc ſignum adventus tui, & tuorum: Cæci vident, claudi ambulant, pauperes euangelizantur? Dixiſti per Moyſem,

Indocti Confeſſarii culpa.

Quanta pietas requiratur in Confeſſario.

Abacuc 1.

Deut 16.

Iudicis partes agit Confeſſarius.

Iacob 2.

Luca 4.

Matth. 11.

Deut. 1.

Moyſem in judicio de re quavis, Ita audietis parvum ac magnum; non accipietis cujuſquam perſonam, quia Dei judicium eſt. Sanè, qui pauperes negligit, Chriſtum negligit, & deſpicit. Nónne enim & ipſum negligeret, ſi inter pauperes compareret, uti contigit D. Gregorio? videtur facere, ut chirurgi & medici corporis, qui lucrum ſpectant, non animas; aut quemadmodum is qui Regem nollet curare, eò quòd non ſe ſplendidè induiſſet. Animæ enim omnes regale ſacerdotiũ ſunt. Immò verò Chriſtus in pauperibus ſe offert, dicẽs: *Quod uni ex his minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Quartò, conſidera, benignitatem, manſuetudinem & modeſtiam Chriſti induere te oportere, ut dicere poſſis cum eo, in perſona illius: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & invenietis requiẽ animabus veſtris: jugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve. Ideò Dominus rogante Petro, quoties condonaret, reſpondit: Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ad ſeptuagies ſepties, id eſt, innumeris vicibus. Et certè cùm Deus adeò clemens ſit, quid faciet vicarius ejus, & reus ipſe & debitor plurimorum talentorum? & verò, præſtátne perire animam & precium ſanguinis Chriſti; an eam in Purgatorio detineri? ſi benignitate ad crebram confeſſionem adducitur, ſalva eſt; ſi parùm ſatisfaciat Deo, ſalva eſt, ſed per ignem.

Pauperes juvandi.

Matth. 11.

Matth. 18. *Benigne pœnitens accipiendus.*

Oratio ante confeſſionem audiendam.

O DOMINE JESV *Chriſte, Pater amantiſſime, ſcio quantus ſis zelator animarum noſtrarum: ſunt enim omnes & ſponſæ tuæ, & precium ſanguinis tui. Tu pro iis natus & circumciſus es, ſudaſti, fleviſti; ligatus, flagellatus, damnatus, illuſus, opprobrium hominum factus, crucifixus, & mortuus es. Sciebas utique Sapientia æterna, quanti eſſent tibi; videbas æterna*

mala

mala, quibus damnandæ erant: quid igitur ego, ad hoc vocatus infinitâ miſeratione tuâ ad hanc vineã, facere debeo? Da igitur, Domine, ſecundùm voluntatem tuam, eis me totum impendere, & lavare eas in ſanguine tuo, inferno eripere, tibiq; eas reſtituere. Sed, quia nihil mihi prodeſt, ſi univerſum mundum lucrer, & animæ patiar detrimentum: ecce proteſtor, quia non communico delictis eorum, ſed ex puro tui amore & zelo me applico: neque erit mihi acceptio perſonarum, ſed animas & pauperes (quas tu, Domine, elegiſti) præ aliis quæram. verumtamen, quia ſine te nihil poſſum, & nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum; trahe nos poſt te, & doce nos. ſolus enim qui per te audivit à Patre, venit ad te, neque poteſt homo à ſe facere quidquam, niſi ei datum fuerit de cælo. Tibi ergo ſoli ſit laus & gloria in æterna ſæcula. mihi autem confuſio faciei meæ, qui hoc munus tuum Chriſte JESV, *tam torpidè obeo, qui ultrò venientem neſcio trahere ad te. Væ mihi, væ mihi! Iudicium enim duriſſimum his qui præſunt & judicem agunt, fiet. Væ, ſi legatione fungens pacis, & ut jungam tibi, puro amore animam ſponſam tuam, averter o verbo aut exemplo à te! quando ab infinitâ bonitate tuâ exſpecto ut hodie convertas vultum tuum ad me, imò cor tuum, & propines in eo mihi amorem tuum, ut inebrier illo?*

Actus zeli.

Diffidentia ſui.

Applicatio ad Communionẽ.

O IESV *unica ſalus, da, qui ſolus potes, mihi ſpiritum bonum, da cor mundum & verè contritum & humiliatum, quia id deſpicere non potes. En animæ, pro quarum vel unâ nulla commutatio fieri poteſt, en preciũ ſanguinis tui, ægræ, vulneratæ, laceratæ, nudæ, ſurdæ, & cæcæ, fortè hac horâ, niſi per me accurras, perituræ: ô* JESV *adſis, ô ſpes noſtra, miſerere meæ & illarum. Cur ô bonitas & amor noſter, in opprobrium tuum perire illas ſines, qui neminem vis perire? Recordare charitatis tuæ, & reminiſcere miſerationum tuarum. Doleo pro me & illis, quòd illi & ego te Patrem offenderimus benigniſſimum, qui me & eas tot bonis prævenisti, totq; alia præparaſti diligentibus te. Sed cujus erunt hæc niſi miſerearis noſtri? Ecce omnes morimur, & velut aqua dilabimur in abyſſum. Adjutor noſter eſto, ne deſpicias nos opus manuum tuarum.*

Animæ præſtantia.

Actus contritionis.

O bonitas inexhauſta, reſpice vulnera mea, & excita quaſo

ſepultos,

ſepultos in mediis ſerpentibus, ſomniantes in crepidine inferni: Quære errantes oves, JESV *dulciſſime: ſpiritum rectum innova in cordibus noſtris, collige reliquias populi tui. Suſcipe, Pater ſancte, illos in nomine dilecti filij, & da mihi, ut humiliter & amanter eos excipiam, ut tu me prodigum quotidie; & patienter feram; qui tam longanimiter nos exſpectas, & tot mala toleras; neque tantùm jam, ſed in futurum per me caveas illis, ſalutari pœnitentiâ, fervore ignis caritatis tuæ, & gratiâ tuâ ad gloriam divinæ Majeſtatis tuæ. Amen:*

Praxis ad Pœnitentiæ Sacramentum ritè adminiſtrandum.

Præparatio ad audiendam confeſsionem. Exod 30.

PRIMA eſt, vitam integerrimam ducere; & numquam ad confeſſionale accedere, quin hæc tria faciat: Primò, ſaltem conteratur; ſi quid gravius ſit, confiteatur de peccatis. quod Deus per Moyſem indicat, ſtatuens, ut ad tabernaculum labrum æneum faceret, in quo Sacerdotes abluerent manus ſuas & pedes, illud ingreſſuri. Secundò, gratiam poſtulet, & intentionem puriſſimam acuere ſatagat. Tertiò, naturam pœnitentis conſideret ac diſpoſitionem, ut medicus peritus conſuevit:

Remedia habeat parata Confeſſarius. Cavenda Confeſſario.

Secunda. Habere, ut decet medicum, in promptu malorum remedia, eaque inaurare: ita ut ſemper vinum & oleum in vulnera infundatur, ſed plus olei: cùm eâ menſurâ, quâ menſi fuerimus, remetietur nobis. Cavenda autem tria: Primum, ne numero quis gaudeat pòtiùs, quàm fructu. Secundùm, ne interrogatione, maximè in materia turpitudinis, laqueum tendat innocentibus. Certè grave judicium ſubit, quiſquis ejuſmodi eſt. Tertium, ne perſonarum acceptor ſit, ſed omnibus paratus, utque poſſit dicere cum Chriſto Domino: Inventus ſum à non quærentibus me, palàm apparui iis qui me non interrogabant. Ultrò ſe maximè pauperibus & crebrò offerat.

Iſaiæ 65.

Pœnitentiæ ſint ſalutares.

Tertia. Videre in pœnitentiis imponendis, ut utiles & faciles imponantur. Quales ſunt varii modi orandi, ut habes c.9. l.1. eleëmoſynæ, cilicia, jejunia, ſilentium, ſolitudo, lectio libri pii, examen conſcientiæ aliquando faciendum, Sacri auditio, eleëmoſyna certa quoties in aliquod vitium pœnitens labetur, quā alicui fido (non expedit Sacerdoti) conſignet; & ſupra omnia crebra confeſſio, & cōmunio. Obſerva autem cùm diſciplinis aut ciliciis aliquid advertitur puritati Angelicæ contrarium, iis abſtinendum. Manifeſtas dæmonis præſtigias noviſſe poteſt, qui aliquâ experientiâ valet. Pro orationibus autē obſerva,

obſerva, ut eas imponas (quemadmodum & opera) quibus Indulgentias pœnitens promereri queat ratione numiſmatum.

Quarta. Adverte diligenter, magis ſollicitum eſſe oportere Confeſſarium de contritione, quàm ullâ aliâ re. Hic enim defectus eſt fons recidivæ. Hoc B. Franciſcus Xaverius valdè cordi habebat; & ut ſemel confeſſo, vitæ normam daret perpetuam. *Contritio in pœnitente quærenda, & curanda.*

Quinta. Non tantùm curandum, ut abſolvatur pœnitens, ſed ut proficiat, ut induat Dominũ IESVM Chriſtum, & veſtes virtutum ejus. Vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus his, velut ornamento, veſtieris, & circumdabis tibi eos, quaſi ſponſa. Veſtis præcipua eſt, caritatis, eaque nuptialis. *Profectus curandus. Iſaiæ 49.*

Sexta. Inter confitendum, ſæpè humilia te, quòd deteriora feciſſes, niſi Deus te ſervaſſet. Secundò, eleva cor ad Deum, & converte te ad Sanctiſſimam Euchariſtiam, ſi potes, & roga ut det tibi prudentiam, & virtutem: etiam ad hoc Angelum pœnitentis invoca. Tertiò, zelum excita, dum dicit *Confiteor*, conſiderata Chriſti injuriâ, & animæ periculo. dimitte autẽ illam, quemadmodum ſi illius ultima foret confeſſio, à quâ ſalus ejus dependeret univerſa. *Matth. 20. Quid in confeſſione agendum.*

Oratio pro execut. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

Iaculatoria, quâ quis ad ſingulos pœnitentes uti poteſt.

O JESV. ſola ſalus, ſana, quæſo hanc animam per me in omne peccatum lapſuram ſine te. En precium ſanguinis tui, ſponſa tua, ab hoſte vulnerata. Doce me, ut prudente & humaniter cæcum & ægrum, pro tuâ unius gloriâ, ad te adducam. Et tu, ô Angele ſancte, adjuva me. Amen.

Aliæ.

Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & ſanctum eſt, & honor Regis judicium diligit. Pſal. 98.

Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? Nonne tu qui ſolus es? Iob 14.

Suavis Dominus univerſis, & miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. Pſal. 144.

Deus noſter, Deus ſalvos faciendi: propter hoc, legem dabit delinquentibus in viâ Pſal. 24.

Univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas, requirentibus teſtamentum ejus, & teſtimonia ejus. Ibid.

Converte nos Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuã à nobis. Pſal. 84.

Reſpice in me, & miſerere mei. Da imperium tuum puero tuo, & ſalvum me fac filium ancillæ tuæ. Pſal. 85.

CAPUT IX.

De Satisfactione tertiâ parte Pœnitentiæ.

Exod. 12. ITINERE trium dierum Iſraëlitæ ad montem Dei Oreb profecti ſunt; ut ſacrificarent Domino Deo noſtro. Tres illi dies ſpirituali intellectu de Contritione, Confeſſione, & Satisfactione commodè, ut ſuprà dixi, accipiuntur. Cùm autem de ſuperioribus dictum ſit, ſupereſt ut de ſatisfactione agamus, quæ operibus à *Tob. 12.* Raphaële commendatis perficitur. Bona, ajebat, eſt Oratio cum Jejunio & Eleëmoſynâ: tria ſiquidem ſatiſfactionis opera tribus mundi malis remedia peropportuna conſtituta ſunt: Jejunio carnis concupiſcentia; *Tria mundi mala quo modo curentur.* Eleëmoſinâ verò concupiſcentia oculorum; Oratione humili ſuperbia vitæ perſanatur. Mandârat Dominus ut holocauſtum cremaretur in altari nocte totâ uſque mane, & ut cineres ſacerdos ſpoliatus veſtimentis ſacerdotalibus, & aliis indutus, efferret extra caſtra, & in loco mundiſſimo alio igne quàm ſanctuarii uſque ad favillam conſumi faceret. Quid hæc figura adumbravit? niſi holocauſtum tui ipſius atque omnia peccata totâ hujus vitæ nocte exurenda igne ſanctuarii, id eſt, charitatis: quòd ſi quid manè ſuperſit, te ire debere extra caſtra exutâ mortali veſte, ibique igne purgatorii expiandum, donec infauſtæ reliquiæ peccatorum penitùs conſumantur, & reddas noviſſimum quadrantem. Vide igitur ut hîc divinæ juſtitiæ ſatisfacias, dum tempus acceptabile & dies ſalutis.

Ac primùm quidem de jejunio, & pœnitentiâ, poſteà de eleëmoſynâ, ac demùm de oratione, quia longior illius tractatio futura, diſſerendum erit.

MEDITATIO.

De Iejunio, primo opere ſatisfactorio.

COmpositio loci eſt. Statuere ſeſe coram Christo in cruce felle potato.

Oratio præparatoria, ut ſuprà.

Pvnctvm I. Christvs. Conſidera te poſitum in hâc valle verè lacrymarum cum parente primo, ut in ſudore vultus tui veſcereris pane tuo, & cæleſtem hæreditatem obtinere contenderes, atque aſcenderes in montem Domini tui: Nullum verò majus eſſe impedimentum quàm corpus hoc tuum quod corrumpitur, & aggravat animam; ac proinde illud fræno temperantiæ & diſciplinæ eſſe refrænandum; ne è præcipiti dejiciat ſeſſorem ſuum. *Corpus aggravat animam. Sap. 9.*

Homo. Eheu! Quàm fœdè per illud & gulæ concupiſcentiam proſtratus fuit protoplaſtus Adam in ipſo paradyſo deliciarum! Illa, illa nos in miſeriarum adduxit pelagus, in quo fluctuamus, è quo enavigare, & eluctari vix poſſumus. *Gula Adæ nos perdidit.*

Christvs. Vide & obſtupeſce quid ſapientiſſimum Adamum eò adegerit. Scilicet breviſſima à ſerpente diro hoſte propinata, & è pomo uno hauſta voluptas. Vide quomodo extrema gaudii luctus occupet?

Homo. O infelix pomum, in quo omnia mundi mala, & æterna continebantur! Ediſti ô Adam, & ecce quàm graviter obſtupeſcunt adhuc dentes filiorum tuorum. *Domine* Iesv, &c. ut infrà pag. 100.

Christvs. Attende verò quemadmodum Eva tua, id eſt caro, & hoſtis tuus te ſollicitet ad imitationē infelicis parentis, quàm vilia ea quæ appetit, quæque gula proponit: quanto labore & periculo appetantur dum non habentur; & tamen habita quàm brevi omnia faſtidio ſint. Nónne vides quòd plurimos gula depauperet, & ad indigna compellat? *Eva caro noſtra eſt.*

HOMO. Quot JESV bone! ut audio, Religioſos, qui aliàs eſſent futuri columnæ cæli, in terrâ figit, neque creſcere ſinit in paradiſo cæleſtis voluptatis, id eſt Religione, quia in eâ ſuperare ſe nolunt! Imò non caret certè myſterio Adamum in ſtatu perfectionis poſitum unâ gulâ deturbatum.

PVNCTVM II. CHRISTVS. Conſidera gulæ incommoda. Primò enim impedit omnem in ſpiritu profectum, corpuſque ſpiritui rebelle facit: nam, ut apud mundanos cupiditas ſeu philargyria eſt radix omnium malorum; ſic apud ſpirituales, ac Monachos gulæ concupiſcentia. Impoſſibile enim eſt ſaturum ventrem pugnas interioris hominis experiri. Ex uno etenim gulæ vitio innumera vitiorum agmina producuntur, ut Gregorius meus teſtatur. *Hæccine vera* ut ſuprà pag. 7.

Climachus gradu 26. Caſſian l. 4. cap. 3.

Greg in 1. Reg. c. 2.

HOMO. Baſilius verò tuus ait: vitiis aliis omnibus obnoxios ſe vidiſſe reſipuiſſe: qui huic ſeſe ſubdidiſſet, aut ſecretò, aut alieno tempore aut loco edendo, tandem excidiſſe à Religione: vel ſi manſerint, mancipia diaboli, curioſos, querulos, commodi amantes, obſtinatos factos. Neque tantùm ſpiritui & pietati officere videtur, ſed omnes omninò functiones animi præſtantiores impedit, & ingenii aciem cæteraſque animi potentias hebeſcere facit. Accedit quod corpus morbis repleat, vitam curtet, multiſque afficiat incommodis. Atque ita homo ob voluptatem, quæ, ut Innocentius, ſpatio loci vix eſt quatuor digitorum; ſpatio temporis vix totidem momentorum, vitam hanc triſtem, & miſeram reddit, & in æternæ ſe vitæ diſcrimen adducit, ut caro tantillo oblectetur. Meritò proinde exclamat tuus Bernardus: ô crudelitas! corpori ſervitur, ut anima juguletur: atque adeò ut corpori tribuatur momentanea voluptas, æterna homo ſubit ſupplicia: aut ſaltem ſeſe eorum periculo exponit.

Baſil. de abdicat.

Guloſus rarò reſipiſcit.

Voluptas gulæ brevis.

Innoc l 2. de cõtemptu mundi c. 17.

Bernard in Apol.

Guloſus ſibi crudelis.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM III. CHRISTVS. Conſidera è contra

commoda

commoda abſtinentiæ. Primũ quòd hoſtis graviſſimus hac dometur; multóque magìs quã omnibus aliis corporis exercitationibus, ciliciis, flagellis, humi cubationibus, deprimatur. Nam ut nullo faciliùs ignis quàm ſubtractione lignorum extinguitur: ita concupiſcentia, fomeſque peccati nullo magis curatur, quàm ſi vitiorum omnium alimenta per abſtinentiam ſubmoveantur. Contemplare olim eremi cultores omni virtutum genere illuſtres: percunctare ex eis, quem de eâ ſenſum habuerint, cùm in eâ magnam ſanctitatis partem poſuerint.

Corpus jejunio melius domatur, quàm aliâ pœnitentiâ.

HOMO. Baſilius certè tuus ait: Ventris moderatio animi perturbationum compreſſio eſt. Chryſologus autem: Jejunium omnium vitiorum mors, & vita virtutum. Neque ſancti tantùm, ſed & Philoſophi, ac prudentiores plurimi hanc virtutem fecerunt; adeò ut Artaxerxi, ac Ptolomæo aqua, & panis deliciæ fuerint, & à Lacedemoniis coquus * omnis decreto perpetuo proſcriptus. Et omnes, qui in agone contẽdunt, ab omnibus ſe abſtinent, ut corruptibilem coronam percipiant; nos autem, ô rem indignam, & lacrymis proſequendam! nos autem incorruptam præſtolamur.

Baſil. conſt. monaſt. c. 5.
Chryſolog.
** Excipe coquum juris nigri.* Plut. in Laconic. Cic. 5. Tuſcul.
1. Cor. 9.

Credo tibi, ô æterna veritas, ut ſupr. pag. 7.

PVNCTVM IV. CHRISTVS. Conſidera inſuper quàm ſæpè quàm graviter gula à me punita fuerit: Nã præter Adamũ, quo Lothum adduxerit ignominiæ notum eſt, quò miſeriarum Sodomam, quò filios Heli, quò Eſau, quò Prophetã illum in Bethel: quanti ſteterit Iſraëlitis concupiſcentia carnis in deſerto; & aliàs iterùm, cùm triginta tria millia interfecta ſunt. Adde divitem Epulonem, imò plurimos, quos hæc bellua voravit, & in æternas ærumnas præcipitavit. Et vide quomodo maximè jejunio, deinde aliis mortificationum generibus corpus in ſervitutem redigere oporteat.

Gulæ punitio.
Gen. 19.
1. Reg. 2.
Gen. 25.
3 Reg. 13.
Exod. 32.
Lucæ 16.

PVNC. V. HOMO. Animadverto, & appendo omnes quotquot fuerunt celebrati in utroq; teſtamento, jeju-

Omnes Sancti jejuniis celebrati.

nio, & mortificationibus corpus domuiſſe Moyſes jejunio legem, & tecum familiaritatem, uti etiam Elias impetravit: Ninivitæ verò iratum placârunt. Quàm jejunio illuſtris fuerit Joannes, quo non ſurrexit major, omnes novimus: & Anna illa Propheiiſſa. Apoſtolus

1. Cor. 9. Paulus certè de ſe ait: Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne fortè cùm aliis prædicavero, ipſe

Gal. 5. reprobus efficiar: qui enim CHRISTI ſunt, carnem ſuã crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis.

Exemplum Chriſti. *Ioan. 19.* CHRISTVS. Tu vide coram me an ex iis ſis, an oble-ctamenta carnis quæras, iis inhies, an Spiritus ac ſalutis tuæ auxilia, ut carni blandiaris, contemnas. Attende ad me exemplar perfectionis, eſurientem, ſitientem, noctibus orantem, & in laboribus plurimis à juventute meâ, poſtremò aceto & felle in cruce potatum. Extremum illum actum eſſe volui, ut temperantiam te edocerem.

HOMO. Ita luebas benigniſſime JESV, peccatum gulæ quo primus parens noſter, & nos filii ejus in tantas ærumnas devenimus?

Exercitium pro pœnitentiâ, & jejunii virtute impetrandâ.

Aug. l. 10. Conf. c. 31. DOMINE JESV *Chriſte, doce me, quæſo per viſcera miſericordiæ tuæ, ut, quemadmodum medicamenta, ſic alimenta, ſumpturus accedam. Tu ſis mea delectatio, tu mea gloriatio;* JESV *mundi ſalvatio. cibus meus ſit ſacere voluntatem tuam: abſit ut ego, qui tuus eſſe volo, carnem non crucifigam, ſed ei ſerviam; ventris ſim mancipium, ſanguine tuo libertate donatus: da mihi, quæſo, in te delectari, Nónne tu enim panis ille omne delectamentum in ſe verè habens? Credo; & panis vitæ: hũc ſpero; panis Angelorum factus mihi viaticum, & medicina, & ſolatium? Hunc toto corde amo & requiro. Da jam mihi delectari*

Aug. l. 10. Conf. c. 29. & 31. *in te, & vanitatem odiſſe, ut amem te: da quod jubes, & jube quod vis. iſte, aiebat Auguſtinus ſervus tuus, accepiſſe ſe fatetur.*

audivi

audivi alium rogantem ut accipiat: aufer à me. quis enim Jesv *bone, vincet eam quâ ſuperati ſunt fortiſſimi athletæ; niſi per te, qui es unica ſalus & fortitudo mea?*

De profundis clamavi ad te Domine, Domine, exaudi vocem meam: veni enim in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Quis verò me liberabit, Deus meus, niſi tu qui conturbas profundum maris, & ſonum fluctuum ejus mitigas? ah! quis mihi tribuat lavare cum Propheta tuo per ſingulas noctes lectũ meum, & lacrymis meis ſtratum meum rigare, ut eluere poſſim peccata mea, & irriguo duplici ſterilem animam meam fœcundare, ut poſſit æternum luctum, æternaſq; redimere lacrymas? Si enim gehennæ pœnas in hoc parvo vitæ ſpatio compenſavero, ſcio quòd tuâ gratiâ eas evadam: neque enim punis bis in idipſum, ſed miſericordia tua ſuper omnia opera tua, verumtamen vis, ut fructus agamus dignos pœnitentiæ bone Jesv; *& in te ipſo exempla nobis dare dignatus es atque adeò ſi quis, ut Apoſtolus tuus ait, tuus eſt, carnem ſuam crucifigit cum concupiſcentiis ſuis, non tractat molliter, ut velut ſervum ſentiat contumacem. Si ergo tuus eſſe nequeo, bone* Jesv, *niſi carnem crucifigam; non mihi & illi perniciosè blandiar, ſed veſtigia tua, & ſanctorum tuorum ità ſequar* N. *Non eſt ſervus major domino ſuo; ſi te oportuit pati, & ita intrare in gloriam tuam, quid me facere convenit?* pſal 119.

Egóne deinceps audebo delicatus miles molli ſtrato uti, & indui ſplendidè, & epulari? Quomodo potero carni, & curioſitati vix quicquam negare, imò ei curare ſedulò, unde anima crucietur, ſpiritus extinguatur, devotio intepeſcat, profectus retardetur, proximus offendatur; ac nihilominus petere regnum tuum qui non habuiſti ubi caput reclinares; qui & fame cruciatus fuiſti, & felle potatus? Verè ſi regnum tuum vim patitur, & violenti rapiunt illud, quomodo delicatus in illud penetrabo? ſi mortificanda membra noſtra, quæ ſunt ſuper terram, quomodo quæram incentiva vitiorum, & hoſti præbebo manus & auxilia? ſi beati qui lugent, eheu! quomodo felices erunt quibus nihil placet niſi jocus, cibus & ludus? Cupio gratiâ tuâ benigniſſime Jesv, *pœnitentias tum Sanctis omnibus amare: aut enim ipſe homo in ſe pœnitens punit peccatum ſuum (ut tuus Gregorius) aut hoc tu* Galat. 5. Greg. l. 9. Mor. c. 17.

Deus meus cum homine vindicans punis. Statuo facere fructus dignos pœnitentiæ, ut gaudium tibi ſit tandem, Deus meus, & Angelis tuis ſuper me peccatore pœnitentiam agente, qui toties contriſtavi Spiritum ſanctum tuum, & malum coram te feci. Difficile ſcio eſt dignos facere, cùm dicat Ambroſius ſervus tuus: Faciliùs inveni qui innocentiam ſervaverint, quàm qui congruè pœnitentiam egerint. Sed, pater mi, omnia tibi poſſibilia & facilia ſunt, & mihi erunt gratiâ tuâ, quàm humillimè rogo, ut mihi concedere digneris, Amen.

Ambr. l. de un. pœnit. cap. 10.

Praxis ad jeiunium ſervandum.

Gulæ ſigna.

PRIMA eſt, attendere quemadmodum quis corpus ſuum foveat, an nutriat illud, ut ſervum delicatè, ſentiatq; eumdem contumacem. Id verò futurum eſt, ſi gulæ quis ſerviat, ſi vetita edat, ſi noxia, ſi multa, ſi intempeſtivè, ſi delicatè, ardenter corpus nutriatur.

Abnegationis ſigna.

Secunda, abnegationis ſigna perpendere an ea in te ſint: Primum eſt, timor, ne quis rapiatur extra metas neceſſitatis. Secundum, diligens cuſtodia ſui ante cibos, & inter edendum, ne præcurrat voluptas neceſſitatem, & illa huic præferatur. Tertium, ſi moleſtum neceſſitati parere. Quartum, neceſſaria admittere condimenta, exquiſita rejicere.

Menſuram ſtatue.

Tertia, optima praxis erit ſtatuere ſibi menſuram aliquam cibi & potus moderatam. ſi enim ab animantibus etiam id fieri conſuevit, multò magis homini convenit, ut ratione potiùs quàm ſenſu ducatur. Si quis verò nos trahat ſenſus voluptatis, cogitandum nos homines eſſe, Chriſtianos eſſe, ac liberos, non voluptatis, nô carnis mancipia, ſed Chriſti JESV ſervos & filios, ad majora natos ac vocatos: imò fingere nos jam eâ fruitos fuiſſe, quòd ſi enim nobis id perſuaſerimus, perinde certè erit, ut Bonaventura eleganter oſtendit, ac ſi verè fruiti fuiſſemus.

Bonav. de perfect.

Quarta erit, condimenta alieno relinquere arbitrio, de nullo queri, imò etiam quæ maximè appetit gula alteri, potiſſimùm pauperi, largiri. Quòd quàm Deo ac Domino noſtro gratum ſit ſacrificium, ipſe aliquando miraculis declaravit.

Quinta, horam ſtatam ſervare, neque etiam extra tempus facilè quidpiam ſumere.

Tempus ordina.

Sexta, non protrahere menſas ad horas, neque exquiſitas parare, turpe certè eſt ſacrificium ab iis quorum Deus venter eſt, ut Apoſtolus loquitur, diutiùs illi fieri quàm ſummo Deo: ibi longitudinem laudari, hîc etiam brevitatem magno eſſe faſtidio.

ſtidio. Inſpice quorſum convivia producantur, nempè ut diutiùs ſerviatur cupiditati, venter magis diſtendatur, atq; is plura ſenſim admittat qui reſpuit ſubito repleri, ut precioſiſſimo tempore, ſumptu, cupediis & condimentis invitetur & inducatur ad faſtidium, cùm brevi & parvo illi fames conſtare poſſit, ut gravetur anima, corpus oneretur, hominemque homo paulatim exuat. Audite, audite, ait Bernardus, quia eſca ventri, & venter eſcis, Deus autem & hunc & has deſtruet. aër, terra, mare guloſitati vix ſufficiunt, propter hoc contingit pauperes ſpoliari, & rapinas fieri, ut fames pauperum tranſeat in delicias divitum. Filii hominũ uſquequo gravi corde, quia pingui corpore, ut quid diligitis vanitatem, & veritatem negligitis? O delicate, qui deliciis & divitiis circumfuſus atque confuſus confuſionem expectas ad mortem! non eſt regnum Dei eſca & potus, non purpura & byſſus, quia dives ille utroque circumfluus in puncto ad inferna deſcendit. Quid ad hæc dicitis vos guloſi & luxurioſi, quorum Deus venter eſt, quorum omnis uſus aut in ventre, aut ſub ventre eſt; qui in luxuriis enutriſtis corda veſtra & corpora veſtra? Omitto, pauperes ad portam panem poſtulare, dum divites famem ſtudent cupediis irritare, precioſa quæruntur, ut illa excitetur, & perduntur; & ſi vilia pauperi fuiſſent projecta famelico, cibus & annona parata diviti fuiſſet in æternum. Cavendum igitur juxta D. Pauli monitum & exẽplum, ne faciamus animam noſtram precioſiorem quàm nos ipſos. Probabimus hoc, inquit Bernardus, ſi perdiderimus eam, corporis voluptatibus renunciando, & carnem crucifigendo cum vitiis & concupiſcentiis. Quid, ait ſuos alloquens, hic vos dicitis obſervatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates & ſequaces ejus docent animas ſalvas facere in hoc mundo, Chriſtus & ejus diſcipuli perdere. Quemnã vos è duobus magiſtrum ſequi eligitis? at manifeſtũ ſe facit qui ſic diſputat. Hoc oculis, hoc capiti, &c. nocet, non in Euangelio legiſtis has differentias, aut in Prophetis, aut in litteris Apoſtolorum. caro & ſanguis profectò revelavit tibi hanc ſapientiam, non ſpiritus Patris, & infrà: Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum, nec de complexione judicandum, ſed de profeſſione. Temperat multùm voluptatem in Religione pia ſuper mẽſam lectio; utinam ſæculares, quibus de coquo magna cura, non puderet ſic animam paſcere, nec pigeret plurimis ferculis corpori præparatis unum animæ tribuere! Vtilior certè pincerna, qui huic, unde creſcat, firmetur atque ornetur, miniſtrat, quàm is qui corpori, unde ut plurimùm delicietur & infirmetur. Oratio pro execut. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

Epiſt. 2. ad Fulconem.

Pauperum miſerere ô guloſe.

Serm. 30. in Cant.

IACVLATORIÆ.

Galat. 5. *QVi Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis.*

Lucæ. 13. *Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis.*

Ioel 2. *Convertimini ad me in toto corde veſtro, in jejunio, fletu, planctu.*

Coloſſ. 3. *Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terram.*

Pſal 43. *Propter te mortificamur totâ die. facti ſumus ſicut oves occiſionis.*

Abdiæ 15. *Sicut feciſti, ſic fiet tibi, retributionem tuam convertet in caput tuum.*

Habac. 3. *Ingrediatur putredo in oſſibus meis, & ſubter me ſcateat, ut requieſcam in die tribulationis.*

1. Cor. 9. *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne fortè, cùm aliis prædicavero, ipſe reprobus efficiar.*

Galat. 2. *Chriſto confixus ſum cruci, vivo autem jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.*

Philip. 3. *Configuratus ſum morti Chriſti, ſi quo modo occurram ad reſurrectionem quæ eſt ex mortuis.*

Galat. ult. *De cætero nemo mihi moleſtus ſit, ego enim ſtigmata Domini noſtri Ieſu Chriſti in corpore meo porto.*

CAPVT X.

Meditatio de Eleemoſynâ ſecundo opere ſatisfactorio.

Pſal 10. PVNCTVM I. HOMO. Oculi tui, Domine, in pauperem reſpiciunt, & palpebræ tuæ interrogant filios hominum, ſi ergo tu in pauperes reſpicis & in iis me, uti confido, & intima cordis mei, quis deſpicere eum poterit, & cùm tu deſiderium ejus exaudias, quis illum repellere?

Præſentia Dei.

Dei erga homines liberalitas.

CHRISTVS. Vides univerſum hoc, & omnia quæ in eo continentur? ecce quàm liberalis in te fuerim Deus tuus, quàm munificus in te hominem ingratum, & quidem ultrò ac ſponte abſque merito tuo: Attende obſecro, quomodo me imiteris. Nónne enim dixi: Eſtote miſericordes ſicut Pater veſter miſericors eſt? & iterũ: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam cõſequentur

Luca 6.

quentur? vis ergo tu miſericordiam à me, impende alteri, & mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia *Eccl 11.*
poſt tempora multa invenies illum *Hæccine credo*, ut ſup. pag. 7.

Homo. Quid pro his omnibus, magne Deus, quid *Deo non datur, ſed redditur vel offertur.*
ex his, inquam, tibi non reddi (omnia enim in manu tuâ ſunt) ſed quid præſentari tibi ſolum cupis? nihil enim magìs indignum, quàm quippiam tibi Regi regum, & Domino dominantium negare. Nulla major ignorantia, quàm te in pauperibus non agnoſcere, & cum ſtulto illo Nabal dicere, Tollam panes meos & *1. Reg. 25.*
aquas meas & carnes pecorum quæ occidi meſſoribus meis, & dabo viris quos neſcio unde ſint? Quis enim ſis, & unde ſis qui per pauperem rogas ſcimus. Quid *Deo datur quod pauperi.*
enim aliud eſt facere eleëmoſynam quàm tibi id quod tuum eſt, & in manu tuâ, tibi inquam petenti per pauperem à te miſſum non tam dare quàm reddere & ſervare, non perdere ſed lucrari? Et hæc credimus, & illiberales erga te eſſe poſſumus?

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Devs. Attende me perinde facere ac ſi puero parens plurima daret, deinde ut videret gratitudinem, & indolem exiguum quid peteret. Ita enim à divite peto per pauperem, pro aureis à me datis, æreos; pro ſericis ſcruta, pro deliciis vilia peto eſculenta. *Precioſa dat Deus, vilia repetit.*

Homo. Petis, & negantur eheu! tibi ſæpè lacrymosâ poſtulanti voce pauperum, bone Jesv, quæ etiamſi penetret in cælum, aures tuas, Domine Deus exercituum, emollire ſæpè nequit dura pectora mortalium.

Christvs. Conſidera ſi parens plurima bona ſua *Simile.*
ut filio ſuo nuptias illuſtres conciliaret, dediſſet; atque is deinde filii causâ pauper ab eo ſtipem, fruſtumque panis peteret, nónne duriſſimum & crudeliſſimum eſſet hæc negari?

Homo. Ita certè fieri video dum famelico pauperi,

&c ejulanti panis negatur. quem ſi tu dives egentem non paviſti, occidiſti, ut Ambroſius loquitur.

Ambroſ.

Clementiſſime Deus, ut infr.pag. 111.

PUNCTUM II. CHRISTUS. Quid verò eſt, & quàm vile quod à vobis divitibus mihi cujus eſt terra & plenitudo ejus eleëmoſynæ nomine & quidē meo datur? Terræ fruſtulum, vilis lacerna, is ferè cibus quem tuus venter ſatur faſtidit. Et tamen hæc in pauperibus meis gratanti animo accipio, pro iis gratum me exhibeo, imò centuplum promitto. Et non erubeſcis hæc mihi negare petenti, imò cum lacrymis & clamore valido poſtulanti? *Hæccine vera*, ut ſup.pag.7.

Vide quid det Deo, quidve petat.

HOMO. Admiror infinitam bonitatem tuam, quam certè vincere non poteſt malitia & avaritia noſtra. Et audio Auguſtinum tuum monentem me quaſi ex te. Reminiſcere non ſolùm quid des, ſed & quid accipias. Panis quem das, terra eſt de terrâ in terram, ut fulciatur terra. Poterit itaque pauper dicere: vide ne plus tibi præſtem accipiendo, quàm tu dando. Si enim non eſſet qui à te acciperet, non erogares terram & emeres cælum. Contemne me, ſi nihil petit ab eo qui fecit me & te.

Auguſt.

DEUS. Appende hæc in trutinâ rationis coram me; & vide an eleemoſyna parva magnis fructibus & commodis corporis & animæ non longè ſit inferior, immò infinitis ferè partibus, & tu illam ut hæc conſequaris, malè collocatam putabis.

HOMO. Imò gratiâ tuâ & luce tua video ſi eleemoſyna à nobis præſtetur, perinde eſſe ac ſi in incendio, diluvio, in direptionis ſummo periculo aliena noſtræ fidei eſſent commiſſa, & omnia nobis præſtanda forēt pericula: Tu verò Domine velut integerrimus amicus te offerres, ut hæc nobis eripienda ſervares nobis, & aucta centuplo crederes in æternum. Hæccine credimus? Hæccine credimus? quæ tamen certiora ſunt quàm me vivere qui hæc lego; quæ inſania nolle tibi tradere quod

Eleëmoſyna ſervat nobis quæ peritura erant.

quod tuum eſt, quodque ut noſtrum perpetuò eſſe poſſit ſervare nobis vis, ne mors omnia rapiat.

CHRISTVS. Quid habes avare, & conquiſitor hujus ſæculi? quid in me deſideras? fidelitatem? potentiã? cur cuivis ferè centuplum promittenti credis theſauros tuos, & mihi pauperibuſque meis vix nummum?

HOMO. Certè Domine, ambigo an talis verè dici poſſit credere Euangelio & veritati tuæ. Quid enim frequentiùs inculcatur & commendatur? Date, ais Salvator mi, eleëmoſynam, & omnia mũda ſunt vobis. Et rurſus: Vendite quæ poſſidetis, & date eleëmoſynam. Atque adeò perfectionem in eo poſuiſti dicens: Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & habebis theſaurum magnum in cælo. Neque id tantùm in novo teſtamento, ſed & in veteri decreviſti racemos in vineâ pauperi relinquendos, & ſpicas in agro & manipulum oblitum. Denique juſſiſti frangi eſurienti panem & egenos vagoſque induci in domum: & alio rurſus loco. Ego præcipio tibi ut aperias manum tuam fratri tuo egeno. Quid dicemus ad hæc? Si vera ſunt & credimus (ſunt autem veriſſima & credere nos profitemur) horrendum erit incidere in manus tuas.

Avarus Deo credere non videtur. *Luc.11.* *Luc.12.* *Matth.19.* *Levit.19.* *Levit 23.* *Deut.24.* *Iſaiæ 59.* *Deut.15.*

CHRISTVS. O ſtulti, & tardi corde ad credendum! nónne videtis quàm brevis hîc ſit poſſeſſio bonorum mundi hujus? & vitæ ſpatium hora eſt, imò momentum, & de hoc ſolliciti totâ prope vitâ, de æternitate, æterniſque opibus vix cogitatis? Dic quæſo: reputaſti tecum, qui rationibus tuis temporalibus ita invigilas, quantum in regno meo poſſideas, ubi perpetuò vivere & manere exoptas?

Ad momentum poſſidere vult avarus potiùs quàm æternum.

Clementiſſime Deus, &c. ut inf. pag. 111.

HOMO. Gratias tibi ago, benigniſſime Deus, quòd judicia hæc tua manifeſtaveris mihi. Nemo, video, ſibi crudelior hoſtis quàm immiſericors. Quâ enim mẽſurâ menſus quis fuerit, eadem remetietur ei, & qui parcè, *Matth.7.*

2. Cor. 9. ut Apoſtolus tuus, ſeminat, parcè & metet. Juſto enim judicio fit, ut hic etiam tales experiantur paupertatem, qui eam in membris tuis levare noluerunt. Quot enim potentes ære alieno & ludo & faſtu patrimonia abſumſerunt, de quibus pauperi arroſam ſtipem largiri videbatur illis eſſe onus gravius quàm ferre poſſent? non irrideris Deus meus, non irrideris. Contrà verò veritas hujus ſententiæ manifeſta omnium ſæculorum experientiâ, quòd fœneretur Domino, qui miſeretur pauperis & viciſſitudinem ſuam reddet ei: qui enim dat pauperi non indigebit; qui deſpicit deprecantem ſuſtinebit penuriam. Hæccine credo, & tanquam ſi crederem operor? Ergóne fallere potes, qui centuplum promiſiſti? quíque dixiſti: Honora Dominũ de tuâ ſubſtantiâ, & de primitiis frugum da pauperibus, & implebuntur horrea tua ubertate, & torcularia tua abundabunt vino? Veriſſimum eſt illud: Alii dividunt propria & ditiores fiunt; alii rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. Ita patuit in viduâ paupere quæ Eliam pavit, & dives facta fuit in communi egeſtate. Et verò nónne ſcimus nos quoque mendicos eſſe ad portam tuam, ô Rex regum, & Domine dominantium, te verò pauperem ſubmittere, qui nomine tuo à nobis petat? Quid ergo juſtius quàm ut qui obturat aurem ſuam ad clamorem pauperis, & ipſe clamet, & non exaudiatur? An ignoramus illud decretum tuum: Date & dabitur vobis: & rurſum: Beatius eſt dare, quàm accipere? quis hæc credit Deus meus, & ea quæ dat, ſervare ſe, & cum fœnore recepturum? ſic me docuit tuus Auguſt. dicens: Quid ſunt pauperes quibus damus, niſi delatores noſtri? Delatori enim das; in cælum portat: quod das an excidit tibi? & ſecuriùs certè deferuntur divitiæ per manus plurium quàm unius.

Crudelis ſibi eſt, qui parcus in eleemoſynâ.

Galat. 6.

Prov. 19.

Prov. 28.

Prov. 3.

Prov. 11.

3. Reg. 17.

Mendici ſumus, & mẽdicos audire noluimus.

Prov. 25.

Auguſt.

Luc. 16. CHRISTVS. Mirum non percelli homines ſupplicio Epulonis divitis & auari, qui micas negavit Lazaro, qui jam recumbit mecum in cælo: vel Mauritii Imperatoris,

ratoris, qui militum vitam nec vili quidem nummo redimere voluit, quos ego ſanguinis mei precio emeram.

Homo. Recordor ſententiæ illius tuæ, ô ſapientia æterna: Date eleëmoſynam, & omnia munda ſunt vobis. Quæ ergo bona ab eâ non ſperanda, cùm & à peccatis liberet, & pro iis ſatisfaciat? Ideoque aiebat Daniel Nabuchodonoſori. Conſilium meum tibi placeat: peccata tua eleëmoſynis redime. Quoniam eleëmoſyna à morte liberat: ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit invenire miſericordiam, & vitam æternam. Illa, ſcio, fidem impetravit Cornelio: illa denique gratiam conſervat. Eleëmoſyna enim viri quaſi ſacculus cum ipſo, & gratiam hominis quaſi pupillam conſervabit: ſuper ſcutum potentis, & ſuper lanceam adverſus inimicum tuum pugnabit. *Dan. 4.* *Tob. 12.* *Act. 10.* *Eccl. 17.*

Christus. Attende igitur eleëmoſynæ præſtantiam, cujus artem ſcire, teſte ſervo meo Chryſoſtomo, ampliùs eſt quàm eſſe regem, quàm mortuū ſuſcitare. *Eleemoſyna regno utilior.*

Homo. Per hæc enim, tu Deus, de nobis, per illam nos de te Deo meo benè meremur. Eheu! quid in die judicii reſpondebit, quia hæc jam ſurdis auribus audit? & quàm jucunda erit electis vox tua illa dulcis: Venite benedicti Patris mei, poſſidete regnum. Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare in minimis meis, in eis me potaſtis & veſtiviſtis. Quàm verò triſte erit: Ite à me maledicti in ignem æternum? & Cur? Quia eſurivi & non dediſtis mihi manducare, hoſpes eram, & non ſuſcepiſtis me. *Chryſ. hom. 33. ad pop. Antioch.* *Matth. 25.*

Christus Quid tunc feciſſe optares tu qui hæc legis? utram audire vocem? Expende jam quid præſtet: habere in hâc vitâ unde tu, filijque tui & cognati luxurientur, & non præbere unde ego egenus reficiar, an fœnerari mihi & centuplum, atque æternam vitam poſſidere. *Hæccine vera*, &c. ſup. pag. 7.

Homo. Certè ſi hæc crederent homines, neſcio

quis

quis pauper dives non eſſet, & quis dives pauperem non ſe faceret. Si, inquam, crederent æternam retributionem, peccatorum veniam eleemoſynæ tribui, & mortem bonam & æternam vitam. Non memini, aiebat ille, me legiſſe malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos interceſſores, & impoſſibile eſt multorum preces non exaudiri, Et tu beatos dixiſti miſericordes, quoniam miſericordiam conſequentur, & è monte Olivarum in cælum aſcendiſti, quòd in illud nulla via commodior miſericordiâ. Illa enim nobis aperit cælum, illa tribuit regnum. Quàm ergo infelix, qui illam negligit! dicit mihi Baſilius tuus: non miſertus es? non invenies miſericordiam; non aperuiſti domum? repudiaberis à regno; non dediſti panem? non accipies vitam æternam. Vtinam deſtruat omnis dives horrea ſua, & ſua eſſe faciat pauperum domos, ut tua illius ſint tabernacula! eſurientis verè eſt panis, quem dives detinet: nudi eſt pallium quod in veſtiario conſervat: diſcalceati eſt calceus, qui apud eum computreſcit. Qui habuerit ſubſtantiam mundi hujus, & viderit fratrem ſuum neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? ita diſcipulus tuus. Ut non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere & veritate.

Hieron. ad Nepot. *Eleemoſyna liberat à malâ morte.* *Orat. ad divites.* *Baſil. hom. in illud: Deſtruam.*

DEVS. Nónne dixi: Date, & dabitur vobis? an fallere poſſum, aut mentiri? nónne dixi: Qui dat pauperi non indigebit? veráne hæc ſunt? Iterum dico: Appende in ſtaterâ commoda eleëmoſynæ, nec me patieris egenum, ut tu dives ſis; nec mihi detrahes quo te veſtias, nec tu comedes, & me ſines eſurire. Et ſi pauperem te eſſe oporteret, magnáne res te fieri propter me pauperem, qui propter vos egenus factus ſum, cùm eſſem dives? dixi per Apoſtolũ: Nihil intulimus in hunc mundum, verùm nec auferre quid poſſumus; habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti

Luca 6. *Prov. 28.* *Infidelitas mortalium.* *2. Cor. 8.* *1. Tim. 6.*

contenti ſimus. Tu verò contentus eſſe non vis. Quando verò occidi fame animam juſtam? nonne *Prov.*10. Eliam pavi corvo in ſolitudine, & Paulum? & Danieli 3.*Reg.*17. in lacu prandium miſi? Et ſi ego vitam dedi tibi, nónne *Dan.*14. & ſervare eam potero? Quid inquiam? ſi vitam meam *Bern.* poſui pro te, recuſare poteris mihi partem panis, cui tantus es debitor?

Homo. Verè video non eſſe quod reſpondeamus, & gratias tibi ago, Deus meus, quòd judicia tua hæc manifeſtaveris mihi. Juravi enim & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ.

EXERCITIUM.

Clementissime *Deus, qui hanc legem nobis ſtatuiſti, ut quâ menſurâ menſi fuerimus, remetiatur nobis, da mihi, quæſo, gratiam tuam ne qui quotidie panem & veniam peccatis meis, ac regnum tuum poſtulo, & exaudiri opto, avertam faciẽ meam ab ullo paupere: ut nec à me avertatur facies tua, qui miſericordiam velle te dixiſti, & non ſacrificium. Quomodo enim ſuſtinere poſſem in judicio tuo, hoc verbum tuum penetrabilius omni gladio ancipiti,* Eſurivi ego, *& tu non dediſti mihi manducare; etiam poſcis mãducare panem perpetuò in regno meo? ſitivi, & potum negaſti; & jam vis inebriari ab ubertate domus meæ? nudus eram, & non me texiſti; & nunc poſcis indui gloriâ, ac ſtolâ immortalitatis veſtiri? in carcere eram, nec me viſitaſti; & libertate filiorum frui exoptas? hoſpes eram, & non me collegiſti; & jam manſionem perpetuã vindicare tibi audes in regno meo? infirmus eram, & non me viſitaſti; mortuus eram, & non me ſepeliviſti; quomodo ergo audes vitam æternam à me flagitare? Hæc vox tua Domine, confringit Cedros Libani; vox hæc tua intercidit flammam ignis, à voce hâc contremuerunt labia mea. Ignoſce, obſecro, quòd aliquando non agnoverim te, aut repulerim, aut aliter acceperim quàm à te ſuſcipi velim, cùm verè ſim mendicus & pauper, & tu ſollicitus ſis mei. Da mihi obſecro ea facere proximo, quæ mihi ab eo fieri velim, & abs te, dum nudus & egenus de valle hâc lacrymarum venio ad te ut recipias me*

[Margin: Matth. 7. Tob. 4. Matth. 9. Oſeæ 6. Matth. 25. Audi Chriſtum alloquentẽ tc. Pſal. 28. Pſal. 27. Fac proximo quod optas fieri tibus.]

in æterna tabernacula. Non enim bona comitantur, ſed miſericordia ſola, neque hinc quicquam auferemus qui nihil intulimus, niſi id quod manu pauperum præmiſerimus. Et ſi hic fregero eſurienti panem dixiſti: Tunc invocabis, & Dominus exaudiet: clamabis & dicet: Ecce adſum. O quanta fiducia coram te Deo meo eſt eleëmoſyna omnibus facientibus eam! Menſura utique bona, & conferta quam nobis optamus.

Iſaiæ 50.

Iob 4.

Matth. 5.

Ibid.

Scio, ſcio ſolos miſericordes miſericordiam conſecuturos. Et verè Domine quid eſt, quod quiſquam reſpondere poterit, quem arguit conſcientia iniquitatis, avaritiæ, & infidelitatis in diſpenſatione bonorum tuorum? Nónne enim certò novi tua eſſe omnia, cælum & terram, & omnia, quæ in eis continentur; me verò diſpenſatorem, cui ratio ſit reddenda ſeveriſsima, niſi reddidero tua tibi: ſi autem reddidero, mea futura, quæ tua ſunt idq́; in æternum? Cur ergo quæ tua ſunt non reddam tibi? Quid peccaſti in me, liberaliſſime Deus meus, quod omni homini infideli & mendaci (Omnis enim homo mendax) credo, & non tibi, qui veritas es? an tanto mei tuiq́; odio feror, ut potius nolim eſſe beatus & felix, quàm reddere tibi, quod tuum eſt? nolim centuplum habere potiùs, quàm tibi, quod tuum eſt, unum largiri, & ſimul tamen hoc ipsū mihi retinere? Eheu! quæ cæcitas! nolo in manus pauperis, id eſt, gazophylacium tuum conferre, ut ſervetur æternum mihi; & malo infelix homo rapere tibi (quod tamen non valeo) & perire mihi; quàm tuo conſilio omnia ſervare, & ſervari. Onerant me opes meæ, & væ dirum pronunciāt; ſed & mihi fures inſidiantur, nolo tamē comiti dare, & levari; furi opto tradere, & rapi. O miſericordia, quæ de ſpinis divitiarum colligis uvas, de malis aliorum bona, de paupertate opes, infirmitatibus vires, ignominiâ gloriam ſempiternam. O charitas infinita, Deus meus, da mihi cor latum ſicut arena maris, ut tui imitator libens omnibus, maximè adverſarijs, tribuam, & honorem te, Domine, miſerendo pauperis. Quot enim maledicētes tibi, & idololatras alis, paſcis, & deliciis affluere facis, & ſolem tuum oriri ſuper bonos, & malos! nolo itaq; deinceps videre, quis ſit qui accipiat, ſed pro quo ipſe capiat, & cui ego tribuam; nolo parcè ſeminare, & parcè metere: ſed ſeminare in benedictione, ut tandem

Pſal. 115.

Matth. 5.

audiam in illo die dulciſſima verba, Venite benedicti Patris mei, & poſſidete regnum, quod ſpero, & humillimè rogo per viſcera miſericordiæ tuæ. Matth. 25. Lucæ 1.

Imò verò hodie ſpero adveniet mihi regnum tuum, & tu Rex regum, & Dominus dominantium. Si autē ego poſtulo abs te, ut des mihi regnum, carnem, & ſanguinem tuū, ego ne terræ fruſtū rubræ aut albæ tibi negare potero? Quâ fronte ad convivium tuum properabo, qui te à meo convivio excludo? Quomodo panē ſuperſubſtantialem à te petam, ſi quotidianum tibi negavero? cùm ergo te mihi largiri velis, ego gratiâ tuâ me tibi toto corde offero, totâ animâ meâ. Suſcipe quæſo hoc cor meum, & fac ibi convivium pinguium, & medullatorum. Suſcipe quicquid de manu tuâ accepi. Reddo, reddo libens, & me totum tibi, à quo exemptus ſum precio tanto, & mirabiliter factus, ſed longè mirabiliùs refectus. Sicut autem tu me non deſpicis, qui in pauperem & claudum etiam ad cœnam tuam admittis, ego pariter nullum pauperem repellam, id eſt te Deum meum. Tu enim Deus meus à me petis, tu qui dives es in omnes qui invocant te. Nullum faſtidiam quando tu non dedignaris venire in cor meum immundum. Munda obſecro illud, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis, ut te imiter liberaliſſimum Deum meum, & diligam in latitudine cordis, & ſerviam tibi omnibus diebus vitæ meæ, Amen. Applicatio ad Communionē.

Praxis in Eleëmoſynis erogandis.

PRIMÒ, inſpice rationes, & bona tua, & vide quid in æternâ patriâ, quid hîc poſſideas. O quam ſæpè flamma, vis, caſus aufert bona; quæ ſi tribuiſſes pauperi, æterna tibi fuiſſent, theſaurumque habuiſſes in cælo; & argue infidelitatem tuam. invadere domum hoſtis poteſt, cælum non poteſt. *Vide quid in cælo poſſideas.*

Secundò, partire bona tua, & pauperibus certam de omnibus portionem aſſigna, eamque humiliter tribue petenti; & nulli eleëmoſynam nega quoad potes. ſi pauper, ſi Religioſus es, argentumque & aurum non eſt tibi, pete à Domino ut pauperi tribuat: ſi potes, verbis ſolare & benigniore vultu, quique commiſerationem ſpiret, non indignationem. *Aſſigna pauperibus partem bonorum.*

Tertiò, non tantùm petenti largire, ſed ultrò eos quære, qui tuas opes in cæleſte n patriam velut bajuli portent. *Vltrò quære pauperes.*

Quartò, filios, & tibi commiſſos aſſueſce eleëmoſynis, ſic de *A pueris*

eleëmoſy- *nam dilige.* pientiſſimâ Reginâ Hiſpaniarum Margaretâ memoriæ proditur, ita ſuos, quos pepererat ad Chriſtiani orbis ſolatium & præſidium liberos, inſtruere ſolitam, ut illi à teneris unguiculis ſuâ etiam manu tribuerent eleëmoſynam.

Luca 14. *Convivium pauperibus tribue.* *Luca 14.* Convivium inſtitue illis quandoque, & miniſtra. quod ſolenne eſt etiam Regibus, & aliquibus familiis in bacchanalibus; ubi illud Euãgelicum ſervatur: Cùm facis convivium, noli vocare amicos: ſed voca pauperes, debiles, claudos, cæcos; & beatus eris, quia non habent retribuere tibi.

Primitias omnium Deo dica. *Hom 43. in 1. ad Corint.* Sextò, optima eſt praxis de omni lucro diei, nec non artis, induſtriæ, & contractus Deo primitias dedicare: imò in mercaturâ Chriſtum ſocium habere, ejuſque negotium gerere, & lucrum pauperibus elargiri. ſuadet D. Chryſoſtomus arcam habere, atque in eâ eleëmoſynam ante orationem ſeponere.

Chriſtus ſit hæres tuus, ut tu illius. Septimò, inter hæredes etiam Chriſtum ſcribere; & perpetuò aliquem pauperem Chriſti nomine perfectè alere, bona eſt praxis; & uſitata, etſi à paucis.

Deus aſſecurator eſt. Octavò, id quod aſſecuratori dares, Deo aut pauperibus tribuere. Sic nobilis mercator Hiſpali feliciſſimè negotiatus eſt: contra verò cùm Oliſſipone alius idem facere ſolitus, naves propè in portu aſpiceret, & à piâ ſimul conſuetudine deſciſceret, mox illæ ortâ tempeſtate, & herus omnibus fortunis everſus eſt.

Induſtria bona. Nonò, curare, ut pueri petituri pro paupere eleëmoſynam aſſueſcant dicere, Deum petere pro foribus ſtipem; nobiſque hanc phraſin facere familiarem, Deo dedi, vel potiùs reddidi ſua. Deus à me petiit, ego reſtitui. neque erubeſcas Chriſtianâ ac piam phraſim uſurpare, cùm paſſim leges mundi atq; axiomata. loquendi ac ſcribendi formulas civilitatiſque tam accuratè videas obſervari.

Altera. Decimò, ut autem eleëmoſyna duplex ſit, poſſunt perſæpè (quod non in uno loco fieri novi) illæ his, qui confeſſi, & communione refecti fuerint; vel in Catechiſmo rectè inſtitutis attribui.

Tertia. Vndecimò, quotidie in menſâ lancem apponere, quæ Dei appelletur, & de ferculis ſingulis Domino IESV in membris ſuis præcidere, & conſecrare; ut in familiâ nobili fieri ſcio, in quâ etiam ſabbato omne lac armenti in honorem Deiparæ egenis diſtribuitur.

Tria ſervanda in eleëmoſynâ. Duodecimò, obſerva tria circa eleëmoſynam: Primum, praxes hujus virtutis tot eſſe obvias, & plurimas, & amanti faciles, ac ſunt humanæ vitæ miſeriæ. Sunt autem eæ duplicis generis, corporis, & animi; quibus levandis opera miſericordiæ

diæ ſpiritualia, & corporalia ſuccurrunt, hiſce verſibus comprehenſa:

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo:
Conſule, caſtiga, ſolare, remitte, fer, ora.

Secundum, affectum & voluntatem attendi à Deo magis, quàm id, quod datur: quemadmodum in viduâ, & in mercede potus aquæ frigidæ demonſtratur. Tertium, eleëmoſynam fieri debere clàm, ſi poteſt; eamque eſſe utiliſſimam quæ ſecretiſſima eſt. O quot ſunt qui ubique nomina ſua ponunt in terris; quorum nuſquam littera invenietur in cælis; eò quòd jam receperint miſeri mercedem ſuam! Quàm pauci enim alias fundationes, aut pia opera faciunt, quam quæ ſimul etiam concilient famã aut potentiæ aut pietatis? Saltem oportet ut omnia fiant bono fine ac intentione, non ut hypocritæ: lubẽti item animo, prompto, hilari & humili. In omni dato hilarem fac vultum tuum, ait Sapiens. nam ſe beneficium accipere putat, non dare, qui novit, ut oportet, eleëmoſynam præſtare. *Matth. 10.* *Lucæ 21.* *Vana gloria vitanda.* *Matth. 6.* *Eccl. 31.*

Oratio pro executione. *Dignatus es,* &c ſup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Quamdiu feciſtis uni ex minimis meis, mihi feciſtis. Matth. 25.

Eſto pupillis miſericors, ut pater; & pro viro matri illorũ, & eris tu velut filius Altiſſimi, filius obediens, & miſerebitur tui magis quàm mater. Eccl. 4.

Beatus, qui intelligit ſuper egenum & pauperem: in die malâ liberabit eum Dominus. Pſal 40.

Qui miſerebitur pauperis, beatus erit. Prov. 14.

Beneficentiæ & communionis nolite oblivîſci: talibus enim hoſtiis promeretur Deus. Hebr. 13.

Nihil tam divinum habet homo, quàm de aliis bene mereri. Nazianz. de pauperũ amore.

Eſtote miſericordes, ſicut Pater veſter cæleſtis miſericors eſt. Lucæ 6.

Vnicuique mandavit Deus de proximo ſuo. Eccl 17.

Eſtote invicem benigni, donantes invicem. Epheſ. 4.

Alter alterius onera portate; & ſic adimplebitis legem Chriſti. Galat. 6.

Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ: ſed opere & veritate. 1. Ioan. 3.

CAPVT XI.

De oratione, tertio opere ſatisfactorio, & illius uſu ac fructu.

TERTIVM genus bonorum operum, quo etiam Deo ſatisfacimus, eſt Oratio: Deo enim illa ſuaviſſimum eſt incenſum, & propitiatorium ſacrificium, ſi

Chryſoſt. in Pſalm.116. ex corde contrito & humiliato proficiſcatur; & ſi, vt S. Chryſoſtomus, magnum aliquod donum Deo offerre volumus, nihil habemus laudatione majus, nihil laudatione difficilius: neque enim ſolùm animus, ſed & corpus patitur, teſtante Spiritu ſancto, frequentem meditationem, carnis eſſe afflictionem. *Eccli.ult.* Omitto, quod eleëmoſynas aliqui præſtare nequeant, aut jejunia tolerare. *Pſal.37.* Imitare ergo Davidem, qui afflictus & humiliatus rugiebat à gemitu cordis ſui, & lacrymosâ oratione Dominum placavit. Sanè D. Auguſtinus pœnitentiales Pſalmos, cùm morituro ſibi ad lectũ affigi mandaſſet, ſe dignam pronunciavit ſententiam; neminem Chriſtianum abſque pœnitentiâ mori oportere. Orationi igitur inſtare convertentem ſe ad Dominum oportet: ſæpiſſimè enim ignis concupiſcentiæ, inundatio cogitationum, hoſtium oppugnatio clamare compellit, & levare corda noſtra cum manibus ad illum.

Varij autem ſunt orandi modi. Primus, ſi perfectionem ſpectes, eſt contemplatio. Secundus, meditatio, de illâ in libro tertio, ubi perfectorum exercitia; de meditatione verò, ſecundo, cùm proficientium maximè ſit, commodiùs tractatur. Præter hos, alios hîc enumerabimus. *1. Alienorum verborum uſurpatio.* Nam Primò, poteſt quis alienis verbis orare, ut cùm Pſalmos recitamus, aut alias vocales orationes: gratumque hoc Domino ſacrificium eſt, animæ ſcilicet & corporis, & vitulorum labiorum noſtrorum. *Oſeæ 14.*

2. Propriorum verborum ex affectu eructatio. Secundò, proprijs ex affectu interiore naſcentibus verbis, divinam maieſtatem alloqui: qui modus ex abũdantiâ affectus provenit quando enim ſicut adipe & pinguedine repletur anima noſtra, tunc labijs exultationis Deum laudat os noſtrum; &, cùm lætatum eſt cor noſtrum, tunc exultat lingua noſtra. ex abundantiâ enim cordis os loquitur, & facundos efficit amor atque diſertos.

3. Alienis verbis ſuorũ interſertio Tertius modus mixtus eſt, cùm alienis verbis quaſi pennis anima elevatur à terrâ, & poſteà per ſe fertur, ſuiſque

ſuiſque ſe librat. quod fit, quando quis attentè legit & ſenſim aliquas vocales orationes, & ex affectu ſub oriente ipſe pergit ſibi formare orationem, ac ſubinde redit ad aliam.

Quartò, quando vocali oratione non aliam addimus, ſed tantummodò affectibus & ſuſpiriis ferventioribus in Deum eam interſecamus, idque aut crebrò, vel poſt ſingula verba, aut certè complura attentè expenſa: ita ut quævis ferè corporis reſpiratio ſit ad Deum mentis elevatio & adſpiratio. *4. Suſpiriorū in oratione interſectio.*

Quintus modus eſt, & compendium totius perfectionis, jaculatoriis velut ſagittis cælum petere, & ſe Deo conjungere. Qui enim adhæret Deo, unus ſpiritus eſt cum eo. Illis certè cor amantiſſimi Redemptoris noſtri ſuaviſſimè vulneratur. Vulneraſti, ait, ſponſa, cor meum in uno crine colli tui, in uno oculorum tuorum. Vel ſemel enim oculos in cælum attollere cum ardenti affectu, efficax oratio eſt, & tenerrimè afficit Patrem miſericordiarum. affectus enim fons ſit oportet ejuſmodi orationum; quales ſunt dolor de peccatis, compati Chriſto, deſiderium cæleſtis patriæ, tædium hujus vitæ mortalis, triſtitia in adverſis, gratitudo magna ob innumera Dei beneficia, admiratio operum ejus, fiducia in Deum, zelus honoris ejus; ſed in primis charitas in Deum accenſa, quâ anima perpetuis ignitiſque deſideriis deſiderat, ut cervus ad fontes aquarum, haurire aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Affectuum autem hujuſmodi ignis maximè in meditatione exardeſcit, ut loquitur Propheta David: qui proinde toto die iaculatoriis fovendus eſt, repræſentatá etiā ſibi perſonâ Chriſti, uti in meditatione fuit conſiderata, vel ut in communione, aut alio exercitio, quo affectus ſingulariter excitatus fuit. ſi enim ſic omnia ad illam referātur, aut Chriſto offerantur, affectus excitatus magìs fovetur & roboratur, cùm in omni opere renovatur. Perutile tamen eſt etiam abſque affectu illo certas, ex Pſal- *5. Brevium orationum in cælum facula.* *Cant. 4.*

mis potiſſimùm & ſacris literis, habere paratas, & uſurpare, ut eo pacto ſæcularium converſatio, & negotia condiantur ſpirituali ſucco, & rerum quas ſenſibus percipimus ſpecies non ſe tantùm, ſed Dei noſtri gloriam nobis loquantur. Nihil enim utilius, aut ſuavius eſt, quàm iſta arte, ut ita loquar, chymicâ, ex terrenis aurum obryzum diuinæ charitatis eruere, & unum in omnibus quærere ac invenire Deum, & ijs, quibus velut pedicis mortales illaqueantur, quaſi pennis volare, in Deo requieſcere, ac in æſtu tentationum os noſtrum aperire, & attrahere ſpiritum verum filiorum Dei.

6. Singulorũ verborum meditata expenſio.

Sextò, orationis Dominicæ vel alterius orationis verba ſingula meditatè expendere, atque iis quamdiu ſapit inſiſtere, ac deinde ad alia pergere; colloquiis interjectis, quæ in Deum charitas variique affectus dictaverint.

7. Præceptorum, vel Regularum conſideratio.

Septimò, aut Decalogi mandata ſingula, aut Eccleſiæ præcepta, aut Regulas ſui inſtituti conſiderare, quo nimirum pacto eas ſervet, & ſervare oportuerit, quomodo adverſus eas deliquerit: atque excitatâ contritione, recitare *Pater*, & *Ave*, aut Pſalmum aliquem, v. g. *Miſerere*, *Te Deum*. Idem poteſt fieri circa peccata capitalia, potentias animæ, ſenſus quinque.

Triplex orationis vocalis attentio.
1. Cor. 14.

NOTANDVM 1. In oratione vocali triplicem eſſe attentionem. Prima ac neceſſaria eſt ad verba: ut ea debitè, diſtinctè, intelligenter & integrè proferantur. Secunda, quâ ad ſenſum animum advertimus, & oramus ſpiritu & mente, cibumque quaſi mandimus, ac ejus ſaporem deguſtamus. Tertia eſt ad Deum, quem oramus, & rem illam, quam impetrare optamus. Quapropter initio orationi finis præſtituendus, & quoad fieri poteſt divinæ præſentiæ, ac curiæ cæleſtis memoria excitanda.

Quæ præparatio ad orationem pro-

NOTANDVM 2. in hiſce modis orandi prolixioribus in principio oportere animũ colligere, velut ante meditatio-

ditationem. Secundò, ſe coram Deo ſtatuere. Tertiò, gratiam ad rectè orandum ſuppliciter flagitare. *lixiorem neceſſaria.*

NOTANDVM 3. dum ſic percurruntur præcepta, & poſt ſingula dicitur excitanda contritio, expedire, cum contritione aliquod opus ſatisfactorium adjungere, aut genua flectendo, aut hoc vel illo ſitu laborioſo, decenti tamen, ſupplicando. Eſt & ipſa quidem oratio ſatisfactoria, quæ ſubjicienda dicitur; ſed & ipſa magìs erit, ſi ejuſmodi fuerit, quâ indulgentias promereri poſſimus, quemadmodum in variis articulis Indulgentiarum meritò conceſſarum ad honorem S. Caroli Borromæi, tam illuſtris hoc tempore in Eccleſia orti ſideris, invenies. In illis enim is qui conſiliò Confeſſarii paret, aut actum regulæ ſuæ exercet, aut mortificationis, aut quid ſimile, remiſſionem tertiæ partis peccatorum conſequitur. Qui conſcientiam examinat, aut crucem aut imaginem devotè ſalutat, aut ſe Deo commendat, aut Angelo Cuſtodi, aut ſancto Patrono ſuo, aut initio operis faciet ter ſignum ſanctæ crucis, aut dicet ter *Deus in adjutorium*; lucratur decem annos Indulgentiarum. Similiter is qui dolet de peccatis, & confeſſionis habet propoſitum. Qui verò recitat *Miſerere*, *Credo*, aut *Te Deum laudamus*, ad honorem ſanguinis Chriſti JESV, pro nobis effuſi, & ſepties terram oſculatus fuerit; lucratur eas Indulgentias, quas obtineret, ſi eo die ſcalam ſanctam aſcenderet. *Iuvat orationem pœnale opus.* *Indulgentiis utere.*

Hæc carptim attingo, ut indicem ſolùm quantum theſaurum quivis colligere poſſit, ſive ſanus, ſive infirmus, ſi prudens ſpiritualis mercator exiſtat.

TERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Ante orationem præpara animam tuam.

CVm A *oratio ſit cum Deo colloquium, ſedulò ad eam te cõfer,* B *Deumq́; præſentem cogita, nec eam(quod hic* C *mundanus facit) ob ulla* D *mundi negotia differ. Verùm omnibus poſtpoſitis oraturus* E *conſcientiam examina, deteſtare* F *peccatum, teterrimum monſtrum, cujus caput eſt pavonis, venter hydropici, pedes ſalacis hirci, cauda ſcorpionis. pavone ſuperbia vitæ, hydropiſi avaritia, concupiſcentia carnis petulantis hirci pedibus, ſcorpionis caudâ peccati venenum, & calvariâ ſtipẽdium ejus mors denotatur.* G *Iejunium (ſub quo omnis mortificatio continetur)* & H *eleemoſynã cum oratione conjunge, ductum tui* I *Angeli Cuſtodis ſequere; animumq́;* K *ſilentio,* L *ſolitudine, piaq́; lectione, ut hic Eremita, para;* M *ſpem excita,*
Iſaiæ 30. N *orationemq́;, quæ gladium habet verbi Dei, cor accendit, ad vitia ſuperanda animat, ad Dei honorem inſtitue, ut* O *peccata ſuperes, utq́;* P *virtutẽ à Deo impetres. Hæc autem Deo adſtat alata, qui animam à terrenis elevat: armata, quia vinci à malitiâ nequit; ſed per crucem & ardua coronam obtinet. Hanc proſtratus ante thronum Dei humiliter flagita, vel ut* Q *reus, aut ut pauper, aut ſponſa. Hanc præparationem* R *Moyſes præmonſtravit.*

Ante orationem præpara animam tuam.
Bona est oratio cum ieiunio,
et eleëmosyna. Tob: 12.

MEDITATIO.

De Oratione ritè inſtituendâ.

HOMO. In viâ deſertâ, inviâ, & inaquosâ, ſic in ſancto, & coram ſanctis tuis apparui tibi, ut videam virtutem & gloriam tuam. Sedeo hîc bone JESV ſolitarius, & gemens taceo; quid enim aliud facere poſſum in valle lacrymarum longè à te ad quem ſuſpiro? & hîc ſedeo, ut elevem me ſupra me. Reſpice, quæſo, ad me. Ad te enim levavi oculos meos, qui habitas in cælis: unde enim veniet auxilium mihi niſi abs te bone JESV? At verò ſi juſtus in principio orationis accuſator eſt ſui, ego impius & peccator ubi parebo? Ecce manus meæ adhuc ſanguine plenæ ſunt, & multiplicatæ ſunt iniquitates meæ ſuper capillos capitis mei. Miſerere Domine, & dele quæſo, bone JESV, ſanguine tuo iniquitatem meam: ego te per hunc humillimè rogo, ego vermis & non homo, ut tibi loqui poſſim, & te alloqui puluis & cinis in conſpectu Sanctorum tuorum. Erubeſco quidem loqui quia memini me contempſiſſe te, (horreſco cogitans) & loquentem, aures obturando, non audiviſſe; ſed tu JESV, ſpes mea cor contritum & humiliatum Deus meus an poteris deſpicere? non potes negare nomen tuum quod manifeſtaſti mihi: Doleo enim ex amore tui, quod unquam vel otioſo verbo auſus fuerim contemnere præcepta tua.

Præſentia Dei. Pſal. 62. *Imploratio gratiæ. Pſalm. 122.* *Iſaiæ 1. Pſalm. 39.* *Humiliatio ſui.* *Pſalm. 50.* *Actus contritionis.*

CHRISTVS *præſens & ſcrutans corda.*

Sic contritionem ante omnem orationem excitare convenit. Non enim eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Et rectè dixit Pſaltes meus: Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo, non exaudiet Dominus: & diſcipulus meus. Si cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et certè quâ fronte &

Eccli. 15. Pſal. 65. 1. Ioan. 3.

arrogantiâ nondum reconciliatus mihi, & poſt injurias graviſſimas dona maxima ad me petiturus peccator accedit, cui ſupplicia parata non præmia? Ita etiam te & orantes me præſentem oportet ut agnoſcant. Quid enim indignius mihi loqui, & nec præſentem me agnoſcere? aut veluti abſenti ſacrificium offerre? Sacrificium enim oratio eſt, ideò dixit pſaltes meus: Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo Domine, elevatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum: ſacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies. Nunquid enim manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorum potabo? Immola ergo ſacrificium laudis, & redde mihi altiſſimo vota tua,

Præſentia Dei in oratione retinenda.

Oratio eſt ſacrificium.

Pſal. 140.

Pſal. 50.

Pſalm. 49.

Haccine vera, ut ſuprà pag. 7.

HOMO. O utinam offerre queam quod non deſpicias, ſed aſcendat ſicut incenſum in conſpectu tuo! utinam ligna quantumcumque madefacta, ut olim ab Eliâ accenderet ignis tuus, id eſt, amor tuus, quem voluiſti vehementer accendi! ſecundùm enim ligna ſilvæ ſic ignis exardeſcit. Vtinam quod Bernardus tuus monuit, ſemper cogitem intrans ad orationem propheticum illud: Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis uſque in domum Dei. Omninò ſiquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cæleſtem, illam utique curiam, in quâ tu Rex regum ſtellato ſedes ſolio, circumdante innumerabili & ineffabili ſpirituum exercitu. Vnde & ipſe qui viderat, quia majorem numerum non invenit, millia ait millium miniſtrabant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei. Quantâ ergo cum reverentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet à palude ſuâ præcedens, & repens ranuncula vilis, id eſt, homo mortalis? quàm tremebundus, quàm ſupplex, quàm

Eccl. 28.

Bern. ſerm. de quatuor modis orandi.

Orans ſtat coram curiâ cæleſti.

Dan. 7.

quàm denique humilis & ſollicitus, & toto intentus animo majeſtati gloriæ in præſentiâ Angelorum, in concilio juſtorum & congregatione, aſſiſtere poterit miſer homuncio? ſed tibi Domine qui ſuſcitas de pulvere inopem, & erigis de ſtercore pauperem, miſerorum non poteſt diſplicere deprecatio. ſuſcipe igitur hanc meam & cor & animam meam, & aſcendat oratio mea ſicut fumus aromatum in conſpectu tuo, & da mihi exhibere corpus, & animam hoſtiam viventem, ſanctam, & tibi placentem, cadatque ignis tuus Domine & voret holocauſtum, & ligna & lapides, pulverem quoque & aquam tribulationis, quæ eſt in circuitu meo, niſi aliud viſum fuerit pro gloriâ nominis tui. *Pſal. 112.* *Rom. 12.* *3. Reg. 18.*

Potentiſſime Deus, &c. ut ſupr. pag. 130.

CHRISTVS DOMINVS.

Ante omnem autem orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo qui tentat Deum. Nónne enim tentat me qui abſque præparatione ad me venit aliena cogitans, & labiis me honorans cùm cor ejus longè ſit à me? itaque oraturus ſtatue an me tentare velis & ad iram provocare negligentiâ tuâ vel contemptu, an verò placare. Nónne ſcis quomodo ſancti & electi mei etſi ſummâ ſenſuum cuſtodiâ ambularent ſemper coram me, ſollicitè ſe tamen paraverint ut mihi loquerentur, cùm ſcirent ab oratione magnâ ex parte pendere ſalutem univerſam? meminiſti Jobum pro reverentiâ dicentem: Semper ego quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum, & pondus ejus ferre non potui? Aſpice ut Publicanus ſtet à longè, & nec oculos in cælum levare audeat? Aſpice ut Magdalena ſtans retrò ſecus pedes lacrymis meos rigavit pedes, & capillis ſuis terſit? *Eccl. 18.* *Præparatio ad oratione neceſſaria.* *Iſaia 29.* *Humilitas in oratione neceſſaria.* *Iob 31.* *Luc 18.* *Luc. 7.*

Potentiſſime Deus, &c. ut infrà pag. 130.

HOMO. Erubeſco dum cogito quantâ diligentiâ

Cauſam dicimus apud Deum. tiâ, ſtudio, quanto tempore lites apud judicem inſtruat patronus, ut à crimine cliens abſolvatur, aut fruſtum terræ acquirat aut retineat. etjam ſcio coram te ſupremo judice, & curiâ tuâ cauſam me, dum orationem fundo, dicere, & de æterno agere ſupplicio vel præmio, & potero in eâ torpere, & in ludo ac fabulis vigilare? Accedentem ad Deum tuus aiebat Apoſtolus, credere oportet quia eſt. Ita video incredulitas noſtra, & cæcitas, quâ te præſentem non agnoſcimus, irreverentes nos facit coram te, coram quo tremunt univerſæ poteſtates. Humiliata eſt in pulvere anima noſtra, & conglutinatus eſt in terrâ venter noſter. Exurge Domine adjuva nos. Et unde obſecro fieri poteſt Deus meus ut obliviſcamur tui, dum loquimur tibi magìs nobis præſenti, quàm nos ipſi nobis?

Præſentia Dei.

Pſal. 43.

CHRISTUS Quòd ſæpè alia pluris faciatis & magìs curæ habeatis, quàm mecum loqui; & haurire aquas benedictionis de fontibus meis. Hæ curæ velut ſpinæ animam in merditatione pungunt, & ineptum efficiunt inſpirationibus meis, & auxilium, quod in rebus gerendis neceſſarium eſt, excludunt, ideoque ſæpè infelicem exitum habent concio, aliaque occupatio in oratione verſata & velut colloquio meo prælata.

De negotijs in oratione cogitare nocet ijſdem.

Vanum, vanum eſt vobis fili mi ante lucem ſurgere; quamdiu enim illam oratione à me ſole juſtitiæ non tantùm non impetratis, ſed etiam excluditis, nónne fruſtrà ire tentatis, & negotia illa tractatis? imò præpoſterâ hâc & ſtultâ diligentiâ eorundem ſucceſſus diſtractione variâ retardatis? Ideò monui per Eccleſiaſticum; Sapientiam ſcribe in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu ſapientiam percipiet. Quâ ſapientiâ replebitur qui tenet aratrum, & qui gloriatur in jaculo? neque poteſt verbum meum

Eccl 38.

ſemen

ſemen verum, cùm cadit inter has ſpinas, non ſuffocari, quæ ſunt ſolicitudines ſæculi: ideoque partiri curas cum alijs exemplo Moyſis oporteret. Imò vide an actiones omnes tuæ ita ordinatæ ſint, ut oportet, ut in oratione te non perturbent. Pharao operibus lateris & luti & quæſitione palearum diſtinebat populum meum, ne de ſacrificio cogitaret: tu verò fraude dæmonis detectâ veni, & ſacrificio laudis honorifica me, illic enim iter, quò oſtendam tibi ſalutare meum.

Lucæ 8. *Agenda cum aliis partire.* *Exod. 18.* *Exod. 5.*

Credo tibi, &c. ut ſuprà pag. 7.

Homo. Certè video nihil magis neceſſarium nobis eſſe quàm crebrò, & uti convenit, orare, id eſt; te Regem Regum omne bonum noſtrum accedere, teque frui, in te delectari. Dixiſti enim æterna veritas: oportet ſemper orare, & non deficere. Et per Apoſtolum monuiſti ut eſſemus per omnem orationem & obſecrationem orantes omni tempore in ſpiritu & in ipſo vigilantes in omni inſtantiâ: cùm enim nullum ſit bonum quod ſine te facere poſſumus, aut nullum ſit malum quod evadere in tanto diluvio miſeriarum noſtrarum; hoc ſolum habemus reſidui ut oculos dirigamus ad te, neque ullo pacto melius quis ſua promovebit, quàm tibi benigniſſime Deus ſupplicando: tu enim operaris omnia in omnibus, & niſi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam. Vis quidem liberaliſſimè Deus largiri bona tua & præſidia gratiæ tuæ, verùm vis ea à nobis poſtulari, atque adeò ſine intermiſſione nobis orandum eſt. Ut rectè Chryſoſtomus tuus dixerit: Ipſe contra ſe ipſum tela miniſtrat, qui hoſtem precum inſtantiâ non fatigat. mœnia noſtra oratio, & inexpugnabilis eſt armatura, & tutiſſimum nec unquam fallens munimentum, pari facilitate vel unum repellens militem, vel innumerabilia hoſtium millia. Et quemadmodum corpus

Epheſ. 6. *Orandum aſſiduè.*

Deus orari cupit. *Theſſ. 5.* *Serm. de Moyſe.*

Chryſoſt l. 1. & 2. de orando Deo.

corpus hoc noſtrum, ſi non adſit anima, profectò mortuum eſt, ac fœtidum: ſic anima, niſi ſeipſam incitet ad orandum, mortua eſt, ac miſera, & graviter in conſpectu tuo olens. in lege igitur tuâ meditabitur die ac nocte, & totâ die meditabor juſtitiam tuam.

Potentiſſime Deus, ut infrà pag. 130.

S. Cathar. dial. cap. 66. Auguſt. Pſal. 118.

CHRISTVS. Scito tamen quòd non ceſſet orare, qui non ceſſat benè agere, ut Catharinæ Senenſi aliquando dixi. & verè qui rectè novit orare, rectè novit & vivere.

Sap. 8.

Chryſoſt. l. 1 de orando Deo.

Phil. 3.

Pſalm. 54.

Iſaia 56.

HOMO. Cùm hæc ita ſint, nimirum non omnes vehementer orationi affici, & colloquio tuo. An habet amaritudinem converſatio tua, ô dulcedo ineffabilis? Qui fieri poteſt ut longæ fabulæ & inanes ſermones tædium etiam quandoque religioſo non adferant, & moleſta pleriſque longa ſit oratio, & colloquium tuum? cùm videro, ait quiſpiam, non amantem orandi ſtudium, nec hujus rei fervidâ vehementique curâ teneri, continuò mihi palàm eſt eum nihil egregiæ dotis in animo poſſidere. Rurſus, ubi quem conſpexero, inſatiabiliter adhærentem cultui divino, idque in ſummis damnis numerantem ſi non continenter oraverit, conjecto talem omnis virtutis firmum eſſe meditatorem ac Dei templum. Et quoties vacamus orationi, ſimul & Angelis copulamur, & ſocietatem, quam cum brutis animantibus habemus, procul effugere videmur. Angelorum enim opus eſt deprecatio. At verò quid ſuavius eâ eſſe poteſt, cùm per illam converſationem habeamus in cælis & aſcendat mens noſtra? ad te enim primam cauſam, ejuſque proinde inſtrumentum aptiſſimum evadit. O quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Quis adducet me in montem ſanctum

ctum tuum,& quando lætificabis me in domo orationis tuæ?

Credo tibi,ut ſuprà pag.7.

CHRISTVS. Ideò de luce vigila ad me, & anima tua deſideret me in nocte. Equidem nihil mihi magìs diſplicet, quàm orationem, ſeu meum colloquium aliis occupationibus poſtponi. Quid enim?ego ſto ad oſtium & pulſo,& repulſam abs te patiar,neque admittar ad colloquium, donec fæx hominum & rerum præceſſerit,ut & tum illa obſtrepat mihi loquenti, & tibi? Vnde Eccleſiaſtes meus ſolummodo hoc inveni quod fecerit Deus hominem rectum, & ipſe ſe infinitis miſcuerit quæſtionibus. Et ſic opponit homo nubem ſibi ut non tranſeat oratio. Dic mihi, ſi quis inſtrumentum inveniſſet, quo omnia ſibi compararet bona,velut lapidem philoſophicum, quanta putas ſollicitudine eum ſervaret?

Irreverentia in oratione quomodo cõmittatur.

Eccli.7.

Ierem.lam.3

HOMO. Hoc nos in oratione tepidos facere videtur, quòd in eâ fiduciam, ut oportet, non habeamus.

CHRISTVS. Nónne tamen crebrò dixi: Petite & accipietis, quærite & invenietis? & rurſus: Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis & evenient vobis?& rurſus: ſi quis autem veſtrum indiget ſapientiâ, poſtulet in fide nihil hæſitans, non enim qui hæſitat æſtimare debet, quod aliquid accipiet à Domino? An hæc ſunt vera?ſi vera hæc ſunt, quomodo diffidere mihi poteſtis cùm & arrham habeatis ſanguinem meum & mortem meam?

Fiducia neceſſaria in oratione.

Iacobi 1.

1.Cor.12.

Nemo quidem dicere poteſt *Dominus* JESVS niſi in Spiritu ſancto, neque ſufficientes eſtis cogitare aliquid ex vobis, quaſi ex vobis, ſed ſufficientia veſtra ex me eſt, attamen omni horâ paratus ſum, & etiam ſi fili mi mediâ nocte veneris ad me, ſurgam, & opitulabor tibi: memento verò ejus quod monui. Tu autem

2.Cor.3.

Luca 11.

Solitudinem amat oratio.

Matth.6. tem cùm oraveris intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora patrem tuum in abſcondito, & pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi. Solitudinem itaque ama quantum potes: in eâ enim ſolitus ſum loqui ad cor hominis.

Credo tibi ut ſuprà pag.7.

Caſſ. collat. 10. cap. 5. *Iſaia 30.* HOMO. Immò illi ſoli, ut audio, puriſſimis oculis divinitatem tuam ſpeculantur, qui de humilibus ac terrenis operibus, & cogitationibus aſcendentes ſecedunt in excelſum ſolitudinis montem. In ſilentio enim & ſpe, ut ait Propheta tuus, eſt fortitudo noſtra.

CHRISTVS DOMINVS. Neque obliviſcere moniti, quod Tobiæ dedit Angelus meus: Bona, inquiens, eſt oratio cum jejunio & eleemoſyna. Hanc igitur præſta, ſeu corporalem ſeu ſpiritualem, ideoque ad templi fores pauperes excubare adverte; Et, vt Chryſoſtomus meus ſuaſit, arcula domi habe paratam, *Eleemoſyna comes orationis.* in quam oraturus eleëmoſynam conjicias. ſic & mortificationem, quæ jejunii nomine continetur, vel reipsâ exerce vel propone.

HOMO. Ex his colligo omnes virtutes ad perfectam orationem ordinari: & nihil magìs à te poſtulari. Nónne ideò tam ſeverè horarum penſum exigis, uſque eò ut mortem etiam, niſi quis præſtet, commineris? O quanta charitas tua Deus meus, dum tantopere deſideras meum alloquium ex infi- *Oratio ſuavis cum Deo ſermo.* nitâ bonitate tuâ! utinam ſicut tu delectaris alloquio meo qui ſum vermis & cinis, ita ego tuo! utinam ſaltem miſeria mea me anhelare faceret ad alloquium tuum, & ſitire ſicut ſitit cervus ad fontes aquarum! quàm dulcia inquiebat ille faucibus *Pſal. 118.* meis eloquia tua ſuper mel ori meo! Certè magna illa multitudo dulcedinis tuæ, ſcio non guſtatur niſi à perſeverantibus in oratione; ſi te unum ibi quærant & deſiderent, te omne bonum toto corde.

Quem

Quem enim docebis ſcientiam, & quem intelligere *Iſaiæ 28.* facies auditum? ablactatos à lacte, avulſos ab uberibus. O Beati Angeli & Sancti Dei vos jam guſtatis & *Angelorum invocatio.* videtis, quàm ſuavis ſit Dominus, veſtra omnis occupatio oratio eſt & laus Dei ſemper in ore veſtro. Cãtate quæſo pro me exule in patriâ Domino meo Canticum novum: cantate & pro nobis miſeris, bene pſallite ei in vociferatione. Ego enim ſæpè dum oraturus cauſam meam agere volo, reum eheu! me efficio. Et laudare Deum ac Dominum noſtrum & veſtrum cu- *Iſaiæ 40.* pientes ſæpè nos miſeri offendimus, & ecce pro gratiâ referimus indignationem. O ter magne Deus, qui tribus digitis ſuſpẽdis orbem, & portas omnia verbo virtutis tuæ, reſpice nunc obſecro te per viſcera pietatis tuæ meam fragilitatem, quâ fit ut minore tecum quàm cum homine reverentiâ loquar. Pudet, pudet etiam ab ethnico docẽte audire: ſic cum Deo loquere quaſi ho- *Seneca.* mines audiant, ſic cum hominibus quaſi Deus te audiat. Quid mirum videri nobis debet ſi quando à te non exaudiamur, qui te audire, & te alloqui vix dignamur? & tamen, ô infinita bonitas! deſcendis quotidie à *Applicatio ad Communionem.* ſummo cœlorum, & ſiſtis te inter manus Sacerdotum, ut præbeas te mihi, & nutrias me, & confortes me, & loquaris ad cor meum, & ego miſer vermis terræ ad tuum, caritate æſtuans unicum refugium meum. Venis autem ut benignè cominus videas neceſſitatem meam, & audias ſupplicationem meam; & quæ illa? ut mihi des ex hoc momento amare te in æternum; ex hoc ſtare coram te in æternum. Veni igitur, veni, deſcende priùſquam moriar, ô vita mea, ut vivam. Deſcende obſecro in inferiora terræ, id eſt, in animã meam, & loquere jam ad cor ejus: ſed & da mihi, ô ſpeculum ſine maculâ, cor mundum, in quo te locem, & oculos mundos ut te aſpiciam, & manus puras ut te cõplectar, & aures apertas ut audiã quid loquaris in me, & adhæream tibi, & amẽ te omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

Oratio pro reverentiâ in oratione habendâ.

POTENTISSIME *Deus, præſentem te hic & ubique ſcio, atque infinitæ eſſe majeſtatis, coram quo tremant univerſæ poteſtates, & jubilent omnes filij* Dei: *quantâ ergo me, qui ſum pulvis & cinis, humilitate par eſſet apparere in conſpectu tuo? & quâ gratitudine; qui me de nihilo creaſti, redemiſti in ſanguine filij tui, & innumeris me beneficiis omnibus diebus vitæ meæ fuiſti dignatus?* Et *tamen, eheu! peccavi ſuper numerum arenæ maris, neque ſum dignus, qui veniam in conſpectum tuum. Verùm quò ibo à facie tuâ? veniam potiùs ad te* Patrem *miſericordiarum, &* Deum *totius conſolationis, & dicam:* Pater, *jam non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me ſicut unum de mercenariis tuis; facti ſumus ut immundus omnes nos, & quaſi pannus menſtruatæ juſtitiæ noſtræ, & cecidimus quaſi folium univerſi, & iniquitates noſtræ quaſi ventus abſtulerunt nos.* Et *nunc,* Do*mine* Pater *noſter es, nos verò lutum; fictor noſter es tu, & opera manuum tuarum omnes nos.* Ne *itaque iraſcaris,* Domine, *ſatis, & ultrà ne memineris iniquitatis noſtræ.* Ecce *reſpice, populus tuus omnes nos, & dixiſti:* Petite *& accipietis, quærite & invenietis, pulſate & aperietur vobis: omnis enim qui petit accipit, & qui quærit invenit, & pulſanti aperietur. Quid autem peto, niſi te amare, ſuſcipere & amplecti in corde meo, ut convertas ad me faciem tuam? quid pulſo, niſi ut aperias mihi, & iis pro quibus orare debeo, fontem miſericordiæ tuæ?* Etſi *omnis qui petit accipit, ſpero quòd & ego etſi indigniſsimus ſervus tuus.* Scio *propter innumera peccata mea, in ſecreto regalis palatii ſuper me latum judicium mortis; ſed venio,* Deus *meus, ut placare poſsim vultum tuum. da mihi, quæſo per ſanguinem* Filii *tui, ut oratio mea non fiat mihi in peccatum, & ne projicias unquam me à facie tuâ.* Agnoſco, Domine Deus *meus, me nihil poſſe facere abſque te, & omnem ſpem meam in te colloco, omniaq́; tibi committo, ut oratio mea, & omnia mea dirigantur ſicut incenſum in conſpectu tuo, & deſcēdat ſuper me miſericordia tua;* quâ

Marginal notes: Humiliatio ſui. Gratiarũ actio. Coutritionis actus. Confidentiæ actus. Luc. 15. Applicatio ad Communionẽ. Bernard. ſerm. 2. de natali. Diffidentia ſui.

quâ poſſim illa, quæ à me exigis, maximè orationem, ritè perficere, ad gloriam nominis tui, ac tibi, ex quo, & in quo, & per quem ſunt omnia, conjunctus eſſe, ô Deus meus & omnia. Abſit ut deinceps te ad colloquium invitantem, & pulſantem ad oſtium negligam, præ mundi fallacibus negotiis; inquietus ſim & præceps, dum rem omnium graviſſimam ago & utiliſſimam, qui in aliis menſes & annos ponere ſoleo. En venio, ut ſincere tibi offeram cor contritum & humiliatum, quod deſpicere non ſoles, certus de promiſſo tuo, quòd petenti tribues, quærenti te offeres, pulſanti aperies, & vincere dabis vitia mea & imperfectiones meas. N. præſertim ſi jejunio & eleëmoſynæ conjuncta ſit oratio mea. O Domine, qui ſolus potes facere mundum de immundo conceptum ſemine, munda cor meum & labia mea, ut exultent cùm cantavero tibi. Et reliquiæ cogitationum de hoſpite tanto, de adventu tuo, de amore tuo diem feſtum agant tibi, quod in omni æternitate cum ſanctis & electis tuis, per tuam gratiam facturum me eſſe confido. Amen.

Oblatio ſui.

Iob. 14. Ezech. 16. Pſal. 7.

Praxis præparationis ad Orationem & collectionis poſt eam.

PRIMÒ, pridie tempus, & negotia diſtribuenda quoad fieri poteſt; & inprimis orationi, & Miſſæ ſacrificio certa hora aſſignanda mirè ad pacem animi valere, & profectum dicebat B. Ignatius. Hoc enim pacto curæ minuuntur; quas etiam, cùm potes, exemplo Moyſis cum aliis partire.

Exod. 18.

Ante ſomnũ quid agẽdũ.

Secundò, ante ſomnum mens piâ lectione, ac deinde cogitatione, & affectu occupanda, imaginando te juxta crucem, aut coram Deo eſſe, & SS. Trinitate, vel in loco ubi myſterium proximo die meditandum geſtum eſt; quod ad loci compoſitionem pertinet: hæc enim nihil aliud eſt quàm ſe fingere, v. g. vel in ſolitudine, vel in cælo, vel in inferno; vel coram Chriſto modò nato, modò crucifixo, prout res poſtulat; & ſic vagam imaginationem ante orationem, & ſomnum alligare. Neque tantùm hæc in meditatione valet, ſed etiam in omni oratione vocali. Sic ſtationes, quidam mente ſolâ obeunt, & ſæpè utilius quàm corpore peregrinantur.

Loci Compoſitio quã ſit utilis.

Lectio pia ſit ſtata.

Nota verò lectionem piam quotidie ſtatam eſſe debere, ſiquidem in eâ nobis loquitur Deus. Quid enim aliud eſt, ait Gregorius, Scriptura ſacra niſi quædam epiſtola omnipo-

Greg. l. 4. Ep. 40.

tentis Dei ad creaturam ſuam. Quocirca attentè ac reverenter inſtituenda eſt, non præcipitanter; ſed quaſi auſcultando, ut audire poſſimus quid loquatur Dominus. Idque ut facere dignetur, ante lectionem propoſitum faciendum exequendi ea quæ divina bonitas dignata fuerit inſpirare. Poſt lectionem gratiæ Deo agendæ, ac ſententiæ aliquæ in memoriæ theſauro reponendæ ex conſilio D. Thomæ Aquinatis. O quantùm is exceſceret, ſi quotidie ei aliquid adiiceretur. Cujus oportunitatem cùm tantam Religioſi quotidie in menſâ habeant, felices fuerint ſi agnoſcant bona ſua.

Lectio pia quomodo inſtituenda?

Nota quòd quando ariditas major eſt, lectio meditationis vices ſupplere poteſt, præſertim ſi ſententiis utilioribus inſiſtamus: aut certè hujuſmodi lectionem tunc accipimus, quâ aliquando experti fuimus divinæ gratiæ radium nobis affulſiſſe.

Eleëmoſyna juvat orationem.

Tertiò, utile deſtinare aliquam eleëmoſynam, ſaltem ſpiritualem: & mortificationem, ut nulla dies abeat quin hæc linea ducta ſit. Poſtridie manè, & quoties orandum, primò negocia ſepone, Deoque committe quòd eſt eâ verè oratione promovere. Poſt hæc excita contritionem ante omnem orationem: ſcimus enim quia peccatores Deus non exaudit. Tertiò finem orationi propone, qui non eſt conſolationem quærere, ſed divinæ bonitati honorem exhibere, & virtutem ac ſanctitatem acquirere. Huc igitur dirigenda, ut defectus noſtros ſuperare poſſimus, & ſic in oratione cum Deo luctari, ut ſicut in Patriarchâ Jacob, ita in nobis nervus femoris concupiſcentiæ marceſcat benedicente Domino. Dirigenda autem oratio ad virtutem maximè neceſſariam acquirendam, & vitium primarium, ſeu maximè progreſſum impediens extirpandum: neque difficile erit ei qui ſe novit, & mala ſua ſentit in omni oratione, & meditatione his remedia conquirere.

Contritio excitanda.

Gen. 32.

Oratio ad quid dirigenda.

Nota autem. Id quod dicitur orationem ad finem certum inſtituendam etiam in vocali plurimùm valere, ſic enim pro variis neceſſitatibus pſalmos ſingulos recitare utile eſt, & attentionem conciliat. Simile ſi ſingulos pſalmos pro beneficiis ſingulis Deo offeramus.

Præſentia Dei & Angeli cõmendata.

Quartò. Deum atque Angelum præſentem intuere, magnamque excita reverentiam, & veniam cum divinâ majeſtate loquendi humillimè poſtula, ac fidei, ſpei, & charitatis actum elice cum trinâ genuflexione, ſi locus patiatur. Nota autem Angeli cuſtodis familiaritatem ac præſentiam, tum in oratione frequentandam, tum in aliis noſtris operibus; cum eo conſultando, & per eum divinæ majeſtati opera noſtra offerendo,

Cultus Angeli Cuſtodis.

proximorum,

proximorum animos, quando cum iis agendum eſt, per eum præparando.

Praxis etiam commoda ad affectum inducendum, & collectionem animi induere perſonam modò rei, modò pauperis. Exterior item ſitus corporis humilis & devotus non parùm conducit ad fructuoſam orationem: præſertim cùm in Christo Domino exemplum habeamus, qui poſitis genibus oravit. Et procidit ſuper faciem ſuam. Ad quod Auguſtinus: neſcio quomodo cùm hi motus corporis fieri, niſi motu animi præcedenti non poſſint, eiſdem rurſus exteriùs viſibiliter factis, ille interior inviſibilis, qui illos fecit, augeatur. *Luc. 22.* *Marc. 14.*

Poſt orationem reverenter ab eâ diſcedere oportet: examinare defectus admiſſos, ac de iis veniam flagitare, & pro beneficiis ac donis Dei gratias agere; pia decreta ac propoſita iterare, atque horum deinde memoriam per diem renovare, & occaſiones exequendi diligenter obſervare. *Reverenter ab oratione diſcedendũ.*

Oratio duplex, altera in Meditatione præmittenda, altera ei ſubjungenda, & in eâ exercitium affectuum, triplex habentur ſuprà cap. 1. pag. 7. Item oratio poſt orationem longiorem: denique oratio pro executione.

Dignatus es, &c. ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ,

quibus orationis factæ pia deſideria per diem renoventur, & ad eam anima præparetur.

DEVS, *Deus meus, ad te de luce vigilo, ſitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea!* Oratio enim fons eſt animæ ſitientis. Pſal. 62.

Adjuva me, & ſalvus ero; & meditabor in juſtificationibus tuis ſemper. Pſal. 118.

In juſtificationibus tuis meditabor, non obliviſcar ſermones tuos. Ibid.

Quomodo dilexi legem tuam Domine! totâ die meditatio mea eſt. Ibid.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo. Pſal. 140.

Iuravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Pſal. 118.

In capite libri ſcriptum eſt de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Pſal. 39.

In corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Pſal. 118.

CAPVT XII.

Exercitium de Lectione Horarum.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te coram Deo, & curiâ cæleſti, eum toto cordis affectu laudante.

PRÆLUDIUM II. Roga ut dignitatem vocationis tuæ cognoſcere valeas, & pſallere mente ac ſpiritu.

Omnis creatura laudat Deum.

PUNCTUM I. Conſidera Dei Majeſtatẽ, & quomodo omnis ſpiritus laudet Dominũ, & omnia opera ejus benedicant ei: atq; æmulare. Conſidera Secũdò, te conſtitutum, ut pro ſæcularibus, diſtractis, captivis, infantibus periclitantibus de Baptiſmo, & omnibus de ſalute,

Sacerdos pro omnibus orat.

Deum ores; quàm ſit proinde æquum, ut devotè id facias. Cogita voces & lacrymas multorum ſuſpirantium in dirâ ſervitute peccati, in æternę damnationis periculis. Tertiò, quantum id deſideret Deus, cùm ſub peccato gravi id præcipiat, & quàm proinde perperã privatæ preces devotè, publicæ diſtractè recitentur, cũ has ritè perſolvi infinities plus, ut ſic loquar, deſideret Dominus.

Horas legi quantum deſideret Dominus.

Quid enim eſt, Domine Deus, te pręcipere ſub peccato, ut loquar tibi; niſi dicere, Niſi mihi loquaris, eò quòd delector alloquio tuo, in ęternũ non loquar tibi? O quàm debet cõſideratio cor ejus, qui te amat, accendere; qui te vix timet percellere. *Haccine vera*, ut ſup. p. 7.

l. 3. de celeb. Miſſarum.

De hoc præcepto ſic loquitur Innocentius III. Strictè præcipimus in virtute obedientiæ, ut divinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, ſtudiosè celebrent & devotè. Quartò, conſidera, quanto poſſes fructu & gaudio Horas legere, ſi intellectui pſalmorum, quos Spiritus Sãctus dictavit, devotè intenderes; ut eos, non tamquam à Prophetâ, ut Caſſiani verbis utar, compoſitos, ſed velut à te editos, quaſi orationem propriã, profundâ cordis compunctione, depromeres; vel certè ad tuam perſonam æſtimares eos eſſe directos: quos viri ſancti magno affectu & fructu recitare ſoliti ſunt.

Caſſian. coll. 10 c. 10.

Quomodo Sancti exẽplo ſuo nos doceant.

O quàm diſplicet tibi, benigniſſime Deus, ea quæ inſpiraſti ut iis poſtulare nos faceres gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum fabulis, & riſu, aut ſaltem vanis cogitationibus, id eſt ſordibus, & ſacratiſſima verba, quibus longè major, quàm Sanctorum reliquiis, veneratio

Diſtractio Deo ingrata

debeo

debetur, miſceri! Quàm Sanctis diſplicet ea, quibus ipſi Deum honorarunt, verba per te inhonorari; iiſque vanas ac turpes cogitationes ſubnaſci: ut fiat deteſtabile illud, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me! Quintò, conſidera, Deum ad hoc tibi de ſuo patrimonio largiri alimenta, ut ritè id officium ſibi præſtes; & quàm turpe, in eo negligenter verſari! *Mandas mihi*, &c. ut infr. 137.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, orationem canalem eſſe, quo ad nos Dei gratia derivatur; & quã turpe, illam tibi fieri, per negligentiam, in peccatum & gratiæ detrimentum. Secundò, eſſe ſacrificiũ, quod ſicut Eliæ, igne cælitus miſſo accẽdi debeat, ut fiat illud Pſalmiſtæ: In meditatione meâ exardeſcet ignis. Sed quemadmodum. Abel optima quæq; offerebat, Cain deteriora; ita tẽpus & locum deteriora aliqui eligunt; cõmodiora vilibus rebus, ſtudiis & fabulis tribuunt. Tertiò, eſſe quaſi ſacrificiũ thymiamatis, quod ex ſuaviſſimis aromatibus conflatum: de quo Apoc. 5. dicitur, Angelos apparuiſſe, habẽtes phialas aureas plenas odoramentorũ; quę ſunt orationes Sanctorum. Quidquid ergo virtutis in nobis eſt, in oratione ſuccendi Deo debet, ut placeant verba noſtra in conſpectu sũmi principis. *Credo tibi*, ut ſu. p. 7.

Oratio canalis gratia, & ſacrificiũ.

Tempus aptum delige.

Sapiens ait: Aurum tuum & argentum confla, & verbis tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo rectos: & attende ne fortè labaris in linguâ, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Quomodo enim ſanabitur, qui orationem, quâ omnia mala avertuntur, efficit ſuâ negligentiâ peccatum? Quàm autem turpe, blaſphema, turpia, vana cum ſacris admittere. Hinc collige, quòd videantur hujuſmodi vnâ manu Deo ſupplicare, alterâ necem intentare: eſt enim diſpoſitio ad peccatum mortale, per quod crucifigitur filius Dei. Quantâ autẽ attentione opus ſit, jam patet, quòd nihil ex his, quę per hanc vitam coluntur, ut Nyſſenus, & in precio sũt, orationi

Eccl. 28.

Quid faciat diſtractus ſuâ culpâ.

Orationis præſtantia.

Greg. Nyſſ. de or. Dom.

tioni præſtet. Tantam autem exigebat B. Antonius, ut dicat Caſſianus ex ejus ore divinam, cæleſtem, & pluſquam humanam ſententiam; Nō eſt perfecta oratio, in quâ ſe monachus, vel hoc ipſum quod orat, intelligit.

Aug. in tra. de miſer. tom. 10.

Quid enim eſt, ait Aug oratione præclarius? quid vitæ noſtræ utilius? quid animo dulcius? quid in totâ noſtrâ religione ſublimius? Quanta autem reverentiâ te pſallere par eſt, qui pro omnibus, qui Deum inhonorant, & ignorant, venis ut adores & honores? O quātâ nos meritò verecundiâ affici debemus, quos pudet irreverenter agere cum hominibus, & non cū Deo, Rege regum, etſi is ſub peccato mortali præcipiat, ut attendamus? Quid enim gravius eſt? quod ſignū manifeſtius, quàm Deum velle ſibi devotè abs te pſalli mente, & non voce tantùm? Imò omnis oratio, ad hanc publicam perfectè faciendam, & ut voluntatem Dei faciamus, dirigenda eſt. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Irreverentia in oratione gravis.

In templo ſæpè orandū.

PVNCTVM III. Conſidera qualē ei locum ac tempus deputare oporteat: quàm accommodum, ſi rei gravitas & utilitas expendatur. Quòd ſi in templo nequeamus (quid enim potius? quid magis Sāctis in votis, & in deliciis, quā accedere ad tabernaculum fœderis, & juxta illud habitare?) locum ſaltē quæramus pietati potiùs, quàm diſtractioni accommodum. Nūc quod ad tēpus ſpectat, attende verba illa: Oportet ſemper orare, & nō deficere, & rurſum, Sine intermiſſione orate. Quòd ſi ita eſt, quid eſt, quòd omnia tempus habere videātur, ſola oratio & meditatio, quæ omne tempus habere debet, nullū aliquando inveniat? Sanè pudere debet eos, qui ſolùm privatim Horas legunt; ſi, cùm multis horis pſallant alii devotè, ipſi curſim, brevî tempore, & diſtractè eas decurrant potiùs, quàm legant. Imò, quæ cærimoniis, & multorum in oratione conſociatione in choro cōciliatur devotio, compenſari in privato deberet inſigni attentione. Nónne omne tempus vitæ ad orationem hîc devotè faciendam, animumq; in Deum

Luca 18. Tempus dā dū orationi.

Nota qui Horas legit.

eti-

erigendum, & contemplationem in cælo perpetuam dirigitur? Conſidera, precor, cui rei propter utilitatem & recreationem, tempus impendas; & adverte omnes cauſas in lectione Horarum concurrere; auxilia omnia, & quaſuis gratias impetrari. Dicit enim Dominus: Petite, & dabitur vobis; quærite, & invenietis; pulſate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; & qui quærit, invenit; & pulſanti aperietur. Oratio enim juſti, clavis eſt cæli: aſcendit precatio, & deſcendit Dei miſeratio, ut ait Auguſtinus.

Oratio res maxima & eam tu minimè facis.

Matth. 7.

Aug. lib ſalut mon. cap. 28.

Oratio ante Horas Canonicas, diviſa in partes ſeptem: quarum unam ſingulis hebdomadis, aut diebus uſurpare potes, aut ſi mavis, cuique horæ ſuam præmittere.

MANDAS *mihi Rex Regum, ut pſallam tibi, pſallam ſpiritu, pſallam mente, pſallam ſapienter. Et nónne gaudens gaudebo in Domino, & exultabo in Deo* JESV *meo? jucundum ſit obſecro tibi, Domine* JESV *pauperis ſervi tui eloquiũ meum, & exultent labia mea cùm cantavero tibi, & anima mea quam redemiſti, ſed & lingua mea totâ die meditabitur juſtitiam tuam; maledictum enim audio qui facit opus hoc tuum negligenter; & væ mihi ſi tacuero, ſi raptim, indevotè dixero, ſi neglexero laudes tuas, cùm ſciam eſſe omnium negotiorum maximũ, & æterna ſupplicia, niſi eas, uti debeo, perſolvero, comminatum eſſe. O charitas Deus meus; itáne tibi placet jubilatio noſtra? pſallam ergo tibi, Deo meo, cantabo tibi canticum novum, & bene pſallam tibi in vociferatione de profundo cordis & affectus mei, & cantabo Domino in vitâ meâ, pſallam tibi Deo meo amantiſſimo quàm diu ero.*

Ad Matutinum.

Invitas me Domine & ad hoc me ſuſtentas & vocas, ut confitear tibi in cytharâ & in pſalterio decem chordarum pſallam tibi, At tu Domine, nónne Deus meus es tu, & bonorum meorum non eges? Non eges, ô infinita bonitas, ſed infrenare vis os meum laude tuâ, ut benedicam nomini tuo in ſæculum ſæculi. Ideò anima mea exultabit in te Domine, & delectabitur ſuper ſalutari

Ad Primam.

ſuo, id eſt, te ſuaviſſime Jesv. *Et quomodo non delectabitur in te, in te pane Angelorum omne delectamentum in ſe habente? Quomodo omnia oſſa mea non dicent, Domine, quis ſimilis tibi? Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum: Illud enim habitatio tua & requies tua uti ſpero in ſæculum ſæculi, & ego in te eſſe vivere & mori volo.*

Ad Tertiã. *Cæli enarrant gloriam tuam, Creator mi, & opera manum tuarum annuntiat firmamentum. Væ igitur mihi ſi tacuero. Væ mihi ſi loquar laudes tuas velut equus & mulus quibus non eſt intellectus. Si omnis ſpiritus laudet te & creatura, & confiteantur tibi omnia opera tua, Domine, Væ mihi ſi tacuero, qui ſic amaſti me, ut cantarem tibi: emiſti precio, ut glorificarem & portarem te in corpore meo. Hoc ſi hodie dederis mihi, quid ultrà addere poteris? Benedic igitur anima mea Dominum, & omnia quæ intra me ſunt nomini ſancto ejus. Benedic anima mea Dominum, & noli oblivíſci omnes retributiones ejus. Ecce ut* Jesvs *coronat te in miſericordiâ & miſerationibus. Ecce ut replet in bonis deſiderium tuum; & te pigebit verba pro tantis bonis illi reponere? Eia, bone* Jesv, *renovetur, obſecro, ut aquilæ juventus mea, & aperi labia mea ut annuntiem laudes tuas.*

Pſal. 102.

Venite exultemus Domino, ô anima mea, & jubilemus Deo ſalutari noſtro: Dominus enim regit me, & nihil mihi deerit; in loco paſcuæ ubi me collocavit. Ecce enim paravit in conſpectu meo menſam adverſus eos qui tribulant me, & impinguavit in oleo caput meum, oleo miſericordiæ ſuæ, & calix meus inebrians quàm præclarus eſt! Miſericordia tua Domine, ſubſequetur me omnibus diebus vitæ meæ, ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum, ut habites in medio mei, & magnificet Dominus facere nobiſcum, & facti ſumus loquentes. Cantabo Domino, cantabo tibi Deus meus qui bona tribuiſti mihi, & pſallam nomini Domini altiſſimi.

Ad Sextam. Pſalm. 22.

Ad Nonã. *Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus es mihi in ſalutem. Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cor meum in Deo meo, dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos, quia lætatus ſum in ſalutari tuo. Benedictus es Do-*

es Domine Deus Iſrael ab æterno, & in æternum, tua eſt Do- 1. Par. 29.
mine magnificentia, & potentia, & gloria atque victoria, & tibi laus. Cuncta enim quæ in cælo ſunt, & in terrâ, tua ſunt, Tuum Domine regnum, & tu ſuper omnes Principes. Tuæ divitiæ, & tua eſt gloria, tu dominaris omnium. In manu tuâ virtus & potentia, in manu tuâ magnitudo & imperium, & dignum ducis ſuper me aperire oculos, & intendere au-
res ad deprecationem meam, & deſcendere in cor meum? Quid Pſal. 8.
eſt homo quòd memor es ejus, aut filius hominis quia viſitas eum? Cantate Domino, ô beati Spiritus canticum novum, quia mirabilia fecit.

Miſeri cordiarum tuarum Domine dirumpe petram, & Ad Veſperas.
fluant aquæ, & abeant in ſicco flumina lacrymarum mearum, quia amarum eſt mihi vehementer dereliquiſſe te omne Contritionis actus.
bonum. Sed notum mihi cùm feceris ſalutare tuum, & tu bone JESV *non dedigneris meminiſſe mei, & venire toties ad me, ecce, viderunt omnes termini terræ meæ ſalutare*
tuum Deus meus, & ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Dixiſti Actus ſpei.
enim quidquid petieris fiet vobis. Verêne? fallere nequis? Itaque ego vermis & non homo, de ſalute incertus in tot periculis, & inter tot hoſtes inermis, venio ſupplex ut diligenter, (maledictus enim qui ſecus facit opus tuum) ſummo affectu & amore te laudem, pro omni creaturâ tuâ. Ad hoc enim creatus ſum, vivo, & in æternum vivam tuâ gratiâ, ô Creator, Redemptor, & Vocator, & infinitis modis Benefactor mi. Vtinam te laudare queam ſicut te laudant Angeli tui in cælo, & in terrâ electi tui; inter quos frigidus adſto! ſicut faceret ereptus ab inferis: pro quibus, & omnibus maledicentibus tibi, & mutis creaturis laudare te deſidero; & pro ſatisfactione peccatorum meorum, & emendatione defectuum N. & commendatis mihi, & Eccleſiâ universâ. Deſidero ſoli tibi intendere, vitæ filij tui myſterijs, perfectionibus, beneficiis, & doloribus illius.

Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis, reſpice Ad Completorium.
quaſi in me, & miſerere mei, ut exaltem te Deus meus, & benedicam nomini tuo in ſæculum ſæculi; ô omne bonum, & requies mea, ſuſcipe in unione orationum, quas filius tuus

& Sancti tui fuderunt laudem ex ore peccatoris. Admitte me intra ſacrarium exauditionis tuæ, intra chorum laudantium te, & collaudantium nomen tuum. Adſint, quæſo, mihi Angeli ſancti tui, ut pro me miſero, & mecum tibi pſallant, gratias agant pro omnibus donis tuis; ut pſallam ſapienter, pſallam ſpiritu, pſallam mente, ut unum te cogitem, te amem: ceteraq́; curæ tuæ Majeſtatis relinquam, Pater benigniſſime: tu enim de me, velut unico, & velut univerſo ſollicitus es: & ſcio; quia non oblivíſceris mei, quem in manibus tuis deſcribere dignatus es.

Praxis ad Horas bene recitandas.

Statue locũ & tempus.

PRIMÒ, locus aptus quærendus, & tempus deſignandum. *Tu autem cùm orare vis, intra in cubiculum tuum*, & clauſo oſtio, ora Patrem in abſcondito, ait Dominus. Quòd ſi id fieri nequit, ſaltem cóllige pauliſper animum, occupationibus diſtractum; deinde ſitu decenti utere; varium imitari privatim potes, qui publicè in Eccleſia ordinatur.

Vtere ſitu decenti.

D. Thom. 2. 2. q. 83. a. 13.

Variæ induſtriæ à viris piis excogitatæ ſunt, ut animum in divino ſervitio collectum ſervarent, ne, ut D. Thomas loquitur, Deum deridere viderentur. Triplex autem eſt attentio: ad verba, quæ neceſſaria; Secundò, ad ſenſum melior; Tertiò, ad perſonam, & rem quæ petitur, præſtantiſſima. Quidquid hìc dicetur, ad aliquam harum ordinatur. Ego pauca ſuggeram, non præſcribo, Unctio quemque docet, & Spiritus ubi vult ſpirat, & quomodo vult ſpirat: quem ſequi oportet. Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei ſunt. Tria autem ſunt quæ ad collectionem animi conferunt. Primùm eſt, præparatio; Secundùm, memoriæ & imaginationis ſtabilitas; Tertiùm, poſt Horas recollectio.

Attentio triplex.

Nota ſuggeri non præſcribi.

Præparatio. Commẽtarius in Pſalmos legendus.

Ad præparationem valet, Primò, legiſſe pium aliquem in Pſalmos commẽtarium, qualis certè eſt Illuſtriſſimi Cardinalis Bellarmini. Plus tamen de iiſdem meditationem ſenſuũ inſtituiſſe. Secundò valet meditatio matutina, & cum Deo communicatio perpetua. Semper enim, maximè Sacerdotes, oportet orare, & non deficere, atque animum collectũ ſervare. Mirum certè eſt, quot ex affectu orationis matutinæ ſenſus pii in pſalmorum recitatione à Spiritu ſancto, ut venæ aliquæ auri ſuggerantur. Tertia eſt, & magis propinqua; Primò, conſcientiam excutere, & contritionem excitare. Non eſt enim ſpecioſa laus in ore peccatoris. Secundò, omnia negotia ſeponere, & de iis cogitationem velle excludere, Deo omnia tribuendo; Tertiò,

Præparatio propinqua ante lectionem.

Tertiò, locum, ſitum, tempus definire. Si enim locuturi cum homine, quid, & quomodo attendimus; quanto magìs cauſſam eorum Deo noſtram acturi?

In lectione quid facto opus. In ipſâ lectione tria item fac: Primò, memoriam præſentiæ Dei, & Chriſti Domini in Vener. Sacramento exerce. Secundò, uti in meditatione dictum eſt, compoſitionem loci fac, vel unam, vel ad pſalmos ſingulos. Tertiò, pete gratiam aliquam ſingularem, vel in ſingulis pſalmis, uti exponetur, vel univerſis.

Præſentiæ Dei memoriam habe. Nota, quòd dicitur præſentiam Dei primò excitandam, in ſingulis pſalmis renovari poſſe, idque valdè expedire, omninò enim oratio, vix eſt oratio, abſque eâ, ſive cum Deo colloquiū. quis enim abſenti loquitur? Secundò, quod verò ad compoſitionem loci, quâ & memoria & Imaginatio alligatur, attinet: Nota, eam variis modis fieri, ut ex iis, quæ de meditatione myſteriorum (eadem enim ratio eſt) dicta, conſtare poteſt. *Myſteria quæ horis reſpondent.* Myſteria, quæ reſpondent ſeptem Horis, ſunt: pro Matutino & Laudibus, geſta in horto uſque ad domum Caiphæ; Primâ, nox in domo Caiphæ, & prima condemnatio, Tertiâ, flagellatio, & coronatio; Sextâ, condemnatio, & bajulatio crucis; Nonâ, exaltatio in crucem; Veſperis, depoſitio; Completorio, ſepultura. Hæc autem ante eas breviter, jam antè meditata; (neque enim tunc meditandum eſt, ſed quaſi in contemplatione, ac Dei præſentiâ orandum) recolantur; & Chriſto Domino præſenti, cum variis affectibus, compunctionis, contritionis, gratiarū actionis, admirationis, compaſſionis, gaudii, ſpei, amoris, reciten- *Affectus varij Thomæ Camp de diſc. clauſt. c. is.* tur. Non enim applicari omnia poſſunt, ſed recitari Domino Jesv præſenti, qui cum ſanctâ Catharinâ Senenſi etiam Horas aliquando recitare dignatus eſt. Hoc verò ſpectat ad tertiam intentionem. Huc pertinet, quòd aliqui coram Deo, cum aliquo Sanctorum choro recitant Horas, aut etiam pſalmos, ſuumque affectum & vocem conjungunt. Hi numerari decem *Cum Sanctorum aliquo legere potes, aut etiam choro eorum.* poſſunt. B. Virgo enim unum per ſe facit; Secundum, Angeli; Tertium, Patriarchæ; Quartum, Prophetæ; Quintum, Apoſtoli; Sextum, Euangeliſtæ; Septimum, Martyres; Octavum, Pontifices & Confeſſores; Nonum, Sacerdotes & Levitæ; Decimum, Virgines & Viduæ. Alii ex charitate per ſeptem Horas, pro ſeptem ſtatibus Eccleſiæ orant. hi ſunt: Primus, Præ- *In 7. horis pro 7. Statibus orare.* lati & Clerus; Secundus, Principes; Tertius, Religioſi; Quartus, Doctores; Quintus, ſæculares, cælibes, conjugati; Sextus, pueri & infantes; Septimus, defuncti, ut Deus omnium miſereatur, omnium pericula avertere dignetur. Alii ſic dividunt, ut orent Primò, pro Eccleſiâ universâ; Secundò, pro Superio-

ribus; Tertiò, pro ſubditis, aut commendatis; Quartò, pro benefactoribus; Quintò, pro adverſariis; Sextò, pro converſione infidelium ad fidem; & peccatorum, ad pœnitentiam; Septimò; pro defunctis: & hoc, quaſi coram Chriſto crucifixo, cujus corpus, eſt Eccleſia; in cujus capite, Superiores; dextera, ſubditos; ſiniſtra, benefactores: in corde, adverſarios, & amicos: in dextro pede, peccatores; in ſiniſtro, defunctos locant. Atque ita ſalutantur etiam membra Chriſti Domini. Alii pro ſe ſeptem virtutes, capitalibus peccatis contrarias, per ſeptem Horas petunt. Poterit etiam quis capita illa meditationis, ſuprà poſita, applicare, & imagines libro inſerere, iiſque ſe excitare.

Quomodo Chriſto crucifixo hîc utêris eumq; adorabis.

Virtutes 7. exercere potes & flagitâre.

Verùm quò anima magis ad unum tendit Deum, utilius eſt, & oratio ea ſublimior, quâ aliqui, quaſi in unitiva ſeſe exercent; & Sanctiſſimæ Trinitati, ac tribus perſonis ejuſdem, ſingulos pſalmos offerunt; ſecundæ tamen perſonæ, cùm geminas habeat naturas geminos etiam pſalmos. Huc ſpectat, Primò Horas ſingulas in gratiarum actionem Deo offerre, pro ſeptem beneficiis præcipuis: Matutinum, pro creatione; Laudes, redemptione; Primam, vocatione; Tertiam, juſtificatione; Sextam, conſervatione; Nonam, glorificatione; Veſperas; & Completorium, pro Ven. Euchariſtiæ inſtitutione. Secūdò, perfectiones divinarum laudum, per Horas dividere: ut in Matutino & Laudibus, potentia; Prima, ſapientia; Tertia, bonitas; Sexta, juſtitia; Nona, providentia; Veſperis, amor; Completorio, liberalitas extollatur. Tertiò, conſiderare præſentem Deum, per eſſentiam, præſentiam & potentiam; Primò, in inferno; Secundò, in terra; Tertiò, aqua; Quartò, hominibus; Quintò, nobis ipſis; Sextò, aëre; Septimò, igne; Octavò, cælo; Nonò, aſtris; Decimò, Angelis & Beatis.

Alia praxis circa SS. Trinitatem.

Conſideratio de 7. beneficijs.

Conſideratio de 7. perfectionibus Dei.

Conſideratio præſentiæ Dei.

Hos modos paucis, ut brevior ſim, univerſim ſuggero, ut unum ex ſuperioribus conflatum. Hoc verò eſt: Primò, conſcientia excuſſa cum contritione, in præſentia Dei tui te conſtitue; Secundò, inſuper finge, ſi libet, Chriſtum Dominum myſterium aliquod coram te gerere, cui ſic præſenti aut Horam, aut pſalmum recita; Tertiò, gratiam ab eo breviſſimè ad orandum pete oratiunculâ ſequenti: *Credo, ô Majeſtas infinita, te in corde meo, & ubique præſentem, & in te ſpero, & confido petita N. obtinere. Omnia tibi committo; & diligo te ex toto corde meo & deſiderio: pro innumeris beneficiis tuis, & peccatis meis quæ deteſtor; & quia digniſſimus es, offero hoc ſacrificium, ultimùm fortè, coram curiâ tuâ, & cum omni creaturâ tuâ. Da mihi gratiam ad hoc vocato, & ſuſcipe me in unione meritorum filij tui, & omnes*

Praxis ex varijs conflata.

omnia mea, & hoc quoque propoſitum. Amen. Quartò, recita *Pater*, & ſi libet, ſeptem intentiones, ſeptem petitionibus renova, per B. Virginem, dicendo *Ave Maria*, gratiam pete, teque offer; & deinde ad *Gloria Patri*, &c. gratias age, & intentionem rectam exerce. Initio verò alterius Pſalmi, mente dicito: *Ex te, & in te, & pro te ſunt omnia.* Pro præſentia Dei, & amoris actu, ſi lubet, & affectus ſuggerit, adde mente epitheton ad vocem *Deus*, in aliis attende ad verba Pſalmorum. Myſteria autem Pſalmis attributa, habe. Dominica, recita coram Domino, Primò lavante pedes; Secundò, Sanctiſſimam Euchariſtiã inſtituente; Tertiò, orante in horto; Quartò, in agoniâ poſito; Quintò, capto; Sextò, accuſato apud Annam; Septimò, apud Caipham; Octavò, illuſo ibidem; Nonò, accuſato apud Pilatum; Decimò, ſpreto ab Herode; Undecimò, Barabbæ poſthabito; Duodecimò, flagellato; Decimotertiò, coronato; Decimoquartò, populo oſtenſo; Decimoquintò, crucem amplexanti; Decimoſextò, eam bajulanti; Decimoſeptimo, crucifixo; Decimooctavò, elevato in crucem. Feriato die, Primò, orante in horto; Secundò, accuſato apud Annam; Tertiò, apud Caipham; Quartò, illuſo; Quintò, accuſato apud Pilatum; Sextò, ab Herode ſpreto; Septimò, Barabbæ poſtpoſito; Octavò, flagellato; Nonò, coronato; Decimò, populo propoſito; Undecimò, bajulante crucem; Duodecimo, crucifixo. Feſtis diebus, Primò, orante in horto; Secundò, accuſato apud Annam: Tertiò, apud Caipham; Quartò, apud Pilatum; Quintò, illuſo ab Herode; Sextò, flagellato; Septimò, coronato; Octavò, bajulante crucem; Nono, crucifixo. Ad Primam, Primum Pſalmum recita Chriſto apparenti Matri; Secundum, Magdalenæ, & Tertium, tribus Mariis, hanc priuſquam incipias, actiones diei percurre, & in confeſſione contritionem excita. Secundò, ante *Precioſa*, Sanctorum memoriam recole. Ad *Deus in adjutorium*, à Deo Patre potentiam, à Filio ſapientiam, à Spiritu Sancto voluntatem pete faciendi præcepta illius. Ad orationem, actiones omnes offer. Ad Tertiam, Primum, Petro apparenti; Secundum, in Emaus; Tertium, omnibus ſe oſtendenti; Ad Sextam, Primum, Thomæ; Secundum, piſcantibus, Tertium, in Thabor ſe manifeſtanti. Ad Nonam, Primum, in menſa; Secundum, in monte olivarum; Tertium, B. Paulo. Ad Veſperas, Primum, nato; Secundum, circumciſo; Tertium, apparenti Magis; Quartum, præſentato; Quintum, fugienti in Ægyptum: Sextum, *Magnificat* invento in templo. Ad Completorium, diſponere te quaſi ad mortem per confeſſionem, & contritionem. Primũ pſalmum recita, ut in le-

ſto mortis; Secundùm, ut in articulo; Tertiùm, ut in via ad judicium; Quartùm, ut ingreſſus in cælum, eoque aſpira, & ex illo affectu dic: *Nunc dimittis*, &c. *Oratio pro Execut.* ut ſuprà pag. 10.

Nota ſequendum ductum Spiritus ſancti, neque anxiè, neque remiſsè, neque omnibus utendum, ſed alicui inſiſtendum.

Oratio poſt horas.

Pſal. 140. *DIrigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo, ô Rex regum potentiſſime, ſapientiſſime, optime; & errores & evagationes ignoſcat clementia tua: & ſuſcipe eam in unione omnium orationum Chriſti Domini, & Sanctorum in cælo & in terrâ; ex omni affectu triumphantis & militantis Eccleſiæ, ad gloriam tuam, & laudem B. Virginis, & Sanctorum omnium, & eorum, quos hodie colendos ſuſcepi, ad memoriam paſſionis, gratiarum actionem, pro omnibus beneficiis tuis, ad ſalutem omnium qui ſe mihi commendarunt, in ſatisfactionem pro peccatis, & gratiâ tuâ impetrandâ, & hâc virtute N. & concede, ut ſicut ſemper laus tua eſt in ore noſtro, ita etiam in opere te prædicemus, modeſtiâ, zelo, devotione, reſignatione, obedientiâ & patientiâ noſtrâ, ut omnes te ament & glorificent, Amen.*

Leo X. conceſſit recitanti poſt officium ſequentem orationem, remiſſionem omnium negligentiarum admiſſarum in recitatione officii:

Sacroſanctæ ac individuæ Trinitatis, crucifixi JESV *Chriſti Domini noſtri humanitati, & beatiſſimæ & glorioſiſſimæ Virginis Mariæ fæcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum Sanctarumq; univerſitati, ſit ſempiterna laus, honor, virtus & gloria, ab omni creaturâ, nobiſq; remiſſio omnium peccatorum, nunc & ſemper, & per infinita ſæcula ſæculorum, Amen.*

Beata viſcera Mariæ Virginis, quæ portaverunt æterni Patris Filium: & beata ubera, quæ lactaverunt Chriſtum Dominum. Pater noſter. Ave Maria. Divinum auxilium maneat ſemper nobiſcum. Amen. Suſcipe clementiſſimè Deus, &c.

CAPVT

CAPVT XIII.

Regula brevis & Semita ad finem, ad perfectionem, & vitam verè beatam in quolibet vitæ ſtatu.

O Viator, memento, memento ad æternitatem te tendere omnino longiſſimam, viâ tamen breviſſimâ vitæ hujus. Hora enim & momentum eſt vita noſtra. Vis viam ſcire? via mandata ſunt verè facilia; hoc enim veritas dixit. Túne dubitas? nefas eſt. Vita eſt, & in quâ currere poſſis cum eo, qui dicebat: Viam mandatorum tuorum cucurri. Times ne nō poſſis decurrere? Omnia potes in eo, qui te confortat. Attende, obſecro, & memento, mi frater, liberi ſumus: nemo, nemo niſi volentes ſeducere poteſt; nemo tentando te, niſi velis, ſuperare. Fidelis enim Deus, non patietur te tentari ſupra id quod potes. Credis? ergo metum pone, & in Domino Jesv murum tranſgredere. Sed forſitan ſemitam quæris? En tibi, ô frater, à Domino & mihi monſtratam. Brevis eſt & facilis, ſi amemus ſalutem, & Dominum noſtrũ Iesvm Christvm. Juva me viciſſim precibus, nam frater qui adjuvatur à fratre, erit quaſi civitas firma: Et ſcriptum memini: Væ ſoli, quia cùm ceciderit, non habebit ſublevantem ſe. Ambulemus ergo pariter, ſequamur Jesvm & veſtigia ejus. *Pſalm. 118.*

1. Quotidie manè experrectus mox velut viator oculos ad Deum & cælum converte: & quandoquidem tibi eundum eſt, ſtatue paſſus omnes, id eſt, cogitationes, verba & opera ad majorem Dei gloriam ex ſummo amore dirigere: idque firmiter, ut mori potiùs malis quàm Deum patrem amantiſſimum offendere. In decurſu diei hûc reflecte, an actiones eò te ducant; an cũ Deo, & coram eo ambules, & ſi in re aliquâ dubites, dic: Oſtende mihi viam, in quâ ambulem, quia ad te *Pſalm. 142.*

Quid mane faciendum.

Intentio recta.

A paſſu tua pendet æternitas. levavi animam meam. Attende, ô frater, quanta ſit dementia te paſſum figere, & neſcire in quo loco, an in vitâ an in morte ſempiternâ, ab uno enim paſſu omni horâ & momento tua pendet infinita & interminabilis æternitas. *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

Angelus cuſtos dux noſter. 2. Duces tibi à Deo datos ſequere. Hi ſunt 1. Angelus tuus cuſtos, eum in omnibus conſule, eoque utere familiariſſimè; ſæpè roga de viâ, eique omnia tua committe & commenda. Deinde roga ſuperiores, eiſque pare, uti Deo, qui enim illos audit, eum audit. Adjice his monitorem virum probum, quem maturè delige; & obſerva. *Credo tibi &c.* ut ſup. pag. 7.

Item ſuperiores Lucæ 10. Item Monitor.

Qualiter in occurſu creaturarum quis ſe gerere debeat. 3. Occurrent tibi in viâ creaturæ Dei, & opera ejus, ex his omnibus utilitatem capies, ſi omnia propter te velut ſolum facta, & ſalutem tuam arbitreris, Deum in omnibus pro te operari, & ita tibi in omnibus præſentem eſſe, quaſi tu ſolus cum Deo in orbe eſſes: & de bonis ſemper Deum lauda, eique tribue; quia creaturæ ejus ſunt famuli hæcque juſſu ejus tibi præſtant. Si autem à viâ rectâ te seducerent, ut ſunt pulcra, curioſa, ſuavia, &c. ſeductores agnoſce. Cogita certò æterna bona perdenda aut hæc abnegenda eſſe tibi. Adverte te hæc ſatiare, aut replere non poſſe, & contemne ut laqueum & venenatum poculum, de quo dicere liceat, Mors in ollâ. Quis ſapiens vas pertuſum, aut tale quod quo plus coneris implere, minùs impleatur, id tamen implere conabitur? Nónne autem certum eſt, ut Poëta, quòd tantum creſcat amor nummi & aliarum rerum, quantum ipſe? neque ſatiari ullo pacto cor hominis aut impleri poſſit! *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Deus in omnibus operatur pro te

Creaturæ abnegandæ, quia in iis mors 4 Reg 4.

Cor hominis fruſtra implere quis conatur.

In adverſis quid faciendum recurrende ad Chriſti paſſionem. 4. Occurrent mala & adverſa, morbi, egeſtas, &c. Omnia tribue Deo, deque ejus manu paternâ & medicâ accipe, illiuſque providentiæ te & illa committe: cumque oportuerit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam, te & tua mala cum eo, ejuſque doloribus compara, & tolle crucem tuam, & ſequere eum. Pa-

cem

cem autem animæ ante omnia ſerva, ut arcem tutiſſimam, & fiduciam in Deo eiuſque providentiâ loca, quicquid accidat, ei tribue; de futuris nihil inquiras ampliùs: Ipſe regit nos, & omnia novit, & poteſt. Illi omnia vivunt, & propter eum ſunt, ideoque ei committe univerſa. *Credo tibi, &c.* ut ſup. pag. 7. *Reſignatio.*

5. Occurrent etiam homines ſervi Dei, filij ejus, membra CHRISTI JESU: ſicne huic per illos petenti negare poteris ſtipem, quibus etiam debes vitam? Itaque ſincerè proximos ama, de illorum bonis tibi gratulare, & malis compatere. Ama verò maximè adverſarios ut Christi membra, eiuſq; famulos, & cave vel minimam averſionem vel amaritudinem, aut deſpectum ſuborientem admittere; ſed hunc excitato actu amoris exclude. Cave aliquem judices, aut ſeverè corripias, vel ulli te præferas: nam in quo tu alium ſuperbè judicas, in eo te condemnas; eadem enim ſi bene te inſpicias facis, quæ judicas. Si tibi homines aliquod bonum præſtent, ſcias à Deo miſſos ac juſtos; ſi malum, ſimiliter: vel ſaltem decreviſſe ex æterno Sapientiæ dictamine permittere; & ſi corrigere hos nequis, Deo committe. *Hæccine vera,* ut ſup. pag. 7. *Eleëmoſyna Christo danda.* *Proximum ama.* *Inimicum dilige.* *Neminem judica.* *Mala accipe de manu Domini.*

6. Ex his Sodales probos & bonos delige, non ſeductores, non peſtiferos, non hoſtes Dei, quibuſcum comprehenſus vnà plectaris, ſed qui portare onera tua viciſſim velint, te alere in viâ, præſidio tibi & ſubſidio eſſe. Cave autem ulli te præferas ob ullam gratiam, aliàs enim eam perdes. Et neſcis amore an odio Dei ſis dignus, neque quicquam á te habes aut tuum. Cave ulli placere deſideres niſi ſecundùm Deum. Eſtne enim operæ precium diſplicere Deo ut homini placeas? cave cum ullo contentiones ſuſcipere, ſed ſi quis angariaverit te ad mille paſſus, vade cũ illo alia duo, & eſto conſentiens adverſario tuo in viâ, nę rapiaris ad judicem. *Credo tibi, &c.* ut ſup. pag. 7. *Amici quales diligendi.* *Vanam gloriam vita.* *Eccleſ. 9.* *Noli gratiã hominum quærere vanè.* *Contentiones vita.* *Matth. 5.*

7. Si lapſus fueris in viâ, mox contritione reſurge, *Lapſus reſurge.*

& amore in Deum, & cura per confeſſionem hebdomadariam vulnera tua, & vires per communionem repara; hauſtus animæ ſitientis erit frequens oratio, & B. Virginis invocatio, quæ eſt quaſi reſpiratio juxta illud: Os meum aperui, & attraxi Spiritum. Nulla etiam dies abeat, quin lectionem libri ſpiritualis uſurpes & meditationem, ſi potes. *Credo tibi*, &c. ut ſup. pag. 7.

Ora crebrò & B. V. cole.

Pſalm. 118.

Lectio pia commendatur.

8. Linguam, oculos, atque aures diligentiſſimâ cuſtodiâ obſerva, qui in linguâ non offendit, hic perfectus eſt vir: & quantumcunque quis religioſam vitam agat, ſi non refrænet linguam ſuam, hujus vana eſt religio: verax igitur, & ſincerus, & amabilis omnibus eſto. Qui alius eſt, & politicus, ſe decipit, & confundetur à veritate: qui autẽ moderatur labia ſua, prudentiſſimus eſt. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Cuſtodi ſenſus tuos.

Iacob. 3.

Iacob. 1.

Prov. 10.

9. Quotidie ſaltem ſemel veſperi vide, uti jam moriturus, quantùm viæ confeceris, & conſcientiam diſcute, & confitere ut minimùm ſemel in hebdomadâ, & ſtatue de via vitare & præcipitia, ſeu pravas inclinationes; quas quotidie mortificare etiã in parvis ſtude, maximè curioſitatem, gulam, & arrogantiam, iram, ac triſtitiam: qui enim non odit animam ſuam mortificando eam, non poteſt eſſe Chriſti diſcipulus. Nihili facias, ſi quâ tibi hoſtis eunti acclamat, inſuſurret anxia, obſcœna; contemne, ut latrantem canem, neque peccatũ arbitrare, quamdiu tibi diſplicere ſenſeris, *Credo tibi*, p. 7.

Examen conſcientiæ inſtitue.

Mortificationẽ ama.

Contemnendæ hoſtis tentationes.

10. Saltem ſemel in hebdomada devotè abſque ſingularitate communica. Viaticũ enim eſt hoc Sacramentum, æternæ gloriæ pignus, reparatio virium, panis confortans cor hominis, ſolatium viæ, præmium patriæ. Ad hoc confugias velut ad tabernaculum in dubiis, arcem refugii in malis, ut cervus ad fontem, famelicus ad menſam, quam paravit JESVS multo labore, condivit ſuo ſanguine, coxit ſinceriſſimo amore. Sed ſuper omnia, quod ſatis commendare nequeo, ex omnibus creatis, amoris in creatorem collige faculas, & ad illũ adſpira, ejuſque

Communionem frequenta.

Adi crebrò Venerabile Sacramentum.

Communica cum Deo eiq́; te reſigna.

ejuſque ſanctiſſimæ voluntati, tuã toto corde, in omni re conforma, ita ut nihil in hoc mundo petas, præterquam ut in omnibus fiat ejus ſanctiſſima voluntas.

Regula eadem in Orationem redacta.

1. *DEVS meus, fons omnis boni, te diligo ex toto corde meo, quia creaſti me ad te, ut ſerviã, totoq; corde adhæreã tibi. Obſecro te, bone* JESV, *dirige greſſus meos in ſemitis tuis, ut hodie cogitationibus omnibus* N. *verbis* N. *& operibus* N. *ſemper ad te tendam, & tandem aliquando, ô unicum meum deſiderium! perveniam.* Actus Amoris. Intentionis rectæ.

2. *Trahe me poſt te, ut ſequar te, & Angelum quem ducem hujus viæ dediſti: & ſuperiores, de quibus dixiſti; Qui vos audit me audit. Ita facere ſtatuo. Neque enim ſapientior aut melior te ſum amantiſſime* JESV. Obedientiæ. Luc. 10.

3. *Si quæ autem creaturæ hodie* N. *per portas ſenſuum meorum occurrent mihi, fac quæſo ut videã à te miſſas, & juſſas mihi benefacere, ac proinde non illis, ſed tibi tribuã omne bonum, neq; amem illas, niſi propter te: Et quid quæſo poſſum extra te amare, aut quærere? nónne certo ſcio, quòd tu ſis abyſſus bonorum, & ex te omnia manent? verùm ſi ſeducere cor meum, & inclinare ad ſe conentur, adjuva me ut velut laqueum, venenum, mortem, & infernum omne creatum abominer, quod eſt ſine te. Scio non ſatiatur oculus viſu, nec auris auditu, imò quo quis eos magìs ſaturare conatur, magis inſaturabiles fiunt.* Amoris Dei. Contemptus creaturæ. Eccleſ. 1.

4 *Si mala occurrant; à te prudentiſſimè & ſummo amore miſſa, vel permiſſa amplectar, & agnoſcam ego ſervus tuus crucem meam, & laudabo ſanctiſſimam providentiam & voluntatem tuam.* Reſignationis.

5. *Homines verò vitæ comites, & maximè adverſarios diligam, ita enim mandas, & diligo propter te, neque ulli me ob dona tua præferam, ne perdam hæc ipſa; aut præferri volam: cùm nihil enim habeam meum, nihil poſſim ſine te, nihil tribuere mihi, nihil volo deferri, aut tribui, nec poſſum neq; verè omnium minimus alium judicare præſumere cupio: neſcio enim, an ipſe eheu! amore, an odio dignus ſim; & ſcio vnumquemque tantum eſſe, quantus eſt in oculis tuis, benigniſſime* JESV. Amoris proximi. Contemptus ſui & humilitatis. Eccleſ. 9.

Pax cum omnibus ſeruanda.

6. Ex his autem da mihi quæſo ſodales bonos, non peſtiferos moribus, detractionis venena ſpargentes; non ſeductores, & ut cum omnibus pacem habeam: quia, ô requies mea, in pace factus eſt locus tuus, & deſidero in pace te hodie, ô Princeps pacis, ſuſcipere amantiſſimè & arctiſſimè complecti. Ita enim miſero mihi mandas ex infinitâ charitate tuâ.

Contritio ſtatim poſt peccatum excitanda.

7. Si lapſus in viâ fuero, nónne, ô ſpes mea, opera manuum tuarum porriges dexteram? & ego per contritionem & amorem ilico erigam me ad te, ne vel momento ſeparer à te, & forſitan æternùm.

Senſuum cuſtodia.

Quomodo creaturæ conſiderandæ.

8. Portas ſenſuum meorum ac linguam ita cuſtodi, ô Cuſtos hominum, ô JESV, *ô* JESV, *ne quis eas intret, niſi miſſus à te, aut propter te admiſſus nuntius de terrâ longinquâ, terrâ viventium, de te Pater mi, Rex Regum, & Domine dominantium, nónne enim omnia loquuntur mihi, ſi rectè videam & audiam, de te magnalia tua? & quanta præparaveris mihi? & vanitatem ac miſeriam meam annuntiant mihi, & te eſſe unicum, & omne bonum meum?*

Examen frequentandum.

Præparatio ad Communioné.

9. Denique da per examen quotidie aliquoties explorare, an tendam, an pergam ad te omne bonum meum ad quod ſuſpiro, creſcam in amore tui ad quem anhelo, an in odio mei & mortificatione ſenſuum, & voluntatis meæ? Hoc enim ſacrificium & holocauſtum odoris ſuaviſſimi expectas à me, & ego te unum die ac nocte expectans expecto, ut jubeas me venire ad te, & venias ad me, & reficias laſſum de viâ, tu qui laſſo es requies, æſtuanti amore ejus quod non ſatiat, tu ſis mihi temperies; & dolenti de exilio hoc ſuaviſſimum ſolatium. Da mihi obſecro cani mortuo, & prodigo ut reverſus ad te comedam panem tuum, & vinum, quod cum melle miſcuiſti nobis in Venerabili Euchariſtiâ, ut inebrier amore tuo, & vivam, & moriar in te ô vita mea, Deus meus, & omnia. O quando erit hoc ut recorderis mei? quando cali em ſalutaris accipiam? quando vita mea abſcondita erit in te? quando tecum unus ero, & viuam in te? & loquentur mihi omnia creata amorem tuum, & magnalia tua, imò verò quando tacebunt omnia in conſpectu tuo, & ſolus loquêris mihi? O vita mea quando moriar pro te? quando orieris mihi dies qui

neſcis

neſcis occaſum? quando illuceſces mihi, lux æterna, quando intrabo in gaudium Domini mei? Non ut gaudeam de bonis tuis, ſed de te & propter te, qui es omne bonum, & diligam te toto corde, & animâ meâ.

Diarium breve conflatum ex ſacris Litteris.

MEMENTO, mi frater, brevem eſſe viam & vitam, quam agis. Propoſitum præmium æternum & bravium. Quid autem poſtulat pro eo à te Deus? ut ſalvus eſſe velis. Si enim volueris gratiâ ejus poteris, & mandata ſervare, quicquid mundus, quicquid caro oblectetur; Illa enim ſuavia ſunt, & facilia valde. Dic enim, obſecro, difficile eſt amare omne bonum? & non maledicere, non pejerare? Feſtis & Dominicis Miſſam audire? parentibus obedire, non occidere, non mœchari, non furari, nullum calumniari? hæc via nónne facilis, & ſuave jugum, & onus leve? Si velis, ſemitam, ut ſic loquar, etiam addo, ſi libet utere.

Præſentia certè Dei una ſufficit in actionibus noſtris, maximè ſi Jaculatoria illa; *Ex te & in te*, &c. quæ ſubjicietur, cum ſigno crucis, & pietatis ſenſu repetatur: tamen varietatis causâ hæc habe:

Mane dum ſurgis, dic, facto ſigno crucis:

Anima mea deſideravit te in nocte, ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine mi, & in te ſpero, ac toto corde te diligo.

Nota. Jaculatoriam illam: *Ex te, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia,* continere Primò ſui humiliationem; quia ex Deo omnia eſſe fatemur; Secundò, per *in te*, memoriam præſentiæ ejus; Tertiò, per *pro te*, puram intentionem, & amoris Dei actum per illa verba, *Credo tibi Domine mi,* &c. actus fidei, & ſpei, & caritatis diſertè exprimuntur.

Hæc ſubjici omnibus Jaculatoriis poteſt, aut loco illarum uſurpari.

Oratio item alia eſſe poterit:

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quã Pſalm. 62. *multipliciter tibi caro mea. In terrâ deſertâ, inviâ, & inaquosâ, ſic in ſancto aparui tibi, ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.*

Poſt hæc primò, gratias age; Secundò, peccata deteſtare & vitare propone; Tertiò, actiones offer ad gloriam Dei: & dic, *Pater noſter. Ave, Credo.*

Dum meditationis tempus eſt, vel piæ lectionis; ſigno crucis te ſigna, & dic: Ioan. 11.

Magiſter adeſt, vocat te. Dominus aperuit mihi aurem; ego autem Iſaiæ 50.

 non

non contradico ſermonibus Sancti. & hoc ipſo offer te ad facienda quæ leges. *Ex te enim*, &c. ut ſuprà. Item *Credo tibi Domine*, &c.

Dum vadis ad Sacrum, rem omnium maximam:

Exod. 3. Cogita te ire ad montem Calvariæ, & dic: *Vadam & videbo viſionem hanc magnam: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine*, &c.

Hic primò in Sacro peccata recogita, contritionem excita, & propoſitum renova bonæ vitæ.

Secundò, quæ tibi facienda illo die; ſingula Deo offer.

Tertiò, in communione ſacerdotis ſpiritualiter communica.

Cùm à Superiore vocaris:

Ioan. 14. Matth. 26. *Sed ut cognoſcat mundus, quia diligo te Patrem meum. Surgite, eamus hinc.* Illum ut Deum audi & alloquere.

Dum cubiculum ingrederis:

Cant. 8. *Quis mihi tribuat ut inveniam ſolùm? Ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia.*

Dum pulſatur ad oſtium, actum amoris in Deum & proximum elice, & dic:

Intra Domine in animam ſervi tui, & proximum ut Chriſtum ſuſcipe.

Dum ad exhortationem audiendam te paras:

1. Reg. 3. Pſalm. 122. *Loquere, Domine, quia audit ſervus tuus. Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ; ita oculi noſtri ad te, Domine Deus meus.*

Dum faciendum aliquid, intentionem purifica:

Pſalm. 44. *Eructavit cor meum verbum bonum; dico opera mea regi. Lingua mea calamus ſcribæ velociter ſcribentis. Ex te*, &c.

Nota, calamū nec per ſe, nec ſine atramēto ſcribere; ita nec nos ſine Deo quidquā facere poſſe, ſed in Domino qui nos cōfortat.

Dum cum proximo converſandum, ut eum Domino lucreris, dic:

Ioan. 6. Cant. 1. *Nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum. Trahe nos poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum.*

Dum Superiorem adis, in illo Deum tibi propone:

Luc. 10. 1 Reg. 3. *Qui vos audit, me audit. Loquere, Domine, quia audit ſervus tuus. Ex te enim*, &c.

Dum comedis, agnoſce largitorem, & gratus dicito:

Pſalm. 70. Pſalm. 144. *Deus, qui paſcis me à juventute meâ, uſque in ſenectam, & ſenium ne derelinquas me. Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia.*

Dum bibis, amoris actum excita.

Pſalm. 41. Prov. 9. Ioan. 4. *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum. Venite, & bibite vinum, quod miſcui vobis. Qui biberit ex hâc aquâ, non ſitiet in æternum. Ex te enim*, &c.

Dum

Dum ſtudes, cùm nihil ſcire juvet, niſi Deum, ejuſque voluntatem dic:

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Pſalm. 142.

Dum ludis:

Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui, Deus meus, in principio lætitiæ meæ. Ex te enim, &c. Pſalm. 136.

Dum ambulas:

Si aſcendero in cælum, tu illic es; ſi deſcendero in infernum, ades. Pſalm. 138.

Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper, &c. Pſalm. 15.

Dum pulcra vides:

Ecce tu pulcer es, dilecte mi. Ex te enim, &c. Cant. 1.

Dum bona fieri conſpicis:

Ex te, Domine, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine, &c.

Dum eleëmoſynam facis:

Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Ex te, &c. Matth. 25.

Dum mala audis, & vides:

Non eſt malum in civitate, quod non fecit Dominus. Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio noſtra. Ex te enim, &c. Amos 3. 1. Theſſ. 4.

Dum aliquid pateris:

Dominus mortificat, & vivificat. Si bona de manu Domini accepimus, mala quare non accipiamus? Nónne oportuit Chriſtum pati, & ſic intrare in gloriam ſuam? Ex te enim, &c. 1. Reg. 2. Iob. 2. Luc. 24.

Dum quid boni feciſti:

Si quis loquitur, quaſi ſermones Dei: ſi quis miniſtrat, tanquam ex virtute quam adminiſtrat Deus. Omnia in nobis operatus es, Domine. Ex te enim, &c. 1. Petr. 4. Phil. 2.

Dum optas aliquid, vanitatem rerum vide, & dic:

Velut ſomnium ſurgentium, Domine, in civitate tuâ imaginem ipſorum ad nihilum rediges. Pſalm. 72.

Dum times, oculos ad Deum attolle, & dic:

Verumtamen in imagine pertranſit homo, ſed & fruſtra conturbatur. Aut enim futurum eſt, quod metuis, & ſufficit diei malitia ſua; aut non, & fruſtra perturbaris. Pſalm. 38.

Contra deſiderium placendi hominibus:

Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem. Tu ſolus Dominus, tu ſolus altiſſimus. An neſcitis, quia amicitia hujus mundi inimica eſt Deo. Credo tibi, &c. Gal. 1. Iacob. 4.

Contra ſuperbiam:

Omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur. Ex te enim, &c. Luc. 14.

Contra avaritiam:

Beatius eſt dare quàm accipere. Nolite ſolliciti eſſe quid manducetis: ſcit enim pater veſter quia his omnibus indigetis. Ex te, &c. Actor. 20. Matth. 6.

Contra luxuriam.

Momentaneum, quod delectat: æternum quod cruciat, Credo tibi, &c.

Contra invidiam.

1.Ioan.3. *Qui non diligit proximum, manet in morte. Credo tibi,* &c.

Contra gulam:

Rom.14. *Regnum Dei non eſt eſca nec potus. Credo tibi. Ex te,* &c.

Contra iram:

Matth. 11. *Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. Credo tibi,* &c.

Contra acediam.

Ierem 48. *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter. Ex te,* &c.

In tentatione:

Deu.13.v.3. *Tentas me, Domine, an amem te, nec ſines ultra id quod poſſim.*
1.Cor. 10. *En video, ſine gratiâ tuâ ſpernerem te ſummum bonum pro ſummo malo, ut hoſti teterrimo placerem: æternùm luiturus momentanea vo-*
Pſalm. 118. *luptatem. At juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Ecce appo-*
Eccli.15. *ſita eſt mihi aqua & ignis: aut tibi, Deus, aut diabolo adhærere neceſſe: aut æternùm pœnitere, aut gaudere; aut vivere, aut mori. Cui vivam niſi tibi, qui amore mei dignatus es mori? Ex te,* &c.

Dum laudaris:

Pſalm.113. *Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.*

Si animus aliquâ in re acquieſcere velit, dicito:

Pſalm.72. *Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Omnis qui*
Ioan.7. *ſitit, veniat ad me, & bibat. Ex te enim,* &c.

Dum ſucceſſus bonus eſt:

1.Timot.1. *Soli Deo honor & gloria. Ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia,*
Pſalm.102. *Deus meus, & omnia. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto ejus.*

Veſperi conſcientiam examina, & lectum ingreſſurus, 1.gratias age, 2.gratiam pete, ut ſcias & peccata deteſteris. 3.examina te, 4.dolorem excita, 5.propone emendationem, & dic:

Pſalm.30. *In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum:* cogitando fore forſitan ultimam noctem, & percunctando ex te an ad mortem paratus ſis, & amoris actum excita.

FINIS LIBRI PRIMI.

QVARTÆ

LIBER SECVNDVS

VIA

PROFICIENTIVM.

QVARTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

De tentatione.

Certa bonum certamen, ut bonus Chriſti miles.

ETſi converſus ſis ad Dominum, & egreſſus de ſervitute peccati, nunquam tamen eſto ſecurus. tentatio enim ac militia eſt vita noſtra ſuper terram. Quomodo reſiſtes illi? cogita hoc ſolum te ſtare A *Chriſtum inter, Dominum tuũ, &* B *diabolum hoſtem capitalem, qui te ad peccatum & æternam perditionem nititur revocare; invitat* C *mundi propoſitâ voluptate ac* D *vanitate;* E *peccatum illis allicit ad ſe. verùm, ecce, inclamat Chriſtus, clamant vulnera eius, & tormenta, quæ ſalutis tuæ causâ perpeſſus eſt. Attende virtutis præmium, peccati momentaneam voluptatem, pœnaſq́; ſempiternas. vide cui adhærere malis: nónne Deo Opt. Max. abominare igitur hoſtem fallacem. Aſpice ut* F *filios Iſraël concupiſcentia carnium reducere conſimili dolo olim voluerit in* G *Aegyptum; quo nunc tendentes in cælum aut* H *gula, aut* I *avaritia retrahere nititur; aut etiam propinquum cælo* K *vana gloria præcipitare. Qui perſeveraverit in finem, ſalvus erit.* Matth. 10. & 24.

PRÆ-

IIII 4

PRÆFATIO IN LIBRVM SECVNDVM.

De progreſſu, ejuſq́; impedimentis, ſive tentationibus.

POSTQVAM anima, quæ à fine aberraverat, & à ſcopo, id eſt, Deo Opt. Max. ejuſque ſanctiſſimâ lege, rediit in viam bonam; ſimilis eſt filiis Iſraël, quos in manu forti, & brachio excelſo de Pharaonis jugo, & ſervitute Ægyptiâ Dominus liberavit. Itaque quemadmodũ illi non conſtiterunt in terrâ captivitatis ſuæ; ſed duce Moyſe progreſſi ſunt verſus terram ſanctam per deſertum; ita & illi facere incumbit. Verùm uti Iſraëlitis accidit perſecutione hoſtili, & aſperitate deſerti tentari: ita & illa incipiet ad reditum ſolicitari. Quid igitur? firmandus animus, & deliberatione ſeriâ de progreſſu excitandus, contemptis hoſtis noſtri telis ac robore; Dominus enim pugnat pro nobis: neque permittet, etſi propinqui ſint hoſtes, ut nobis noceant, ſi boni æmulatores fuerimus; ſed nube proteget miſericordiæ ſuæ, ſtatuetque eam inter nos, & inimicos noſtros; etſi in nocte tentationis terrores ac timores nocturni defuturi non ſint. *Exod.14.*

Vt verò modus deliberandi, quo aliquoties ſuprà uſi ſumus, quique erit in progreſſu ſæpè uſurpandus, perſpectus ſit, eũ hîc paucis ſubjicere

jicere viſum eſt; quem poſtea in modo meditandi pluribus videbis explicatum. Quoties enim dubium aliquod incidit in viâ ſpirituali in rerum humanarum uſu; modus ille conſilium explicare poterit, & nutantem firmare, incertumq́ue dirigere.

CAPUT I.

De modo deliberandi.

Quid faciendum ante deliberationem.
Quid in ipsâ deliberatione.
Primò.

OBSERVA priuſquam deliberationem inſtituas, ut coram Deo Opt. Max. te ſiſtas; ab eoq́ue humiliter flagites lumen & gratiam, ut ejus ſanctiſſimam voluntatem cognoſcas; ſiquidem ille ſolus quid expediat novit. Hoc peracto, Primò, rem deliberandam in medium profer; ut de ſtatu, de progreſſu in viâ virtutis, de multâ familiâ, officio, beneficio, acceptandúmne an rejiciendum; & ita de cæteris rebus, an & quomodo, & quando faciendæ, an omittendæ.

Secundò.

Secundò, ante omnia affectum renova, ita ut in neutram partem quoad fieri poteſt propendeas: quando enim animus velut bilanx in æquilibro erit, parvo momento hucillucq́ue inflectetur, & aduertere ſignificationes divinæ voluntatis licebit.

Tertiò.

Expende deinde, propoſito tibi creationis tuę fine, utrùm hęc, an illa pars deliberationis, id eſt, utrùm officij acceptatio aut repudiatio, hic aut ille ſtatus, hæc aut alia converſatio, ſtudium, exercitatio, progreſſus ad finem propoſitum cõſequendum magìs conducat, majora an minora incommoda habeat; nécne. Hoc enim deſiderare magìs vel minùs debemus, quod ad vitam æternam conſequendam, & divinam voluntatem implendã magìs vel minùs conducere poteſt, ſic re & utrâq; ejus parte appenſâ

coram

coram Deo, & in luce illius, decernere oportet, atque eã oculis divinæ majeſtatis offerre; ac obſervare inter nos animi motus & quietẽ, quibus ſolet Dominus voluntatem ſuam declarare ijs, qui eam ſincero corde & reſignato exquirunt, Atque hæc plerumq; ſufficere poſſunt pro electione faciendâ, & deliberatione concludendâ. Quemadmodum enim in meditatione ſępè una atque altera conſideratio affectum ſic commovet, Dei gratiâ cõcurrente, ut nõ ſit neceſſe alia auxilia quærere; ita in electione ſeu deliberatione, in quâ non minùs inſpirationes & motus Spiritus ſancti obſervandi ſunt.

Quòd ſi tamen ſuprà dicta puncta non ſufficerent, ad voluntatem confirmandam in bono; tum vlteriùs, ut in meditatione procedere oportet, quemadmodum infrà latè explicabitur v.g. diſpiciendum tibi quid amico tuo corã Deo ſuaderes; & quâ ſimilitudine, id quod judicas melius eſſe, perſuadere nitereris. ſic enim naturâ comparatũ eſt, ut recta ferè cõſilia alijs demus, ipſi ſequiora amplectamur, Perge dehinc ulteriùs; & conſidera quid in morte velles elegiſſe atque ipſum jam ſcias eligendũ eſſe: ſimiliter animadverte quo conſilio, quando coram tribunali æterni judicis ſiſtendus eris, uſum te fuiſſe velles; atque illud multò acriùs ſtimulabit, ſi cogites æternitatẽ, quodque ſemel elegeris, id eſſe æternum. Quod enim factum ſemel, infectũ eſſe nequit. Si autem attendas quid Sancti fecerint, vel facerẽt in hoc negotio; eoſque in voces, & quaſi in conſilium adhibeas, velut ſtellę tibi fulgebunt, in tenebris & ancipiti conſilio hærenti. Vide ſimiliter, utra pars conſilij majorẽ pacem & tranquillitatem & gaudium animi tibi cõciliaret. At multò magìs juverit, ſi à Chriſto Domino magni cõſilij Angelo humiliter quid vita verbiſq; ſuaſerit, & ſuaderet, interroges os, inquam, Domini & arcam teſtamenti, Sapientiam æternã, magiſtrum & paſtorem animarũ noſtrarũ. Et ſi fortè id quod conſultius, quia difficilius, minùs allicit; ecce, recordatio beneficiorum quibus nos prævenit,

Quid faciendum ſi ſuperior deliberandi modus non ſuccedat ex voto.

Aliæ conſiderationes.
Prima.
Secunda.
Tertia.

Quarta.

Quinta.
Sexta.

prævenit,& ad ſequenda ſua ſanctiſſima conſilia, & inſpirationes invitat, calcar addant oportet.

Inveſtiganda remora.

Quòd ſi necdum animus, verum cernere & amplecti poteſt, videndum quæ & vbi remora ſit; & deprehensâ eâ, optimum elige, ac tandem divinæ majeſtati in holocauſtum offer, gratiaſque deinde age pro lumine, & bonâ voluntate.

Quâ ratione animus confirmandus. & ad priſtinum fervorem revocandus.

Hunc modum expreſſi in præcipuis piæ vitæ officiis. Primò, ut paradigma tibi foret, ô lector, in omnî deliberatione, ſecundo ut poſtquàm deliberatione factâ pium aliquod decretum feceris, hæc capita revolvendo in eo te queas confirmare. Certum enim eſt omnes qui aut religioſæ vitæ ſtatum, aut aliquod aliud piũ vivendi genus maturo conſilio elegerunt, pro humanâ fragilitate flacceſcere; ac tum ad renovationem perutile eſſe relegere veſtigia, & rationes quibus ſanctè illud conſilij amplexi erant. Quod enim adeò celebratum eſt in vitâ religiosâ, & pro ſpiritus renovatione cõmendatur, repreſentare ſibi diem, quo quis egreſſus eſt de terrâ Ægypti, quo ſpiritu, quibus rationibus impulſus fuerit; idem valet in omni exercitio pietatis deliberatè ſuſcepto. varia autem hîc habes; quibus adſpirare divinam gratiam ad utilitatem omnium ſupplex rogo.

Obſerva autem in omni deliberatione varijs motibus ac ſpiritibus animam huc illucq́ue impelli: Ideóq́ue illos diſcernere plurimum expedit, imò neceſſarium eſt; ut voluntatem Dei certiùs exploratam diligentiùs exſequamur. Quocirca conſiderationem de ſpirituum notis hîc ſubjectam accipe.

Conſideratio de notis ſpirituum.

Mundi pericula.

ANGELVS CVSTOS. Vidéſne quantis periculis via vitæ tuæ obſita ſit, quot præcipitia, quot devia, & ducem quærere, & ſequi moraris? neſcis quàm multi amici in ſpeciem ſe comites viæ offerant, cùm ſint hoſtes capitales? Vide igitur quàm diligenter obſervandi

ſervandi ſint & probandi ſpiritus ſi ex Deo ſunt, nam & diabolus transfigurat ſeſe in Angelum lucis.

Homo. Hæc me una cura ſæpè ſollicitum habet, videorque mihi ſtare non rarò in multirio, cujus viæ variæ ſint & irremeabiles: quarum aliæ tutæ, aliæ periculoſiſſimæ. O Angele mi, dux vitæ meæ, tu noſti viam meam & cæcitatem; & ſcio, tibi pro charitate tuâ nihil magìs curæ eſt, quàm ut velut Raphaël ducas me in optatos amplexus Domini mei, & in domum Domini Dei noſtri. O quantùm mihi tunc gratulabor, quantùm tibi gratias agam, ô ſpiritus puriſſime, quomodo te amplectar, poſtquam hoc mare magnum enavigavero, & naufragium per te enatavero, & inter tot ſpiritus malos & bonos, ſeu ventos contrarios rectum vitæ curſum tenuero. O benigniſſime Iesv, qui dignatus es mihi dux eſſe, & via, & hunc Angelum dare, qui me comitetur & ducat ad te, ne unquam permittas, ut ille ſpe ſuâ, & ego ſalute meâ fruſtremur, alioque ſpiritu agar, quàm tuo; ſcio enim, ſcio quòd qui ſpiritum tuum non habet, Chriſte Iesv, non eſt tuus.

Angelus Cuſtos ſequendus.

Gaudium Sanctorum de periculis evitatis.

Christvs Dominvs. Aſpice quot fallaciæ, & deceptiones in orbe univerſo inſidientur tibi, ut non initaris prudentiæ tuæ. Quot enim ethnicorum ſectæ? numera ſi potes. Quot hæreſum capita & deliria, quibus in errorem tot animæ inducuntur, & perniciem? Et verò quid eſt malorum vita, niſi error in viâ, de quo ipſi ſerò queruntur in inferno, dicentes: Ergo erravimus, & ambulavimus vias difficiles, & viam Domini ignoravimus. *Hæccine vera*, ut ſup. pag 17.

Fallaciæ mundi.

Sap. 5.

Homo. Nihil verò magis, ô Salvator mi, percellit animum meum, quàm quòd audiam, & videam etjam Cedros Libani cecidiſſe, Origenes, Luciferos, Tertullianos, & velut igne fatuo abductos, aut in paluſtria carnalium, aut ad præcipitia arrogantiæ deveniſſe. Gratias tibi ago, quòd uſque in hanc horam

Spes in Deo. ſervaveris me, & cùm ignorem quid ſerus veſper vehat, & ſciam infirmitatem meam, jacto cogitatum meum in te Domine, & ſpero quòd duces me, & non deſpicies me. *Haccine firmâ ſide*, ut ſup. pag. 8.

CHRISTVS. Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem: non eſt colluctatio veſtra adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus principes tenebrarum harum mundi rectores, qui tot millibus anno- *Dæmonum vigilantia.* rum exercitati, perpetuò vigilant, ut ſuperent incautum.

Numerus. HOMO. Eheu Domine! quis poterit reſiſtere huic *2. Paral 20.* multitudini, & tot rugientibus leonibus præparatis *Ezech 51.* ad eſcam? verumtamen ſi tu Deus pro nobis, quis contra nos? Et didici ex Antonio tuo alijſque Athletis ti- *Imbecillitas.* midiſſimos illos eſſe, & cruce tuâ fractos, ubi viderint viriles animos, velut mulieres cedere, & à pueris & virgunculis in nomine tuo pugnantibus ſuperari. Ideò dico cum Prophetâ tuo, innixus gratiæ tuæ, *Pſal. 26.* Etſi conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum.

Fides ſcutū. *Epheſ 6.* CHRISTVS. Nulla armatura melior quàm ſcutum fidei, in quo poteſtis omnia tela nequiſſimi hoſtis extinguere; nulla melior confidentia in me, & diffiden- *Prov. 28.* tia tui. Ideò juſtus, ſicut leo confidens, abſque terrore erit. Vide tamen ut arcem animæ tuæ ſæpè explores, quòd & hoſtis facit, & quâ parte minùs firma eſt, eam muni aſſiduè, ibi excuba. Adverte item hoſti extrà muros poſito facilè reſiſti, non ita admiſſo. Itaque allide parvulos tuos ad petram, & cogitationes pravas in ſe- *Principiis obſtandum.* mine opprime. Attendite, dixi, à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ovium, & adverte tibi dæmonem ſæpè obſequi; Primò, bonis cogitationibus, ac deinde incautos ſeducere, ideòque ſeriò examina quô te ducat hæc vel illa cogitatio. *Credo tibi, ô æterna ve-* *Deſideria terrena retia ſunt.* *ritas*, ut ſupr. pag. 7.

HOMO. Gratias tibi ago Deus meus, lux vera, quæ

quæ illuminaſti me, ut viderem terrenarum rerum deſideria eſſe retia, & quidquid ad ambitionem tendit, aut opum cupiditatem aut ſenſualitatem, etſi blandiatur carni, venenum eſſe animi, ab hoſte propinatum. Illumina quæſo ſic ſemper oculos meos, ut nunquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus: prævalui adverſus eum.

CHRISTVS DOMINVS. Aliàs, uti Pharao Iſraëlitas opere lateris, & luti, ut profectionem ad terram ſanctam, & perfectionis culmen impediat vos moleſtiis, ſcrupulis perturbat: nihil enim illi familiarius quàm triſtitia, & mæror, quibus ipſe inferno addictus vos involvere nititur. Non exiſtimes tamen obmurmurantem ſenſualitatem, cùm mortificatio ei proponitur, audiendam, ſed ſcias quòd inimici hominis domeſtici ejus. *Qui bonos turbet dæmon.*

Denique lapidem Lydium vitam meam habe, & doctrinam. Id tamen etiam adverte, ne dum tenebras hoſtis offudit, & nox eſt, inter laqueos & præcipitia conſtitutus vel retrocedere vel progredi anxiè nitaris, ſed ſta velut in tenebroſo loco, donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ, & velut in tempeſtate fige anchoram. Adhibe etiam in conſilium ſpiritualem Patrem; & quiſquis tibi ſuggerit, ut celes conſilia tua, ut ſit tibi nuncius Principis tenebrarum, qui & lucem odit, &, cùm pater ſit mendacij, veritatem. Itaque ut caſta puella fœdi amatoris technas aperi parenti: neque te deſeram, neque derelinquam. *Veni Sancte Spiritus, & emitte*, &c. ut infra pag. 164. *Vita Chriſti conſiderãda.* *In tẽtatione nihil mutandum.* *Cõſulendus Cõfeſſarius.* *Dæmõ vult latere ſuggeſtiones.*

HOMO. Tu, ſcio Domine, ut Antonio pugnanti contigit, velut Imperator in acie, ades & ſpectas nos pugnantes. In quo mihi magna fiducia, quodque tentare nos non poſſit hoſtis, niſi te patre miſericordiarum permittente. Ita legimus petiiſſe eum ut Jobum tentare poſſet, & expetiiſſe ut Petrum cri- *Deus præſẽs. Nihil poteſt dæmon, niſi Deo permittente. Luc. 22.*

1. Cor. 10. braret ſicut triticum; ſed tu Domine fidelis es; qui non patieris nos tentari ſuprà id quod poſſumus. Hæc ſpes repoſita in ſinu meo. *Veni ſancte Spiritus*, ut infrà.

CHRISTVS. Si ad modicum te derelinquam, tum fac ut appareat virtus & fidelitas tua, uti in adverſis malorum ignavia ac torpor, quæ ſæpè tentationis cauſa, excute, & humilia te valde in conſpectu meo; ut enim infirmitatem tuam diſcas, vel torporem excutias, vel me patientiâ tuâ honores, ut Tobiæ, & Jobo accidit, tentari te permitto, & vires ſimul largior ad ſuperandum.

Tentatio à Deo cur permittatur.

HOMO. O benigniſſime Deus verè ſecundùm multitudinem dolorum meorum conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam: & ſi boni fuerimus, uti in univerſa vitâ tuâ, & Sanctorum tuorum contigit, permiſcendo triſtia lætis mirâ & ſuavi varietate vitam noſtram contexes.

Vita bonorũ varia, triſtis & læta.

CHRISTVS. Hâc ſpe animum erige, quodque ego bonitas & ſapientia infinita in pondere, numero & menſurâ omnia faciam; hæc ſit conſolatio tua, omnemque reſpue, quæ non trahit ad me, & omne lumen, quod non tendit in me. Quidquid item perturbat pacem mentis tuæ, id à me, qui ſum princeps pacis, ſcias non eſſe profectum. Gaudium & pax in Spiritu Sancto, quâ ſupra terrena elevaris, & ab ijs animus avocatus, notæ ſunt benignitatis meæ. Ac dum tranquillo uteris, & pace, ad tempeſtatem & bellum animum præpara. Dum lux eſt, proſpice quâ ſuboriente nebulâ tibi eundum.

Tentationis remedium efficax eſt ſpes.
Signum boni ſpiritus pax.
Nota.

Oratio ſeu proteſtatio ſequendi bonum ſpiritum.

Niſi Deus luceat in tenebris ſumus.

VENI, *ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium: veni Pater pauperum, veni lumen cordium; ſurge*

ge Oriens, & diſpelle tenebras meas, ne quando dicat inimicus meus, Prævalui adverſus eum. O lux amabilis, quomodo non diligam te potiùs quàm tenebras meas, quàm principem tenebrarum harum? niſi enim tu illuceſceres mihi, paulò minùs in inferno habitaret anima mea: niſi nubem vanitatis diſpergeres, numquid Pſal. 93. *rectum iter tenere poſſem in magno vitæ hujus pelago? neque tenere potero, niſi tu ſpes omnium finium terræ, & in mari longè aperias te mihi, & viam monſtres. Ecce, quot miſeras animas ſyrtes infernæq; charybdes abſorbent! Ecce quot erroribus & ſpe-* Gratiarum *cie recti decepti ethnici abeant, eheu! in tenebras exteriores, quia* actio. *tu lumen juſtitiæ non fulſiſti eis! mihi autem verè, verè appa-* Tit. 3. *ruit humanitas ac benignitas tua, ut abnegando impietatem & ſæcularia deſideria, ſobriè, juſtè, & piè tibi vivam, & te ſequar,* Prov. 1. *ô vita mea, aſcendamq; ſuper altitudinem terræ, ut fruſtra jaciatur rete ante oculos pennatorum: Quæ enim major humanitas,* Applicatio *quàm te Deum fieri hominem? quæ major apparere poteſt be-* ad Com- *nignitas, quàm te impuri cordis mei fieri hoſpitem? Non ut paſca-* munionē. *ris, qui paſceris inter lilia pane Angelorum, ſed cibus mihi ſias viatori, ut ſobriè vivam præclaro hoc calice inebriatus, & juſtè, ſanguine tuo mundatus, & piè amore tuo ſauciatus. Veni igitur, & vide, & perfice vineam iſtam & voluntatem, quàm plantavit dextera tua. Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Etenim anima mea ſicut paſſer invenit ſibi domum, & turtur nidum, ubi ponat pullos ſuos, nempe Altaria tua Domine virtutum. Beatus homo qui ſperat in te; in illis enim ſacrificium ſemper tibi placet ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum, & gemitus animæ quærentis te, ſed electæ & formoſæ columbæ tuæ.*

Abſit ergo, ut deinceps oculos ſtatuam declinare in terram. Cùm enim videro meas cogitationes ad terrena, ad caduca inclinare; nónne manifeſtum erit, quòd ſapientia hæc terrena ſit, animalis & diabolica? ſapientia enim quæ de ſurſum eſt, à te, Deus, lux incommutabilis, fons bonorum omnium, vocat nos à terrenis ad cæleſtia, à creaturâ ad creatorem, à tranſitoriis ad æterna. In his dilatatur animus, & guſtat quàm ſis ſuavis, ô dulcedo ineffabilis: in illis tenebreſcit, & amaritudine repletur,

nec quieſcere poteſt, quia non eſt ei quies niſi in te. Dignare ergo, Domine præcedere omnes actiones meas, fac ut omnis cogitatio
Pſalm. 26. *& operatio à te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur; & licet conſurgant adverſum me caſtra, non timeat cor meum. nónne enim certò novi, quia non patieris me tentari ſupra id quod poſ-*
Pſal. 24. *ſum, neque relinques ſine teſtimonio? Imò præcedes faciem meam, & oſtendes viam in quâ ambulem. Ad te levavi animam meam, Deus meus, in te confido, non erubeſcam, neque obſecro irrideant me inimici mei: etenim univerſi qui ſuſtinent te, non confundentur, ſed in ſæcula ſæculorum laudabunt te, & benedicent nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Amen.*

Capita nonnulla exempli gratiâ allata, in quibus deliberationis modus uſui eſſe poteſt.

Pro principibus viris in republicâ.

DE Magiſtratu, an aliquis petendus & ſuſcipiendus.
Quomodo Dei hoſtes ad illius obſequium adduci poſſint, & animæ, vel à gentiliſmo, vel hæreſi converti.
Qui ad dignitates vocandi.
Quomodo pietas promovenda, & cultus Dei in ſe & in ſubditis.
Quomodo juſtitia adminiſtranda.
Qui qualeſque conſiliarii adhibendi.
Quomodo pauperes ſublevandi.
Quomodo inimici conciliandi.
De injuriarum oblivione.
De debitorum ſolutione.
De familiæ ordinatione.

Pro ijs qui in ſecundis conſiſtunt, ac mediâ fortunâ.

An officium aliquod ſuſcipiendum.
An conjugalis ſtatus, an cælibatus eligendus.

An

An & qualiter præcipuè pietas colenda.

Qualiter familia ordinanda quoad pietatem & neceſſaria.

De liberorum educatione.

De pace cum propinquis ſervandâ.

De litibus fugiendis, & inimicitiis tollendis.

De ſumptuum moderatione & conviviorum.

De æmulatione malâ extirpandâ.

De pauperum ſingulari curâ habendâ.

Pro alijs.

Quis ſtatus eligendus, conjugalis, an Religioſus, & quis, vel quæ uxor,&c.

Quod genus artis pro vitâ tuendâ eligendum.

Quo pacto pietas colenda,& quoties confeſſio inſtituenda.

An Sodalitati nomen dandum.

An quales ſocij deligendi.

De monitore eligendo.

De eleëmoſynarum largitione,

De orationis ſtudio.

De relaxatione animi.

De B. Virginis cultu ſingulari.

Praxis in deliberatione adhibenda.

COnſidera ſemper coram Deo in luce ejus, principium cogitationum & finem, etſi maximè remotum, atque attẽde an ſis reſignatus & pacificus, hoc enim certiſſimum Dei præſentis ſignum, quia in pace factus eſt locus ejus. Plurimum certè lucis hauriet, quiſquis in cogitationibus, verbis & actionibus finem ſæpè ſcrutabitur, & quantùm à purâ intentione declinet, ceu lucidiſſimo ſeptentrione ac helice operationum noſtrarum Chriſto Iesv Domino noſtro. *Indifferẽtia in delibera-tione maximè neceſſaria. Pſal. 75. Vide quò cogitationes tendant.*

Secundò, conſilium aliorum exquire: nemo ſibi bonus medicus, nemo conſiliarius; & cùm moneat Spiritus, ne innitamur prudentiæ noſtræ; niſi illi pareamus, ſapientium ſapientiam reprobabit, qui humiles & mites conſuevit docere vias ſuas. *Aliorũ conſilio ſtãdum in proprijs.*

Tertiò, adi Venerabile Sacramentum, atque os Domini conſule, Patronoſque, maximè Angelum Cuſtodem roga & interroga de viâ bonâ.

Alius modus deliberandi. Quartò, ad reſignationem conducet, ſi fortè in alterutram partem propendeas, ut exercitio certo voluntatem in medio, & æquilibrio conſtituas. In rebus minoris momenti non eſt abſque exemplo, aperto Euangelio, vel ſimili libro explorare divinam voluntatem.

Item certas preces ad honorem Angeli Cuſtodis dicere pro lumine.

Iudicio Confeſſarij plurimum utẽdum. Sed maximè hîc valet conſilium Confeſſarii aut viri pii, quòd ſequendum tibi proponas poſt varias preces, quibus à Deo lumen illi, & tibi poſtulaveris. *Dignatus es, amantiſſime Ieſu*, ut ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ

quibus directio Sancti Spiritus exquiritur.

Pſal. 24. *Vias tuas, Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me.*

Pſal. 142. *Notam fac mihi viam in quâ ambulem, quia ad te levavi animam meam.*

Ibid. *Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.*

Actiones noſtras, quæſumus Domine, adſpirando præveni, & adjuvando proſequere, ut cuncta noſtra oratio & operatio à te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur.

Pſal. 50. *Cor mundum crea in me, Deus, & Spiritum rectum innova in viſceribus meis.*

Pſal. 138. *Proba me, Deus, & ſcito cor meum: interroga me, & cognoſce ſemitas meas.*

Pſal. 118. *Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum, quia ipſam volui.*

Actor. 9. *Domine, quid me vis facere?*

CAPVT II.

Deliberatio de perfectionis ſeu quotidiani progreſſus ſtudio, poſtquam quis in viam reverſus eſt.

HOMO. O Sapiẽtia æterna, Chriſte IESV, ſalus mea, dux meus, & dulciſſimum refugium meum, poſuiſti me in viâ hâc, qui creaſti me, & oſtẽdiſti mihi bona plurima, quæ præparaſti diligentibus te. & ecce perfe-

perfectionis veræ ſtudioſus ardet animus, ſuſpirat, & ſæpè ingemiſcit inter viarum diſcrimina ac diverticula. Oſtende, quæſo, bone Iesv, viam in quâ ambulem, quia ad te levavi animam meam: doce me in quo perfectio verè conſiſtat, in quo beatitudo hujus & futuræ vitæ. Quemadmodum enim deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. *Pſalm.142.* *Pſal.41.*

Christvs. Via lata & ſpacioſa, quam quæris, charitas eſt, de quâ mandatum primum, & maximum dedi dicens: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totâ animâ tuâ, ex totâ mente tuâ, & ex totis viribus tuis: proximum autem tuum ſicut teipſum. In his præceptis univerſa lex pendet, & Prophetæ: plenitudo enim legis eſt dilectio. In eo autem hæc dilectio, & perfectio apparet, ſi idem mecum velint homines in re omni, idemque nolint. Ex quo ſequitur, ut ſemper de me ferè cogitent, loquantur, nihil optent niſi voluntatem meam fieri, & me qui ſum exemplar omnis perfectionis, imitari. Hi in pace ſummâ, & tranquillitate meæ ſeſe providentię committunt, omniaque juſta judicia mea arbitrantur, quæ proinde verè dicuntur juſtificata in ſemetipſa. Hujuſmodi numquàm queruli, numquàm triſtes, ſemper in me Domino ſuo gaudentes. *Hæccine vera, &c.* ut ſup.pag.7. *Matth 22.* *Rom.10.* *In charitate ſit a perfectio.* *Pax perfectorum.* *Pſal.18.* *Quales ſunt perfecti.*

Homo. Sed ardua res eſt perfectio, laborioſa, & longi temporis; quis ad eam, Domine Iesv, pertingere poterit?

Christvs. Fili mi, ſi paululùm laboràris, atq; in ſincerâ mortificatione & oratione: non quantũ filij hujus ſæculi deſudant; ſed vel pro ſextâ parte; certè in perfectorum meorum numero eſſe poteris. Modicum, ajebat Eccleſiaſtes meus, laboravi, & inveni mihi multam requiem. Et ſi ſtrenuè, non deflectendo ad dexteram, vel ſiniſtram, perrexeris; ſpatio brevi te ad perfectionem adducam: ſicut in brevi, multos etiam pueros *Eccleſ.51.* *Brevi quis poteſt eſſe perfectus.*

 & puellas

& puellas, virgines duodennes ad ſinceram charitatis perfectionem promovi. verè enim dicitur de ijs, quòd in brevi expleverint tempora multa. vin' eos imitari? *Surge propera*, ut inf. pag 174. Vel *Haccine vera*, ut ſuprà pag. 7.

Sapient. 4.

Pſalm. 142. HOMO. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Ioan 6. *1. Corint. 9.* CHRISTVS. Audi verba mea, quia ſpiritus & vita ſunt. Et beatus eris, ſi audieris me, & ambulaveris in præceptis meis. ecce metam propoſitam noſti; omnes enim in ſtadio curritis, ſed unus accipit braviũ; omnes imitatores eſtis, ſed unus palmam refert; omnes diſcipuli mei, & unus lauream evincit. quis verò ille? niſi qui omnia opera ſua perfectè facit, ſe vincit, animo ſuo imperat. is enim velut in viâ rectam tenet ſemitam, alius obliquis viis vix tandem ad metam pertingit. Túne amico ſuaderes cùm viam, domum, vxorem, agrum, hortos, cibum, potum bona habere poſſit, vt deteriora eligat? viam, domum, veſtem, omniaque perfecta relinquat, imperfecta verò ſibi ſumat? & vide, precor, an tu non optima & perfecta in omnibus eligas, præterquam in animâ tuâ, omniaque te excepto optima eſſe velis.

Omnia opera perfectè obeunda.

HOMO. Utinam, Domine, homines ſaperent, & intelligerent, & noviſſima providerent! ſed quanta, Deus bone, hîc inſipientia hominis eſt. Si enim animã bonam haberet, omnia bona forent; etſi verò univerſum mundum lucraretur, & animæ detrimentum faceret, quid ei prodeſſet? uti enim te diligentibus omnia in bonum, ita verè te non diligentibus, & malis, omnia in malum cooperantur.

Perfectio vitæ quærenda eſt. CHRISTUS Et quid quæſo eſt cauſæ, cur benè habitare, ſanus eſſe, edere, bibere, dormire, ire, loqui, operari, pingere, ludere cùm poſſis, id non negligas; cũ bene vivere, orare, mihi placere potes, id pro nihilo ducas? cujus odio facis? mei, an tui? cujus gratiâ? meâ, an

hoſtis

hoſtis tui? te conſule, te judicem & arbitrum ſtatue. Quanta, putas, triſtitia eum invadet cùm ad vitæ hujus exitum venerit, qui ſomniculosè profectum ſuum curat, & ſalutem: quod unum agere debuerat; præſertim qui diligenter cætera omnia præter ſalutem ſuam procurat?

Creſcendum in perfectione.

Homo. Quid reſpondebit tunc miſero mihi conſcientia mea? Nónne vixiſſe, & vix creviſſe me erubeſcam? cùm juſtorum ſemita quaſi lux ſplendens creſcat uſque in perfectum diem; imò forſitan facta erunt noviſſima pejora prioribus. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7. *Prov. 4.*

Primus fervor non deſerendus.

Christus. Nónne id perſæpe contingit, ut primò manum ad aratrum ponens gnavus & ſtrenuus ſit homo, & deinde reſpiciens avertatur à me? O quàm rara avis eſt, qui eundem ſpiritum, quem initio converſionis conceperat, ſervet, & augeat uſque in diem adventus mei!

Homo. Ah, Domine, quid in judicio dicturi ſumus, ſi, quanto diutiùs in perfectionis & virtutis ſcholâ fuerimus, Sacramenta frequentaverimus, eo imperfectiores, eo minùs mortificationis, humiliationis, reſignationis ſtudioſi deprehenſi fuerimus? tunc coram orbe terrarum parebit induſtria ſingulorum, confundeturq; qui ſapiens fuerit in oculis ſuis, & ſtultus apparebit. O quantum ingemiſcet tunc tepidus & otioſus diſcipulus tuus, quem tot exemplis docuiſti, ut eſſet mitis & humilis corde! erubeſcet enim vehementer coram orbe terrarum, quòd te magiſtrum ſequi & ducem contempſerit. *Haccine firmâ fide*, ut ſup. pag. 7.

Sanctorum fervor.

Christus. Lætabuntur verò Sancti, qui perfectionem, id eſt, beatitudinem, tanto ſtudio hîc ſectati fuerunt, ita ut parentes, liberos, animam ſuam abnegarēt, ne declinarent ab eo, quod perfectionis eſſe judicabant: ſed ſemper ad majorem mei gloriam collimarēt, & ad id quod magis mihi placeret. Imò Tereſia mea etiam voto ſe obſtrinxerat, facturā ſe quod perfectius

judica-

judicaretur. Hi veri filij mei ſunt, quorum cibus & omnis delectatio eſt facere voluntatem Patris mei & meam: certamen nullum inter eos, niſi de humilitate, abſtinentiâ, charitate. quàm pulcra lucta! quàm glorioſa victoria! Minimè certè bonus eſt, qui melior eſſe non vult, & ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam deſinis eſſe bonus, qui enim mollis eſt & diſſolutus in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis. Quantopere autem hi mihi diſpliceant, per Apoſtolum meum teſtatus ſum dicens, utinam frigidus eſſes, aut calidus! ſed quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo. Hæc igitur verba mea expende, & quàm mihi, ac curiæ meæ ſpectaculum ſit acceptum videre ſtrenuum militem inſtar Davidis cum Goliatho decertantem, aut curſorem in ſtadio cæteros longè poſt ſe relinquentem.

Bern. ep 91. *Non proficere deficere eſt.* *Prov. 18.* *Tepiditas Deo odioſa.* *Apoc. 3.*

Credo tibi, ut ſup. pag. 7.

HOMO. In his certè animabus complacet tibi Deus meus, & in viâ mandatorum tuorum currunt, quia dilataſti cor earum. Aſſumunt pennas ut Aquilæ, volant & non deficiunt; etenim nunquam ſine pœnâ ſunt vitia, nunquam ſine præmio virtutes, & rerum honeſtarum precium in ipſis eſt. Sicut enim eos Domine, qui te triduo ſuſtinuerunt, paviſti in deſerto; ac filios Iſraël mannâ cæleſti, quod omne delectamentum in ſe habebat; ita ſanctos tuos fervidos conſolatus es, & de petrâ mortificationis exierunt illis aquæ dulciſſimæ, & aquæ amaræ per lignum crucis factæ ſunt ſuaves. Et verò nónne præcepiſti nobis dicens: Eſtote perfecti, ſicut Pater veſter cæleſtis perfectus eſt? Numquid & per Apoſtolum tuum Petrum ſic monuiſti: in omni converſatione ſancti ſitis, quoniam ſcriptum eſt: Sancti eritis, quoniam ego ſanctus ſum. Et rurſum per Jacobum mandas, ut ſervi tui ſint perfecti, & integri, in nullo deficientes. Quid ad hoc reſpondebo

Eſaiæ 40. *Virtus ſemper præmiũ habet.* *Boët. de conſol.* *Fervidorum ô quanta ſolatia!* *Matth. 5.* *Perfectio nobis mandata.* *1. Petr. 1.* *Iac. 1.*

debo tepidus, & iners? An credo hæc eſſe mandata tua, & gravia non eſſe? An ignoro perfectionem beatitudinem hujus & æternæ vitæ continere?

Christus. Hæc omnia ſæpè verſa, quamque brevis vita, & certaminis tempus, quantumque præmium parârim diligentibus me. Attende ad beneficia particularia N. quæ contuli tibi. His certè dilecti mei incitati ceſſare numquàm poterant, quìn quibus poſſent modis placere mihi totis viribus conniterentur. *Vita brevis & labor: præmium æternum, & piget ſequi?*

Homo. Et quid ego tibi, Deus meus, quid ego retribuam tibi pro omnibus quæ retribuiſti mihi? *Pſalm. 115.* utinam invenire queam hanc gratiam in oculis tuis, ut quidquid tuæ Majeſtati gratum cognovero, id ſicut omninò tuâ gratiâ volo, ita promptè exequar.

Christus. Finge duos eſſe Regis filios; atque unum ex his nihil omittere eorum quæ vetat Rex, eique moleſtiam afferunt, niſi ſub pœnâ capitis mandatum ſit: alterum verò nec minimum quidem nutum præterire: quàm diſpari, putas, hi loco eſſent? & utrum Rex plùs diligeret? Tu verò ratiocinare, & inſpice utri ex his ſimilis ſis, & quàm turpe ſit ob vilem voluptatem perfectionis ſemitam deſerere, id eſt, felicitatem ſummam, ac gaudium hujus vitæ. non *1. Theſſ. 4.* voco enim vos in immunditiam, ſed in ſanctificationem, ut guſtetis & videatis quàm ſuavis ſum ijs, qui me diligunt: quàm magna multitudo dulcedinis meæ, quam præparavi illis. loquantur & narrent vobis Sancti mei, quanta fecerim illis: quàm dulce fuerit illis abſynthium mundi deſeruiſſe. & torrentem voluptatis delibare, quo jam inebriantur in domo Patris mei. Verùm non propterea ſolùm adhærere mihi bonum exiſtimabant, ſed charitate pleni & illuſtrati, videbant quàm juſtum eſſet ſervire mihi corde perfecto: & erubeſcebant,

beſcebant, ſi quando cernerent promptiùs meliuſque dæmoni quàm mihi ſerviri. O quomodo vrgebat eos charitas mea! requiem non capiebant, fugiebat ſomnus ab oculis eorum, ſolliciti ambulabant coram me, ut uni mihi placerent: ibant de virtute in virtutem, creſcebat eorum ſemita quaſi lux ſplendens, & cùm omnia feciſſent, dicebant, Servi inutiles ſumus, quod debuimus facere fecimus; & infinita quæ tibi, Domine Deus, Rex regum debentur, omiſimus.

Luc. 17.

HOMO. Imperfectum noſtrum viderunt oculi tui: operi manuum tuarum, quæſo Domine, porrige dexteram, & ſuſcipe hoc deſiderium meum; cupio enim amare te toto corde, & ſanctis inſpirationibus tuis, atque conſilijs obedire. Suſcipe hoc deſiderium meum, ſicut incenſum in conſpectu tuo. Sacrificium hoc veſpertinum, & ſerotinum obſecrationis meæ ne deſpicias pro infinitâ miſericordiâ tuâ. Dignus es. Domine, accipere laudem, & gloriã, & honorem à me creaturâ tuâ. Dignus es, ut in nomine tuo omne genu flectatur, & omnes ſerviant tibi in ſanctitate, & juſtitiâ omnibus diebus vitæ ſuæ. O quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?

Pſalm 54.

Exercitium pro perfectionis ſtudio.

Cant. 2. Chriſtus invitat animam ad perfectionem.

CHRISTUS. *Surge, propera, amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni; jam enim hiems tranſijt, imber abijt & receſſit, flores apparuerunt in terrâ noſtrâ, tempus putationis advenit, vox turturis audita eſt in terrâ noſtrâ, ficus protulit groſſos ſuos, vineæ florentes dederunt odorem ſuum; ſurge amica mea, ſpecioſa mea, & veni, columba mea, in foraminibus petræ, in caverna maceriæ.*

ANIMA. *Audivi, dulciſſime Ieſu, vocem tuã; ſonuit illa in auribus cordis mei: poſtquam abijt hiems peccatorum meorum, & invitas me ut ſequar te, quẽ diligit anima mea. Sed indica, quaſo, mihi ubi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium meorum.* T*e enim ſolum ſequi & imitari opto,*

quia

quia ſalus mea tu es. Quis verò me ſeparabit à charitate tuâ, à perfectionis ſtudio? tribulatio, an anguſtia, an ſames, an ſitis, an creatura aliqua? Aſcendam in arborem ſycomorum, & calcabo mundi vanitatem cum Zachæo, ut videam te, ô exſpectatio ſæculorum! aſcendam in palmam, & apprehendam fructus ejus, ingrediar ad plenitudinem legis dilectionem perfectam. JESU *bone, quàm parvus mihi erit labor! quàm longa quies! quàm ſuave erit ſequi te, Domine! non habet amaritudinem converſatio tua; ſed dulcedinem ſummam imitatio tua. Ecce enim tu pulcer es, dilecte mi, & decorus: oſtende mihi faciem tuam, in quam deſiderant Angeli proſpicere, & ſufficit mihi. Sed eheu! quid eſt, Domine, quod deſideria mea & perfectionis ſtudium moratur? Ecce, ecce Domine, NN. & fieri poteſt, ô* JESU, *ut impediant iſta me, quo minùs ſequar te, quo minùs guſtem quàm ſuavis ſis, quo minùs dulcis ſit fructus tuus gutturi meo?*

Deſideriū perfectionis. Actus charitatis. Contemptus mūdi. Cant. 7. Deſideriū imitationis Christi. Cant. 1.

Moneat & moveat me ſaltem ſæcularis cupiditatis exemplum: quem enim ambitioſum vidimus aliquando contentum adeptis dignitatibus ad aliam non anhelare? ſic & curioſi cujuſque non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Quid eorum qui avaritiæ ſerviunt, aut amatores ſunt voluptatum, ſeu vanas ſectantur laudes? nónne & ipſorum inſatiabilia deſideria arguunt me negligentiæ & tepiditatis? Pudeat certè ſpiritualium bonorum nos minùs cupidos inveniri. Erubeſcat anima mea converſa ad te Dominum meum minori affectu ſectari juſtitiā, quàm iniquitatem anteà ſectaretur. Pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem, & minori ſtudio ſalutis acquirere, quàm perditionis augmentum. Nam ut omnes, ſimus inexcuſabiles in via vitæ; quo citiùs, eo faciliùs curritur, & leve tuum onus, quo creſcit ampliùs, portabilius eſt. Quid reſpondebo tibi? tantíne mihi eſt miſerum eſſe, & tot imperfectionibus obnoxium? tanti vanitas univerſa, ut perfectus & beatus eſſe nolim, & tuus eſſe ac tibi adhærere? In lectulo meo & voluptate mea quæſivi te, & non inveni: ſurgam & circuibo civitatem per vicos & plateas, quæram te quem diligit anima mea. Quæſivi te, & non inveni; non inveni requiem meam, non inveni ubi requieſceret pes meus, nō inveni in animâ meâ in quo requieſceres.

Bernard. epiſt. 233. Cur te filiū lucis non docet filius ſæculi?

O quàm ſuave ſervire Deo!

O quanta quies ferventis animæ!

Trahe

Cant 1. Pſalm.55. Proteſtatio ſeu propoſitum emẽdationis.

Trahe me, quæſo, poſt te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. Ecce enim profiteor hodie coram te Domine, qui eripuiſti animam meam de morte, & pedes meos à lapſu, ut placeam tibi. In æternum non declinabo à mandatis tuis: expoliavi me tunicâ meâ, quomodo induar illâ? lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos? ſed ibo de virtute in virtutem, donec videam te Deum deorum in Sion, & habitem in domo tuâ omnibus diebus vitæ meæ.

Præparatio ad Communionẽ.

Et quidni deſiderem habitare in domo tuâ cùm omni die pro infinitâ benignitate tuâ paratus ſis declinare in domum meam ad manendum ibi? Hæc me cura ſollicitum perpetuò habere deberet, & ſtimulare ut anima mea, ô JESV, *tibi domus eſſet veſtita auro charitatis, & omni lapide precioſo ornata. Verùm cùm omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum ſit à te patre luminum, aperi, obſecro, manum tuam, & imple animam meam benedictione. Riga, obſecro, hæc perfectionis deſideria, & vineam iſtam, quam de Ægypto tranſtuliſti, ut ex eâ bibas vinum in lætitia, neque pro uvis reddat tibi labruſcas, ſed fructum reddat trigeſimum, imò ſexageſimum, imò centeſimum in tempore ſuo, Amen.*

Praxis perfectionis acquirendæ.

PRIMÒ, vide quem gradum virtutis habeas: ut verò id noveris, vel Albertum Magnum, vel D. Bonaventuram conſule; eoque cognito, ſtatue tibi metam, ſeu gradum aliquem, ad quẽ certo tempore mágno conatu contendas, neque requiem capias, aut deſideres ſomnum oculis tuis, donec illũ adſecutus ſis. Gradus virtutis commodè tres definiuntur, quorum primus eſt deſiderium ardens. Secundus, efficax proſecutio. Tertius, ejuſdem cum facilitate & gaudio executio. Ex his alios faciè colliges, & conſtitues, ut enim quæque virtus varios actus habet, faciliores alios, alios difficiliores, ita varij gradus aſſignari poſſunt. Ita charitatis gradus infimus eſt diligere amicum à quo amaris; ſecundus etiam inimicum propter Deum; Tertius inimicum beneficijs ſuperare. Sic ait D Bonaventura. Gradus eſt charitatis, cùm aliquis utilitatem amici cum proprio lucro quærit: altior quando eam cum damno rerum ſuarum: altiſſimus, cùm bonum amici etiam propriá morte quærit, majorem enim charitatem nemo habet, quàm ut animam quis ponat pro amicis ſuis. Et ſic de cæteris.

Opuſc. de gradibus virtutum. Ioan.15.

Secundò,

Secundò, præterea utile erit, Angelo Cuſtodi, aut Patrono dedicare talem conatum, ſeu tui victoriam, ut ſic præſidium eorum impetrare valeas, & vitium ejuſmodi exſtirpare. Ad hoc hortabatur omnes D. Chryſoſt. dicens: Obſecro igitur vos omnes, ut unuſquiſque, ſi non anteà, jam operam det, ut vitium, quod affectiones ſuas magìs interturbat, ex animâ exſecet, & piâ cogitatione, quaſi ſpirituali quodam gladio utens, ſeipſum ab affectionibus liberet. *Pij conatus noſtri Angelo cuſtodi, aliíve Patrono commendandi. Homil. 1. in Geneſ.*

Tertiò, examen particulare ad hanc plurimùm conducit, ejuſque regulæ. *Examen particulare.*

Quartò, reddere rationem profectus ſui confeſſario, aut ſuperiori à Sanctis ſum fructu uſurpatum fuit.

Quintò, ſoliti erant etiam complures olim certum genus pœnitentiæ aſſumere, donec de aliquo vitio triumphaſſent, atque id ubi aſſecuti erant, ſolenni aliquo die quotannis beneficium illud recolebant, ſicut moris eſt de urbe obſidione liberatâ vel hoſte ſuperato, vel victoriâ partâ gratam memoriam recolere. *Pœnitentiarum uſus.*

Sexta praxis eſſe poteſt, examen ſuarum imperfectionum accuratum habere velut rationes debitorum ſuorum, quæ hoc pacto paulatim diſſolvere conetur.

Septima. Valdè conducit actiones omnes ſuas ordinare, atque illum ordinem & modum ſibi præſtitutum ſtudioſè ſervare. *Actiones ordinandæ.*

Octava, Magnoperè etiam juverit vitare minima; qui enim contemnit modica, paulatim decidit; & qui minimis intendit, facilè Dei gratiâ majora devitat. *Vita minima.*

Nona praxis ſit: Diligentiſſimè cavere ne quis alteri ſe præferat, & proximum dijudicet; id enim tum evenire ſolet, uti multorum experientiâ compertum eſt, ut in quo quis alium judicat, in eo ſeipſum condemnet. *Dignatus es, &c.* ut ſup. pag. 10. *Humilitatem ſerva.*

JACULATORIÆ.

SIc currite, ais Domine, ut comprehendatis, trahe nos poſt te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. 1. Cor. 9.

Venite, aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis ejus. Iſaiæ 2.

Ego dixi, nunc cœpi. Perfice quæſo greſſus meos in ſemitis tuis. Pſalm. 76.

Beatus vir, cujus eſt auxilium abs te, aſcenſiones in corde diſpoſuit: in valle lacrymarum, in loco quem poſuit. Pſalm. 83.

QVINTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

1.Theſſ.5. In omnibus gratias agite: hæc eſt enim voluntas Dei.

IMO omni tempore maximè in Meditatione & poſt eam Deo A *gratias age pro innumeris ejus in te beneficiis,* B *creatione,* C *redemptione,* D *Sacramentis,* E *dono orationis,* F *virtutibus,* G *ſanctis inſpirationibus. Attende, & gratias Deo age, quòd præſidio* H *boni Angeli adverſus* I *dæmonis inſidias te tueatur:* K *à tot periculis, morbis, lanienis, latrociniis, ruinis, aquæ, igniſq; injuriis cuſtodiat. Quid verò pro tot beneficiis Deo rependes? gratias Deo age, maximè quòd adeò longâ patientiâ te tolerârit, qui aliàs fueras cum dæmonibus & impiis* L *periturus. Igitur* M *cor tuum eructans Dei laudem ad perfectionem anhelet, & in eo, ejuſq; voluntate ſolam quietem eſſe ſciat, & conquieſcat.*

XXVI

CAPVT III.

Exercitium de gratiarum actione.

SVPERIORI capite habes de perfectionis ſtudio adhortamenta, & exercitia. Nunc verò ſubjiciam alia quatuor, quibus ad profectum judicio Sanctorum juvari poteris. Primum inter hæc locum obtinet gratiarum actio, ſicut enim ingratitudo fontem obſtruit gratiarum, ita gratiarum actio eam nobis copioſiorem facit, & uberiùs eum in nos derivat.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te in conſpectu Dei, & curiæ illius: magnoque deſiderio, verecundè tamen, accede ad choros Sanctorum Deum laudantium.

PRÆLVDIVM II. Pete à Domino, ut det tibi gratiam, ut gratias agere poſſis; à curiâ verò illius, ut tuas laudes ſuis conjungi non dedignentur.

PVNCTVM I. Conſidera primò quid ſit homo, quòd Dominus ejus ſit memor, & quid tu ſis. Secundò, quis quantuſque Deus, qui nobis tot tantaque confert bona. Tertiò, quomodo omnia, quæ in cælo & in terrâ ſunt, dona ſint Dei, & quanto affectu ea dederit, quàm ſincero: omnia enim non propter ſemetipſum fecit, ſed pro te, ô homo. Quartò, quid pro eo petat, unam ſcilicet gratitudinem. Quintò, quàm indignum undique tot beneficiis obrui, & uſque in delicias amari, & ingratum eſſe; neque hoc tantùm, ſed pro beneficiis & bonis rettibuere mala. Sextò, attende nihil eſſe quod ita hominibus diſplicear, atque eos de quibus benè meriti ſunt ingratos experiri, ut vulgò dicatur: Ingrato homine terra nil pejus creat. uti verò hominibus, ita Deo. Audi Bernardum: Ingratitudo, ait, inimica eſt animæ, exinanitio meritorum, virtutum diſperſio, beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus urens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, fluenta gratiæ. Ergo in viâ virtutis & progreſſu, hanc ſtudioſiſſimè

Ingratitudo hominis deteſtanda.

Serm. 51. in Cant.

cave, & deteſtare. Etſi enim nunquam non Dei gratiâ humiliter imploranda ſit, tamen quia vel maximè initio converſionis & profectus gratia Dei neceſſaria eſt, ne quis reſpiciat retrò, hæc gratitudine ſervanda & augenda eſt.

Hæccine firmâ fide credo, ut ſup. pag. 8.

Pro quibus agenda gratia.

PVNCTVM II. Conſidera pro quibus beneficiis gratias agere debeas, nempe Primò, pro iis quæ Capiti & Patri noſtro Chriſto JESV, humanitati ejus collata. Secundò, B. Virgini Matri noſtræ. Tertiò, Angelis quos ad cuſtodiam noſtram dignatur Dominus deputare. Quartò, Sanctos quos Patronos noſtros eſſe vult & duces in viâ. Quintò, juſtis. Sextò, peccatoribus. Septimò, Eccleſiæ toti. Octavò, tibi.

Quæ beneficia conceſſa humanitati Chriſti.

Secundò, percurre potiſſima beneficia illis, tibique collata, & pro illis gratias age, pro donis Chriſti Domini noſtri humanitati conceſſis, Primò, quòd conjuncta ſit verbo divino; Secundò, caput ſit Angelorum & hominum; ſitque Tertiò, in eo omnis plenitudo gratiæ, ſapientiæ, ſcientiæ & ſanctitatis,

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Quæ B. Virgini.

Secundò, pro iis quæ conceſſa B. Virgini, quòd mater ſit Dei; Secundò, abſque macula ullius peccati; Tertiò, donata gratiâ maximâ; Quartò, maximâ gloriâ ſuper omnes Sanctos, & Angelos Dei exaltata.

Quæ Angelis.

Tertiò, pro iis quæ conceſſa Angelis, pro eorum creatione, electione, & perſeverantiâ, gloria, & officii dignitate.

Quæ Sãctis.

Quartò, gratias age ob beneficia Sanctis collata, quòd ad perfectionem eos vocârit; Secundò, tot virtutibus ornârit; Tertiò miraculis honorârit; Quartò, gloriâ cumulârit; Quintò denique, quòd eorum interceſſione plurima conceſſerit.

Quæ juſtis.

Quintò, gratias pro iis age, quæ juſtis largitur, ſiquidem ſuſtinet eorum imperfectiones, purgat, illuminat ſcientiâ, accendit charitate, à malo retrahit, & tribulationibus

tionibus eripit,& felicem mortem concedit.

Sextò, gratias age pro peccatoribus; Primò, quia eos ſuſtinet; Secundò, vocat eos benignè ad gratiam; Tertiò, largitur temporalia; Quartò, in morte ſalutem donat. *Quæ peccatoribus.*

Septimò, pro beneficiis collatis in Eccleſiam, quòd ea Chriſtum habeat pro capite & ſponſo; Secundò, à Spiritu ſancto gubernetur; Tertiò, ſola certam & veram habeat doctrinam; Quartò, Sacramenta; Quintò, jucundam Ordinum varietatem. Poſt ſingula hæc capita recitare poteſt Canticum, *Benedicite omnia opera*, &c. *Quæ Eccleſia.*

Octavò, pro beneficiis tibi ſimiliter, quaſi ſoli conceſſis gratias age; pro beneficio creationis, naturæ, fortunæ, & maximè incarnationis, redemptionis, & dono gratiæ, fidei, ſpei & charitatis, orationis, &c. quòd Angelum cuſtodiæ tuæ Deus deputârit: Angelis enim ſuis mandavit de te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. neque tantùm dedit tibi, & hominibus ſingulis; ſed & Provinciis, Religionibus, Collegiis, Prælatis, ut illi nos gubernent ſecundùm ſuam ſanctiſſimam voluntatem. Expende valdè, Primò, gratiam Baptiſmi, pœnitentiæ & vocationis; Secundò, quàm multi perierint, te ſalvo, priuſquàm ad Baptiſmum venirent, quàm multi poſt illum à pœnitentia ſubitâ morte excluſi. Attende etiam quàm multa adverſa ſint in hoc mundo, & quot occaſiones operum miſericordiæ, & tot videbis, quot miſeriis benigniſſimus Deus te liberârit. Tertiò, invita omnes Angelos ſanctos, & omnes denique creaturas, ut tecum laudent Deum pro immenſis beneficiis, quæ immerenti præſtat. Quartò, offer illi cor tuum, & omnes actiones, verba & opera gratiſſimo animo. *Series beneficiorum in ſingulos homines.* *Pſalm. 90.*

Benedicite omnia opera, &c. vel *Hæccine firmâ fide credo*, ut ſup. pag. 8.

PARS II. Conſidera quantas gratias Deo pro dono orationis agere debeas. Siquidem per orationem om- *Quæ beneficia continentur in*

dono orationis. nia ad nos dona derivari voluit: neque tamẽ oratione noſtrâ indiget Deus, ſed eam ad multiplicem utilitatem convertit. Oratio enim, ut ait D. Bonaventura, non eſt cauſa beneficentiæ ejus, ſed via, vt etiamſi non propter illam, tamen ſine illâ noſtri, non miſereatur. Secundò, quòd per eam liceat cum Deo colloqui, &c. quoties libet, ad thronum tantæ majeſtatis admitti. Tertiò, propter effectus orationis. Primò enim iram Dei placat. *Exod.* 32. Oravit Moyſes, ait Sciiptura, Dominum, & placatus eſt. Secundò, impetrat peccatorum veniam juxta illud; *Matth.* 18. Omne debitum dimiſi tibi quia rogaſti me. Tertiò, à *4. Reg.* 14. periculis liberat, & malis, ut patet in Ezechiâ, qui Sennacherib oratione fugavit, & delevit. Quartò denique omnia impetrat corporalia & ſpiritualia: quid ergo utilius? *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

PARS III. Conſidera, quanta ſit liberalitas Dei erga nos, qui tam facilè, unico ſæpè verbo rogantibus nobis tanta concedit, ut patet in plurimis Sanctis; & quàm ingratum illi, quòd ſæpè non libeat gratias agere, & exercitia pietatis obire, & cum eo loqui, id eſt, orationem debitè facere, & ad perfectionem ire: vide quàm amanter invitet ipſe dicens: Omnis qui petit accipit, qui quærit invenit, & pulſanti aperietur. Secundò, quãta benignitas ejus, quòd tales, tam diſtractas orationes etiam non refugiat ipſe Deus optimus maximus. Tertiò, quòd pro ſuâ paternâ curâ nobis deneget, quæ noxia judicaverit, & in tempore opportuno exaudiat. An enim fallere poteſt qui dixit: Omnis qui petit, accipit; & qui quærit, invenit; & pulſanti aperietur? Imò beniġniſſimè addit dicens: Quis eſt ex vobis homo, quem ſi petierit filius ſuus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut ſi piſcem petierit, numquid ſerpentem porriget ei? ſi ergo vos, cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filiis veſtris; quanto magìs Pater veſter, qui in cælis eſt, dabit bona petentibus ſe?

Liberalitas Dei & hominum ingratitudo.

Matth. 7.

Credo tibi, ô æterna veritas, ut ſup. pag. 7.

Canticum

Canticum JESV filii Sirach.

CONFITEBOR *tibi Domine rex, & collaudabo te Deum ſalvatorem meum. Confitebor nomini tuo: quoniam adjutor & protector factus es mihi, & liberaſti corpus meum à perditione, à laqueo linguæ iniquæ, & à labiis operantium mendaciũ, & in conſpectu aſtantium factus es mihi adjutor. Et liberaſti me ſecundùm multitudinem miſericordiæ nominis tui à rugientibus præparatis ad eſcam, de manibus quærentium animam meam, & de portis tribulationum quæ circumdederunt me: à preſſurâ flammæ quæ circumdedit me, & in medio ignis non ſum æſtuatus: de altitudine ventris inferi, & à linguâ coinquinatâ, & à verbo mendacii, & à rege iniquo, & à linguâ injuſtâ. Laudabit uſque ad mortem anima mea Dominum, & vita mea appropinquans erat in inferno deorſum. Circumdederunt me undique, & non erat qui adjuvaret. Reſpiciens eram ad adjutorium hominum, & non erat. Memoratus ſum miſericordiæ tuæ Domine, & operationis tuæ, quæ à ſæculo ſunt: quoniam eruis ſuſtinentes te Domine, & liberas eos de manibus gentium. Exaltaſti ſuper terram habitationem meam, & pro morte defluente deprecatus ſum. Invocavi Dominum patrem Domini mei, ut non derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore ſuperborum ſine adjutorio. Laudabo nomen tuum aſſiduè, & collaudabo illud in confeſſione, & exaudita eſt oratio mea. Et liberaſti me de perditione, & eripuiſti me de tempore iniquo. Propterea confitebor, & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.* Eccli. 51.

Praxis ad gratias Deo datori agendas.

PRIMA. Præter eas, quas variis locis habes, ea eſſe poterit, ſcripto colligere Dei in te beneficia particularia, eaque verbis affectu plenis deſcribere, atque ita Davidem & Prophetas imitari, quibus ſolemne erat, poſt acceptum aliquod beneficium ſingulare, de eo carmen ac canticum componere. Diſce, ait Bernardus, in referendo gratiam non eſſe tardus aut ſegnis, diſce ad ſingula dona gratias agere, diligenter conſidera, quæ tibi apponuntur, ut nulla Dei dona debitâ gratiarum actione fruſtrentur. Etſi autem gratitudo magis operibus, quàm *Catalogum fac beneficiorum ſingularium* *Bernard.*

verbis ſit oſtendenda, tamen gratiſſimum Deo, ſi ob beneficia eum ſæpè laudemus, eaque meditemur. In ſingulis verò conſideranda ſunt quinque; Primò infinita dignitas largitoris; Secundò, infinita charitas; Tertiò, beneficii excellentia; Quartò, vilitas abjectioque noſtra; Quintò, infinita Dei liberalitas.

In ſingulis Dei beneficiis quinque obſeruanda.

Utque gratiæ ritè agantur, rogandi beati illi ſpiritus; ut, quia ſatis dignas agere gratias non poſſumus, nos juvare dignentur. Deinde omnes creaturæ invitandæ, muneraque viciſſim offerenda: Primum eſt, Dominum pro tuo Deo ac Domino agnoſcere, ut Jacob: Si, inquit, fuerit Deus mecum, & cuſtodierit me in viâ per quam ego ambulo; erit mihi Dominus in Deum. Quò pertinet, facere decretum, numquam ſibi aliquid tribuendi, cùm illi omnia oporteat, qui in omnibus omnia operatur. Secundum, ſtatuere Deo gratis, & non tui commodi causâ, ſervire. Tertium, offerre ei omnia opera tua, labores, & te totum, ad omnia, quæ ſapientiæ illius æternæ, & paternæ providentiæ viſa fuerint, proſpera & adverſa. Sic præcinit regius Propheta dicens: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem, ait, ſalutaris accipiam, (et ſi amatum) & nomen Domini invocabo. Vota mea Domino reddā, (etiam cum ipsâ vitâ) quia preciosa in conſpectu Domini, mors Sanctorum ejus: quia ſcilicet ſibi, & mundo moriuntur.

Geneſ. 28.

Quo pacto grati Deo eſſe poſſimus

Pſalm. 115.

Secunda. Quemadmodum verò recogitamus annos præteritos in amaritudine animæ noſtræ, ita pro graviorum peccatorum remiſſione, quorum ſervitute durâ liberati ſumus, gratias agere oportet, & pro infinitâ bonitate Dei erga nos, ſimul conteri de malitiâ noſtrâ: ac exultare in Domino, quia juſtitia ejus & pax oſculatæ ſunt, veritas & miſericordia obviaverunt ſibi. Immò aliquod opus pium, quaſi in compenſationem, & gratiarum actionem Domino retribuere convenit.

Pro graviorum peccatorum remiſſione agēdæ gratiæ.

Tertia. Quoties aliquod à Deo beneficium accepimus, quia retribuere ei nihil poſſumus, proximo in eodem genere, ſiquìdem id fieri poteſt, conferamus. Ideò decimas omnium, quæ poſſidebant Iſraëlitæ, ſibi Dominus tribui volebat, & primogenita conſecrari. Imitare, & anima tua, quæ benedicit, impinguabitur. Ad locum enim, unde exeunt flumina gratiarum, revertuntur ut iterum fluant.

Pro accepto à Deo beneficio, proximo aliquod reddendum.

Prov. 11.

Dignatus es, &c. ut ſup. pag. 10.

JACV-

Conuerti pedes meos in teſti monia tua.
Ibunt de virtute in virtutem

XXVII

JACVLATORIÆ,

CVm Deo tam ſit accepta gratitudo, viri ſancti ac Prophetæ nullâ in re magis, quàm gratiarum actione ſe exercuiſſe videntur; hinc totis pænè pſalmis hoc unum David agit: accipe tamen aliquot verſiculos tam ſancto gratitudinis exercitio accommodatos.

Sit nomen Domini benedictum in ſecula: ante ſolem permanet nomen ejus. Pſalm. 71.

Magnificate Dominum mecum & exaltemus nomen ejus in idipſum Pſalm. 33.

Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, totâ die magnitudinem tuam. Pſalm. 70.

SEXTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Examina defectus tuos; & vitio exſcindendo, ac virtuti plantandæ incumbe.

T*Vam ſæpè, qui perfectioni ſtudes,* A *excute conſcientiam, ab eaq́ue* B *rationem exige coram* C *Chriſto judice. pone tibi ob oculos* D *Dei præcepta,* E *regulaſq́ue tuas. vide ut te* F *dæmon accuſet, quamq́ue parum* G *boni egeris; proculca* H *peccatum, & quemadmodum id fugias vide: mox deinde infelicem peccati* I *arborem, cujus fructus mors eſt, exſcinde ſancto ac firmo propoſito, & novam* K *virtutem inſere. Tum* L *oppugna* M *vitium illud peculiari curâ & examine, illud inquam vitium quod te præcipuè in* N *decalogi,* O *regularumq́ue tuarum obſervatione, id eſt in viâ Dei retardat. Invigila in omnem victoriæ* P *occaſionem, & adverte primum virtutis gradum eſſe moleſtiſſimum, ſecundum faciliorem, tertium facillimum.*

CAPVT IV.

De Examine generali & particulari.

INTER alia pietatis exercitia, quæ ad profectum vel maximè conducunt, eſt crebrò conſcientiam diſcutere, & ſui examen inſtituere. De hoc dicere poſſumus: ſi noſmetipſos judicaremus, non utique judicaremur à Domino. Examen autem hoc generale facito tanquam ſi coram Deo & Angelo ac dæmone te accuſante id inſtitueres. Conſtat autem partibus quinque, quas primò breviter, deinde diductas accipe. Eas enim Meditatione ſeriâ expendiſſe plurimùm prodeſt, ut quotidie deinde cum fructu & affectu ſemel atque iterum examen inſtituatur.

Puncta examinis generalis.

Prima, eſt gratiarum actio pro omnibus beneficijs acceptis.

Secunda, eſt imploratio gratiæ pro cognoſcendis & deteſtandis peccatis.

Tertia, diſcuſſio ſui: incipiendo à poſtremo examine, & quoad fieri poteſt, cogitationes, verba & opera examinando ad Decalogi, & Regularum ſuarum, ſi quis ſit Religioſus, normam.

Quarta, deteſtatio defectuum & peccatorum, variis conſiderationibus excitata.

Quinta, propoſitum, quo quis decernit in futurum vitam in melius inſtituere; ad quod conducet primò, agenda & patienda proſpicere, atque ad utrumque animum comparare.

Exercitium de examine generali.

Modus agẽdi gratias in Exam.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quot titulis Creatori & benefactori noſtro par ſit gratias agere. Secundò, vide ſurſum, & nihil aliud advertes agi à Beatis. Tertiò, attende deorſum, & audies nihil ſonare inferos præter ingratitudinem, perpetuaque in bonitatem infinitam maledicta. Jamque vide quibus aſſimilari exoptes.

optes. Quartò, vide quàm parvo pro tantis ejus beneficiis ſatisfacere queas; & cum ſingulis Sanctorum ordinibus, atque Angelorum choris, exalta vocem cordis tui, & de omni corde tuo Deum ac Dominum noſtrum laudare contende, ut pluribus cap. ſuperiore dictum. *Credo tibi*, &c. ut ſup.pag.7.

Quàm neceſſarium ſit Spiritus S. lumen.

PVNCTVM II. Conſidera, quantis tenebris involuti ſimus; quot errores mundum involvant, ſapientiſſimoſque mortalium abducant in turpiſſima flagitia & inſanias. Secundò, quàm multi Sancti graviter ob occulta peccata periclitati fuerint. Tertiò, quàm incerti ſimus ſemper, amore an odio digni ſimus. Hinc collige quantâ humilitate & inſtantiâ oporteat ſupplicare Deo Patri, ut memoriam firmet; Deo Filio, ut intellectum illuſtret; Spiritui verò ſancto imprimis, vt voluntatem peccata cognita deteſtandi largiatur. *Eccleſ. 9.*

Illumina Domine, vt inf.pag.188.

Modus diſcuſſionis ſui.

PVNCTVM III. Conſidera ſemitas domus tuæ, & ingredere in cubiculum cordis tui, & vide quàm ſit neceſſe emundare illud, & animam tuam ſanare: Primò, à letalibus vulneribus, & ejicere ex eâ capitales hoſtes, occupantes thronum, in quo dignaretur ſedere beniguiſſimus Salvator noſter JESVS, & ad nos venire cum Patre & Spiritu ſancto, & manſionem apud nos facere. Et ſi attendas quantâ ſedulitate ea, quæ circa corpus ſunt, munda eſſe velis, facilè colliges quid in animâ, quæ precio ſuperat cælum & terram, fieri oporteat. Secundò, aſpice quàm utile jam rationem reddere, & æterni lucri damna reparare: & in futurum proſpicere. Tertiò, quanta prudentiâ ſit ſeipſum perficere; & advertere ubi errore, ubi malitiâ, ubi facilitate à recto deviaverimus. Hoc nos, ait Seneca, peſſimos facit, quòd nemo vitam ſuam reſpicit. quid facturi ſimus, cogitamus, & id raró: quid fecerimus, non cogitamus: atqui conſilium futuri, ex præterito venit. *Seneca l.2. epiſt.84.*

Hæccine firmâ fide credo, ut ſup.pag.8.

PVNCTVM

Motiva deteſtationis peccatorum. PVNCTVM IV. Conſidera, quantum doleat, qui parentum, liberorum, bonorum, honoris, favoris, lucri jacturam fecit: & vide quanto magìs dolendum illi, qui lucri æterni, gratiæ Dei, favoris illius detrimentum ſubiit. Secundò, quantum dolere oporteat, quòd tam bonum & benignum Patrem & benefactorem homo offenderit, retribuendo mala pro bonis. Tertiò, vide unde contingat relapſus, & advertes fieri ex defectu veri doloris; ideoque in hoc maximè te exerce.

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Modi formandi bona propoſita *O quanti eſt velle!* PVNCTVM V. Propone firmiter coram Deo & Angelis ejus, vitare defectus, maximè eum, quem examine particulari ſtudes corrigere: & vide quanti ſit, in re qualibet firmum decretum. Collige verò ex eo, quòd videamus eos, qui inimici ſocietatem æterno decreto vitare, & periculum corporis fugere ſtatuunt, vix adduci ullo pacto poſſe, ut à ſententiâ diſcedant. Triplici autem modo firmantur decreta & promiſſa. Primò, ſi coram aliis fiant: fac igitur coràm Angelis, & Sanctis Dei, & Patronos invoca. Secundò, ſi pœna adjiciatur: ſtatuere igitur convenit ſibi, ſi relabatur, ſpontaneam aliquam afflictionem. Tertiò verò, juvat indicare eadem aliis, maximè Confeſſario, ut humano etiam reſpectu confirmeris. Quartò, in particulari deſignare, qualiter vitam inſtituere velis. Quintò, quomodo etjam in adverſis te gerere.

COLLOQVIVM.

Exercitium pro examine complectens præcepta Decalogi.

Pſalm. 12. ILLVMINA, *Domine, oculos meos, ne umquam obdormiam in morte, neque in peccato conquieſcam; ne quando dicat inimicus meus, Prævalui adverſus eum: veni, lux vera, quæ illuminas omnem hominem, pelle tenebras cordis mei, ut videam te ad quem ſuſpiro. O quàm deſideravit anima mea te in nocte! tu ſcis: donec aſpiraret dies, & inclinarentur umbræ: & tu, cui*

nomen

nomen Oriens; ſplendeſce in corde meo. Obſecro te, ô bone JESV, *præcede me ad oſtendendam viam per diem in columnâ nubis, & per noctem hanc in columnâ ignis: ſine te enim mediâ vitâ in morte ſumus; ſine te ſumus ſicut oves errantes, ſine te cæci, & neſcimus viam, in quâ ambulemus. O veritas æterna, diſſipa cordis mei caliginem, ut inter tot viæ & vitæ hujus varietates, ad te veniam, propter quem ſum, vivo & ſuſpiro.*

1. *Ecce ſto coram te hodie, Deus meus, & confundor, & erubeſco levare faciem meam ad te, quoniam iniquitates meæ multiplicatæ ſunt ſuper caput meum, & delicta mea creverunt uſque ad cælum; ſed ſto coram patre filius, coram advocato meo reus, coram redemptore meo ſervus, ideoq́ attollo oculos & mentem, & ſpem meam, ut propitius fias peccatis meis, & deleas omnes iniquitates meas. Converte me, & convertar, quia tu Dominus Deus meus. Fac, ut memor ſim unde exciderim, & pœnitentiam & prima opera faciam. Debui te creatorem meum amare ex toto corde meo: idem tecum velle & nolle, & in te ſolo confidere, tibi credere. Sed eheu! diviſum fuit cor meum, & poſui carnem brachium meum; & ad nihilum redactus ſum; & neſcivi quòd in te ſolo ſtare, vivere & moveri poſſim & debeam, neque unquam erubeſcere, aut quæ ſupra me ſunt, ſcrutari: ſed humiliari ſub potenti manu tuâ.*

1\. Eſdr. 9. Actus pœnitentiæ maximè circa primum præceptum. Ierem. 31. Apoc. 2. Ierem. 17.

2. *Quemadmodum autem cor meum abiit in vanitates; ita etiam lingua mea inflammavit rotam nativitatis meæ: quæq́ deberet eſſe lignum vitæ, te laudare, de te loqui, ô omne bonum, mihi aliiſq́ mortis occaſionem dedit. O beatum & perfectum, qui non eſt lapſus in linguâ! qui enim putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam! hujus vana eſt religio. O ter felicem, qui reddidit tibi vota ſua perfectè, quæ diſtinxerunt labia ſua! Ecce ô Deus meus, reddo tibi hæc mea* N. *coram omni populo tuo ex toto corde meo.*

Secundum præceptū. Iacob. 3. Ibidem.

3. *Atque utinam ſaltem delectatus fuiſſem in te, & Sabbatum delicatū ſervaſſem, in officiis tuis fervens: & exultaſſent labia, cùm cantarem tibi: ſpalliſſem voce, ſpalliſſem ſpiritu, ut delectarer in voce laudis tuæ! viſitaſſes enim terram, & inebriaſſes eam, & multiplicaſſes locupletare eam: flumen Dei repletum eſ-*

Circa tertium præceptum. Pſalm 64.

ſet

Devotionis & Religionis fructus.

ſet aquis, & lacrymæ meæ vinum fuiſſent Angelorum: benedixiſſes coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui, potentiæ animæ meæ impletæ fuiſſent ubertate, & pinguia fuiſſent facta ſpecioſa deſerti: valles abundaſſent frumento, frumento electorum: & me vino ſtabiliviſſes, in ſacro Miſſæ ſacrificio, vino electorum, vino quod germinat virgines.

Circa quartum præceptum. Obediẽtiæ & Superiorum obſervantiæ. Lucæ 10. Hebr. 13. Matth. 25.

4. *Tum fuiſſet mihi cibus facere voluntatem tuam, id eſt, Superiorum meorum: propter te alacriter & perſeveranter obediviſſem illis, neque durâ cervice, & incircumciſo corde, etiam in parvis Spiritui ſancto aliquando reſtitiſſem: ipſi enim non mandant mihi, ſed ſpiritus tuus, qui loquitur in illis; quia dixiſti: Qui vos audit, me audit. Quàm libens, ſi hæc cogitarem, iis honorem, & amorem, & quæcumque alia tribuiſſem, ut vicariis tuis; cùm pervigilent quaſi rationem pro animâ meâ reddituri! Sed & ego ſubditis meis, ut tibi, me exhibuiſſem, neceſſaria curaſſem, infirmitates patienter & onera portaſſem; ſciens quia quod uni ex minimis facio, tibi facio, ô* Deus *meus, & omnia.*

Circa quintum præceptũ. Matth. 16. Actus charitatis circa proximum.

5. *O quantus hic eſſe ſtimulus debet, ne ullum cogitatione invidiæ, verbo injuriæ, aut facto lædam: ſed pacem ſervem, quoad fieri poteſt, cum omnibus; pacem Chriſti, quæ exſuperat omne gaudium! ſumus enim filii tui, qui facis ſolem tuum oriri ſuper bonos, & malos. Et ſi amicos tantùm & benevolos diligam & ſalutem; ecce etiam Ethnici hoc faciunt, & feræ: vincere autem in bono malum, hoc gratiâ tuâ filiorum tuorum eſt, & unicum votum meum, ut in eorum numero cenſeri valeam.*

Circa ſextum præceptum. Cordis munditics, & auxilium ad eam. Pſalm. 50. Superbia punitur per luxuriam. Iacob. 1.

6. *Talis enim agnoſci in extremo judicio ſpero; ideoq; ſanè longè facere à me volo deſideria turpia & illecebroſa, ut mundo corde te aliquando videam, & non peccem in corpus meum, aut proximi mei: ſed diligentiſſimâ oculorum & ſenſuum cuſtodiâ, repellam jacula ignita, igne illo candentia, qui ad internecionem devorat, & ſancta omnia profanat. Cor hoc mundum crea in me, Deus meus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis: averte à me ſuperbiam; quam juſto tuo judicio luxuriæ ſupplicio caſtigas, ut ſaltem vel ſic homo humilietur, & ſe agnoſcat, quia ſimilis erat ei, qui conſideravit ſe in ſpeculo, & abiit, & oblitus eſt qualis fuerit.*

7. Con-

7. *Concupiſcentiam hanc reſtingue, quæſo, in ſervo tuo, & ſimul etiam oculorum, ne cupiditate, radice omnium malorum, accenſus, aliena capiam, abſcondam, damna inſeram: qui juxta mandatum tuum, tribuere debeo mea; & inter beatos annumerari cupio, & pauper eſſe ſpiritu, ac potiùs derelinquere omnia, quàm perdere te, & omnia.* Circa ſeptimum præceptũ. Omnes pauperes ſpiritu eſſe debent.

8. *Et hæc quidem concupiſcentia, ſcio, diſplicet majeſtati tuæ, ſed longè magis os bilingue & mẽdax (quia veritas es Deus meus) uti & proximum linguâ percutere, famam illius denigrare; ſervũ alienum judicare. Ab his, precor, protege me, Salvator meus: nam, ſcio, vulnerat te dirè, qui ſic pungit fratrem ſuum: te cruciat, qui affligit, & contemnit illum, quem tanto precio dignatus es.* Circa octavum præceptum. Ioan. 8. Qui pungit fratrem Deum cruciat.

Ah utinam per hæc nunquam majeſtatem tuam offendiſſem! neſcio, ô Deus meus, Creator meus, Redemptor meus, quomodo ſic oblitus fuerim tui, qui nunquam non recordaris mei; mei, qui non ſum: omnes enim gentes ſunt coram te, quaſi non ſint, & quaſi nihilum & inane reputantur. O ſi quis mihi daret fontem lacrymarum, ut plorarem die ac nocte; quia te dereliqui fontem aquæ vivæ; & peccavi in cælum, & corã te; te, qui tribus digitis appendis orbem, & omnia opera noſtra in nobis operatus es! Aquæ certè multæ peccatorum meorũ non potuerunt extinguere charitatem tuam, quam tot tantiſq; beneficiis, & maximè in paſſione tuâ declarare dignatus es, & quotidie dignaris in memoriali Mortis & Paſſionis tuæ. Cùm verò ita ſit, memoria memor ero ſemper tantæ charitatis tuæ, ô JESV, *& tabeſcet in me anima mea præ deſiderio tui, & liqueſcet ad amoris tui radios, ô ſol juſtitiæ, ô utinam ſicut fluit cera à facie ignis, ſic pereant peccatores hodie, & imperfectionês meæ à facie tuâ Deus meus. Benedictus ſis, Domine Deus meus, in æternum; quia benignus & miſericors es ſuper malitiâ meâ; & non feciſti mihi ſecundùm peccata mea, ſed ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ, & toties me viſitare dignaris.* Contritionis exercitium. Iſaiæ 40. Luc. 15. Iſaiæ 40. Iſaiæ 26. Cant. 8. Applicatio ad Communionẽ.

Nunc verò lavi pedes meos; non ultrà tuâ gratiâ, inquinabo illos, lotus enim ſanguine tuo, non iterum pollutum eum ducam, & rurſum mihi te crucifigam, Chriſte JESV, *ſpes mea: ſed diligenter cavebo, ne quid in me diſpliceat puriſsimis oculis tuis; am-* Propoſitũ emendationis.

bulabo

bulabo coram te, omnes diligā propter te; & quidquid ſanctiſſimæ tuæ voluntati collibitum fuerit, gratiſſimum mihi erit, & accipiam de paternâ manu tuâ: tibi enim vivere, tibi mori cupio, ô vita, ô ſalus, ô gaudium meum. Id profiteor hodie coram te, & curiâ tuâ cæleſti universâ, teſtem illam invoco deſiderii mei, & auxilium infirmitatis meæ, ad gloriam tuam. Amen.

Praxis peragendi examinis generalis.

PRIMA. Poſt examen ſollicitè rurſum incipe ambulare coram Domino Deo tuo, ac propoſita per ſingulas horas, ut minimum, renova.

Vrgenda familia ut examen faciat.

Secunda. Imò poteris ad ſingulas breviter tuam excutere animam, eâdem ferè normâ.

Affligitur aliquando aut benedicitur familia propter unum.

Gen. 30.

Tertia, ſi paterfamilias ſis, effice ut familia, vel communiter hoc examen inſtituat ſimul, vel ſinguli. Sic enim ad cor redibunt, & placabunt Dominum ſibi & familiæ tuæ: quam ſæpè flagellat juſto judicio ob unius improbitatem Deus, quemadmodum ob famuli pietatem eidem benedixit, ut Scriptura de Iacob commemorat, ob quem domum Laban locupletavit.

Lib. de monte contemplationis.

Spiritualis mendicatio.

Quarta Nota hoc examen poſſe uſurpari per modum meditationis, de quo Gerſon ſcribit hoc pacto: Novi perſonam, quæ non modicum profecit per hoc, quòd diligentiùs ſeipſum intuebatur quaſi pauperem & miſerum, & in cælum mente conſcendens à ſingulis Sanctis mendicabat ea. Itaque pauperem ejuſmodi imitare, & inopiam á virtutibus, & morbos ac vulnera animæ oſtende Domino ac Sanctis ejus, atque opem implora.

Quinta. Quia examen particulare pluribus eſt tractandum, hoc ſolùm hîc obſerva, expedire perſæpè, maximè occupatis, ut ſimul cum generali id faciant.

Praxis examinis particularis.

CVM ad perfectionem non niſi gradatim aſcendatur, explicandum hîc erit examen particulare, tantoperè à S. P. Ignatio commendatum. Eſt verò illud, quo quis ſtudio ſingulari, ac, ut ita dicam, certamine, ſingulos defectus aggreditur ſuperare, & virtutes gradatim acquirere. ad quod, Dei gratiâ, ſequens directio juvabit. Vt autem ea quis in ſingulis fructuoſè utatur, antequàm contra aliquod vitium particulare examen

Bernard de inter domo.

inſtituat, ut Bern. monet, agnoſcere ſe debet homo, ad quæ ſit bona naturaliter propenſior, vel ad quæ mala proclivior: quibus exercitiis valeat meliùs promoveri, quibus vitiis faciliùs

hùs corrumpi: quid pro his pœnæ vel præmii expectare: quantum quotidie proficiat, vel deficiat, & cum quantâ induſtriâ ſatagat præterita mala deflere, præſentia declinare, futura prævenire, cum quantâ animi conſtantiâ ſtudeat reparare bona amiſſa, cuſtodire & multiplicare poſſeſſa. Per hoc ad ſui cognitionem, quam tum Philoſophi, tum Sancti omnes adeò commendàrunt, perveniet: quæ ſanè in eo potiſſimùm conſiſtit, ut animæ defectus intelligamus. Ad quod poterit juvare etiam lectio D. Bernardi de Conſideratione, & Interiore domo, S. Bonaventuræ ad Novitios, Seraphini Firmani de Animæ imperfectione, Thomæ à Kempis lib. 4. cap. 7.

Cognitio ſui quo pacto comparari poſſit.

Item conſulere Superiorem, Confeſſarium, & vitam ſuam præteritam conſiderare, attendendo radices malorum, quibuſque de rebus fuerit aliquando ab æmulis redargutus, aut à Superioribus ſæpiùs commonitus. Hac ratione cognoſcet quis vitia animæ ſuæ præcipua, & quo ordine aggredi quæque debeat.

Ordo verò hic eſt, ut externa vitia, & quæ alios offendunt, vel quæ noſtrum maximè retardant progreſſum, primò impugnet, quod in vitiis locum habeat: in virtutibus verò eſt, ut in eis quis ſeſe primò exerceat, quæ magis neceſſariæ, utiles, univerſales & ſolidiores; ut ſunt, Pura intentio, Communicatio cum Deo, Zelus animarum, Amor Dei, Humilitas, Obediētia, Patientia, ferre alienos defectus, nulli detrahere, nullum offendere, nulli contradicere, in primis verò Contemptus rerum humanarum, atque Odium ſui, & mortificatio quærenda.

Quis ordo inſtituendus.

Circa quæ priùs faciendum particulare examen.

Notandum hìc eſt, quod ſi in virtute nos exerceamus, non totam ſimul amplectendam eſſe, ſed gradatim & conſtanter à facilioribus ordinariè inchoādum, v. g. pro acquirenda humilitate. Primò, videat ut ſe non laudet; Secundò, ſtudeat nolle laudari; Tertiò, quoad poteſt vitet agere coram hominibus, unde laudetur; Quartò, excuſationem omnem excludat, Quintò, etiam cogitationes ſuperbiæ, iiſque invigilet; Sextò, exerceat ſe in eo ut omnes habeat velut ſuperiores ac meliores. Hoc autem ſic accipe, niſi aliquis tantùm unum vitii caput in ſe deprehenderet, ſeu ramum: tum enim, ut patet, illum exſcindere ſolùm neceſſe eſt.

Per partes vitia extirpanda.

Tempus verò ſeriò in vitio extirpando ponendum eſt, quouſque ſuperemus, aut ſaltem in tantum proficiamus, ut facilè tentationibus reſiſtere, & heroicos actus elicere poſſimus: aut, ſi de virtute agitur, quouſque eam facilè exercere in occaſionibus poſſimus.

Quanto tempore.

Cùm autem juxta Caſſianum & B. Ignatium, tempore quo

Om[illegible] a exe[illegible] ad

unum referantur. examen hoc particulare contra unum omnino vitium debellandum exercetur, omnia exercitia, orationes & cogitationes eò referendæ ſint, additiones quæ ſequuntur juvare ad id poterunt. ad quas ritè faciendas dies unus aut alter eſt impendendus earum conſiderationi & praxi, priuſquam cum vitio certamen, ut ita dicam, ineatur ſingulare.

Vitii exſtirpandi natura ſcrutanda. ADDITIO I. inter has eſt, collectio eorum quæ ad hoc vitium ſpectant, vel virtutem: convenit enim ut colligat Aſceta ex auctoribus ſibi, quod ſæpè concionatores aliis faciunt; Primò, quæ vitii vel virtutis natura, ſigna gradus & effectus, ſcire enim quemque oportet in quo gradu ſit, quaſque habeat occaſiones lapſus, attendere. Ad hæc Peraldus, P. Leſſius l. de Iuſt. & jure in fine, Viridarium & Panarium Buſæi, D. Bonaventura de Profectu, Arias de Mortificatione, & alii materiam dabunt. Secũdò, remedia colligat ex iiſdem. Inter hæc ſunt praxes, ut dare eleëmoſynam, facere hoc vel illud opus pium, quoties lapſus fuerit; *Quærenda remedia cõtra id ipſum.* Tertiò, motiva, quæ ſunt exempla & ſimilitudines, vitium vivè repræſentantes, ipſiuſque vitii fœditatem & moleſtiam; item ſententiæ S. Scripturæ rationes aliquæ ab utili, honeſto, jucundo, ex ſacris & Philoſophis; præmia denique virtutis, & pœnæ à Deo hominibus inflictæ huic vitio obnoxiis.

Hæc ordine deſcribere poteſt, ac Primò quidem vitii natura, fœditas atque occaſiones, quæ ſunt, & eſſe poſſunt, ponantur; Secundò, rationes aliquæ; Tertiò, ſententiæ graves; Quartò, exempla Chriſti & Sanctorum, &c. Quintò, ſimilia; Sextò, præmia, & pœnæ; Septimò, praxes. Harum una eſt deligere motiva efficaciſſima quæque, & iis ſe excitare propoſitâ ſibi aliquantiſper in genere vitii & virtutis occaſione quã habuit, aut habere poteſt, hanc amplectendo, illud refutãdo; quia ſic minor eſt repugnantia, dum enim hanc ſibi repræſentabit occaſionem, ſimul voluntatẽ exercebit circa virtutem, ut illam appetat; circa vitium, ut illud deteſtetur. Poſtea in particulari ad faciliores *A facilioribus examen particulare inchoandũ.* actus exequendos ſe accingat, ut victoriis ſe animet. Tertiò, difficiliores & propinquos exerceat. Quarto, remotiores quos primò exercere, ut v.g. martyrium optare, ſuadere ſolet magno aſtu diabolus ut nos inflet, atque inanes relinquat, perturbet verò minutioribus. Tamen in ipsâ occaſione oblata pugnare, *Occaſio pugnæ quærenda præterquam in carnalibus.* & eam ad hoc quærere ſi non detur, utilius eſt (excepto turpitudinis vitio, cujus omnis occaſio & memoria eſt fugienda.) Quòd ſi illa non invenitur, eam nobis repræſentare, ut dixi, debemus certis locis & temporibus. Quod diligenter notandum: ex eo enim magnus fructus eſt, dum præludimus ante pugnam, & providè futuris tempeſtatibus occurrimus.

ADDI-

Additio II. Videndum ut frequenter conſideret Aſceta [præterquam quòd quotidie circa prandium in examine, & veſperi] profectum ſuum atque defectum, v.g. ſingulis hebdomadis & menſibus aliquo certo tempore conſideret animi morbum, an curetur, an remedia non ſufficiant, &c. Si enim ita ſit, alia adhibenda ſunt: aut certè profitemur nos non curari velle, ſed fruſtrà fatigari. Videat autem cōferendo diem cum die, hebdomadam cum hebdomada, menſem cum menſe; an plures errores commiſerit, an plures victorias reportaverit: etenim hæ vel illi numerandi ſunt. Victorias numerare juvat in principio, cum plurimi ſunt defectus; errores, cùm pauciores ſunt. Imò perutile aliquot victorias ſibi neceſſariò ſub aliquâ pœnâ, vel ad honorem hujus, vel illius Sancti præſtituere acquirendas: quas cùm magno deſiderio quærere Aſceta deberet, & cū actu reflexo, ut dici ſolet, exercere; vel ſi de virtute agatur, ſtatuere exercendos numero aliquot actus illius, magno affectu, & cum reflexione. Hoc enim modò valdè ſe quiſque promovebit; ſed magis adhuc, ſi plures inter ſe conſpirent, exemplo mercatorū, & militum; quorum illi bonorum, hi victoriæ ac periculorum ſocietatem ineunt. In actis narratur cōſpiraſſe ac juraſſe quinquaginta viros, dicentes Principi Sacerdotum, Devotione devovimus nos nihil guſtaturos, donec occidamus Paulū: æmulemur & nos gloriosè. Pulchrum certè certamen eſt in conſpectu Dei, in quo mundus triumphatur, diabolus ſuperatur, de regno cælorum vim faciendo conſpiratur, ac denique æterna gloria comparatur. Quòd ſi hâc praxi uterentur Superiores; ſuaviter ac fortiter pia exercitia, atque Regularum obſeruationem introducerent, maximè ſi etiam privilegia quæ poſſent, pietati tribuerent. v.g. cuperet quis ſervari ſilentium? efficiat ut conſpirent in hoc aliqui, ac pœnitentias ſibi ſponte ſtatuant, & ſi illa non ſufficiat, velut medicina, aliam addant, donec evincant. Sic ſolet humana prudentia ac induſtria aliâ omni in re factitare: ſi enim una columna non ſufficit domui, unus equus currui, una cohors hoſti ſuperando, alia advocatur.

Exigenda ſubinde ratio profectus.

Conſpiratio aliquorum in aliquod vitium laudabilis.

Act. 23.

Additio III. eſt, ut meditatio fiat de virtute propoſitâ, motivaq; illi propria, pro materiâ meditationis accipiantur, quēadmodum & jaculatoriæ, quas per ſecundum orandi modum S.P. Ignatii liceret conſiderare; vel ſaltem meditationem conveniret materiæ examinis applicare, etiamſi meditatio ex profeſſo de virtute illâ non inſtitueretur. Habes interim ad hoc infra meditationem de vitio & virtute in genere.

Meditatio commendata.

Additio IV. Orationes & exercitia pietatis huc omnino ſunt dirigenda, adeò ut omnibus hoc petatur cum ingenti fiduciâ, ſæpè ejaculando pios affectus, & importunitatem viduæ

Qui vitium aliquod extirpare, vel virtutem acquirere velit omnia pietatis exercitia eò dirigat, oportet.

Euangelicæ imitando. nec difficile id erit, ſi attendamus triſti omnia triſtia, læto læta, & homini ut affectus eſt, ita & alia ferè apparere. Ad hoc operæ preciũ erit ſemel ſemihorâ unâ & alterâ conſiderare, ut omnia ferè huic rei expeditè poſſint applicari. Poteſt etiam fieri oratio ex motivis præcipuis, contra hoc vitium, vel pro virtute conflata, quæ omni, clypei inſtar, tentationi opponi poſſit. ſic & Patroni deligi, & invocari, qui hâc virtute claruerunt, quotidie, manè potiſſimùm: quin & illam orationem tum expediret recitare.

Pœnitentia etiam pro commiſſis erroribus aſſumenda.

ADDITIO V. Mortificatio inſuper eſt adhibenda, quâ pœnitentiam aliquam ſpontaneam Aſceta, quoties errat, aſſumit [quæ ſi in ipſo ubi admiſit errorem loco fiat, utile] ſicut eſt tundere pectus, ut B.P. monet, &c. Poſſet etiam aliqua aſſumi, donec quis obtineat quod poſtulat, v.g. jejunare: vino, ut Nazaræorum olim mos erat, vel ſale alióve obſonio ad tempus abſtinere. Verùm actio virtutis contrariæ, ſi vitium extirpare coneris, pœnitentia eſt omnium ſaluberrima. Aliæ autem mortificationes in cibo, potu, curioſitate, ſilentio, &c. eò dirigi poſſunt. Valdè etiam utile ſi quis ex zelo eandem tecum faciat pœnitentiam, donec defectum emẽdaris tuum, tum ut faciliùs à Deo impetres, tum ut amici hominis ſpontaneum pro te ſuſceptum ſupplicium, ad officium tuum præſtandum tibi calcar addat. Aliena hæc mala cordatus facilius ſentit, quàm ſua. Sic novimus Sanctos pœnitentiâ peccatorum in ſe partem à nocente transferre ſolitos: S. Ignatium luxuriæ mancipium in gelida ſtando, à ſervitute liberaſſe, & S. Xaverium ſimili induſtriâ obduratum hominem emolliviſſe.

Adjumenta memoriæ.

ADDITIO VI. Renovationem propoſiti frequenter exercendam, ad quam affectus vehemens facilè viam oſtendit. Quia verò frequens illa propoſiti renovatio omittitur aliquando defectu memoriæ, juvare hanc poterit, vel ſignis certo loco poſitis, v.g. ſententiâ ante ſe in menſâ, vel funiculo ad brachium circumligato, certiſque temporibus deſignatis, quibus id renovandum. Inter tempora Primum ſit matutinum, quo conſideratâ aliquâ vitij occaſione, vel pluribus, iiſque habitis vel habendis, Aſceta motivum aliquod conſiderat, & vel pulcritudine virtutis, vel vitii fœditate ſe excitat, ac proponit occaſiones ſolitas diligenter vitare, vitiumque execratur; vel ſi de virtute agatur, illam, illiuſq; occaſiones amplectitur. Secundũ tempus eſt meridianũ, quo hoc examen breviter inſtituendum eſt, aut ſeorſim, aut initio examinis generalis; & deſiderium renovandum ſicut manè, ac conferendum examen hoc cum priore. Tertiũ eſt veſpertinum, quo idem faciendum. Quartum

eſſe poteſt & diligenter notandum, veſperi in lecto: altè enim imprimitur, quod ante ſomnum animo ſuo quiſque volvit. Quintum, dum auditur hora, quo ſimiliter ex aliquo motivo, occaſione virtutis ſibi repræſentatâ, renovandum propoſitum cum aliquâ jaculatoriâ: quæ ſi fieri poſſit, vim motivi cõtineat. Imò expediret ſingulis motivis ſuam jaculatoriam adjicere, atque ita ipſam quoque variare, ut ſemper aliquid novi poſſit mens noſtra, & cum recreatione ruminare. Sextum tempus eſt occaſionale, cùm occaſio eſt, vel inſtat labendi, aut virtutem exercendi: quo tempore eo diligẽtiùs, quo magis neceſſarium, renovandum illud eſt, repræſentatâ ſibi occaſione propoſitum. Huic renovationi propoſiti circa examen particulare exemplo SS. Gulielmi, Bonaventuræ, S. P. N. Ignatii, & aliorum, utiliter adjicietur brevis conſideratio horæ præteritæ; videndo an tranſacta ſit uti oportuit, uti quis ſibi conſtituerat, an quid peccatum in materiâ examinis particularis: deinde quid proximâ horâ faciendum prævidendo, atque omnia Deo B. Virginis manibus offerendo. Poterit autem ita ut hîc præcepi, vel prout cuique magis placuerit, fieri. Verbi gratiâ, ſi in humilitate quis ſe exerceat: O IESV, *qui pro me flagellatus es, & humillimus fuiſti* (ſic myſterium aliquod doloroſum, gaudioſum vel glorioſum, memorari poſſet) *quid retribui tibi?* (hîc examinari hora poteſt lapſa.) *Quid retribuam hoc vitæ meæ momento irrecuperabili?* (hîc fieri conſideratio & propoſitum de futura.) *Offero me, vota mea,* (ſi Religioſus es) *& actiones meas, ſenſus & propoſita mea, in unione meritorum tuorum, & gratias ago pro bonis & malis quæ per creata mihi cæco & ægro, ô Sapientia æterna, facies, deſidero te, diligo te, ô omne ſolum bonum. O ſatietas vera, quando per te* (ſine te enim nihil ſumus, aut poſſumus) *humillimus ero?* Hîc conſideratio, ſed motivum quod quis aſſumpſit, memorari atque adjici debet. verbi gratiâ. Quandoquidem tam vilis ſum, &c. ſecundùm materiam examinis particularis. Poteſt autem quis illâ oratiunculâ, vel jaculatoriâ aliquâ uti, ſi cui illa longior eſt, unà cum examine horæ præteritæ, & ordinatione futuræ. Iaculatoriam autem immutare ſubinde, uti dixi, oportet; animumq́ue eâ recreare, os ſuum aperire, ut Pſalmiſta ait, & attrahere ſpiritum.

Præſentia Dei.

Examen horæ præteritæ.

Reſignatio & unio.

Amor Dei.

ADDITIO VII. eſt, diligenter legere, tum ea quæ collecta ſunt ad excitandam voluntatem, tum auctores, qui de hoc vitio vel virtute ſcripſerunt; quotidie verò ex iis aliqua percurrere utiliſſimum: ſimiliter & Regulam, ad vitium quod oppugnas, vel virtutem, cui operam das, ſi fortè Religioſus es, accommodatam.

Utile eſt habere Admonitorem,

ADDITIO VIII. Juvat habere admonitorem, vel deſignatum, vel ultrò delectum; aut ſi id non placeat, certè confeſſario vel Superiori aperire profectum & defectum, & petere, ſi res ferat, ab amico, & familiari, vel Superiore aliquando exerceri ex improviſo, aliquando verò poſt præparationem, uti vires erunt. Si plures ſint, qui conſpirarunt ſe mutuo monere, poſſent offerre ſimul aliquos actus ac propoſita, & velut vota coram Ven. Sacramento renovare; communicare defectum ac profectum, de eodem conſultare, ut ſic loquar; victorias aut certos actus faciendos indicere, pœnâ ac præmio propoſito, verbi gratiâ, is qui plures victorias numerat, aut defectus pauciores, meritorũ unius menſis, vel diei partem habere poterit, &c. Poſſit etiam una familia Religioſa aliam æmulari, prout alicubi fieri memini, imò etiam provocare.

Mulcta ſæpiùs labenti conſtituẽda.

Colloquium de virtute propoſitâ ſæpè inſtituendum.

ADDITIO IX. erit, colloquium eâ de re frequens inſtituere, & ad alios ſermonem, ac conniti ut ad ſimilem virtutem acquirendam etiam ipſi elaborent: virtutis enim amor, verbi gratiâ, caſtitatis, in ſe, atque aliis eam nos amare compellit; ac vitium contrarium odiſſe. Ideò rectè B. Xaverius curabat, ut qui ſuperbiæ tumorem vellet deprimere, de humilitate ad alios dicendo, ſe adhortaretur. Notandum autem, hæc quidem ferè dici pro vitio extirpando, ſed propè eadem in virtute acquirendâ eſſe obſervanda. Certè amore virtutum potiùs, quàm vitii infectatione plerique juvantur: quia fortiùs ac ſuaviùs amore trahimur; etiamſi ordinariè præſtaret inchoare à vitio, uti lolio extirpando & perſequendo, deinde ad virtutem inſerendam pertranſire. eòdem tamen pænè res redire videtur, quidquid id eſt, conſtantia utrobique adhibenda eſt, ideóque ferè à faciliori-bus inchoandum, violentia omnis vitanda, cùm hoc opus totum Dei ſit, & ab illius gratiâ pendeant univerſa: cui proinde uni confidendum, uni tribuendus profectus, non induſtriæ noſtræ: aliàs certè non proficiemus. quod altè in animum tuum proinde dimitte. *Dignatus es,* ut ſup. pag. 10.

Perſeverantia neceſſaria.

Nota diligenter.

JACULATORIÆ.

Quæ cuivis virtuti applicari poteſt.

PRIMA O IESV, *unica virtus mea,* Secunda, *doleo de inobedientiâ illâ meâ, v. g. propter te:* Tertia, *Et ſtatuo ad gloriam tuam coram te:* Quarta, *cum pulſabitur:* Quinta, *quia, v. g. ita vis, ſincerè obedire.*

Pars prima hujus jaculatoriæ diffidentiæ ſui actum habet: Secunda, contritionem: Tertia, intentionem cum propoſito & actu præſentiæ Dei: Quarta, occaſionem: Quinta, motivum.

Medi-

Meditatio pro vitio generatim hæc eſſe poteſt.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera, hominem huic vitio obnoxium, indè Chriſtum vel D. Virginem, aut Sanctorum aliquem coram Deo iſtâ contrariâ virtute ornatum.

PVNCTVM I. Vitii naturam & cauſas, quod ejus objectum, quæ origo, quis finis (breviſſima ſcilicet voluptas) conſidera. Secundò, ejus gradus veluti ad infernum tendentes, & in quo tu ſis. Tertiò, fœditatem illius ex naturâ ipsâ, quia pugnat cum ratione naturali, hominemque dedecet. Quartò, occaſiones ejus, quàm frequentes; quamque ſtolidum, cùm quis ex iis ſummum & æternum præmium colligere poſſit, damnum facere; vel bonum omittere, quod numquam recuperari poſſit. Quintò, conſidera quod vno heroico actu ſæpè abundantia gratiæ acquiratur; & contrà, ſi quis occaſiones reſpuat, etiam gratiâ quâ jam uti poteſt, fortè omninò privandus ſit, immò ſalute. Sextò conſidera, omittere occaſiones, eſſe præbere & augere hoſti vires, quem ſine iis experti ſumus eſſe fortiorem. & certè ſi aliquando ſuperare te velles, cur non modo? Septimò, vide ſigna vitii, an in te ſint, ut tibi non blandiaris.

Vitii natura &c. conſideranda.

Occaſionem virtutis reſpuendo, aliquando etiam ſalus amittitur.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera incommoda gravia ex vitio manantia; Primò, temporalia; Secundò, ſpiritualia, & impedimenta ſalutis ac perfectionis, id eſt, ſummi boni; Tertiò, quanta ex eo ſequatur animi perturbatio. Secundò, conſidera ſententias graves ſacræ Scripturæ, Sanctorum, Sapientum, commune judicium bonorum omnium, & quid regulæ tuæ ac vivendi inſtitutum à te flagitet. *Hæccine vera*, ut ſup. p. 7.

Incommoda vitij vide.

PVNCTVM III. Conſidera Primò, exempla quibus deteſtatio vitii appareat, ex ſacrâ Scripturâ, hiſtoriâ ſacrâ & Sanctorũ, civili vitâ, itẽ familiaribus, & vitâ cõmuni

Exemplo alterius ſape.

hominum, quâ vitio illo N. infectos pœnâ, quo contrariâ virtute præditos, præmio dignos æſtiment. Secundò conſidera, quàm placeat hoc vitium diabolo, & quo pacto per vitium veneno voluptatis, mortem propinet; quòd ſi habeas, ſit faſtidio; ſi deſideres, inexplebili deſiderio & inquieto te cruciet. Tertiò conſidera, ſi in hoc te mortificaveris, Deum ab alterâ parte quaſi coronam, & ineffabile gaudium pollicentem; quia gaudium virtutis opus ſequitur, tam in hâc vitâ, quàm in futurâ: & quàm ſtolidum hoſti credere potiùs, quàm Salvatori amantiſſimo. Quartò conſidera, quid amico hâc in re conſuleres, & in morte feciſſe optares, &c. *Hæccine firma fide*, &c. ut ſup. pag. 8.

Meditatio pro virtute acquirenda.

Quid ſit virtus.

PVNCTVM I. Conſidera, virtutem nihil aliud eſſe quàm habitum, quo animus hominis ſanatur, ac velut cæcus illuminatur, claudus ambulat: & quandoquidem hæc in corpore ita optemus, quantopere ea in animâ optare oportet. Secundò quòd ſicut ſe homo à vitiis corporis, v.g. cæcitate, curare non poteſt, ita nec ab ullo vitio animæ ſine Dei ſingulari gratia, quidquid adhibeat remediorum, &c. cùm omnia tantùm operentur quantum illis tribuit Deus: ideoque totum illi tribue. Tertiò, cogita triplicem eſſe virtutẽ, Politicam, Hypocriticam, & Veram. Et quæ hæc? quæ ſincerè Deum amat, eique verè placere ſtudet, quâ animâ ſe ornat, ut velut ſponſa ſponſo placeat. Hunc finem habe ob oculos poſitum, huc toto pectore aſpira.

Credo tibi, &c. ut ſuprà pag. 7.

Effectus virtutis, &c.

PVNCTVM II. Conſidera virtutis naturam, effectus, cauſas, finem, gradus; hi autem ſunt. Primò, propoſitum acquirendæ virtutis; Secundò, fortitudo adverſus tentationes & difficultates; Tertiò, delectatio in uſu virtutis. Attende etiam, quid in intellectu, quid in voluntate, quid in externis, & operatione efficere ſoleat, &

quomodo

quomodo potentiæ tuæ erga illam verſentur; ſigna deniqne & occaſiones. Secundò, conſidera pulcritudinem & honeſtatem, quàm rationi conformis ſit, quàm decens Chriſtianum & Religioſum. Tertiò, quàm procul ab hâc fueris, & ſis. Quartò, quanta ejus neceſſitas. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Pvnctvm III. Conſidera virtutis commoda. Primò, animæ illius quietem & tranquillitatem, & ordinationem, in quâ ipſe imperat. Secundò, etiam corporis robur, quia virtutes, dum ſedant paſſiones, corpus vegetum reddunt. Tertiò, incommoda ex virtutis defectu, ſæpè enim ô quoties fit, ut parva res in ſpeciem, non ſublata per virtutem, impediat bona plurima, ſitque velut obex oſtium claudens deliciis ſpiritualibus. *Hæccine vera*, ut ſup pag. 7. *Commoda virtutis.* *Res parva quantùm ſæpè noxia.*

Pvnctvm IV. Conſidera ſententias graves ſacræ Scripturæ; Secundò, Sanctorum; Tertiò, ſapientium; Quartò, bonorum commune judicium; Quintò, regularum ſi Religioſus es, obligationem; Sextò, media, quibus Sancti uſi ſunt. *Auctoritas Auctorum.*

Pvnctvm V. Conſidera exempla, ac primò quidem in Deo opt. max. (ut docet D. Thomas in opuſculo de Divinis moribus, quos imitandos proponit) Chriſto Domino, B. Virgine, velut tibi in particulari data ac relicta, item in Sanctis, Philoſophis, & aliis; poſtremò in familiaribus. *Exempla eorum.*

Pvnctvm VI. Conſidera Primò, quàm grata ſit Deo virtus. Secundò, gloriam & laudem eorum qui hâc claruerunt in hoc mundo, tam Sanctorum, quàm Philoſophorum. Tertiò, præmium cæleſte quod virtuti debetur, & certanti bonum certamen à Domino tribuetur. *Hæccine firma fide*, ut ſup. pag. 8.

Alia Meditatio eſſe poteſt de Jaculatoriis aliquibus juxta ſecundum orandi modum, de quo c. 9. l. 1.

Vide Exercitium quod ſuprà habes, poſt examen, nam huc etiam pertinet.

IACVLATORIÆ.

Pſalm. 5. *DOmine, deduc me in juſtitiâ tuâ propter inimicos meos, dirige in conſpectu tuo viam meam.*

Pſalm. 79. *Qui regis Iſraël, intende, qui deducis velut ovem Ioſeph.*

Pſalm. 39. *Deus virtutum, convertere, reſpice de cælo, & vide, & viſita vineam iſtam, & perfice eam quam plantavit dextera tua.*

Pſalm. 37. *Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus*

Pſalm. 118. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem tuam.*

Ibid. *Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi.*

Pſalm. 38. *Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium inſipienti dediſti me.*

Pſalm. 50. *Ampliùs, lava me ab iniquitate meâ, & à peccato meo munda me.*

SEPTIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Provide actiones tuas; ac de iis coram Deo diſpone, ad gloriam magni nominis ejus.

COnſidera, quæ agenda hodie, hâc A *horâ, atque perinde quaſi in ſtadio curreres,* B *opera ac paſſus dirige ad metam, id eſt, ad Dei gloriam,* C *corde ardenti: certoq́ue ſcias, te ſine* D *gratiâ Dei nihil poſſe. eâ itaque poſtulatâ, opera tua fac, velut in* E *pondere, numero & menſurâ, & non aliter, quàm ſi* F. *mors ſequatur,* G *Angeluſq́ue &* H *dæmon te tuaq́ue omnia vigilanter obſervent. Imò* I *bona opera ita fac, ac ſi tibi* K *ſepulcrum jam foderetur. Neque hoc tantùm, ſed opera tua perfice* L *Chriſti Sanctorumq́ue exemplo; quæ* M *Angeli Deo offerunt. Ante omnia autẽ ſemper adverte, ac memineris* N *Deum te, cum cæleſti curiâ ſemper intueri.*

CAPVT

XXVIII

CAPVT V.

Exercitium de Conſideratione rerum agendarum.

COMPOSITIO LOCI erit, conſtituere ſe coram Deo, eiuſque curiâ, ad vitam & viam æternitatis ordinandam.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera, perfectionem rectè colligi poſſe, imò debere, ex perfectione actionum noſtrarum; adeò ut verè is perfectus dici poſſit, qui illas accuratè atque perfectè exequitur. Vide igitur ut actiones tuas in dies perficere coneris, &, quod in Deuteronomio monemur, juſtè quod juſtum eſt perſequaris. ab operibus enim tuis profectum tuum noſcere debes, & ex illis velut fructibus incrementa virtutis interioris. Neque enim ſat eſt benè operari, id eſt, fructum aliquem reddere; ſed claborandum ut ſemen gratiæ Dei, trigeſimum, ſexageſimum & centeſimum fructum proferat, & talenta ejus maximas uſuras ad divinę majeſtatis maximam gloriam, & noſtram utilitatem. Attende quàm indignum, cùm poſſis ex agro cordis tui centeſimum colligere fructum, cùm Dominus illum toties imbre gratiæ & ſanguinis ſui irrigaverit, exiguum reddere, id eſt, orationes atque actiones tuas imperfectè facere. Fertur D. Bernar. in matutinis Horis vidiſſe Angelos, qui Fratrum orationes ſcriberent, aliorum quidem auro, aliorum argento, aliorum aquâ, aliorum etiam prætermitterent. Conſidera itaque opera tua, & quomodo ab Angelis ſcribi digna ſint, ac totius diei opera percurre. *Hæccine vera,* &c. ut ſup. g. 7.

Perfectio in quo ſita ſit.

Deut. 6.

Talenta Dei diligenter impendēda.

Fructus centeſimus colligendus.

PVNCTVM II. Conſidera, in omni actione tria tibi eſſe conſideranda; Primò, Deū; Secundò, teipſum; Tertiò, rem agendam. Primò, inquam Deum, tanquam finem, & à cujus tibi voluntate recedere nefas ſit. Videndum igitur ante omnia, quem ille finem rebus, & omnium actionibus ſtatuerit, & eo tamquam ad ſcopum ocu-

Attende ad finem tuum, ô homo.

oculus, pes atque omnis actio dirigenda. Secundò, attende Deum tibi præſentem & paratum eſſe, ut voluntatem timentium ſe faciat. Ut verò id fiat, & ab illo ut causâ primâ tu movearis, neceſſe eſt ut illi conjunctus ſis, nihilq́ue aggrediare, niſi ex voluntate ejus: aliàs ſiquidem utiliter operari non potes, neque ille tibi cooperabitur, etſi concurſum non ſit negaturus. Nónne hoc eſt quod monet Pſalmiſta dicens, Niſi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam? niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtrà vigilat qui cuſtodit eam? fruſtrà certè nititur ædificare turrim, qui ſumptus non habet ad perficiendum. Implora igitur humillimè auxilium ejus, ut ſcias finem ejus, & ad eum tua conſilia dirigere poſſis, deinde fiduciam omnem in eo colloca, & anxietatem depone conſilio Apoſtoli dicentis: Nihil ſolliciti ſitis, ſed in omni oratione petitiones veſtræ innoteſcant apud Deũ. & alterius: Omnem ſollicitudinem veſtram projicientes in eum. Inquietudo enim Dei gratiam, & noſtram enervat induſtriam, atque in eâ, ut in tempeſtate, rectum iter tenere perdifficile eſt: ſi qua igitur occurrat, perſevera in oratione cum Chriſto Domino in horto, donec tranquillitas revertatur. Attendere denique, ut ſuprà dixi, debes teipſum, quodq́ue ex te poſſis nihil, atque à Deo pendeas, velut à ſole radius, ab artifice malleus, à ſcriptore calamus. ut meritò Scriptura dicat: Deus operatur omnia in omnibus. & quidem ad ſalutem utiliter neminem abſque gratiâ operari poſſe, fide certum eſt.

Fiducia in Deo locãda. *Pſalm. 126.* *Luca 14.* *Solitudo in Deum jacienda.* *Philip. 4.* *1. Pet. 5.* *Diffide tibi, ſi creſcere vis.* *1. Cor. 12.*

Credo tibi, ut ſup. pag. 7.

Præſentia Dei.

PVNCTVM III. Conſidera, quomodo rem agendam, ſeu actiones tuas perfectè agere poſſis, & quàm certò id futurum, ſi Deum ut præſentem agonothetam ſemper intuearis. Secundò, hoſtem, qui te obſervāt ut arguat, & Angelum ut rectè facta annotet, quæ deinde Dominus coronet. Tertiò, attende ut in pondere, numero,

mero,& menſurâ tua facias ut Deum imiteris. Quartò, ſcito etiam ad perfectionem plurium conducere, ſi exemplum Chriſti & Sanctorum tibi ſæpiſſimi propoſueris. Quintò,ſi animi libertatem & quietem diligenter cuſtodieris:mox enim ut illam quis perdit,quaſi extra orbitam poſitus eſt, & palmes extra vitem; qui tamen fructum ferre non poteſt niſi manſerit in vite. Sextò, conſidera,facienda omnia ac ſi noviſſima foret hora, & hoc unum agendum tibi ſuperſit in hâc vitâ, quod præ manibus habes: ſufficit enim diei malitia ſua. Neque conſideres velim, ſeu valdè attendas moleſtiam in hâc accuratâ agendi ratione: etenim perſuaſiſſimum tibi eſſe debet, *optimam eſſe vitæ rationem deligendam; & certo certiùs, brevi conſuetudine fore jucundam.* Denique conſidera, quid poſt actionem faciendum ſit: multi enim, quod vitandum eſſe monet Spiritus ſanctus, in fine corrumpunt, dũ poſt rem benè actam, ſibi quodammodo eam tribuunt, & non auctori Deo. Quod diligentiſſimè cave, & te conſidera,velut inſtrumentum, velut lucernam, cui lucem Deus impoſuerit, quæ per te lux erit quidem, ſed ſubobſcurè vitio tuo. Defectus etiam ſedulò obſerva, ut prudenter aliàs eoſdem devites.

Quies animi ſervanda.

Ioan.15.

Matth.6.

Nota diligenter omnia conſuetudine facilia fieri.

Quid poſt actionem faciendum.

Exercitium, quâ quis actiones ſuas Deo offert.

LOQVAR *ad Dominum meum, cùm ſim pulvis & cinis, & tanquam nihilum ante te. quis plantavit vineam, & non comedit ex eâ? quis ſeminat,& non colligit fructum ex eo? Ecce ego vinea tua, Domine Deus meus, optans fructum reddere in tempore ſuo: ego ager ille, & terra ſæpè ſupervenientem bibens imbrem, ſæpè gratiæ tuæ ſole illuſtrata, ſæpè ſanguine irrigata, ſæpè ſarculo interioris monitionis correpta & purgata; ut videres ex me fructum, vitulos labiorum meorum, fructum manuum mearum. Accipe igitur à ſervo tuo, à filio ancillæ tuæ: accipe quos tibi, Pater benigniſſime, à Dominâ & matre meâ, Beatiſſimâ*

Geneſ 18.

Humiliatio ſui.

Oſeæ 14.

Virgine MARIA,*cui nos omnes in cruce commendaſti ut matri,*
Geneſ.27. *edoctus offero cibos, quibus ipſa te veſci libenter novit. induit illa me gratiâ tuâ, veſtimentis valdè bonis, ut eſſet anima mea accepta, eiuſq; odor, ſicut odor agri pleni, cui benedixiſti de rore cæli, & de pinguedine terræ. nihil enim hîc ex amoris mei putidiſsima cloacâ exhalare permittam, ſed puro & ſincero amore tam beneſici creatoris, liberaliſsimi redemptoris, dulciſsimi ſponſi animæ meæ, omnia facere decerno, ut tibi placeam.*

Intentio recta.

1. Cor.4. *Mihi jam pro minimo eſt, ut ab hominibus iudicer, aut ab humano die. Diem enim hominis non deſidero, tu ſcis; ſed ad te ſunt oculi mei, qui habitas in excelſis: tu omnes ſcio greſſus meos conſideras: ſed & obſervat etiam hoſtis, ut me accuſet; Angelus, ut tuâ gloriâ me ornes. O Deus, ſcio abſque te nihil poſſum, imò neque ut oportet, velle poſſum: ſine te enim velle meum teneret inimicus, & indè faceret catenam mihi. ambulabo igitur coram te, velut ſi noviſsima dies foret: curram, ut accipiam bravium, quod es tu Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. O quàm concupivit anima mea deſiderare & facere iuſtificationes tuas in omni tempore! Sed potiſsimùm deſideravit te in deſolationis nocte, & de manè vigilare ad te, ut amplectar te, & quotidie quaſi incipiam, quæ quidem retrò ſunt relinquens & ad ea quæ anteriora ſunt extendens meipſum. Vt verò id facere poßim, in matutino interficiam omnes peccatores terræ; & manè ad te orabo, Domine, manè exaudies vocem meam, & illuminabis faciem tuam ſuper me.*

Diffidentia ſui.

Pſalm.118.

Phil. 3.

Pſalm.100.
Pſalm. 5.
Pſalm.103.

Applicatio ad Communionẽ.

Orieris ô ſol iuſtitiæ, in corde meo. Quid dico? Tu æternum verbum quaſi rurſum infinitâ dignatione ad invocationem Sacerdotum, Caro factũ habitabis in me, & videbo gloriam tuam, gloriam quaſi unigeniti à Patre plenum gratiæ & veritatis, & ſuperamabiliſsimæ charitatis. Cùm verò oriaris in me, nónne tenebræ vitiorum meorum diſsipabuntur, & pones fines meos pacem, & adipe frumenti ſatiabis me? O quàm dilecta tabernacula tua, Domine! altaria tua, Domine virtutum! veniam, & offeram tibi cum omni reverentiâ in conſpectu tuo ſacrificium, corde contrito & humiliato; & ſcio, non deſpicies: ſed reſpicies in faciem Chriſti tui, & miſereberis mei in terrâ deſertâ,

Pſalm. 83.

Oblatio ſui.

ſertâ, inviâ, & inaquosâ: ideò enim jam in conſpectu tuo apparui tibi, ut videam faciem, & infinitam caritatem tuam. Deinceps verò, Domine, dirigam in conſpectu tuo viam meam, & opera manuum mearum reſpicies, ut faciam omnia in pondere, numero & menſurâ: nam quod factum ſemel, infectum, ſcio, numquam erit. Docebis me vias tuas, vias caritatis & amoris, ut mitis & humilis corde, neminem lædam, ſed te ſequar benefaciendo, &, quoad poſſum, amando omnes, maximè inimicos meos; quæ enim ſeminaverit homo, hæc & metet.

Opera noſtra ſemel facta quaſi æterna.

1. Cor. 3.

Si neceſſitati parendum erit, & oportuerit nutriri & recreari corpus hoc quod corrumpitur, & aggravat animam; ut jumentum erit illud apud te, & propter te nutrietur, & de neceſſitatibus meis erues me unicum refugium meum. Denique tuus ſemper ero, ut tu meus es, & in te ſperabo, ac dum tempus pœnitentiæ eſt, expiabo gratiâ tuâ delicta mea, & ſic ibo infelix ego homo ad veſperam: ſicut enim mercenarii, dies mei; donec adſpiret dies, & inclinentur umbræ, & venias, & aſſumas me ad te ipſum. Ne verò venias mihi ſicut fur in nocte, exſpectabo te omni horâ, ut fidelis ſervus, donec venias, & recorderis mei, donec clamor fiat, donec janua aperiatur, donec introducas me, donec intrem in ſanctuarium tuum, donec abſtergas omnem lacrymam ab oculis meis, donec dicas ut requieſcam à laboribus meis, donec audiam; Euge ſerve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui; donec oſculeris me oſculo oris tui, & videam te deſiderium oculorum meorum, & amplectar & ſtringam in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Amen.

Sap. 9. Corpori quid tribuendum.

Iob. 7. Cant. 4. 1. Theſſ. 2.

Matth. 25. Cant. 1.

Praxis ad rerum agendarum conſiderationem.

OPTIMA eſt, actiones ſuas Primò, diſtinguere in quotidianas, hebdomadarias, menſtruas, annuas. Secundò, eas expolire ad exemplar Chriſti Domini & Sanctorum; exercendo Dei præſentiam, puram intentionem, ut in Meditatione dictum eſt. Tertiò, eas ſic deſcribere, & quaſi diarium, aut vitæ normam circumferre, ad quam in examine ſe examinet velut ad lineam.

Actionum diſtinctio.

Fructus

Fructus ſpiritualium exercitiorũ.

Fructus qui ex uſu exercitiorum hujuſmodi ſpiritualium provenit; Primus eſt, tranquillitas animi: ordo ſiquidem eſt cauſa pacis. quocirca ubi actiones ordinatæ ſunt, & exercitia definita, pacifica eſt anima, novit quid & quando agendum, cogitationum volubilitatem corrigit: & piis ac ſanctis pravas, aut minùs decentes facilè depellit. Accedit, quòd exercitia ſic velut lege præſcripta, ſollicitè ſervare quiſque conetur; atque ita non facilè deficit, imò verò profectum curat, & facilè diſcernit conſiderando, an ferventiùs, an remiſſiùs, ſolitis exercitiis incumbat.

Cavenda multitudo & nimia frequentatio exerc.
Prov. 4.
Pſalm. 63.

Obſerva tamen, neminem ſe obruere debere aut multitudine, aut frequentatione: ſed exemplum Sanctorum ſequi, quorum ſemita ut lux ſplendens paulatim creſcebat uſque ad perfectam diem. Ibant illi de virtute in virtutem, donec viderent Deum deorum in Sion. Ordinanda ergo exercitia ſunt, juxta cujuſque ſtatum ætatem & profectum; ita ut facilè perpetuari poſſint; cum inconſtantia & dedecat, & plurimum noceat: idcirco lectioni oratio, orationi labor & corporalis exercitatio, gratâ viciſſitudine ſuccedere debent.

Laur. Iuſt. de converſ. Monach. cap. 10.

Perfectio in eo ſita eſt quod perfectè tua facies etiam minima.

Diſce igitur quantopere juvet ad vitæ ſpiritualis profectum, certa exercitia, & ordinatas actiones habere; ut pulcrè Laurentius Iuſtinianus: Maximi, ait, periculi res eſt, prout ſuggerit animus velle degere; quare omnia tẽpora ordinanda certis virtutum exercitiis, ſicut & actiones. idque pro cujuſque guſtu & ſpiritu. Neque enim ſanctus Spiritus, qui multiplex eſt in donis, unâ omnes viâ ducit, & ſæpè nocet eum inſpirantem non ſequi; quare hæc exercitia pro exemplo eſſe poſſunt, ut quiſque hæc vel ſimilia ſibi propria, quod omnino commendatur, aſſumat; & in eo pe[illegible]tionem ſuam poſitam eſſe ſciat, ſi ſua perfectè faciat, etiam minima quæque. Hinc in Religionibus, maximè in Societate noſtrâ, à ſpiritu Sancto minima quæque, imò etiam motus directi ſunt: & regulæ temperandi victum, exempli gratiâ, poſitæ videntur à S. Ignatio fundatore noſtro: qui ſecutus in eo S. Bonaventuram, ſimili modo ſuos inſtituentem. Eccleſia verò mater quàm accurata in omni divino officio! ut minuta videri poſſit ei, qui neſcit eam à Spiritu ſancto gubernari. Sicut enim ille in veteri teſtamento Noë omnia quæ circa arcam; & rurſum quæ circa tabernaculum Moſi; ac quæ circa ejuſdem fabricam deinde Beſeleel etiam minutiſſima revelavit: ita in templo cordis noſtri omnia accurata eſſe deſiderat, & in iis ſibi complacet. Ex hoc ſenſu S. Ephrem jubet Superiores, ſingulorum obſervare inceſſum, motum, geſtum, habitum, ut ad optimum ea ſtatum firmumq; redu-

Templi Salomonis perfectio.
Ephrem ſer. de vitâ ſpirituali.

reducantur. Magiſtri enim non ſolùm elementorum diſcipulis, ait, figuras oſtendunt, ſed etiam minima quæque puncta diſtinctioneſque proponunt; perfectio enim in parvis conſiſtit, uti enim domus perfecta non eſt, quæ muros, tectum, oſtium habet: neque imago, quæ caput, ventrem & pedes habet, ſed in quâ ſingula affabrè ſunt picta: ita eſt in animâ noſtrâ. *Perfectio conſiſtit in parvis.*

Obſerva illuſionem dæmonis hanc eſſe maximam, ut iſta minimi fiant, ſolidaque alia appellentur, aut æſtimentur ſine iſtis; nulli enim faciliùs quàm hi diffluunt: quia qui contemnit minima, paulatim decidit. *Illuſio dæmonis. Eccli. 19.*

Modus quo actiones ordinandæ ſunt, meditatione ſuprà poſitâ continetur: ut perſpicuum tamen magìs ſit, exemplum dabo.

Eſt quiſpiam ſolitus audire Sacrum, ſed abſque reflexione; perficere ſe cupit. Pridie tempus deſignabit, ſtatas preces, imò cogitationes de myſterio tanto inter eundum, in ipſo, & cùm redeundum: egreſſurus domum, intentionem renovabit, rediturus Deo gratias aget, &c.

Quæret aliquis an melius non foret, pro re natâ elevare cor, & exercitia aſſumere. *Cur ſtata exercitia Sancti velint.*

Reſpondet ad hoc D. Bonaventura, & alii: ſic enim vitæ ſeries numquam ordinata eſſet. ſed quemadmodum de Meditatione dici ſolet, parandam meditationem; ſi tamen Spiritus aliò ducat, ſequendum: ita hìc facere convenit, cùm alligare ſeſe ita non oporteat; ſed inconſtantiam tamen vitare. Quemadmodum enim, dum ventus ſecundus aſpirat, remis non eſt laborandum; ita dum Spiritus ſanctus ſpirat, ſtatis non eſt inhærendum, ſed ſequendus Dominus quocumque ierit. *Spiritus ſequendus.*

Cavendum verò, ne, ut in ſacratiſſimis rebus fieri ſolet, ex uſu abuſus naſcatur, ex frequentatione remiſſio: ſed in meditatione aperire os; & attrahere ſpiritum oportet, ut ſpiritu incipientes, ſpiritu perficiamus. *In uſu cavendus abuſus.*

Neque etiam, quod aliquorum vitium eſt, mox ut in aliis aliqua probantur, ſua quis deſerere debet, atque illa amplecti. Curioſitatis & vanitatis id ſæpè eſt, ſi inconſideratè fiat. Vnuſquiſque enim donum habet à Deo, non tamen ideò vetatur, quo minus Sanctorum veſtigiis inſiſtat, & ea legat: ideò enim Dominus eorum exercitia voluit edi: ideoque hìc ſubjiciam S. Bonaventuræ exercitia. Plura ſeu diarium copioſius pòſt Deo bene juvante dabitur, velut exemplar è variis collectum: quo occaſio detur ſapienti, ac parvulo via monſtretur. *Exercitia non facilè mutanda.*

Dignatus es, &c. ut ſup. pag. 10.

IACULATORIÆ.

Pro oblatione actionum ſuarum.

Pſal. 118. P*Ortio mea Domine, dixi, cuſtodire legem tuam*, in omni ſcilicet actione.

Pſalm. 61. *Nónne Deo ſubjecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum.*

Pſal. 39. *In capite libri ſcriptum eſt de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*

Pſal. 118. *Tuus ſum ego, ſaluum me fac, quoniam juſtificationes tuas exquiſivi.*

Ibid. *Suſcipe me ſecundùm eloquium tuum, & vivam, & non confundas me ab expectatione meâ.*

S. Bonaventuræ exercitia quædam ſpiritualia.

In fine opuſc. tom. I.

VT in virtutibus conſerveris, oportet te habere exercitia ſpiritualia, quibus animum tuum occupes; quia niſi ſic, non poteris in virtutibus perſeverare.

Primò igitur exercebis te in oratione, tali modo, & temporibus iſtis ferventer. Ante cujuslibet operis, vel acti inceptionem, Dominum invocabis, & modicum orabis, cum tali oratiunculâ: *Deus in adjutorium meum intende*: *Miſerere mei Deus*; vel ejuſmodi. Item, quandocumque audis campanam ſonare, orabis; vel quando audis pulſare horas. Has orationes ferventer ab intra facias: quòd ſi juxta alios fueris, illi non conſiderent quòd ores.

Quid faciẽdum cùm ſonat hora.

Secundum tuum exercitium erit iſtud: videlicet, ut ferventer proponas quandocumque audis ſonare campanam, generaliter te emendare, breviter, cum oratione per morulam unius Pater noſter. Antequam notabile opus facias, breviter cogitabis, qualiter propoſuiſti te habere in priori propoſito. Item, de manè ſemper proponas, qualiter te per totam diem velis habere; & hoc, antequam facis facta tua extrinſeca, & quando facis factum aliquod, cogitabis breviter, qualiter propoſuiſti. Item, ter, vel quater in die propones ferventer contra ſuperbiam.

Cogitanda ſingulis diebus hebdomadæ.

Tertium exercitium erit, de aliquo bono cogitatio, quando tempus vacaverit. Habebis enim qualibet die unam memoriam ſpecialem, de quâ cogitabis ſæpè, & ad quam curſum habeas. Habebis enim Dominicâ die, de regno cælorum; feriâ ſecundâ, de extremo judicio; feriâ tertiâ, de beneficiis Dei; feriâ quartâ, de morte; feriâ quintâ, de pœnis inferni; feriâ ſextâ, de paſſione

paſſione Domini, Sabbatho, de Dominâ noſtrâ, & peccatis propriis. Paſſionem tamen Domini in qualibet die, cum materiâ diei, & cum beneficiis Dei habebis. Et in qualibet horâ matutinâ, Primæ, Tertiæ, &c. de paſſione illius horæ, cum pauco de materiâ illius diei cogitabis. Sic igitur cogitando, & tua facta faciendo, ſpero, quòd tempus competenter expendes.

Quartum exercitium erit, ut quotidie te exerceas in operibus humilibus & deſpectis: ſemper eligere locum viliſſimum, & teipſum ex toto corde deſpicere, nulliuſque laudis dignum te reputare, ſed totum adſcribere Deo: ſive lauderis, ſive vitupereris, non curabis. Eſto conſiderans teipſum, & invenies, quòd non es aliquâ laude dignus, ſed omni opprobrio digniſſimus. Cùm enim es juxta alios, habebis te taciturnè, verecundè & manſuetè, tamen ſicut decet. *Humiliatio frequens.*

Quintum exercitium erit, ut omnia ſigna ſuperbiæ devites: ſcilicet, clamorem in loquendo, & ſic de aliis.

Sextum exercitium erit, ut ſæpè conſideres in quibus te malè habeas, ubicumque fueris; & non permittas aliquod parvum vitium tranſire, non judicatum; quia, qui parva non reputat, in majora ſæpè cadit.

Septimum exercitium erit, ut præcipuè, ubicumque fueris, oculos tuos cuſtodias: quia ex incuſtodiâ oculorum, infinita mala eveniunt. Ergo præcipuè cuſtodi oculos. *Oculi cuſtodiendi.*

Octavum exercitium eſt, conſiderare aliorum bona, & non mala. Cùm enim videris aliquem peccantem; cogitabis, quòd ſi ipſe haberet tantam gratiam à Deo, ſicut tu ipſe, multò ferventius emendaret ſe, quàm tu. Si autem videris aliquem aliquid boni facere, cogitabis, qualiter illud poſſes imitari.

Nonum exercitium erit, ut omnia quæ videris, & audieris ab hominibus, ad bonum trahas: & ſic, non ſuſpicaberis.

Decimum exercitium erit, ut ſemper, ubicumque fueris, habeas te morigeratè & compoſitè ab extrà, ne aliis adhibeas malum exemplum: quia interior incompoſitio, eſt ſignum indevotæ mentis.

Undecimum exercitium erit, ut ſemper, ubicumque fueris, videas, ut illud non facias, cum quo alicui poſſis præbere malum exemplum, vel unde alius poſſet ſuſpicari: quia valdè periculoſum eſt aliis præbere malum exemplum. *Cave diligenter dare malum exemplum.*

Duodecimum erit, viriliter tentationibus reſiſtere, & à carnalibus te abſtinere, & abſtrahere.

Vltimum erit, ut ſemper ſtes in timore, & habeas te verecundè: & ita cuſtodi te ſolus, ſicut quando es cum aliis. Nam Deus omnia videt quæ facis,

Hæc exercitia in communi, in quantum potes, facere ſtudebis: & Dominum diligenter rogabis, ut velit tibi dare gratiam, ad faciendum ea, quia ſine ipſo nihil potes facere, &c.

Redeam ab exterioribus, ab interiora; ab interioribus, ad ſuperiora conſcendam, ut poſſim cognoſcere, unde venio, aut quò vado: quid ſum; & unde ſum. Vt ita ex cognitione mei valeam pervenire ad cognitionem Dei. Quanto namque in propriâ cognitione proficio, tanto ad cognitionem Dei accedo. Unde venio? ſecundùm exteriorem hominem de parentibus illis, qui me fecerunt antè dãnatum, quàm natum; peccatores peccatorem in peccato ſuo genuerunt, & de peccato nutrierunt. Quid ſum ego? homo, de humore liquido. Sum enim in momento conceptionis de humano ſemine conceptus, deinde ſpuma illa cata modicùm creſcendo caro facta eſt: poſteà plorans & ejulans traditus ſum hujus mundi exilio. & ecce, jam major, plenus iniquitatibus, jam jam præſentabor ante diſtrictum judicem: tunc dicetur de me, Ecce homo, & opera ejus. Cogita hæc profundiùs.

Cognitio ſui perutilis.

Dignatus es, ut ſuprà pag. 10.

OCTA-

E
K
A
B
D
C
H

OCTAVÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Conſidera crebrò quæ tibi adverſa accidere poſſint, & animum ad ea præpara.

P*Rævide mala, & incommoda quæ tibi etiam hodie evenire poſſent, ac memento te hac communi lege natum, & vocatum, ut crucem tuam portes, cum* A *Chriſto, & poſt ipſum intres in gloriam. Amplectere itaque crucem cum* B *ſancto Andreâ, & te* C *Tobiæ ſenioris, ac* D *Iobi, aliorumq́ Sanctorum exemplis corrobora. à Dei enim magna* E *charitate, ſecundùm vires tuas, crux tua ab omni retrò æternitate appenſa eſt, & quaſi per* F *Angelum ad te miſſa. hanc ſi detrectes, graviorem* G *diabolus imponet. Deo itaque te permitte, ut te ducat dirigatq́; ſolus enim novit* H *exitus viarum; & cave ne proprio ſenſu viam eligas, omnium ignarus, atque hâc te conſideratione ſolare;* I *crucem unius horulæ* K *æterno præmio compenſari.*

CAPUT VI.

Exercitium de Conſideratione malorum, quæ nobis accidere poſſunt, ac primò de tolerantiâ alienorum defectuum.

Patientia in viâ vitæ maximum præſidium.

RECTE agere, & pati fortia ac dura Chriſtianum eſt: quantum autem à viâ rectâ nos mundus blandiendo divertere nititur, tantùm adverſis preſſi ſæpenumero ſponte ab eâ declinamus, unde meritò Philoſophus in his duobus ſapientiam locabat: ſuſtine & abſtine. Igitur ad ſuſtinendũ mala vitæ hujus hoc exercitio Dei gratiâ te comparare potes, animumque ad ea præparare; Tela enim, ut vulgò dicitur, præviſa minùs feriunt; & nos, ait Gregorius, tolerabilius mundi mala ſuſcipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeum munimur. Ideò quotidie manè, ut jam aliquoties dictum eſt, illa providentiâ noſtrâ quaſi præcipere oportet, atque adverſus fortuitos hoſtium incurſus animæ noſtræ portas habere diligenter cuſtoditas, & perpetuos excubitores. Poſtquam igitur ea, quæ agenda nobis ſunt diſpoſuerimus, oculum ad patienda convertamus; & ſimul ad Deum qui ſummâ bonitate ac æquitate omnia moderatur & appendit, ad Chriſti Domini noſtri, Sanctorumque exempla; ad æterna præmia, quæ tribulationi unius horæ reponuntur. Nec parum juverit attendere viam crucis unicam eſſe, quæ ducit ad vitam; cæteras ambagioſas & exitum habere infelicem, etſi initia blanda & amœna. Illud verò maximè quietum animum reddit; neminem ſcire mortalium quæ via ſibi ſalutaris ſit; ac proinde unum illud eſſe in re incertâ certiſſimum conſilium, divinæ ſeſe committere providentiæ.

Greg. hom. 35. in Euãg.

Attende divinam providentiam.

Via crucis unica eſt ad vitam ducere.

Remedium efficax malorum.

Meditatio

Meditatio prima de eodem.

COMPOSITIO LOCI erit ſtatuere ſe coram Crucifixo pro peccatoribus orante & moriente.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, in hoc univerſo, à Domino ita omnia creata eſſe, ut licèt perpetua ſit elementorum pugna, ſit tamen etiam pulcerrima, & maximè concors diſcordia ac harmonia. Quod verò in qualitatibus corporum eſt, idem valet in animis, quibus eæ ſubſerviunt & quaſi inſunt. Itaque cùm ſint homines omnes diverſi temperamenti & conſperſionis, ut Gregorius loquitur, diverſaque item facie & voce, ſunt etiam eorum diverſi planè ſenſus & judicia; ut apparet in pueris & viris. Horum quàm ſint diſcrepantes ſententiæ de re eâdem, nemo ignorat: idemque de omnibus ſentiendum; cùm non minùs, imò magìs, differat vir à viro, quàm vir à ſeipſo puero. Trahit omnes diverſa, & unumquemque ſua voluptas. Nihil ergo mirare, qui in omni omnino creaturâ tantam vides varietatem, judiciorum ſimiliter eſſe & affectionum, patienterque tolera; neque ſenex, pueros ſenes; nec juvenis, ſenes pueros eſſe opta: ſed te ætatibus & perſonis accommoda. non vis omnes oculis tuis videre idem. & eodem modo tecum, neque audire auribus; cur item tecum judicare, cùm diverſum habeant, uti aures & oculos, ita & intellectum?

Varia hominum complexio ac ſenſus.

Fatuum velle omnes secū ſentire.

Hæccine vera, ut ſuprà pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera, nullũ eſſe inter homines, qui non habeat plurima bona & cõditiones, ut vocantur vulgò, laudabiles; nullum item eſſe, qui non habeat ſuum vitium, ob quod alteri cedere debeat. Quocirca valdè imprudentem eſſe eum, qui ab alio averſionem habet, ob corporis aut animi defectus. Nã ſimul etiam à ſe habere deberet. Oportet verò conſiderare potiùs bona, alterius cõplura, unumque defectum aliquẽ, qui tibi diſplicet, cum illis bonis conferre, eaque præferre;

Nemo immunis ab omni vitio.

Cur apud te non præponderant bona multa uni vitio proximi tui.

quàm propter unum aliquod vitium, virtutes proximi tui cæteras merito præmio laudeque ſuâ defraudare, atque optimum agrum, ob urticam negligere; ſeu doctiſſimum virum, quòd rem aliquam ignoret, contemnere; aut cibum, quòd vnus omnia non contineat. Inſuper ſuum eximium defectum cum illo proximi convenit componere: quem ſi fortè amore proprio excæcatus non inveniat, ſuperbiam omnium malorum maximum, certò ſibi eſſe eum perſuadeat.

Credo tibi, &c. ut ſuprà pag. 7.

Iudicium temerarium cavendum.

PVNCTVM III. Conſidera, ſi defectum aliquem alter habeat quo careas, cujus gratiâ id fiat, nónne Dei? ergo ſi te altiùs alterius manus levet, vel ſcala, vel mōs, vel turris; ridiculè te effers, quòd altior ſis eo, qui in terrâ relinquitur. Simile etiam eſt, ſi aliquis equo vectus, alium peditem & claudum præcurrat; ac rideat. Cùm ergo illa bona quæ habes ſint tribuenda Dei gratiæ, planè dignus es qui illis priveris, ſi alteri inſultes. & hoc eſt quod Apoſtolus ait: In quo tu alium judicas, in eo teipſum condemnas. Et rurſus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. *O Rex regum*, &c. ut infr. p. 220.

Rom. 2.
Galat. 6.

Meditatio ſecunda de eodem.

Zelus præpoſterus judicantis proximum.

PVNCTVM I. Conſidera, quare offendaris alieno defectu. Primò, quia tibi fortè diſplicet; & ferri non poſſe dicis; quid ita? quia contra Dei legem: atqui Deus legem eam tulit, & tolerat tamen; præterea ſimul ſtatuit ne iraſcaris, ne impatiens ſis, mandavit alterum alterius onera portare, mandavit remittere unumquemque proximo ſuo, & conſervo de corde denarium, talentaque millia plurima ſe demiſſurum ſpopondit; & tu abnuis, ſed cum improbo ſervo tenens proximum, ferè ſuffocas, & clamas, Redde quod debes? Quid dicis? mavis hæc debere; quàm denarium tibi deberi? & non

Galat. 6.

Matth. 18.
Stultum eſt proximo non ignoſcere.

non vides Deum pati,& longanimiter exſpectare eum? & tu ulciſci cupis? Vel eſt quia contempſit mandatum tuum. Quorſum illud dediſti, ſervus & mancipiū Domini Dei tui? nónne pro tuo commodo? ſi ſic feciſti, prævaricatus es: omnia enim ad obſequium Domini curanda ſunt, corpus tuum & anima, omneſque actiones tuæ. Omnia propter ſemetipſum creavit, conſervat, gubernat, ipſe finis omnium, & tu te finem vis ſtatuere, & idolum erigere in templo Dei tui? dominium uſurpare in domo Domini tui? *Heccine vera*, &c. ut ſup. pag. 7.

Amans ſui al e i ſuccenſet.

Nota.

PVNCTVM II. Sed vis eum ſic emendare? dicito, Quis eſt, qui curare poteſt morbos, nónne ſolus ille de quo ſcriptum, quòd ſolus poteſt facere mundum de immūdo conceptum ſemine? per ſapientiam ſanati ſunt omnes, ait Sapiens, quicumque placuerunt tibi ab initio; nec herba, nec malagma ſanavit eos, ſed ſermo tuus, Domine, qui ſanat omnia. Conſidera opera Dei, quod nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. Sed cùm Dei auxilio id vis? At quando illud tibi aderit? utique cùm juxta præſcriptum illius, proximum curabis: nihil enim exterior correptio operatur, niſi interior loquatur excitator. Unde Greg. Tantæ, ait, caritatis eſſe debet, qui alium ad Deum compellere ſtudet, ut inſtanti deſiderio non petitor, ſed petitio eſſe ſentiatur. Saluté quippe fidelium tum inſtantiùs debet appetere, ut ex uſu interni guſtus omnem motum cordis in affectum ducat ſupplicationis. ſicut ergo nauta, dum omnia ad navigationem comparat, etiamſi inſaniat, omnia fruſtrà ſunt, niſi Dei beneficio adſpiret ventus: ita hîc omninò ſe res habet. Deinde, ſi ut medicus curare eum vis, blandire, non iraſcere; Deoque ultionem relinque. Quæ major miſeria, mederi non poſſe, niſi deteriore morbo, & vulnere graviori laborare incipias, ſuperbiâ & indignatione? omnes enim alii defectus, præ hoc parvi ſunt, & tu, Deo repugnante, parvum tanto malo tuo ſanare vis? & quaſi in Satanâ Satanam ejicere? ſæpè etiam

Iob 14.

Sap. 9. & 16.

Eccleſ. 7.

Deus ſolùm corrigere hominem poteſt ſuâ gratiâ.

Gregor. in 1. Reg. l. 5. c. 3.

Qui corripit, ſimul oret.

Quàm ſtultum alterius vulnus & morbum curare velle, & ſibi accerſere.

Deut.19. etiam novum vulnus infligere & mortem? Etenim ſæpè dũ ligna peccatorũ cædere quis cupit, fugit ſecuris manum, ferrumq́ue lapſum de manubrio proximum occidit; & panis quem præbebat, vertitur in fel aſpidũ, dum turbatum monet, & ſanare cupit, qui ipſe animi ſui perturbationem componere non valuit. Et ille quidem ſanari poteſt correptus, tu verò quomodo poteris, qui auxilium fortè aut non habes, aut non admittis? quomodo illos potiùs non toleras, qui te toleras? Et quidem ſi ſic curari poſſet, benè quidem; ſed cùm Deus curare debeat, & ſuperbis reſiſtat, nihil proficis, ſed te vulneras alterius vulnere; omniumq́ue morborum cõtagio inficeris, dum curare optas: cadis cùm ſtare deberes, & alium erigere. Nequaquam autem jacentem erigit (vt Gregor.) niſi qui ſtatus ſui rectitudinem per compaſſionem flectit. Ecce pro zelo tuo optas ut quis Deo ſatisfaciat de duobus minutis; & tu plurima debita contrahis? ſi iraſcaris, liberiſque & ſubditis, ut ſic loquar, maledicas, ſi illi ollam frangant; tibi ſuccenſe, qui fœdus ac pacem animæ cum Deo & proximo convellis. fœdant rem aliquam aut perdunt, aut obliviſcũtur; tu verò animam vitio maculas, tuiq́ue obliviſceris. Nõ ejicitur, aiebat Dominus, dæmonium, niſi in jejunio & oratione. ita etiam de aliis crede, vitiumq́ue, quod velut dæmonium eſt, pellendum eſſe, non irâ, ſed patientiâ; non arrogantiâ, ſed humilitate: num ignem potes igni extinguere? Ergo primum vitium quod in proximo curatum optas, illud in te ſupera: nam, ut olim ſanctorum Patrum ſenſus fuit, nemo ex animâ alterius dæmonem ejicit, niſi priùs in ſe ſuperârit. Poſtremò, etiamſi totus mundus periret, animi omne bonum, id eſt pacem, perdere non debes: quia ſic eſt voluntas Dei, qui poteſt cùm vult, verbo uno omnia emendare, & tamen tranquillus videt, ac permittit.

Superbo Deus reſiſtit. *Gregor.* *Vitium non vitio, ſed virtute emendandũ.* *Matth.17.* *Caſſianus.* *Pax animi ſervanda.*

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

Attende PVNCTVM IV. Conſidera, Chriſtum crucifixum à te

per

per peccata tua,& tamẽ pro te orare, ac ſuis perſecutoribus: & è ſuis vulneribus ſanguinem tibi & medicinã propinare. Secundò,hæc tolerare ut ſanet te, & filios, alioſque tibi commiſſos;& tu tolerare quidquam recuſas? & ſiquidem Superior ſis, ad hoc unum te poſitum, ut aliorum portes onera,noveris. Tertiò,attende ut te ſuſtinuerit, & ſuſtineat Deus. non ſis ergo exactor vindictæ, qui petitor es veniæ. nullo autem eum meliùs imitari,aut proximum reddere meliorem potes, quàm vincendo in bono malum. ſi æger eſt & malus, tũ ſcias ei opus medico & peritiâ non benè habenti : non gaudet mater à filio læſa,eum vulnerari, quia iterum in filio læditur.ita & te proximo oportet eſſe affectum , atque alterius delictum , tuum ſcias debere eſſe luctum. neque gaude ſi aliis melior fortè ſis: ſed quo illi minùs habent,plus exiſtima tibi defuiſſe, & deeſſe. ſin autem, iraſcaris,quòd hoc ipſo excæces te , atque ineptum facias ut alium cures.

exemplum Chriſti Jesv.

Superi ris eſt defectus aliorum ferre.

Vince in bono malum.

Maternum affectum indue, erga proximum.

Hæccine vera,ut ſup.pag.7.

Pvnctvm V.Conſidera,quomodo in homine duo ſint;opus hominis,& opus Dei. aut,ut Auguſtinus:duo ſint nomina;homo,& peccator: quia peccator eſt,corripe;quia homo,miſerere. Quis gemmam precioſiſſimam odit,eò quòd luto,vel conchylio involuta?Gemma,proximi anima: quanti empta à Sapientiâ æternâ! & hæc luto peccati involuta eſt. Túne deſpicere eam potes,qui deteriorem te debes æſtimare? Non vis niſi bonum diligere; quem te igitur æſtimas? nemo bònus, aiebat veritas, niſi ſolus Deus. tu verò quid ais? certè te ignoras;& ſi bonum vis diligere, ergo & eum qui talis eſſe optat. Dic obſecro, ſtatuam amas fieri elegantem, & lignum ſeu materiam, ex quâ fiat,averſaris? Quis prudens projicit viperam, etſi venenum noverit, volens ex eâ theriacam facere fratri ſuo? An putas quiſquam precioſum contẽnit monile , quia ab hoſte capitur? Nónne potiùs eripis? ita ſi dæmon tenet fratrem,

Auguſt. Duo in omni homine conſiderãda.

Quiſque debet ſe aliis poſtponere.

non

non ei iraſcaris, ſed hoſti, eumque eripe. Denique dicito qualem erga te Deum & homines cupis, & cuperes, ſi ipſi tibi præeſſent? talem erga proximum te præbe. At non proficit, videt Deus, & ſuſtinet, cujus illa cura eſt: ipſe Dominus & Pater eſt, tu quaſi pædagogus videre debes quomodo eos regi velit, & ſcire te ad utilitatem eorum datum eſſe, non tuam; præeſſe juſſum, ut iis proſis, non tibi. Imitare medicum, nec vindictam aliam opta, quàm ut æger convaleſcat, morboque veriſſimè puta imputandum, non ægro, ſi quid perperam dicat aut faciat; eoq́; majorem judica, quo minùs æger eum fatetur. ſic ignis zelus ardebit miſericordiæ oleo, & plus ſic proficiet amica correptio, quàm accuſatio turbulenta; illa pudorem incutit, hæc indignationem movet, denique beatus eris: Beati enim miſericordes quoniam miſericordiam conſequentur.

Quales nos proximo, tales nobis Deus.

Matth. 5.

EXERCITIVM.

Gratitudinis actus.

O Rex Regum, & Domine dominantium, ego minimus ſervorum tuorum, cui tot debeo talenta, quot vitæ meæ ſunt momenta, quot guttæ in mari, & arenæ. Verè fateor coram te & curiâ tuâ, multiplicata eſſe peccata mea ſuper capillos capitis mei; ſed, tu Domine, Pater miſericordiarum es, qui tamdiu patientiam habes non ut omnia reddam tibi, ſed omnia condones mihi, imò dones te mihi; & ego non miſerebor conſervi mei, & donabo illi, ſicut mihi donaſti & donas? miſericordiam ego volo, & vindictam poſtulabo adverſus proximum, id eſt, adverſum te omne & unicum ſolatium meum?

Veniæ petitio.

Dicebas olim adulteræ accuſatæ coram te: Nemo te condemnavit mulier? *nemo, aiebat, Domine. Et tu bonitas infinita quid ad hæc? nec ego te condemno. Sic tu judex vivorum & mortuorum; ego verò reus in carcere hoc, ignarus amore an odio dignus ſum, quid agam? ego reus filios tuos judicabo, & me damnabo? ego veniam petam manu unâ, & alterâ coram te proximum præcipitabo? Abſit hoc, ô* JESV, *ô ſalus mea, ut eum pro quo mortuus es, pro quo animam ponere millies in die debeo, id eſt,*

Quàm indignum proximum temerè judicare.

pro

pro te, ut illum perimam gladio linguæ, eum quem ſic redemiſti, ſic deſpiciam? ut ſic ex ore & facto meo me judices.

Ego te in proximo repellam, & quotidie rogabo, ſicut & rogo humillimè, ut venias ad me, & intra me maneas, & beatum facias? ego iraſcar illi, & placare te volam? An neſcio verum eſſe, quod uni ex minimis meis feciſti, mihi feciſti? Scio, Domine, & quid ego iraſcar tibi, & veniam negabo tibi, à quo veniam rogo? percutiam te, à quo oſculum pacis expeto? occidam te parvulum à quo vitam flagito? panem ſolatii illi negabo, & ego, ego miſer & infelix panem Angelorum, te omne delectamentum in te habentem, uti facio, poſtulabo? Abſit à me, bone JESV, *quem docuiſti & doces, & jubes magis exemplo quàm verbo mitem eſſe & humilem corde.* Applicatio ad Communionẽ.

Abſit Domine, ut linum fumigans extinguam, & calamum conquaſſatum conteram, abſit ut alterius peccatis iraſcar, qui meis urgeor: quomodo enim apparebo in conſpectu tuo, qui miſericordiam vis, & non ſacrificium, qui mavis me reconciliari fratri meo, quàm tibi ſacrificare; & quâ menſurâ menſus fuero, meritò remetieris mihi? idcirco ego condono inprimis omnibus adverſariis meis, etiamſi verè nemo iniquè, ſi me conſidero, adverſum me egit, quia prævaricatorem legis tuæ meritò averſari debebant, & affligere omnes creaturæ tuæ; ſed miſericordia tua ſuper omnia opera tua. Da mihi, quæſo, gratiam tuam, quâ longanimitatem tuam illam valeam imitari, & te in proximo, & in omnibus, ſuper omnia ardentiſſimè amare: & non verbo neque linguâ, ſed opere & veritate. Sic enim ſtatuo coram te hodie corde amare omnes maximè adverſarios & moleſtos, & verbo dulci reconciliare, & opere ipſo N. ut cognoſcant omnes, quia diligo te Patrem meum dulciſſimum, & quod ſicut mandatum dediſti mihi, ſic facio; paratus animam pro proximo, id eſt, pro te ponere, qui pro me dignatus es mori. Reſpice, & audi vocem amantis & quærentis te. Amen. Actus charitatis erga proximum. Iſaiæ 42. Oſeæ 6. Matth. 5.

Praxis ad tolerantiam exercendam.

HVIUS exercitii praxis eſt omnibus neceſſaria: nullo enim unquam tempore, nullo loco deeſt materia tolerantiæ alienorum defectuum. Cui enim ex voto ſervit famulus? cui pro *Neceſſitas hujus exercitii!*

pro arbitrio dominus ſatisfacit? quis eſt qui careat vitiis? quis in omnibus cum alio ſentit & conſentit? nemo certè, hinc ut pacem & tranquillitatem ſummum animi tui bonum ſerves; exerce te hoc exercitio ſedulo ac frequenter, fructumque illius uberrimum comperies, & ad univerſam pietatem non exiguum præſidium.

Pax animi ſervanda. Stude verò Primò, ante omnia animum pacatum habere, priuſquam corripias: ita enim per zelum aciem mentis excæcat.

Secundò, dolorem de ſimili tuo, vel ejuſmodi peccatis excitare, & te humiliare, Deoque ſoli confidere.

Tertiò, compaſſionem exerce erga proximum, & ſtudeas dolorem correptionis amore lenire.

1. Reg. 2. Quartò, Dei implora auxilium, & poſtquam adhibita eſt à te opera, Deo curationem committe: Deus enim ſanat & vivificat.

Publica publicè arguenda. Notandum etiam Primò, correptione publicâ id quod publicum, privatâ verò & ſecretò quod ſecretum & privatum, arguendum eſſe.

Remediorũ uſus. Auguſt. Secundò, medicamenta primò lenia adhibenda eſſe, deinde amariora, quia, ut Auguſtinus: Sicut meliores ſunt quos dirigit amor: ita plures ſunt, quos corrigit timor.

1. Tim. 5. Tertiò, maxima habenda ratio complexionis, & perſonæ, & temporis, unde ſeniorem ne increpaveris, ſed obſecra ut patrem, ſæpè enim deflectendum à rectâ viâ in publico, ut tranſire quis poſſit, niſi velit incurrere in multos, & prægnantes deſideriis offendere.

Dignatus es, &c. ut ſup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Rom. 14. *TV quis es, qui ſervum alienum judicas? Domino ſuo ſtat aut cadit.*

1. Tim. 1. *Fidelis ſermo & omni acceptione dignus, venit Chriſtus peccatores ſalvos facere, quorum primus ego ſum.*

Matth. 7. *Nolite judicare, & non judicabimini.*

Gal. 6. *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.*

Luc. 6. *Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo.*

CA-

CAPVT VII.

Meditatio de Patientiâ in malis propriis.

CVm tu, ô Jesv æterna veritas, quæ fallere non potes, dixeris: *Patientia vobis eſt neceſſaria, ut reportetis promiſſionem*; & rurſum: *Omnes qui piè volunt vivere perſecutionem patientur*; & iterum: *qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me*: de hoc pluribus agam ex tui amore; & gratiâ tuâ. Et rogo te, Pater amantiſſime, dux noſter, & legifer noſter, inſpira mihi quod placet tibi, quodque utile proximo & mihi pro maximâ gloriâ tuâ; ut gloriari poſſim in cruce tuâ, & mihi mundus crucifixus ſit, & ego mundo. Amen.

Compositio loci, erit ſtatuere ſe coram Deo, ejuſque providentiam in bonis & malis intueri.

Pvnctvm I. Conſidera Primò, velut è ſpeculâ mala plurima, quibus mortales paſſim affliguntur, & quãta illa ſint. Denique quales ij ferè, qui maximè ea tolerant, quibuſque à Deo immittantur, id eſt, ſummo bono, ſummè prudenti. Sunt quidem plurimi mali; ſed tamen & plurimi boni innocentes, Deoque chariſſimi. Et quæſo, vide nónne imperia, opes, favores penes improbos ſunt? Nunc verò teipſum inſpice qualis ſis, quid ob præterita promeritus ſis, & quotidiana: & puto quòd magnam habebis materiam gratias agendi Deo, pro infinitâ ſuâ in te miſericordiâ. Quid enim illa quæ pateris, ſunt, ſi ad peccata tua attendas, ſi comparentur ad ea quæ Jacob, Joſeph, Job, aliiq; Deo chariſſimi paſſi ſunt, Apoſtoli & Martyres? Conſidera Secundò, ſi recuſes pati, & obmurmures, quid conſecuturus ſis; id videlicet, ut longè graviora ſint quę toleras, ob volũtatis repugnãtiam, utque ad illa adjicias omnium malorum graviſſimum, videlicet peccatũ, & animi perturbationem, quâ velut in belluam, per irã muteris. Equidem impatiens, cùm obolum perdidit, totã ſubſtãtiam

Bona mundi malis dantur ut plurimum.

Impatientia mala & inſania.

projicit

projicit, cùm quis ei levem rem ſurripit, omnia bona ſua abjicit, exuſtâ parte domus cæteram ſuccendit; famæ aliquâ maculâ acceptâ, per impatientiam graviorẽ facit. Bonus verò ſi in corpore aut re externâ patitur, magnum in animâ, at majus in Deo præſidium & refugium habet. Conſidera Tertiò, ſi toleres mala quantã apud omnes laudem habiturus ſis. Primò apud Deum, quia ejus voluntati acquieſcis, & patiendo tuum erga majeſtatem illius amorem oſtendis. Ille enim patiendo potiùs, quàm agendo declaratur: unde mille invenies, qui multa largientur, orabunt, & levem pro Dei amore injuriam impatientiſſimè ferent. Quis hic, quæſo, amor, quantus eſt? nónne ſi verus eſt, talis eſt qualis in fortitudine ac patientiâ Martyrum apparuit? verè fortis & adamantinus eſt amor, imò fortis eſt ut mors dilectio, & dura ſicut infernus æmulatio. Secundò, conſidera quantus, ſi fueris patiens, apud Sanctos fortiſſimos amatores futurus ſis, idque quia illis ſimilis factus eris, de quibus canitur, Omnes Sancti quanta paſſi ſunt! *Haccine vera*, ut ſupr. pag 7.

Patientiæ laus.

Cant. 8.

SS. Martyrũ exemplum.

Punctum II. Conſidera quantus ſit patiens apud homines: nemo enim eſt, qui non obſtupeſcat patientem, & præferat expugnatori urbium eum, qui moderatur animo ſuo. Ille enim eſt aheneus murus, & ſcutũ inexpugnabile, tectum patientiâ & æquitate. Neque intereſt an de re, an famâ agatur. Etſi enim linguâ maledicâ quis tibi detraxerit, nihil eſt quod movearis, nihil quod iraſcaris. Sive enim bona, ſive mala, benè, vel malè dicat tibi aliquis, vel etiam faciat; perinde eſt: talia enim tibi erunt, qualia eſſe volueris, qualiter eis uti volueris, uſus fueris. Sicut enim mentitur iniquitas ſibi, non tibi, ſi non conſentias; ita omnia mala facit ſibi ac dicit, id eſt, ad perniciem ſuam, ſi nocenti compatiaris, eumque propter Deum ames, & gratìs. id verò tum facis, cùm nec beneficiis ſolis ad amorem excitaris, nec maledictis ab eo avocaris, & commiſerearis ei potiùs, quàm

Quiſque ſibi bona audit vel mala.

quàm in malis propriis gemas, quibus te appetit. Dignus eſt enim commiſeratione: mala enim ejus, illi mala, & valdè mala ſunt; ſed tibi dicta ac facta, ſi velis, in tantum bonum, & tantum malum convertere potes, quantum voles. Nam etſi re verâ mala ſint, non tibi tamen erunt, neque mala eſſe ullo modo poterunt, niſi malè utaris; nec bona bona, niſi eis benè uſus fueris. Hoc ſemper ergo intuendum, quid fiat in animo tuo, non verò, quid boni, vel mali alii faciant; ſed quid tu de ipſis eorum factis facias: quomodo ſcilicet utaris bonis & malis eorum: quantumque ex iis proficias, ſive favẽdo, & adjuvando; ſive compatiendo, & emendãdo. Ac mala à voluntate tuâ habent, quòd tibi mala, vel bona ſint; ſic aurum viſum fit rapinæ occaſio furi, & mali, ex malitiâ ejus; abſtinenti & miſericordi virtutis, quia tribuit egenti. Vt ſol indurat lutum, liquefacit ceram eodem radio; ita hic homo adverſis fortior fit, ille liqueſcit; ille iis honoratur, hic vileſcit. Quid ſi enim tu patienter injurias, calumnias, bonorum direptionem feras; ridenti vultu, fortiore animo, rependas bona pro malis; nónne gaudebis? ab omnibus laudem, etiam improbis feres: quid ſi iraſcaris? malo uni tuo in animo, & aliud adjicies & gravius. At de honore agitur. ita eſt; ſed non de vero: quo tunc ſolùm excides, ſi impatiens fueris. Sed & de bonis periclitâris; vis etiam potiora abjicere, quia ſequiora perdidiſti? *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

Mali tantũ poſſunt nobis occaſionem dare virtutis.

Honoris inanis cura & bonorum.

PVNCTVM III. Cõſidera, precor, Primò, an ſcias, quâ viâ ad cælum pertingere poſſis; utique certũ eſt te ignorare: ergo ſic cogita: Ecce hanc tribulationẽ mihi Deus immittit, hæc via eſt, quâ ad cælum me perducere vult, & non aliâ: præſertim cùm, etiamſi omnia adhibeam, eam evitare nequeam. Deinde cùm certiſſimum ſit per multas tribulationes oportere nos ſaluos fieri, & quòd omnes, qui piè volunt vivere in Chriſto, perſecutionẽ patientur; ac veriſſimum illud. Mundus gaudebit, vos verò contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in

Via ad Deũ monſtrata eſt patientia.

1. Tim 3.

Ioan. 16.

gaudium. hæc, inquam, cùm ita ſint, age, diſcerne, an ſalvus fieri, an piè vivere, an triſtari hîc cum filiis Dei, & triſtitiam velis verti in gaudium? Quòd ſi annuis: iterum te rogo, & percunctor ex te: Cur ergo quereris? & an tuum potiùs ſit eligere genus afflictionis & adverſitatum, id eſt, an infirmus ſibi genus pharmaci præſcribere debeat, an medicus; an dux militem, an miles ducem ſequi debeat; Sapientia æterna inſipientiam noſtram? Secũdò, ſi hanc recuſes crucem & afflictionem, cogita certo certiùs graviorem à dæmone ſuſtinendam. ideò enim dixit Dominus: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: jugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve. Ideò in inferno lugent improbi ſe ambulaſſe vias difficiles, mundique hujus graviſſimam tyrannidem ſuſtinuiſſe. Tertiò conſidera, eâ lege omnes natos, ut adverſa feramus; & fruſtrà te repugnare; ipſe enim Dominus ait, Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. Numquid dicet lutum figulo: Quid facis? Si ergo non poſſis effugere, quid turbaris, & auges dolorem ac malum tuum? neque enim Deo nocere potes; quòd ſi velis, proximo ultor ipſe erit, qui dicit, Mihi vindicta & ego retribuam: adeò ut ſolùm dicentem proximo fatue, igne puniat ſempiterno. Non ſufficit tibi?

Reſignatio neceſſaria.

Crux Chriſti aut dæmonis ferenda.

Matth. 11.

Sap. 5.

Impatientia infructuoſa.

Actor 9.

Iſaiæ 45.

Deut. 32.

Adverſa ſunt medicina.

O æterna Sapientia, ut infr. pag 36.

PVNCTVM IV. Conſidera primò, an cùm videas in te ſuperbiam, & impatientiam, velis ſanari? ita, inquis: ergo admitte manum medicam, gratias age illi, qui te ad belluas iſtas extinguendas & incendium juvat: neque enim patientia ſine illis exercitationibus poteſt acquiri, neque humilitas ſine humiliatione. At res tua tibi erepta eſt, officium, æſtimatio, honor; à quo? à Deo, cujus erat, quod tu occultè ut idolum colebas magno amore. Si ignoras quanto, collige ex dolore quẽ in animo tuo experiris, eo quòd diu fornicari, ut Scriptura loquitur, & tuũ illud idolũ colere non potueris. Quid

In iis Deum converte.

cùm,

cum Deus,& cęleſtia tibi adſint,ut ſcarabæus ſtercoribꝰ adhæres? Petere veniam deberes, quòd nimio amore *Creaturæ* creaturæ inhæſeris, quod eſt ſpiritualiter fornicari: & *ſunt idola.* ecce doles quòd ultrà nõ liceat tibi, & quereris de Deo tuo,ſpõſo animę tuę.O impudentiã! Audes petere,quo eum offendas,ab eo recedas;&,ſi miſericorditer negat, fers impatienter, quòd injuriam diutiùs ſibi à te amore creaturæ fieri non permittat? diſſimulare ſaltem deberes dolorem de mali occaſione,id eſt adulterij, ſublata: gratias agere ob laqueum remotum, & foveam clauſam. O miſera ſors, non poſſe nolle quod obeſt! non poſſe velle,quod prodeſt! *Hæccine vera*, ut ſup. pag.7.

PVNCTVM V. Percurre paſſionis myſteria. Primò, *Paſſionis* anguſtias cordis dulciſſimi JESV; & tuas illis conjunge, *conſideratio.* & ſic unitas divinæ majeſtati offer. Deinde quid patiatur,à quibus,& quomodo, in corpore,membris, famâ, & exiſtimatione,& dic ſaltem ad ſingula: Quid retribuam tibi,Rex meus,& Deus meus, viliſſimum mancipium tuum pro omnibus quæ retribuiſti mihi? nónne æquum eſt me confidere tibi, qui tanta feciſti pro me? & aliquid ferre pro ſalute meâ, cùm tanta pro illâ tolerare dignatus ſis? *Pſal.115.* Secundò, attende ſapientiſſimum & optimum Dominum, ſibi ſuiſque crucem elegiſſe; *Galat.6.* & tu ergo dic: Nos autem gloriari oportet in cruce Domini noſtri JESV Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt. Tertiò, optimi Patris erga te providentiam,quodque ab æterno providerit & decreverit hanc *Providentiã Dei in malis attende.* tibi crucem; ſecundùm omnes circumſtantias loci, temporis, perſonarum, eamque ſummâ cum bonitate & ſapientiâ admenſus fuerit viribus complexionique tuæ, ita ut, ſi velis, tibi etiam ſicut diligentibus Dominum, omnia in bonum cooperatura ſint. Elegit verò *Rom.8.* hunc,vel illum, per quem te exerceat, puniat; cur non placet? non reſpicias ad bajulũ, ſed eum qui mittit. non eſt enim malum in civitate, quod non fecit Dominus. *Amos 3.* Quartò, conſidera æternum gloriæ pondus, quod pro *2.Cor.4.*

momentaneâ tribulatione retribuetur, & ſecundùm Apoſtolum, patientiam ad omnia neceſſariam eſſe, ut reportemus promiſſionẽ, & poſſideamus animam noſtram. Ergo generoſo animo te divinæ providentiæ cõmitte in tempore, & in æternitate; & fac velis id, quod Deus vult. aliàs enim nihil velle potes, quod tibi utile eſt: utilitas enim noſtra ſola Deus eſt, & voluptas ejus. mane ergo in eo, & fruere illo qui ubique eſt; & omne bonum; & queri nũquam poteris. Queritur enim, qui caret aliquo bono: &, ecce ſi vis, habes omnia in Deo tuo, ſi ei voluntate & charitate conjunctus ſis: in hoc enim omnis lex & Prophetæ; in hoc vera charitas, & charitatis perfectio conſiſtit.

Hebr. 10.

Reſignatio neceſſaria.

EXERCITIVM.

O Sapientia æterna, quæ attingis à fine uſque ad finem fortiter, & diſponis omnia ſuaviter. nónne dixiſti per Prophetã tuum: Nõ eſt malum in civitate quod non fecit Dominus? Nónne dixiſti capillos noſtros omnes numeratos eſſe? Nónne oculi tui ſẽper nos contemplantur? Nónne Pater noſter, noſtriq; amantiſſimus es, & creator, & conſervator? Nónne in te vivimus nos, movemur & ſumus, & omnia, quæcumq; ſunt? neque folium in arbore movetur ſine providẽtiâ tuâ, neque cadit paſſer ſuper terram ſine illâ. Quid ergo ſi hoc, vel illud mihi adverſi accidat? anne velut canis lapidem petam, & nõ attollam oculos ad te, qui id facis, & ex immenſo amore id mihi immittis? Oro te ſæpè, Domine, pro patientiâ, cur ergo eam viâ ordinariâ acquirere nolo; ſed velut homo tentans Deum; patiens eſſe volo, & pati nolo? Quale membrum ſanctiſſimi corporis tui habes, Domine JESV, *quale, quàm deforme! tu vulneratus es propter iniquitates meas, & à plantâ pedis uſque ad verticem capitis non eſt in te ſanitas, ut ego ſanus ſim, & ego pro meis pati recuſo? ô Domine, tu vides imperfectum meum & ſi vis, potes me ſanare, & cur nolis? potéſtne vincere malitia mea bonitatem tuam? non poteſt: ecce enim paratus es venire etiam hodie, ut me ſanes, ut cibes, ut potes, ut amplectaris; ut ſimilis tibi efficiar. Fac obſecro mihi ſecundùm miſericor-*

Sap. 8.

Amos 3.
Matth. 10.
Confide in Patris noſtri æterni providentia.
Actor. 17.
Matth. 10.

Applicatio ad Communionẽ.

miſericordiam tuam. Porrò me in manu tuâ, ut lutum in manu figuli, & reſigno me tibi in tempore, & in æternitate, & tantummodo id rogo, ne projicias me, neque deſpicias me Deus ſalutaris meus. Tu Domine, didiciſti ex iÿs quæ paſſus es, patientiam & obedientiam; & ego omnia dura reſpuam? ignavus certè miles forem.

Tu propter me in cruce dura coronatus, & flagellatus fuiſti; & ego mollia omnia quæram? Tu famem paſſus es; ego ventrem diſtendere cupiam? Tu ignominiam & improperium elegiſti; ego inſanus gloriam ſpectabo? Tu in omnibus dura elegiſti & vilia & aſpera, ſicut & omnes Sancti tui; ego verò non tuo ſpiritu, ſed carnis & mundi impulſus, commodis meis ſtudebo! nónne tu noſti, dulciſsime JESV, *reprobare malum, & eligere bonum? ſi in cruce & tribulatione malum; anne eam elegiſſes? nónne calicem paſsionis Matri, & amantiſsimis Sanctis propinaſſes, qui circuierunt in melotis, & pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, per deſertum vitæ hujus, ut in veram promiſsionis terram pervenirent? ego verò quomodo aliam viam invenire volo, quàm tu, Sapientia æterna, elegeris? Diſplicétne mihi, ô Deus meus, conſilium tuum? oportuit te pati, & ita intrare in gloriam tuam? quo pacto igitur intrabo in illam, niſi viâ regiâ ſanctæ crucis? Quocumque eam aut fugiam, effugere crucem nullo modo valeo, undique malis cinctus: ſed hoc ago, ut ea, quæ, ſi libenter de manu tuâ acciperem, ſuavia eſſent (tu enim dixiſti, Cum ipſo ſum in tribulatione) jam ob propriam voluntatem, & repugnantiam aſpera fiant & intoleranda.*

Chriſtus ſibi & ſuis elegit dura, quid tu?

Iſaiæ 7.

Hebr, 11.

Reſignatio neceſſaria.

Pſal, 90.

Quid me facies, bone JESV? *nónne certum, quod niſi compatiar, corregnare nequeam? cur ergo eos, qui coronam mihi fabricant, odi & averſor, qui vel imprudentes, vel ingenti ſuo malo, etiam in hoſte commiſerando eam mihi faciunt? Ecce medicinam præbent peccatis meis, & hoſtibus abigendis arma; ſed nolo bone* JESV, *& inſtar furioſi, qui hoſtes meos fovent, diligo: qui eos debellant, averſor, neque pudet, eheu! me Chriſtianum verbis dicere, & quaſi factis negare.* O JESV *amantiſsime, talémne tolerare potes in ſervitio tuo, qui horret velut dæmonem crucem tuam? qui non diligit perſequentes ſe, neque orat pro illis, neque*

Compaſſio erga adverſarios.

Confuſio ſui.

Matth. 5.

bene facit iis, ſed velut Ethnicus & publicanus, diligentes ſe diligit, & odientes odit: quod etiam feræ faciunt? & licet jubeas inimicos diligi, ac tanta præmia proponas, eheu! ecce plus apud multos valet verbum proximi placabile, aut obſequium vile, quàm omnis voluntas tua: ob illud enim illi ignoſcitur, ob hanc nec verbulum condonatur.

Ecce confiteor tibi delicta mea, & poſtulo humillimè gratiam tuam, per dolores, fatigationes, mœrores, vulnera innumera, & opprobria tua, ut diſcam inimicos diligere, adverſa ut à te immiſſa amplecti, per multas tribulationes à providentiâ tuâ immiſſas aliquando ſalvus fieri, & inter amicos tuos, quos & imploro, fortiſſimos Martyres tot paſſionibus nobiles, inter Confeſſores & virgines etiam cruce ſuâ inſignitas ſtare, & te frui in æternum. Reſigno me tuæ providentiæ, diſpone de creaturâ tuâ. De nihilo hoc fac quod tibi placet, Domine mi Deus cordis mei: quid enim novi quid expediat mihi? tu medicus es animæ meæ, noſti quid expediat; tu dux noſti, quâ ducas; tu, Pater, ſcio, non projicies, neque deſpicies, neque deſeres me; neque ego te per gratiam tuam, ò bone JESV, *mori tecum & vincere; & in æternum tibi adhærere volo, Amen.*

Oblatio ſui.

Praxis ad malorum propriorum exercendam tolerantiam.

Prævide adverſa.

1. PRÆVIDERE manè, & in examine; immò etiam ſingulis horis, ut jam dictum, ea quæ nobis adverſa poſſent accidere, & ad ea animum comparare.

Deum præſentem intuere, & crucifixum cõplectere.

Secundò, oblatâ occaſione patientiæ oculos in cælum ad Deum convertere, ac gratias agere, & cogitando eſſe te coram crucifixo, eum complecti. Reprime ergo vocem, & commoriatur ira in te, neque unquam ulli poſtea enarra, vel auge ab alterò injuriam illatam: id enim eſt aggravare, & ſeſe ad ultionem dæmonis aſtu provocare. ſed ut verè humilis extenuare debes, quia injuria nõ fit illi, qui Deo perduellis, & toties injurius fuit.

Præveni proximum officio.

Tertiò, ſi quid amaritudinis ſentias, præveni proximum, ſaltem ſi aliter nequis, per alium; Primò, humiliatione, etſi illius culpa ſit; Secundò, beneficio: Tertiò, ſaltem diligenter pro illo ora. Sunt qui ex averſione & odio declinant conſpectum & alloquium, nónne ex ore illorum & facto judicabis illos, Domine? Quàm vereor ne nunquam videant in jubilo faciem tuam!

Sunt

Sunt qui humiliatione prævenire nolunt, quaſi dedeceat, cùm humiliaverit ſemetipſum Dominus, & qui peccatum non fecit, cum latronibus ſeſe deputandum obtulerit. Quid? vis videri non poſſe errare, & hominem non eſſe te? Vide ne ut Angelus apoſtata, & ſicut unus de principibus corruas.

Quartò, quotidie in Sacro offer te ad omnes tribulationes, à quocumque de manu ejus accipiendas, undecumque proveniant, deinde quotidie illi refer acceptas, & ora pro perſequentibus te. *In Miſſa reſigna te Deo.*

JACULATORIÆ.

Non eſt malum in civitate quod non fecit Dominus. Amos 3.

Frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, ut mundus panis inveniar. S. Ign. Mar.

Bonum mihi, quia humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas. Pſal. 118.

Cognovi, Domine, quia æquitas judicia tua, & in veritate tuâ humiliaſti me. Ibid.

Adjutor meus eſto; ne derelinquas me, ne deſpicias me, Deus ſalutaris meus. Pſal. 26.

CAPUT VIII.

De impedimentis Progreſſus in viâ ſpirituali, ac primò de contemnendis hominum judiciis.

POSTQUAM aliquis cum filijs Iſraël de Ægyptiacâ ſervitute liberatus eſt, & ad montem Dei Oreb tendere conatur; infernalis Pharao nihil non objicit ac movet, ut ſi omninò à ſalutis viâ avertere nequeat peregrinantem in cælum, ſaltē varijs tentationibus ſeu velitationibus ejus progreſſum ac curſum retardet. Neceſſè igitur eſt armis eſſe inſtructum, modumque noſſe pugnandi cum Principibus tenebrarum harum. Et quia inimici hominis domeſtici ejus, & verè homo homini lupus eſt, & ut D. Antonio Angelus oſtendit, illi ſe mutuò impediunt quàm maximè æmulatione, invidiâ, rixis & judiciis ſuis temerarijs ac detractionibus, ideò de contemnendis his primò agendum puto.

Meditatio de contemnendis hominum judicijs.

PRÆLVDIVM I. Erit ſtatuere ſe coram Deo, ejuſque curiâ ampliſſimâ, cum propoſito omnia dirigendi ad gloriam illius.

PRÆLVDIVM II. Poſtulare humillimè gratiam, ut fontem propè omnis mali cognoſcere poſſimus; qui eſt judiciis hominum ſubſervire; & ex iis, (quod plerique faciunt mortalium) vitam ſuam ordinare.

HOMO. O Sapientia æterna, vulgò dicitur homines moveri non tam rebus, quàm rerum opinionibus; & ecce, ſi percurro vitæ meæ rationes N. ſicubi dolor, aut gaudium; aut timor, aut ſpes nata fuit, ab hominum opinione, laude aut vituperio video magnâ parte profecta: nemo enim dedecora, infamiam, paupertatem deſpectum timet, aut de ijs dolet, nemo de honore, fama, &c. exultat, niſi vitam ſuam ad aliorum opinionem velut normam dirigat. Et ecce, hinc fit ut quoties in animo meo pium decretum facio, non id tantùm me conſiderare ſentiam, quid res in ſe ſint; ſed etiam quæ vulgò de rebus ſint opiniones. Si enim rectè vivendi, vitandi cōſortia prava & colloquia, ſobrietatis, fugæ ſæculi, modeſtiæ in victu & veſtitu, ſi confitendi crebiò, ac communicandi legem mihi ſtatuo; pondus grave addit mihi in pleriſque judicium hominum, ſæpè improborum, aut eorum, qui neque probi, neque improbi ſunt, ſed in confinio utrorumque commorantur, & claudicant in utramque partem: & inſinuat ſe mox, quid dicent hi, quid illi recenſebunt?

In pleriſque judicijs hominum movemur.

CHRISTVS. Nónne potiùs cogitandum tibi foret, quid ego verbis, quid factis ſenſerim? Ego Sapientia æterna, ego Judex tuus, qui judicabo te ſecundùm legem meam & opinionem, & judicia mea, non verò inſipientium & mundi hujus. Cur ergo judiciis hominum aut incitaris, aut retardaris? grave certè præjudicium

Cogita Dei judicia.

dicium, quod judicium non habet, & à me recedit.

Haccine firma, ut ſupr. pag 8.

Homo. Niſi id fecero, nónne credo, videoque me à tuâ Majeſtate, & à toto mundo ſubſannandum, quod ei ſtulto crediderim, & illuſori ſciens & volens? Tædet me valdè, ſic ventis auræ popularis ferri & abripi, non pondere rerum, ſed opinione. Sed quis me liberabit de iſtâ cõmuni malignitate & morbo, niſi tu Deus meus? namque, ut video, quoſdam Religioſos etiam iſte adurit; quos non rarò judicis hominum tranſverſos agit, plauſuque, ac vituperio, à normâ humilitatis & obedientiæ, ſimplicitatiſque lege, longiùs facit aberrare. Hic de loco, munere, alterius obloquio, famæ detrimento queritur, ille locum, munus, & ſtudia affectat; & ſi horum petam cauſſam, una eſt hominum opinio fons omniũ propè malorũ. *Haccine vera*, &c. ut ſup. p. 7.

Cur ſtulto potiùs credis quàm ſapientiæ

Christvs. Imò, nónne rara avis eſt, invenire Iobum in terrâ Hus inter malos bonum, ſive in ſæculo, ſive etiam in religione?

Homo. Tu noſti, Deus bone! quæ hæc maledictio, quòd adeò pauci velint ſingulares videri in bono, & tibi placere? quodque in naufragio malorum cum illis optent potiùs perire, quàm tuâ gratiâ ſuper aquas ambulare! Pudet, aiebat ſervus tuus Auguſtinus conquerens de hâc inſaniâ, pudet non eſſe impudentem. O quanta calamitas, & malitia ſæculi hujus! quæ etiam in clauſtra, & ſui contemptores ſibi tantum juris vendicat. Nônne tibi debemus, ô Iesv vita noſtra, vivere, & mundo mortui eſſe, quotquot Chriſtiani ſumus? & vehementer id quidem deſidero. Audio enim dicentem Apoſtolum tuum: Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem. An vera hæc veritas? an fallere non poteſt? non poteſt certè. Vtinam id mihi concedere digneris, ut hoc opere credam, qui ſolus potes facere mũdum de immundo conceptum ſemine; & ſolus Samaritanus vulnera noſtra ſanare! *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

l. 2. Confeſſ. c. 9.

Gal. 1.

Placere Deo nequit hominum ſervus.

CHRISTVS. Nónne tu, ut omnes diſcipuli mei, abrenuntiaſti mundo in ſacro fonte, & pompis, & judiciis ejus, mihíque ſervire ſtatuiſti? & ſic ad vitã ingredi?

HOMO. Et ecce, veremur dici mali, & haberi, neque tolerare id poſſumus, imò malumus eſſe quàm haberi, & propter verbum hominis gratìs mali eſſe volumus potiùs, quàm propter tuum boni & beati.

Bone JESV, ut infrà pag. 241.

CHRISTVS. Et verò, quid ſunt iſta judicia, niſi aliquot homuncionum, & ferè malorum, quíque malè affecti ſunt, cogitationes inanes, ſermones & deliria? uti enim quiſque affectus eſt, ſic ſentit, & loquitur,
1. Ioan. 2. Cùm verò totus mundus in maligno poſitus ſit; & quicquid in eo reperitur, ſit concupiſcentia carnis, oculorum, & ſuperbia vitæ; quod eſſe judicium illius poteſt? An poteſt mala arbor bonos fructus facere? malus ad bonum hortari, & illud verè probare?

Credo tibi, pag. 7.

HOMO: Qui prudentiores haberi volunt, judicium ſæculi pro ſuâ inſipientiâ cum virtute & pietate jungere volunt, etſi ut plurimùm diſſideant: etſi jungere ea nequeant. tum videmus eos potiùs de pietatis exercitiis aliquid detrahere, quàm videantur hominum ſæpè peſſimorum judiciis non ſubſcribere.

Iudicia hominum quid proſunt?

CHRISTVS. Quid autem iſta proſunt, vel obſunt? quid Lunæ, Soli, & aſtris, quòd ut Deus ab idololatris habita fuerint? quid auro, ſi lutum æſtimetur?

HOMO. Nihil utique, nec nobis, quòd variè iudicemur, quòd laudemur, cogniti ſimus, variè celebremur, aut vituperemur, amemur aut odio ſimus: & ſcriptum memini, Si de mundo eſſètis, mundus utique quod ſuũ eſt diligeret, nunc autem odit vos mundus, quia elegi vos de mundo, ſed ſcitote, quia me priorem odio habuit. Quid dulcius eſſe poteſt mihi, quid verius?

Singulariter amari velle,

CHRISTVS. Amari certè velle ſingulariter (cùm proximus quilibet, ſicut quiſque ſe diligit, diligendus ſit)

omnium injuria eſt: & laudari velle, omninò illaudabilem facit. Qui enim id vult, jam laudabilis non eſt. nã verè non laudatur, niſi qui bonus; & laudabilis verè, & non falsò æſtimatur. Ut quis laudari poſſit, laudem refugere maximè debet; cùm verè laudari nequeat, qui vult laudari: ſed vituperio propter arrogantiam, apprimè dignus ſit. Similiter, qui acceptâ injuriâ aut convicio iraſcitur, aut dolet; dignum ſe eâ eſſe, manifeſtè teſtatur: & laudari ſe in tantum velle, quantum refugerit vituperari. Si contemptus ergo aut neglectus fuiſti, ſi quis de te malè ſuſpicatus fuit, atque in eo gloriatus es; iniuriâ factum illud fuiſſe declaras: meritoque fueras dignus contemptu, ſi de contemptu doluiſſes. Et verò, quid eſt, quod à te habeas, quodque tuum ſit? prorſus nihil. Mea enim ſunt omnia. Cur ergo illa tibi arrogare vis, aut ab aliis tribui tibi, & ob ea honorari? Vt dæmones ſibi honores tribui volunt divinos; ſic vanus homo laudari, & admirationi eſſe, & auferre mihi honorem. Si ſaperet, diceret iis qui ſe amant & admirantur, cum Apoſtolis meis: Viri Iſraëlitæ, quid miramini in hoc; aut nos quid intuemini, quaſi noſtrâ virtute aut poteſtate fecerimus hoc? vel ut alii, cùm immolare illis vellent: Viri, quid hæc facitis? & nos mortales ſumus, ſimiles vobis homines. Vis ergo ut me omiſſo, te reſpiciant? ſingulariter laudent & honorent? inimici fiant mihi, ut tibi ſint amici? vis tu, me præterito & neglecto, honorem quem præſtare potes, amorem, admirationem tuam tribuere vaniſſimo idolo, id eſt, hominum opinioni? Qui enim illam amas, eidem per amorem ſubiiceris: mundumque amas, & inimicus meus conſtitueris. vis ut amore tui, homines impediantur, ne toto amore ferantur in me? ut ponas te murum inter eos & me, ne plenè mihi adhæreant? Gaudes fortè, ſi te ſuſpiciant multi, id eſt, fallantur, & fallas! ſi ad te veniant, ſi iis per te aliquid tribuam. Nónne vides muſcas ad ollam, & pulices convolare ad carnem tuam, & exſugere?

Qui de contemptu dolet, contemni dignus eſt.

Qui gaudet contemptu, immeritò contemnitur.

Qui laudari affectant, dæmonem imitantur.

Actor. 3.

Actor. 14.

Qui ab hominibus amari geſtit, Deo corda hominum ſuffuratur.

ſugere? ſibi comedunt,& tibi detrahunt: ita, qui ad te veniunt, aut opis, aut ſolatij gratiâ, quod per te illis præſto,quod ſuum eſt,petunt: propter illos enim dedi; quod meum eſt accipiunt. Reddant itaque mihi laudem,neque tibi de laude, aut vituperio cura ſit, aut judicio hominum.

HOMO. Si ergo neque laudem appetere, aut ſperare debeo, ſi bonus eſſe voluero, neque vituperium averſari: quanta,Deus bone! inſipientia, propter illam malum eſſe velle,aut ſaltem me perturbando,& dolendo, minùs bonum?

CHRISTVS. Quis eſt,qui, ſi ejus ſanitas, ſcientia, robur,opes non laudentur,imò vituperentur, ea corrumpat? Nemo fame ſe cruciat,quòd à furioſis & parùm faventibus, cibus & potus venenum eſſe clametur.

HOMO. Et tamen,ne quis vituperet nos, ſæpè exercitiis pietatis,& obſervantiâ abſtinemus, id eſt, cibo animæ, ejuſque robur & opes perdimus, & gratìs venundamur ſub peccato. *Bone* JESV, ut infr. pag. 241.

CHRISTVS. Quid ſi te quiſpiam conſuleret: quid ſibi eligendum foret, quidque expediret; verè divitem eſſe honoratum,beatum; an talem falsò haberi? omnibus abundantem, an indigentem? verâ, an adumbratâ virtute præditum? Nónne vera falſis & vanis anteponenda eſſe judicares? Attamen hic error abripit omnes; ac,ne vituperentur,injuſti eſſe malunt, aut minùs juſti, quàm ob virtutem verè laudabiles, beati eſſe, & honore digni. Quàm diverſus erit in morte,& judicio ſenſus! imò, aliud tum univerſi erit judicium mundi. Laudabitur ab eo, qui illum contempſerit; & vituperabitur, qui illius vocibus incantatus, inertem & turpem duxerit vitam. Tum paupertatis amor, honorum ac ſæculi contemptus ac opinionum, & liberalitas in pauperes, & virtus omnis extolletur,etiam ab improbis; & à Sanctis meis,& me,in æternum laudabitur. vt meritò diem mortis Sanctorum,natalem eorum eſſe, & dici voluerim,

Cur falſa pro veris eligis?

rim. Oriuntur enim tum, & velut ſidera, deficiente die hâc, in nocte lucere incipiunt. *Bone* JESV, ut inf. p. 241.

HOMO. Improbi verò, etiam tunc, cùm de ſalute agitur, ne inconſtantes, ne timidi appareant, converti ad te, publicè confiteri, communicare, inungi verentur; & dira conſcientiæ tormenta patiuntur.

Multi converti nolunt ob hominum judicia.

CHRISTVS. Si cauſam quæras in promptu eſt: Quis, inquiunt, eſſet ſermo?

HOMO. Et ſic, bone JESV, pluris eſt ſermo, & verbum volans, re ipsâ, ſalute. Pluris eſt, quàm ſit te ſuſcipere, à te viſitari, paſci, roborari. Pluris verbum, quàm omnia dona tua. Pluris timor, & volitare per ora hominum, quàm æternæ vitæ diſcrimen adire. O quanta vis & potentia judiciorum humanorum! Eheu! quid in judicio ille reſpondebit tibi, quando coram univerſo orbe terrarum, patebit inſipientia illius? Exprobrabis eam illi tunc, ô Sapientia æterna, quòd te ſpreto, viliſſimorum hominum vocem pluris æſtimarit, quàm mandatum tuum. Tunc inſultabit illis orbis terrarum, Sancti ſubſannabunt, & dæmones illudent, quorum laudes, id eſt jacula, tam avidè quæſierat; quibus vulneratus, æternâ ignominiâ plectetur.

Stultitia eorum qui curant judicia hominum.

CHRISTVS. Qui autem me confeſſus, & pietatem fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo: & qui me erubuerit, & ſermones meos, hunc Filius hominis erubeſcet, cùm venerit in majeſtate ſuâ, & Patris, & ſanctorum Angelorum *Matth.* 10.

HOMO. Quàm dolebunt filii hujus ſæculi, eheu! in longâ æternitate; quòd ob verbum, cogitationem, nutum hominis alicuius, omiſerint occaſiones mille ſalutis, gloriæque ſempiternæ!

Vide ut occaſionem virtutis non negligas.

CHRISTVS. Tunc, ut etiam in judicio, ejulabunt reprobi, dicentes: Ecce hi ſunt, quos aliquãdo habuimus in deriſum, & in ſimilitudinem improperii: nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: ecce, quomodo computati ſunt *Sap.* 5.

inter

inter filios Dei, & inter Sanctos ſors illorum eſt!

Credo tibi, ut ſuprà pag. 7.

HOMO. Amari volumus, & ecce, ſi idcircò omittimus amorem tuum, erimus in æternum odio tibi Deo noſtro, & Angelis tuis: honorari cupimus, & omnia ſcelera & receſſus cordis noſtri omnibus aperta erunt: celebrari, & , eheu! æterno carcere, & æternâ erimus oblivione ſepulti, neque unquam recordaberis noſtri, Deus noſter: quos audivimus, quorum judicia timuimus, perpetuis nos maledictis inceſſent; ſi honorem quærimus, nónne, eheu! æternum ſperare ac eligere pro momentaneo oportuit? O felices animæ, & ter felices! quibus Spiritus ſanctus eam indidit mentem, vt honores mundi ſimul & fauores deſpiceretis, excelſioreſque rebus omnibus humanis effecit! O beate Alexi! qui cùm eſſes clariſſimus genere, illud celaſti, ut filium Dei te eſſe toti orbi cōprobares: viciſti generoſe athleta, & latitando ſub gradibus toto terrarum orbe ſanctitatis ſparſiſti radios. O Apoſtoli, & Martyres Chriſti, quæ exempla nobis contemptus opinionum mundi præbuiſtis! Ibatis à conſpectu concilii gaudentes, quoniam digni eratis pro nomine JESV contumeliam pati. O beata agmina Anachoretarum, quàm feliciter mundo illuſiſtis, ne ille vobis illuderet! quæ laudabat ille, calcaſtis; quæ vituperabat, elegiſtis. quis eſt, precor, qui vobis hunc ſpiritum addiderat?

Æterna cur momentaneis non præfers.

Act 5.

CHRISTVS. Caro certè & ſanguis non revelaverāt, ſed Spiritus Patris mei qui in cælis eſt: magnamque ex eo pacem conſecuti fuerunt, numquam anxii, nulli obnoxii; ſed liberi, ſecuri per gloriam, & ignobilitatē; per infamiam, & bonam famam: ut ſeductores, & veraces: ſicut qui ignoti, & cogniti: quaſi morientes, & ecce vivimus: ut caſtigati, & non mortificati. Mundanus verò, quem humani reſpectus exagitant omnium oculos, ora & rumores obſervare jubetur, omniumque eſſe ſervus. qui enim diligit aliquid, neceſſe ei per amorē ſubdatur:

Fructus non curantis hominum judicia.

2. Cor. 6.

Incommoda ex eo quod hominum judicia magni fiant.

datur:&, quod miſerrimum eſt, amorem, favorem, bonam ſui exiſtimationem (quæ vera eſſe ob vanitatem nequeunt) venatur perpetuò: quam numquam ſcire poteſt an conſecutus ſit. pravum enim eſt cor hominis & inſcrutabile; quis cognoſcet illud? & qui te ore commendat, ſæpè tacitus vituperat: ſi unus te laudet, centũ deſpicient. quomodocumque te ut Proteus verſes, nũquã unus uni per omnia, nũquã unus omnibus placebis; ſed pluribus diſplicebis. *Haccine firmâ fide*, ut ſup. p. 7.

Ierem. 17.
Laus humana vana.

Homo. O quàm caro emuntur opiniones hominum! quas verè an quis habeat quales optat, numquã novit; & ſi noſſet, nec ad momentum de eis certus eſſe poſſet: ita video, inſtabile eſt cor hominis, & amor illius, & quod hodie hâc horâ probat, eâdem improbat. Miramur, aliquem in Venerem, vel gutturis voluptatem ſua profundere; ſed longè magìs fatuus, qui ob imaginationes hominum & opiniones, veri honoris, pacis, virtutis, ac gratiæ tuæ jacturam facit, id eſt, omnium bonorum.

Nemo certus de favore.

Christvs. Multis quidem miſeriis obnoxius eſt homo; ſed immenſùm auget eas, qui immiſcet ſe opinioni hominum, admirationi, honori & amori: ſicut enim ex corporis proprii, ſic ex horum læſione afficitur, & ligna quibus uratur ipſe adhibet, vinculaque quibus trahatur.

Hominum opinionibus ſervire miſerum.

Homo. Idcirco firmiter ſtatuo numquam advertere ad hominũ & mundi opiniones; ſed hoc unum ſpectare quid à me exigat ratio, quid tua divina voluntas, tua præcepta & conſilia. Quod ſit enim judicium mundi, quàm inſipiens & inſanum, manifeſtè declaratũ eſt in vitâ & morte tuâ: tu enim nocte in ſtabulo natus, triginta annos inter homines verſatus, ignotus & deſpectus fuiſti; & poſtquam dulciſſime Jesv, dignatus fuiſti revelare te mũdo, quoties nobis hunc contẽptum cõmendaſti? nullum honorem aut dignitatẽ aut laudem quæſiſti, dicens: Ego non quæro gloriam meam: eſt qui

Attende ad Chriſti judicium, non mundi.
Ioan. 8.

quærat,

quærat,& judicet. At numquam magìs, quàm falſum ſit mundi hujus judicium apparuit, quàm in ſacratiſſimâ morte tuâ: tu enim ſanctus, innocens, agnus ſine maculâ, cum iniquis ab illo deputatus es,& deſpectus, exiſtimatus noviſſimus virorũ: & ego illius laudem aut vituperium æſtimabo? Neque aliam viam Sanctis tuis oſtendiſti, qui te ſeriò, non fictè; ſincere, non errore, aut proprio amore decepti, amarunt,& ardenter exoptârunt contemni, ſtulti haberi ac reputari, ut imitari te poſſent. Magna certè injuria tibi eſt (ut Chryſoſtomus ſervus tuus loquitur) ſi, tamquam non ſufficias ad nos laudandum, te omiſſo ad conſervos feſtinemus, hoc omnia pervertit, hoc univerſum orbem terrarum perturbavit; quoniam hominum reſpectu omnia facimus, & de bonis operibus nulla nobis cura eſt; ſed laudem nobis à conſervis noſtris inquirimus.

Chryſoſt. de contemnendâ laude hominum.

CHRISTUS. Idcirco verè per me dixit Hieronymus: Prima Monachi virtus eſt, contemnere hominum judicia, ſemperque Apoſtoli mei recordari, dicentis: Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.

Servi Dei prima virtus eſt, judicia hominum contemnere. Galat. 1.

HOMO. Neque ſolùm exemplis me invitas, amantiſſime IESU; ſed inſuper beneficijs plurimis, quæ in ſingula confers momenta. Quid enim iſta mihi prædicant, niſi à te laudem veram quærendam eſſe, à quo nobis omnia bona proveniunt? ſi enim nihil boni niſi à te Oceano bonorum omnium, cur æſtimari ab alio cupio, qui nihil mihi niſi à te præſtare poteſt; nihil verè æſtimare, quia cognoſcere plenè rem nullam poteſt? Tuum unius judicium ſolum verum eſt. Cùm ergo judicium hominum nõ vereamur, niſi ſimul aliquid ab ijs nobis polliceamur; qui videt te boni omnis fontem, nihilque eſſe extra te, deſpicit omnia propter te: quid enim extra te quærat? videt longas & difficiles eſſe vias, quibus ſcrutatur humana cæcitas quietẽ, ubi inveniri nequit, quodque eo ipſo infelix homo inducat ſe in omnẽ inquietudinẽ, dolorẽ & afflictionẽ ſpiritus: ſe enim credit

Dei beneficentia aliorum contemptum docet.

dubijs

dubiis ventis voluntatis, favoris & timoris hominum; cùm numquam in eodem ſtatu permaneant. O quàm ſtultè vanitatem talis amat, eique innititur, ut undis fluentibus, aëri & ventis, meritoque timet, & timendo manifeſtè inſipientem ſe atque improvidum demonſtrat! Et tamen tot ambagibus, timoribus, ſimulationibus bullæ iſtæ quæruntur.

EXERCITIVM.

BONE JESV, *ô quantum vanitati ſubjecta eſt creatura tua non volens, ô Creator mi! quot ſibi laqueos parat, & impedimenta ponit, ne perveniamus ad te, Amor noſtri! Quid enim eſt in universâ vitâ, quod magìs à recto deviare faciat, quàm quod reſpiciamus ad judicium hominum? Ecce, perire plurimi malunt, æternùm cruciari, dum confeſſiones imperfectæ ſunt pudore noxio, & peſtilenti, quàm ab uno homine judicari, vel deſpici. Quanta, proh dolor, dementia! Quid quærimus placere homini & diſplicere tibi? An tanti nobis eſt, ut ille de me rectè sẽtiat & loquatur, ut vulgus imperitũ, ut fallax homo & mẽdax & in horã mutabilis, ut potius quàm illi diſpliceã, à te damnari velim? O Deus meus, ô Redemptor mi, hæc videtur eſſe univerſitas iniquitatis, hic fons omnium duellorum, omnium contentionum, ſimulationum, ambitionis, faſtus & ſuperbiæ: qui enim non reſpicit ad hominum judicium, humilis, & pacificus eſt Deo meo, & hominibus amabilis & Angelis tuis; ſecurus vivit, beatus moritur, gratiam invenit in oculis tuis. Veniat mihi obſecro illa, & non reſpiciat me viſus hominis; ſed deſpiciat, dummodo placeat tibi anima mea. Cur miſeri ſervi eſſe volumus hominum, quos ſanguine tuo liberos feciſti? Cur etiam cogitationes hominum veremur, & magìs quàm judicia tua?*

Creaturæ amor laqueus.

Iudicia mundi magnifacere fons eſt calamitatum.

Ah, Domine, hæc eſt calamitas filiorum Adæ. Sed potes, & verbo potes, & nutu potes, ſanare infirmitatem noſtram. Aſpice in me, & ſalvus ero. Reſpice in me, & miſerere mei, quia unicus & pauper ſum ego. Spero equidem cùm toties nos viſere digneris, cùm nobiſcum eſſe uſque ad conſummationem ſæculi, fore ut ro-

Fiducia in Deum. Applicatio ad Communionẽ.

boret me virtus tua, & caro tua, & ſanguis tuus. Scriptũ memini: Erunt duo in carne unâ; & dictum hoc in te Chriſte JESV, & *Eccleſiâ. Fac ergo ut unum tecum ſim, & aptum membrum corpori tuo fac ut hoc pane refectus non eſuriam iterum, & bibens de fonte gratiæ tuæ non ſitiam in æternum, niſi te unum, ad quem deſiderat anima mea ut cervus ad fontes aquarum.*

Miſerere, Domine, miſerere, conditor omnium, vanitatis noſtræ & ſervitutis, quâ mundo, & cogitationibus hominum ſervimus. Si ſervire libet, nónne potiùs tibi Deo meo vivo & vero? nónne tibi, Rex Regum, & Domine dominantiũ? ſi laudari volo, à te verè coram curiâ tuâ, & orbe terrarum, & in æternum deſidero: ſi gloriam cupio, æternam à manu tuâ expectare volo: ſi vituperium timeo, à te deſpici & contemni formidare vehementer debeo. Quis enim laudabit, quem tu deſpexeris? quis eum dicet bonum, quem tu reprobâris, verax Deus, qui ſcrutaris corda &
Pſal. 118. *renes? Ecce, Domine, jam viam veritatis elegi, & judicia tua vera*
Pſal. 17. *juſtificata in ſemetipſa. Illumina igitur tenebras meas, ut non ultrà diem hominis deſiderem, ſed uni tibi placere optem, & diſplicere timeam. tu enim laus mea, tu gloria mea: ſi gloriari oportet, in te gloriabor; quia in te inimicos ventilabimus cornu, &*
Pſal. 43. *ſpernemus inſurgentes in nobis, ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſerviamus tibi omnibus diebus vitæ noſtræ. Amen.*

Praxis ad judicia hominum contemnenda.

Actiones ordinã Dei judicio.

PRIMÒ, conſiderare oportet actiones ſuas, eaſque non ex vulgi judicio, ſed Dei lege ordinare; ac tunc generoſo animo in viâ virtutis progreſſum facere. Dici nequit quantum hunc impediat judicia hominum vereri: hoc enim multos à frequenti confeſſione & communione publicâ, aliiſque pietatis exercitiis avertit; & audent plurimi in ſcholâ vanitatis & nequitiæ eſſe principes, in pietate verò paucos reperies qui præire audeant.

Vide in quo theatro ſtes.

Secundò, ſæpè juvat conſiderare, ſe coram Deo ac curiâ ejus in magno theatro exiſtere atque operari, ac judicia hominum ſpernere.

Tertiò; cùm hoc malum ex amore ſui ducat originem, nec ferè quiſquam alterius judicium vereatur ſiniſtrum, aut vituperium

perium, niſi ſimul laudem venetur, vel aliud quidpiam, magnanimitate opus eſt: illa enim hominum ſervire vanis judiciis ac ſuſpicionibus, aliiſque eſſe obnoxium, & ab iis emendicare pretio ſummo Chriſtianæ libertatis, non permittit. *Magnanimus contemnit judicia.*

Quartò, Sanctis in more fuit poſitum, nonnulla facere quæ irritare linguas, & eos deſpectos reddere poſſent, nullâ tamen juſtâ occaſione datâ, atque in eo imitari illos oportet, ſi ad perfectionis bravium contendere velimus, & ad pacem atque animi tranquillitatem pervenire. *Dignatus es*, ut ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Mihi pro minimo eſt ut à vobis judicer, aut ab humano die. 1. Cor. 4.

Feci judicium & juſtitiam, non tradas me calumniantibus me. Pſal. 118.

Iudica me, Deus, & diſcerne cauſam meam de gente non ſanctâ, & ab homine iniquo & doloſo erue me. Pſal. 42.

Diem hominis non deſideravi, tu ſcis. Ierem. 12.

CAPVT IX.

Meditatio de alio impedimento progreſſus peccato veniali.

Oratio præparatoria, ut ſuprà.

COMPOSITIO LOCI, conſiderare animam, & te totum velut leprâ opertum imperfectionum coram Deo, & curiâ illius univerſa.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera vitam actam, & quàm multa peccata & defectus admiſeris. Primò, circa vitæ tuæ inſtitutum. Secundò, ſi religioſus ſis, circa vota & Regulas, in mortificatione, in modeſtiâ. Tertiò, in oratione & uſu Sacramentorum. Quartò, in operibus tuis etiam ex obedientiâ factis. Quintò, in converſatione quotidianâ: & conterere ex toto corde, & humilia ſpiritum tuum valdè. nihil enim eſſe videbis aliud juſtitiam tuam, quàm velut pannum menſtruatę *Quis cognovit*, ut infrà pag. 246. *Examē ſui.*

PVNCTVM II. Conſidera gravitatem peccati venialis. Primò, eò quòd ſummum Deum offendat, &

Epheſ. 4. ſanctum Spiritũ contriſtet, adeò ut, ſi totus mũdus poſ-
Peccati venialis gravitas. ſet ſalvari uno peccato veniali admiſſo, non eſſet faciẽ-
dũ quod, eheu! toties tã levi cauſâ perpetraſti. Secũdò,
ex multitudine beneficiorũ Dei. Tertiò, ex eo, quòd in
baptiſmo, & magìs Religione quiſque cõſecretur Deo.
Quartò, ex multitudine auxiliorum in eâ. unde Bernar-
Ser. 1 in converſ. S. Pauli dus: Non eſt magnũ, dicis, ſi in his maneam venialibus
minimiſque peccatis: hæc eſt, inquit, dilectiſſimi, im-
pœnitentia, hæc blaſphemia in Spiritum ſanctum, blaſ-
phemia irremiſſibilis. *Hæccine vera*, ut ſupr. pag 7.

PVNCTVM III. Conſidera quæ dãna adferat Primò,
etſi gratiam non adimat, tamen tardat in viâ virtutũ, &
moleſtã facit. Secũdò, omnes virtutes obſcurat, ſponsã
Chriſti animam fœdat, & fervorem minuit. Tertiò, de-
ſolatione gravi afficit, mœroribus, & ſcrupulis ſæpè ad
plures annos. Sic ſoror Petri Damiani ſedecim annis ob
curioſitatẽ afflicta fuit. Quartò, quia cõſolationis ſpiri-
tualis incapaces reddit, ut nec ſæcularia, nec religioſa
Hier. epiſt. ad Iul. gaudia habeat; cùm nemo poſſit hîc implere vẽtrem, &
ibi mentem. Quintò, quia exponit nos gravibus peri-
Eccleſ. 19. culis peccati mortalis; nam ut Aug. timenda ruina mul-
Minima vitanda, de ord. vita ad Fratres. titudinis, ſi non magnitudinis, ſecundũ illud. Qui ſper-
nit modica, paulatim decidet. Vnde & Bernardus, Mẽs
Deo dicata ſic caveat minora vitia, ut majora. Quid in-
tereſt enim ſi fluctu magno an guttis plurimis per ſenti-
nam mergaris? quibus ſcilicet vires animę cõtabeſcunt,
ut ſic in mortalia facilè homo labatur. Imò ut Greg. nõ-
numquam in parva deteriùs, quàm in majori culpâ
Minora peccata gravioribus aliquando periculoſiora. peccatur: major enim quò citiùs, quia ſic culpa agnoſci-
tur, eo etiam celeriùs emendatur; minor verò, dũ quaſi
nulla creditur, eo pejor eſt, quo & ſecuriùs in uſu reti-
netur. Sextò, cõſidera omnia magna ex parvis neceſſa-
riò pẽdere: ſic orator etiã ſyllabas, & interpũctiones ob-
ſervat. Septimò, ſæpè apud Deum magna eſſe, quæ no-
Ioſue 2. ſtro judicio parva ſunt ut in colligente ligna, Num. 5.
Act. 5. Acham, Moyſe dubitante, Num. 20. Heli, 1. Reg. 3. A-
naniâ

naniâ,& Saphirâ, in iis qui opera miſericordiæ omiſerunt, Matth. 26. O anima, ecquid eſt in orbe tibi tam charum, quod ad tanta incommoda te impellat? *Hæccine firmâ fide*, ut ſupr. pag. 8.

PVNCTVM IV. Conſidera, quanto offendiculo proximo ſint & impedimēto peccata venialia. Nã omnem auctoritatem tollunt, etſi parva ſint, & magnas etiam res impediunt: dum alii mirantur eum qui toties communicat, confitetur, orat, pſallit, &, ſi Religioſus, omnia deſeruit, in minutis iſtis hærere, quæ ipſi ſæpè, etſi minùs id profiteantur, ſuperant. Et ſanè dolendum tanta hominem feciſſe, ut Deo frueretur, maximè ſi in Religione, & tantilla impedimenta non tollere; tantum fodiſſe ut aquam inveniret, & jam deſiſtere. Secundò, etiam talis offendit ſæpè totam communitatem, dum tali vitio pravas inducit conſuetudines, quas poſtea nulla quandoque illius, qui præeſt, induſtria valet corrigere. Tertiò, vide ut Sancti etiam minima vitârint & caſtigârint, ut Euſebius apud Theodoretum, &c. *Quis cognovit*, ut infr. pag. 246.

Triſte venialia non declinare.

PVNCTVM V. Conſidera, ſervile valdè eſſe peccata venialia committere. Hoc enim perinde eſt, ac ſi dicas, illud non eſt vetitum ſub pœnâ capitis, ergo libet, & licet offendere: contrà, filiale etiam minima vitare. quod Deo ita gratum, ut talem præferat mille aliis juſtis, ut in Antonio, Job, Abraham patet. Talem enim virum quærit Deus, qui interponat ſepem, & ſtet oppoſitus contra ſe pro terrâ ne diſſipet eam. Vide ad quanta Deus talem minima vitantem elevet, ut contrà alios tepidos ſcrupulis & tentationibus caſtiget. Qui enim non cooperatur parvæ gratiæ, indignus eſt majore; eaque ob teporem illi negatur. Peccata enim ſive parva, ſive magna, impunita eſſe non poſſunt; quia aut homine pœnitente, aut Deo judicante plectuntur hîc, vel poſt hanc vitam igneo flumine expiantur. Age, dic quo precio vivus exuti velles? nullo, inquis,

Ezech. 22. Servile venialia non declinare.

&c tamen quotidie ob vanitatem, &c. huic periculo te exponis. Væ igitur qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quaſi vinculum plauſtri peccatum. Ideóque propone diligentiſſimè examen generale facere, ut puritatem conſcientiæ adipiſcaris.

Iſaiæ 5.

Oratio pro deteſtatione peccati venialis.

QVis cognovit ſenſum tuum, Domine, & quis conſiliarius tuus fuit? verè judicia tua abyſſus multa, inſcrutabilia judicia tua, & incomprehenſibilia cogitatu. Excelſior cœlo es, & quid faciet homo profundior inferno, & unde cognoſcet? longior terrâ menſura tua, & latior mari. Si ſubverteris omnia, vel in unum coarctaveris, quis contradicet tibi, vel quis dicere poterit, cur ita facis? Ecce, tu, Deus, excelſus in fortitudine tuâ, & nullus tibi ſimilis in legislatoribus. Quis poterit ſcrutari vias tuas, aut quis audebit dicere tibi, operatus es iniquitatem? Toties promiſeras Iſraëlitis terram lacte & melle manantem, & duo tãtum (obſtupeſcite cæli & terra) Caleb & Ioſue in eam pervenerunt, etſi omnes paſceres pane cæli in deſerto, & veſtes eorum ſervares. Moyſes amicus tuus erat, & facie ad faciem ei loquebaris, & deprecante illo impij conciliabantur tibi; & ecce, hæſitavit ad aquas contradictionis; & non potuit ingredi terram promiſſionis. Gedeon fortiſſimus poſt victorias per te partas factus populi ſalus fecit ſibi Ephod, & factum eſt ei & domui ejus in ruinam. Sampſon de ſterili conceptus, liberator populi ſui, quomodo à te abiit & receſſit, & factus eſt opprobrium inimicis ſuis? Filij Iſraël Beniamitarum ſcelus ulturi juſſu tuo iverant, & ecce cæſi fugatíq; aliquoties fuêre. Saule non erat melior in populo, & quomodo ob ſuperbiam projectus à te? David vir ſecundùm cor tuum, quomodo cecidit, & Salamõ amabilis Domini filius ejus? Nónne & Leo prophetam deceptum occidit? Ioſias dilectus tuus perrexit ut dimicaret contra Nechao & periit? Quis horũ caſus varios & ruinas non obſtupeſcet? Quis appendere valebit delicta eorum, aut intelligere judiciũ tuum? Ideò ego humilio me ſub potenti manu tuâ, & rogo te, ut ab occultis meis, & parvis & magnis

Iob 11.

Exempla varia.

Actus humiliationis

gnis

gnis mundes me, & ab alienis parcas ſervo tuo, minimo ſervorum tuorum.

Parce, Domine, parce, & non intres in judicium cum ſervo tuo, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. Quid enim modicum eſt forſan? ſed qui contemnit modica, paulatim decidit; & quis cognovit judicium tuum? Ecce in pigritiis humiliabitur contignatio, & ſtillicidia eiiciunt hominem in die hyemali de domo ſuâ. Ita, Domine, te quoque vereor, eheu! è domo tuâ, id eſt, corde meo; cùm eum qui neque frigidus neque calidus eſt evomas ex ore tuo. Sed veni, obſecro, hodie, veni, & cor contritum & humiliatum ne deſpicias, etſi judicia tua abyſſus multa, tamen miſericordia tua ſuper omnia opera tua. Ad hanc cõfugio, & gemens, ac dolens, ſperansq; in te dico coram curiâ tuâ, in te cantatio meâ ſemper, tamquam prodigium factus ſum multis, & tu adjutor fortis. Miſerere animæ quærentis te, & amantis, & ſuſpirantis ad te, & non confidentis niſi in infinitâ miſericordiâ tuâ. Amen.

Eccl. 15. Prov. 17. Applicatio ad Communionẽ. Fiducia in Deo.

Praxes.

1. SI ſapis, nihil æſtima parvum, quo ſcis magnum, imò ter maximum & optimum Deum offendi. *Omne Deũ offendens magnum.*

2. Cùm venialia ferè in bonis ex inadvertentiâ contingant, vide ut nihil præcipitanter agas, ſed conſideratè. *Circũſpectio eſt neceſſaria*

3. Præſentiam Dei mordicùs retine. *Dei præſentia.*

4. Imitare Eremitam illum, & ſtudiosè aliquam etiã levem imperfectionem ſume, & laboriosè oppugna, ut vigilantia hæc in parvis acuat animos ad majora, & divertat hoſtem à moleſtiore & perículoſiore certamine. *In levibus vigila.*

5. Confitere accuratè etiam minima exemplo Sanctorum non ſcrupulosè, ſed ex amore. *Cõfeſſio minimorum etiam aliis viã obſtruit.*

IACVLATORIÆ.

IN me tranſierunt iræ tuæ, & terrores tui conturbaverunt me. Pſal. 87.
Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui. Pſal 118.
Quis novit poteſtatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Pſal. 89.
Iuſticia & judicium præparatio ſedis tuæ, miſericordia & veritas præcedet faciem tuam. Pſal. 88.

CAPVT X.

De Tentationibus gravi impedimento in viâ vitæ.

Tentationũ utilis diviſio. NVNC de tentationibus agendum, earumque remedijs. Sunt verò illæ duplices, aliæ leves & breves, & hæ velut muſcæ levi verbere manus diſpellũtur. aliæ graves, ſed & breves, & his etiam extemplo forti animo & dilectione repugnandum, propoſitorum & votorum, ſi habeas renovatione, Chriſti velut præſentis *Modi reſiſtẽdi.* amplexu vel proteſtatione coram cæleſti curiâ iteratâ; vel coram Angelo Cuſtode propoſito innovato.

Aliæ ſunt graves ex naturâ ipſarum, & durant aliquamdiu; aliæ leves, ſed tamen duratione ſuâ permo- *Nota.* leſtæ. his utile remedium ſpero futurum hujus dialogi lectionem. Neque tamen talibus tum per diem crebrò affigenda cogitatio, nam ab illis divertere cogitationem & mentis oculum valde ſalutare.

Dialogus in tentatione legendus ex locis Scripturæ concinnatus.

Tentatio pacẽ turbat. HOMO. Conturbant me cogitationes meæ, & cùm anteà in pace dormirem & requieſcerem; ecce nunc cor meum æſtu magno, ventis contrariis agitatur; nec credere nec ſperare in Deo videor, languidus & torpeſcens; nil niſi terrena cogito. non placet cæleſtia meditari, orare non delectat, ſed fabulari; tri- *Amos 8.* ſtitia impletur cor meum, & cantica mea verſa in lamentationem. Numquid mare ego ſum? ſi dixero, Cõſolabitur me lectulus meus, & revelabor loquens me- *Iob 10.* cum in ſtrato meo; terreor per ſomnia, & cogitationibus ipſis horrore concutior. quamobrem tædet ani- *Iob 7.* mam meam vitæ meæ, parce mihi Domine: nihil enim ſunt dies mei.

ANGELVS. Quare triſtis eſt anima tua,& quare conturbas te? Tentatio te apprehendit,& venit ſuper te tribulatio; ſed animæquior eſto, & ſcito hoc primum, tentationem eſſe quam jam pateris. *Pſalm.41.*

HOMO. Non eſtimo equidem; aut certè gravior eſt quàm ut vincere queam.

ANGELVS. Nónne ſentis rem in ſpecie bonam tibi proponi à diabolo,& quaſi oſtendi;(nemo enim intendens,ut dicit Philoſophus,ad malum vel minora bona operatur)& hâc velut illecebrâ ad peccatum detrahi, perturbarique te dicis, anxium eſſe & inquietum ? hoc eſt tentari,& à concupiſcentiâ tuâ abſtrahi,& allici. En ab Evâ tuâ proponitur tibi pomũ: cave ne accipias per Deum immortalem: latet ſub melle venenum, venenum aſpidum inſanabile. Ægyptia mulier ſeu caro te invitat,ut caſtus Joſeph fuge: aut velut Thamar allicit, aut ut Dalila importunitate & frequentiâ cogitationũ fatigat, aut velut Agar rebellat; vigila & ora, ne intres in tentationem. forſan ſe jungit hoſti tuo mundus ſeu peccator, exemplo & verbo provocans, & vel piè volentem vivere perſequitur, vel creaturæ ſeducit amore: quippe, ut Sapiens, factæ ſunt in odium & tentationem & muſcipulam pedibus inſipientium. Ergo ad Deum confugias ſupplex, & adverte quid, & quo fine ea proponat, Deique gratiâ innixus, ſuperare hoſtem poteris. *Signum tentationis.* *Deut.32.* *Gen 39.* *Gen. 38.* *Iud.16.* *Gen.21.* *2.Tim.3.* *Sap.14.*

HOMO. Vix id ſperare audeo, quid enim agam ? ſi locutus fuero, non quieſcet dolor meus; & ſi tacuero, non recedet à me: nunc oppreſſit me dolor meus, & ad nihilum redacti ſunt omnes artus mei. collegit hoſtis furorem ſuum in me, & infremuit contra me dentibus ſuis,aperuit ſuper me os ſuum, & exprobrans percuſſit maxillam meam. concluſit me Deus apud iniquum, & manibus ejus me tradidit. Ego ille quondam opulentus repentè contritus ſum, tenuit cervicem meam, confregit me,& poſuit me ſibi quaſi in ſignum,circum- *Iob 16.*

dedit me lanceis ſuis, & convulneravit lumbos meos; non pepercit, & effudit in terra viſcera mea: terra, ne operias ſanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus.

Fiducia in Deo locãda. *Pſal 49.*

ANGELVS. Ecce in cęlo teſtis tuus & conſcius tuus in excelſis; immò verò tecum eſt in tribulatione, & à dextris tuis ne fortè commovearis. Invoca, ait, me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me.

Iſaia 36.

HOMO. Defecerunt oculi mei ſuſpicientes in cælum excelſum, non eſt qui conſoletur me: clamo ad Dominum, & non exaudit; ſed ſagittæ ejus in me ſunt, quarum indignatio ebibit ſpiritum meum. Quis det ut veniat petitio mea? & quod expecto tribuat mihi Deus? quæ eſt enim fortitudo mea ut ſuſtineam? aut, quis finis meus ut patienter agam? nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea eſt. ecce non eſt auxilium mihi in me: & neceſſarii quoque mei receſſerunt à me: ſemitam meam circumſepſit, & tranſire non poſſum, & in calle meo tenebras poſuit, deſtruxit me undique, & pereo, & quaſi evulſæ arbori abſtulit ſpem meam: dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, obliti ſunt mei.

Iob 6. *Ibidem.* *Iob 16.*

ANGELVS. Nihil in terrâ ſine causâ fit, & de humo non oritur dolor. deprecare Dominum, & pone ad eum eloquium tuum: qui facit magna & inſcrutabilia, & mirabilia abſque numero, qui dat pluviam ſuper faciem terræ, & irrigat aquis univerſa: qui ponit humiles in ſublime, & mœrentes erigit ſoſpitate: qui diſſipat cogitationes malignorum, ne poſſint implere manus eorum quod cœperant: qui apprehendit ſapientes in aſtutiâ eorum, & conſilium pravorum diſſipat: per diẽ incurrent tenebras, & quaſi nocte ſic palpabunt in meridie. porrò ſalvum faciet egenum à gladio oris eorum, & de manu violenti pauperem, & erit egeno ſpes, iniquitas autem contrahet os ſuum. Beatus homo qui corripitur à Deo, increpationem ergo Domini ne reprobes:

Attende prævidentiã Dei. *Iob 5.*

probes: quia ipſe vulnerat, & medetur, percutit, & manus ejus ſanabunt.

Homo. Sed veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me: quomodo exſurgam? quis me liberabit? quomodo poteio reſiſtere tam longæ, tamque moleſtę tentationi, & adverſus mundi principes tenebrarum, ſpiritualia nequitiæ? *Pſalm. 68.* *Epheſ. 6.*

Angelvs. Ecce ſtas in viâ ſalutis, diffide tibi, & confide in Domino, dabitque tibi petitiones cordis tui. Fidelis eſt Deus, qui non patitur vos tētari ſupra id quod poteſtis. nónne hoc credis, quæ Veritas ipſa, & Sapientia locuta eſt? *Fide Deo, nō ſinet te tentari ſupra vires.* *1. Cor. 10.*

Homo. Credo utique, quia veritas eſt Deus, & mentiri non poteſt; ſed eheu! quàm attenuata eſt virtus mea, dum toties me labi video, quodque noló, hoc malum facere. Verumtamen credo, quia fidelis eſt, & non ſinet me tentari ſupra vires: nec niſi volens ſuccumbam: immò ſi voluero, faciam illius gratiâ cum tentatione proventum. *1. Cor. 10.*

Angelvs Rectè; ſiquidem væ diſſolutis corde, qui non credunt Deo, & ideò non proteguntur ab eo: væ his qui perdiderunt ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias pravas, & quid facient cùm inſpicere cœperit Dominus? Qui timent Dominum, non erunt incredibiles verbo illius; & qui diligunt illum, conſervábunt viam illius. Qui timent Dominum, requirent quæ beneplacita ſunt ei; & qui diligunt eum, replebuntur lege ipſius. Qui timent Dominum, cuſtodiunt mandata illius, & patientiam habebunt uſque ad inſpectionem illius. Deprime cor tuum, & ſuſtine; inclina aurem tuam, & ſuſcipe verba intellectus, & ne feſtines in tempore obductionis, ſuſtine ſuſtentationes Dei; conjungere Deo, & ſuſtine, ut creſcat in noviſſimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore ſuſtine, & in humilitate tuâ patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argen- *Eccl. 2.* *Confidendum Deo.*

argentum; homines verò receptibiles in camino humiliationis. crede Deo, & recuperabit te, & dirige viam tuam, & ſpera in illum. Reſpice, fili, nationes hominum, & ſcito, quia nullus ſperavit in Domino, & confuſus eſt. *Hæccine firmâ*, &c. ut ſuprà pag. 8.

Eccli. 2. HOMO. Scio, ſcio, & credo, quia non eſt qui manſit in mandatis illius, & derelictus eſt; neque invocavit *Iſaia* 12. *Pſalm.* 117. illum, & deſpexit illum, fortitudo mea, & laus mea Dominus, & in nomine ejus deſpiciam omnes inimicos meos.

Attende quis te tentet. ANGELVS. Attende verò quis ſit qui te invitat ut deficias à ſemitâ rectâ. nónne teterrimum vitium, quod ex nunc priuſquam te captivum teneat, animæ vires labefactat, eamq́, rebus terrenis immergit, captivam reddit, & manifeſtè à ſalute ſuâ abducit? Illinc verò virtus ad ſe vocat, opem promittit, ut in amœnam cæli viam & palatium deducat, victoriis celebrem efficiat, tentationibus meritum augeat, diligentiam & humilitatem. *Apoc.* 2. Vide igitur, cui parere velis, aſpice & attende quod vin- *Matt.* 4. centi tibi dabitur manna. &, ut olim Salvatori, etiam tibi Angeli miniſtrabunt.

CHRISTVS. Imò verò, ſi ſuperaveris generosè tentationem, non tantum ab ea deinde libereris, ſed & aliũ in ea juvare poteris, & adverſus alia peccata munieris. 2. *Cor.* 12. Nónne Paulus ait, Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, ne magnitudo revelationũ extollat me? Et verò ſuade- *Peccati dura ſervitus.* réſne alteri, peccato illi conſentire? nónne vides hîc velut illecebra, te in abyſſum trahi miſeriarũ? ſcis enim eum qui facit peccatũ, ſervum eſſe peccati. O quàm dura ſervitus eſt, quæ hominẽ tot tantiſque involuit calamitatibus! Cui verò ſervitur? carni, & inexplebili ſenſuũ cupiditati. Quemadmodũ autẽ ſervus, ſi dominari *Vtile aperire alteri tentationem.* incipiat, intolerabilis eſt, Ita caſtro veſtra. Citò autẽ tẽtationis ſcintillam excute, aperi amico fideli hoſtiles *Eccleſ.* 4. technas: væ enim ſoli, quia cùm ceciderit, non habet ſublevantẽ ſe. Etſi ſi quiſpiam prævaluerit contrà unũ, duo

duo reſiſtent ei. Et: Frater qui adjuvatur à fratre quaſi civitas firma. *Prov.18.*

Angelvs. O quot gemitibus & lacrymis, ſi feceris, ſi conſenſeris, non factum non cogitatum optabis, & ſerâ forſan pœnitẽtiâ! quin igitur maturè ſapis? hodie ſi vocem Domini audieris, noli obdurare cor tuũ. Quid dicã de judicio illo terribili? nónne puderet te hujuſmodi cogitationem tuam toti orbi patefieri? Quid reſpondebis Domino, qui te jã per me monet? quid mihi, qui jam aſſiduè te exhortor? quid excuſare poteris?

Homo. Certè nihil: video enim malum eſſe ſi hoc agam; & ſi verè ac ſincerè judicare voluero, hoc pacto me legem Dei mei, & conſilium ejus deſpicere.

Angelvs. Si ergo in æternitatem cogitatione tranſieris, quid triſtius ibi erit, quàm momentaneâ voluptate æterna emiſſe tormenta, & perdidiſſe gaudia ſempiterna? Memorare ergo noviſſima tua, & in æternũ non peccabis. Neque exiſtimes te eſſe ſolum in hoc certamine: aſpice Sanctos, quomodo Antonii, Pauli, Tobiæ, aliiq́ue exerciti fuerint, & quàm ſint, eò quòd viriliter certaverunt, toto orbe nominati. nemo enim coronatur niſi qui legitimè certaverit. Imò Beatus, ait S. Jacobus, qui ſuffert tentationem; quoniam, cũ probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Eſto verò poſt hãc vitam nulla ſupereſſet, nónne melius eſt animo tranquillo vivere, & beatè, quàm aut turpibus, aut aliis cogitationibus animam fœdari, inquietam & perturbatam reddi? Ecce, ut dixi, jam experiris quantas hoſtis moleſtias tibi creet, etiamſi nec dum intra animæ tuæ portas admiſſus ſit. Quid faceret, ô miſer! quam ſtragem ederet, ſi ut in capta urbe cordis tui graſſari liceret? omnia ibi ferro flammaq́ue vaſtaret. *Cogita æternitatem.* *Eccli. 4.* *2. Tim 2.* *Iacob. 1.* *Quies animi quærenda.*

Christvs. Quid inveniſti in me iniquitatis, quia elõgare te vis à me? Tranſite, ait Propheta meus, ad inſulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, & cõſiderate vehemẽter, & videte ſi factum eſt ejuſcemodi. ſi mutavit *Ierem. 2.*

vit gens deos ſuos, & certè ipſi non ſunt dii: populus autem meus, & tu mutares gloriam tuam in idolū? Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ ejus deſolamini vehementer. Nónne meritò idolum vocatur id, propter quod me deſpiceres, qui te creavi & exaltavi, & lavi in ſanguine meo? Anne ut voluptate brevi fruaris, deſpicere potes omne conſiliū meum? & nihil valere apud te omnia beneficia mea, ut hoc uno quod dæmon offert potiaris; nihil promiſſa, ut fallacis mundi gaudiis ad momentum exultes? Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ ejus deſolamini vehementer. Nónne vides quàm illa fœda, quàm fluxa gaudia? enumera generationes ſingulas, & vide quot millia ſint, qui iiſdē inebriati fuerunt, & aut miſeri poſtmodum perierunt, aut multis lacrymis & doloribus vix tandē brevem voluptatem expiârunt. Denique memento te ſtare in conſpectu meo, Judicis tui, Domini tui, Regis regum, & tu audebis illudere mihi, ſpernere juſſa mea? Ego te hinc invito æternis præmiis; & diabolus indè ſuppliciis. ego pro te ſanguinem fudi, & mortē ſubii, ille nihil niſi mortē tuā ſpirat. ego te creavi; & ille deſtruere nititur; & prævalere adhuc poterit? Ego permiſi, ut tentareris, ut probarem te, infidelis eſſes, nec ne. Vide igitur, ut corā me, & universâ curiâ meâ id oſtendas: aut citò veniam tibi, quaſi vir armatus, & effundā iram meā in te, & videbis quòd amarum ſit tibi dereliquiſſe Dominum Deum tuū. neque tibi promittas pœnitentiæ ſpatium: tot repentini aliorum caſus ſatis te monent, & dixiſſe me, Quâ horâ non putatis filius hominis veniet. Fruſtrà ergo tibi blādiris de ſpatio pœnitentiæ, qui coacervas tibi irā & vindictam meam: neque potes tibi veniæ ſpem, & miſericordiæ magnitudinem proponere, qui jam ſponte corā me hortante, monente, comminante, rogante, tantillū omittere non vis, aut facere. Juſta ſunt judicia mea, & omnes viæ meæ æquitas: & horrendum eſſe ſcias incidere in manus Dei viventis. *Credo tibi*, ut ſupr. pag. 7.

Peccator eſt idololatra.

Præſentia Dei.

Dei & diaboli Antitheſis.

Apoc. 3.

Jerem. 2.

Luc. 12.

Heb. 10.

Oratio

Oratio contra tentationem.

E Tiamſi vehementer ſollicitet me iſta tentatio, ecce corã te, Deus meus, propono per gratiam tuã, nullâ ratione conſentire: & ſcio liberum eſſe me, neque compelli poſſe: ſed etſi fortè ſurrexerit aliqua cogitatio, proteſtor coram te, & curiâ tuâ, me ratum non habere, quod contrarium quocumque modo eſt decreto huic meo, & voluntati tuæ. Non eſt volentis, neque currentis, ſed (ſcio) tui miſerentis: atque in te, Domine, tranſgrediar murum, & ſpernam inſurgentes in me. Obſecro te, adjutor meus eſto, ne derelinquas me, neque deſpicias me, Deus meus. Non enim eſt tanta fortitudo noſtra, ut reſiſtere poſſimus abſque te; ſed pone me juxta te, & cujuſvis manus pugnet contra me. Tu dixiſti, Cum ipſo ſum in tribulatione; ecce tribulor, adeſto mihi unica ſpes mea. Tentas me an verè amem te, & video non poſſe me tentari ſupra id quod poſſum; cùm omnia in pondere, numero & menſurà ab æterno à te ordinata ſint. Cur igitur puſillanimis ero, cùm tu deſuper adſtes mihi, virtus mea & fiducia mea? O quantum illa creſcit voce illâ tuâ: Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi. Veráne es veritas, & fallere potes, ô fidelitas? verè non potes. Exalta in fortitudinè vocem tuam tu qui evangelizas Sion, ô anima mea, exalta, noli timere. Ecce Deus noſter Chriſtus JESVS, *ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus omnibus dominabitur. Ecce merces ejus cum eo, opus illius coram illo. Sicut Paſtor gregem ſuũ paſcet, & quidem verè, veriſſimè corpore & ſanguine ſuo, in brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo levabit, fœtas ipſe portabit. Ita fac, amantiſſime* JESV, *ita fac, & ſonet illa vox tua in auribus meis, quæ de te Domino meo erat: Ecce ſervus meus, ſuſcipiam eum, electus meus, complacuit ſibi in illo anima mea, dedi ſpiritũ meum ſuper eum. Da mihi, obſecro, ſpiritum bonum & ſuavem, ſicut tuus eſt: Et ſi dicat juſtitia tua, non permanebit Spiritus meus in hoc homine, quia caro eſt; reſpondebit bonitas tua & fiducia mea: Scriptum eſt de te, ô amor, non clamabit neque accipiet perſonas, nec audietur vox ejus foris: Calamum quaſſatum non conteret, & linum fumigans, quod ſum ego, non exſtinguet.*

Actus firmi propoſiti.

Rom. 9.
Humilitas cum fiduciâ in Deũ.
Pſal. 17.
Pſal. 26.
2. Par. 20.
Iob. 17.
Pſalm. 90.

Præparatio ad Communionẽ.

Eſa. 40.

Eſa. 42.

guet. Conſerva ergo me, Domine, quoniam Deus meus es tu; vindica ſanguinem tuum de inimicis tuis. Agnoſce figmentum tuum & fragilitatem meam, & fac me vas in honorem; nec ſinas me fieri vas in contumeliam magni nominis tui. Nolo exhibere membra mea arma iniquitatis; ſed anima mea ſerviet tibi, & omnia interiora mea dicent, Domine, quis ſimilis eſt tibi? ſcio enim quia poſt tempeſtatem tranquillum erit, & cùm iratus fueris, miſericordiæ recordaberis. & tunc lætabitur & dilatabitur cor meum, & cantabo tibi gloria mea: quia in nomine tuo ſprevi inſurgentes in me. Tunc in templo animæ meæ ſuſpendam ſpolia de inimicis meis, & idola voluntatis meæ ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum eſt; quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me, & ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

Rom. 6.

Pſal. 53.

Pici Mirandulæ ſpiritualis pugnæ arma 12.

Quid mihi illudis voluptas brevis & exigua,
Cùm ſequantur dolor & anguſtia,
Supremum detrimentum animæ,
Sit hæc vita ſomnium & ſtultitia?

Ecce, mors propè latitat in januâ,
Reatus forſan erit ſine gratiâ,
Æterna pœna & retributio.
O quàm digna hominis conditio!

Pax dulcis mundæ conſcientiæ,
Tot dona Dei cæleſtis gratiæ,
Tormenta crucis Chriſti horrida,
Sanctorum geſta tot conformia,

Vbi tot ſunt animæ ſubſidia,
Niſi ſponte ruam ex dementiâ,
Niſi me tradam dira inſania,
Inanis erit per te orci potentia.
O JESV *ſpes & amor meus, & omnia. Amen.*

PRA-

PRAXIS.

Regulæ duodecim Ioannis Pici Mirandulæ partim excitantes, partim dirigentes hominem in pugnâ ſpirituali.

PRIMÒ, ſi homini videtur dura via virtutis ob pugnam aſſiduam, advertit plura eſſe in quavis viâ aliâ, dura, adverſa, triſtia.

Secundò, conſideret in mundo diuturna bella, & æmuletur conſtantiam.

Tertiò, recordetur ſtultum eſſe credere poſſe ad cælum perveniri aliter, quàm per violentiam, cùm Chriſtus vim regnum cælorum pati dicat, & per crucem obtinuerit. *Via crucis eſt via cæli.*

Quartò, gaudeat conformari Chriſto: & cum ſenſibus ſuis vim faciet, cogitet cui parti crucis conformis ſit.

Quintò, confidat in virtute Chriſti, qui dixit: Confidite, ego vici mundum.

Sextò, unâ tentatione ſuperatâ aliam expectet, cùm dæmon ſemper circumeat.

Septimò, non tantùm diabolus vincendus eſt, ſed faciendus cum tentatione proventus, ac tentatio accipienda, v. g. ſuperbiæ, ut ad humilitatem adhortatio & invitatio. *Superata tẽtatio virtutem oppoſitã confert.*

Octavò, dum pugnas, pugna quaſi perpetuam deinde pacem habiturus, quia ſæpè generoſis animis Deus hoc largitur: ſed cùm viciſti, geras te quaſi mox pugnaturus.

Nonò, fuge ſemper occaſiones peccati.

Decimò, principiis occurre.

Undecimò, cogita dulcius eſſe vincere tentationem, quàm peccatis conſentire: atque ita compara dulcedinem victoriæ, dulcedini peccati; non pugnam voluptati. *Victor non victus gaudet.*

Duodecimò, ne putes à Deo te derelictum, aut ei ingratum. juſtos enim probare ſolet, ſed humilia in primis ſpiritum tuum, ne ruas in ſuperbiam. *Deus tentando nos probat.*

Aliæ praxes ac remedia.

PRIMÒ, obſerva præſentiſſimum eſſe remediũ fingere ſeſe inter Chriſtum & diabolum, uti in imagine eſt, utriuſq; in nos merita, affectum, &c. perpendere; & mox opem Domini implorare, atque occaſiones vitare. Sic Lotho dictum, ut ſtatim è Sodomâ egrederetur, & in monte ſalvum ſe faceret. Eoque item pertinet à tentatione ejuſque materiâ memoriam & imaginationem avocare; ſive occupatione, ſive cogitatione, quam aliquãdo quis abripi ſolet; ut eſſet caſus triſtis, aut admirabilis, *Tentatu inter Chriſtũ & diabolum medius. Gen 19. Animus in tentatione divertendus.*

vel ejuſmodi. Id maximè in carnis tentatione, ſcrupulis, & moleſtioribus tentationibus blaſphemiæ, &c. locum habet: uti etjam in minutis ac frivolis, quæ ut muſcæ, non gladio, non haſtâ, abigendæ, ſed leni flatu: aut certè negligendæ, ut canis latratus ab equite ſolet; ſuaviter enim equitat quem gratia Dei portat. Avertat ergo ſe ſuaviter, oculoſque ad Deum convertat abſque perturbatione: & actu uno, ſi libet, contrariæ virtutis elicito, vel potiùs amoris Dei, qui omnia complectitur, pergat in viâ ſtadioque virtutis.

Matth. 26. Oratio tentat ovis remedium. Ab c. 2.

Secundò, confugiendum ad orationem. Orate, ne intretis in tentationem, ait Dominus: neque ab eâ deſiſtendum, donec redeat tranquillitas. Ita Dominus in horto oravit, donec ab Angelo confortaretur; neque deerit ipſe, ſi quis perſeveraverit, quia veniens veniet, & non tardabit.

Pſalm. 120. Præſentia Dei tentationis remedium. 1. Cor 10. Deut 13. Deus probat nos. Pſalm. 26. Vita Patrũ.

Tertiò, mox ut tentatio ingruit, elevandus ſaltem oculus in Deum præſentem, cum David dicente: Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxiliũ mihi. Cogitatio autem ea ſic ſuſcipienda eſt: Ecce Deus videt hanc tentationem, & permiſit, certoque certiùs non patietur me tentari ſupra id quod poſsũ; ſed in tantum, ut, ſi velim, facere queam cum tentatione proventum. Tentat me Deus, & probat an ſim fidelis, ut, ſi ſponſus ſinat tentari pudicitiam ſponſæ; Rex fidem ducis ſui: & ſi hîc ſciret ſe ſuperari non poſſe, niſi omnino vellet, & ſimul à Rege videri, qualiter putas ſe gereret? dic itaque cum Regio Prophetâ: Etiamſi conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum; dæmon ſiquidem violentiùs, ut femina, quo timidiores nos reperit, minuſque Deo confidentes, inſultat: quique gigas & leo eſt torpido, fidenti in Deum nanus & formica apparet, ut in Vitis Patrum narratur.

Patientia nec ſſaria. Gregor.

Quartò, patientia etiam neceſſaria eſt: nam impatientia ſuperbiæ manifeſtum argumentum, iram Dei provocat: vt apertè ait Gregor. Qui appetit plenè vitia vincere, ſtudeat humiliter purgationis ſuæ flagella tolerare, cum Deo enim contendere non poſſumus, nec dicere ei. Cur ſic facis?

Auguſt. Crucifixus tentationi reſiſtit.

Quintò conſidera, Chriſtum velut crucifixum: ſtringe illũ, eiuſque pedes oſculare, & lateri adhære: nihil præſtantius reperit S. Auguſt. quàm eum amplecti, intueri, & proteſtari, & avertere hoc pacto cogitationem: itaque cum adverſario non contendere, ſed eundem contemnere: nónne enim potius eſt loqui cum Deo poſtulãdo adjutorium, quàm cum dæmone præliari?

Climach.

Sextò, cùm primum poteris, explica tentationem Patri ſpirituali: nullum præſentius remedium omnium ſanctorum Patrũ judicio, adeò ut Climachus referat olim Religioſos etiã tabellas

las circumtuliſſe, ut incidentes cogitationes annotarent, quas deinde aperirent: additque, qui cæcum duce, paſtore gregem, viæ ignarum ductore, infantē patre ſuo, ægrotum medico, gubernatore navim deſtituit & fraudat, utriuſque periculum parat: qui verò ſine Patris auxilio contra ſpiritus nequā pugnare nititur, ab illis occiditur. Idcirco in confeſſione utiliter tentationes aperiuntur, non quòd ſint peccata, ſed peccatorum ſemina: quæ hoc pacto opprimuntur in ſemine. Id tamen conſilii, nec ſcrupuloſis, nec mulieribus paſſim dederim, neque iis qui puſillanimes ſunt, ut minuta ſcilicet conſectentur.

Aperienda tentationes Patri ſpirituali.

Septimò, principiis obſtandum ſtrenuè, & portæ obſerādæ ſunt memoriæ ac voluntatis noſtræ; atque, ut ita loquar, pes ſuſpendendus, id eſt, affectus, donec perſpicuè conſtet quid velle oporteat. Beatus, ait Propheta, qui tenebit & allidet parvulos Babylonis (ſcilicet pravos inſtinctus) ad petram, id eſt, Chriſtum JESVM.

Pſalm. 136.

Initio obſiſtendum & animus præoccupandus virtutis ſtudio.

Dici non poteſt, quantum præſidium, memoriam mox purgare noxiis cogitationibus, & vitare omnē admonitionem rei cupitæ: atqui, ut id rectè fiat, bonis ea cogitationibus ex iis quæ videmus & audimus efformatis, præoccupanda eſt virtutis ſtudioſo.

Octavò, occurrendum tentationi, & (ut dici ſolet) arma paranda in tempus belli. Conſiderabis igitur (quod iterum monui) ad quæ vitia ſis magis propenſus. v.g. ſuperbiam, &c. illiq; occurres. Primò, frequenter de ejus turpitudine, & virtutis contrariæ pulcritudine cogitando. Secundò, de ea loquendo. Tertiò, actus contrarios humilitatis exercendo. Idem in aliis faciendum exiſtima.

Animi mala propenſio conſideratione refrenanda.

Nonò, vitanda omnis triſtitia & inquietudo animi: quia uti ortâ tempeſtate tenere curſum difficile; &, cùm ſeditione omnia commoventur, conſilia maturè capi nequeunt, ſed in arenâ, ut dici ſolet; neque hoſti commodè reſiſti: ita prorſus in animâ contingit. Curandum igitur ante omnia. Primò, ne appetitu boni alicujus, aut odio mali inquietetur, oratio negligatur: committendaque omnia divinæ providentiæ, & illius una voluntas deſideranda: neſcis enim quâ viâ eundum, quid expediat. quid ergo meritò anxiè petis, aut times? aut de quo immoderatè gaudes, aut doles? id fortè maximè noxium, quod maximè appetis; & contrà. Secundò, ſuaviter, ordinatè, non anxiè adhibenda ſunt ea, quæ neceſſaria maturè judicantur, ut id quod optamus conſequamur. Tertiò, utile erit, confeſſario aut amico, vulnus hoc aperire; neque ſi lapſus quis fuerit, ideò perturbationi locum dare convenit, aut aſperiùs in ſe invehi, ſed

Animi quies conſervāda.

Nota.

Nota.

ſed humiliter ad Dei thronum confugiendum, & gratiæ agendæ, quòd graviora quis non commiſerit Dei beneficio, atque manu ſuſtentante: quod alias procul dubio futurum erat.

Aliæ praxes, ſeu remedia contra vitia Capitalia.

Vita Chriſti ejuſq; doctrina eſt antidotum contra omnia vitia.

CONTRA SUPERBIAM vide humilitatem Chriſti, & miſeriam ac malitiam noſtram; ejuſque auxilio implorato ſententiam aliquam animo verſa velut antidotum & amuletum. Quid fui, ſum, & ero? Omnis qui ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur.

CONTRA AVARITIAM valet paupertas JESU Chriſti, qui propter nos pauper factus eſt, cùm dives eſſet. Audi illum, & ſi credis aſſerenti, viciſti: Beati, ait, pauperes ſpiritu, quoniã ipſorum eſt regnum cælorum. & rurſum: Væ vobis divitibus, qui habetis hìc conſolationem veſtram.

Luc 18. Matth. 5. Luc. 6.

EXPUGNA LUXURIAM, intuendo Chriſti JESU puritatẽ: virgo enim fuit, virginem elegit matrem. Agnus immaculatus: & qui illum ſequuntur quocumque ierit, virgines ſunt. Si verò voluptas trahat, audi pronuntiantem: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur: & dicito: O JESU crucifixe, ô vera delectatio, libera me, ô dulcedo ineffabilis, per ſanguinẽ tuum à cæco hoc, infami, inextricabili & æterno malo. Amen.

Matth. 5.

CONTRA INVIDIAM, Chriſti charitas ſtabit: qui pro inimicis mori dignatus eſt. Deum ergo ſic appella: O Deus meus, ex te, in te, & pro te ſunt omnia; da mihi charitatem veram: etenim in hoc cognoſcent omnes quòd diſcipuli tui ſumus, ſi dilectionem habuerimus ad invicem.

DAMNAT GULAM Chriſtus, in cruce felle & aceto potatus aſpice in eum, & ſanabere, & audi dicentem: Beati, qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur.

Matth. 5.

MODERARI IRAM diſce à Chriſto patiente, & tã longanimi ſuper innumeris hominum malis & blaſphemiis: ſic enim ille voluit: Diſcite, ait, à me, quia mitis ſum & humilis corde.

Matth. 11.

SI ACEDIA TE OPPUGNAT, conſidera JESUM bajulantem crucem, & quanta pro tuâ ſalute fecerit; audi dicentem, In laboribus à juventute meâ.

In omni tentatione hâc oratiunculâ uti potes.

TEntas me, Domine, an amem te, neque tamen ultra id quod poſſum. Scio, quòd ſine gratia tua ſpernerem te, ô omne bonum, ut teterrimo hoſti placerem: æternùm luiturus; momentaneum gaudium, at juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Adjutor meus eſto, ne derelinquas me, neque deſpicias me.

Pſal. 118. Pſal. 26.

Aliæ

Alia remedia.

PRimò, manè cogitationes, verba, & actiones illius diei pro-ſpice quoad potes: atq; eas ad Dei gloriam dirige, cum pro-teſtatione coram Deo, & curiâ ejus, & Angelo Cuſtode nominatim, quòd ne minimo quidem peccato tantam majeſtatem offendere ſciens eo die velis, ac mortem potiùs obire. *Matutina deliberatio malum præveniens utilis.*

Secundò, conterere toto corde, & nominatim de peccato, ſi fortè aliquando commiſiſti ad quod tentaris, & abnega rem illam, quæ eſt occaſio & objectum peccati: hic enim eſt funis, quo quis trahitur in interitum, præſcindendus omnino: nec refert an affectus & ſenſus maneat. voluntatem enim Deus inſpicit, ſeu in bono, ſeu in malo, quam & ſolam coronat aut damnat. Neque te commoveat hoſtis importunitas: nemo læditur niſi à ſeipſo etiam in hac pugnâ. *Contritio de præcedente peccato.*

Tertiò, accipe clypeum fidei, & illius actum exerce etiam recitando attentè Symbolum. dura cervix eſſet, quæ tãtis in eo recenſitis beneficiis non flecteretur: ideoque in horâ mortis pronuntiari conſuevit: idque eſt quod Apoſtolus ſuadet, aſſumere clypeum fidei, in quo poſſimus omnia tela nequiſſimi ignea extinguere. Secundò, ſpei in Deum actum elice, & diffidentiæ tui. Tertiò, charitatis. quod breviter ſic facies: Credo Domine, & in te ſpero; & toto corde te diligo: ex te enim, & pro te, & in te ſunt omnia. *Actus fidei, ſpei & caritatis tentationes extinguunt.*

Quartò, invoca Sanctos, qui virtute contrariã claruerunt, & maxime B. Virginem, quæ verè ceſtrorum acies ordinata. Per immaculatam conceptionem eam rogaſſe in gravi luxuriæ lucta, multis ſalutare fuiſſe, uſu compertum eſt. *Sanctorum invocatio.*

Quintò, neminem judica de ullo vitio: quia veriſſima illa ſententia: In quo tu alterum judicas, in eo teipſum condemnas. Et ferè nemo eſt qui id expertus non ſit. Juſto ſiquidem judicio ſimili punitur tentatione, qui alium ſeverè judicat & damnat. Ita in Vitis Patrum, cùm adoleſcens durè à ſeniore, cui carnis tentationem aperuerat, correptus eſſet, ab eâdem pulſatus fuit ſenex, ac tantùm non ſuperatus. miſericordes verò miſericordiam conſequentur. *Dignatus es*, &c. ut ſup. pag. 10. *Rom. 2. Alium facile de aliquo vitio judicans in id m ferè ſemper incidit. Vitæ Pattũ.*

JACULATORIÆ.

Domine vim patior, reſponde pro me. Iſaiæ 38.

In te, Domine, ſperavi, non confundar in æternum Pſal 30.

nobis, Domine, nõ eſt tanta fortitudo, ut poſſimus huic multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos: ſed, cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolùm habemus reſidui, ut oculos noſtros dirigamus ad te. 2 Paral. 20.

Deus in adjutoriũ meũ intende; Domine, ad adjuvãdum me feſtina Pſal 69.

Pſal 58. *Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab inſurgentibus in me li-bera me.*

Pſal. 53. *Deus in nomine tuo ſalvum me fac, & in virtute tua judica me, quoniam alieni inſurrexerunt in me, & fortes quæſierunt animam meam.*

Pſal. 30. *Illuſtra faciem tuam ſuper ſervum tuum. ſalvum me fac in miſericordiá tuâ.*

CAPVT XI.

De Impedimento Acediæ ſubmovendo per ardens profectus, & orationis deſiderium, ad quod excitandum ſeptem conſiderationes ſeu ſtimuli proponuntur.

Deſiderium fervens optimũ orationis condimentum.

QVEMADMODVM fames non tantùm eſt optimum ciborum condimentum, ſed etiam ut corpus reficiatur plurimùm confert: ita deſiderium fervens, pietatis ſtudium & exercitationes pias mirificè commendat ac promovet, maximè verò orationem; cumque eã præcedit, magnâ condit ſuavitate, & fructuoſam animæ efficit. Hujuſmodi certè habebat Iſaias dicens, Anima mea deſideravit te in nocte, ſed & ſpiritu meo in præcordiis meis de manè vigilabo ad te. Excute igitur torporem omnem in virtutis exercitiis: dilata ante orationem deſiderio os tuum, & implebit illud Dominus, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Iſaiæ 26. *Pſal. 81.*

Si verò torpidus fueris, vide ne tibi accidat, quod viatori tardo & ignavo; is enim laborat & laſſatur, & in urbem non pertingit, juxta illud: Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in urbem pergere.

Eccl. 10.

Ad deſiderium hoc perfectionis acuendum cùm videbitur, juvare poterit aliqua ex his ſeptem conſiderationibus quæ ſubjicientur. Sic quoties remitti animum ad pietatis exercitia & torpeſcere ſenties, ex iiſdem collige unde eum promptum & alacrem in divinæ Majeſtatis obſequio reddas. Maledictus enim homo eſt qui facit opus Dei negligenter; hilaremque datorem

Septem conſiderationibus id excitandum. *Ierem. 48.* *2. Cor 9.*

torem diligit Deus, neque ſibi ex triſtitiâ aut neceſſitate, ſed bona voluntate optat ſerviri.

Hanc ut habeas & augeas, primò ſæpè ſtatue ante oculos tuos creationis tuæ finem, atque ante omnia divinam præſentiam, quâ nihil efficacius ad opera pia ſtrenuè facienda, & orationem rectè perficiendam. Pluribus hæc jam ſuprà c. 1. tractata ſunt, & infrà tractabuntur. *1. fine creationis & Dei præſentiâ propoſitâ.*

Secundò, attende ſeriò hanc forſitan noviſſimam actionem, v.g. orationem fore, & occaſionem Deo opt. max. ſupplicem pro æternâ ſalute libellum offerendi. *2. noviſſimâ hac fortè horâ.*

Tertiò, vide quot mala te circumdent, à quibus, niſi ad virtutem & orationis aſylum confugias, liberari non poſſis. *3. malis circumſtantibus.*

Quartò, aſpice Sanctorum fervorem, eoque te languentem accende. *4. Sanctorũ fervore.*

Quintò, audi Eccleſiam matrẽ undique ab hoſtibus oppugnatã, à te petentẽ ſtrenuos in virtute progreſſus & orationum ſubſidium; imò & Chriſtum Dominum, qui amore noſtri in Venerabili Sacramento nobiſcum permanere dignatus eſt, & exponere ſeſe mille injuriis, quibus eum quotidie improbi afficiunt, quaſque vitâ ſanctè inſtitutâ & oratione, bonâ parte poſſes avertere. *5. Eccleſiâ preces expetente.*

Sextò, neque minùs te excitabit animarum imploratio, quæ in Purgatorio detinentur, & orationum ſuffragium efflagitant. ô quàm piè & fructuosè unam horam, ſi daretur impenderent! *6 animabus Purgatorii ſuffragia poſtulantibus.*

Septimò, fac te videre animarum pereuntium numerum, & orationibus atque omni pietate adjuvare contende. *7. multitudine pereuntium.*

Exercitium ſupradictà motiva complectens.

D*Efecit caro mea, & cor meum, Domine Deus meus, longè à ſalute meâ verba delictorum meorum. ô Domine, quando reſpicies, quando reſtitues animam meam à malignitate hoſtium meorum, & à leonibus unicam meam? Ecce dereliquerunt me* Pſal 72. Pſal. 21. Pſal. 34.

Iob.7. *vires meæ: memorare, quæſo, quæ mea ſubſtantia, nónne ventus eſt vita mea, & forſitan illius extrema eſt hora quâ licebit in tẽpore miſerendi alloqui te, ô Pater miſericordiarum, & operari pro te?*
Bern.ſerm. 4.in Cant. *Multiplicati ſunt qui tribulant me ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis, & inſuper timor & tremor venerũt ſuper me, & contexerunt me tenebræ: non legere libet, non delectat, meditationes ſolitas non invenio. Eheu! vbi eſt illa inebriatio ſpiritus? ubi mentis ſecuritas & gaudium, & pax in Spiritu ſancto?*
Iſaiæ 38. *Attenuati ſunt oculi mei, ſuſpicientes in excelſum quãdo apparebo in*
Pſal.110. *conſpectu tuo, in concilio juſtorum, & congregatione Sanctorum tuorum caritate ſummâ ardentium? quo pacto ſuccurrã Eccleſia matri opem poſcenti? quomodo ſolabor gementes in Purgatorio animas ſponſas tuas? quis mihi tribuat, ut avertam ab interitu tuo precioſo ſanguine tuo redemptas, ad quas infernus dilatavit os ſuum!*

Fervoris propoſitũ. *Obſecro, Domine, da mihi incenſum offerre dignum in cõſpectu tuo, & vitam in melius inſtituere. Velociter exaudi me, quoniam defecit me virtus mea, quoniam benigna eſt miſericordia tua. Da mihi operari cibum qui nõ perit, in vitam æternam. Da mihi pro te vivere, & laborare uſque ad defatigationem; & ne, obſecro, ſinas ut prudentiores ſint filii hujus ſæculi filiis lucis in generatione ſuâ. Et verò qui quotidie paſcor cæleſti mannâ, & cibo fortium, ignavus eſſe potero? cui quotidie ex infinitâ, & ardẽti charitate propinas tuum ſanguinem, poterit ſurrepere maledicta tepiditas? Ita Domine, ita Domine, ideoq́ue Apoſtolus tuus aiebat:*
Applicatio ad Communionẽ.
1.Cor.11. *Inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Reſpice verò bone* IESV *ſpes mea, reſpice in me ſecundùm multitudinẽ miſerationum tuarum, & ne avertas faciem tuam à puero tuo,*
Pſalm.68. *intende animæ meæ, & libera eam, propter inimicos meos eripe me. tu ſcis, Domine, improperium meum, & confuſionem, & reverentiam meam: in conſpectu tuo ſunt omnes qui tribulant me.*
Pſal. 67. *Si reſpicere dignatus fueris, ſicut fluit cera à facie ignis, ſic peribunt omnes peccatores, & inimici mei à facie tuâ; & exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Amen.*

Medi-

Meditatio de tepiditate & acediâ.

ORATIO præparatoria ſolita.

COMPOSITIO LOCI. Aſpice ſupra te velut cælum apertum, atque ibi Beatos de momentaneo labore exultantes; infrà, damnatos de momentaneo gaudio ululantes.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò damna acediæ: multam enim malitiam docuit otioſitas. Et Primò, tentationi omni exponit, quia triſtitiam adducit & paupertatem; quia dum tempus eſt, negligit ſeminare & operari. Secundò, eſt velut tinea virtutum ac meritorum, cùm omnia à tepido imperfectè fiant: homo enim inſtar limacis ad omnia tardus evadit, conſolationeſque ipſa ſpirituales arefacit, facitque plenum ſuſpicionibus, & deſideriis vanis: denique maledictus eſt homo qui facit opus Dei negligenter: uſque adeò ut talem dicat Dominus ſe evomere ex ore ſuo. quid infelicius? neque hoc tantùm, ſed & talenta quæ dederat, aufert à pigro, atque eadem habenti ac diligenti largitur. Aſpira ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ*, &c. ibid.

Eccl. 33. *Acedia triſtitiam & paupertatẽ ſpiritualem parit.* *Acedia velut tinea animæ eſt.* *Deut. 15.* *Apoc. 3.* *Matth. 25.*

Tertiò, adducit acedia hominẽ in periculum lapſus gravis. nam, ut Caſſianus, non ſubita ruina credenda, ſi aliquis labi viſus, ſed ſenſim vitiis increbreſcentibus caſu miſerabili concidiſse exiſtimandus eſt. Quartò, id quod longè graviſſimum, periculũ magnum eſt numquam emergendi ex tepiditate. Qui enim in peccatis eſt, adhuc converſionis fiduciam non amiſit: qui verò poſt converſionem tepuit, etiã ſpem quæ eſſe potuit de peccatore, ſubtraxit. Ratiò verò eſt, quia naſcitur ex tepiditate mala conſuetudo: &, vt Auguſt. dum conſuetudini non reſiſtitur, fit neceſſitas. Conſidera præterea ferventium gaudia, tepidorum moleſtias: coguntur enim portare pondus diei & æſtus, & tamen nequeunt ſolatia participare, cùm conſcientia

Collat. 6. c. 7 *Nemo repentè fit malus.* *Gregor in paſtor. c. 35.* *Tepiditati aſſuetus difficulter emẽdatur.* *Lib. 8. Confeſſ. c. 5.* *Matth. 20.*

Tepidus veré eſt miſer. *Ser. 6. de Aſcenſ. Domini*

perpetuò urgeantur, atque inter mundi & Dei gaudia locati, neutris frui poſſint, deſideriiſque moleſtiſſimis ferantur; adeò ut Bernardus dicat: Num tibi horum tepidorum vita inferno potiùs appropinquare videtur, dum intellectu affectui, & affectu intellectui repugnante neceſſe habent mittere manum ad opera fortium, qui cibo fortium minimè ſuſtentantur? *Hæccine vera,* ut ſuprà pag. 7.

Matth. 3. *Fervida Chriſti Sanctorum exempla acediam noſtrã expellũt*

PVNCTVM II. Conſidera illa verba, Omnis arbor, quæ nòn facit fructum bonum, excidetur. Secundò, labores Chriſti pro tuâ ſalute ſuſceptos, pœnitentias, orationes, legis obſervantiam, etiamſi non teneretur. Tertiò, Sanctorum labores, Apoſtolorum, Martyrum, pro ſuâ ſalute conſequendâ; & accingere ad opus. illud enim remedium optimum docet Caſſianus. *l. 10. c. 25.* Conſidera Quartò fervores eorum omnium qui Religiones ingrediuntur: vide pompam virginum mundo valedicentium. Quintò, ut omnia creata ſtrenuiſſimè laborent. Sextò, homines mundo deditos, honoribus & operibus inhiantes. Septimò, brevitatem vitæ noſtræ, quodque nox veniet fortè hodie, quando non licebit laborare. Octavò, quòd hilarem datorem diligat Deus. Nonò, noviſſima conſidera, & tempus irrecuperabile præterire: unde ne ſimus hîc negligentes cariſſimi mei, ut non per infinita ſæcula pœnitentiam agere cogamur, ait B. Ephrem. *Aſpira,* ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide,* ut ſupr. pag. 7.

Fervor mũdanorum in temporalia. *Vita brevis, ergò ſedulò laborandũ.* *2. Cor. 9.* *Ephr. in 2. Domini Adventu to. 1.*

Prov. 12. *Ezech 16.* *Prov. 21.* *Iob. 5.* *1. Cor. 3.*

PVNCTVM III. Conſidera quomodo Scriptura invehatur in otioſos. Qui ſectatur, ait, otium, ſtultiſſimus eſt: unde etiam hæc iniquitas Sodomæ fuiſſe dicitur: & alibi: Omnis piger ſemper in egeſtate erit. Secundò, conſidera, hominem natum ad laborem, ſicut avis ad volandum, & unumquemque propriam mercedem accepturum ſecundùm ſuum laborem. Tertiò, conſidera quid in hoc mundo utile ac pulcrum, aut jucundum, in victu veſtitu, quod ſine labore à nobis

aut à beſtiis haberi poſſit: imò omnia operantur, cælum & terra, Deus etiam ipſe. Pater meus uſque modò operatur, & ego operor, ait Dominus; & tu torpere & otiari auderes? Quartò, conſidera ſtagnantia & torpida omnia putreſcere, hebeſcere ferrum, & rubigine obduci, ſine uſu, &, ut Ambroſius, tentare otia, quos bella non fregerunt. Quintò, vide, ut periculum omnia perdendi merita adeant tepidi, ſicut & peccati graviſſimi, & numquam mergendi ex torpore, ut ſuprà dixi, quia ſcilicet ſe ſanctos putant: deinde quia tentationibus omnibus otioſi expoſiti ſunt. hinc Matthæus: Dum dormirent homines, zizania ſuperſeminata ſunt: Iſraëlitæ ad idololatriam per otium illecti: Samſon victus, & David ac Salomon ceciderunt. Sextò, Dominum attende operariis dare mercedem, non otioſis; & eum qui parcè ſeminat, parcè & metere. Septimò, præmium immenſum conſidera, & pudeat ob obolum mundanos ita ſtrenuos, te tam pigrum ob æternitatem. *Hæccine vera*, ut ſupr. pag. 7. vel Oratio ut ſuprà. *Defecit*, &c. ut ſup. pag. 263.

Natura ipſa torporem horret.

Serm 11.

Caſſ. collat. 4. c. 19

Matth. 13.

Exod. 32.

Matth. 20.

Praxis ad teporem abjiciendum.

CONſidera in ſecreto cordis tui ſigna tepiditatis. Primò, horrere difficultates, abjecto animo eſſe & puſillanimem in arduis, deſperare finem, & hinc otium quærere, tempusq; perdere. Secundò, divinis non delectari, at facilè fatigari, frigidè Sacramentis uti, & abſque conatu ad fervorem; remiſsè orare, ac ſine attentione: vagis orationi intereſſe oculis, ſpuere, aliorum defectus notare, illis ſuos velare, fictè confiteri, verbum Dei gravatè audire, examinare ſe perfunctoriè, & ægrè colligere. Tertiò, zelum non ſentire, conſortia hominum quærere, ad faſtidium levandum; alios obſervare, cenſere, ac iis obtrectare. Quartò, effundere ſe in corporis commoda, memoriâ repetere mundanorum gaudia, ad ea ſuſpirare, divinos inſtinctus ad vitæ ſeveritatem non advertere, undique emendicare ſolatia, honorificè haberi velle, & honorifica affectare. Quintò, negligentem eſſe in iis quæ præcepti & conſilii, circumſtantias ac cærimonias facilè omittere, inconſtantem eſſe, diſciplinam

Sex ſigna tepiditatis.

gravi-

graviter ferre, ac tardè obedire, indignari melioribus, putare quòd alibi meliùs proficeret. Sextò, excelſa vox, ſermo rigidus & ſuperfluus. Hæc ferè ex Bernardo Serm. 6. de Aſcenſ. Caſſiano l. 10. c. 2. 3. 4. item l. 12. c. 25. 26. 27. Seraphinus Firmanus: Tepidus, inquit, dicit, Non eſt jam vita Sanctorum, verbaque movet otioſa, captioſa, cavillis plena, curioſa, inania; ſecurè in dies recedit, teporem excuſat per diſcretionem, arrogantiam dicit maturitatem.

Alia ſigna ex Firmano.

Parva ſuperando alacriter paulatim acediam tollit.

Secunda, à parvis incipere utiliſſimum, eaque conſtanter agere potiùs quàm multa complecti: ſic enim creſcit animus & ad ardua comparatur.

Acediam tollit impoſita tibi neceſſitas.

Tertia, neceſſitatem ſibi imponere, vel voto pœnali, aut ſpõſione, aut aliter. optima certè hæc neceſſitas ſecundùm Auguſtinum, quæ ad meliora compellit. Obſervandum autem hæc non inceptare quempiam oportere, niſi multâ præmiſsâ oratione, aut ſaltem crebriore, cùm nullum propè genus morbi difficiliùs curetur. Alias toto propè libro praxes reperies.

Dignatus es, ut ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Pſal. 41. *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum.*

Pſal. 4. *Vſquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?*

Pſalm. 70. *Ne projicias me in tempore ſenectutis, cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.*

Pſalm. 6. *Laboravi in gemitu meo, lavabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.*

Pſalm. 37. *Non eſt ſanitas in carne mea, à facie iræ tuæ: non eſt pax oſſibus meis, à facie peccatorum meorum.*

Ibid. *Miſer factus ſum, & curvatus ſum uſque in finem: totâ die contriſtatus ingrediebar.*

Filioli nouiſsima hora est.

NONÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Mors inſtat, vita fugit; quid ceſſas viator?

*C*onſidera A *tempus vitæ incertum, breve, volucre. Fingitur illud perſonâ grandævi ſenis; quia in ſingula momenta innovatur, conſeneſcit, labitur ſimul ac emoritur tempus. Vtere igitur quaſi mox tranſituro. Ejus fluxum horaria* B *clepſydra notat: ab horâ autem & vitæ filo pendet æternitas; in quam mors nec opinantes rapit. Aeternitatis hieroglyphicum veteribus eſt anguis circulum faciens; quia hic neque principium, neque finem habet: & ipſa à filo fragilis hujus vitæ dependet. Fugit hæc inſtar* C *fumi, bullæ, ſagittæ, navis, fluminis, avis, cervi, ac verni floris:* D *meſſis inſtar decerpimur; ac velut* E *candela extinguimur, flatu minimo. Vigilandum itaque: nam* F *ſecuris ad radicem poſita eſt. Qui ſapiens eſt cuſtodiet hæc, & vivet: agetq́; omnia quavis horâ, quaſi* G *noviſsima foret, ut monet Angelus. Et meritò, hanc enim felix aut infelix* H *æternitas exceptura eſt.*

CAPVT XII.

De ſecundo ſtimulo perfectionis; qui eſt de morte, ac fugacitate vitæ, Meditatio.

PRÆLVDIVM I. erit, contemplari ea, quæ in imagine proponuntur.

Secundum, petere gratiam, ut diligentem rationem temporis & occaſionis, quæ modò offeruntur, habere poſſis.

Vita hæc fugax. PVNCTVM I. O viator, vides, ubi ſtes, quàm fugiat vita tua, quæ te expectet æternitas? Obſecro te, quid moraris vel ad momentum converti? quem exſpectat æternitas, quem ſpectat Sanctiſſima Trinitas, & tota cæleſtis curia, adſpice ut omnia quæ circa te ſunt, fluãt; adſpice & conſidera vitam hanc, divitias, honores, ac voluptates inſtar navis, fluminis, volucris, ſagittæ, fumi ac floris fugere. quod Salomon eleganter expreſſit: *Sap. 5.* Tranſierunt, ait in perſonâ impiorum, omnia illa tamquam umbra, & tamquam nuntius percurrens, & tamquam navis quæ pertranſit fluctuantem aquam: cujus, cùm præterierit, non eſt veſtigium invenire, neque ſemitam carinæ ejus in fluctibus: aut tamquam avis, quæ pertransvolat in aëre; cujus nullum invenitur argumẽtum itineris: aut tamquam ſagitta emiſſa in locum de- *Vanitas vitæ humanæ.* ſtinatum, diviſus aër cõtinuò in ſe recluſus eſt, ut ignoretur tranſitus illius; ſic & nos nati continuò deſiimus eſſe. Spes enim impii tamquam lanugo, quæ à vento tollitur; & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procellâ diſpergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffuſus eſt, & tamquam memoria hoſpitis unius diei prætereuntis. Itaque dum tempus eſt, operemur bonum, & ambulemus dum lucem habemus, ne tenebræ nos compre- *Galat. 6. Ioan. 12. Luc. 13.* hendant, & januâ clauſâ audiamus illud triſte: Neſcio vos. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firma fide*, ibid.

Secundò, attende, quid de præteritis luſtris, annis, menſibus & tranſitoriis rebus, ubi tranſierunt, ſuperſit;

nihil

nihil ſanè, niſi benè vel malè factorum jucunda aut triſtis recordatio & æternitas. quocirca ſtatue, utram hâc ex horâ perpetuam habere malis, & quo pacto jam orare, vivere, &c. Sanè nemo ſapiens unâ horulâ epulari, recreari, honorari optabit, potiùs quàm æternum. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Quid de præteritis ſupereſt.

PVNCTVM II. Memoriâ repete caſus repentinos eorum, quos aliquando noſti, & attende ac appende tibi & cuivis accidere poſſe, quod cuiquam; ac horam omnem velut ultimam ob oculos pone. Cæſarius ait, Omnis dies velut ultimus ordinandus eſt, tu etiam ad horam transfer: & cùm incertus ſis, quo loco te mors expectet, tu illam omni loco expecta: ſiquidem talem te judicat Deus, qualem te invenit, cùm vocat, ait Cyprianus atque ita ab horâ unâ pendet longiſſima æternitas; hoc credis & nō contremiſcis? *Credo tibi*, ut ſu. p. 7.

Cæſarius Omnis hora velut ulti-ma habēda. Cyprian. Simile.

Sicut autem is, qui carceri incluſus, damnatuſque cum aliis ad mortem, videns hunc illúmne à latere ſuo. ad ſupplicium citari, non ludo fallit tempus, ſed rebus ſuis conſulit: ita facito. quòd ſi verò is veneno vitam finire deberet, eique ſeptem panes in dies ſeptem dati eſſent, quorum unus foret veneno infectus; quo ſenſu, putas, quotidie panem ſumeret? Aut ſi adhiberetur quis epulo, in quo totidem fercula, vnum verò lethale, quanto ex mortis recordatione cum timore ea attingeret? Eundem affectum indue, & Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum, imò horam, ut tua omnia perfectè facias, juxta illud D. Tho. Alius, ait, eſt mos Dei, quo omnia opera ſua in ſūmo bene fecit; ſimiliter & nos diligētiam apponere debemus, ut ſingula opera noſtra, quanto unquā meliùs poſſumus faciamus; ex omni virtute Domini noſtri JESV Chriſti, & cum omni deſiderio triū phantis & militantis Eccleſiæ, & ſub nomine creatoris: quaſi tota ſalus noſtra, & omnis laus Dei, & univerſitatis utilitas ex uno opere dependeat: quaſi numquam ad id opus reverſuri, neque opus aliud poſtmodùm

S. Th. opuſc. de divinis moribus.

Omnia perfectè facere oportet, Deumq; im.tari.

dùm incepturi. Etenim denſè cadunt velut in conferta turba mortales, mortis jaculis confecti. Mortem igitur omnibus horis impendentem time, & occaſione utere, quæ nunquam, ubi ſemel abię̧rit, reditura eſt. *O Rex regum*, ut infrà.

PVNCTVM III. Conſidera occaſiones rectè agendi quas jam habes, ac ſimul inſpirationem ad eas non negligendas: etſi etenim vita prorogetur, non tamen tempus in quo Dominus recordetur noſtri. ſiquidem ſi, poſtquam Dominus vocavit, occaſionem offerendo, ea à nobis negligatur, juſtè etiã nos deinde negligit. Vocavi, ait, & renuiſtis; extendi manum meam, & non fuit qui reſpiceret; ego quoque in interitu veſtro ridebo. Quid enim dignius, & quid juſtius? Non audimus? nõ audimur: nõ reſpeximus? non reſpicimur. Qui ex Deo eſt, ait veritas, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis. Non audis ergo Deum ſic monentem? time itaque ne non ſis ex Deo. Audi verò etiam Samuelem Sauli ſic intonantem: Pro eo quòd projeciſti ſermonem Domini, projecit te Dominus, ne ſis Rex ſuper Iſraël. Projicere autem ſermonem Domini videtur, qui ad Dei vocem audiendam non ſe uti debet comparat, torpidè ad orationem & opera pia procedit, atque ita ineptum ſeſe divinis inſpirationibus reddit, quas tunc ei Dominus largitus fuiſſet, quibuſque forſan, & aliàs non, eſſet ſalutem conſecutus. Ait enim: In tempore accepto exaudivi te, dieſque noſtri non ſolùm numerati ſunt, quoad vitam temporalem, ſed etiam ſempiternam.

Prov. 1. Vocationi Dei parendum.

Ioan. 8.

1. Reg. 15.

1. Cor. 6.

Exercitium pro actionibus piè ac rectè perficiendis.

O Rex regum, & Domine dominantium, numeraſti dies noſtros qui præteriri non poterunt, & ecce hoc N. tempus mihi pœnitentiæ conceſſiſti. Sed quamdiu hoc erit? Tu ſcis, amantiſſime IESV. *Quot ſunt dies ſervi tui, quando facies etiam de me judicium?*

Iob 14. Brevitas vitæ.

judiciū? tu ſcis, & ſufficit mihi. Scio non eſſe meum ſcire tempora vel momenta, quæ pater poſuit in ſuâ poteſtate, Salvator mi, Benedictus ſis in æternum. Sed redimere tempus meum eſt, quoniam dies noſtri pauci & mali, cùm verò illud ubi elapſum fuerit, nullo precio redimi, aut recuperari induſtriâ aut diligentiâ poſſit, te humillimè rogo, ô vita animæ meæ, da mihi ut redimam tempus, emptus à te precio magno. Da, dum lux eſt, operari ſalutē meam. Quæ autem illa niſi tu lux vera, quæ illuminas omnem hominem, ut veniat ad te? Ambulabo igitur ex hoc nunc ſic N.N. *coram te, dum lucem habeo, & aſcendam ad te. Ecce, enim, ô panis Angelorum, factus es mihi panis viatori, ut ambulem in fortitudine cibi illius uſque ad montem Dei mei Oreb, & ſuaviſſimos amplexus tuos. Surgo igitur cum Heliâ, nam grandis mihi reſtat via, ut perveniam ad te ad quem ſuſpiro.* Applicatio ad Communionē.

At quot dies, quibus mercari poſſum uno verbo regnum tuum? quibus mereri gratiam tuam, & emere mihi à te aurum ignitum charitatis tuæ? Eheu, ubi ſemel hoc momentum, hæc hora peregrinationis, quâ jam tibi reconciliari poſſum, & volo toto corde, tranſierit, ſcio, ſcio, recuperari non poterit. Vbi ſunt tot coævi & Sodales mei, & noti N. N? *mors eos aut ſera, aut præmatura abſtulit, qui tamen ſibi ab ætate aut viribus multos annos promittere videri poterant. Sed improviſum fore adventum tuum illi didicerunt, & nos docuerunt, ut omni horâ & hâc eſſem paratus. Súmne igitur? & veſtem habeo nuptialem charitatis tuæ? Certè Domine per gratiam tuam deſiderio deſidero amare te, adhærere tibi, & unum eſſe tecum. Miſerere, & deſiderium hoc pauperis ſervi tui exaudi, quo deſidero te ſuſcipere quanto poſſum affectu, & ſic vitam & orationem meam inſtituere, & omnes actiones meas, quaſi ex quolibet opere tota ſalus mea, & tota laus tua, & univerſitatis utilitas dependeret; quaſi nunquam ad hoc opus reverſurus, quaſi nullum aliud poſtmodum incepturus. Itaque ſic* N. *coram te ambulare volo, & perfectus eſſe, ut inveniam gratiam in oculis tuis. Nónne tempus eſt jam miſerendi, Domine, tempus miſerendi venit? Recordare igitur tot miſerationum tuarum erga me* N. *& citò anticipent nos miſericordiæ tuæ. Ecce inclinata eſt jam dies, ecce venit nox,* Vanitas mundi.

quando ampliùs nemo poterit operari, venit nox, ſed aſpirat etiam dies æternitatis, quæ non habet occaſum, cùm te videbo, ô JESV, *unicum deſiderium meum. Quando venies, ô ſol juſtitiæ, ſpes mea unica, unica fiducia, unica vita mea? Veni, veni citò, veni, & noli tardare, relaxa facinora plebi tuæ, libera me à corpore mortis hujus, ut in ſanctitate & juſtitiâ jam ſerviam tibi, & moriar, & vivam in æternum tibi, qui vixiſti mihi & mortuus es, & vivis, & me expectas, donec des mihi te, & retribuas mihi. Amen.*

Propoſitũ ſerviendi Deo.

Praxis.

PRIMÒ, contemplari aliquando ex editiore, ſi res ferat, loco ea quæ Sapiens cap.5. de vanitate rerum humanarum eleganter diſſerit, cogitando quot in urbe iſtâ vixerint mortales, & ubi jam ſint, &c. tum verò id magis afficit, cùm ruinæ apparent veteres, & caſus magnarum urbium oculis, mentique objiciuntur: hâc conſideratione vitam tuam ordina.

Catalogum habe ac memoriam amicorũ mortuorum:

Secundò catalogum habere familiarium & notorum, magnorum maximè virorum, quos dum viverent, ſuſpiciebas, & videre vbi ſit homo, & opera ejus: percontari quaſi ex iis quid de hujus mundi rebus jam ſentiant.

Tertiò, percurrere qualibet hebdomadâ vel menſe vitam anteactam, & multa quæ evaſimus divinâ miſericordiâ pericula; ut ex iis providi efficiamur & ferventes.

Vide occaſiones pietatis.

Quartò, quas occaſiones pietatis quiſque habuerit & habeat percenſere, maximè ſi oculos ad alios retrò convertat, & chartas geographicas conſideret; maximamque terræ partem & hominum, aut ignorantiâ aut malitiâ perire.

Quintò, aliquando percurrere actiones ſuas omnes die aliquo ſolemniori dum officio intereſt divino, & ſecum diſpicere, an non aliter eas in horâ mortis feciſſe voluiſſet: hoc enim plurimùm illuminat intellectum, & voluntatem accendit.

Cogita horã ſupremam in omni actione.

Sextò, ſæpiùs, cùm dubij hæremus, ut animus ab affectu liber ſit & ſinceriùs judicet, cogitare quid jam nos ſi hæc hora mortis foret, egiſſe optaremus: certè facilè quis hac ratione induceret animum, ut inimico condonaret, facilè torporem excuteret, Miſſam debitè audiret, conſcientiam diſcuteret, &c.

Ordina omnes actiones tuas:

In actionibus verò ordinandis; hoc in primis obſervandum, ut non tantùm definitæ ſint quoad modum, ſed etiam quoad tempus: & provideantur bona non ſolùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus.

Septimò, ſententiam etiã illam D. Thomæ antè allatam conſide-

VI 10

ſiderare plurimùm juverit: maximè, ut actiones vitæ præcipuas perfectè exequamur. *Dignatus es*, ut ſup. pag 10.

JACVLATORIÆ.

Conſiderando innumeros, qui hâc horâ æternùm pereunt, dic affectu magno:

Ne perdas cùm impiis, Deus, animam meam, & cum viris ſanguinum vitam meam. Pſalm. 25.

Quid eſt homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis, quoniam viſitas eum? Pſalm. 8.

Memento, Domine, quia ventus eſt vita mea; contra folium, quod vento rapitur, oſtendis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris? Iob. 7. Job. 13.

Ego dixi in dimidio dierum meorum, Ecce nùnc cœpi. Iſaiæ 38.

Adiutor meus eſto, ne derelinquas me, neque deſpicias me, Deus ſalutaris meus. Pſalm. 26.

DECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Vide, quæſo, pericula tua, & ad pietatis & orationis aſylum confuge.

C*Onſidera quomodo* A *mũdus*, B *dæmon*, C *peccatum cum* D *morte te perſequantur, & confuge ad crucifixũ* E *Ieſum, amantiſſimè ad ſe omnes invitantẽ, cùm ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Ad* F *orationẽ quoque, ac Dei præſentiam velut ad aſylum te recipe: ſic magnus ille* G *Antonius, & plurimi Sancti viri, orationis armis de hoſtibus triumphârunt.* H *Moyſes eâdem Amalecitas ſuperavit. hos imitare, ac magnis paſſibus ad Chriſtum contende, ejuſq́ imitationem: omnis enim qui invocaverit nomen Domini ſalvus erit.*

CAPVT XIII.

De tertio ſtimulo, timoris Domini, qui eſt Meditatio de periculis hujus vitæ.

PRÆLVDIVM I. ſeu COMPOSITIO LOCI, eſt qualis in imagine adumbratur.

PRÆLVDIVM II. Oratio.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, te undique cinctum hoſtibus eſſe, mundo, diabolo, carne, & peccato, ejuſq; occaſionibus; neque ullo unquā tempore aut loco eos ceſſare ad internecionem te perſequi. Credis? quid ergo facturus es? Secundò, eos eſſe potentiſſimos, vaferrimos & peſſimos, & ne quidem unum eorum te poſſe abſque ſingulari Dei preſidio & gratiâ ſuperare. Tertiò, adverte, quomodo Angelos è cælo peccatum deturbarit, & deinde Adamum ex paradiſo, etſi illi in gratiâ creati, & infinitis (ut ita loquar) præſidiis vallati eſſent. Omnem ergo operam adhibe, ut orationis fideique clypeo jacula excipias inimici, & extinguas. O Domine Deus exercituum, in nobis quidem non eſt tanta fortitudo, ut poſſimus huic multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos; ſed cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolùm habemus reſidui ut oculos dirigamus ad te. *Credo tibi, &c.* ut ſup. pag. 7.

Hoſtes plurimi & potentiſſimi.

2. Par. 20.

PVNCTVM II. Conſidera ruinas bonorum, qui columnæ cæli videbantur & Eccleſiæ Dei, poſtquā annos plurimos ſanctè pièq; vixiſſent, uti fecerat Hoſius, Lucifer Calaritanus, Origenes, Tertullianus, &c. tā multi Religioſi, qui à Religione & ſanctiſſimâ vocatione ſuâ, atq; adeò etiam à fide perſæpè apoſtatârunt. O judicia Dei abyſſus multa! Vide etiam, quàm multi penè uſque ad extremum vitæ multo te prudentiores & pietatis ſtudioſiores, tandem in ſuperbiam elati, per hypocriſim lapſi, miſeri perierint. Cauſam horum malorum ſi exquiras à Sanctis, eam ferè audies; ſinceram, puram ac ferventem orationem, & virtutis ſtudium homines ejuſ-

Attēde ruinas bonorū.

ejuſmodi deſeruiſſe,& ſic tepiditate ſuâ Dei iram,eheu! provocaſſe. Cùm autem non ſit peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, niſi Dei gratia adeſſet; humilis eſto in oculis tuis, & orationi & pietati diligenter incumbe, ſic B. Antonius de ſuis hoſtibus, ſic Moyſes de Amalech,& quotquot beati ſunt in cælis, de inferno triumphârunt. *Aſpira*, ut ſupra pag. 8. *Hæccine firmâ fide credo*, ibid. *Tepiditas cauſa ruinæ.* *Exod.17.*

PVNCTVM III. Conſidera hæc verba Chriſti in cruce velut coram pendentis: Venite ad me,omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O quàm dulcia hæc faucibus noſtris eloquia tua, ô bone JESV! at quomodò veniemus ad te, niſi traxeris nos in funiculis Adæ, in funiculis caritatis? Trahe, quæſo, nos ad te,ut curramus velut cervi ad fontes aquarum, qui jam laboramus,& ambulamus vias difficiles & incertas; deduc nos in viam mandatorum tuorum, & ſemitas tuas edoce nos. onerati,eheu! ſumus multis peccatis; adjuva nos, & propter gloriam nominis tui libera nos; neque deſpicias nos, Deus ſalutaris noſter. *Matth. 11.* *Pſalm.118.* *Ieſu Chriſti ſuaviſſima invitatio.* *Pſalm.78.*

Exercitium, ut à multis vitæ hujus periculis liberemur.

CIrcumdederunt nos inimici noſtri undique, & laqueum paraverunt pedibus noſtris, & anima mea turbata eſt valde: turbatus eſt à timore oculus meus,& inveteravi inter omnes inimicos meos. Quis deducet me in civitatem munitam? quis me liberabit de inimicis meis iracundis? Convertere, Domine, & eripe animam meam, & ſalvum me fac propter miſericordiam tuam, ô JESV, JESV, *eſtne Redemptor mi, eſt in morte, qui memor ſit tui? in inferno autem quis confitebitur tibi? erubeſcant & conturbentur vehementer inimici mei, conturbentur & erubeſcant valdè velociter; quia exaudiſti Domine deprecationem meam, Domine orationem meam ſuſcepiſti. Diſcedite à me omnes, qui operamini iniquitatem, quoniam exaudivit Domi-* Pſalm.56. Actus agnitionis miſeriæ noſtræ. Pſalm.6. Pſalm.107. Pſalm.6. Actus fiduciæ in Deū.

nus vocem fletus mei. Non timebo millia populi circumdantis me, quoniam, tu, Domine, vocaſti me, & ſuſcepiſti me.

Applicatio ad Communionẽ. Hom. 61. ad Pop.

Imò paraſti mihi menſam adverſus eos, qui tribulant me, à quâ ut ſervus tuus Chryſoſtomus hortatur, tanquam leones ignem ſpirantes recedamus oportet, facti diabolo terribiles, & caput noſtrum revolventes. Quem verò ignem niſi caritatis tuæ? Tu enim Deus meus ignis conſumens es, & Deus qui ſolùm exaudis per ignem: etſi enim diſtribuero in pauperes facultates meas, & tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt, nihil tibi cui vivo. Da igitur hanc mihi & ſufficit, & cur non ſperabo eam abs te, qui teipſum ſic dediſti naſcens in ſocium, conveſcens in edulium, moriens pro me viliſſimo ſervo tuo in precium, & regnans daturus es in præmiũ? Fateor coram te & curiâ tuâ, debeo tibi me, & pluſquam me, ſed ecce perij & æternùm, niſi porrigas mihi operi manuum tuarum dexteram.

Memento ergò Domine, memento, quæſo, quomodo feceris, & refeceris me, & paſcas me, & tot annis quæſieris me. Ecce ego, ego, ô JESU, *nunc te quæro, dum inveniri potes, & invoco humillimè, & amantiſſimè te dum prope es. De profundis clamabo ad te Domine, & ad abyſſum miſericordiæ tuæ. Exſurge Domine, exſurge Domine, ne unquam dominentur nobis inimici noſtri, ſed ſciant quia manus tua hæc, & tu Domine feciſti eam, & factus es refugium pauperi, adjutor in opportunitatibus, in tribulatione. Sperent in te, qui noverunt nomen tuum, quoniam non reliquiſti quærentes te, Domine; ſed exaltaſti eos de portis mortis, ut annuntient omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion. Tibi derelictus eſt pauper, & orphano tu eris adjutor, quoties in oratione confitebitur tibi, & extollet manus ſuas in ſancta, & benedicet tibi. Oculi enim tui in pauperem reſpiciunt, & propter miſeriam inopum & gemitum pauperum exurges, & ſervabis nos, & cuſtodies nos à generatione hâc in æternum. fiat, fiat.*

Actus invocationis. Pſalm. 9. Pſalm. 10. Pſalm. 11.

Praxis.

Ex aliorum miſerijs bona tua diſce.

PRIMÒ, univerſum orbem mente decurre, die aliquo certo ac horâ ut in Sacro ſolemni, vel Veſperis; & miſerias quas in corpore & animâ homines alij patiuntur, Deoque grates age, quòd ab iis liberum te eſſe ſingulari beneficio voluerit.

Secundò,

VII 11

Secundò contemplare aliquando mundum velut laqueis tectum, ut eum vidit D. Antonius (laquei verò & decipulæ ſunt creaturæ, quòd earum amore homo implicitus ab hoſte capiatur) & quo pacto juvare te alioſque poſſis, & evadere.

Tertiò, coram Ven. Sacramento aliquoties per diem vel ſaltem ſemel te ſiſte, velut ante propitiatorium, imò velut in cælo cum vivâ fide; & pugnas ipſi conſecra, victorias acceptas refer, gratiamque pete, ut reſiſtere queas inſidiis diaboli, ac proteſtare te nunquam ratum habiturum, neque habere, ſi quid humanâ fragilitate ſubrepſerit. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10. *Coram Ven. Euchariſtiâ pericula & victorias conſidera.*

JACVLATORIÆ.

Domine Deus meus, in te ſperavi, ſalvum me fac ex omnibus perſequentibus me, & libera me. Pſalm. 7.

Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende arma & ſcutum, & exurge in adjutorium mihi. Pſalm. 34.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & à perſequentibus me. Pſalm. 30.

Vt quid Domine receſſiſti longè, deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione? Pſalm. 9.

VNDECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Æmulare Sanctos, & chariſmata meliora.

Quod ſi te torpentem tepidumq́; eſſe videris, intuere quàm fervidè prompteq́; precationi, & omni pietati incubuerint Sancti, A *Benedictus, Auguſtinus, Dominicus, Bernardus, Norbertus, Bruno, Ignatius, Catharina Senenſis, Tereſa, alijq́; ſexcenti. Vide quàm multi in* B *cænobiis, in eremo Deum nocte dieq́; laudent. en* C *Hieronymum pectus cruentantem, en* D *Stylitas in tempeſtatum procellis perſtantes; atque in primis* E *divum Franciſcum in Ieſu vulneribus colliqueſcentem. & heu!* F *peccator in medijs periculis obdormiſcit, audi, audi* G *Dominum dicentem: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem.*

CAPVT XIV.

Meditatio de quarto ſtimulo ſanctæ æmulationis, qui eſt fervor Sanctorum.

COMPOSITIO LOCI, ut in imagine proponitur. ORATIO, ut ſuprà.

Sancti magnam vitæ partem orationibus dabant. *Apoc 4.* *4. Reg. 2.* *Levit. 6.*

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quomodo Sancti dum in terris agerent, bonam vitæ partem orationi cõſecrârint, pietatem diligentiſſimè coluerint. Ibant illi de virtute in virtutem, & requiem non habebant die ac nocte; ſed quærebant Dominum in toto corde ſuo, & curru igneo ac equis igneis Eliæ, id eſt deſideriis, ferebantur in cæleſtia. Omnia eorum ſacrificia ignis ille cõſumebat, quem Dominus venit mittere in terram, & voluit vehementer accendi, id eſt caritatis: ob eam ad ſolitudines & monaſteria, ut in imagine vides, convolabant, ut in ſacro orationis otio Deo ſuo quietiùs fruerentur. Ea tu mente perambula, & vide quam diligentiam adhibeas, ut Deo conjunctus ſis. Aſpira ut ſup. p. 8. *Hæccine firmâ fide credo, &c.* ibid.

3 Reg. 18. *Mirũ quanta orando impetraverat.* *Miſeri mundani inter tot & tanta pericula ſecuri agentes.* *Paz to. 1. l. 5. p. 2. c. 6.* *Matth. 16.* *Bern ſer. 2. de S. Andrea.*

Secundò vide, quanta impetrârint ſibi & aliis Sancti, necnon in omni elemento per orationem patrârint. oratione Elias pluvias ſtitit, & oratione revocavit; alius ad ſanitatẽ ægros, alius mortuos ad vitam. Vide quanti Deus & orationem & pietatẽ facere ſolitus ſit. Tertiò, attende quantis in periculis mundani jaceant, ſecuri tamen, & inter medios hoſtes crudeliſſimos altùm dormiant, etiamſi Dominus inculcârit: Vigilate & orate, ut nõ intretis in tentationẽ. Ab inferiori parte, ait Bernar, timor nocturnus inſurgit, à ſiniſtris ſagitta volat in die, à dextris perambulat negotiũ tenebroſũ, à ſuperiori parte dæmoniũ meridianũ inſurgit; nos verò tot ſerpentibus atq; hoſtibus circũdati pernicioſiſſimâ ſecuritate & inertiâ torpemus, otio dormitamus in negotio maximè arduo, pigri ad ſpiritualia, prompti ad tẽporalia, ſegnes, ad ſalutem, parati ad interitum. Quis miſerebitur incã-

Eccleſ. 12.

tatori

ratori à ſerpente percuſſo, & omnibus qui appropiant beſtiis? Tu Domine, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus tu mitigas *Haccine vera, &c.* ut ſuprà pag. 7. *Pſalm.* 88.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quanta ſolatia ex Deo & oratione perceperint Sancti, ut ſine tædio annos plurimos abſque omni humano ſolatio in ſolitudine multi perſeverârint, alij in laboribus plurimis & periculis, atq; adeò in tormentis. non habet enim, ô Deus meus, amaritudinem converſatio tua, ſed in gaudio ſummo propinare ſoles de fontibus tuis, ô Salvator mi, vinum tuum, vinum germinans virgines, quo inebrias Sanctos tuos. Secundò, conſidera vanitatem omnis humani ſolatii: prætereunt enim omnia tanquam umbra, &c. *Oratio ſumma Sanctorũ voluptas.* *Omnis voluptas malorum dolorifica.*

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit furentes,
Apiumq; par volantum, *Boët. de Conſol.*
Vbi grata mella fudit
Fugit, ac nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

At verò reliquiæ cogitationis & meditationis ſanctæ diem feſtum agunt in animâ, quæ in Domino delectatur. Orando enim, inquit Bernardus, tuum bibitur vinum lætificans, vinum ſpiritus, quod inebriat, & carnalium infundit oblivionem. Et Auguſtinus vulneratus amoris telo ajebat: Dulciores ſunt lacrymæ orantium quàm gaudia theatrorum. Quid verò Propheta David? Quemadmodum, inquit, deſiderat cervus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te, Deus. Quid verò Dominus, qui dives eſt in miſericordiâ, his retribuit? id quod ipſe promiſit, Ego ſitienti dabo de fonte aquæ vivæ gratis. Quis mihi det, ut veniat etiam petitio mea. & quod expecto tribuat mihi Deus? *Credo tibi, &c.* ut ſup. pag. 7. *Bern. ſer.* 18. *in Cant.* *Solatia bonorum.* *Apoc.* 21. *Iob.* 6.

PVNCTVM III. Conſidera, quomodo Sancti in cælo

noſtra pericula & labores contemplentur, & pro ſuâ erga mortales charitate ardentiſſimè pro nobis ſupplicent Deo; & quàm turpe ſomniculoſos nos in ſalute noſtrâ curandâ, & maximè in orando, coram eo comparere, ac tepidos in medio ferventium Cherubim & Seraphim! Unde meritò certè Eccleſia cum iis noſtras preces ut pater miſericordiarum admitti jubeat, deprecatur. Secundò, quomodo ij in omni æternitate exaltent Dominum in Eccleſiâ plebis, & in cathedrâ ſeniorum laudent. Itaque etiam nunc id incipe, ô anima Chriſti ſponſa, ad quod perpetuò faciendum à Deo creata es, neque committas ut vanis rebus & colloquiis temporis plurimum perdatur, orationi & pietati ſucciſivum & exiguum ægrè concedatur.

Orantibus pro nobis Sanctis turpe eſt nos torpere.

Exercitium ad fervorē Sanctorum impetrandum.

Pſalm. 68. *OPeruit confuſio faciem meā, Domine Deus meus, quia extraneus factus ſum fratribus meis Sanctis tuis & peregrinus, quia diſsimilis filiis matris meæ Eccleſiæ tuæ. Video enim eos, dum viverent, Spiritu ſancto & gratiâ plenos, numquā ab oratione ſpiritum relaxaſſe, operibus piis inſtitiſſe, ſollicitè ambulaſſe coram te. ô quot ſuſpiriis pulſabant portas palatii tui, & dulciſsimū cor tuum, Domine* JESV! *quot deſideriis humilitate plenis penetrabant aciem ordinatiſsimā Angelorum tuorū!* Centies *ille per diem flectebat genua corporis ſui, & millies cordis ſui: iſte lacrymoſis oculis tacitus clamabat ad te afflictus & tribulatus, ut radius aliquis affulgeret à te ſole juſtitiæ, & diſsiparentur nubes, id eſt, cogitationes iniquæ, quæ eheu etiam ſeparant me à te, & tribuli, & ſpinæ terræ cordis mei eruerentur, in quo ſeminaſti toties ſemē verum; & irrigaſti illud ſanguine tuo ab ubertate charitatis pientiſsimi cordis tui. Ego verò multo magis miſer & miſerabilis, ut eos ſequar, ſuſpiro: & velle quidē adjacet mihi; ſed perficere*
Cant. 3. *nō invenio, niſi tu dederis mihi. Surgā, & quæram te unum quem diligit anima mea, ibo ad ſolitudinē, ut loqui digneris ad cor ejus, & poſsit procedere de virtute in virtutem, donec videat te Deum deorum in Sion, donec inebrietur ab ubertate domus tuæ.*

Ad hoc, quæſo, Domine, deduc me in ſemitam mandatorum tuorum, in loco hoc horroris & vaſtæ ſolitudinis, ut cum timore & tremore ſemper ſerviam tibi; neque inter pericula ſecurus, neque inter adverſa puſillanimis. Hoc certè vehementiùs me terret, & omnino timoris acerbiſſimo gladio reverberat cor meum, quòd inter tanta pericula minùs timoratus, minùs exercitatus, minùs quàm neceſſe ſit ſollicitus inveniar, ſi quidem unum è duobus hæc ipſa negligentia noſtra probat, aut omnino traditos nos hoſtibus, & neſcire (quod avertere dignetur clementiſſima bonitas tua) aut ſi inter hæc conſervamur, tibi, qui nos tueris, ingratos nimiùm reperiri. infrena igitur os meum laude tuâ, ut benedicant tibi opera mea. Iubes enim ſemper orare, & non deficere. Vtinam igitur, dum me fragilitas, & inſtabilitas cordis mei non ſinit tecum loqui, opera ſancta & juſta & pia benedicant nomini tuo: & cum cælis illis, quos ſemper velut præmium & palatium & regnum promiſſum in conſpectu noſtro eſſe voluiſti, enarrent gloriam tuam! Nónne creaſti me ad honorem, & laudem tuam? & ad hoc elegiſti me antè mundi conſtitutionem? quomodo igitur vagus mente ac oculis inhonoro te? & cùm odorē ac thymiama ſuaviſſimū Domino meo oblaturus sū ex fonte impuri cordis mei, neſariæ etiam cogitationes aſcenderunt in cor meum?

Pſalm.35. Pſalm.118. Bernard. Affectus timoris Domini. Iſaiæ 48.

Quid faciam, cui unctio orationis, & medicina contemplationis vertitur in culpam, in vulnera animæ meæ? cui oratio, ſolatium bonorum, triſtitiam parit? cui refugium miſerorum iram provocat? cui Angelorum ſumma felicitas & cibus laus tua & oratio paulò longior nauſea eſt & faſtidium? Imperfectum meum viderunt oculi tui, ne derelinquas, ne deſeras me; & ambulabo, & non deficiam; volabo, & non requieſcam, donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob, non dabo ſomnum oculis meis, nec palpebris meis dormitationem, donec evigilet ad te cor meum, & rapiat me ad te omne deſiderium meum, ut unum tecum ſim qui quotidie pulſas ad hoc fores animæ meæ, & propterea temetipſum nobis immiſces, & corpus tuum in nos contemperas, ut unum tecum efficiamur tanquam corpus capiti coaptatum; ardenter enim amantium id eſt, neque deterret te, ô Majeſtas æterna vilitas hæc mea, neque charitatis tuæ lampades

Pſalm.138. Pſalm.131. Applicatio ad Communionē.

pades ignis atque flammarum flumina peccatorum meorum obruent, neque altitudo & profundum miſeriæ meæ, latitudinem & profundam abyſſum miſericordiæ tuæ. Vtinam igitur ſicut tu deſideras venire ad me, ita ego ſitiens ſemper curram ad te, ut cervus ad fontes aquarum, & bibam ut inebrier vel nunc uti millies concupiſco, à calice tantæ ac tam ſtupendæ benignitatis tuæ. Amen.

Praxis ad fervorem Sanctorum conſequendum.

PRIMÒ, ſanctos patronos, maximè menſtruos, conſtitue præſides orationum & actionum tuarum, v. g. recita cum illis Pſalmos, affectumque illorum indue.

Secundò, eorum ſingulares virtutes ſtudiosè obſerva ac imitare. quod ut facere poſſis, vitas eorum ſedulò volve.

Cultus Sanctorum. Tertiò, eorum manibus frigidas orationes tuas Domino offer.

Quartò, viſita eorum ſepulcra, reliquias, alioſque ad eorum cultum exemplo tuo & narratione eorũ quæ geſſerunt, invita.

2. Mach. 1. Levit. 9. Quintò, orationis ſtudium diligenter complectere. Ignitum enim eſt eloquium Dei vehementer, ideoque ſi tepidus es & frigidus, accede ad Dominum, loquere ad eum qui eſt ignis conſumens, tu qui es pulvis & cinis.

Sextò, quemadmodum filij Iſraël diem habebant ſolemnem ignis, ſive Urim, quo ignem cælitus miſſum ſibi gratulabantur, Deoque gratias agebant: ita etiam nos oportet gratiis agendis pro juſtificationis & vocationis gratiâ, & illius caritatis qualibet horâ innovare atque augere. Quid dulcius illâ eſſe poteſt? quid utilius? exſuperat omnem ſenſum, & omne gaudium quod de te, Domine JESV, ſumit anima, quæ non præſumit de ſe, ſed vivit in te. *Dignatus es,* &c. ut ſup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Pſalm. 30. *QVàm magna eſt multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te!*

Pſalm. 137. *In conſpectu Angelorum pſallam tibi, adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo.*

Pſalm. 41. *Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.*

Pſalm. 142. *Expandi manus meas ad te, anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.*

Ibidem. *Velociter exaudi me Domine, defecit ſpiritus meus.*

Pſalm. 91. *Iuſtus ut palma florebit, ſicut cedrus Libani multiplicabitur.*

VIII 12

DVODECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Miſerere Eccleſiæ matris, & probitate ac fervore tuo eam tueri conare.

C*Onſidera* A *Eccleſiam, velut matrem eſſe fidelium, illamq́ à* B *dæmonibus, hæreticis, ac Turcis oppugnari ferro ac ſtylo, adeò ut magnam* C *mundi partem ab eâ divertat ac divellat dæmon. Vide eandem petentem à* D *filiis ſuis opem orationum, ac vitæ emendationem flagitantem, etſi à* E *Spiritu ſancto* F *Angeliſq́ propugnetur. Id ipſum à nobis exigit Chriſtus Ieſus benigniſſimus Dominus noſter qui in* G *Venerabili Sacramento, amore noſtri ſe nobis impertiri, & nobiſcum eſſe vſque ad conſummationem ſæculi dignatus eſt, quamvis non ignoraret multis idcirco ſe onerandum injuriis, quas noſtrum eſt virtutum fervore avertere.*

CAPVT XV.

De quinto ſtimulo charitatis erga Eccleſiam matrem, qui eſt meditatio de Eccleſiæ afflictione.

Chriſti amor erga Eccleſiam. PVNCTVM I. Conſidera Primò, quomodo Eccleſiā Dominus velut ſponſam ſibi precioſo ſanguine ſubarrhaverit, adeoque amârit, ut pro ea mori dignatus ſit: ac proinde fideles ejus ſervos hoſtibus cinctam ſtrenuè propugnare, idque egregiâ virtute oportere. Secundò, attende quàm multi in eâ ſancti & pii homines; quos quotidiana propé procella multarum adverſitatum & perſecutionis exagitat. *2. Tim. 3.* Omnes enim qui piè volent vivere in Chriſto, perſecutionem patientur: *D. Leo.* neque deerit tribulatio perſecutionis, ſi numquam deſit obſervantia pietatis. Atque adeò repete, ſi placet, altiùs; neque in veteri teſtamento ullum Deo probatum invenies, quem velut aurum anteà tribulationis ignis non repurgârit. *Aſpira*, ut ſup. p. 10. *Haeccine firmâ fide*, ibid.

Perſecutio Eccleſiæ. Tertiò, attende quantas per orbem totum perſecutiones patiatur univerſa Eccleſia, tum à Mahometo, tum Ethnicis, tum vel maximè hæreticis. quæ regna hi non vaſtârunt? quæ ſacra non profanârunt? omnium tamen maximè à dyſcolis Prælatis: qui, ut dicit D. Bernard. *Bernard.* cùm miniſtri Chriſti ſint, ſerviunt Antichriſto: honorati incedunt de bonis Domini, & Domino honorem non deferunt, ut Eccleſia meritò dicere poſſit: *Iſai. 38.* Ecce in pace amaritudo mea amariſſima, amara priùs in nece Martyrum, amarior in conflictu hæreticorum, amariſſima nunc in moribus domeſticorum. *Eccleſiaſtici mali nocent plurimum.* Et Gregorius, *Greg. hom. 17. in Euāg.* Nullum puto, fratres cariſſimi, ab alijs majus præjudicium quàm à ſacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla pravitatis cernit; quando ipſi peccamus qui compeſcere peccata debuimus. Neque minùs tamen à Religioſis ordinibus peccatur, quorum multos

miſerè

miſerè diſcerptos & deformatos lugemus: quorum aliqui cùm ſal mundi eſſe deberent, infatuati ſunt; cùm eorum ſit angelicam vitam inter homines degere, & exemplo præire, ex ipſis ſcandala multa nata ſunt, atque etiam magiſtri errorum. *Aſtiterunt*, ut infrà pag. 288.

Pvnctvm II. Conſidera Chriſtũ Jesvm ex infinito amore ſe Eccleſiæ ſuæ dediſſe in auguſtiſſimo Sacramento altaris, ut etiam ſic cum eâ eſſet uſque ad conſummationem ſæculi, ad præſidium, refugium ac ſolatium omnium fidelium. Jam vide quantis amore tui ſe expoſuerit ſimul injuriis magorum, hæreticorum, qui eum non tantùm conculcare, ſed & mille indignis modis & blaſphemiis dehoneſtare conſueverunt. Et utinam hi tantùm! ſed, quod multo magìs lacrymis dignum eſt, à Catholicis & Sacerdotibus aliquibus, & Religioſis improbis eadem patitur: ut meritò illud iterum dicere poſſit: His plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant me, nam qui pro Domino ſanguinem ponere debuerant, hi ſunt qui eum oſtentui habuerunt, & eum rurſus ſibi crucifixerunt. Iam video quo pacto ſubditi Regis terreni, eum in mediâ acie pro ſe ſtantem juvare & tutari, ſuis etiam corporibus oppoſitis conentur: & idem pro Rege tuo Chriſto Iesv facito, imò pro patre, pro redemptore, tanto benefactore & ſponſo animæ tuæ. *Credo tibi*, &c. ut ſuprà pag. 7.

Dominus Ieſus in S. Euchariſtiâ, præſentiâ ſuâ nos animat.

Zach. 13.

Pvnctvm III. Conſidera quàm fortiter zelati ſint pro Deo & ejus Eccleſia Machabæi, & poſt Domini mortem à principio pro eâ pugnârint Apoſtoli, Martyres & Doctores, & divi Athanaſius, Hieronymus, Auguſtinus, &c hæreticos ſcriptis, & quibus poterant modis perſequentes. Quantâ ſolicitudine, velut boni ſpeculatores in Eccleſiæ ſpeculâ cõſtituti, vigilârint ſuper gregem ſuum: neque tantùm pro animabus, quod præcipuum eſt, ſed etiam pro immunitate Eccleſiæ fortiter

Zelus Sanctorum.

ſtete-

ſteterunt, ut Staniſlai, & Thomæ Cantuarienſes. Secun-
Epheſ.6. dò, quanta hinc illis meritò gloria acceſſerit: non enim de hoſtibus carnalibus triumphârunt, ſed de principibus mundi hujus, & poteſtatibus tenebrarum. Tertiò,
Quantum unus vir zeloſus præſtet. quantum aliquis vir zeloſus poſſit, uti S. Dominicus,
S. P. Ignatius. Franciſcus, Ignatius, Xaverius. Certè duodecim Apoſtoli modicum fermentum, pauci aliquot viri Religioſi, plus aliquot millibus poſuêre operæ, & fructum collegêre. Solitus ſanè S. Ignatius dicere, neminē noſſe, quātum Deus per eum gratiâ ſuâ operaretur, ſi homo illâ quæ jam conceſſa eſt, uteretur. Attende ergo matrem
2. Mach.7. Eccleſiam his te verbis compellantem: Fili, miſerere mei, quæ te in utero portavi & lac dedi, & in ætatem iſtam perduxi, peto, nate, ut adſpicias ad cælum & terram, & ad omnia quæ in eis ſunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, & hominum genus ita fiet ut non timeas propter eum carnifices ullos, ſed dignus fratribus tuis effectus particeps, ſuſcipe mortem, ut in illâ
Luc.1. miſeratione cum fratribus te recipiam. Illa enim nos Domino regeneravit & paſcit, ut in ſanctitate & juſti-
1. Mach.2. ciâ coram illo vivamus. Induamus ergo Mathathiæ zelum, videntes contritionem populi noſtri. En ſancta in manu extraneorum facta ſunt, templa noſtra ſicut homo ignobilis, vaſa gloriæ ejus captiva abducta ſunt, trucidati ſunt ſenes ejus in plateis, & juvenes ejus ceciderunt in gladio inimicorum: omnis compoſitio ejus ablata eſt, ſancta noſtra, & pulcritudo noſtra, & claritas noſtra deſolata eſt. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Exercitium.

Pſalm.2. ASTITERUNT *Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum & Eccleſiam*
Thren.1. *ejus: ideò plorans ploravit in nocte, & lacrymæ ejus in maxillis ejus, & vix eſt qui conſoletur eam ex omnibus charis ejus. habitavit inter gentes, nec invenit requiē: omnes perſecutores ejus apprehenderunt eam: inter anguſtias filij ejus. Idcirco ego plorans, & oculus*

& oculus meus deducens aquas, quia facti ſunt filii ejus perditi, quoniam invaluit inimicus. Iacuerunt in terrâ foris puer & ſenex, juvenes & virgines ceciderunt in gladio. quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarii in capite omnium platearum! Filii Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli! candidiores nazaræi ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, & ſapphiro pulcriores, Religioſi, inquam, aliqui apoſtatæ, & ſacerdotes ejus. Denigrata fuit ſuper carbones facies eorum, & non ſunt cogniti in plateis. Propter peccata enim Prophetarum ejus, & iniquitates aliquorum ſacerdotum ejus iratus es, Domine, furore in populum tuum, & abominatus es hæreditatem tuam; & ecce qui nutriebantur in croceis, amplexati ſunt ſtercora. Recordare, Domine, quid acciderit illi; intuere & reſpice opprobrium noſtrum.

Thren. 4.

Pſal. 105.

Thren. 5.

Verè hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, & Aegypto plurimi dederunt manus; ſervi dominati ſunt noſtri, & non fuit qui redimeret de manibus eorum. Converte nos, Domine, ad te, & convertemur, innova dies noſtros ſicut à principio. avertatur ira tua à nobis, quia derelicti ſunt filii tui, & zelatores honoris tui pauci inter gentes. Exaudi, Domine, preces noſtras, & orationes noſtras, ut ſciat omnis terra, quia tu es Dominus Deus noſter, & quia nomen tuum invocatum eſt ſuper Iſraël, & ſuper me. Protector noſter aſpice Deus, & reſpice in faciem Chriſti tui, atque ô utinam, Chriſte JESV, *hodie, quando ſuſcipere te deſidero ardentiùs, & amantiùs quàm in omni vita meâ, utinam omnes intelligant, quòd non ſit verè alia natio tam grandis quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter, non tantùm obſecrationibus, ſed his N. & omnibus infirmitatibus noſtris, qui toties venis ut cures, ut ſanes, ut tuearis me. Si enim tu Deus pro nobis, & nobiſcum es, quis contra nos? Dicebat ille: fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi eſt Deus tuus? hæc & ego recordatus ſum, & effudi in me animam meam, dum toties te edo panem vitæ, & tamen non tibi uni vivo; toties bibo calicem ſalutis, & adhuc æger ſum. O utinam, utinam in vitâ meâ appareret benignitas tua in nos ex*

Applicatio ad Communionē.

operibus noſtris, & te eſſe nobis columnam nubis per diem vanitatis, & ignis per noctem ſæculi hujus, Amen.

Praxis juvandi Eccleſiam laborantem.

PRIMÒ, ſtatas preces ſibi indicere, aut applicare pro Eccleſia, Principibus, & iis qui multùm obeſſe & prodeſſe bono publico poſſunt. Sic B. Ignatius ter pro Hiſpaniarum Rege quotidie coram Domino cum lacrymis ſupplicare ſe aiebat, cùm quidam eum commendaret.

Secundò, pro Religioſis Ordinibus; quia florere eos plurimùm Eccleſiæ intereſt: & hoc pacto per complura ſacra numiſmata particeps quis fit meritorum, ut videre eſt in variis Indulgentiis.

Tertiò, Sanctos provinciarum hæreſi infectarum, & Angelos earum præſides colere atque orare.

Quartò, conferre pro virili ad Seminaria, & catechumenos inſtituendos & promovendos, & ejuſmodi pietatis exercitia, aut per facultates, aut induſtriam.

Quintò, immunitates Eccleſiæ diligenter tueri, pro quibus etiam fortiſſimi Martyres occubuêre, ut D. Thomas Cantuarienſis, &c.

Sextò, de Eccleſiaſticis Prælatis honorificè ſemper loqui, eoſque venerari; adeoque id D. Franciſco cordi erat, ut diceret priùs ſe ſacerdotem obvium, quàm Angelum ſalutaturum fuiſſe, ſi uterque ſimul occurriſſet.

Dignatus es, ut ſuprà pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Pſal. 79. *DEVS virtutum convertere, & viſita vineam iſtam.*

Pſal. 83. *Protector noſter aſpice, Deus, & reſpice in faciem Chriſti tui.*

Pſal. 105. *Memento noſtri, Domine, in beneplacito populi tui, viſita nos in ſalutari tuo, ut lauderis cum hereditate tuâ.*

Ibid. *Salvos nos fac, Domine Deus noſter, & congrega nos de nationibus, confiteamur nomini ſancto tuo.*

L
F
G
E
H
C
B
D
I
A
Miſeremini mei.
Saltem vos amici mei.
O ſi daretur hora!
Opus quale ſit
ignis probabit 1 cor. 3

IX 13

DECIMÆTERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Miſerere animæ tuæ placens Deo, & defunctorum; ac ſtrenuè virtutem cole.

Conſidera ut A *animæ in Purgatorio à virtute tuâ & precibus opem poſtulent; illis compatere, earumq́ petitionem, &* B *Angeli Cuſtodis admonitionem (ut ille* C *imprudens) noli deſpicere; quia ſicut illarum judicium, ita erit & tuum. Eas itaque adjuva (ut hîc* D *filius matrem)* E *ſacrificiis,* F *orationibus, &* G *eleëmoſynis. O quàm gratum de iis nuntium ferent* H *Angeli! Attende quomodo vel unam* I *horam, ſi daretur, impenderent; & num opera tua ſic expianda non ſint, utrùm ſint* K *lignum, ſœnum, aurum, lapides precioſi. Admirare* L *Dei juſtitiam iſta videntis ac permittentis.*

CAPVT XVI.

De ſexto ſtimulo, caritatis erga animas in Purgatorio exiſtentes, ſeu meditatio de Purgatorio.

PVNCTVM I. Conſidera, quomodo eſſes affectus, ſi damnatum te ſcires ut igni interires magnâ cũ confuſione coram orbe terrarum univerſo, & quid non faceres ut illud genus mortis cum alio commutare liceret: ſanè nihil intentatum relinqueres. Et fieríne poteſt. ut quiſquam credat pro peccatis venialibus tam atrocia ſubeunda eſſe ſupplicia, & tam diuturna; eaque ſæpe parcendo verbo otioſo, aut aliâ quapiam parvâ mortificatione redimere non libeat? Conſidera, ſi parentes vel amicos videres in illis torqueri cruciatibus, quem ſenſum haberes: maximè ſi opem tuam gemitibus & ejulatibus miſerabiliter implorarent, an ridere & deliciari luberet? Audi igitur eos jam clamantes: Miſeremini mei ſaltem vos amici mei: & juva quâ potes oratione, jejuniis, eleëmoſynis. *Aſpira*, ut ſup.p.10. *Hæccine firmâ fide, &c.*ibid.

Tormenta atrocia animarum.

Iob 19.

PVNCTVM II. Percontare ex iis quæ patiantur & quare: & intelliges Primò, pœnam ſenſus tantam eos pati, quantam nullus unquam maleficus, aut Martyr paſſus eſt in hâc vitâ, ut D. Gregorius & Auguſtinus aſſerunt; imò etiam graviorem quàm ullus in hâc vitâ pati poſſit, atque adeò, ut Cæſarius, majorem quàm à crudeliſſimis tyrannis excogitari queat: & tamen quæ non malitia eorum adinvenit? Secundò, pœnam patiuntur damni, & ſi ſpes hîc dilatæ affligunt vehementer animam, quantum exiſtimas eos percipere doloris, quòd amantiſſimi patris & ſponſi tanto tempore optatiſſimo adſpectu & amplexu fruſtrentur; eoque vel maximè, quòd parvo eam moram dum viverent redimere potuiſſent; quam jam non niſi exquiſitiſſimis tormentis luere concedatur? O quàm triſtis illa relegatio amicorum

Pœna ſenſus quanta
Greg. in Pſalm 37.
Auguſt. de vera & falſ. pœnit c.18.
Cæſar. homil 7.
Pœna damni.

corum, filiorum, & ſitientium ad Deum fontem vivum, ad quem tot annis ſuſpirarunt & contenderunt: juſta tamen ſunt judicia Dei, & vera. Attamen uti eſt peccatorum inter ſe magnum diſcrimen, ita etiam pœnæ. De quibus Cyrillus ſic ait, eſſe quædam peccata ita levia, ut ſtipulæ comparentur, cui proinde ignis illatus diu nòn poteſt immorari: alia verò fœno eſſe ſimilia, quæ & ipſa non difficulter ignis abſumat; ſed aliquanto tardius quàm ſtipulæ immoretur: alia verò eſſe quæ lignis conferuntur, in quibus pro qualitate criminum diuturnum ac grande pabulum ignis inveniat. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM III. Attende ob quæ crimina iſta patiantur, & videbis vel ob mortalia, quorum condonata eſt culpa; vel ob levia, ut otioſa verba, negligentiam in rebus divinis, &c. Secundò, quid illi de hujus vitæ voluptatibus & honoribus jam judicent, exquire. Tertiò, quanta crudelitas eſſet hujuſmodi tribus verbis liberare nos poſſe, & negligere aut oblivíſci, & qualiter id te afficeret ſi earum loco fores. Enimverò, quid aliud requiritur quo eas liberare poſſimus, quàm pauculas preces recitare, eleëmoſynam dare, Indulgentiam iis applicare? O quàm ſedulò hæc illi præſtarent, ſi eis horula daretur pœnitentiæ, ad redimendum tam juſta & immania tormenta! Poſtremò juſto Dei judicio ſcias evenire, ut qui immites ſunt erga illas, tales etiam poſt mortem ſuam vivos erga ſe experiantur; & è contrario ita à divinâ benignitate videri decretum, ut qui animam è Purgatorio liberat, propè de ſalute certus ſit: cùm gratiſſimæ ſint piæ illæ animæ, & non ceſſent in cælis orare pro eo, quem ſciunt tanta bona ſibi repræſentaſſe.

Cur iſta patiantur animæ.

Magnum ſalutis præſidium orare pro animabus.

Exercitium pro animabus Purgatorii.

O *Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, miſerere animarum iſtarum, ſuper quas invocatum eſt no-*

men tuum: perveniat ad te ſuſpirium earum, aperi aures clementiæ tuæ, & oſtende eis faciem tuam, tot annis tantis deſiderijs petitam. Iuſta quidem ſunt judicia tua, & non eſt iniquitas in eis; verùm miſericordia tua ſuper omnia opera tua. Parce, Domine, parce populo tuo electo, & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, ut irrideant eam inimici ejus. Concede mihi gratiam, ut orationibus, jejuniis, & piis operibus eas juvare, & ad amplexus deſideratiſſimos perducere valeam. Scio equidem quòd, cùm venerint in regnum tuum, meminerint longè meliùs mei quàm Ioſephi pincerna ille Pharaonis: ſed & meritò juſto judicio tuo eâ menſurâ mihi remetientur homines, cùm hac mortalitate ero defunctus, quâ eis menſus fuero.

Nihil ſanè crudelius quàm audire illud: Miſeremini mei; & videre fidei oculis flammas voraces & tormenta, nec dignari vel pauculis precibus, aut indulgentiis refrigerare tibi cariſſimas animas, & quibus ego plurimum debeo. O qualiter illas horas quæ mihi abeunt inanes, traducerent! quantum exiguo tempore quæſtum facerent pietatis! Quomodo te ſuſciperent accedentes ad menſam tuam, convivium pinguium & medullatorum, flumina de ventre earum fluerent aquæ vivæ, dum tu, Oceano bonorum, & fons vitæ eſſes in medio earum. Et ego eheu bibo ex hac aquâ, & ſitire iterum poſſum ciſternas diſſipatas? & qui poſſum bonitate tuâ redimere tormenta iſta? vereor ne negligentiâ meâ præparem illam mihi. Vtinam vel ex hoc momento incipiam reſtinguere illas flammas charitate tuâ! Vtinam velut Chriſtina mirabilis, & Odilo amabilis, tibi dignus ſim liberare eas per te de ore leonis, & repræſentare eas in lucem ſanctam! reſpice Domine ad hoc deſiderium meum, & animarum iſtarum, ut ego & illæ tibi vivant, & cantare incipiant tibi canticum novum, miſericordias tuas fideles, & capere bravium, & videre immenſam caritatem tuam, & frui optatis amplexibus, & deſideratiſſimo vultu tuo. Cupio igitur per gratiam tuam ſic inſtituere vitam meam, & deliciis & vanitati ſæculi renunciare, ut non veniam in locum tormentorum eorum; ſed hoc corpore mortis exutus veniã ad te, ô deſiderium oculorum meorum, optata & millies deſiderata quies, gaudium, & gloria mea. Amen.

Applicatio ad Communionẽ.

Praxis

Praxis iuvandi animas in Purgatorio.

PRIMÒ, curare quis poteſt, ut piæ fundationes non negligantur.

Secundò, ſtatas quotidie preces & eleëmoſynas ad hæc dirigere, quoties ſe in iter dat, & quoties in publicum prodit.

Tertiò, benefactorum & propinquorum memoriam facere redivivam, & pro animabus eorum orare. Eo fine variis in oppidis nocturnus circuitor pio ritu id monere conſuevit.

Quartò, per cœmeterium eundo, *De profundis* recitare, aut alias preces, & quoties quis ante locum Juſtitiæ pertranſit.

Quintò, ſibi quotannis ſe ſuperſtitem fingere, & facere ſecretò obſequia defunctis præſtari ſolita, uti à pluribus feliciter admodum factum ſcimus.

Sextò, Indulgentias diligenter animabus applicare, & maximæ certè crudelitatis eſſe videtur illud negligere.

Dignatus es, &c. ut ſup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

IVſtus es, Domine, & rectum judicium tuum, ſed reminiſcere miſerationum tuarum antiquarum. Pſal. 118.

Vt quid, Domine, receſſiſti longè, deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione? Pſalm. 9.

Vſquequo Domine obliviſceris animas tuas in finem, vſquequo avertis faciem tuam ab iis. Pſal. 12.

DECIMÆQVARTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Vide, quàm lata ſit via ad perditionem, & quot, ſi perfectionis ſtudioſus eſſes, animas liberare poſſes.

Conſidera magnum A *pereuntium numerum: quos* B *dæmon invitat, ac latitans ex inſidiis* C *ſagittat harum* D *vanitatum illecebris:* E *mundus trahit impellitq́, per leges ſcilicet ſuas: & ſunt, prô dolor! qui* F *ſponte in infernum præcipites abeant; hos* G *adjuva exemplo, verbo precibuſq́. Eheu! vide quàm inſida* H *peccatoris fiducia, tela ſcilicet aranearum, ut eſt Iob. cap. 8. quâ inferni puteus prætexitur. vide ut* I *Angeli omnes ad zelum hortentur: immò ipſe* K *Rex noſter Ieſus iterum (ſi ſit opus) in terras, ut periclitantes* L *animas liberet, deſcendere paratus ſit, ut* M *Carpo quondam Epiſcopo monſtratum, uti refert S. Dionyſius Areopagita.*

CAPVT

X 14

CAPUT XVII.

Meditatio de ſeptimo ſtimulo, zelo animarum.

COMPOSITIO LOCI, ut in imagine.

ORATIO ſolita.

PUNCTUM I. Conſidera Primò, flammarũ vortices & torméta, quibus tot animarum millia perpetuò volvuntur, quibuſque erepta fuiſſent, & jam eripi poſſent plurima, ſi vel unus aliquis vir Apoſtolicus iis convertendis gnaviter inſudaret. Secundò, ſuſpice & vide quantis laudibus Deum honorent beatæ animæ, maximo ſuo ſolatio & Dei gloriâ: quæ ſi tibi cordi forent, quantum illam augere, & de animabus mereri poſſes animadverte; ſi generoſo animo ſenſualitatem, illoſque tuos pravos animi motus, N. edomares. Tertiò, attende quanto in periculo ſit peccator: verè enim ſicut aranearum tela fiducia ejus. *Hæccine vera*, ut ſuprà pag. 7. *Attende animarũ pericula, & ſuccurre.* *Iob 8.*

PUNCTUM II. Quanta ſit Dei majeſtas, quàm digna ut ab omnibus colatur & ametur. Secundò, quantopere id ipſe deſideret, adeò ut exinaniverit ſemetipſum, formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu invẽtus ut homo, ut velut paſtor benignus oviculam humeris ſuis reportaret. Tertiò, neque hoc tantùm, ſed inſuper graviſſima tormenta, & mortem acerbiſſimam pati dignatus eſt, ut redimeret animas in ſanguine ſuo, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. Quartò, neque id tamen ſuffecit immenſæ caritati ejus, ſed, ſi ita neceſſe foret, iterum pro qualibet animâ de cælo deſcendere, & ejuſdem paſſionis calicem exhaurire dignaretur, ut ſalutem conſequeretur. vide an etiam zelum Dei in te habeas, & libenter te tuaque pro ſalute animarum, & Dei gloriâ impendas: an verò ne tantillum quidem de commoditate & exiſtimatione diſcedere patiaris, ut animæ Chriſti ſanguine redemptæ ſalvæ fiant. *Aſpira*, ut ſup. pag. *Hæccine firmâ, fide*, ibid. *Philipp. 2.* *O quanti animam Deus faciat.* *Tit. 2.*

1.Pet.5. *Dæmonum vigilantia te excitet.* PVNCTVM III. Conſidera Primò dæmonis improbam vigilantiam, quâ circuit tanquam leo rugiens, quærẽs quem devoret, & alios quaqua verſus mittit, ut animas perdant, & æternis ſecum ſuppliciis involvant. Excita torporem vigilãti illius malitiâ, & quandoquidem illi ſervi ejus, ſeu homines ſeu diaboli, tam ſint ſtrenui in perniciem animarum; non patiare ut in iis juvandis opera tua deſideretur. Secundò, vide quibus illecebris dæmon ineſcare ſolitus ſit miſeros mortales, nempe voluptate aliquâ momẽtaneâ, vel honore, quæ multâ adſperguntur amaritudine, & nullo pacto exſatiant. Tertiò, expende illa verba, *Matth.25.* Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis, & quo affectu proximo tantis in periculis conſtituto ſuccurrere debeas; cùm Redemptor noſter ſibi fieri exiſtimet quod illi factum fuerit, uti hoc ipſum in noviſſimo die coram univerſo orbe declarabit.

Exercitium zeli.

O *Chriſte* JESV, *Salvator mundi, qui redemiſti nos in ſanguine tuo, & dediſti precioſam animam tuam in mortem* Iſaiæ 5. Matth.7. *pro nobis; reſpice, quæſo, quia dilatavit infernus os ſuum abſque ullo termino, & lata valdè facta eſt via, quæ ducit ad perditionẽ, & plurimi ingrediuntur per eam: anguſta autem eſt via quæ ducit ad vitam, & pauci ingrediuntur ad illam. ideò defecerunt* Thren.2. *præ lacrymis oculi mei, & conturbata ſunt viſcera mea, effuſum* Thren.1. *eſt in terrâ jecur meum; quia facti ſunt hoſtes noſtri in capite, & inimici noſtri locupletati ſunt propter multitudinem iniquitatum noſtrarum; & qui ſe debuerant ponere muros pro domo tua; principes populi tui, abierunt abſque fortitudine.*

Applicatio ad Communioné. O JESV *Redemptor mi, nónne verum illud eſt, quòd panis tuus quem paraſti mihi, confortat cor hominis, & vinum lætificat animam meam? quòd fortis eſt ut mors dilectio tua? eſt utique & ea maximè quâ toties mihi naſci, toties mihi mori, toties in me reſurgere paratus es, & te dare mihi pignus ſalutis, & infinitæ charitatis tuæ. utinam ea incenſus omnia contemnã*

propter

propter te,& animam meã ponam pro proximo meo, maximè inimicis meis! Offero eam tibi, Domine, pro his, & quibus placet me totum tibi in holocauſtum, in tabernaculum infinitæ miſericordiæ tuæ, & locum habitationis tuæ. Tu enim dixiſti: Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi, & æternùm ſpero mecum eris, quia æternùm diligere te volo.

O vani filij hominum! ô cæci & tardi corde! Si pereat nummus, maria trajiciuntur; pereunt animæ innumeræ hæreditas Iſaiæ 57.
tua, & non eſt qui recogitet corde. Quis dabit capiti meo aquam, Ierem. 9.
& oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte ſuper Thren. 3.
interfectos populi mei? Sed miſericordiæ Domini quod non ſumus Iſaiæ 55.
conſumpti: quia non defecerunt miſerationes ejus, & non repellet in æternum Dominus; ſi abjecit, & miſerebitur ſecundùm multitudinem miſerationum ſuarum. Verè enim dolores noſtros portaſti dulciſſime JESV, *& livore tuo ſanaſti languores noſtros. Recordare quòd ſteteris, & ſtes etiamnum in conſpectu Patris, ut loquaris bona pro nobis; & aperi, precor, oculos cæcorum, ut cognoſcant & diligant te; aperi aures ſurdorum, ut audiant vocem tuam, ô Paſtor animarum noſtrarum, & miſerere omnium, quia non eſt alius qui pugnet pro nobis, niſi tu Dominus Deus noſter.*

Praxis exercendi zelum animarum.

PRIMÒ, proximo prælucere exemplo, & diligenter quæ ad proximi, ut dici ſolet, ædificationem ſpectant obſervare. Id verò Eccleſiaſticos atque in primis Religioſos omnino facere oportet, ut videant homines opera eorum bona, & glorificent Patrem qui in cælis eſt.

Secundò, ſermones pios inſerere, colloquiaque prava, quæ mores corrumpere ſolent, impedire. Idem de cautionibus judicium.

Tertiò, nullos in domum ſuam famulandi gratiâ admittere, niſi cum pacto, ut ſingulis minimùm menſibus confiteantur ac communicent. Idem valere poteſt in operis adlegendis, in militum delectu.

Quartò, beneficia corporalia homini cõferre, ut aliquid ſpirituale impetres ab eodẽ. Sic S. Ignatius ad luſum invitatus quẽ ignorabat, ea cõditione luſit, ut victoris arbitrio victus aliquot dies viveret: itaque hominem ad exercitia ſpiritualia, & viã bonam perduxit. Sic alibi nõ priùs eleẽmoſynã dari vidimus, niſi

Adverte quæ ſint occaſiones pietatis.

poſt

poſt auditam Chriſtianæ fidei explicationem. Alibi verò Sodales Deiparæ opulentiores ſinguli pauperem deligebant, quem donarent eleëmoſynâ poſt ſacram ſynaxin perceptam.

Quintò, infirmos, afflictos, carceres & noſocomia viſitare, iiſque pietatem commendare, nunquam enim paratiores ſunt ad haurienda ſalutis monita, quàm cùm adverſis premuntur, & re juvantur. Neque exiſtimandum hoc dedecere Chriſtianum; qui pauperum ſolorum ſuffragio, ut ita dicam, in judicio extremo ſciat ſeſe abſolvendum.

Adverſitate utere ad zelum.

Sextò, libellos pios donare, & imagines & roſaria: nam & divites, in aliis profuſi, hîc negligentes ſunt.

Septimò, catechiſmum, ut ſuprà dictum eſt, curare, & ſcholas ac domos pias pupillorum, viduarum, atque in iis majorem pietatis & animæ quàm corporis habere rationem.

Matth. 10.

Cur pecuniâ tuâ animas non emis.

Octavò, animarum zelatores alere: qui enim recipit & alit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Sic Luſitaniæ Regina à S. Xaverio perſuaſa eſt, ut pecuniã in ſandalia dari ſolitam, animarum auxiliis applicaret. quippe hâc ratione qui concionari, docere, catechiſmum tradere per ſe nequit, per alium ſæpè fructuoſiùs præſtat. Et quemadmodum qui Miniſtrum hæreticum aleret ac fundaret, reus eſſet blaſphemiarum & perditionis animarum, quæ inde ſequeretur, ita è contrario fieri omnino certum eſt.

Pij viri in militiam & Magiſtratũ adlegendi.

Nonò, ſi quis in republicâ conſtitutus ad clavum à Deo eſt, ut Magiſtratum creet, militum delectum faciat; pietatis ſciat primam ſibi in ſe atque aliis habendam eſſe rationem. Quis enim neſcit ad Magiſtratuum mores atque exemplum alios ſeſe componere? Et ſi nemo tam improbus ferè reperitur, qui populum ac ſubditos ad impietatem adhortari, vel cogere velit, ſuóque ad flagitia ſimul verbo, & exemplo invitare; certè non minùs convenit evitare ſcandalum, publicumque peccatum. Si enim, quòd veriſſimum eſt, exempla trahunt, movent verba; ſeriò cogitandum, quantum ſit flagitium, quod plurimos pertrahit in lapſum, unâque ruinâ involuit. Atque hinc eſt, quod Scriptura dicat. Exiguo conceditur miſericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; cùm non rarò contingat eos pietate minimè cæteris antecedere, quos dignitate præire videmus.

Sap. 6.

Decimò, quod in Magiſtratu valet, & ejus electione, multò magis in militiâ. ſive de ducibus agatur, ſive de militibus. Si enim, præter militarem licentiam, trahat ad crimen ducis exẽplum, fieri nequit, quin certum ſit pietatis exitium. Cùm autẽ omne regnum in manu Dei ſit, & cui voluerit, det illud; atq; ab illo

Daniel 4.

Miles bonus quanti ſit.

illo ſolo victoria ſperanda ſit,perſpicuum eſt,ducis crimen,aut virtutem plurimum ad hanc momenti conferre. Si enim propter furtum unius Acham, caſtra Iſraël fuſa fuerūt; quid,quæſo,futurum ſi dux furtis,rapinis, ſacrilegiis, luxuriâ atque ſuperbiâ iram Dei in ſe ſuoſque provocet? Benjamitis caſtigādis, eduxerant caſtra Iſraëlitæ:at quia fortitudine & numero confidebant,bis fuſi fugatique ſunt.Quid futurum,ſi non præſidentiâ tantùm laboret miles, ſed omni propè vitio diffluat? Certè ex ducibus percunctari liberet, an à Deo putent victoriam impetrare improbos milites magis, quàm probos?Si hos ; videre equidem debent, ut tales deligant , atque quoad poſſunt, efficiant. nam cùm illi victoriâ ſuâ inſoleſcant , & propagent impietatis regnum;quid intereſt Dei, hæreſis,an univerſa impietas latè dominetur?Corpus ſpectas in milite, nónne pluris animus?ignavo hominem corpore recuſas, ac debili, cur improbum animo,Deoque perduellem aſſumis? reipublicæ putas utilem qui ſibi inutilis?tibi fidum,qui Deo infidus?vitium vitio, igne ignem reſtinguere paras , pietatem propagare flagitio;virtutis regnum,per illius adverſarios;Dei amicitiam, per inimicos ejus;honorem illius,per hos,qui eum crucifigunt,templaque animæ ſuæ & aliorum profanant?In ſacris Literis Rex Iuda victus eſt,quòd copias cum impio junxiſſet: quid ſi ex improbis eas collegiſſet? Omitto,aut milites ſecurâ ac rectâ conſcientiâ eſſe fortes,Deumq; cum illis pugnare; aut temerarios calcato Deo,ejuſque præceptis non ſibi,non reipublicæ, ſed ei cui ſerviunt dæmoni,militare.Obſervent igitur duces , quales ſint ipſi, quas habeant zeli occaſiones, & præclarè iis utantur; ne latiùs pietate regnet impietas : ſciantque paucos bonos plurimis malis Dei gratiâ ac favore longè præſtare. Exempla ubiq;obvia: quis ambigat? niſi qui Deum negarit ultorem eſſe malorum,bonorum remuneratorem?*Dignatus es,* ut ſup.p.10.

Ioſue 7. *Iudic.20.* *Milites boni deligendi.* *3.Reg.22.* *Improbus miles exitiũ reipub.*

I A C V L A T O R I Æ.

T*V autem, Domine, ne elongaveris auxilium tuum à me, ad defenſionem meam conſpice.* Pſal. 21.

Erue à frameâ Deus animam meam, & de manu canis unicam meam. Ibid.

Vſquequo, Domine, avertis in finem, exardeſcet velut ignis ira tua? Pſal. 88.

Domine, quando reſpicies? reſtitue animam meam à malignitate eorum, à leonibus unicam meam. Pſal. 34.

CAPVT XVIII.

De exercitiis ad quæ proficientes ſtimulantur: quorum primum eſt Mortificatio.

PRimo aſpectu horridum nomen eſt, ut ſectio, uſtulatio: ſed, ſi conſideratur ut medicina, quemadmodum verè eſt, gratior futura. Mortificatio enim nihil aliud eſt quàm ea exercitatio, quâ per Dei gratiam (abſque illâ enim nihil) quod in nobis ægrum eſt, ſanũ fit; quod pravum ac obliquum, rectum; quod obſcurum, perſpicuum, quod in viâ virtutis, amarum, ſuave & jucundũ, denique, quâ paſſiones animi & corporis, (quæ ſuâ violentiâ poſt peccatum originale eam perturbant & evertunt) ratione coërcentur; homo ſatisfacit pro peccatis, omnes tentationes vincit, ædificat proximos, orationes ſuas efficaces facit, ac tandem ad primævam pacem & integritatem revertitur. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Quid mortificatio.

Duplex eſt mortificatio: alia exterior corporalis, alia ſpiritualis. Exterior eſt, quâ corpus jejuniis, & aliis auſteritatibus cohibetur, & ſenſus quinque juxta rationis regulas cõponuntur: de quâ Apoſtolus, Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne fortè, cùm aliis prædicavero, ipſe reprobus efficiar. Spiritualis verò, quâ affectiones animi & ſpiritus circumciduntur.

Quæ ejus diviſio.

1. Cor. 9.

Etſi autem oratio ſummopere cõmendetur, & velut prima virtus ab Aſceticis habeatur, tamen mortificatio nõ minùs collaudatur. adeò ut Apoſt. dicat: Si enim ſecundùm carnem vixeritis, moriemini; ſi autẽ ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis: qui enim Chriſti sũt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & cõcupiſcentiis ſuis. Quemadmodum autem mortificatio ad orationẽ optima via eſt, ita oratio non tantùm ad mortificationem ducit, ſed impellit, & eam ſuavem efficit. Aſcende itaq; cum ſponsâ ad montem myrrhæ, ſeu mortificationis, & collem thuris, ſive orationis, & exue veterem homi-

Quæ neceſſitas.

Rom. 8.

Gal. 5.

Cant. 4.

hominem, & indue novum, qui ſecundùm Deum creatus eſt: ac quemadmodum ſerpentes pellem veterem inter anguſtias ſibi detrahunt, ita nos exuere mores veteres, idque ſponte noſtrâ facere oportet. Ita tamen, ut ab aliis etiam oblata mortificatio, velut de manu Dei ſit acceptanda eo animo, quo medicina à medici manu; quo ſubſidium ad hoſtem ſuperandum à fideli amico. *Credo tibi*, ut ſuprà pag.7.

Quæ præcipuè mortificanda. *Amor proprius.*

Mortificandus autem imprimis eſt amor proprius, id eſt, quo quis ſuis nimiùm ſtudet commodis; qui etiam poteſt objectum habere res ſpirituales, quatenus utilitatem & jucunditatem aliquam habent, isque non minùs ſæpè noxius, quàm ille, qui circa ſenſuum oblectamenta, honores, opes, & alia bona temporalia verſatur. nam cùm perfectio noſtra ſit divinam voluntatem in omnibus ſequi: ſi quis affectu illo in obedientiâ difficilior ſit, & ſuorum exercitiorum ac judicii tenacior, æquè ac magis eſt noxius atque alius.

Qui effectus amoris proprij. *2. Tim. 3.*

Effectus hujus amoris narrantur ab Apoſtolo: In noviſſimis, ait, diebus erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, parentibus non obediētes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incontinentes, immites, ſine benignitate, proditores. protervi, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei. Item effectus ejus, pudor ob naturales defectus, vilitatem parentum (nam de Dei offenſa ſolùm pudefieri oportet) excuſare defectum, tractare quæ ad laudem noſtram ſpectant; de aliis contemptim, de ſe magnificè ſentire ac loqui; ea ſolùm quæ dignitatem, quæque auctoritatem pariunt ac alunt, affectare; ſtudium adhibere, ac ſe coërcere in publicis, non privatis; terrena curare, æterna negligere; honorificè habere, omittere opera pia ob judicia hominum, &c.

Quæ remedia.

Contraria autem in remedium adhibenda, ut ſunt, honorem fugere, defectus diſcretè aperire, non ſe excuſare de ſe ſuiſque, niſi neceſſe, nunquam loqui; in iis quę

ad

ad corpus, voluptuoſa & ſupervacanea non expetere; ſed neceſſaria, & in iis (quod in ſe eſt) optare voluptate carere. Denique optimum remedium bonâ ac purâ intentione actuali aut virtuali omnia facere non propter proprium commodum, ſed Dei voluntatem, & proximi utilitatem, &c. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

Item mortificanda propria volũtas

Alter defectus mortificatione ſuperandus eſt propria voluntas, lepra peſſima animæ noſtræ, quæ etiam bona opera vitiat ac corrumpit. Quare, aiebant Iudæi, jejunavimus, & non aſpexiſti; humiliavimus animas noſtras, & neſciſti? reſponditque Dominus: Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra.

Iſaiæ 58.

Quid ea.

Voluntas autem propria eſt, quæ nõ eſt nobis communis cũ Deo & hominibus, ſed noſtra tantùm: quando quod volumus non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, ſed propter noſmetipſos facimus; non intendentes placere Deo, & prodeſſe fratribus; ſed ſatisfacere propriis motibus animorum.

Qui ejus effectus.

Varii autem hujus effectus: ſiquidem, ut D. Auguſt. oſtendit, omnia peccata ex eo ortum habent. Eſt enim homo voluntatis propriæ ſervus, curioſus, inſtabilis, contentioſus, correctionis impatiens, plenus excuſatione, & promptus ad eam, tenax judicii proprii, & voluntatis, aliena imperia detrectans, in communibus ſegnis, privatis commodis ſedulus. Credis hæc? *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7.

Quæ remedia.

Remediũ eſt Primò, curioſitatem refrænare, ſtabilitatem colere, deniq; verbo vno contraria contrariis curare, & alterius ſequi voluntatem; etiamſi Superior non ſit. Nunquid enim dicit omnibus Apoſtolus: Subjecti eſtote omni creaturæ propter Deum? Hoc enim volũtatem propriam necat, ambitionemq; laudis ac honoris (prolem peſſimam propriæ voluntatis) exſcindit.

1. Pet. 2.

Item mortificãdus ambitionis affectus.

Tertiò, igitur extirpandus eſt ambitionis affectus, virus longè graviſſimũ, quod etiã fidem labefactat. Quomodo, aiebat Veritas, vos poteſtis credere, qui gloriam

Ioan 5.

ab

ab invicem accipitis? Nulla enim peſtis latiùs graſſata eſt hodieq; graſſatur:ob laudem enim & honorem & famam fiunt pleraque ab hominibus, ab Ethnicis omnia: ſiquidē ſcientia, honores, opes, ſpecies, veſtiū luxus, niſi ſpectator & laudator ſit, contemnuntur.

Statuendū igitur nullum honorem ac dignitatē, niſi majorū juſſio interveniat, aut ſpirituali Patri videatur, admittere: at verò illius affectum, numquam. Dignitas (ſi obedictia, neceſſitas, aut uberior animæ noſtræ aliorumque profectus, & divinæ gloriæ amplificatio ita requirat) aliquādo acceptanda: verùm ita ut nullo pacto ei animus adhæreſcat. Quemadmodū enim de divitijs dicitur, ita de honoribus judicandum. Divitiæ ergò & honores ſi affluant, noli cor apponere: imò honorifica alijs, in officijs, nominibus, locis, ultro ad imitationem Domini, defer; humilia elige: virtutes occule, quantum licet: ijs operibus tua impende, quæ alios habēt auctores: de rebus tuis ne loquere. Cauſæ honorem fugiendi ſunt infirmitas noſtra, & periculum vanitatis. ſi quis enim quos non habet appetit ardenter, quomodo eós quos habebit fortiter animo abnegabit? ſi privatus & in humili ſtare adverſum vanitatis ventū nequit, quomodo in excelſo locatus? unde Bernardus verè paucos ait eſſe, qui alios regant cum profectu; pauciores qui cum humilitate. Imò Gregorius, impoſſibile ait imperfectos locum honori dare pro ſubditorum fructu, & non animo extolli. Ideoque omnes omnino Sancti honorem defugerunt, Gregorius, Chryſoſtomus, Martinus, Auguſtinus, Fulgentius, Nicolaus. Vide P. Ariam lib. de mortificatione. Quid verò tu cenſes?

Quæ remedia.

Pſā. 61.

Humilitatis praxis.

Honores ut fugiendi.

Bern. ſer. 2. in Cant.

Greg. in l. 1. Reg.

Quartum malum mortificatione ſanādum, eſt proprium judiciū, altera lepra, ut Bernardus ait, animæ noſtræ. Quod autem eſt proprium judicium? quando verum certumq; illud eſſe judicas quod Superiori, vel (ſi Superior non ſit, aut ſententiam & voluntatem non declaret) alijs viris prudentibus minimè videtur. Arro-

Item mortificandum proprium judicium.

Baſil.inReg. brev q.123. Bern.ſer.2. de reſurrect. gantiæ enim eſt, ut Baſilius, nolle majoris partis ſententiæ acquieſcere,& Bernardus: Quæ major ſuperbia eſſe poteſt, quàm ſi unus ſuum judicium præferat univerſæ congregationis judicio, quaſi ſolus haberet ſpiritum Dei?

Quæ remedia. Ad hoc juvat advertere ignorantiam noſtram, cujus magnum verè pelagus eſt; opinionum varietates & paſſiones quibus excæcatur ratio, & quoties experientiâ compererimus,nos falſos & errore deluſos fuiſſe. Sicut autem in Eccleſiâ, Republicâ,omni cõgregatione, hoc vitium omnium eſt malorum diſſenſionumque origo, ita etiam gratiſſimũ eſt Deo abnegationis hujus ſacrificium. Itaque aliorum voluntati & judicio tuum libens accommoda:ut ſis filius pacis,& Dei optimi Patris tui.Delige verò Patrem ſpiritualem, cujus prudentiâ te regi permittas; neque tamen omitte propterea aliorum conſilia humiliter exquirere,etiam inferiorum; imò & monita libens admitte: neſcis enim,ut Job loquitur, unde tibi oriatur lux in tantis ignorantiæ tenebris.*Credo tibi*, &c. ut ſup.pag.7.

Meditatio de Mortificatione.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera coram te Chriſtum Dominum in cruce omnibus membris vulneratum.

PUNCTUM I.Conſidera Primò in Adamo ſtatũm naturæ integræ,quomodo tum corpus animæ ſubjacebat, paſſiones rationi, ipſa Deo:ita ut homo liberè contemplaretur, Deiq; voluntati in omnibus conformis eſſet, &c.Secundò,per peccatũ omnia inverſa eſſe: neque id minùs fœdũ, quàm ſi membra ſurſum deorſum eſſent locata. Tertiò,quòd ſi homo vivere jã velit ſecundùm rationẽ,id eſt, ut homo (quod ejus unicum eſt & ſummum bonum)non ut beſtia,mortificatione uti debere: multò magìs ſi Chriſtianè, ſi Religiosè: neq; in ſæcuũl relabi.Adverte itaque, per mortificationem hominem *Per peccatũ corrupta natura eſt.*

reſtitui

reſtitui ſtatui primævo, cùm per eam rationi pareat, legibus & Deo: & contrà, fugiendo eam, ægrum manere ac inſtar bruti, &c. proinde eam diligenter quærere, & amplecti conſtitue. *Aſpira*, ut ſuprà pag. 8. *Hæccine firmâ fide*, ibid. *Mortificatione inſtauratur.*

PVNCTVM II. Conſidera Primò, mortificationem, voluntatē, intellectum, aliaſque potentias facere ſanas, integras, perfectas; ita ut rationi pareant, & vetus homo crucifixus in ſervitutem redigatur. Secundò, quòd viator nemo poſſit perfectè deſiderio cæleſtiū bonorum inflammari, niſi diligēs ſit in reprimendis cupiditatibus corporis, etiā licitis & neceſſariis. Tertiò, quòd tota judicio ſapientium, philoſophia, ſapientia & felicitas hominis in mortificatione poſita ſit: nā homo immortificatus ſemper plenus eſt pœnitentiâ, ſemper ut mare, aut velut in cribro, ut ait Macarius, agitatur: mortificatus verò in pace ſummâ eſt, atq; cæleſti vitâ fruitur, humanis rebus ſuperior: neque proſperis, neq; adverſis frangitur. Quartò, conſidera Sanctorum ſolatia, quietem, etiam in magnâ auſteritate, & perpetuâ mortificatione. Quintò, conſidera quæ paſſiones te magis fatigent, quibus faciliùs valeas corrumpi, & proponas examine particulari eas tollere. *Credo tibi*, ut ſup. pag. 7. *Tota ſapiētia in mortificatione.*

PVNCTVM III. Conſidera quàm gratum ſit Deo mortificationis ſacrificium; ideò namque Dominus IESVS, etiamſi glorioſus eſſet, coërcuit gloriam, quæ ex animâ in corpus redundaſſet, idq; ut tolerare pro nobis acerbiſſima tormenta & mortem poſſet; cui proinde humani generis tribuitur redemptio. Secundò, B. Mater illius, & Joannes Baptiſta atque Apoſtoli plurimis adverſitatibus exerciti fuerunt; quorum unus ſic loquitur: Uſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus, & colaphis cædimur. Martyres verò quo amore & ardore patienti tyrannos urſerunt, ut ſeſe quibus poſſent modis affligerent? Tertiò, omnibus Sanctis Dominus hunc ſpiritum mortificationis etiam in minimis *Christi Ieſu & Sanctorū exem plum. 1. Cor. 4.*

inſpiravit, ut patet in B Aloyſio & alijs: adeò ut Deo ſit
2. Reg. 23. gratius negligere florem, condimentum, cibum, aquã, uti David, Deoque offerre, quàm mortuum ſuſcitare. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM IV. Conſidera quàm glorioſũ nobis ſit per hoc exercitium imitari Chriſtum Dominum tanta
Eccli. 23. paſſum toto vitæ ſuæ tẽpore: gloria enim magna eſt ſe-
Matth. 16. qui Dominum, & præceptum ejus eſt: Qui vult venire
Gloria noſtra mortificatio eſt. poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Neque ullũ certius ſignum eſt amicitię cum Chriſto JESU, quàm crucem cum eo ferre, qui eſt Rex noſter, & Dominus, ac caput noſtrum. Sic Davide
2. Reg. 15. nudis pedibus egrediente, nullus equum conſcendere
Matth 16. voluit. Urias noluit divertere in domũ ſuam, cùm Joab
3. Reg. 21. & arca eſſent ſub pellibus: & quomodo Chriſtianum
Greg. hom. 34. in Euãg. non pudebit ſub cruce militare, & eam horrere? ducem ac caput habere ſpinoſum, & ſe eſſe delicatum?

PVNCTVM V. Conſidera mortificationem eſſe ſatiſfactionem pro peccatis. Sic Achab, Davidem, alioſque Domino ſatisfeciſſe Scriptura commemorat. Hinc
Greg. Gregorius, Cogitandum ſummopere eſt, ut qui ſe illicita meminit quæſiſſe, quibuſdam etiam licitis ſtudeat
Luc. 7. abſtinere, quatenus per hoc conditori ſatisfaciat. Sic B. Magdalena, & omnes pœnitentes fecerunt. Sciebãt enim Deum omne peccatum punire vel hîc, vel in fu-
Iona 4. turo; niſi nos ipſi puniamus. atque ita, ut in Ninivitis monſtratum, per mortificationem tum à malis hujus vitæ, tum futuræ liberamur.

Exercitium pro ſpiritu mortificationis impetrando.

QVis mihi tribuat, benigniſſime JESU, *ut ſequar te, & veſti-*
Pſal. 87. *gia pedum tuorum? Video te in laboribus à juventute tua,*
Matth. 8. *& vulpes habere foveas, & volucres cæli nidos, te autem, Domine mi, non habere ubi caput reclines: & quorſum hæc, niſi ut doceas*
Coloſſ. 3. *me exemplo tuo carnis delicias non amare, ſed mortificare mem-*

bra

bra mea quæ ſunt ſuper terram? Et quem non invitabit amor tui, & ſuaviſsima illa vox, Exemplum dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis? O ſuavitatem! ô gratiam! ô amoris vim! Tu ſummus omnium, imus factus es omniũ: quis hoc fecit? amor dignitatis neſcius, dignatione dives, affectu potens, ſuaſu efficax. quid violentius? triumphat de Deo amor; & me ſuperare non poterit? amorem mei non poterit extinguere amor Dei mei? Ioan. 13. Bern. ſuper Cãt. ſer. 64.

Scio quòd qui non odit patrem & matrem, inſuper & animã ſuam, non poteſt tuus eſſe diſcipulus. Si igitur te ſequi volo, ecce odiſſe me debeo, & perdere animam meam, ut inveniam eam. Et quid eſt odiſſe me propter te, niſi amare te? quid eſt perdere me, niſi te invenire, id eſt omne bonum? ſi abnegavero vanitatem, dabis veritatem; ſi ſtultitiam repulero, ſapientiam; ſi mundi & hominum fallacem favorem, tuam gratiam, ut divinæ ſiam conſors naturæ, & maximè quoties ad me venire dignaris, & paſcere me, & quieſcere in me; ſi mundi flores reſpuero, regni tui ſempiterni hæres ero; ſi delicias, gaudio quòd nec oculus vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis aſcendit, fruar in te. Da ut guſtare illud nunc incipiam, & deſipiant mihi omnia, quæ tu non es, da ut in te pane Angelorum omne delectamentum inveniam, & ſic deteſter omne creatum ſolatium ex corde, ita inveniam te omne bonum. Luc. 14. Applicatio ad Communionẽ.

O quàm dulcis eſt fructus, quem de Cruce tuâ & imitatione colligere nos jubes? Aſcendam igitur in montem myrrhæ & in collem thuris, & præ amore tuo faciam, ut manus meæ diſtillent myrrham primam: cupio enim tuus eſſe ex toto corde meo. Qui autem tui ſunt, carnem ſuã crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcẽtijs ſuis. Crucifige igitur, Domine, carnẽ, circũcide præputiũ cordis mei, ut in numero filiorum tuorũ eſſe poſsim. Tu, Domine JESU, *Salvatoris nomen ſuſcipere noluiſti niſi circũciſus: ego ſalutis recipere non poſſum, niſi ſignaculo juſtitiæ, fidei, & imitationis tuæ, verâ mortificatione à filijs ſæculi ſeparatus. Da mihi, quæſo, gratiã, Deus meus, ut pro te alligari & mori paratus ſim; & gaudere, ſi quãdo dignus fuero pro nomine tuo contumeliam pati. Da ſemper circumferre mortificationem tuam, ô* JESU, Cant. 4. Gal. 5. Mortificatio facit filium Dei. 2. Cor. 4.

in corpore meo; ſi enim complantatus factus fuero ſimilitudini mortis tuæ, ſpero quòd miſericordiâ tuâ ſimilis etiam reſurgam in gloriâ per gratiam tuam. Amen.

Praxis mortificationis.

Conſecra Deo mortificationes certas.

PRIMA, præter eas quas ſuprà habes, erit, certo numero, v.g. quinario ad honorem vulnerum Chriſti, mortificationes offerre, præſertim in materiâ illâ, de quâ examen particulare inſtituitur, neque ceſſare quoadusque illud præſtiteris Quemadmodum enim David amore Michol, donec centum capita Philiſtinorum collegiſſet, quibus ei deſponſa fuerat à Saule, non ceſſavit eos perſequi; ita, ut anima noſtra divino amore digna ſit; de paſsionibus, amore noſtri, cæteriſque hoſtibus aliquot victorias referre debemus.

Vni tuas Chriſti meritis.

Secunda eſt, omnes illas cum Chriſti paſsionibus unire, & ſic divinæ Majeſtati offerre, velut in compenſationem, & ut membra capiti noſtro, duci milites, ac filij parenti ſimus conformes,

Tertia, catalogum occaſionum mortificationis colligere utile eſt iis, qui Chriſti crucem in corpore ſuo ſemper & ſtigmata eius cupiunt circumferre.

Certa coram Deo, & curiâ cæleſti.

Quarta, cogitet in difficili pugnâ theatrum eſſe mundum, & coràm Deo, ut generoſus miles ardua habeat in votis, & glorioſum putet commiſſum ſe potiùs cum forti armato, quàm imbelli lixa.

Creatura venenum. Prov. 23.

Quinta, ſæpè cogitet creaturam vinum eſſe, pincernam qui propinet dæmonem, in fundo cyathi colubrum, & fontem malorum omnium, juxta illud Sapientis, ne intuearis vinum, cùm ſplenduerit in vitro color eius: ingreditur blandè, ſed in noviſſimo mordebit ut coluber, & ſicut regulus venena diffundet. *Dignatus es*, ut ſupr. pag 10.

JACVLATORIÆ.

Pſal. 30. *VIriliter agite, & confortetur cor veſtrum, omnes qui ſperatis in Domino.*

Pſal 49. *Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſsimo vota tua; omnes qui in circuitu ejus adfertis munera.*

Pſal. 2. *Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de viâ juſtâ.*

Pſal. 43. *Propter te mortificamur totâ die, facti ſumus ſicut oves occiſionis.*

Prov. 16. *Melior eſt patiens viro forti, & qui dominatur animo ſuo, expugnatore urbium.*

CAPVT

CAPVT XIX.

De Paſſionibus edomandis.

QVemadmodum in parte ſuperiori animæ omnis mali fons eſt voluntas & amor proprius, ac judicium proprium; ita in inferiore paſſionũ, quæ alioquin indifferentes ſunt, immortificatio. Motus autem animi dicuntur paſſiones, eò quòd appetitus ſenſitivus commotus imaginatione alicujus boni, vel mali, impreſſionem ſeu immutationẽ in corpore faciat. Duplex eſt autem ille appetitus, concupiſcibilis & iraſcibilis. Concupiſcibilis, qui circa bonũ vel malum abſolutè verſatur, has ſex paſſiones habet. Amorem boni repræſentati, ex quo deſiderium ſi non adſit; & gaudiũ, ſi pręſens ſit, promanat: ſi malum ſeſe menti offerat, mox odium illius; inde fuga, ſi abſẽs ſit; pòſt dolor, ſi pręſẽs, exoritur. Iraſcibilis verſatur circa bonum & malum, quatenus ardua ſunt: cujus paſſiones ſunt quinq;. Spes de bono arduo: audacia cõtra malũ, quod ſuperatu difficile: deſperatio de bono, quod acquiri nequit: timor à malo, quod vinci nõ poteſt, uti & ira. Paſſiones iſtę pro objecto habent ea, quæ ſenſibus percipiuntur; bona inquã mũdi hujus, quæ aut utilitate, aut gloriâ, aut voluptate continentur. Si quis igitur affectum à temporalibus ad æterna trãsferat, paſſionum ſuarum dominium nanciſcetur; hæ ſiquidem ab illo omnes commoventur. Qui enim non amat temporalia, non deſiderat, non diffluit gaudio, ſi affluant: rurſus, ſi contraria accidãt, id eſt mala, ea non odit, ſed, ut Chriſti ſervus, crucẽ amat, ut verè utilẽ, ſalutarem, glorioſam ac jucundam: non fugit, ſed ſequitur; non triſtatur immodicè, ſed cũ Apoſtolo in cruce Domini gloriatur, per quã ipſi mundus crucifixus eſt, & ipſe mundo. Similiter ſpem ſuã cùm in bono æterno totam collocârit, bona mundi hujus aſpernatur: malũ arduum vitat quidẽ, quatenus ratio dictat, non tamen audacia perturbatur: nihil deſperat, aut ti-

Quid paſſio. *Vbi inveniatur.* *Sex paſſiones appetitus cõcupiſcibilis* *Quinque paſſiones appetitus iraſcibilis.* *Quæ paſſionum objecta* *Quæ remedia.* *Galat. 6.*

met,quia nihil concupiſcit. Vides remedium omnium paſſionum, eſſe proprij amoris ac creaturæ evacuationem,quā amor Dei cōſequitur? Fac igitur ante omnia, ut temperatus in te omnino ſit omnium hujus mundi bonorum amor: idq; fiet ſi æterna cogites,& hæc fluxa eſſe multis permixta doloribus,ac fieri nō poſſe,ut quis hîc illis fruatur, & poſtmodum æternis. unde dictū Epuloni: Fili,recordare quia recepiſti bona in vitâ tuâ. Difficile id quidem, maximè in initio, ſed Chriſti exēplo carnem crucifigere oportet, ſenſuumque voluptates ſpe cæleſtium abnegare: ipſoq; uſu mortificatio ita dulceſcet,ut non mors, ſed vita eſſe credatur. Obſerva quod dictum eſt.amorem temporalium,ſeu voluptatis aut commodi alicujus, cauſam eſſe perturbationum: trahit enim unumquemque ſua voluptas, atque uti in ſaporibus & cibis, eorumque guſtu evenit: ita in alijs, varij varijs oblectantur.

Amor mūdi ejiciendus ex animo.

Luca 16.

Curioſitas autē inprimis refrænāda in viſu,auditu,&c. ut Guilielmus Pariſiēſis rectè docet.quāta enim ejus ſit violentia,patet in omnibus,ſeu triſtibus ſeu alijs ſpectaculis, quibus quantum homo ineſcetur, docet Alipius apud D.Auguſtinū: etenim cùm ſemel in theatro ſpectaſſet,poſtea vix averti potuit.Beatus verò Hugo Lincolnienſis Epiſcopus totos annos quinquaginta mulierem non aſpexit: nec S.Franciſcus ullā de vultu nôrat. Quòd ſi metuebant viri ſancti induti loricam fidei,galeam ſalutis,& omnem armaturam Dei, quid nos pumiliones inermes,de quibus toties hoſtis triumphavit, formidare nō debeamus? Sic & auditus coërcēdus à fabulis,inutilibus, novis; ſic odoratus,cæterique ſenſus ſancto ſui odio, & Chriſti amore mortificandi.Neque tantùm in magnis, ſed etiam parvis; quid enim magnū à turpis rei aſpectu abſtinere? ſed à licitis & parvis ſe continere plurimum eſt. Sic David hauſtum è ciſternâ Bethlehem aquam effudit,& Deo ſacravit;qui enim in modico fidelis non eſt,& ſe ſuperare nequit, neque etiam

Curioſitatis mala.

1.Theſſal.1.

Mortificatio in parvis laudata.

2.Reg.23.

Luca 16.

iam in maiori id poterit. Anima autem ſic mortificata, velut pluma ſicca, cælum petit; aliàs madida terreno vapore deorſum tendit. Fitque demum animæ, in hâc ablactatione, convivium grande, uti fecit olim Abraham in filii ablactatione, id eſt ſpirituali mortificatione. Non enim invenitur Deus in terra ſuaviter viventium. Vt verò ea quæ dicta ſunt altiùs imprimantur, meditationes de his ſubnexas vide. *Aſpira*, ut ſuprà pag. 8. *Haccine firmâ, &c.* *Geneſ. 21.*

Meditatio prior de Paßionibus edomandis.

COMPOSITIO LOCI. Statue te coram Deo, & imaginare velut te circumdari canibus; vel belluas plurimas in corpore tuo pugnantes, & æternam perniciem minitantes.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, hominem à Deo ſic creatum eſſe, & donatum omnibus ſuis membris, potentiis & paſſionibus, ut ad Dei gloriam, & ex eius voluntate, omnibus iis (quia omnia illius ſunt) utatur, niſi æternùm, non in illo ſolùm membro, &c. ſed toto corpore malit cruciari. itaque præteritam vitam, quando exhibuiſti mēbra tua ſervire iniquitati, deteſtare, & te omniaque Deo offer. Cōſidera Secundò, ſolas has paſſiones ferè æternæ damnationis cauſam, & omnium eſſe peccatorum fontem, ſi malè domitæ ſint; imò etiam morborum corporis, & malorum temporalium. pauci enim bonis & manſuetis ſunt infeſti. Tertiò, vide quas perturbationes faciant, nimirum omnes eaſque maximas, ut patet diſcurrenti per ſingulas; ita ut ſicut corpori morbos, & mortem humorum adfert perturbatio, ita animæ paſſionum. Quare te ad eas edomandas excita, quantum tibi vita & ſalus ſempiterna curæ & cordi eſt. *Haccine vera, &c* ut ſuprà pag. 7.

Paſsionum violentia omnium morborum cauſa.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quàm ſuavis ſit pax & quies in eius animâ, qui illas domitas habet; ut patet in Adamo, nihil hic timet, ſperat; perpetuâ animæ, &

ſæpè corporis ſuavitate, quiete, ſerenitate fruitur; quem tanti ſapientes omnes fecerunt, ut omnia, etiã Ethnici, præ hâc contempſerint; quam tanti omnes mortales, ut omni ſtudio ad eam contendãt. Quorſum enim mortales implere ventrem, cupiditatem, ambitionis deſideria explere, curioſis opplere rebus intellectum exoptant, niſi ut dicere poſſint animæ ſuæ: Quieſce hîc? Sed fruſtra; cùm ſaturari anima his nequeat: & quamvis omnia poſſideret, nullius tamen certam ac diuturnam ſcit eſſe poſſeſſionem, uſum, aut fructum, tantumque proinde in humano pectore timoris, quantus fluxæ rei eſt amor atque cupiditas. Secundò, conſidera quòd nullus tam ſit dirus hoſtis, tortor crudelis, qui te cruciare ita aſſiduè poſſit, atque hæ paſſiones, cùm intrinſecæ ſint, perpetuæ atque pervigiles: immò nihil ferè nocere poteſt tibi dæmon, niſi harum velut miniſterio utatur.

Omnes quietem animi ubique quærunt,

Tertiò conſidera, hominẽ ad hoc creatum, ut omnibus creatis dominetur, & ſubter eum ſit appetitus ejus; per has verò paſſiones. cuivis illũ rei etiã viliſſimę ſubjici, ſi videlicet ei non ſecundũ voluntatem Dei afficiatur. unde talis quaſi amens Deum ſępè, & animæ pacẽ, æternã gloriam, & omne bonum abjicit, ut illam conſequatur; & ſi petatur, cur ita inſaniat, ſe ſponte cruciet? reipsâ ait, Aliter res iſta quàm cupio, agere me non permittit, illi pareo, aliter non poſſum: conſequi illam debeo. Perſæpè autem viliſſima ea res eſt, à qua ſi prohibeatur aut vi, aut lege, aut mandato, manus tradit hoſti, murmurationi ſe ſubſternit, ac bonorũ omniũ ſuorum oblitus, miſeram trahit vitam; fortunatiſſimus, ſi voluiſſet, futurus. O infeliciſſimum & abjectiſſimũ, qui tot tortoribus ſe dedit in rei viliſſimæ gratiam, & gloriam æternam perdit! Quamvis autẽ non ſemper damnetur, tamen gloriam quam haberet, ſi in eo ſe viciſſet, perdit æternam. *Aſpira*, ut ſ. p. 8. *Hæccine firma fide*, ibid.

Dæmon paſſionibus noſtris nos oppugnat. Geneſ. 4.

PVNCTVM III. Conſidera Primò creaturas omnes, & vide

& vide quomodo ſi uni per amorem adhæreſcas, mox deſideria, ſpes, timores, fervor, zelus, audacia, ira, ſi quis obſiſtat, in te impetum faciant; & rurſus odium cõtrarij, triſtitia cum deſperatione boni. quòd ſi habeatur bonum optatum, amor, zelus, extaſis, unio, inhæſio. nã priùs amatur res aliqua, quæ amorem ſui quaſi formam imprimit amanti, velut ignis alij calorem. hunc ſequitur deſiderium, cum ardore & fervore & languore, ſi frui optatis nõ liceat; dehinc ſpes, timor ac deſperatio, ne bonum conſequatur, interveniunt; item ira & zelus & audacia, ſi quis obſtet; & rurſus odium, fuga mali, & triſtitia ex carentiâ boni. ſi autem conſequatur, naſcitur delectatio valdè trahens, fervor, languor, extaſis quâ eſt amans in re amatâ, liquefactio cordis, ut bonum ſubintret, viva inhæſio & zelus, timor perdendi, ſpes & deſperatio retinendi, odium, fuga & triſtitia de malo cõtrario. & ſic perpetuò agitatur paſſionibus ſex concupiſcibilis, quæ ſunt amor, deſiderium, gaudium, item odium, fuga, triſtitia; & rurſum iraſcibilis, quæ quinque numerantur, nempe ſpes, deſperatio, timor, audacia, ira. Cùm igitur quævis res, etiam viliſſima, tot te modis agitare poſſit, abnega omnem creaturæ inordinatũ affectum, & in uno Deo omnem amorem colloca, fonte omnium bonorum. *Domine Ieſu Chriſte*, ut inf. pag. 324.

Quanta perturbatio ex amore rei creata.

Amor omnis in Deũ convertendus.

Meditatio poſterior de iiſdem.

COMPOSITIO LOCI, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, Deũ ut ſummum bonum & omnis boni fontẽ, ubique tibi adeſſe, ubiq; operari, in quo ſit ſumma quies tua, & vide an res ulla ab eo te abſtrahere poſſit, quã optes habere aut jam habes, & retinere; an verò cũ Apoſtolo dicere queas, Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Vt verò cognoſcas cui rei afficiaris, vide quid ſæpiùs verſes animo tuo, eaque quã ſit vitiis, amara, turpis, fugax, agnoſce. Secũdò, quomodo non ſatiet, ſed irritet magìs & torqueat, attende.

Deus ubique adeſt.

Creatura non ſatiat.

Rom. 8.

Tertiò,

Tertiò, quàm turpe illi ſe ſubdere, & ob eam ſic velle agitari. Quartò, quòd, ſicut nemo ab orbe condito in ullâ re hactenus quievit, neque unquam quieſcere in creaturâ ullâ potuit, ita etiã tu non poſſis in iſtâ, quodque certè neque in morte voles hanc ita dilexiſſe, neque in judicio *Aſpira*, ut. ſup. pag. 7. *Haccine firmâ fide, &c.* ibidem.

Dæmon amore creatura nos vincit. Quintò, quomodo dæmon velùt aranea ſedeat in omnibus creaturis, ut ſagittet amore earum rectos corde, ut patet in Evâ parente noſtrâ à ſerpente delusâ. Cogita verò te primò à dæmone, poſtea ab omnibus ſupradictis paſſionibus, deſiderijs, ſpebus, deſperationibus, averſionibus, timoribus, irâ, antequam habeas, & poſtquam habueris, agitandum; ſi dæmon ullius rei amore te vulneraverit, & ſimilem ſibi effecerit. Similes enim, ait Propheta, illis fiant qui faciunt ea. *Pſal. 113.* Neque refert parva, an magna res ſit. multi enim pereunt & opprimuntur arenâ, ut ait Gregorius, qui grãdia vitarunt. *Gregor.* Sextò, conſidera quid ab iſta re tibi deſideres? voluptatem? atqui nónne animus paſſionibus perturbatus verè eam non guſtabit, ſicut ægro cibi non ſapiunt? & ecce meliorem in Deo ad manum habes ac paratam. *Nota.* Cur eâ non frueris ſine noxâ? *Credo tibi*, ut ſuprà pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quo modo Deus fons omnis boni, in te hactenus cõtinuò miſericordiæ ſuæ rivos per beneficia innumera ſiverit & ſinat fluere: *Beneficia Dei attende.* itaque in eo omnes paſſiones merge, ſit ille timor tuus, ut Jacob ajebat, ſit ille ſpes tua, cùm ſolus juvare poſſit: ſit amor tuus & deſiderium cùm ſit omne bonum? nihil oderis, niſi quod ei repugnat, qui omnia continet, & ſolus bonus eſt: cùm neque quidquam nocere poſſit, ſine eo; neque quidquam te extra eum beare. *Stultitia filiorum ſæculi.* Conſidera Secundò, quid ſit quòd hæc tu & plerique omnino homines non apprehendant. Faſcinatio oculorum & intellectus, & inſania maxima: cùm enim pacem & quietem in creatis habere nequeas, & nihil hîc per-

perfectè,vel diu habere poſſis, quæ dementia te nolle habere, viliſſimis rebus abnegatis,omnia,id eſt,Deum poſſidere per amorem,hîc & in æternum! Tertiò,etſi habere poſſes, & frui omnibus creatis aliquamdiu;tamen ſi pacem quæras nónne omnino, aliquando ea abnegare oporteret? Cùm enim omnibus creaturarum deſiderijs id ſolùm agatur, ut animus quietus ſit,idque fieri omnino nequeat; tum quia extrema gaudij ſemper luctus occupat; tum quòd unâ re habitâ,creſcat alterius deſiderium,ut in hydropico;tum quòd innumeræ ſint creaturæ, & fruſtraneus idcirco omnino labor; abnegare omnia, etiam ſeipſum neceſſe eſt,ut trãquillitas & pax animi inveniatur:ſi tamen ea tibi, uti omnibus propoſita eſt. Accedit, quòd dum habetur,unà cũ poſſeſſione ejuſdem timor naſcitur, eoque major, quo res carior. quare igitur omnibus abnegatis, per compendium pacem non quæris cum Deo & in illo? Cur non erubeſcis, aut detrectas fœdam ac turpem mendicitatem à creatis cum opprobrio & moleſtiâ ſummâ exercere? *Aſpira*,ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ*, *&c.*ibid.

Abnegatio neceſſaria.

PVNCTVM III. Conſidera quæ opus ſint ad paſſiones animi tui ſuperandas, id eſt,hoſtes tuos crudeliſſimos. Primò, certè neceſſarius eſt generoſus animus,qui iſtis rebus terrenis & vanis ſubdi nolit. Secundò,ſenſuum cuſtodia diligentiſſima; per hos enim,ut portas hoſtes intrant,qui longè facilius repelluntur,quàm expelluntur. Tertiò, cogitare Deum, omne bonum, ſibi adeſſe, & in eum omnes affectus convertere. Quartò,vanitatem & vilitatem rerum omnium aſſiduè expendere, Vide deinde quorſum in Baptiſmo mundo renunciaveris; certè ut ſæcularia fugeres, non tam corpore quàm deſiderio, firmaque voluntate ſerviendo Domino,omnibus diebus vitæ tuæ. *Dignatus es*, ut ſup.pag.10. vel *Domine* IESU, ut inf.pag.324,

Remedia paſſionum.

Meditatio prima de Odio ſui.

COMPOSITIO LOCI erit, cogitare teterrimam voraginem, velut puteum abyſſi, omnia mala eructantem, talis nempe eſt amor ſui.

ORATIO, ut ſuprà.

Luc. 14. PVNCTVM I. Conſidera Primò illa verba: Qui non odit patrem & matrem, inſuper & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Secundò, quomodo is qui aliquem odit, erga eũ afficiatur, & quòd ita etiam qui ſe odit, erga ſe affectus ſit. nam in malis illatis ſibi gaudet, & inferentes amat, uti contra hoſtem ſuum cõſpirantes: alios ſibi blandos, ut hoſtem foventes, non magnopere amplectitur. Tertiò, vide quàm innumera deſideria amor hic gignat in te, & quàm ampla ſit ſeges odium hoc exercendi, ac deteſtare hunc amorem tui, dicens cum Seneca: Major ſum, & ad majora genitus, quàm ut mancipium ſim mei corporis. His te excita, ô viator, & aſpera amplectere, eoſque qui ea tibi offerunt; & contrà ſuavia aſpernare. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Amandi qui nos exercent.

Senec. ep 66.

Amor ſui.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, omnia peccata, & per conſequẽs omnia mala mundi, naſci ex ſui amore. Nemo enim honoris ambitione, aut luxuriâ peccat, niſi quia commodum ſuum amat: unde qui perfectum odium ſui habet, liber eſt ab omnibus peccatis. Secundò, attende & appende, ô Chriſtiane, eundem amorem tui Chriſtum tuum crucifixiſſe. Nónne verè Apoſtolus dixit, peccator ſibi metipſi filium Dei crucifigit? quare odio tui ſatisfac Deo, & Chriſto JESU pro te ex infinitâ charitate crucifixo. Nónne ſatis eſt ſemel eum pro te mortuum, ut ei vivas, & beatus ſis? Tertiò conſidera amorem ſui, velut teterrimam lepram, & diaboli characterem; odium verò ſui Chriſti diſcipuli notam, ut in Sanctis, eorumque geſtis apparet. *Credo tibi*, ut ſuprà pag. 7.

Origo malorum.

PVNCTVM III. Conſidera, cui iraſci ſoleant homines, ſcilicet hoſti capitali: talis eſt volũtas tua, & amor tui. Eſt enim proditor venenũ propinans, ſuperbiſſimus & truculentiſſimus miſerorum oppreſſor, bellorum omnium in animâ tuâ & ſeditionis auctor, ſpoliator bonorum, Dei & animæ interfector. hæc omnia amori ſui tribuere quivis poteſt, ac ſic eum deteſtari.

COLLOQVIVM cum Chriſto crucifixo, qui nos ſic dilexit, ut à planta pedis uſque ad verticem non eſſet in eo ſanitas. *Domine Ieſu Chriſte*, ut inf. pag. 324. *Iſaia* 1.

Meditatio II. de Odio ſui.

COMPOSITIO LOCI, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Chriſtum JESVM, conculcatum ab impijs in domo Caiphæ, quamque hoc longè pejus faciat amor ſui; & quàm indignum, viliſſimum mancipium, id eſt carnem, Deum, Regem regum peſſum dare; & tu eum amas, & non ſuccurris? tu hæc vides, & aut rides, aut non lacrymaris? Secundò, tuum hoſtem crudeliſſimum eſſe carnem, & quàm turpe, eam velle præ amico, qui ſanguinem ſuum nobis dedit, diligere; inſidiatorem admittere, Dominum excludere; viliſſimæ rei, utpote vermi fœtido, carni tuæ, plus honoris & favoris tribuere, quàm ſummæ Majeſtati. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firma, &c.* ibid. *Amor ſui Chriſtum peſſumdat.*

PVNCTVM II. Conſidera, Regem ſapientiſſimum Chriſtum JESVM, qui cùm poſſit alijs mille modis ſalvare mancipium, tamen ad oſtendendam immenſam charitatem, voluiſſe pro mancipio, & quidem ſibi injurio, mori, & omnia quæ homo pati poteſt, tolerare, vitam humilem & pauperem agere. Túne hæc credis, & intelligis? Secundò conſidera, mancipiũ illud contrà quærere vbique ſua cõmoda, ut poſſit Regi & Patri inſultare. Tertiò, etiã filios ex Rege cõceptos id eſt pia deſideria, in gratiam hoſtis adulteri trucidare.

Quartò, amantiſſimum tui Regem quaſi abs te opem poſcere, ad ulciſcendum hoſtem ſuum, & tuum; te verò, non tantùm eam non præſtare; ſed hoſtem fovere, in delicijs habere, cum eo Regis tui cædem (crucifigit enim ſibi Deum, ut dixi, peccator) tractare. hæc omnia amori tui, ac ſenſualitati applica, & deteſtare, ac vehementi amore complectere Deum omne bonum tuum. *Domine* JESV, ut inf. pag. 324.

Heb. 6.

O quàm turpe Spiritum ſervire carni!

PVNCTVM III. Conſidera Primò, te conſtare animâ precioſiſſimâ, & corpore viliſſimo. Secundò, quàm turpe ſaccum vermium, corpus inquam tuum, quod eſt velut brutum, dominari animæ tuæ: & quanta ſtultitia, pro æterna animæ ruinâ, hoſtem momento recreare, & corpus ſimul cum animâ perdere in gehennæ ardoribus perpetuò cruciandum! *Hæccine vera, &c.* vt ſup. p. 7.

COLLOQVIVM, ut ſuprà.

Meditatio III. de Odio ſui.

COMPOSITIO LOCI, ut ſuprà.

Amor ſui dæmone pejor.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quot dæmones nobis inſidientur, quæque mala hominibus paſſim inferant. Secundò, nullum tamen adeò potentem & infenſum quàm amorem tui, neque quidquam tibi in mundo magis nocere. Tertiò, omnes alios vinci, ſi amorem tui viceris. Deteſtare eum igitur, & recreationes, voluptatis illecebras, carniſque blãditias, ac ſimul attende quàm bonus Iſraël Deus his qui recto ſunt corde. *Credo tibi*, &c. ut ſuprà pag. 7.

Anima voluptas propria quærenda.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, breviſſimam eſſe ſenſuum voluptatem, & quanto diuturnior & potior ea, quã anima de Deo & virtute percipere poteſt: præſertim cùm anima tantopere afficiatur eâ recreatione, quæ jumenti ſui eſt. Secundò, attende impoſſibile utrâque frui; hîc ventrem & ibi implere mentem. Tertiò, etiamſi omnia concedas, tamen tantùm irritamentum fore,

ſore non ſatiandos appetitus, ſed plura petituros; & quæ dementia hoſti tribuere, ut plura tribuas, & ſervitutem indies duriorem ſibi facere? *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7. Quartò, quòd ſi voluptatem hanc momentaneam rejicias, æternam te habiturum, & in præſenti etiam ex rectè facto majorem, quàm ex voluptate jucunditatem.

PVNCTVM III. Conſidera Primò, quàm cæcus ſit carnis affectus, quàm turpis, & quanto cum diſcrimine quis ſe cæcæ & furioſæ carni mancipet, ejus ductum ſequatur, cùm lumen rationis homo habeat. Secundò, expende carnem, & ejus amorem omni virtuti repugnare, cùm ea ardua ſit, ac radix illius, ut vulgò dicitur, amara; illa verò ſemper commoda ſectetur. Tertiò, conſidera quantum in amore Dei creſcere cupias, tantum in hoc decreſcendum; nec poſſe utrumque in animâ conſiſtere. Quartò, conſidera quomodo Chriſtus JESVS carnem ſuam odio habuerit, & expende hæc verba: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me: & videbis adeò neceſſarium eſſe odium ſui, ut Religioſi ac verè pij nomen non mereatur, qui non imitetur. Vide jam an dicere poſſis, Chriſto confixus ſum cruci; & excita te ad amorem Domini tui. *Carnis affectus cæcus.* *Matth. 16.* *Galat. 2.*

Domine JESV, ut infrà pag. 324.

Meditatio prior de Curioſitate, inſigni progreſſus in viâ Domini impedimento.

COMPOSITIO LOCI erit conſiderare animam noſtram velut arcem, habentem portas quinque, quibus plurimi hoſtes inſidientur.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, qui actus curioſitatis ſint ex S. Bonaventura. Curioſus, ait, non curanda curat, neceſſaria negligit, & ſui oblitus aliena conſiderat, notat & explorat: ſi quod inſonuerit verbum, anhelat ſollicitus ad ſciendum, & honeſtate poſtpoſitâ id *Bonav. ſpec. diſcipl. c. 5. Signa curioſitatis.*

ab invitis, & celare forſan volentibus inverecundè requirit; locis ſibi non conceſſis, congregationi, & collocutionibus Fratrum ſe ingerit non vocatus; cùm eum abeſſe putaveris, adeſt impudens lateri, adeſt auri, ut nec ſecretum valeas occultare ſermonem; obſervat angulos, vagis circumſpicit oculis, hæret ad ſingula quæ occurrunt, communes obſidet tranſitus, ſupervenientium & forenſium gaudet occurſu; rumoribus, & ſæcularibus verbis hauriendis & referendis intendit; res ſibi non deputatas curiosè revolvere non quieſcit. Secundò, quàm turpia hæc ſint attende.

DOMINE JESV CHRISTE, ut inf. pag. 324.

PVNCTVM II. Conſidera ſigna domitæ curioſitatis eſſe, nec domi nec foris oculos inconſideratè conjicere, niſi vel ob neceſſitatem, vel honeſtam recreationem; (nunquam tamen in mulieres figendus eſt aſpectus) aliena non explorare, ex objectis piam aliquam conſiderationem capere. Secundò, finge te Chriſtum Dominũ, vel beatam Virginem videre per omnia continentem: & vide quàm illis moribus diſſimilis ſis, & ad imitandum te accende.

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Senſus cur dati à Deo.

PVNCTVM III. Conſidera Primo, hanc vitam, & ſenſus datos ut Deum cognoſcamus, & ea conquiramus quæ nobis neceſſaria ſunt ad ſalutem; unde colligendum quantum erret qui animam affectibus fœdis, & noxiis imaginibus rerum deturpat. Secundò, conſidera hoſtes nullâ ratione ingredi in nos poſſe, ſeu arcem animæ noſtræ, niſi per curioſitatem ſenſus noſtri indebitè pateant. Tertiò, quòd, ſicuti facile eſt, contra hoſtes extrà poſitos ſeſe tueri, ita ſenſibus cuſtoditis omnia intus fore ſecura. Quartò, breviſſimum eſt tempus vitæ noſtræ. Vnde ſeriis & utilibus quibus cælum comparetur danda opera; & quàm turpe malle de nominibus diſputare, nova inquirere, videre velle, &c. quàm animam inferno eripere, & ſe noſſe. *Haccine vera*, ut ſu. p. 7.

Temporis habenda ratio.

Medi-

Meditatio poſterior de eadem.

COMPOSITIO LOCI, & ORATIO, ut ſuprà. *Fructus curioſitatis.*

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quid ex omnibus curioſis hactenus viſis vel auditis habeas. Secundò, quid haberes ſi longè plura & omnia noſſes, ſi te ignores & Deum ac viam ad illum. Tertiò, attende perfectè nihil ab hominibus percipi poſſe, ſed omnia velut per tranſennam videri. unde nullius animalculi naturam omnino capimus. Quartò, cogita inquietudinem ſummam curioſi, pericula & moleſtiam: & contrà quietem ejus qui in Deo uno omnia habet, & ſtudet curioſitati coërcendæ. Audi Sapientem: Propoſui in animo meo quærere & inveſtigare ſapienter omnia, quæ fiunt ſub ſole. hanc occupationem peſſimam dedit Deus filiis hominum, ut occupentur in eâ: & agnovi quòd in his quoque eſſet labor & afflictio ſpiritus, eò quòd in multâ ſapientiâ multa ſit indignatio: & qui addit ſcientiam, addit & laborem. *Eccleſ. 1.*

Aſpira, ut ſup. p. 8. *Hæccine firma*, &c. ibid.

PVNCTVM II. Conſidera Primò; quàm ſtultum te aliena frivola curare, dum de vitâ tuâ agitur, eaque ſempiternâ. Credis & intelligis, & ſapis? Secundò, eum ſapientiſſimum in cælo fore, qui cũ S. Benedicto ſapienter indoctus fuerit, rerum, ſcilicet, curioſarum. Conſidera Tertiò, omnem delectationem, quam ex creatis haurire potes, in Deo pleniſſimè te reperire, & puriſſimè. Quartò, fruſtrà te conari ſatiare animam inſaturabilem viſis & auditis, cùm nec ſatietur oculus viſu, nec auris auditu. Quintò, conſidera ut curioſitatem Bethſamitarum Dominus punierit morte, in omnibus qui arcam adſpexerant. Sextò, in Paradiſo Evam curioſitate tentatam ac victam, nos in hoc miſeriarum pelagus deturbaſſe. *Aliena ſtultè curat curioſus, ſua negligit.* *1 Reg. 6.*

Hæccine vera, ut ſup pag. 7.

PVNCTVM III. Conſidera Primò, fruſtrà aliquem *Senſus mortificandi.*

conari ad contemplationem aſcendere, niſi refrænet
Cant. 6. ſenſus ſuos, ideoque dictum ſponſæ: Averte oculos
tuos: illi enim me avolare fecerunt, & quantum id
damnum ſit, attende. Secundò, numquam curioſè per-
Prov. 25. fectionis Dei, ejuſque judicia & facta ſcrutanda. Scru-
Ratio mandati non eſt inquirenda. tator enim majeſtatis opprimetur à gloriâ: nunquam, ut
in fide fit, rationes quærendas eſſe præcepti, ut pro-
pter eas operemur. Dæmonis hæc eſt vox & inveſtiga-
tio: Quare præcipit vobis? At verò ſilet Abraham, nihil
inquirit, nec quò eat, cùm abire juſſus è terrâ ſuâ; nec
de filii ſtirpe, cùm eum ſacrificare juberetur; neque
Iſai. 2. Iſaias, cùm nudus incedere; nec Jeremias, cùm catenis
gravatus; nec Ezechiel, cùm ut in latus incumberet
mandatum accepiſſet.

COLLOQVIVM fiat ad Deum, in quo omnes Sancti omnia vident, cum affectu magno amoris & abnegationis omnis affectus erga res curioſas.

EXERCITIVM.

DOMINE JESV CHRISTE, *in quo omnes theſauri ſcientiæ & ſapientiæ abſconditi ſunt; utinam noverim te; noverim me, & noverim voluntatem tuam: illa enim ſola ſcientia ſufficit mihi, quâ in æternum ſapientiſſimus eſſe poſſum, & cognoſcere te, videre te, ac poſſidere in te omnia; eo plura ac perfectiùs, quo minùs me hic vana curioſitas in diverſa diſtraxerit: unum enim eſt neceſſarium, & hæc eſt vita æterna, ut unum te cognoſcamus. Haccine vera ſunt? haccine vivâ fide credo? & quaſi*
Eccli. 3. *crederem, ſic vivo, cogito, loquor, & operor coram te, & in te ſpero, ô ſpes unica, & te amo, ô infinita bonitas hìc mihi præſentiſſima? Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam. ſpero in te ſolo, & ſcio, non confundar, vanitas enim vanitatum, & omnia vanitas, & ſicut amore tui ſuper omnia doleo, quòd offenderim te, ita toto corde amo te ſuper omnia. Et an aliquid N. ultra me ſeparare poterit à te, ô* JESV, *ô vita, ô amabiliſſima charitas! ô omne bonum Deus meus, Deus cordis mei & omnia! Quid nunc, anima mea, quæro altiora & fortiora me ſcrutari? cur oculos*

los convertam ad vanitatem, & non ad te ô JESV, *unde ſolùm veniet auxilium mihi? Sed, eheu! dum per negligentiam terra cordis inculta ſpinas & tribulos germinat, quia in ſeipsâ non invenit requiem, foris cogitur, evagari anima noſtra; & dum à ſui circumſpectione torpeſcit, incuria ſui curioſam in alios facit. Et verò ſpectacula vana, & ſcientia, quid corpori præſtant, quidve animæ? Satiari enim non poteſt, neque in ullâ creaturâ quieſcere, ſed in te ſolo, in quo omnia ſunt. O felix anima, cui tu unus es omnia, & quæ in te videt omnia, & à te accipit, & ad te dirigit omnia Deus cordis mei, & omnia.*

Bern. ſerm. de 7. donis. Idem ſerm. ad Cler.

Praxis.

SCRVTARI quiſque debet primò, quo maximè oblectetur, & trahatur, ut mortificationem adhibeat. Deindè obſervare voluptatem, uti notum eſt, per ſenſuum portas ingredi, itaque ad eas maximè excubandum, ut in limine primo hoſtis repellatur, v.g. offert ſeſe viſui aliquod objectum delectabile, mox amor, ac deinde concupiſcentia ſeu deſiderium inardeſcit: & luctâ magnâ opus ut ſuperetur: ſi autem deſiderium ſeu ignis iſte, ſeu ſerpentis caput non admiſſum, ſi inimicus clauſis oſtiis ab acceſſu prohibitus fuiſſet; in pace anima permanſiſſet: ſed cùm fieri nequeat, quin in uſu rerum humanarum, maximè ſi portæ illæ non cuſtodiantur, ſubrepat hoſtis; explora illum, an amandus ſit: vide dolonem, quo te, ut Joab Amaſam, perimere cupit, aſpice ſub veſte, ſub ſpecie creaturæ ſagittantem hoſtem. ſic enim moderaberis facilè affectum; neque ſpecies te decipiet, neque in objectum laqueum, ſeu muſcipulam trahet: ſed ſi eâ re ſit utendum, ſeparabis precioſum à vili, aculeum, ſive quod noxium eſt, à melle: quodque tibi non libet ſolùm, ſed etiam licet, ex creaturâ uſurpabis. Magnum verò diſcrimẽ inter juſtum & impium in ejuſdem rei uſu: ille temperatè atque invitè eâ utitur, & æterna habet in deſiderio: hic fertur ut equus & mulus abſque intellectu, æternaque ſunt illi in faſtidio.

Explora quo delecteris & cuſtodi portas ſenſuum.

Hoſtis latet ſub creaturâ.

Vſus rerum varius.

Poſtquam ergo ſic quis reſtitit amori inordinato creaturæ, ſuoque evaſit etiam periculo cautior; revocare licet & juvat illud in memoriam, ſibiq; repræſentare, ac rurſum generosè repellere id quod malum eſt. Et quanquam hæc pugna cogitationum utilis ſit, quâ quis ſe diſponit ac parat ad futura, animo ſuo coram Deo repræſentando præterita; quòd ex actibus his naſcatur virtutis habitus; longè tamen utilius in occaſione ſeſe exercere, v.g quando ſe offert vel quæritur occaſio injuriæ,

Mortificationis quærenda occaſio.

contemptus, inediæ, incommoditatis, mortificandi guſtus, cupiditatis &c. Neque illud quod dictum eſt de cogitatione revocanda valet in re carnali, aut gravi odio, aut ſimili affectu vehementi; in illis ſiquidem victoria fuga eſt, ſeu avertere cogitationem & omnem illius admonitionem.

Meditatio utilis. Praxis alia mortificationis paſſionum hæc eſt. Primò, meditatione frequenti animum à voluptate, & ſenſuum oblectamentis, tanquam iis quæ infra hominis dignitatem ſunt, alienum reddere. Huc ſpectant meditationes de vitiis capitalibus.

Oratio crebra Secundò, habere conſiderationes certas in promptu, & exempla, quibus ſe, una cum prece, in occaſione ſuſtentet, animúmque lapſantem ac nutantem roboret & confirmet.

Affectum ſuſpendere. Tertiò occaſione ſe offerente ſuſpendere primò affectum, ſeu pedem aut manum, ne ſtatim injiciatur, & explorare an bonum, an utile quod offertur. Quis prudens in tenebris manum aut pedem temerè ponet, ubi ſpinæ, ubi ſordes, ubi contagionis multa pericula?

Quartò, implorato Dei auxilio ex ejus amore & odio noſtri, contrarios actus virtutis facere: ſi verò res neceſſaria ſit, aut utilis, bonâ intentione eam admittere, non ſolâ voluptate.

Quintò, revocare poſt victoriam cogitationem præteritam, & luſtrare unde periculum & lapſus; ac prudenter aliquoties coram Deo & curiâ ejus (ut dixi,) refutare; unam occaſionem, vel plures quærere, & aliquo numero Domino conſecrare, ac ſic capitibus Philiſtinorum [id eſt, mortificationis actibus] amorem Dei promereri.

Dignatus es, ut ſup. pag. 10.

CAPVT XX.

Deliberatio de Mediocritate tenendâ, auxilio primo in viâ Dei.

ANIMA. O Sapientia æterna, ô via, veritas & vita, JESV Chriſte, dirige greſſus meos in ſemitis tuis, & errantem ovem reduc ad ovile tuum. Ecce velut in bivio hæreo: illinc ſeſe aperit ad honores via; hinc ad tutam & quietam vitam ſemita: illuc mundus & amici, aut protrudunt aut provocant; huc mea me felicitas & exemplum tuum invitat, & verò, aſpirante gratiâ tuâ, ſequendum eſſe mihi propono. Nónne enim ſervi

tui

tui ſumus & filii? atque idcirco æquum, ut hoc tantùm ſpectemus quid in tuâ familiâ, id eſt Eccleſia, à nobis fieri velis, quia tua voluntas ſola ſancta, beneplacens & perfecta. Tu ſiquidem pro munere, ad quod, vocas, ſolus potes largiri vires & gratiam; eamque tum largiri ſoles, quando quis non ſumit ſibi honorem, ſed à te, ſi quando vocatur tanquam Aaron eum ſuſcipit. Hæc enim una beatitudo noſtra ex voluntate tuâ vivere, & operari. Quis enim homo eſt, qui ſciat viã ſuam, quam tenere debeat? Neſcit, neſcit homo finem ſuum, neſcit viam in quâ ambulet. Ergo doce me facere voluntatem tuam, & vias tuas edoce me, & gratiã largire ut ſequar, & perſeverem uſque in finem, & ſalvus fiam.

Rom.12. *Deus dat gratiam ſecundùm munus.* *Eccleſ.9.* *Pſalm.142.*

CHRISTVS. Verumtamen conſiderare te oportet, & cùm ſignatum ſit ſuper te lumen vultus mei, rationis trutinâ expendere, quam viam eligas: ſic enim accedes ad me, & illuminabere; ſic aſcendes ad montem Domini tui, & docebo te vias meas, & ambulare diſces in ſemitis meis. Attende verò primò, quid ſit honor & dignitas, fama & nominis celebritas, ob quam multi, Ethnici potiſſimùm, vitam etiam libenter prodegerunt; certè nihil aliud, quàm teſtimonium excellentiæ, quod quibuſdam cærimoniis externis exhibetur, ſicut laus verbis. quæ autem excellentia eſt vera niſi virtutis?

Ratio audienda & homini. *Quid honor.* *Quid laus.*

Aſpira, ut ſup.pag.8. *Hæccine firma,* ibid.

HOMO. Nulla alia, quin & ea ſola nobilitas, etiam Ethnicis, & ſolæ veræ opes: nam opes per ſe non eſſe honore dignas, neque nobilitatem, patet: ſicut nec haſtæ, nec arma ſunt honor militis; ſed objectum ſunt & inſtrumentum. ſi autem miles neque haſtam ferre, neque vibrare, niſi in ſuum & cognatum ſanguinem nequit, dedecori illi eſt potiùs & damno; honori verò ſi iis benè uti noverit & utatur.

Quæ vera nobilitas.

CHRISTVS. Idem vides de omnibus bonis externis dicendum. quis enim perduellem, improbum, divitem

ſeu nobilem non judicat honore indignum? illis igitur neque honor verus opibus aut ſplendore, neque famulorum etiamſi bonorum agmine paratur. Imò verò non magìs his tales illuſtrantur, quàm ſi gemma in ſe malè colorata inter alias pulcras, aut inter pulcerrimas aves noctua collocetur, aut inter opulentos, & ſplendidos pannoſus: hæc enim omnia æſtimanda ſunt, non prout oculis patent hominum, ſed ut oculis meis, quibus omnia patent.

Externa non reddunt hominem meliorem.

HOMO. Video perſpicuè: quæ rei alicui, aut homini non inſunt, eum meliorem reddere non poſſe, neque venuſtiorem; ſed verâ ſapientiâ (quâ viri in omni republicâ illuſtres evasêre) verâ pietate, juſtitiâ, fortitudine, honoris contemptu, honor meritò paratur: ab illis etiam ſuos Ethnici celebrârunt Scipiones, Alexandros, Catones, Cæſares. Qualiter verò tu æſtimes, qui pauperes dicis beatos, & perſecutionem patientibus regnum tribuis, & contemptibilia mundi eligis ut confundas fortia, & cùm in formâ Dei eſſes, temetipſum exinanîſti formam ſervi accipiens; Tu, inquam, æterna ſapientia & verbo & exemplo nos miſeros, & cæcos mortales docuiſti.

Nota benè.

CHRISTVS. Vides igitur, honorem, dignitatem, non eſſe niſi vanam alterius imperiti æſtimatoris æſtimationem, quam an habeas ſcire nunquam poſſis, quamque indies millies, ſi velit, alter deponere poſſit. Dixi imperiti æſtimatoris: nam prudentior homini nihil tribuit, ſed mihi cujus ſunt bona omnia; dignitates verò per ſe deſpicit, etſi tamen jure meritoque omnem poteſtatem in alijs veneretur, maximè ſi virtutem illi videat conjunctam.

Vanitas honoris mundani.

HOMO. Si verò ea deſit, cùm virtuti honor deferatur, cærimonia illa illuſio potiùs eſſe videtur, perinde ac ſi nigro dicatur quòd ſit albus, & claudus rectus prædicetur. Sæpè autem fit (quæ maxima calamitas eſt) ut virtus parto honore deperdatur; cùm honores mu-

tent

tent mores,ut dici ſolet,ſed rarò in meliores, ut in Saule,Salomone, & omnibus ferè Regibus Juda apparet: atque adeò bonis hiſce ferè mali gaudent, iiſque potiuntur.Exiſtimo ſanctâ tuâ providentiâ id fieri ne moveantur pedes juſtorum dum pacem & gloriam peccatorum vident;de quibus Propheta tuus dixit:Exiſtimabam ut cognoſcerem hoc, & labor eſt ante me, donec intrem in ſanctuarium tuum, & intelligam in noviſſimis eorum. *Aſpira*,ut ſup *Haccine firmâ*, &c. pag.8.

Christus. Sanè, ſi homines dignitatum onera expenderent, non facilè eas alicui inviderent; quid enim illi qui iis honorantur, aut onerantur potiùs, præſtare non debent? ſanè id quod dux militi, præire ſcilicet virtute, & robore, ſæpè protegere,fortè etiam alere,ut paſtor, imò & animam pro ovibus exponere. Nónne enim periculo paſtoris oves pereunt & rapiuntur? Adde ingratitudines, murmurationes,æmulationes, eoq; majores, quò ſæpè magìs integrè munus geritur, ita ut millena beneficia etiam à parente collata, uno negato omnia obliterentur. Sollicitudines vide, quibus etiam ſe gravari meus Apoſtolus ajebat, & neminem ſcandalizari, quin etiam ureretur; neminem infirmari, quin etiam infirmaretur. Jam conſidera, ſuaderéſne alteri ut ad honores hos graderetur? Nónne diceres dementiam, honoris, id eſt incertiſſimæ rei, causâ, ſe aliis mancipare, obnoxium facere ut omnibus iis ſatiſfiat; cùm tamen impoſſibile ſit, unum aliquem omnibus, aut per omnia vel uni ſatisfacere? Nónne ergo egregia tibi inſipientia videtur, cùm poſſit homo quietus & tranquillus vitam agere, tempeſtati ſe committere? clavum etiam ſuſcipere imperitum in tempeſtuoſo mari, & gratìs pro omnium capitibus vadem ſe ſtatuere, cũ ſecurus in navi ludere poſſit? Quis in acie attolli ſupra omnes vult, ut ab hoſtibus appetatur? Quis pro aliis (quod omnes in dignitate, quique aliorum curam gerunt, patresfamilias, aliiqúe faciunt) ſpondere,

Dignitatum onera.

Incommoda.

2.Cor.11.

Nemo placere poteſt omnibus.

Pericula ambitionis & vanitas.

Nota ſimile.

re, qui ipſe ſolvendo non ſit? alterius ſarcinam ferre, qui ſuam nequit? me Deum ſuum pro alijs placare velle, cùm pro ſe non poſſit? alium ignotâ ſibi viâ ducere, & quæ ignorat ſæpè docere? alium è luto extrahere, cui ipſe non raró altiùs inhæreat? *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

HOMO. Hæc video omnia omni dignitati communia, ſeu ſæculari ſeu Eccleſiaſticæ; huic tamen magìs: ideoque longè ampliùs ab eo qui te Dominum timet, fugiendam eſſe. O dementiam! ô inſaniam mortalium hæc ſcire, & palpare, & non ſapere!

CHRISTVS. Porrò ſi in horâ mortis jam te eſſe fingas, & hæc enarrata conſideres; nónne obſtupeſces, poſſe fieri, ut aliquis ad dignitates & honores adſpiret, niſi ſit inſipiens? Et ſi in judicio te ſtatuas, quem ſenſum horum habiturus es? ibi veri honores humilibus decernentur, & qui reliquerunt omnia, ſedebunt ſuper ſedes duodecim judicantes duodecim tribus Iſraël: de quibus Bernardus ſervus meus dixit: Hæ ſedes ſunt ambiendæ, hæc pulpita toto conatu exquirenda; at humana ambitio humi tantùm locatas ſedes quærit, in cælo conſtitutas non novit. Infelix ambitio quæ magna ambire non novit! O quàm perſpicuè toti orbi tum vanitas ambitioſorum, & honorum etiam non ambitioſè quæſitorum apparebit; neque petetur in illo theatro, quis quid geſſerit muneris, ſed qualiter geſſerit quod ſibi impoſitum fuerat: ibi pauper & inglorius honorabitur à me, ſuperbus & opulentus deſpicietur, & ejulabit dicens: Ecce hi ſunt, quos habuimus in deriſum, ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei. Et verò, ſi honores quærendi, cur non potiùs momentaneum contemnendo, æternos amplecteris & certos.

Qui honores ambiendi.
Matth. 19.
In judicio non quid, ſed qualiter geſtum ſit attenditur.
Sap. 5.

Credo tibi, ut ſup. pag. 7.

HOMO. O quoties hìc honores adepti, vix eos adſpexerunt, & perierunt; ſpreverunt alii, & æternos à te nacti fuerunt! Sic narratur de viro religioſo, qui cognovit ſe damnandum graviter fuiſſe, ſi Epiſcopatum ſuſ-

Honores breves hujus vitæ.

eepiſſet, & te audio dicentem: Potentes potenter tormenta patientur. Quanto potiùs eſſet nomen ſcriptum eſſe in vitæ libro, in faſtis æternis, quàm in mundo hoc, mortis theatro, perituris mox vocibus reſonare? Quid verò eſt, quòd Sancti omnes tam ſollicitè refugerunt honores, adeoque etiam mori petierunt potiùs quàm ſuſciperent? Aut illi errarunt, aut ego ſi ſecùs facio. *Sap.6.*

Credo tibi &c. ut ſup.pag.7.

CHRISTVS. Expendebant illud, rapinam eſſe Deo ſoli honorem & gloriam debitam ambire; atque altè illud imbiberant: Qui hominibus placent, confuſi ſunt, Deus ſprevit eos. *Honores ambire rapina.* *Pſalm.52.*

HOMO. Imò tuus Chryſoſt. Mirum, ait, ſi aliquis rectorum poteſt ſalvari, etiamſi neceſſitate compulſus officium ſuſceperit, ut Saul, ut Aaron: de quo illud: Nemo ſumit ſibi honorem, niſi qui vocatur à Deo tamquam Aaron Et verò ſi appetat, eo ipſo videtur indignus dignitate, quo ipſam ambit: inſuper gratiâ tuâ, ô Deus, & auxilio, cùm tamen illo maximè indigeat; tu enim ſuperbis reſiſtis, & humilibus das gratiam. atque ita omnes ſecum periculo ſubditos exponit. *Chryſoſt. ſuper ep. ad Hebræos, ca. 13. hom. 34.* *Hebr.5.*

CHRISTVS. Hoc eſt quod metuebant tantoperè Sancti. & amici mei maximè, dum ſe in hoc ſæculo velut exilio, aut carcere, aut pœnitentiæ loco eſſe conſiderabant, ideoque cum timore, & tremore ſalutem ſuam operabantur: ubi ambitioſus non ſuam tantummodò gravi periculo, ſed etiam exponit alienam.

Hæccine vera, ut ſup.pag.7.

HOMO. Imò Ethnici prudentiores me confundunt, honorum culmina fugientes, & privatam vitam eligentes, beatum illum appellantes, qui procul negotiis & publico foret. Quot enim caſus, ruinæ, ſtrages magnorum? ut verè ſtare in excelſo diu vix quiſquam poſſe videatur. Pax certè, ut video, ſuaviſſimum bonum animæ noſtræ, nunquam ab ambitioſo, rarò etiam ab honoribus pleno poſſidetur; ſervi ſunt omnium, *Pace caret ambitioſus.*

omnium

omnium judicia metuunt, invidiâ & cupiditate torquentur. Cùm verò omni Chriſtiano ad quietem internam & publicam quoad poteſt, & veram libertatem tendendum ſit, quantum ſtatus permittit; planè ambitio maximè deteſtanda, ut video, & fugienda eſt. unde enim in conſiliis etſi pravis, pertinacia? unde detractiones, adulationes? ferè omnia ex ambitione naſcuntur, aut honorum, aut vanæ opinionis; & graviſſimo ſcelere, ſæpè ob punctum, ut dicitur, honoris, reſpublica tota, multorumque ſalus periclitatur, boni impediuntur, foventur mali, Deique gloria & honor deſpicitur. O ambitio, exclamavit rectè Bernardus, ambientium crux! quomodo omnes torquens, omnibus places? nihil acerbiùs cruciat, nihil moleſtiùs inquinat, nihil tamen apud miſeros mortales majus eſt ac celebrius. *Credo tibi, &c.* ut ſup. pag. 7.

Vide Greg. 4. Moral.

Ambitionis mala.

Bern. 3. l. de Conſideratione.

CHRISTVS. Sed quid magìs valet quàm quod ego præbui humilitatis exemplum? Diſcite, dixi, à me, quia mitis ſum & humilis corde. vis tu meus diſcipulus eſſe? ergo audi & ſequere; audi, Væ vobis hypocritæ, qui amatis primas cathedras, & vocari ab hominibus Rabbi.

Matth. 11.

Luc. 11.

HOMO. Imò audio ambitionem à ſapientibus etiam apoſtaſiæ ſpeciem vocari, & æſtimari: ſic ſanè tuus Gregorius: Toties in apoſtaſiæ crimen Prælatus labitur, quoties præeſſe delectatur. & rurſus, Quoties hominibus præeſſe deſidero, toties Deum præire affecto: humiliavit enim ſemetipſum Dominus, factus obediens uſque ad mortem. & fierine poteſt, ubi tu Deus te humilias, homo ſe exaltet?

Gregor. Ambitio apoſtaſia.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

CHRISTVS. Si jam commemorem beneficia quæ largior homini, ut humilis ſit & obediens mandatis meis; quid magis æquum, quàm ut me imitetur? quid magìs rationi conſonum? ſed, quod indigniſſimum eſt, qui non habet niſi propoſitam ſibi vanitatem, beneficiis

neficiis meis eam accendit, illiſque in odium mei utitur.

Homo. O vanitas vanitatum! quæruntur, eheu! fruſtrà aquæ iſtæ, neque enim ſitim explent; tu verò ſola ſatietas, tu ſolus ſufficis. utinam, ô fons vitæ, ſic ſaperent homines, ut potiùs ſitim à te tolli omninò & eſuriem optarent, quàm illius fomenta, id eſt, res deſideratas poſtularent!

Christus. Porrò quàm indignum hominem aliis præeſſe velle, ex hoc diſce, quid ſi enim in aulâ Regis vile mancipium coram eo vellet munia diſtribuere, ſibi potiora deligere, an æquum, an gratum foret? *Turpe ſervum velle dominari.*

Homo. Tuum certè eſt, ô Sapientia, quæ attingis á fine ad finem fortiter, omnia ſuaviter diſponere. Tuum eſt familiam tuam regere; ſummi architecti, lapides ordinare; per te Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt. Et quæ impudentia, viliſſimum homuncionem hîc tantum ſibi aſſumere, vel præſumere, ut audeat familiam tuam ordinare? certè aut derogare ſapientiæ tuæ ambitioſum, aut bonitati diffidere planè video. Tu noſti quos elegeris, & in manu tuâ corda Regum & Principum. Fiet ſemper, & fiat in omnibus ſanctiſſima voluntas tua.

Christus. Nónne & tibi mea in Joſepho providentia manifeſta evaſit? attende ut illum è carcere evexi ad regnum, & Davidem de pòſt fœtantes aſſumpſi? Te itaque mihi committe, & omnem ſollicitudinem projice in me: neque te deſeram in æternum.

EXERCITIUM.

Non eſt conſilium contra te, Domine, tibi ergo me totum committo, omnemq; ſollicitudinem in te projicio, tu ſcis quos elegeris; ſufficit mihi invenire gratiam in oculis tuis; neque quidquam de manu tuâ requiro, ſed jacto in te cogitatum meum, & cum ſollicitus ſis mei, omnem mei curam in te projicio. Tu noſti quid expediat gloriæ tuæ, nolo quidquam aliud, Reſignatio.

quàm

quàm fieri ſanctiſſimam voluntatem tuam; ſed in vocatione quâ vocatus ſum permanebo, & recumbam in noviſſimo tecum loco, donec dixeris mihi: Aſcende ſuperiùs. O utinam hîc latere poſſim, & fulgere in cælo; hîc eſſe parvus, & ibi magnus! imò etiamſi magnus non forem, nunc melius mihi eſt tecum humilem vitam agere, quàm habitare in tabernaculis peccatorum; melius tibi notum eſſe, quàm vulgò; tibi ſimilem, quàm mundo; veſtigia tua ſequi, quàm Luciferum imitari; in humili ſtare, quàm ex alto ruere; tibi aſſimilari, quàm omnem mundi gloriam poſſidere; Pium propoſitum. *Percam potiùs, quàm ego ambitione meâ impediam ſana conſilia, excludam fortiores, prudentiores & me meliores, aut iis detraham, aut primas depoſcam.*

Pſalm. 115. *Proteſtor coram te, Domine, & curia tuâ cæleſti, ſervus tuus ſum ego, & filius ancillæ tuæ; meliuſq; eſſe novi ſervire tibi, quàm vanitati; perire, quàm peccare in conſpectu tuo. Fiat igitur in omnibus ſanctiſſima voluntas tua, & concede mihi gratiam, ut portare poſſim improperium tuum, & eligere abjectus eſſe in domo tuâ, neque ulli velle placere niſi tibi.* Bernard. ſerm 6. ſuper Pſalm. Qui habitat. *Ambitio enim ſubtile malum ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, livoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Quantos hæc peſtis nequiter ſupplantatos, turpiter dejecit, ut cæteri quique, quos latuit occultus effoſſor, ſubitò expaveſcerent ad ruinam! quantos trudi fecit in tenebras exteriores, veſte ſpolians nuptiali, & virtutum exercitio, & fructu pietatis evacuans!*

Applicatio ad Communionẽ. *Gloria certè in confuſione eorum, qui ſic terrena ſapiunt. Non veniat anima mea in conſilium eorum, qui deſpiciunt conſilium tuum, ô Sapientia æterna. In nidulo meo moriar, & aſcendam in palmam, & apprehendam fructus ejus. Quæ autem illa, niſi tu arbor vitæ, & vita mea? Inclinaſti enim te à ſummo cælorum, & inclinas brachia tua, ut amplectar te, & ego, ego miſer, accedam ad cor altum ut exalteris à me? non permittas dominari mihi ſuperbiam, Domine mi, cui ſervire toto corde deſidero, & cum ex intimo corde tibi dedicem hoc templum cordis, oculi tui ſint die ac nocte aperti ſuper locum iſtum habitationis tuæ, vel melius viliſ-*

ſimi

ſimi hoſpitii tui, quod non dedignaris, etſi cæli cælorum te non capiant; neque deſpicis, ô ter maximè Deus, etſi anguſtum; neque averſaris etſi per ſuperbiam immundum, tu qui mitis es & humilis corde. Eheu quid magis indignum? quid deteſtandum ampliùs? quid graviùs puniendum, quàm ut videns te Deum cæli, parvulum factum, ultrà apponat homo magnificare ſe ſuper terram? Intolerabilis impudentiæ eſt, ut ubi ſeſe exinanivit majeſtas, vermiculus infletur & intumeſcat. Bern. ſerm. 1. de Natal. Domini.

Credo tibi, ut ſup. pag. 7.

CAPVT XXI.

Meditatio de Superbiâ.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera & imaginare coram te barathrum inferni, omneſque inferorum cruciatus ab unâ ſuperbiâ eſſe profectos.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, ſuperbiam eſſe appetitum inordinatum excellentiæ in temporalibus aut ſpiritualibus, quo quis majorem ſe facit, & fieri vult quàm re ipsâ ſit: id verò tam ſtolidum, quàm ſi pumilio indignetur, quòd gigas eſſe negetur, aut veſtis hujus ſibi non aptetur. Ideoque aptè Chryſoſtomus homil. 59. in Matth. Nihil certè arrogantiâ atque ſuperbiâ pejus, quæ mentis quoque vires naturâ hominibus conceſſas ita dejiciat, ut amentes ex prudentiâ ac animo ſtolidos efficere videatur. Nam ſi quis, cùm ſtaturâ cubitum non ſuperat, inſtar montium, imò altiorem ſe putet, ac ideò ſe quaſi montes exceſſurus erigat, nullum aliud argumentum ſuæ inſaniæ quæremus: ſic cùm inflatum videris hominem, qui meliorem ſe cæteris arbitretur, contemnique opinetur, ſi cæteris hominibus conferatur, nullum jam aliud ſignum vecordiæ hominis exquiras: tanto quippe ridiculoſior illis eſt, qui naturâ inſaniunt, quanto ipſe ſibi ſponte hunc morbum injecit. Et pòſt pauca: Certè quaſi vile mancipium & miſerum captivum diabolus eum abduxit, agitatque

Quid ſit ſuperbia.

Chryſoſt, hom. 59. in Matth.

Dementia ſuperbi.

Superbus diaboli mancipium.

agitatque verberibus, & mille contumeliis quocumque velit. *Aſpira*, ut ſup.pag.8. *Hæccine firma*,ibid.

Secundò,cogita oriri illam ex ſui ignorantiâ, & verâ ſtultitiâ, ut ex allato exemplo patet. Hinc fit ut multa ſibi deberi falsò exiſtimet, multa licere, atque ita nec legibus paret, neque beneficijs gratitudinem reddit; quia nemini ſe debere exiſtimat, cùm tamen debeat omnibus; imperia excutit, leges ac regulas parvi pendit, aliis imperare affectat, imperiosè agit. Conſidera igitur pro remedio qui hæc legis, quid tibi arroges, quid ambias, quid tibi poſt tot peccata deberi exiſtimes. Ut autem id noveris, vide etiam atque etiam quid fueris, quid ſis, & eris.

Cuivis omnia mala accidere poſſunt. Tertiò, conſidera, nullum eſſe in mundo malum animi, aut corporis, quod tibi contingere non poſſit; imò, ſi rectè judices, non debeatur. nónne enim æquũ eſt, ut creatori à te illatam contumeliam omnis vlciſcatur creatura? *Contritio.* Admirare igitur Angelos, ac Deum inprimis, te tolerare, quem factis ipſis blaſphemas, & conterere Chriſtum etiam Dominum, qui talem abs te moribuſque tuis ſuſtinet contradictionem, & in ſuâ ſcholâ humilitatis ignaviam, & illiberalitatem, ac cordis duritiem, quòd ipſi pulſanti renuas aperire. Sic ad creaturas cæteras digredere.

Credo tibi, ut ſup.pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera te, ut creaturam, Deo parere debere; ut Chriſtianum, Eccleſiæ, ut civem, Reipublicæ: imò, ſi rectè judicas, omnibus obſtrictus es; nam qui Deo per peccatum eſt injurius, omni etiam creaturæ conſequenter eſt contumelioſus; unde ergo gloriari potes? Secundò, cogita talem te verè eſſe, qualem æſtimat Deus. *Vide quantus coram Deo ſis.* Expende igitur, qualis coram eo ſis, ob opera mala plurima, bona pauca, eaque imperfecta, ut meritò te ulceri comparere poſſis. Tertiò, compara te cum beſtijs quoad corporis qualitates; nónne reperies te iis longè inferiorem? ingenio verò non ſo-

lùm dæmonibus inferior es, imò etiam pejor, ob frequentem poſt tot ac talia beneficia recidivam. Quid ergo futurum, ſi damnatis ob pauciora longè quàm tua ſint crimina, te comparaveris? quid, ſi Ethnicis tam ſedulis in virtutis ſtudio ac dæmonum profundo cultu? *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM III. Conſidera quàm Deo ſit odioſa ſuperbia. Primò, ex Scripturæ teſtimonio, quæ ubique ſuperbos ac oculos ſublimes deteſtatur. Odibilis enim coram Deo eſt & hominibus, & initium omnis peccati ſuperbia: qui hâc infecti ſunt, deſpicit eos Dominus mente cordis ſui. Neque tantùm Deo odioſa eſt, ſed omnibus: adeò ut Scriptura dicat melius eſſe humiliari cum mitibus, quàm dividere ſpolia cum ſuperbis. Certè, ut Auguſt. nulla ferè eſt pagina ſanctorum librorum, in quâ non ſonet quod Deus ſuperbis reſiſtit. *Deo odioſa ſuperbia.* *Eccli.* 10. *Aug. doct. Chriſt. lib.* 3. *cap.* 13.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

Secundò, conſidera ſupplicia ſuperborum hîc & in futuro. O quàm terribile exemplum Luciferi, Adami, Amani, Nabuchodonoſor, &c. Tertiò conſidera ſervitutem duram ſuperborum, vitamque angoribus & ſollicitudine plenam, timoribus & ſpebus variè conturbatam, eamque penitus deteſtare. *Credo tibi*, ut ſuprà pag. 7. Quartò, conſidera ob graviſſimum peccatum ſuperbiæ, juſto judicio hominem tradi in ſervitutem luxuriæ, ac aliorum vitiorum omnium. ſiquidem bonorum ſpoliatrix eſt ſuperbia; atque, ut Gregorius, vitiorum regina ſuperbia; cùm devinctum planè cor ceperit, mox illud ſeptem principalibus vitiis, quaſi quibuſdam ſuis ducibus devaſtandum tradit; eſtque evidentiſſimum ſignum reproborum, ut humilitas electorum. Conſidera poſtremò ignominiam ſuperbi in die noviſſimo: judicium enim duriſſimum his qui præſunt fiet, exiguo autem conceditur miſericordia, quando potentes potenter tormenta patiuntur, O quàm dura erit ſubſannatio, quâ dæmones ſuperbo inſultabunt, *Eſther*. 7. *Dan*. 4. *Baſil. Conſt. mon. c* 10. *Lib* 31. *Mor. c.* 17. *Greg lib.* 34. *Mor. c.* 18. *Superbiæ ignominiæ, ſignumque reproborum.*

 dicentes.

dicẽtes; Tu vulneratus es ſicut & nos, noſtri ſimilis effectus, detracta eſt ad inferos ſuperbia tua! O JESU, p. 343.

Meditatio de Humilitate.

COMPOSITIO LOCI. Imaginare te velut recens ex nihilo creatum, nudum atque inermem, omnibuſque deſtitutum, coram Deo ac curiâ ejus, & ante te plurima peccatorum præcipitia, poſt te & undique plurimos hoſtes impellentes, ſubtus infernum apertum, ſuprà cælum & cæleſtem curiam te ſpectantem.

ORA Dominum, ut tibi veram humilitatẽm cordis largiatur.

PUNCTUM I. Imaginare te, ut in loci compoſitione jam dictum, & diù inſiſte, & demum aſpira dicens: *Hæccine firma fide,* ut ſup. pag. 8.

Humilitas quid ſit. Deinde, conſidera humilitatem eſſe virtutem, quâ homo ex ſui cognitione ſibi vileſcit, humilemque verè ſeſe exiſtimat, ex eo quod eſt ex ſe; quid verò illud? utique nihil: ex nihilo enim homo eſt, & in illud relaberetur, niſi nos ſuſtentaret Dominus, qui portat omnia verbo virtutis ſuæ; imò in longè pejus quàm nihilum volveretur, id eſt, peccatum, omniũ malorum graviſſimum. *Galat. 6.* Nunc vide, an ſic te æſtimes; ſi enim aliquid exiſtimes te eſſe, cùm nihil ſis, ipſe te, ut loquitur Apoſtolus, ſeducis. *Homo nihil habet à ſe.* Credis hoc & verè? Secundò, cogita, cùm tu nihil à te, quid ab alio habeas, à Deo, hominibus, cæteriſque creaturis. detrahe illa & ſepara à te aliena, eſſe, tuum vivere, & intelligere; redde ea: & quid ſupererit tibi? nihil ſanè. ibi igitur ſiſte, ut te ipſum noveris, & diſcas humiliare te ſub potenti manu Dei. *1. Pet. 5.* *Humana miſeria.* Tertiò, conſidera te ipſum ut aliquid es, diem ortus tui, vitam & exitum illius, & cognoſces verè viliſſimum ac miſerrimum eſſe in omni ætate. Quid enim fuiſti? nihil. Age verò, quid nunc es? inſpice corpus, quid niſi ſaccus ſtercorum, ſcaturigo ſordium & vermium? inſpice animam; ſecundùm intellectũ, plenam erroribus & multâ igno-

tâ ignorantiâ, ut penè de nullâ re bonâ rectè judicare poſſit; ſecundùm voluntatem, ad omnia bona ſegnem, ad prava verò plurimùm pronam & inclinatam. Nónne enim omnium peccatorum capitalium in te fomitem habes, ac radicem ſæpiùs pullulantem, & concupiſcibilis paſſiones ardentes experiris? iraſcibilis verò in bono ſegnes? Quid dicam de memoria? eheu! quàm multâ vanitate fœdatur? Quartò, aſpice, quæſo, iterum iterumque mala quæ te circumſtant, ut in Loci compoſitione dictum eſt, præcipitia peccatorũ in quæ hodie incidere potes, præterita verò ſicut onus grave gravata ſuper te, dæmones undique te oppugnantes, infernum ſubtus te hiantem, cælum apertum, ac judicem exſpectantem. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7. *Pericula.*

Quintò, conſidera quid futurus ſis: certè ſecundùm corpus poſt tempus breve, morboſque, & miſerias exhauſtas plurimas, eſca vermium, uſque ad diem noviſſimum. Subſiſte pauliſper, ô lector, & deſcende in ſepulcrum vivens. Quid tunc proderit ſuperbia, gula, luxuria, &c? Deinde quid ſecundùm animam futurus ſis, nempe poſt errores & longam ſpiritus afflictionem, & peccata, morte mulctaberis, & reus ad Judicem traheris, ſalutis incertus, ejuſque ſententiâ cremandus, ut minimùm (pauci enim plenè hîc purgantur) in Purgatorii ignibus. Et fieri poteſt ut extollas in altum cornu tuum, ac loquaris adverſus Deum iniquitatem, tu vapor ad modicum parens, qui hodie es, & cras nõ comparebis? *Aſpira*, ut ſup. p. 8. *Hæccine firmâ fide, &c.* ibid. *Quid futurum poſt mortem.* *Pſalm. 74.* *Iacob. 4.*

Pvnctvm II. Cogita te ex te nec poſſe, nec ſcire quidquam, ſed Deum omnia operari in omnibus; te verò inſtar pueri, qui nec ſe attollere, tueri, ſtare, nutrire, neq; hæc ab alio poſtulare poſſit. Credis hoc & adhuc ſuperbis? & unde? diſce ab amantiſſimo Iesv mitis eſſe, & humilis corde; omnia illi, tibi verò nihil adſcribe. ille enim lux eſt illuminans omnia, tu velut laterna in quâ ſi lumen ponatur, non lucet ipſa, ſed lumen: imò *Hominum ignorantia.* *Matth. 11.* *Homo inſtar laterna.*

verò hoc ipſum obſcurat, quòd arbitrio Domini ubivis locari poteſt. Diſce ergo eſſe humilis corde, ab humillimo JESV. Huccine redacti ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi in te, Domine mi, ut hoc pro magno diſcamus à te, quoniam mitis es & humilis corde? Itáne magnum eſt, eſſe parvum, ut niſi à te qui magnus es fieret, diſci omnino non poſſet? ita planè; non enim aliter invenitur requies animæ, niſi inquieto timore digeſto, quo magna ſibi erat, quando ſana tibi non erat. *Credo tibi,* ut ſu. p. 7.

Aug. de S. virginitate.

Imperfectio hominum.

PVNCTVM III. Conſidera aliarum perfectiones creaturarum, quodque præ cæteris nihil habeas, ſed plurima tibi quæ alij habent deſint, & in multis ab iis ſupereris, etiamſi forſitan in uno ſuperes. Quid igitur in victu, veſtitu, (quem nemo precioſum petit niſi ut videatur) officio, loco tibi conveniat, attende; ne, ſi jam plus tibi tribuas, digniori quid præripias in bonis, in honore, munere, in judicio confundaris, & jubearis noviſſimum locum tenere. Invenies certè, ſi rectè attendas, omnia infima tibi convenire.

Haccine vera, &c. ut ſuprà pag. 7.

Itaque ſicut rideremus, ſi viliſſimus ruſticus præ Rege ſeſe extolleret, aut ſi quis magnum ſe putaret, quòd in monte ſtaret; ſic nónne meritò ridebere ſi altiora te quæſieris, ſi te propter dona Dei extuleris, Chriſto ſe humiliante & miniſtrante? Gaude igitur, uti Sancti omnes, tui contemptu; fateare eum tibi deberi, aliis honores, privilegia, omniaque officia: tu de nullo querere, de quo omnis creatura meritò, ſed inprimis Deus graviſſimè queri poteſt. Et tu ſi te velim æſtimes, nónne foret indignum, ſi talis nolis haberi, dici, tractari? hypocriſis iſta foret & iniquitas, ſi enim alios meliores & ſapientiores judicas, nònne eos honore prævenire, non contriſtare, non judicare, ſed de omnibus bene te ſentire ac loqui oportet, & iis optima quæque deferre? tibi deteriora eligere, nulla privilegia vendicare, numquam

dolere

dolere ſi alius tibi præferatur, de te ſentiat malè.

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7. O JESV, ut inf. 343.

Secunda Pars.

PVNCTVM IV. Conſidera multitudinem peccatorum tuorum quæ in contumeliam Domini perpetraſti, & diſce eſſe parvus in oculis tuis. Si oppugnet & elevet vanitas, horum memoriâ te libra, & recole graviſſima quæque, ob quæ æterna ſupplicia promeritus es; de quibus etſi fortè reconciliatus, nunquam potes eſſe ſine metu, cùm neſcias amore an odio dignus ſis.

Peccatorum multorum.

Eccle. 9.

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Secundò conſidera in quanta peccata adhuc cadere poſſis, non eſt enim peccatum quod facit homo, quod non faceret alter homo, niſi creator hominis ruentem in præceps ſuſtentaret. in lubrico enim ſtamus, & præcipiti monte, & eheu! undique impellimur; at vel maximè pondere noſtro. *Hæccine vera,* ut ſup. pag. 7.

Aug. hom. 25. d. 50. homil.

Tertiò conſidera quòd certus non ſis an ullum Deo gratum opus feceris. quis enim novit ſenſum Domini? & ecce juſtitiæ noſtræ ſunt velut pannus menſtruatæ; & cùm omnia fecerimus, ſervi inutiles ſumus; An forſan donis Dei extolleris? audi, quantum creſcunt in te dona, tantum creſcit donorum ratio. Túne eam dignè reddere potes? Quid ais? Quartò, conſidera nihil te poſſe boni præſtare per te, ſed eſſe velut terram proferentem ſpinas, niſi ſemen in te ſit gratiæ Dei; age verò, quoties illud ſuffocaſti, & cùm centeſimum reddere deberes, minimum Tuliſti? Quintò, actiones tuas percurre, & nullam deprehendes, in quâ te arguere non queas, aut non queat ille qui ſcrutatur corda & renes.

Neſcimus an ullum opus Deo gratum.

Rom. 11.

Iſaiæ 64.

Lucæ 17.

Aſpira, ut ſup. p. 8. *Hæccine firmâ fide*, &c. ibid.

PVNCTVM V. Conſidera tantam eſſe neceſſitatem hujus virtutis, ut abſque illâ nulla alia Deo accepta ſit; Niſi enim efficiamini ſicut parvuli, ait Veritas, non intrabitis in regnum cælorum. Fundamentum ſiquidem

Humilitatis neceſſitas.

Matth. 18.

eſt turris ſpiritualis, & per humilitatem ad ſublimitatem adſcendere oportet; quia hæc eſt via, & non alia præter ipſam: qui aliter vadit, cadit potiùs quàm aſcendit; quia ſola eſt humilitas, quæ exaltat; ſola quæ ducit ad vitam. ita Bernardus, Chryſoſtomus verò ait, Ipſa mater eſt, & radix, & altrix, & fulcimentum, & vinculum bonorum, ſicut ſuperbia malorum; nihil humilitate potentius, fortior eſt petrâ, ſolidior adamante. Quid verò tu ſentis, & reipſe oſtendis te ſentire? Secundò, conſidera humiliantis ſe orationem ſemper exaudiri. Reſpexit, ait David, in orationem humilium, & non ſprevit precem eorum. Imò ad nullum alium reſpicit. Ad quem enim, ait, reſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu, & trementem ſermones meos? Deus autem ſuperbis reſiſtit.

Bern. ſer. 2. de aſcenſ. Domini. Chryſoſt. hom 20. in Acta. Pſalm. 101. Iſaiæ 66. 1. Pet. 5.

Hæccine vera, ut ſup pag. 7.

PVNCTVM VI. Conſidera te ſtare in theatro univerſi, & coram cæleſti curiâ; jam tu decerne, an verè æternùm ab ea, an à verme falsò & ridiculè ad momentum laudari malis. Secundò, conſidera omnem Chriſtianæ vitæ perfectionem in humilitate conſiſtere: hæc eſt hominis ſublimitas, hæc gloria & magnificentia, verè cognoſcere hoc quod magnum eſt, & illi conglutinari, & gloriam à Domino gloriæ quærere: hoc tu credis, & de honore es ſollicitus? Tertiò, attende Chriſti exempla, qui humiliavit ſemetipſum uſque ad mortem, ut tu viveres in æternum. *Credo tibi, &c.* ut ſu. pag. 7.

Philip 2.

Quartò, perpende veritatem hujus ſententiæ, Omnis qui ſe humiliat, exaltabitur; & qui ſe exaltat, humiliabitur. Quintò, percurre exempla Sanctorum qui gloriabantur in cruce Domini: exultabant, quia digni erant pro nomine ejus contumeliam pati. Eligebant affligi, ſicut Moyſes, cum populo Dei magìs, quàm temporalis regni habere jucunditatem. Poſtremò, conſidera magnum Dominum non niſi ab humilibus honorari, quodque cum ſimplicibus ſit ſermocinatio ejus;

Luc. 14. 18. Actor. 5. Hebr. 11. Prov. 3.

ejus, nihilque illi eſſe tam amicum, quàm ſi quis ſe minimis annumeret.

EXERCITIVM.

O JESV *humillime, Creator & Redemptor mi, nónne ex nihilo creaſti me, & redemiſti me in ſanguine tuo, ac proinde totus tuus ſum ego: memoria, intellectus, voluntas, & omnia tua ſunt opus manuum tuarum, & quodcumque his bonum gratiâ tuâ operor, tuum eſt; ſed mihi hæc data à liberali manu tua, ut iis utar, rationem ſtrictam redditurus. Si ergo hæc omnia acceperim, & verè ſim villicus malus, quid gloriari poſſum niſi in infirmitatibus meis, aut quomodo aliis me præferre! Eheu! poteróne tibi reſpondere unum pro mille talentis & gratiis tuis? An de uno peccato velut propitiato poſſum eſſe ſine metu? ſcio me reum æternæ mortis fuiſſe, ſed de verâ pœnitentiâ ignoro, & num amore an odio dignus ſim. Video etiam innumeras miſerias & caſus ac peccata, in quæ hodie ſic N. labi poſſum. non eſt enim peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, ſi tu deeſſes Deus meus. Ecce velut infans, nec ſtare, nec lapſus ſurgere, nec edere, nec tueri me poſſum in medio hoſtium deprehenſus & inter anguſtias plurimas. Verè, Domine, jure ac meritò agnoſcere me debeo ob iſta viliſſimum; ſic de me ſentire, loqui, me tractare, & velle ab aliis cenſeri, tractari; illos verò ut meliores ſapientioreſq; habere & exiſtimare.* Contemptus ſui. Eccli. 5. Eccleſ. 9.

Sed ecce, Domine doleo vehementer, quòd cùm talis ſim, tam infirmus, tã miſer, præ me alios vitupero, præferri iis me meumq; ſenſum volo, peccata excuſo, celo, æſtimari cupio, ac facta mea laudari, vituperari horreo, de publicis vehementer coram vermibus terræ ſollicitus, de privatis coram te ſecurus. Nónne ſi ſic egero, meritò erubeſcam coram toto orbe terrarum ſupremo die, & abominabilis tibi ero, deſpectus, & contemptus, fur gloriæ tuæ deprehenſus, cum æternâ ignominiâ meâ. O Domine, ecce ego pulvis & cinis, quomodo audeo coram te attollere in altum cornu meum? unde mihi hæc inſania, ut audeam hominum laudem captare, tuam ſpernere qui me in gehennam hoc momento perdere potes? An ignoro utra verior, melior ſi? & cur, quæſo, ſu- Contritio.

 perbio,

Superbia. *perbio, aut quid umquam ſuperbia mihi profuit, aut gloria vana mundi hujus? An meliorem me faciet alterius error aut fucus, ac ſimulatio mea? imò deteriorem facilè, cùm veram æternámque laudem Sirenes iſtæ ſi audiantur, eripiant, & æternum reponant in judicio vituperium.*

O inſaniam filiorum Adam! curritur, laboratur, ſtudetur, Lucæ 14. *ſuadetur, ut fumus acquiratur, ut à vanitate quis illudatur. Nónne firmâ fide credo, quòd qui ſe exaltat, humiliabitur? Si honorem igitur peto; certè humiliationem flagito & vituperium; nónne ſolus honor is eſt, quem tua bonitas, & Sancti, in quorum conſpectu ſto, habent & habebunt in die illo judicij? æternus hic, momentaneus ille; verus hic, falſus ille; magnus hic, verè minimus eſt ille; denique ad ſalutem hic, ille verò ad interitum, velut venenum melle illitum, propinatum ab hoſte vero, aut hoſtiliter amico. Ergóne venabor ultrà amorem & favorem hominum, id eſt vermium terræ, de quo numquam certus eſſe queo? quem ut fumum nequeo retinere? Et tuas laudes ſpernam, ob vanitatem illam ſub diaboli regno me conſtituam, & diſcipulus tuus, ô humillime* JESV, *eſſe renuam, & gratiam quam humilibus dare ſoles, & converſationem tuam quam ſimplicibus & humilibus nequis negare, aſpernabor?*

Ecce infrà, ſuprà, intra me pericula ſunt; imò anima mea malorum omnium fons & origo, uti corpus eſt morborum, quod ut video de ſordibus natum, ſordibus plenum, in ſordes abibit. Pſalm. 39. *Quò verò anima mea? Tu ſcis Domine: multiplicatæ enim ſunt iniquitates meæ ſuper capillos capitis mei, & bona ſi quæ feci,* Contritio. *omnia, vereor, infecit aut amor mei, aut voluntas mea. Doleo vehementer, ô infinita bonitas, maximè quia retribui mala pro bonis; quòd pro gratiâ tuâ & donis injurias repoſui, quoties vanæ gloriæ ſervus fui. nihil eſt tibi carius humilitate, nihil acceptius modeſtiâ, nihil peroſius gloriâ & ſtudio hominibus placen-* Tertull. de virg. *di. Hæc eſt enim præcipua conſervatrix, & quaſi cuſtos quædam virtutum omnium, nihilq́; eſt, quod nos ita hominibus gratos ac tibi Deo meo benigniſſimo faciat, quàm ſi vitæ merito magni, humilitate infimi ſimus. Humillime* JESV, *qui humilitatem meã ab ortu uſque ad mortem tuam docuiſti, qui Samaritanus &*

oppro-

opprobrium hominum pro me factus, & ad me abyſſum miſeriarum tam amanter quotidie dignaris venire, & me tibi unire ut muter in te, & creſcam in te; quia cibus es grandium. Tu ſic recumbes in noviſſimo, & ego optabo in ſummo? Tu deſcendere vis ad vilitatem meam, & ego recedam à Majeſtate tuâ? Non ita Domine mi, non ita Redemptor mi, ſed viliſſimus vermis vilior ero poſthac coram te, & humilis per gratiam tuam in oculis meis, tu enim deſpicis ſuperbos mente cordis tui, & exaltas humiles amicos tuos. Talis eſſe volo, & gratiâ tuâ opto voluntatem iſtam ſanguine meo ſignare, ut in pace fiat hodie locus tuus in corde meo in æternum. Amen.

Praxis humilitatis exercendæ.

PRIMA erit, aliquando gradus ac ſigna humilitatis, inferiùs ponenda percurrere, & ad ea ſe examinare.

Secunda. Seſe, ut in Meditatione dictum, conſiderare undique cinctum periculis: quæ conſideratio admodùm fructuoſa, & ubique in tentatione obvia.

Tertia. Idem fieri poterit, conſiderando ſeſe velut puerum, infantem, omnibus expoſitum ærumnis, & nudum præſidiis; aut velut laternam ut in Meditatione expoſui. Hâc conſideratione in omni vanæ gloriæ occaſione utendum eſt, & habendus iis qui te laudat quaſi qui aut errore, aut dolo, Deo fruſtrà detrahat quod tibi tribuere velle videtur, & te participem ſui ſacrilegii efficere in conſpectu ejus; aut certè qui boni operis æternam tibi gloriam nitatur odio aut ignorantiâ eripere, & velut coronam de capite tuo, ut falſam & merè imaginariam reponat, tibique miſerrimè imponat atque illudat. *Modus vanā gloriam ſuperandi.*

Quarta. Habere in numerato ſuas imperfectiones, earumque alphabetum, quod percurrat, ubi vanitatum aura blanditur. Quod enim adverſus præcipitē iram Imperatori cuidam ſuggeſtum, ut alphabetum recenſeret, priuſquam ſententiam ferret; id hîc imitari non erit inutile, idemque vel leviter aliquoties in die inſpicere. *Habeto alphabetum imperfectionum tuarū.*

Quinta. Confeſſio ſincera & frequens optima praxis erit.

Sexta. Conſiderare ſe ubique eſſe velut in theatro, & è cælo ſpectantem Deum ac Beatos; hîc ranunculum aliquem coaxare vanitatis. Hoc valebit adverſus vanam gloriam, animique tumorem ex rectè factis aut donis Dei naſcentem. quemadmodum & illud, quàm ſit indignum acceptis à Deo beneficiis, eiſdem illi contumeliam facere; ſi honorem det, eum inhono- *Nota vani hominis impietatem.*

rare; ſi ſoletur, Spiritum Sanctum contriſtare; ſi liberalitatem erga nos exerceat, etiam quod illius eſt, nobis vendicare: quid enim aliud ſuperbus agere videtur, quàm accipere à Deo dona, & mox eadem per vanitatem hoſti tribuere in Dei deſpectum, aut eiſdem Deum impetere; exaltari à Deo, & illum deprimere? ideoque per Iſaiam queritur *Filios enutrivi & exaltavi, illi autem ſpreverunt me?*

Eſai.1.

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Haccine firmâ,* ibid.

Juverit etiam non mediocriter ſi numquam inter loquendum quis ſibi aliquid tribuat, ſed diuinæ bonitati adſcribat, à quâ omne donum; fiatque id quod monet Apoſtolus: ſi quis loquitur, quaſi ſermones Dei: ſi quis miniſtrat, tanquam ex virtute quam adminiſtrat Deus, ideò numquam uſurpet, Ego hoc feci, ſed Dei gratiâ hoc factum eſt: ſic Apoſtolus, *Non ego ſed gratia Dei mecum.*

Modus humiliter loquendi.
1.Cor.15.

Septima. In iis quæ obvia ſunt, obſerva ubique humilitatis documenta; quid enim vallis abundans frumento, quid ariditas & ſterilitas in monte, aliud docent quàm humilitatem, &c.

Octava. Aliquando contemplari ſeptiformem ruinam; Prima eſt, tui ſimilium qui fœdè lapſi ſunt; Secunda, Gentilium; Tertia, infantium ante Baptiſmum; Quarta, deſperantium; Quinta, præſidentium; Sexta, perfectorum; Septima, penè perſeverantium. *Haccine vera,* ut ſup. pag. 7.

Septuplex ruina tibi impendet.

Nona. In aliis aliquas virtutes notare, eaſque ſibi imitandas proponere, nulli ſe anteponere.

Decima. Admonitorem habere amicum & fidelem, qui non ſerviat auribus, ſed veritati.

Admonitorem habe.

Vndecima. Humilitatis opera ac obedientiæ, exemplo Chriſti Domini exercere. neque quiſquam eſt tam magnus, quin ſæpè debeat alienæ parere ſervientium ſibi voluntati; faciet cum fructu, ſi libenter virtutum occaſione utatur.

Duodecima. Libenter in viâ comitis & ſocii in negotiis conſilio & voluntati acquieſcere, numquam de ſe ſuiſque rebus ad oſtentationem loqui.

Accipe alias è S. Baſilio homilia de Humilitate. Quónam pacto, inquit, ad ſalutarem hanc animi humilitatem, perniciosâ ſuperbiæ elatione relictâ, deſcendemus? ſi perpetuo ſtudium modeſtiæ exerceamus, &c. Vide ne in ſermone arrogantiam uſurpes ſophiſticam, neque dictionem oſtentes ſuperbam, ſed in omnibus ſplendori ac magnificentiæ detrahas; comis erga amicum, manſuetus erga domeſticum; patiens erga temerarios, humanus erga humiles; patronus afflictis, inviſens in dolore conſtitutos, in ſummâ neminem contemnens: ſuavis in appellatione,

Homil.22.
Modeſtiæ & humilitati quomodo ſtudendum.

latione, alacer in reſponſione, dexter & expoſitus univerſis, neque tua ipſius celebrans encomia, neque alios qui hoc faciant ſubornans, neque inhoneſtam de proximo famam admittens, & virtutes tuas ac prærogativas, quantū fieri poteſt, obtegens, peccatorum verò gratiâ te ipſum accuſans, nec expectans ut ab aliis reprehendare: ut idem facias quod juſtus, qui in principio ſermonis ſeipſum accuſat. & ſis qualis erat Job, quem non puduit urbis tumultuationem, propriam contra ſe deprædicare ruinam. Ne ſis increpando moleſtus ac ſeverus, neque ſtatim aut cum animi commotione quemquam reprehendas, [reſipit enim hoc contumaciam quamdam.] Neque propter modica delicta condemnes aliquem, quaſi rigidus juris exactor: ſed eos qui deliquerunt complectare, & ſpiritualiter inſtruas, quemadmodum admonet Apoſtolus: conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. Et tantum ſtudij impendas, ne apud homines glorioſus habeâre, quantum impendunt alii, ut glorificentur, ſiquidem Chriſti memor fueris. At prælatus es aliis, & homines te glorificant; par eſto ſubjectis, non tamquam dominans in cleris, ut Apoſtolus inquit, neque ſæcularibus Principibus te conformes. qui namque primus eſſe cupit, omnium hominum ſervum eſſe jubet Chriſtus. *Nota.*

Adverte gradus ſuperbiæ, & ad hoc te examina, & ſingulos deteſtare. Primus, nolle puniri ob peccatum; Secundus, ferre impatienter punitionem; Tertius, non ferre ſi erraſſe dicâris; Quartus, agere ut alii credant te non erraſſe; Quintus, nolle fateri; Sextus, non dolere; Septimus, defendere peccatum. *Gradus ſuperbiæ.*

Gradus ex D. Bernardo. Primus, curioſitas: Secundus, levitas animi: Tertius, inepta lætitia: Quartus, jactantia: Quintus, ſingularitas: Sextus, arrogantia: Septimus, præſumptio: Octavus, defenſio peccati: Nonus, ſimulata confeſſio: Decimus, rebellio: Undecimus, libertas peccandi: Duodecimus, conſuetudo peccandi. *Idem ex D. Bernard.*

ACTVS. Primus, magni pendere ſe: Secundus, ad alta ſe dignum profiteri: Tertius, alta appetere; Quartus, velle ab aliis magni fieri: Quintus, dolere ſi non: Sextus, præferre ſe aliis, & meliorem putare: Septimus, Superioribus non parere: Octavus, nec Deo quidem obedire. Explora an hæc in te ſunt, & deteſtare. *Eiuſdem actus.*

Nota gradus humilitatis.

Primus, cognoſcere vilitatem: Secundus, dolere: Tertius, fateri: Quartus, facere ut credant alii: Quintus, pati ut dicant: Sextus, pati ut velut viles tractemur: Septimus, optare ut ſic fiat. Statue te coram Deo, & hos conſcende ſanctis deſideriis. *Humilitatis gradus.*

A. S. Be-

A S. Benedicto hi aſſignantur.

Idem ex D. Benedicto. Primus, timor Domini; Secundus, reſignatio; Tertius, obedientiâ; Quartus, obedientia etiam in arduis; Quintus, mala & alia aperire Superiori; Sextus, ad omnia ſe indignum æſtimare; Septimus, omnibus ſe inferiorem ex animo exiſtimare; Octavus, communia ſervare, non eſſe ſingularem; Nonus, tacere donec rogetur; Decimus, non eſſe ad riſum promptum; Undecimus, pauca & rationabilia modeſtè loqui; Duodecimus, corde & corpore præ ſe ferre humilitatem. Horum occaſiones attende & propone.

Ejuſdem actus. ACTVS Primus. Vilipenſio ſui; Secundus, putare ſe ineptum ad omnia; Tertius, nolle æſtimari; Quartus, vilem velle ſe haberi; Quintus, dolere magni fieri; Sextus, aliis ſe conferendo inferiorem reputare; Septimus, reſignare ſe totum; Octavus, ſubjicere ſe hominibus omnibus propter Deum; Nonus, amplecti quod humilius eſt. Vel ſic; Primò, nihil dicere unde laudem conſequatur; Secundò, non gaudere cùm laudatur; Tertiò, non facere quidquam ob reſpectum humanum; Quartò, non ſe excuſare; Quintò, vanas cogitationes procul pellere; Sextò, omnes ſibi ducere ſuperiores; Septimò, benè accipere humilitatis occaſiones. *Haccine vera,* ut ſup. pag. 7.

Signa humilitatis ex Caſſiano.

Signa. Primò, mortificatum eſſe; Secundò, aperire omnia Superioris; Tertiò, omnia ejus arbitrio facere; Quartò, obedientia in omnibus & manſuetudo; Quintò, non inferre malum, & illatum pati; Sextò, nihil agere ſine exemplo aut regulâ; Septimò, omni vilitate contentum eſſe, & inutilem operarium ſe exiſtimare; Octavò, ſe ex corde putare omnibus inferiorem; Nonò, cohibere linguam, & modeſtè loqui; Decimò, non facile ridere.

Alia. Vel hæc. Primò, nolle laudari; Secundò, ſimplicem in moribus eſſe; Tertiò, bona de ſe dicta non agnoſcere, aut, ne ea perdat, quia cognita timere; Quartò, minus putare de ſe quàm dicantur; Quintò, in proximo videre quòd plus habeat ſeſe; Sextò, accuſare ſe; non negare; Septimò, non excuſare, & correctionem admittere libenti animo; Octavò, neſcire virtutes ſuas; Nonò, humana contemnere; Decimò, pro perſequentibus orare & iis beneſacere.

Praxis pro ſui cognitione R. P. Roberti Sotvvelli.

Quid fui, Domine ? quid ſum ? & quid ero ? fui nihil, nihil ſum,& ero fortè nihilo pejus. Fui conceptus in originali peccato, ſum plenus peccato actuali , & quis ſcit an ero condemnatus pœnâ gehennali ? fui miſerabilis in ingreſſu, ſum miſerabilior in progreſſu, miſerrimus ero in egreſſu. fui ſperma fœtidum , ſum ſaccus ſtercorum, ero eſca vermium. Cùm nihil eſſem, fui ſine periculo damnationis,& ſine ſpe ſalutis: & jam ſũ in ſpe dubiâ & gravi periculo : ero aut ex re ſperatâ felix, aut ex periculi ſucceſſu infeliciſſimus, ſic fui, ut damnari non poſſem ; ſic ſum, ut ſalvari vix poſſim ; ſic ero, ut in æternum damnatus, aut in æternum ſalvus. Quid fuerim ſcio, quòd fui peſſimus : quid ſim neſcio, quia de gratiâ incertus : quid ero ignoro, quia de ſalute dubius. Quod fui, Domine, ignoſce ; quod ſum, corrige ; quod ero, dirige : dirige inquam à malo præterito, in bono præſenti, ad præmium futurum. Amen.

Aſpira, ut ſup.pag.8. *Hæccine firmâ fide*, &c.ibid.

JACVLATORIÆ.

NOverim me, noverim te ; ut amem te, & contemnam me. Aug.l.2.
Tua eſt, Domine, magnificentia , & gloria, & victoria , tua ſunt Soliloq.
omnia : & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi. cap.1.
Quis ſum ego , Domine Deus, & quæ domus patris mei, ut præſtares 1. Par.29.
mihi talia ? 2.Reg.7.
Quid eſt homo, quia magnificas eum, & apponis erga eum cor tuum ? Iob.7.
Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia re- Pſalm. 112.
ſpicit in cælo & in terra ? Aug.lib.1.
Quid tibi ſum ipſe, ut amari te jubeas à me, & , ni faciam, iraſcaris Conf.c.5.
mihi, & mineris ingentes miſerias ? O quàm excelſus es Domine !
ſed humiles corde ſunt domus tua. Pſalm.35.
Non veniat mihi, Domine , pes ſuperbiæ ; ibi enim ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem.

CAPVT XXII.

Meditatio I. de obedientiâ humilitatis filiâ.

COMPOSITIO LOCI, videre univerſum, Chriſtum Dominum , B.Virginem , & Angelos & creaturas omnes Dei nutui parentes,& tu audes repugnare ?

PVN-

Quàm neceſſaria ſit in omnibus ſubordinatio.

PVNCTVM I. Conſidera, divinam Majeſtatem, etſi ubique præſens ſit, tamen noluiſſe gubernare hæc inferiora, niſi per ſuperiora, ut patet in cælis, Angelis & hominibus. Conſidera Secundò, ſubordinationem illam adeò neceſſariam, ut, quemadmodum in cæleſtibus orbibus contingit, inferiorem à ſupremo non niſi per immediatum moveri, ita neque homo à Deo ejuſque voluntate gubernetur, niſi ille cum Superiore ſuo ejuſque voluntate conjunctus ſit. Primus enim orbis, ſive ſupremus hac in re eſt divina voluntas, regula omnium bonarum voluntatum: huic proxima illius quam ipſe delegit, Superioris ſcilicet, omnis enim poteſtas à Deo eſt, & à Deo ſingulari curâ gubernatur, cùm per Superiores communitas regatur, cujus meritò cura major eſt Deo quàm ſingulorum. *Haccine vera*, pag. 7.

Deo maior certè cura communitatis quàm ſingulorum.

Conſidera Tertiò, omnia creata Deo parere; atque erubeſce eſſe ſolum te rebellem, cui tamen omnia data ſunt à liberaliſſimo Domino, ut pareant tibi, & tu uni viciſſim pareas Deo. Conſidera Quartò, quàm ſit indignum hominem voluntati divinæ, id eſt Superioris, non parere: ſiquidem talis, ut equus, non fræno, ſed ſeſſori reſiſtit. qui enim poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit; atque ideò Scriptura dicit, Qui ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, morte morietur.

Rom. 13. Deut. 17.

Aſpira, ut ſupr pag. 8. *Haccine firmâ*, &c.

Obedientiæ perfectio & dignitas.

PVNCTVM II. Conſidera dignitatem & perfectionem obedientiæ. Primò, quia conjungit nos optimè Dei voluntati, ut quaſi errare homo nequeat; quid tibi optatius eſſe poteſt? Secundò, nos totos Deo tradit in holocauſtum, veluti ſi arbor, non fructus tantùm, daretur; quippe executionem, volũtatem & judicium, quod difficillimum eſt, tradit. vide an talis ſis, ſcilicet ut cadaver, baculus ſenis in manu Superiorum tuorum quiſquis ſis, & quocumque in ſtatu, & vide ut vel coactè hanc expleant milites in omnia pericula omni horâ parati. Tertiò, ſcito quòd obedientia ſola virtus eſt,

quæ virtutes cæteras (juxta id quod S. Gregorius) menti inſerit inſertaſque cuſtodit. idque tum quòd omnes actus virtutum jubeantur, tum quòd ipſa humilitatis, patientiæ, fidei & charitatis actus virtute contineat; imò per ipſam ut notam, omnes aliæ virtutes in Sanctis, etiam extaticis probentur. Quartò, conſidera locum illum Scripturæ, Melior eſt obedientia quàm victimæ; & auſcultare magis quàm offerre adipem arietum. quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare; & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. Victimas Gregorius corporis caſtigationem & devotionem interpretatur; Et obedientia, inquit, victimis verè præponitur, quia per victimas aliena corpora, per obedientiam verò voluntas propria mactatur. *Greg. lib. 35. Mor. c. 10.* *Obedientia nota veræ ſanctitatis.* *1. Reg. 15.*

Haccine vera, ut ſup. pag. 7.

Expende item illa verba Salvatoris noſtri: Qui vos audit, me audit; qui vos ſpernit, me ſpernit. Sive enim Deus, ut Bernardus, ſive homo vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obſequendum eſt curâ, pari reverentiâ deferendum. ideoq; hortatur Apoſtolus. Quodcumque facitis, ex animo operamini, ſicut Domino, & non hominibus. *Luc. 10.* *Bernard. de præcept. & diſp.* *Coloſſ. 3.*

Credo tibi, &c. ut ſuprà pag. 7.

Conſidera Quintò, obedientiâ omnes tentationes & pericula ſuperari; juxta illud, Vir obediens loquetur victorias; operaque inſuper noſtra valdè nobilitari, & meritoria fieri, ac noſtras orationes efficaces. Obediet enim Deus orationibus noſtris, ſi obedientes fuerimus Præpoſitis noſtris. Sextò, obedientia, ut Climachus, eſt abnegatio animæ, corporis proprij voluntaria mors, vita ſine ſollicitudine, navigatio ſine damno, ſepultura voluntatis, vita humilitatis, & quaſi ſiquis dormiendo iter faciat: ſecurus enim eſt, ſive faciat, ſive omittat, quando quidem Deo ſe tradiderit. *Prov. 21.* *Gregor.* *Gradu. 4.*

Creator meus, ut inf. pag. 356.

PVNCTVM III. Conſidera quantæ tenebræ ſint hominum, *Obedientiæ commoda.*

minum, quanta cæcitas, quàm incertæ providentiæ noſtræ, ut nemo ſciat quid expediat, ideoque verè beneficium eſſe magnum, bonum ducem nanciſci, & potiſſimùm Deum, qui ita intendit nobis, perinde ac ſi ſoli eſſemus, ut verè dicere liceat: Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco paſcuæ ibi me collocavit. Nam ut Deus per Sacramenta ſanctificat, ita per homines homines regit, & per internuntios ſuos ſuam voluntatem indicat: habes non ſolùm tu Religioſe, ſed omnis ſubditus, Arcam Domini Superiores ſuos, quã in omni re interroget. Secundò attendo nullam artem ſine magiſtro facilè addiſci, ita neque artem Deo ſerviendi. Adverte autem multo magis vitam ſpiritualem peritum ducem requirere, magnamque eſſe ſtultitiam ſcito, rerum incognitarum facere experimentum tuo periculo, cùm aliter poſſis: ideoque Climachus ait, rudem hac duce perfectionem attingere, ſine eâ peritiſſimum facilè errare. Quartò, conſidera utilitatem ſinceræ obedientiæ: ſi quis enim ſincerus & obediens ſit, ſtatim etiam graviſſimas tentationes, potiſſimùm carnis, evaneſcere ſentiet, atque per eam ſanari. Quintò, quanto amore & obſervantiâ Superiores colendi, cùm ſint patres noſtri, vicarii Dei, rationem reddituri pro animabus noſtris. Obedite, ait Apoſtolus, præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis. ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.

Auguſt. l. 3. Conf. cap. 11. *Pſalm. 22.* *Exod. 25.* *Grad. 4.* *Obedientia tentationes vincit.* *Hebr. 13.*

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7. vel *Creator meus*, ut infrà pag. 356.

Meditatio II. De Obedientia.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera, Deum omnia creantem, & ſuæ voluntatis exequendæ dantem præceptum.

Obedientia. PVNCTVM I. Conſidera, ô viator Dei voluntatem

ſequi

ſequi ut regulam perfectiſſimam, eſſe beatitudinem noſtram; imò eſſe beatius quàm eſſe matrem Dei, vt B. Auguſt. unde Dominus, cùm mulier illa dixiſſet, Beatus venter, qui te portavit; ait, Quin imò beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud. Secundò, Chriſtum aſpice promptiſſimè veniſſe ut faceret voluntatem Patris ſui; factum obedientem uſque ad mortem; non ſolùm Deo Patri, matrique ſuæ, ſed & hominibus impiis, Auguſto ſcilicet, imò immanibus etiam tortoribus, & tu negas ipſi & Superioribus parere? Ita verò eam dilexit, ut diceret cibum ſuum eſſe facere voluntatem Patris. Vide an Domino IESV ſimilis ſis, itaque avidè atque ſi cibum quæras, in omnibus optes fieri Dei ac Superioris voluntatem. Tertiò, conſidera hęc verba; Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, ipſe meus frater & ſoror & mater eſt. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ.* *Luc. 11.* *Ioan 4.* *Matth. 12.*

Quartò, conſidera ut B. Virgo filium ſit imitata, ut Apoſtoli, quos omnes Dominus per Bethaniam, id eſt domum obedientiæ, ad montem Oliveti duxit, cùm aſcenſurus eſſet in cælum. Eſt enim obedientia perfectiſſima dependentia à providentia divina, quam per Superiores experimur. Quintò, attende veri obedientis eſſe; non ſpectare quis ſit Superior, an doctus, an indoctus, quandoquidem ipſa Sapientia æterna nos regat. Sextò, ejuſdem eſſe id omne velle, & optimum id judicare quod ſtatuit Superior, ſicut fit in rebus fidei, quaſi ipſum mandatum ab ore Domini proficiſceretur. Unde Hieronymus; Credas tibi ſalutare quidquid Superior præceperit, nec de majorum ſententiâ judices; tuum officium eſt obedire, & implere quæ juſſa ſunt, dicente Moyſe: Audi Iſraël & tace. qui enim propter rationem obedit, ſibi obedit & rationi, non Superiori. neque obediens eſt; quemadmodum qui ob rationem ſolam credit, fidelis eſſe non poteſt. Septimò, incommoda quæ ex hujus defectu oriuntur. Primò, homo ni- *Obediens à Deo dependet.* *Hier. epiſt. ad Ruſt.* *Vide incommoda.*

Prov 12. titur propriâ ſuâ prudentiâ, quod ſtultum eſt: via verò ſtulti, ut Sapiens ait, recta eſt in oculis ejus; qui autem ſapiens eſt, audit conſilia. Judicio certè repugnante nemo obedire diu poteſt; talis enim murmurat, temerè Superiorem judicat, ſe illi præfert: ideoque obedientia illa non eſt virtus patientiæ, ſed velamentum malitiæ. Accedit Secundò, concordiam perire, pro quâ æquum eſt membrum capiti potiùs, quàm contrà caput membris conſentire. Conſidera ut adverſus hæc preces, quamque grave ſit hominem & maximè Religioſum, qui ut baculum & cadaver ſe fore obtulit, & obedientiam pro regulâ vitæ habet, hîc deficere; quantaque ſuperbia ſit ullum hominem ſe in ſuâ re ſapientiorem Deo aut meliorem putare. Si enim ſecùs arbitratur inobediens, cùm ſciat Deum mandare, cur obedientiæ refragatur? *Creator meus*, ut infrà pag. 356.

Incommoda propria prudentia. Bern ſerm. 3. de circumciſ. Inobedientia concordiam tollit.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quòd obedientia voluntatem propriam lepram peſſimam animæ deſtruat: lepra quippe eſt, facitque ut bona bona non ſint, Deumque oppugnat, ac univerſi ordinem à Deo conſtitutum perturbat. Secundò, quòd hæc portam aperiat graviſſimis tentationibus & perturbationibus: neque ullo certè vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ad mortem, quàm ſi ſuo judicio ſuaſerit definitionique confidere: idem valet in aliis. Obediens verò, propriaque voluntate carens, tranquilliſſimo in portu navigat. Conſidera Tertiò, quàm ſit grave, maximè ſi voviſti, non parere, cùm ratio, creatio ac redemptio, vocatio & conſervatio nos obſtringat. Ideò Baſilius, Quicquid eo (Superiore) neſciente facis, furtum ac ſacrilegium eſt, tibique exitium, nullam autem utilitatem apportat, eſto, tu id bonum judices: nam ſi bonum, cur non in aperto? Conſidera Quartò, ſi non obedias, neceſſariò aut carni aut dæmoni parendum eſſe; & vide quàm ſtultum, ſuave Chriſti jugum cum tam dirâ ſervitute commutare. *Credo tibi*, ut ſu. p. 7.

Obedientiæ fructus. Bernar. voluntas propria lepra eſt. Caſſ coll. Abb. Moyſis. Baſil.

PVN-

PVNCTVM III. Conſidera Primò conditiones obedientiæ,& an eæ in te ſint. Primò, debet eſſe integra, etjam in minimis; turpe enim pro tantillo detrahere holocauſto. Secundò, prompta, ut ſimus ſicut Angeli veloces & ad nutum parati; ſive enim Deus, ſive homo mandatum aliquod tradiderit, pari profectò obſequendum eſt curâ, pari reverentiâ deferendum. Tertiò, ſimplex, purè propter Deum, non ob commoditatem. Hinc perfectè obediens nullum in præceptis diſcrimen facit, fortiſque eſt in arduis tolerandis, patrandis, appetendis. Quartò, perſeverans; Quintò, alacris; Sextò, humilis; Septimò, ex amore & devotione; Octavò, cùm gaudio ſpirituali. Conſidera Secundò exempla Sanctorum verè obedientium, ut magni Abrahami, ejuſque premium; Joannis Monachi, &c. & pudeat nos prudentiæ noſtræ: etenim ſi quis etiam minùs ſpirituali obediat, tamen, ut Climachus, non injuſtus eſt Deus ut eas animas fallat, quæ cum fide & humilitate alterius judicio ſe ſubmittunt. Tertio vide pœnas inobedientis Adami, Saulis, Prophetæ illius in Bethel; & contremiſce. Adverte autem Sanctorum omnium ſummum bonum & ſolatium eſſe in omnibus ſcire & exequi poſſe divinam voluntatem; ejuſque obedientem verè participem eſſe. An verò tibi dulce eſt parere? an murmuras ſi quis petita neget & voluntati tuæ repugnet? Quartò, conſidera ſine obedientiâ nullum meritum eſſe. quis enim remunerat ſervum non operantem pro ſe, nec ſecundùm voluntatem ſuam? Obedientia verò opera etiam indifferentia veluti virgula Midæ inaurat. Poſtremò vide, cùm tot nominibus Dei ac Domini tui ſis, quàm grave ſit murmurare, nolle obedire, ut patet in Core, Iſraëlitis, Maria ſorore Moyſis: ut verè à Baſilio dictum ſit, Præmium majus debetur obedientiæ, quàm rectè facto cum continentia.

Conditiones obedientiæ.

Bernard. in tract. 2. de præcep. & diſpenſ. ferè initio.

Obediens non fallitur

Gradu 25.

Gen. 3.
1 Reg. 15.
3 Reg 13.

Num. 16.
Num. 12.

EXERCITIVM.

CReator meus, & Redemptor meus, Dominus meus, & Deus meus, ecce ego creatura, ſervus, filius, infinitis titulis tuus ſum, ut obediam Majeſtati tuæ. ſed eheu! etſi omnia tibi obediant, & hæc mihi dederis ut obediam tibi; tamen inſtar prodigi ſubſtantiam accipio, & parere recuſo; quaſi prudentior te ſim, & iis quos ut me regerent conſtituiſti. Hinc vagor incertus conſilii, & ſollicitus vivo, qui poſſum ſecurus, ſi in te jactarem cogitatum meum. Quid enim ſcio quid expediat mihi? certè novi hoc unum ut obediam tibi & Superioribus meis, & inſtar Abraham offeram voluntatem meam primogenitum meum, & libertatem; id certè hodie facio in conſpectu tuo, & curia tua, ac in omnibus obedire volo: Superiores ſive ſæculares, ſive ſpirituales agnoſcere pro vicariis tuis, eoſq́ amore omni ſincero & reverentiá colere, non judicare juſſa eorum. neſcit enim judicare, quiſquis perfectè didicit obedire.

Pſal. 54.

Philip. 2.

Bone JESV, *qui ex amore mei factus es obediens uſque ad mortem crucis, atque ex iis quæ paſſus es, obedientiam didiciſti, & docuiſti exemplo & verbo tuo; dicis, Non mea voluntas fiat, ſed tua. Egóne igitur dicam, etſi dura, etſi adverſarios mihi immiſeris, Non tua, ô Deus, ſed mea fiat? repugnando, excuſando, & murmurando, quoties ſenſualitas & proprium judicium aliud ab obedientiā ſuaſerunt? Tu dicis, Non quæro voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me, & animam tuam ponis pro me; ego verò niſi ſenſui, niſi palato meo placeat quod jubetur, ut placeam tibi repugnabo, & ubique quæram toto corde & animo voluntatem meam: Non ita ſed ecce iam tibi offero eam in victimam & holocauſtum. In æternum nec in paruo, nec in magno eâ utar abſque ſanctiſsima voluntate tua. Nemo enim ſibi vivit, ſed tibi, qui pro nobis vivere & mori dignatus es, utinam verò ego jam ſincere dicere poſsim, Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.*

Luc. 22.

Ioan. 5.

Galat. 2.

Applicatio ad Communionē.

Quid enim juſtius, quàm ut tibi vivam, ô vita mea, & qui manduco te, vivam propter te? Et verè ſi hoc credo, te eſſe, & vivere in me, cupere mecum eſſe æternum, quātum exultare debeo, & amare

amare te, cùm tu Deus meus charitas in medio mei es, & cibus & potus meus. Vtinam vivam in te, & ſpiritu tuo agar, & filius tuus ſim, & tu hæreditas mea! Dicebat Boos, Ruth, ut cum meſſoribus intingeret buccellam ſuam in aceto, & ut colligeret liberè ſpicas, & illa mox adoravit eum ſuper terram. Tu verò jubes in ſanguine tuo nō buccellam, ſed animam meam lavem, & in aceto memorialis paſſionis tuæ, & frumentum toto pectore colligam Electorum. Et quoties? quoties quiſpiam etſi improbus Sacerdos te vocat; toties enim obedis voci hominis, & tibi non erit paratum cor meum, ut faciam voluntatem tuam, & patiar quod tibi viſum fuerit? Et verò quid mihi beatius, quàm pravam voluntatem meam, quæ me toties perdidit, & perdit quoties eam ſequor, exuere, & tuam induere, quæ regula eſt omnis bonæ voluntatis? O Sapientia æterna, dirige me in ſemitam mandatorum tuorum. & doce me facere unicam voluntatem tuam: neque enim alias mercedem exſpectare potero à te, ô Paterfamilias, qui me vocaſti in vineam tuam, cùm operarios es vocaturus, ſi ſecundùm meam, & non tuam voluntatem operatus fuero. Da mihi Domine gratiam, ut cognoſcam & faciam eam toto corde Amen.

Ruth, 2. Pſalm. 26. Matth. 20.

Praxis obedientiæ exercendæ.

NOTA hæc quæ de obedientia dicta ſunt videri magis ad religioſos, quam ad ſæculares pertinere. verùm ad utroſque inſtruendos eadem valent. Neque minùs ſæculari quam religioſo utilia ſunt.

Prima verò praxis eſt, conſiderare diligenter, quos qualibet in re tibi Deus dederit ductores ac Superiores; deinde eorum mandata ac præcepta, legeſque inveſtigare & obſervare. Nulla virtus latiùs patet, nulla utiliùs exercetur.

Secundá. Parentum, Majorum, Præceptorum juſſis ſtudiosè parere, etiam in minimis. Hinc B. Catharina Senenſis domi in Patre Chriſtum, in matre B. Virginem intuebatur, eiſque pientiſſimè obediebat.

Tertia. Manè dum actiones noſtras diſponimus, eas omnes ad normam legum ac voluntatis Superioris, id eſt, Dei componere.

Quarta. In omnibus dubiis primò Deum ſupplici prece, deinde Superiorem adire cum magna reſignatione.

Quinta. Ad mandata quæ graviora accidere poſſent, animum præparare.

Sexta. Frequenter illud in corde revolvere: Quis vos audit, me audit, id eſt, ſapientiam, bonitatem & potentiam infinitam, cui reſiſtere nemo poteſt.

Septima. Nūmquam conari Superiores in ſuam ſententiam pertrahere, ſed rationes exponere cum reſignatione.

Dignatus es, ut ſup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

1. Reg. 2. LOquere, Domine, quia audit ſervus tuus.

Actor. 9. *Domine quid vis me facere?*

Pſal 118. *Levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in juſtificationibus tuis.*

Pſal. 115. *O Domine, quia ego ſervus tuus: ego ſervus tuus, & filius ancillæ tuæ.*

Pſal. 110. *Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in ſæculum ſæculi, facta in veritate & æquitate.*

Pſal. 118. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum.*

CAPVT XXIII.

Deliberatio de moderandâ cupiditate bonorum, ſecundo in viâ perfectionis auxilio.

1. Tim. 6. HOMO. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quòd nec auferre quid poſſumus: Nudus egreſſus ſum de ventre matris meæ, & nudus revertar illuc in matrem omnium. Interea, eheu! luctamur hîc inter deſideriorum undas, ſpinæque divitiarum urunt & trahunt. Felicitas putatur multa poſſidere; ſed quanta infelicitas Deus meus, pro felicitate amplecti infelicitatem. Divitiarum enim amor inſatiabilis, longeque ampliùs deſiderio torquet animam, quam refrigeret uſu ſuo; utpote quarum acquiſitio laboris, poſſeſſio timoris, amiſſio plena doloris invenitur.

Iob 1. *Cupiditas eſt animi carnifex & tortura.* *Bern. ſer de converſ. ad Cleric.*

Hæccine vera, ut ſupr. pag. 7.

Paupertas verò gravis eſt, multaque ſecum incommoda, multa impedimenta virtutis adferre videtur, & beata quidem eſſe dicitur, ſed omnibus odioſa, quid eligam

eligam ignoro: Dirige me CHRISTE JESV Redemptor mi dux viæ,& vitæ meæ, ne radix malorum omnium cupiditas errare me faciat à viâ æternitatis & fine creationis meæ. Scio opes parandas eſſe ad vitam ſuſtentandam mortalem,ſed vereor ne ſollicitudo hujus ſæculi virtutis opprimat ſemina,& divitiis ſi potiar,apponam cor meum. *1 Tim.6.*

CHRISTVS Ideò vide quem terminum conſtitueris deſiderio quærendi & augendi opes. Nónne enim fatigat ſe ſupervacuo labore viator, qui terminum viæ nullum ſibi proponit? Quòd ſi cupiditatem ſolam audias, certè terminum nullum invenies: illa enim ſanguiſuga ſemper dicit,affer, affer: impletur autem numquam. *Cupiditas refrenanda. Prov. 30.*

HOMO. Sic vulgò video cupiditati laxari fræna, & ſi multas opes congerere potuerint,multas largiri decernunt; juxta illud Tobiæ monitum: ſi multum tibi fuerit,abundanter tribue;ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertire. *Tob 4.*

CHRISTVS. Nónne hoc eſt ad incertum portum navigare,cupiditati vela pandere,& fœdi ſeſe periculo naufragii exponere? definias ergo deſideria,neque plus opum poſtula, quàm ut neceſſitati ſubvenias tuæ, ac Chriſtianam in proximo exerceas charitatem, idque ſecundùm ſtatum ac vocationem tuam. Cur tu togam ſtaturæ tuæ non aptam, cur onus humeris tuis impar quæris? & cujus gratiâ? ſi nihil hinc auferes, hîc verò ultra victum & amictum nihil habere ſit neceſſe,quid fruſtrà te torques? an ut cum damno animæ tuæ moriturus paſcas alienum corpus?

Credo tibi,ut ſuprà pag. 7.

HOMO. Sed neſcio, quomodo perpetuò deſiderio torqueamur,creſcatque illud ſemper, & amor divitiarum,quantum ipſæ augeſcunt.

CHRISTVS. Credis hoc,& demens augere vis opes? ſi vis te divitem facere & contentum, non pecuniæ eſt

adjiciendum, ſed cupiditati detrahendum, ſitis enim reſtinguenda, non verò dolia illam foventia quærenda: neque mirum tamen divitiis auctis augeri earum protinus deſiderium. nam ſi creſcant opes, familia ferè augetur, & ſic nónne tantum paupertas creſcit, quantum opes? perinde enim eſt, ac ſi quò vas aquæ magìs impleas; eò plura facias epiſtomia. quia quo quis plus acquirit, in plures id abit, & proinde eo etiam pluribus eget. hinc qui volunt fieri divites in hoc ſæculo, incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & noxia, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Credis hæc, & dives fieri optas? credis, inquam, hæc, & cupiditatem omnium malorum radicem non tantùm non extinguere, ſed & accendere quotidie conaris? Quis miſerebitur tui? Nónne qui amat periculum, peribit in eo? Túne Salomone meo ſapientior, qui me ſic rogabat: Mendicitatem, & divitias ne dederis mihi? tribue tantùm victui meo neceſſaria, ne fortè ſatiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis eſt Dominus? aut egeſtate compulſus furer, & perjurem nomen Dei mei. Itaque etiam tu ſtatue cupiditati tuæ modum, & proventum tibi neceſſarium bonis artibus non anxiè, ſed moderatâ ſollicitudine quære, & à me poſtula, nónne ego ſolus ſum bonorum omnium fons, & origo, & hæc credis?

1. Tim. 6.

Cupiditas radix malorum.

Eccleſ 3.

Prov. 30.

HOMO. Equidem ſi nos mortales opes propriùs inſpiceremus, & fulgor earum non perſtringeret oculos noſtros, non tanti perituras opes tuâ gratiâ faceremus.

CHRISTVS. Rectè: Quid enim ſunt opes? an agri? & hi terra; dignúmne ut cæleſtem animum ea occupet? & Quid veſtræ opes? pecunia? Fulva certè terra vel alba, quâ ſi cælum mercari poſſis, beatus es; ſi verò illis apponas cor tuum, utique de terrâ es, quia terram amas: & utilitatem ex opibus non capies, niſi illis ſuperior diſpergas, & de pauperibus, & juſtitia tua maneat in ſæculum ſæculi. Hunc ſcopum tibi propone, & velut

Vide quid ſint opes.

Pſal 111.

Aeternæ opes quærendæ.

prudens

pruđens negotiator vende omnia quæ habes, & eme agrum illum, quo perpetuò frui poſſis. Victus, veſtitus, & habitatio neceſſaria terminos anguſtos habent; intra eos conclude deſideria tua; quæ ſi naturalia, finita ſunt. & hæc ipſa dixi fore ut adjiciantur quærenti primùm regnum Dei. Credis hoc? *Matth. 13* *Matth. 6.*

Credo tibi, ut ſupra pag. 7.

Quòd ſi adjecero tibi longè amplius quàm opus habes, cave in primis cor apponere: etenim diſpenſator à me conſtitutus es: & paratum te eſſe oportet omni horâ non opes tantùm erogare, ſed & vitam abnegare ſi juſſero, potiùs quàm me, qui tibi vitam & omnia largitus ſum, offendas. *Dives diſpenſator eſt.*

Homo. Sanè libenter id præſtare nos oporteret; cui enim veſtis, aut res alia commodatò data eſt, æquum ut domino repetenti promptè reſtituat ſi gratus eſse voluerit. Nos verò nónne hoc pacto à largâ manu tuâ omnia accepimus? Tu enim ſolus dominus, nos ſervi, & tua ſunt omnia, dominus univerſorum tu es. *Turpe reddere nolle commodatum.*

Christvs. Sic Job affectus erat cùm diceret: Si putavi aurum robur meum, & obryſo dixi, fiducia mea, ſi lætatus ſum ſuper multis divitiis meis, & quia plurimum repetit manus mea. Diſce ergo cor tuum cæleſtibus apponere: diſce quid ſint terrenæ opes, quàm verè à me ſpinæ dictæ ſint, quę tantoperè urunt & pungunt, etſi procul poſitæ, ſoloque affectu, & oculo vel leviter attingantur. *Iob. 31.* *Cor à divitiis abſtrahendum.*

Homo. O quantum, Deus bone, neceſsaria nobis eſt tua gratia, ut communem illam maledictionem evadere poſſimus: omnes enim quæ ſua ſunt quærunt. Aufer quæſo à me concupiſcentiam pravam, & ab avaritiæ peſte me libera; tu enim es ſpes mea à juventute meâ, in te projectus ſum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus: adjuva me, & ſalvus ero. *Philip. 2.* *Pſalm. 21.*

Christvs. Scis quo fine creatus ſis, quo fine creatæ ſint opes, & quidquid in orbe terrarum eſt? utique ut te *Finem tuum & di·*

vitiarum intuêre. te adjuvent ad finem tuum conſequendum, ideoque opes, nónne hactenus quærendæ ſunt tibi quantùm ad finem conſequendum utiles futuræ?

Luc.6. Marc.10. HOMO. Eheu! Domine, quæ utilitas ex illis eſſe poteſt, cùm dixeris, ô æterna veritas; Væ vobis divitibus. & rurſum: O quàm difficile eſt divitem intrare in regnum cælorum! imò facilius eſſe camelum tranſire per foramen acus, quàm divitem ad illud pervenire.

Haccine vera, ut ſuprà pag. 7.

CHRISTVS. Utiles tamen eſſe poſſunt ſi benè diſpenſes, & cælum tibi nummo emas, ſed aliena. Primò, reſtitue: Deinde illis largire quibus charitatis lege teneris; Tertiò, pia opera promove, ut templa, hoſpitalia, Religioſas domos, quibus rebus optimè divites æternum nomen ſuum efficiunt. *Tobiæ 4.* Quartò, pauperes quotidie ale, atque ex ſubſtantiâ tuâ fac eleëmoſynam, & noli avertere faciem tuam ab ullo paupere; ita fiet, ut nec à te avertatur facies mea. & iterum dico: Ab inope ne avertas oculos tuos, propter iram; & non relinquas quærentibus tibi retrò maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ, exaudietur deprecatio il- *Eccl.29. Proverb.3.* lius, exaudiet autem illum qui fecit illum. Conclude ergo eleëmoſynam tuam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. honora me Dominum tuum de tuâ ſubſtantiâ & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperi, id eſt mihi: & implebuntur horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Quis ſapiens, & intelligit hæc? Tûne credis, & primitias frugum tuarum negas mihi? Neſcis viduam Elię eleëmoſynam contuliſſe, & farinam ſimul & oleum toto famis tempore non defeciſſe? Sanè niſi pauperibus meis, id eſt mihi, opum tuarum partem ſic credas, nihil magis noxium eſt opibus, quia ærugine ſuâ inficiunt hominem, & gravant aſcenſuros in montē Domini, & luctantes cum hoſte nudo vehementer impediunt. Imò nihil honeſtum, benignum, liberale avarus cogitat; nec

ſibi

ſibi ex pecuniâ, neque aliis utilitatem ex eâ capit. avaro enim nihil eſt ſceleſtius, nullusque ſervus infelicior. Cur ita? quia pecuniæ obedit per omnia, omneſq; ejus ſentit affectus, pro eâ ſe vendit, & omni vitio ſe deturpat, torquet, &c. Quid? hoccine ergo alteri ſuadere poſſes, ut opibus, quibus ad breve ſpatium uti poteſt, totus incumbat, animo oculiſque in terrâ verſetur? Quemadmodum enim is qui multis ſarcinis oneratus eſt, difficillimè iter arduum facit; ita dives. divitiæ enim verè onus ſunt. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firma*, &c.

Eccli. 10. Divitum ſumma infelicitas.

HOMO. O quanto potius longè eſt modeſtè vivere & lætari, quàm immodico opum amore æſtuare, & perpetuò laborare, ac infirmari languore peſſimo, qui non ſeneſcit, neque ullâ ætate ſanantur!

CHRISTVS Quid tibi proderunt opes in horâ mortis? quid tunc auferes, quando omnia relinquenda erunt? quæ nunc paraveris cujus tunc erunt? vides quanto labore quæratur, & quàm parvo, vel nullo tẽpore iis frui liceat? Age quanto prudentiores qui certò ſcientes civitatem diripiendam eſſe, opes ſuas in æternam cæli manſionem per manus pauperum præmittunt, ut, cùm hinc expulſi, nudi & egeni fuerint, ibi reperiant æterna tabernacula! & tu hæc credis, neque ſapis? appende igitur quomodo in judicio iniquitas avaritiæ maximè declarabitur. Quis, precor, dives ibi laudabitur? nónne qui animo pauper fuerit, plurima tribuerit, omnia relinquere paratus, ſi ita mihi viſum ac placitum fuiſſe intellexiſſet? Quis ibi niſi liberalis in egenos & afflictos laudabitur? quis ibi niſi avarus damnabitur, & in res vanas prodigus? Tu verò quibus annumerari optas. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Opes in cælum præmittendæ.

HOMO. Dum hæc recogito mecum, tremore concutior ad vocem hãc tuam, ô Salvator mi. O quàm erit ergo acerbum audire, Eſurivi, & ut delicioſè viveres, noluiſti me paſcere; ſitivi, & ut inebriareris, ſitim meam levare detrectaſti; nudus eram, & ut multifariâ

veſte

veſte ſplenderes, tegere me recuſaſti; multiſque rebus in membris meis indigui, ſed quia tibi libebat ludere & illudere opibus, non valuit deprecatio pauperis, quam ego tamen verè ore eius pronuntiavi: credis hoc? Clamant nudi, clamant famelici, & conqueruntur. Nobis, inquiunt, fame & frigore miſerabiliter laborantibus quid conferunt tot mutatoria, vel extenſa in perticis, vel plicata in manicis? noſtrũ eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur quod inutiliter expẽditis; inveniunt otioſi quo delectentur, non inveniunt miſeri quo ſuſtententur. Nec ferè ſe ſolos, ſed poſteros divites eodem malo involvunt, quos exempla trahunt majorum; & difficillimè ſuadeas malè parta dimittere. Audite cupidi, Amen dico vobis, ait Veritas ipſa, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum; imò & facilius eſt camelum tranſire per foramen acus. Et quis non contremiſcat? *Aſpira*, vt ſup. pag. 8. *Haccine firmâ*, &c.

Bernard. Eleemoſynarum commendatio.

Matth. 19.

CHRISTVS. Verè miſerrimus hominum eſt qui quantumcumque creſcat opibus numquam ſatiatur, neque fortunâ ſuâ contentus eſt, ô quanta vanitas! ô quanta inſania! ô quanto ſatius eſſet æternas parare opes! nónne momento hîc vivitur, momentoque tranſit omnis mundi gloria, & quæ paraſti cujus erunt? Dives & pauper occurrerunt ſibi. in quâ viâ? niſi in iſtâ vitâ? natus eſt dives, natus eſt pauper, occurriſtis vobis, pariter ambulatis viam. Tu noli premere: tu noli fraudare. Ille eget, tu habes: feci autem ambos ego Dominus, per eum qui habet juvo egentem: per eum qui non habet probo habentem.

Aug. ſerm. 9. in Nov.

HOMO. Neſcio verè, ô JESV, æterna veritas, neſcio, an dici poſſit eos verè credere, qui hæc cogitant: & tamen per omnem vitam de opibus terrenis, & vix de cæleſtibus tractant: ſudant & laborant à diluculo in ſeram noctem pro terrenis, & ut æternas opes, gloriam, præmia habeant, vix vilem extorquere pauper nummum poteſt? Quis hunc avarum dicat, qui regnum nummo

Dives non videtur credere.

nummo emere poteſt, & negligit?

CHRISTVS. Verè inſania omnium hæc maxima eſt. Nónne enim certa mors eſt? nónne hîc momento, ibi in omnem æternitatem te vivere oportet? nónne millies ampliùs tamen laboras, ut hîc laxè habites, lautè vivas, fundos & domicilia habeas? Age verò, dic tantúmne, ut in æternâ habitatione commodè tibi ſit, induſtriæ & ſtudii ponis? Dic mihi quem hîc ad momentum cenſum habeas? quem ibi, expende: & ſi te, ut debes, dementiæ ſummæ & incredibilis damnas, reſipiſce tandem. Hoc verò magis attendere debes, quòd nihil hæc terrena contempſeris, fieri non poſſit ut æterna regna & gaudia emas. *Curandum ut in cælo divites ſimus.*

HOMO. *Credo tibi,* ut ſup. pag. 7.

CHRISTVS. Eme illa vili nummo, & ſimul redime æternas pœnas, aſpice, & audi, quomodo inſipientiam ſuam auari in inferno teſtentur ejulatu perpetuo. Verè dixit Eccleſiaſtes: Contra ſanguinem ſuum inſidiantur, & moliuntur fraudes contra animam ſuam. Hoc eſt quòd omnes Sancti mei opes contempſerunt, profuſi in pauperes, in loca ſacra, & Deo ſacras perſonas; impiorum verò viſcera iis ubi poſſunt detrahunt, contra id quod ſcriptum eſt, Noli prohibere benefacere; ſi potes, & ipſe benefac. *Proverb. 1.* *Prov. 27.*

HOMO. Hæc & infideles credunt, & ego quid dicam, qui video quòd etiã Philoſophi multi opes contempſerunt, quòd intelligerent ſapientiæ ſtudio eas incommodas eſſe, atque animi quietem ad illud neceſſariam prorſus tollere. Nam, ut Bernardus, non oneroſa modò, ſed limoſa quoque ac glutinoſa nimis ſubſtantia noſtra videtur; & facilè cor humanum omnibus quæ frequentat adhæret. *Bernard.*

CHRISTVS. Quid ego Sapientia æterna fecerim, ignoras? nônne ego pauper eſſe volui, cùm dives eſſem, beatos pauperes prædicavi, Matrem & Apoſtolos tales elegi, pauperes in hoc mundo, divites in fide? *Iacob. 2.*

Quid

Quid verò videtur? egóne Sapientia æterna errare potui? ſi non potui, errat certè mundus, qui ita quærit opes, ac ſi præcepiſſem; ita auaritiæ ſtudet, ac ſi paupertas omnium malorum graviſſimum foret. Erras verè ſi anxiè proponis opes coacervare, iiſque non parere te exiſtimas, cùm famelicos exſatiare abnuis, & mihi tribuere. Ego promitto omnibus, qui propter me reliquerint domum aut agrum, centuplum in hâc vitâ, & vitam æternam. Quis autem credit mihi? Túne? quis mihi fœnerari optat? ſanè arguere me falſi debet, qui non credit, aut fateri quorumcumque hominum fidem & ab iis lucellum minimum potiùs eſſe, quàm id quod ego promitto. Sed & Religioſos hæc tangit parabola, qui amore mei omnia deſeruiſſe videntur, & reculis parvis ita aliquando adhærent, ut difficulter ab iis avellantur, tanto filiis ſæculi miſeriores, quòd his velut crepundiis illudat diabolus, illis mundus majoribus inſultet. O utinam meminiſſent diei quâ egreſſi ſunt de terrâ Ægypti! illíne à me regnum petere poterunt mercedem, dicentes, Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te?

Promiſſio pauperi facta à Deo.

Avarus Deo non credit.

Religioſus adhærẽs terrenis quàm miſer.

Et quidem ſi ego meis non proſpicerem, eſſet quòd de ſe ſolliciti forent mortales; verumtamen eis aſſerui dicens: Nolite ſolliciti eſſe dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia Gentes inquirunt: ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergò primùm regnum Dei, & juſtitiam ejus, & hæc omnia adjiciẽtur vobis; nolite ſolliciti eſſe in craſtinum. Sed quæ multorum eſt diffidentia, quo plus illis tribuo, eo minùs mihi confidunt, magiſque ſolliciti ſunt: neque tantùm, quod vetui, in craſtinum anxiè ſunt ſolliciti, ſed in annos, quibus victuri non ſunt.

Theſaurus divinæ providentiæ. Matth. 6.

Haccine vera, ut ſupr. pag. 7.

HOMO. Sic illudit nobis, Domine JESV, & imponit præſtigiis ſuis dæmon, quaſi ſatiari avarus animus, qui

Avari animus non ſatiatur.

qui ſpiritus eſt, pecuniâ, & terrâ iſta poſſit, aut conquiеſcere. Ignis fateor ille numquã dicit, Sufficit; tam enim ei deeſt quod habet, quàm quod non habet. O quanto erant prudentiores Sancti de tuo obſequio ſolliciti, ubique ſecuri, tranquilli, omnia in te habentes, qui hîc beatam vitam, & poſt hanc tecum æternam conſecuti ſunt!

CHRISTVS. Quos tu imitaris? quorum exitus placet? quorum præmium?

HOMO. Sequar te, Domine JESV, quocumque ieris? tu Rex meus & Deus meus. Tu veritas, tu bonitas, tu Sapientia es & omne bonum meum.

CHRISTVS. Et quamvis illorum nihil eſſet, neque opes, onus, & ſpinæ; neque paupertas, beatitudo; nónne ſufficit quòd hæc mihi placeat? nónne expedit magìs meum, Dei ac Domini tui conſilium ſequi; quàm hoſtis fallaciis, technis & ſpinis, quo nomine verè opes appellavi, implicari & irretiri, & animam ſuam pro tantillo venalem habere? nónne mea ſunt omnia, & vos diſpenſatores omnes? cujus verò arbitrio diſpenſari ea oportet, nónne meo? Verùm, ubi quis avaritiæ ſemel mancipatus eſt, me projicit. eſt enim illa idolorum ſervitus, pluſque valet imperium nummi quàm meum, plus ille me honoratur; quòd ſi verò illum aut creatum quid eripiam, ſæpè idolum, in quo homo animo fornicatur, querimoniis omnia plena ſunt; & injuriam facere videor. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Haccine firmâ*, ibid.

Conſilium Dei audi.

Gal. 5.

HOMO. O potentiſſime Deus, cùm per gratiam tuam cupiditatis mala cognoverim, deteſtor eam in conſpectu tuo; ac primò ſtatuo juxta vocationem meam: ſic meum cor ab omni affectu immodico terrenarum rerum abducere, ut te ſequar; deinde moderatè ea quæ mihi neceſſaria, quærere, & piè vivere, ac fiduciam in te collocare; non ita inſanire, quin te, Domine, honorem de ſubſtantiâ meâ, ſeu potiùs tuâ. Tua enim verè petis per pauperem, diciſque mihi, Da mihi ex eo, quod dedi

Propoſitum pium.

Deo redditur quod ſuum eſt.

dedi tibi;de meo quæro,& mihi donas? da mihi, & reddo:habuiſti me largitorem,fac me debitorem, habeam te fœneratorem : pauca mihi das , plura reddam, temporalia mihi das,æterna reſtituam Itaque quantum de bonis à te largè conceſſis potero,judicio prudentis tibi in paupere reſtituam,& in æternum mihi conſervabo; numquam differam debita diſſolvere, aut defraudare mercedem operarii,libens in pia opera,& ad tuum cultum largus ero; omnia enim tua ſunt. Denique cùm diſpenſator fidelis eſſe debeam, numquam aliud agam quàm ſecundùm ſanctiſſimam tuam voluntatem & beneplacitum tuum. Amen.

Orationem vide infrà: *O Rex regum*,&c.p.374.

Meditatio de Avaritiâ.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera omnes homines velut montem conſcendere , & Chriſtum Regem præire pauperibus, pauperes Chriſtum facilè ſequi, alios dæmonem vel etiam CHRISTVM JESVM nudum, ſed ſuffarcinatos relabi.

ORA,ut Dominus aperiat cor, ut intelligas paupertatis pretium, quam Dominus coluit ab utero uſque ad mortem.

Quid ſit avaritia. PVNCTVM I.Conſidera quid ſit avaritia , nempe pecuniæ & rerum hujus mundi inordinata cupiditas,quâ homo ita afficitur illis ,ut impotenter ferat iis privari, quærit ſuperflua & curioſa,etiam aliquando cum damno alterius,& anxiè ſervat. Secundò, quàm fœda ſit. Primò,ratione objecti,& quomodo homo pecuniæ, id eſt terræ metallo vili ſe tradat,adeò ut idolorum ſervitus appelletur : Et tamen quis pecuniâ melior eſt, quis beatior,cùm extra nos ſit ? Quid ergo? quòd vanitatis aliquid nanciſcatur , & dicatur opulentus , hoc habet avarus,præter victum enim & amictum , & hoc vanitatis ludibrium habet nihil. *Galat.5.*

Hæccine vera , ut ſup.pag. 7.

Secun-

Secundò, dignitatem hominis attende, qui ad hoc natus ut amore ſuo Deum omne bonum complecteretur, & quàm turpe, ſi ille per avaritiam in caduca & peritura ſe abjiciat, & viliſſima corpora ſuæ animæ præferat. Tertiò, turpis avaritia ratione modi acquirendi, cùm hominem adigat ad viliſſima lucra ſectanda, etiam cum infamiâ, per lites, mortis diſcrimina, & curas inexplicabiles, ut nullum tempus, nullus locus vacuus iis ſit, inque mille partes animus diſtrahatur. Quartò; quia æquali curâ & anxietate conſervare parta neceſſe eſt. Quintò, quod omnium, etiam Ethnicorum, judicio avarus abjectiſſimus habeatur, utpote qui frui bonis nequeat, & acquirendo ſe oneret. *Avaritia fœda & indigna homine.*

Haccine vera, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera; quis tandem finis acquiſitionis. Primò, ſibi proponit avarus pacem, & ecce quantum creſcit nummus, (& idem eſt in ceteris terrenis) tantum creſcit amor, ut in hydrope; non eſt enim pax impiis. Secundò, ſperat commoda carnis; ut benè veſtiatur, ſplendidè epuletur, & dic, quæſo, nónne ob iſta dives ſepultus dicitur in inferno? Et verò quid conferunt diviti opes, niſi victum & veſtitum? nihil enim aliud præſtant; verùm & pauperes hæc habent. Quid ergo præ illo dives? unum ille habet, quòd ubi multæ ſunt opes, ſint multi qui devorent eas, quòdque prætereà ex deliciis morbos plurimos nutriat; quos frugales non nôrunt, & inſuper (quod dolendum maximè) inſtrumenta gulæ, luxuriæ, & omnium malorum, id eſt, mille furcas habeat ad æternam calamitatem, nullúmque ferè in lubrico habeat retinaculum. Quid ergo ſupereſt diviti, unde inaniter intumeſcat de opibus? *Quàm inſatiabilis eius ſitis.* *Iſaiæ* 48. *Vitia multa ex divitiis.*

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Attende verò opes veros honores non parere, cùm ſint homine inferiores, & nihil in ſe habeant dignitatis. Conſidera deinde, in quàm multos diaboli laqueos incidant, qui volunt divites fieri in hoc ſæculo: radix *1. Tim. 6.*

enim omnium malorum cupiditas. Primò, orare nequeunt, ibi enim eſt cor eorum, ubi theſaurus eorum. Secundò, ab operibus pietatis alieni ſunt, cùm ſemper egeant, & ſatiari numquam poſſint. Tertiò, per fas & nefas acquirunt, & iniquè acquiſitis ita afficiuntur, ut propè impoſſibile ſit ad reſtitutionem cogere. Quartò, morientes, ob rationem reddendam, pauperes defraudatos, opes deſerendas, velut in deſperationem aguntur. Itaque, ô homo, veluti ſi in ſummâ tempeſtate eſſes periturus, niſi abjiceres opes, jam projice; & divitiæ ſi affluant, noli cor apponere, ut ad æternum portum pervenias. Noli ergo, cùm alteri omnia relinquenda, illi gaudium creare, tibi tormentum, non reſtituendo; & ſi ſaltem in morte aliquid abnegandum aut reſtituendum, noli tam enormi tuo damno differre.

Matth. 21.

Avari ſtultitia.

PVNCTVM III. Conſidera ſtultitiam avari & conquiſitoris hujus ſæculi, qui Deo in paupere, æternæ inquam Veritati, centuplum promittenti & vitam æternam, ea quæ certò alioquin ei ſunt peritura dare recuſat, & contrà mundo fallaci, & hominibus credit exiguo & momentaneo lucro. Secundò, quanta ſtultitia, quòd cùm tantùm diſpenſator ſit, Domino recuſet reddere, & dilapidet alterius bona, redditurus ſtrictam rationem. Tertiò, mirum certè quod quiſpiam hic eligat eſſe momento dives cùm tot miſeriis, & in futuro perpetuò pauper, potiùs quàm in æternum cum gloriâ maximâ dives, & hîc tecum, benigniſſime JESV egenus. Quartò, quòd res viles tanti faciat, ut puer crepundia, cùm Chriſtus & omnes ſapientiſſimi nihili fecerint. Quintò, quòd animam toto mundo precioſiorem pro quâ mortuus eſt Chriſtus, tantillo vendat, vel ſaltem imperfectam relinquat, & pauperem in alterâ vitâ; & ſic opes longè pluris quàm ſe æſtimet. Sextò, quàm ſtultum, quòd Domino promittente omnia adjicienda, ſi quæratur primò regnum cælorum, hoc negligat & prorſus contra faciat, & quaſi diffidat ejus bonitati.

Cur ô dives non vis eſſe cum Chriſto pauper.

Conſidera,

Conſidera, quomodo Dominus punierit hìc avaros, & quidem Achan juſſerit ob furtum lapidibus obrui, Jeſabelem vineam Naboth concupiſcentem, Ananiam & Saphiram de precio oblato detrahentes, & Judam proditorem dirâ morte multârit. *Ioſue 7. 4. Reg. 9. Actor. 5. Matth. 27.*

O Rex Regum, ut inf. pag. 374. vel *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide credo*, &c. ibid.

Meditatio de Paupertate, cujus affectus omnibus neceſſarius.

COMPOSITIO LOCI, erit Chriſtum videre cum Diſcipulis miſerè veſtitum, famelicum, pauperculum pagos & villas obeuntem, & nos velut peregrinos eum ſequentes.

ORATIO. Pete ut poſſis cognoſcere dignitatem paupertatis, & eam in tuo ſtatu complecti.

PUNCTUM I. Conſidera 1. paupertatem eſſe duplicem, una eſt quâ homo etſi opulentiſſimus ita animo comparatus eſt, ut potiùs, quam Deum offendat, paratus ſit: vitam degere pauperem, opes partas omnes relinquere. Hæc verò, ô Lector attende, tibi, & omnibus ad ſalutem neceſſaria; cujus defectu multi egeni reipsâ pauperes, ſed animo divites valdè, & avari ad malas confugiunt artes, furta, uſuras, injuſtitias, quia paupertatem ferre nequeunt, vel divites ne in eam incidant, eaſdem ſectantur, imò naufragium fidei faciunt potiùs quàm bonorum. Alia paupertas, quæ reipſa abdicat omnia, & à Domino ſuadetur, non verò præcipitur. Nunc ergo expende paupertatem eſſe rerum omnium externarum ſaltem in animo abdicationem, quæ hominem totum ordinat exteriùs & interiùs circa illas. Primò, in intellectu ponit veram, qualem Deus habet, illarum æſtimationem; oſtenditque verè eſſe caducas, viles, noxias. Secundò, in affectu contemptum & faſtidium, denique in opere plenam, ſi Dominus ad perfe- *Quid ſit paupertas.*

ctionem vocaverit, abdicationem. Vide an hæc in te ſentias, quanti tu eam facias, an ſis etiam hodie paratus omnibus carere, ſi ſalus animæ id poſceret, aut neceſſitas flagitaret. *O Rex Regum*, ut infrà pag.374.

Aug. lib. 2. de civ. Dei. cap. 13. Conſidera Secundò, quòd ſicuti cupiditas eſt radix malorum, & fundamentum Babylonis, ut Auguſt. ita paupertas ſpiritus ac contemptus divitiarum radix bonorum, & parens quædam generatioq; virtutum, fundamentum cæleſtis Jeruſalem, & prima beatitudo, maximè tamen ſi reipſa quis eam ſequatur. *Ambr. in 5. in Luc.* Ratio eſt, quia removet inſtrumentum vitiorum divitias, quæ ſuperbiam, gulam & alunt & tuentur; & bene vivendi adfert quandam neceſſitatem ac facilitatem: cùm judicio *Matth. 19.* Sapientiæ æternæ facilius ſit camelum per foramen acus tranſire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. Credis hæc ô pauper & non exſultas? ô dives, avare, & non horreſcis? attende præterea paupertatem expia- *Iſai. 48.* re peccata, juxta illud, Elige te in camino paupertatis; & liberum reddere ab occupatione rerum terrenarum, *Aug. ſerm. 28. de verbis Apoſt.* ut ſoli Deo vacare quis poſſit. O felicitas magna Chriſtianorum, quibus datum eſt, ut paupertatem precium faciant regni cælorum! non tibi diſpliceat paupertas tua, nihil eâ poteſt ditius inveniri.

Hæccine vera, ut ſup pag. 7.

Paupertas Deo gratiſſima. PVNCTVM II. Conſidera gratiſſimos Deo eſſe ſpiritu & re pauperes, cùm paupertatem ſibi JESVS, copulârit, & in ſe tantopere dilexerit, divitias verò ut quiſquilias, ſplendidaque omnia naſcens, vivens & mo- *2. Cor. 5.* riens ſit averſatus: qui cùm dives eſſet, factus eſt pro *Luc. 9.* nobis egenus, ut non haberet ubi caput reclinaret, matremque elegit & diſcipulos pauperes. Et ſanè nónne credendum tibi videtur eum dignum ſe ſtatum elegiſ- *Phil. 3.* ſe? cur ergo tu in tuo gemis, aut eum times? Sic & Sancti, qui cum D. Paulo omnia arbitrabantur ut ſtercora gaudebant fame, ſiti, & nihil habere, adeò ut B. Franciſcus ſanctè pauperioribus invideret. Tu ergo vide ne di-

tioribus, uti mundani & molles Dei ſervi, qui omnes conatus & ſtudia ad opes referunt, ut ſplendidè, carè, curiosè, commodè ſint in victu, veſtitu, habitatione, unde amicis & divitibus libenter adhereſcunt; loca & munia refugiunt, in quibus paupertatem poſſent experiri. Contemne iſta, ut vir crepundia, & æternum animum & cor in æternis habeto; noli miles Chriſti aſpera horrere, quæ dux amplectitur.

Credo tibi, ut ſup.pag.7.

Conſidera Secundò, excelſum verè ſpiritu pauperis animum, quo ſuper omnia hæc terrena eminet, ut ne verbo quidem vix ſuum quid dicere velit, cùm aliena ſciat & fluxa, cavetque ne fortè iis ipſe adhæreſcat. Tertiò, quàm ſit glorioſum in quovis ſtatu paupertatem ferre poſſe, cùm omnes ferè mortales, quæ ſua ſunt quærant, ob innatam cupiditatem, & commoditatem rerum ac ſpeciem; unde exclamat Sapiens: Beatus vir *Eccli.31.* qui poſt aurum non abiit; quis eſt hic, & laudabimus eum? quanta itaque gloria eum affectum quo omnes abripiuntur, laici, Eccleſiaſtici, & tepidi Religioſi, ſuperare? Vnde Chryſoſt. Anima pauperis fulget ut au- *Chryſoſt.* rum, ſplendet ut gemmæ, ſicut Angelus ita converſa- *Homil 47.* tur, non ſubjacet dæmonibus, aſſiſtit Deo. *Matth.* Quartò, *Emolumenta paupertatis Euangelica.* quòd, ut Paulus ait, verè pauperes nihil habentes, omnia ſint poſſidentes; &, ut olim Climach. monachus nudus eſt mundi dominus, viroque forti totus mundus divitiarum eſt. *2.Cor.6.* Credis hoc, & adhuc concupiſcis? Quintò, conſidera quod is qui reliquerit reipſa omnia, & ſecutus fuerit Dominum, centuplum in hâc vitâ ac- *Matth.19.* cipiet, & ſedebit ſuper ſedes duodecim, judicans duodecim tribus Iſraël, cùm Reges ſtabunt, & Monarchæ trepidabunt. Vide, ô Religioſe, an verè dicere poſſis, Ecce nos reliquimus omnia, neque animus tuus reculis adhæſerit, qui magnanimiter antea omnia deſpexerat.

Aſpira, ut ſup.p.8. *Haccine firma*, &c. ibid.

Divina providentia erga pauperes.

PUNCTUM III. Conſidera providentiam Dei erga pauperes ſecundùm illud Pſalmiſtæ, Divites eguerunt & eſurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. non pauperibus ut nobilibus de ſuo providet Dominus in tempore, illum habent œconomum, ut beatus populus, cujus Dominus Deus ejus. Secundò, quòd ipſi ſciunt certò jubilationes, nihil metuunt, nihil ſperant, curis vacui, paucis contenti, in quo etiam Epicurus felicitatem poſuit; non nauſeabundi, ut divites, ſed ex petrâ melle ſaturantur, & cùm tam gaudeant nihil vel parum habendo, quàm omnia poſſidendo, nucleum ſine cortice habent: nam quærentibus Deum hæc omnia adjiciuntur, ut Paulo, Danieli, Eliæ, & infinitis viris bonis, ac omnibus Religioſis, unde hi fiduciâ pleni utramque ſortem ſecuri exſpectant, neque bonâ fruſtrari, neque adversâ gravari metuunt. O beatos! quovis ire etiam ſine viatico parati ſunt, de nullâ re ſolliciti quàm de Dei gloriâ, animarumque lucro, quia Dominus ſollicitus eſt eorum.

Pſalm. 33.
Pſalm. 143.

Exercitium paupertatis omnibus utile.

1. Cor. 8.
Eccli. 31.

O Rex regum, & Domine dominantium, ô Salvator mi, qui cùm dives eſſes, pro me egenus factus es, ut tuâ inopiâ nos divites eſſemus; concede mihi, ut numquam poſt aurum abeam, nec ſperem in pecuniæ theſauris, in incerto divitiarum, neque anxiè dives fieri quæram, cùm deſideria iſta nociva & inutilia mergant homines in interitum & perditionem. Vbi ſunt enim qui argentum theſaurizant & aurum, in quo confidunt homines? exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt. Idcirco ego, Domine JESU, *pro honore & amore paupertatis tuæ, cujus voluiſti me per Prophetam tuum recordari, offero divinæ Majeſtati tuæ quæcumque de manu tuâ accepi: neque retinere volo, aut detrahere quidquam cum Ananiâ de hoc holocauſto, nec ſollicitus eſſe animæ meæ, quid manducem; neque corpori meo, quo induar. Pater enim meus es tu, & noſti quia his omnibus indigemus: quæram*

1. Tim. 6.
Bar. 3.

Matth. 6.

ram igitur primùm regnum tuum, & ſcio ô bonitas, ô veritas, quia ea omnia adjicies mihi. Qui enim poſſes non adjicere mihi tua, cùm digneris quotidie te tradere mihi? & quid ego negare poßim tibi ex omnibus quæ dediſti mihi, ſi tu illa ipſa & te mihi tribuis? O Deus ô Deus, & Abyſſe bonorum, fac, obſecro, ut tu unicum ſis deſiderium meum! Abſit à me ut apponam cor meum terræ fruſto, imò replere coner illud terrâ, quando hodie Rex cœli & terræ paratus es me replere gratiâ & divinitate tuâ, & divinæ conſortem facere naturæ. Cur adhærebit in terrâ venter meus, quando à te, benignißime JESV *mi, & corde tuo & voce dulci, & ſanguine & morte ad cæleſtia tua regna vocatus ſum? Ecce, video, ut iis fruar, & te ipſo paſcar, tu Rex cœli & terræ, omnia reliquiſti amore mei, & non habuiſti, ô dulcißime Redemptor, cui cœlum ſedes eſt, & terra ſcabellum pedum tuorum, ubi caput reclinares. Reclina igitur ô* JESV *ſpes mea, obſecro in corde meo, paratum enim cor meum, & declina precor ad manendum, quoniam ecce adveſperaſcit dies iſta mortalitatis, & ſuſpirat anima mea ad diem illum æternitatis tuæ.* Applicatio ad Communionē. Iſaiæ 66. Matth. 8.

Ecce, ecce illa N. *abnego, & coram te renuntio omnibus, quæ poßideo, aut poßidere poſſum potiùs quàm vel in minimo diſpliceam tibi. In te enim habeo omnia, & extra te nihil volo. Quomodo ergo deinceps ego aliquid injuſtè ad momentum retinebo, unde æternùm crucier? quomodo precioſis utar, quando tu, Rex meus, amore mei vilibus? ubi eſſet frons mea, ſi videns te amore mei pauperem & nudum, ego veſtiri appetam ſplendidiùs quàm ſtatus exigat meus? congregare argentum, & te inopem non imitari? ſcio enim quia ſatiari cupiditas non poteſt, ſed, quò plus adjicitur, plus eam irritari. Pudet me vehementer, cùm audio Philoſophos ſua projeciſſe, & me ſollicitum vivere, filium tuum, cui providus parens ſollicitè, & perpetuò invigilas.*

Da mihi, quæſo, gratiam, ut omnem ſollicitudinem meam projiciam in te, & animo verè pauper ſim. Beatos enim dixiſti pauperes, & eorum eſſe regnum cælorum, divites autem dimittis inanes. Cur ergo nolim eſſe beatus, & evadere triſtißimum illud Væ vobis divitibus? Qui enim verè ſervi tui ſunt, ſunt ſicut egentes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, & Matth. 5. Lucæ 1. Lucæ 6. 2. Cor. 6.

Num.18. *omnia poſſidentes. Intereà nihil cum Levitis poſſident nec habent partem in terrâ: ſed dixiſti eis: Ego pars, & hæreditas tua. Ideò etiam venis quotidiè, & mihi te das & paciſceris reipsâ, ut ſim tuus: & cuius ero, ſi non tuus? qui creaſti me, & ſic emiſti, & ſic paſcis, & ſic tibi conjungis? & poterit me quicquam ſeparare à te? quidquid id eſt, mors eſt quæ me ſepararet à te vitâ meâ. Et poſſet id fieri? Eheu! poteſt, ſcio, ſi me reſpicio. Attamen dico, & volo, & cupio unus eſſe tecum, mihi enim pauperi & miſero, & eſurienti, & ſitienti, tibi, ô omne bonum, ô ſalus, ô panis vitæ, & fons aquarum viventium, tibi adhærere verè mihi bonum eſt, & ponere in Domino Deo meo ſpem meam in æternum, in æternum, & ultrà. Amen.*

Deſiderium unionis cum Deo. Pſalm. 72.

Praxis ad paupertatem amandam.

Quid ſæculares præſtare debeant.

PRIMA. Sive ſæcularis, ſive Religioſus, recenſeat & enumerata habeat quæcumque poſſidet, videatque an quid injuſtè retineat, aut Superiore inſcio, ſi Religioſus eſt, aut ſuperfluum, vel nimis curioſum, idque quotannis ſemel & iterum, omniaq; Superioris poteſtati reſignet ac tradat. Triſte certè eſt & commiſeratione digniſſimum Religioſum, qui orbem ſpeſque omnes ſuas deſeruit, roſario, libello, ſcalpello adhæreſcere, eoque turpius illud, quo glorioſiùs de mundo triumphârat. Ideò nonnullis in more poſitum, ut catalogum rerum ſuarum habeant; eumque non niſi bonâ conſideratione præmiſsâ adaugeant.

Quid Religioſi.

Praxis pro ſæculari.

Secunda Modeſtiam in habitu ſervet, ceteraque ſupellectile: quidquid verò ſplendori ſuo detrahit, ſi ſæcularis eſt, aut commoditati, id tribuat Chriſto pauperi, & nuda membra Chriſti eo tegat quo parietes velarentur.

Alia.

Tertia. Quemadmodum Thomas Morus feciſſe fertur, poteſt quivis alteriùs curæ ſe committere, ut ſibi proſpiciatur, & datis contentus eſſe: quod filiis familias, ac filiabus, ac maximè Religioſis convenit, qui gaudere debent, ſi paupertatem experiri digni ſint. neque ferendum certè ut conquerantur, pauperesque ſe velint, ac ſibi nihil deeſſe, cùm divitibus etiam deſint plurima.

Altera.

Quarta. Cùm ſtatus & dignitas veſtem ſplendidiorem requirunt, poteſt paupertatis & perfectionis amans interiora vilia amare, ut de S. Carolo Borromæo memoratur, & plurimis aliis etiam ſæcularibus.

Nota.

Quinta eſt, exemplo Chriſti pauperes non averſari, ſed libenter præ divitibus qui ſuam conſolationem habent, eis opem fer-

ferre ad colloquium admittere, per ſe vel ſuos ſolari. Et certè quamvis hoc divitibus omnibus, etiam Principibus, uſu venire poteſt; maximè tamen Religioſos decet. Intolerabile ſiquidem eſt, paupertatem profitentes, & ejus in ſe amorem, ac pauperis Chriſti ſequelam, pauperes faſtidire, divitibus adulari. Venit enim Dominus pauper, & pauperes elegit, & miſſum ſe pauperibus euangelizare teſtatus eſt, & tu, Religioſe. Chriſti imitator, eos minùs complecti, aut etiam quandoque ſpernere audes? immemorem certè te declaras inſtituti & profeſſionis tuæ, quodque paupertati alimenta, & beatitudinem tuam debeas.

Pauperes non negligendi minimè à Religioſis.

Sexta, Examinare ſe quo in gradu quiſque ſit. Sunt autem ſecundùm Bonaventuram; Primò, relinquere temporalia; Secundò, amicos ſæculares & temporales; Tertiò, ſeipſum. Vel Primò, pro tranſitoriis non laborare; Secundò, non appetere; Tertiò, reſpuere, & tantùm coactũ admittere. Vel Primò, omnibus contentum eſſe; Secundò, neceſſaria tantùm admittere; Tertiò, iis etiam velle carere. Vel Primò, nil ſine licentiâ accipere prærogatâ; Secundò, dare; Tertiò, nihil ſuperflui habere; Quartò, in iis quæ utenda ſunt pauperrima optare; Quintò, gaudere cùm neceſſaria deſunt. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

Gradus paupertatis. De gradu virtutis.

Examen quo defectus Paupertatis Religioſis potiſſimùm explorare poteſt.

Hi autem ſunt Primò, neceſſariis nolle carere; quòd verè pauperis; Secundò, commoda amare; Tertiò, ſua non cuſtodire; Quartò, ſuperflua coacervare, & petacem eſſe, nec dare libenter; Quintò, viliora reſpuere, & parcitatem odiſſe; Sextò, precioſa & affabrè facta in iis quibus utitur exquirere; Septimò, uti re aliquâ affectu proprietario, ita ut gravatè pateretur auferri; Octavò, per cuniculos agere ut iis uti poſſit; Nonò, contra Superioris voluntatem abſcondere, obſervare aliqua, vel habere apud alium quidpiam; Decimò, transferre ſine veniâ, diſpenſare, accipere, aut dare, vel uſurpare ex domo per epicias.

Examen defectuum circa paupertatem, utile etiam ſæculari.

Septima Praxis. Conſiderare ſæpe juvat inſatiabile eſſe cor hominis, & avaritiam numquam dicere, Sufficit. fruſtrà itaque hominem opibus, honoribus augendis inſudare; numquam enim cupiditati magis ſatisfaciet: cur igitur fruſtrà ſe fatigabit? cùm, ſi voluerit eam moderari, ex nunc contentus eſſe poſſit, quod omnia bona (ut vulgo verè dicitur) ſuperat? O quàm utilè hoc eſſet multis, quibus res domi anguſta, animi verò ampli! quibus quia cum paupertate non bene convenit, in-

Quomodo paupertas divitibus amplectẽda.

quieti alienis invident, ſordidè quærunt quæ poſteà prodigāt, alieno ſe gravant ære creditoribus atque amicis graves; & cùm omnia fecerint, inde colligunt vituperium & dolorem, unde famam, quietem & honorem ſperârant. Verè enim ſpes impii tamquam lanugo, & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procellâ diſpergitur. *Sap.5.*

IACVLATORIÆ.

Pſal.61. *Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.*

Eccl.31. *Beatus dives, qui poſt aurum non abiit; nec ſperavit in pecuniæ theſauris.*

Matth.16. *Quærite primùm regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.*

Prov.30. *Mendicitatem & divitias ne dederis mihi, tribue tantùm victui meo neceſſaria.*

1.Tim.6. *Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quòd nec auferre quid poſſumus.*

Matth.19. *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus.*

2.Cor.8. *Propter vos egenus factus eſt* JESUS, *cùm eſſet dives, ut ejus inopiâ vos divites eſſetis.*

Matth.8. *Vulpes foveas habeant, & volucres cæli nidos; filius autem hominis non habet ubi caput ſuum reclinet.*

Matth.19. *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?*

Luc.14. *Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

Exercitium ſeu conſideratio de Bonorum uſu, & diſpenſatione pro divitibus, &c.

Iob 1. *Vnde habeantur bona.* *Quæ eorum reddenda ratio.*

CONSIDERA Primò, unde, cùm nudus in hunc mundum veneris, tibi hæc bona acceſſerint: & cognoſce à Deo tibi data; non ut dominus ſis, ſed ut diſpenſator: rationem enim redditurus es villicationis & negotiationis, & talentorum uſque ad noviſſimum quadrantem. An paratus es? hodie enim fortè omnium erit tibi reddenda ratio, an juſtè, an utiliter, an ad Dei gloriam illius bona diſpenſaveris.

Secundò, an obſtrictus ad rationem ſic reddendam ſub pœnâ non tantùm capitis, ſed æternæ damnationis, non debeat eſſe ſollicitus pro bonâ adminiſtratione? quæ autem bona eſt? nónne ea ſola, quæ fit ſecundum

dùm voluntatem Domini? quæ autem ejus voluntas, & quo fine hæc eum tibi dediſſe putas? certè ut iis ſalutem æternam acquireres, alios ad eandem perduceres, & ad Domini tui obſequium & laudem. ſi quis verò bonis ad luxum & voluntatem, & animæ grave detrimentum utatur, Deique contemptum, quâ fronte ad Dominum veniet, & rationem reddet? Attende jam qualis ſis diſpenſator, an fidelis, an verò & tuam & aliorum ſalutem bonis his perdideris, Domino contumeliam feceris, & quaſi tua eſſent, iis uſus ſis: imò eo deteriùs forſan vixiſti quo plura tibi contulit bona bonus Deus. Quid ergo? nónne tibi dicet: An oculus tuus, & cor tuum nequam eſt, quia ego bonus ſum? cur mihi retribuis pro bonis mala, & odium pro dilectione. *Aſpira*, ut ſuprà pag. 8 *Hæccine firmâ*, ibid. *Matth.* 20.

Conſidera Tertiò, unde contingat hæc in ſæculi divitibus inſania, ut ſibi quid vis libere & licere putent: & verum ſit illud Auguſtini, ſæculi potentiam eſſe impunitam nequitiam. & videbis id accidere ex obcæcatione, quâ præcipitia non vident, ſed velut equi effrænes in ea ruunt, vel in anguſtâ trabe ambulantes ſe jactant, & ruunt. auri enim fulgor & adulatio, quæ opes conſequitur, faſcinat divitem, & tumidum reddit. Vnde Apoſtolus divitibus præcipiendum aiebat, ne altum ſaperent præſtantiores enim ſibi videntur propter opes: quaſi verò equum ſtrigoſum & claudum phaleræ aureæ præſtantiorem redderent. Nónne autem præſtantia hominis vera in anima eſt? Quid ſi enim ſtultus auro ſplendeat, & niteat margaritis? ſanè non eo melior vel præſtantior. Age an quiſquam prudens mallet eſſe minùs prudens aut ſapiens, & magis dives? Imò verò divites cæteris ferè deteriores ſunt. Unde Sapiens: Beatus dives, qui inventus eſt ſine maculâ, quis eſt hic, & laudabimus eum? quapropter & Salomon petebat à Domino: Divitias & paupertatem ne dederis mihi Et ſi Sapientia æterna pauperes beatos dixit, eſurientes, lugentes,

Divitum inſania.
Auguſt. de verb Domin. ſer. 37.
1. *Tim.* 6.
Eccli. 31.
Proverb. 30.
Matth. 5.

Divitum arrogantia. *Iob.21.* lugentes, patientes propter juſtitiam; cur divites ſe propter divitias beatos dicunt, tenentque tympanum & cytharam, crapulâ & ebrietate ſe onerant, largi in ludo & conviviis uſque ad inſaniam? cur vos in pauperes avari, & ut eos juvetis, inopes eſtis, aut videri vultis? *Luc.14.* cur, ſi ſuadet Dominus, cùm facis convivium, voca pauperes, vos eos deſpicitis? Si humilitatem commendat, cur verbo læſi, verbere, immò alterius morte vos vindicare vultis? ſi pacificos laudat Dominus, cur faſtu pleni ad duella provolatis, & propter juſtitiam pati nihil vultis? Vide quanta diviti humiliandi ſe ſit cauſa. Inter vinctos, qui de ſuſpendio certior, humilior eſt alio de veniâ prope certò: at qui dives de gehennâ quo certior eſt, eo magìs ſuperbit, Quid enim dicit Veritas? *Luc.6.* Væ vobis divitibus, væ qui habetis conſolationem veſtram: væ vobis qui ſaturati eſtis! Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum. Iterum dico vobis, *Matth.19.* faciliùs eſt camelum per foramen acus tranſire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. Vide an hæc vera putes; an ita vivas, ac ſi putares eſſe certiſſima. Aſpira ut ſup.p.8. *Hæccine firmâ fide, &c.* ibid.

Divitiæ ſpinæ. *Eccli.31.* Conſidera innumeras ſpinas divitias gignere: non enim fruſtrà à Domino ſpinæ appellantur. Unde Sapiens: Multi dati ſunt in auro caſus: & facta eſt in ſpecie ipſius perditio illorum. væ illis qui ſectantur illud, & omnis inſipiens in eo capietur. Hæcne credis & ultrò in laqueos te abjicis?

Eccli.41. *Divitum mors.* Jam vide quis exitus & mors ſit divitum. O mors, ait ille, quàm amara eſt memoria tua homini habenti pacem in ſubſtantiis ſuis! quid verò poſt mortem? revertitur in terram communem matrem omnium, uti nudus egreſſus erat. *Iob.27.* unde Job: Si comportaverit impius argentum ut pulverem, & ſicut lutum præparaverit veſtimenta; præparabit quidem, ſed juſtus veſtietur illis, & innocens argentum dividet. Quæ ergo habes; cujus erunt? at familiæ erit ſplendor. eheu, & animæ

tuæ

tuæ inde tormentum. Lautiùs vivent amici: & tu fortè ideò bibes calicem furoris Domini. O ſtulte, an tibi familia non eſt in cœlo? quamdiu, ut ſperas, ibi habitabis, qui tam ſollicitus eras ut ſplendidè hîc viveres? quamdiu hîc tua familia ſtabit, immemor tui, aut ſi memor, fruſtrà, & quo ſplendidior, eo ſæpè deterior.

Conſidera Quartò, quomodo deinceps divitiis ad ſalutem uteris, & audi Dominum, qui tibi eas dedit; qui id ſuadet, imò mandat, ut primò animæ tuæ conſulas: Facite vobis amicos de Mammonâ iniquitatis, ut recipiant vos in æterna tabernacula: honora Dominum de ſubſtantiâ tuâ: peccata tua eleëmoſynis redime. Ecce quomodo Deum placare poſſis. imò & ſeptuplum & centuplum promiſit; ſed, eheu! in ludum, in convivia & luxum pecunia non deeſt; pro animæ ſalute, pro ejus victu, pro Dei cultu quoties deficit! Quanto ſatiùs, cùm momentum tantùm ſit vita veſtra, æternos ſibi facere theſauros in cælo, quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Statue ergo honorare Dominum de ſubſtantiâ tuâ: ante omnia tamen juſtitiæ & creditoribus fac ſatis. ô quàm triſte, quàm turpe te, ô dives, alieno ſplendore veſtiri, & pauperum creditorum audiri gemitus in cælo, cùm exultas illorum bonis & ſanguine in terrâ. Conſidera, an in horâ mortis, & in judicio iſta non ſint tibi futura in ſingultum. Deinde, provide familiæ tuæ ſecundùm rectam rationem; non ſecundùm leges ſæculi: Chriſtianus es, Chriſti lege, non ſæculi juraſti vivere.

Divitiæ ad quid utiles.

Luc.16.

Prov.3.

Dan.4.

Poſtremò, honeſtæ etiam licet recreationi aliquid tribuas. Ubi hæc legeris, & intellexeris te bonorum tuorum non eſſe dominum, ſed diſpenſatorem, vide quomodo hactenus diſpenſaveris, & an talem tu diſpenſatorem habere velles. Attende, quantum ludo & luxu, cum magno animæ detrimento, abſumpſeris, & Dei injuriâ. Secundò, quot, quantaque bona opera illis feciſſes ſi voluiſſes; quantumque ex iis theſaurum mo-

Divites bonorum tantùm ſunt diſpenſatores.

Alearum deteſtatio.

riturus in cælis haberes. Atqui non tenebaris. An forſitan ludere & prodigere debebas cùm ſcires talem reddendam rationem? Tertiò, vide quàm ſecurè & quietè vivat bonus diſpenſator: non illum ſollicitum creditor agit, non anxium habet rei familiaris anguſtia, ab omnibus colitur, & gratus eſt, ubi alius plurimis uti obſtrictus eſt, ita iis ſupplex eſſe cogitur.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

Conſidera, unde contingat hæc ſtultitia, ut plus quiſque gratis expendat, quàm habeat in bonis: unde iſta inquam prodigalitas? cauſa eſt Primò, quòd putet ſeſe bonis pro arbitrio poſſe uti; quod falſum. unde

Eccli. 12. *Vide ô dives ubi & quomodo expendas.* *Hieron.* *Nota.* *Geneſ. 25.*

monet Sapiens, Benefac humili, & ne dederis impio: ſi benefeceris, ſcito cui benefeceris. Dives autem hoc non conſiderat, & malè beneficia & opes collocat. Paria autem ſunt, ait Hieronymus, dare hiſtrionibus, & ſacrificare dæmonibus. Secunda cauſa eſt gula, propter quam Eſau primogenita ſua dedit pro lenticulâ, & abiit parvi pendens quod primogenita ſua vendidiſſet. Ita multi in conviviis prodigi ſtultè uno die multo parta tempore diſtribuunt, & ſe exhauriunt. Et cùm dicat

Tob. 4.

Scriptura: Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; tales de modico multum tribuere volunt, ſed non Deo, Tertia eſt ſuperbia, quâ ſe majorem & ditiorem, quàm ſit, haberi cupit, & (ut ita dicam) plus vult ferre quàm poteſt, etiamſi ſe diſrumperet. Vide quanta ſit inſania. Vide precor, quàm vanum ſit à paraſitis hodie laudari, & cras rideri; hodie largiri, & cras animã debere; poſſe Deo ſervire ſecurè, & in omnibus gratificari, & inquietam tamen vitam ducere, & ſæpè perditam, dum loculi vacui peſſima ſuggerunt conſilia, & amici ollares ea fovent.

Quiſque ratione ſubducere debet.

Remedium in promptu eſt, quod monet Sapientia æterna; Primò. ſedere nimirum, & computare ſumptus, ne cenſum ſuperent; Secundò, generoſo eſſe animo, & ſcire ubi vera gloria, quæ non famulorum turbâ; ſed

bonâ

bonâ vitâ; non ſumptu, ſed prudenti diſpenſatione metienda eſt. *O Deus*, ut infr. pag. 387.

Meditatio ſeu conſideratio de Bonorum diſpenſatione.

PVNCTVM I. Conſidera, quorſum bona hæc à Deo ſint data, nempe ut iis non aliter quàm ad ejus gloriam & tuam ſalutem utaris. Expende an ita feceris. Secundò, ſcias non licere ocioſa relinquere, &, ut ille Matth. 25. talentum abſcondere, ſed mandatum nobis eſſe, ut negotiemur dum veniat Dominus; idque ad maximam ejus utilitatem, ſi ſervi fideles eſſe velimus & collaudari; ut ille Matth. 25. qui quinque talentis acceptis, alia quinque ſuperlucratus fuerat. Cogita, quæſo, an non tu ſic velles tua bona adminiſtrari; an non ſemen, quod jacis, fructum adferre centuplum; atque ita collige, meritò Dominum præcipere, ut ſic bonis tuis utaris, ut fidelis diſpenſator inveniaris. Adverte deindè, illa tua quæ appellas, tua non eſſe, ſed Domini, ac proinde diſce tuo arbitratu & commodo de iis nefas eſſe diſponere: neque te eſſe fidelem, ſi, cùm poſſis centum annuè (ut ita dicam) lucrari, octoginta tantùm Domino reddas; viginti verò in proprios uſus & vanitatem expendas: ut ſervus ille Lucæ 16. idem autem facit, quiſquis ad Dei gloriam non purè bonis ſuïs utitur, ſed ſuam etiam quærit, aut certè vanitatem.

Cur bona hominibus à Deo data.

Matth. 25.

Diſpenſator es, vide ut fidelis.

Lucæ 16.

Aſpira, ut ſupr. pag 8. *Hæccine firmâ*, ibid.

PVNCTVM II. Conſidera tres claſſes hominum, ſeu ſervorum, ſeu mavis filiorum. Prima eorum eſt, qui bona domini, vel patris, expendunt ad ejus contumeliam, utque bellum illi inferant. ejuſmodi ſunt, qui bonis ad luxuriam & faſtum abutuntur, & ſodales & amicos exemplo & aliter ad hujuſmodi invitant, vel iis illa largiuntur qui id faciunt, ut commodiùs faciant, & ſic ære ſuo hoſtes Dei fovent. Nónne enim illos comparare aptè poſſumus his qui à patre vel domino pecuniam

Tres claſſes utentium bonis.

niam accipiunt, ut eis ſerviant, eoſque tueantur: quique eâ acceptâ, ſicarios & latrones in necem patris, ſeu domini conducunt, quorum etiam ſe duces conſtituunt? Alia claſſis eſt eorum qui Deo ſervire volunt &

Matth.6. Mammonæ, uti Samaritæ Deo & idolis, Domino & ſibi negotiantur. Hi, ubi herus ponit inſignia ſua, illic etjam propria collocant: ſi hero duodecim debeantur, ſex ſibi capiunt; gloriæ, inquam, vel utilitatis partem. Hi ſunt, qui in conſpectu Dei dicunt ei, ſe velle partim ejus voluntatem, partim ſuam adimplere in bonorum uſu. Tertia claſſis eſt eorum, qui ſciunt ea, quæ poſſident, prorſus aliena eſſe, eaque Domino offerunt, ut iis ad arbitrium utatur, & ſollicitè quærunt, quomodo iis maximam voluptatem, honorem & gloriam conſequi Dominus poſſit. Hi ſunt verè reſignati, & qui inventi ſine maculâ, poſt aurum non abeunt: hi ſunt, qui, ut Chriſti ſint diſcipuli, renunciant omnibus quæ poſ-

Luc.14. ſident, ut Luc.14. præcipitur. Vide in quâ claſſe hactenus fueris & eſſe velis. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Stricta bonorum ratio danda in die judicij.

PVNCTVM III. Conſidera, rationem bonorum maximam habendam & reddendam eſſe in die judicii: de eorum enim diſpenſatione ita Matth. 25. agitur, quaſi aliarum ibi rerum ratio nulla haberetur. Secundò, conſidera quomodo cupiditas humana in hoc mundo ad ſumma tendat, & pecuniam in cibum, veſtem, domum, agros, non niſi optimè collocari optet, & quæ dementia in æternitate, neque de optimâ manſione, nec de victu aut veſtitu, magnoperè curare? Nonne ſtultus putaretur mercator, qui cùm poſſet eodem precio comparare precioſam margaritam, multò deteriorem ſciens ſibi vel hero emeret? Aliter Sapientia æterna

Matth.13. docet, dicens: Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: & inventâ unâ precioſâ dedit omnia ſua, & comparavit eam. Expende hæc coram Deo, & ab eo lumen & gratiam pete, &

Luca 16. dole, quòd tu filius lucis non tam fueris prudens in

gene-

generatione tuâ,atq; filii hujus ſæculi, qui aſſiduè quærunt quomodo plus fructus & honoris & commodi ex pecuniâ colligere, ex agro,ex arte ſuâ,&c.queant, & ad hoc mare & terram obeant, tu verò vide an exemplo, vel neſcio quo motu actus, ubi poſſis centuplum accipere, octoginta cupias; ubi poſſis certò collocare, plurimis periculis tua & te exponas. *Imitari ſæculi filios.*

Colloqvivm erit, quo te tuaque divinæ Majeſtati offeras,hoc vel ſimili modo: O fons bonorũ omnium, à quo omnia mihi bona venerunt, quorum ego me fateor ſolùm diſpenſatorem, offero ea,id eſt tua tibi: tua enim ſunt, & vehementer opto ea ad honorem nominis tui impendere. vtinam ſcirem quo pacto id meliùs præſtare poſſem! certè ut fidelis ſervus promptè id facerem, per gratiam tuam ad maximam gloriam tuam. Amen. *O Deus meus*,ut inf. pag.387.

Meditatio ſecunda de eadem.

Pvnctvm I. Conſidera in diſpoſitione bonorum primò quærendam Domini voluntatem; quidquid enim contrà, vel præter illam impenderis, te reddere cum uſuris oportebit. quocirca ut in aliis rebus Deum ſuppliciter roga, ut tibi voluntatem ſuam aperiat: ita Joannes Patricius Romanus ſollicitè quæſivit in quod opus pium Deipara erogari ſuam vellet hæreditatem: quæ ei oſtendit ſibi fore gratum, ſi in eccleſiam ſuas facultates expenderet, & hoc inſigni miraculo declaravit. Ut autem voluntas Dei tibi cognita ſit, reſignato animo eſſe oportet; neque enim revelat illis Deus voluntatem ſuam, quibus decretum eſt propriam ſectari. Hoc eſt quod per Prophetam queritur Deus: Me etenim de die in diem quærunt, & ſcire vias meas volunt; quaſi gens, quæ juſtitiam fecerit, & judicium Dei non dereliquerit;rogant me judicia juſtitiæ; appropinquare Deo volunt. Quare jejunavimus, & non aſpexiſti; humiliavimus animas noſtras,& neſciſti? ecce in die jeju- *In diſpoſitione bonorum divina voluntas inveſtiganda. Vide breviarium 5. Auguſti.* *Iſaia 58.*

nii veſtri invenitur voluntas veſtra. *Credo tibi*, ut ſu.p.7.

Quæ eleëmoſyna optima. PUNCTUM II. Ut autem ratiocinando quænam ſit voluntas Dei aſſequaris. Conſidera, quæ eleëmoſyna melior ſit. Eſt verò illa, quâ Dei honor maximè propagatur, unde hæc ſunt piorum vota, ut optent ſuis facultatibus & aliis modis efficere, ut omnes Deum agnoſcant & ament; atque adeò, ſi cælos novos creare poſſent, & Angelorum hierarchias in Dei laudem perpetuã, id ſanè præſtarent. Cùm verò Deus à juſtis & bonis maximè honoretur, ſi quis, ut id illi cõmodè præſtent, ſua conferat, id Deo acceptiſſimum eſſe apparet. Bonorum verò duo genera ſunt: unũ eorum, qui ut Chriſtum ſequi poſſint, & meliùs illi ſervire, ſponte ſuâ abdicant. Et quantopere Rex hujuſmodi ſibi devotos milites à ſubditis ſuis ali deſideret, manifeſtum eſt. Aliud genus bonorum eſt eorum, qui aut ſorte, aut vitiò ſuo, aut coactè ſive ex neceſſitate pauperes ſunt: quibus ſi tua conferas, omninò rectè etiam feceris. quanto tamẽ gratior Deo ſit eleëmoſyna cæteris paribus illis potiùs, quàm his collata, liquet. Inter hos duo item alia genera reperies; unũ, quod ſibi vivet, & Domino ſervit: aliud, quod inſuper complures ad Domini obſequiũ adducit, nomen ejus celebrat, imperium propagat & tuetur.

Divites procuratores ſunt. Et hujuſmodi Religioſos nonnullos eſſe, omnibus notum. divites autem procuratores eſſe videntur, opibus ad hoc donati, ut operarios ejuſmodi ad obſequiũ Domini adducant. quo verò illi aptiores & perfectiores, eo meliùs rem Domini agunt; magis certè quàm ii, qui incerto eventu erudiendos ad miniſterium multo labore adſciſcunt. Id ex militiâ ſumpto exemplo clarius evadet. Quis enim Rex non mallet exercitatos milites, quã prorſus tirones? quis non mallet aſſcriptis à ſe in militiam annonam præberi, quàm tirones legi, qui incertũ

Qui pauperes præ aliis alendi. an futuri militiæ apti? denique quos ſapientiſſimus dux magno ſtudio delegiſſet è millibus, hos meritò quivis aptiores militiæ ejus, & gloriæ propagandæ judicaret.

Applica

Applica hæc Chriſto Regi, clero & Religioſis, & aliis qui proximi ſaluti vacant: his enim teſſera militiæ vocatio eſt. alii quicumque aluntur, hoc fine aluntur, ut tales, vel ſimiles aliquando evadant. ſic etiam gratius eſſet Regi, naucleros pro ſuâ claſſe ali & conquiri, quàm epibatas & ſentinarios; ſive architectos potiùs quàm viles operas. Quàm verò glorioſum ſit Deo & homini, laudatores Dei, propugnatores fidei, complures architectos & naucleros in dubio hoc mari & naufrago undique colligere, luce clarius exiſtit: ſic enim eleëmoſyna latiſſimè diffunditur, ejuſque fructus, cùm uni corporalia præbentur, ut multis ſpiritualia tribuantur; imò etiam corporalia. denique hoc certum ſit, eleëmoſynam ex omnium Theologorum conſenſu potiùs ac priùs meliori tribuendam. Unde Hieronymus contra Vigilantium explicans illa verba: Facite vobis amicos de Mammonâ iniquinatis. Num, inquit, iſti pauperes, inter quorum pannos & illuviem corporis flagrans libido dominatur? nō, ait, ſimpliciter pauperes; ſed, pauperes ſpiritu beati appellantur: in vulgi pauperibus ſuſtendādis nequaquam intellectu, ſed eleëmoſynâ opus eſt; in ſanctis pauperibus, beatitudinis intelligentiâ, ſicut ſcriptum eſt: Beatus, qui intelligit ſuper egenum & pauperem: in die malâ liberabit eum Dominus.

Hier. contra Vigilant. c. 5.
Luc. 16.
Pſalm. 40.

Oblatio quâ dives verè fit pauper & beatus, & illud, væ divitibus, evadit.

O Devs *meus ecce hæc bona mihi largitus es, ô infinita bonitas; ſed veréne bona ſunt? O bone* Jesv, *tu æterna veritas dic mihi, obſecrò; quia audit ſervus tuus; & ecce væ, ais, vobis divitibus qui habetis hic conſolationē veſtram; væ vobis & bona ſunt hæc? eheu infelix ego homo, cui tu ob iſta væ minâris, ô fons bonorum, imò addis: Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum; & rurſum:* Facilius *eſt camelum tranſire per foramen acus, quàm divitem intrare in regnum tuum; hæccine ergò bona? hæccinè vera ſunt, ô æterna veritas! &*

Matt. 19.

illa bona ſunt, ô æterna bonitas? quomodo bona: an quia tibi ſummo bono acceptos nos reddunt? ſed elegiſti, ut ait Apoſtolus tuus, pauperes in hoc mundo. & num fortè iis meliores ſumus divites? Eheu ſi dives fueris inquis, non eris immunis à delicto: omnes qui volunt divites fieri in hoc ſæculo, incidunt in tentationes & laqueos diaboli; & multos perdidit aurum & argentum, ſed fortè divites meliùs ſerviemus tibi? Verùm audio, Non poteſtis Deo ſervire & mammonæ; non poteſtis? non poſſumus? & bona ſunt hæc? veruntamen aliquando convertes nos ad te: quid? nónne aſſeris quòd qui amat aurum non juſtificabitur? nihil enim eſt iniquius quàm amare pecuniam, & beatus vir qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecuniæ theſauris; & Beatos ais pauperes ſpiritu, & meritò, quoniam ipſorum dixiſti eſſe regnum cælorum. O vox Domini confringentis cedros! vox Domini revelantis condenſa! An huic credo Deus meus? veréne credo tibi ô æterna veritas? veréne credo ſapientia æterna? ſi vera ſunt, ſi certa, ſi indubitata reſponſa tua, nónne væ mihi miſero, quem bona fluxa, ad vitæ hujus momentum retinenda ſeparare poſſunt à te ô omne bonum! Quid faciam tibi ô cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? ſcio quid faciam, honorabo te de ſubſtantiâ meâ, quid aio? tua, inquam. Quid enim intuli in hunc mundum? diſpenſator quidem tuus ſum, ſed eheu! ſi ponas rationes cum ſervis tuis, quis fidelis invenietur? Scio quid faciam, anguſtiæ mihi ſunt undique, & jactor in naufrago mari. Potiùs quàm peream æternùm, projiciam omnia, & tu mihi reſtitues hæreditatem tuam. Anguſta eſt vita, potiùs quàm excludar à te, in æternum libentiſſimè exuam omnia, & ſcio, ſcio inveniam omnia.

Eccli. 11. — 1. Iac. 6. — Luc. 16. — Eccli. 31. — Ibid. — Matth. 5.

Sequi te nemo omninò ſeu ſecularis ſeu Religioſus poteſt, niſi qui renuntiaverit, ſaltem animo, omnibus quæ poſſidet. nemo? Renuntio ergo omnibus, & volo & rogo. & humillimè rogo & obſecro te per viſcera miſericordiæ, ut poſſim eſſe diſcipulus tuus. O Domine, ô ſalus noſtrá, ô vita noſtra, tu non delectaris in perditione & morte noſtra; aufer ergo à me concupiſcentiã, & ſuſcipe hoc deſiderium meum quo animo meo omnibus renuntio, re ipſa etiam paratus facere potiùs quàm te offendam, & pauper eſſe potiùs cum

Lucæ 14.

Renuntiatio rerum temporalium.

Lazaro,

Lazaro, quàm cum Epulone dives, itaque cor meum & omnia mea, id eſt, tibi tua offero, diſpone de iis ut tibi placet; ſi enim tua ſunt uti ſunt, iniquus ſum ſi velim arbitrio meo, de tuis diſponere, O Domine dominantium. Si igitur tollas per vim hominũ & injuriam, aut aliter à me bona, ſuſtinebo, & humiliter dicã cum Iobo, Dominus dedit, Dominus abſtulit; ſit nomen Domini benedictum. Si petas à me tua per pauperem, reddam libens, nam tuum repetis, & pro tuâ charitate infinita promittis centuplum, & non credam tibi? & potero unquam à me ullum triſtem dimittere? nequaquam; ita propono coram te, & curiâ tuâ. Quidquid cognovero ratione, aut prudẽtium conſilio, aut ſanctâ inſpiratione, fore pro majori tuâ gloriâ (non meâ) id faciam, deſerenda ſemel jam affectu per gratiam tuam deſero, perdenda jam perdo, ut ea inveniam, jam abrenuntio omnibus ut tuus ſim diſcipulus. Mundus hæc non novit, cujus eſt hic congregare, familias ornare, & domos multiplicare. Ego verò ſervus tuus ſum, & diſpenſator fidelis eſſe cupio: Quod pro majori gloriâ tuâ, pro ſalute meâ, pro animarũ lucro magis eſſe conſpexero, magiſq; ex voluntate tuâ, faciam; reddenda enim erit ratio, & à me petes cur non dederim ad uſuram talenta tua, neque enim fallere te poſſum, & ſcio quid à ſervo meo vellem; ſcio quid à me tu velis; dixiſti enim oportere pecuniam meam dare ad uſuram, & ſi dedero tibi, etiam centuplum reddes, ergo me & omnia toto corde do tibi, & ecce jam affectu pauper ſum; Ecce reliqui omnia & ſequor te, quid ergo erit mihi? Tu mihi Deus meus & omne bonum: tu mihi eris omnia, qui dediſti mihi vitam tuam, corpus & ſanguinem tuum, & omnia. Reddo tibi me, & hæc omnia, credo enim & firmâ fide, quòd à te accipiam centuplum, & vitam æternam poßidebo. Credo tibi quia veritas es, potiùs quàm homini mendaci. Credo tibi quia bonitas es, & vinci non potes liberalitate; etenim quæ verè tua ſunt, ea reddimus tibi. O Deus cordis mei, ſuſcipe ea, ſicut corde ſincero offero: ut quando placebit tibi, re divitem, ſed affectu pauperem, recipias in æterna tua tabernacula. Amen.

Praxis.

HÆc facilè colligi poteſt ex iis quæ ſuprà dicta, pauca tamen accipe, &

Cavendum ne aliena quis poſſideat.

Primò, recenſe bona tua, & vide num quæ mixta ſint aliena; ne hæc, velut tinea, tua conſumant, ne verò tuis fur appropiet, tranſmitte crebrò manu pauperis in cælum, ibi domum, ibi agros compara æternos.

Secundò, delibera cum prudentibus, quomodo impendere tua maximo lucro poſſis pro tuâ tuorumque ſalute.

Aemulare filios ſæculi.

Tertiò, ſæcularium mercatorum induſtriam non tantùm æmulare, ſed ſi potes, cùm de æternitate agatur, ſupera.

Quartò, ut illi rationes ſubducunt lucri temporalis, ſic tu ſpiritualis

Quintò, ut illi certos inſtitutores habent, ſic tu pauperes, quibus compares tibi æterna tabernacula. Ut illi non uno in loco, ſed ubicunque poſſunt, colligunt pecuniæ fructum, ſic & tu collige undecunque liberalitatis theſauros.

Dignatus es, &c. ut ſup. pag. 10.

JACULATORIÆ.

Pſalm. 72. *QVid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram?*
Pſalm. 5. *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei.*
Pſalm. 8. *Et quæ eſt exſpectatio mea? nónne Dominus?*
Pſalm. 141. *Portio mea Dominus ſit in terra viventium.*
Matth. 16. *Quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?*

CAPUT XXIV.

Deliberatio de delectationum appetitu moderando, tertio auxilio in viâ Dei.

Sap. 4.

HOMO. O quàm pulcra eſt caſta generatio cum claritate! immortalis eſt enim memoria illius, quoniam apud Deum nota eſt, & apud homines: cùm præſens eſt, imitantur illam; & deſiderant eam cùm ſe eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum præmium vincens. Sic ſonat in auribus vox tua dulciſſima, Chriſte JESU, & afficit intima cordis mei: verumtamen cùm in omni vitæ genere dederis, ô Bonitas infinita, unde gaudeat cor hominis, & rurſum intonet Apoſtolus tuus: Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis; quid faciam ô magni conſilii Angele, ô

Galat. 5.

Sapien-

Sapientia æterna? trahit me voluptas, periculoſa eſca, quâ multos adverſarius ineſcat & in interitum rapit.

Christvs. Fili, dixi ego veritas. Qui non odit patrem & matrem, inſuper & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Credis hoc? Nónne vides, quia tranſit mundus & concupiſcentia ejus, & tranſit velut umbra? ô ſi amaritudines quibus condiuntur mundana gaudia, deguſtares? clamares utique mortem in ollâ eſſe, neque edere ex eâ neque bibere poſſes de calice hoc, cujus fæx non eſt exinanita, ex quo bibunt omnes peccatores terræ. Quid enim ſunt voluptates corporis & ſenſuũ, videre, audire, ſentire? nihil aliud quàm momentaneum aliquod gaudium, idque de re extra vos longè poſita, quæ vobis tantummodo per ſolam ſenſuum cognitionem conjungitur, neque tamen unquam verè poſſidetur. Imò attende, & vide quàm vana ſit voluptas & omnia. Ecce licèt Rex eſſes, & tamen regnum te poſſidere ignorares; nihilo felicior eſſes, quàm ſi eo careres. Vel è contrario, ſi fingeres te Regem eſſe, vel regnum habuiſſe, eodem modo te fictio, ſicut res ipſa vera afficeret. Hinc qui ſe beatum putat, etiamſi verè miſer ſit, gaudet, uti beatus: Qui verò ſe miſerum putat, miſer eſt etiamſi bonis omnibus affluat; ut avaro inter opes accidere ſolet, & ambitioſo inter honores, & delicioſo inter delicias, quarum extrema major amaritudo ſemper occupat. Vbi verò ſis ſi attenderes, in valle ſcilicet lacrymarum, exilio, carcere, putas liberet deliciari tibi, quem lictor ad portam, ut ducat, expectat? *Aſpira*, ut ſup. pag.8. *Hæccine firmâ*, &c.

Luc.14.
Voluptates amaritudine condiuntur.
1.Ioan.2.
4.Reg.4.
Pſalm.74.

Homo. Magnam omnino ſentio vim eſſe voluptatis, eheu per eam video columnas cæli, & ſtellas cecidiſſe, & totus contremiſco. Adamum unius pomi voluptas, Eſauum pultis cepit, & perdidit: & quos non libido ſupplantavit? Davidem ſanctiſſimum, ſapientiſſimum vicit Salomonem, & fortiſſimum Samſonem ſuperavit. Video, Domine, nemo continens eſſe poteſt,

Gen.25.

nemo deliciis, nemo vitiis abſtinere, niſi tu dederis.

Haccine vera, ut ſup. pag. 7.

Voluptatis & abſtinentiæ effectus. CHRISTVS. Hoc eſt ſapientiæ initium & ſalutis, ſcire & cognoſcere quòd non ſitis ſufficientes aliquid ex vobis tamquam ex vobis cogitare. ſufficientia enim omnis veſtra ex me eſt. Vide tamen quid ad ſalutis optatum finem conferat voluptas, quid abſtinentia. illa hominem enervat, mollem facit, & velut in viâ viatorem quidem momento reficit, ſed ſæpè tardantem cæleſti patriâ excludit. quis enim facilè modum voluptati ponit? in tam lubrico loco quis conſiſtit? & ut poſſit, non invenitur ſapientia in terrâ ſuaviter viventium. Finge hominem qui cum Salomone nihil deneget oculis ſuis, & abeat in viam concupiſcentiarum ſuarum; quid in illo, niſi imaginem prodigi reperies? Videre omnia ardet, & ſitim non reſtinguit; audire, & ſemper plura avet cognoſcete; vult guſtare, & rurſum guſtata deſipiunt; trahitur in omnem partem, & ut Euripus agitatur: modò videre vult, modò audire, modò ambulare: viciſſitudo in omnibus placet, non tamen placat appetitum, ſed accendit ut oleum camino additum, nulla ibi virtus, non modeſtiæ decor, non temperantiæ ſplendor, non tranquillitatis cæleſtis imago; ſed multis dominis ſervitutem ſerviens, in partes trahitur, nullique ſatisfacit, nuſquam quieſcit, ſibi gravis, ſibi ipſi diſplicet & faſtidio eſt. hoc unum agit, & nihil agit, quando inutilibus ſe onerat & exonerat. Et quemadmodum turpe foret uni colori & ſapori omnem intendere ſollicitudinem; ita etiam variis: varias etenim cupiditates induere non eſt laudabile, ſed magìs vituperio dignum. Ille autem id agit, & variis ſeſe ſubdit; ac quaſi brutorum formam induit, qui gaudet ut canis de luxuriâ, de voracitate & voluptate ut porcus exultat. Nónne id monebat Propheta meus dicens, Nolite fieri ſicut equus & mulus?

2. Cor 3. *Iob. 28.* *pſalm. 31.*

Haccine vera, &c. ut ſuprà pag. 7.

HOMO

Homo. O quanto melius eſſet generosè ſeipſo eſſe majorem, & terrenis his excelſiorem animum gerere? Quis libero amico eam perpetuam ſervitutem ſuaſerit, tot vincula, tot compedes, quibus ſi non in interitum, in mille moleſtias trahatur? At verò qui in his temperatus eſt, nullius niſi tui Domine Iesv indiget, libèr eſt libertate ſanctâ, & tibi propiùs accedit, qui nullius omnino indiges: & quemadmodum ſi quis omnia in ſe haberet, felix eſſet; ita proximè ad felicitatem accedit, qui gratiâ tuâ pauciſſimis indiget, eaque accipit de manu tuâ, cùm de nullis, non cibo ventris ſui, non potu, non recreatione ſollicitus ſit; ſed quomodo placeat tibi. ille quovis ire, & in cælum cogitatione cùm libet, abire poteſt, non iſtis illigatus quæ aggravant & depriment animam noſtram. *Voluptates vincula.*

Christvs. Cùm verò ad mortem venerit homo, quantam putas abſtinuiſſe etiam licitis jucunditatem, ſummamque pariet in ejus mente fiduciam? & capiet dulciſſimum ex eo ſolatium, eò quòd ſponte pridem amore mei dimiſſum ſit, quod tum neceſſariò dimittere oportebit. Quàm gaudet tunc, qui multa negavit oculis ſuis, qui pepigit cum iis fœdus ne cogitarent de virgine! tum enim clarè videt nihil eſſe omnia mundi gaudia, & ludibria, & pro nihilo ferè omnes homines inſanire & perire. *Iob. 31.*

Homo. Sed tamen, nónne licita multa in hoc genere ſunt, ô æterna Sapientia?

Christvs. Sunt utique, ſed diligenter cavendum eſt, ne dùm relaxare animum vultis, ſolvatis omnẽ harmoniam, & quaſi concentum quendam bonorum. Sanè neceſſe eſt recreari corpus, & animi arcum non perpetuò tendere. verùm eæ recreationes eligendæ, quæ ab illicitis longiùs diſſident: ne qui in confinio peccati ambulat, & periculum amat, pereat in eo. Vide etiam ut qui illicita multa commiſiſti, etiam à licitis aliquibus abſtineas. cujus enim ſub vexillo militare te profiteris? *Animus interdum relaxandus.* *Amb. lib. 10. Officiorum.* *Eccli. 3.*

nónne meo Domini tui crucifixi? Et tu mundo talem te probare poteris, ſi indulgeas cupiditatibus tuis?

HOMO. O dulciſſime JESV, & quidem ſi voluptas, placet; nònne magis debet æterna? nam, ecce, ſi hâc viſus vel auditus vitavero, æternam mihi promittis. Et quomodo, ſi hæc credimus, non libentes mortificamus carnem cum vitiis ac concupiſcentiis ſuis?

Galat. 5.

Credo tibi, &c. ut ſu. pag. 7.

Sanctorum ſolatia.

CHRISTVS. Nónne hoc Sanctos meos in eremo ſolitarios, conſortio & ſolatio hominum ut ſponte ſe privarent effecit? ſæpè toto vitæ tempore, ſæpè annis multis auſteritatis & ſilentii obſervantiſſimos, ſeveros ſenſuum cuſtodes? quod jam multis ſæpè cohortationibus, regulis ac ſtatutis à Religioſis aliquando aut vix, aut non poteſt impetrari. Quid cauſſæ eſt?

HOMO. Tu noſti, Domine, imperfectum & tepiditatem noſtram, odibilem quidem tibi, ſed & ſanabilẽ. O quàm rectè ad hoc quidam per te dixit: Si ſpectaculis interioribus non careres, nunquam ad exteriora exires, ſive vacares, aut voluptate abſtrahereris, quæ quantumcumque fœda, tamen trahit. Nónne ideò vix, ô JESV, vix poteſt videri in multis detractionis & maledicentiæ emendatio, eò quòd ſolùm pruritus, eheu, quiſpiam ſit, & delectatio in alterius ulcere, ſordibuſq; fodicare? Qui verò viri virtutum fuerunt, carnem ſuam crucifixerunt cum concupiſcentiis ſuis. Ideò David aquam effundens olim ſacrificavit toto corde tibi, & Moyſes grandis factus elegit magìs affligi cum populo Dei, quàm temporalis regni habere jucunditatẽ. Paulus verò tuus caſtigabat corpus ſuum, & in ſervitutem redigebat, ne fortè, cùm aliis prædicaſſet, ipſe reprobus efficeretur. Similiter & omnes Sancti tui quo Spiritu ducti? quo impulſi? Quid verò magìs pudere Chriſtianos debet, quàm quod Ethnici etiam oculos à formâ præſtantiore, & aures à petulanti ſermone, & manus ſæpè ab avaritiâ abſtinebant, qui paulò plus cordis habebant?

2. Reg. 23.

Hebr. 11.

1. Cor. 9.

Ethnicorum modeſtia.

bant? Jam verò, Domine JESV, quaſi cum Epicuro laxaſſes habenas omni voluptati. ſic multi paſſim proruunt in ſenſuum curioſitates & oblectationes: & eheu, ſi negentur, gravis illis afflictio, & tamen diſcipuli tui dici & haberi volunt. Ethnici voluptatis regnum cum virtute conſiſtere non poſſe aſſerebant; neque in Republicâ voluptuoſos, qui ei ſervirent idoneos, ſed probroſos. Quid verò de Chriſtianis multis dicemus? Domine JESV, ô Sapientia æterna, an confiteri fratres poteris coram Patre tuo, quos adeò degeneres vides ab exemplo tuo? quid enim nos aliud totâ vitâ docuiſti, quàm deliciarum affectum moderari? eligiſti enim quod carni moleſtius eſt: id ergo melius, id utilius, id magis eligendum, & quiſquis aliud docet, vel ſuadet, ab eo tamquam ſeductore cavendum eſt. *Voluptas Chriſti exemplo fugienda.* *Bern. ſer. 1. de Nat.* *Quare tam pulcer cælorum aſpectus.*

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Nonne etiam idcirco tot innoxias voluptates & oblectationes in pulcerrimo cælorum aſpectu dediſti nobis, totque quotidie producis liberaliſſimâ manu tuâ herbarum & fructuum genera? ut ſaltem velut in Paradiſo Adamum oportuit, abſtinentiam à paucis & parvis libentes tibi dicaremus. Sed ô inſaniam! quærit homo gaudium & quietem, ubi certò inveniri non poteſt, in fœdo lacu ſcilicet vanitatis: an enim ſatiatur unquam oculus viſu, vel auris auditu impletur? Et certò ſcitur, quod qui biberit ex lacu voluptatis, ſitiet iterum, & magìs ſitiet, ita ut ipſamet in tormenta oblectamenta vertantur, deſideriumque naſcatur bibendi, & habendi intolerabile & inſatiabile. Quando, ait guloſus, evigilabo, & rurſus vina reperiam? & licet voluptas, ut ait Bernardus, videatur eſſe medicamentum, tamen facit ad infirmitatis augmentum, ipſumque medicamentum in vulnus vertitur. *Eccleſ. 1.* *Bernard.*

Aſpira, ut ſupra pag. 8. *Hæccine firmâ fide credo*, ibid.

CHRISTVS. Unde Sapiens meus meritò ajebat: Inveni amariorem morte mulierem. quod ad omnem *Eccleſ 7.*

meritò

Iob.20. meritò voluptatem transferre potes, in quâ pereunt robuſti Iſraël, & cùm ſatiati fuerint, arctantur, & omnis dolor irruit ſuper eos. *Seneca.* Ebrietas enim unius horæ hilarem inſaniam nónne longi temporis tædio penſat?

Oratio. HOMO. Itaque ſi delectari libet, delectari in te, Domine, cupio, & ſcio dabis mihi petitiones cordis mei: & ſi medico præcipiente ob valetudinem aliquibus abſtineo, quanto magìs propter te, Deus meus, qui tam ſeverè eam voluptatem in parente noſtro caſtigaſti, & in nobis filiis ejus etiamnum poſt tot ſæcula caſtigas? *Iob.21.* Teneãt alii tympanum, & citharam, & gaudeant ad ſonitum organi; ego verò delectabor in te, Domine, & replebis me lætitiâ cum vulto tuo. Vivant licet ſæculi filij in deliciis: meliùs longè mihi adhærere Deo meo, & voluptas mihi maxima erit propter te carere voluptate, ut guſtare poſſim & videre, quàm ſuavis ſis, Domine Deus meus, & diligere te ex toto corde meo, quod totâ animâ meâ in æternum deſidero, ô gaudium noſtrum, ô pax & requies mea ſola & unica, Amen.

Meditatio I. De Caſtitate.

COMPOSITIO LOCI. Erit ſpectare Chriſtum Dominum, quem B. Virgo, & tot myriades virginum in cæleſti palatio ſequuntur.

Præſtantia caſtitatis. PVNCTVM I. Conſidera præſtantiam hujus virtutis, quantam animo pariat tranquillitatem & felicitatem: adcò ut Philoſophus Plato diceret hominum vitam fore inſtar deorum, ſi abſque uxoribus homines eſſe *1.Cor.7.* poſſent. Secundò, contrarii vitii moleſtias: nam verè omnino experiuntur tribulationem carnis voluptatum amatores. Tertiò, collige dignitatem illius ex precio quod pro ea ſapientiſſimi dederunt. Quot enim virgines & Sancti, pro hac ex Chriſti amore vitam prodegerunt? Aſpice Agnetes, Catharinas, Barbaras, & totum virginum chorum. An hos, an mundum falli putas? Quòd ſi martyrium iis defuit, domeſticum quæſierunt,

id eſt

id eſt mortificatione durâ, & aſperâ vitâ ſervare puritatem ſtuduerunt. Collige Quartò precium ejus ex difficultate, quâ totus ferè mundus ſuperatur: unde etiam cùm tanta foret ac ſupra naturam, conſilii Deus opt. max. non pręcepti eſſe voluit. Conſidera Quintò, quòd ſit ſignum prædeſtinationis, ideoque caſtos vaſa honoris appellari. *Haccine vera*, ut ſu. p. 7.

Caſtitas eſt ſignum electionis.
1. Theſſ. 4.

PVNCTVM II. Conſidera privilegia caſtitatis. Primò homines Angelis ſimiles facit, imò, quia hi ſine corpore ſunt & lucta, caſti ſuperiores iis ſunt, juxta S. Bernardi ſententiam. Secundò, ab Angelis caſtus cingitur & cuſtoditur, ut pueri illi in camino, & percipiunt quaſi vẽtum roris flantem, ac reſtinguentem ardorem libidinis. Tertiò, Deo gratiſſimus eſt caſtus, ejuſque deliciæ, ut Baſilius ait, ſunt eſſe cum caſtis. hinc B. Virgo electa è millibus, B. Joannes præ cæteris dilectus. Quartò, anima caſta deſponſatur à Chriſto in fide & miſericordiâ, & ſuavitate ſpirituali pro carnali perfunditur; ut centuplum verè in hâc vitâ accipiat, cùm innumeris miſeriis liberetur, & plurimis bonis cumuletur, ideò eunuchis Dominus promittit nomen melius filiis & filiabus, & quòd ſors illorum erit in templo Dei acceptiſſima.

Privilegia caſtitatis.
Baſil. lib. de vera virginitate.
Oſea. 2.
Iſaia 56.

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Haccine firma fide*, ibid.

PVNCTVM III. Conſidera caſtitatem aptiſſimum facere hominem amori Dei, ob libertatem quâ fruitur; alligatum verò uxori corporis ſui poteſtatem non habere: qui enim ſine uxore eſt, cogitat quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo; qui cum uxore eſt, diviſus eſt. Secundò, quia anima caſta Chriſtum ſponſum habet in cælo, Verbum Dei in ipſo ſinu Patris; ipſe enim virgo virginem elegit. Tertiò, attende quòd ſimiles Deo faciat: incorruptio enim facit proximum Deo, & ſpeculũ mundum. Credis hoc & adhuc te trahit vana voluptas, & à Deo retrahit? Quartò, quod ſacrificium ſit, quo, ut dicit Origenes, nihil Deo eſt gratius, nihilque ad illum nobis conciliandum aptius. Quintò, quòd ut D. Hier. marty-

Effectus caſtitatis.
1. Cor. 7.
Caſta anima Chriſti ſponſa.
Ambr. li. 1. de virgin.

Lib.1.de virgin. martyrio caſtitas comparetur, immò Martyres faciat. Sextò, quòd præmium virginibus ſummum tribuat in cælo, ut ſequantur agnum quocumque ierit, & cantent ei canticum novum. Conſidera deinde, quantâ curâ ea *Apoc.14.* gemma ſervanda ſit ob innumera ferè pericula; quam fugienda propterea omnis occaſio, & familiaritas cum *Magnâ curâ ſervanda caſtitas.* diſpari ſexu. Attende verò humilitatis tibi cuſtodiã eſſe adhibendam, & vide quo pacto id facias. Præterea obſerva ſedulò, & diligenter cole obedientiam, qui talem *Bern.ſerm 1. in feſt.SS.* invenit anima inferiorem ſuum, ut Bernard. qualem ſe exhibuerit Superiori, & rebellionem carnis dicit arguere inobedientiam. Quartò, voti crebra renovatio etiam juverit plurimùm eos qui illud nuncupârunt.

O Beatiſſima, ut infr.pag.400.

Meditatio II. de Caſtitate.

COMPOSITIO LOCI, Conſidera Beatiſſimam Virginem ſtipatam virginibus, in cælo coruſcantem.

Quomodo peccetur contra caſtitatem. PVNCTVM I. Conſidera peccati contra hanc puritatem Angelicam; Primò, cogitatione impura; Secundò, verbo quocumq; modo huc vergẽte; Tertiò, quinque ſenſuum blanditiis. *Signa caſtitatis.* Signa autem caſtitatis ſunt: Primum, oculos, linguam & aures, habere bene cuſtodita. Secundum, magnâ parcitate iis uti, quæ ſenſibus delectabilia, & rejicere mollia. Tertium, puritas in ore. *Greg.11. Mor.c.8.* Quartum, puritas in amicitiis, vitando mulierum familiaritatem, colloquia & munuſcula. Quintũ, fuga omnium quæ huic virtuti adverſantur, ut iræ, ſuperbiæ, cõſortiorum. Sextum, puritas in cogitationibus & motibus, in ſomno & vigiliâ. *Folia lilii caſtitatis.* hæc folia ſunt lilij caſtitatis.

Immunditiæ fœditas. PVNCTVM II. Conſidera vitii turpitudinem, videndo corporis noſtri originem, quod eſt fœditatum & mille morborum ſeminarium fœdiſſimũ, & vermium denique pabulum. Fige ibi oculos, & colliges vitii fœditatem, adeò magnam, ut natura ipſa ſemper latebras quærere docuerit. Attendè contrà, animæ dignitatem, & cre-

& crede certò ejus delicias longè puriores:& deteſtare corporales ut illis fruaris,& ad cæleſtes animum tranſferas. Secundò,conſidera effectus hujus. Hi ſunt cæcitas mentis, inconſideratio, inconſtantia, præcipitatio, amor ſui, odium Dei, affectus præſentis ſæculi, & horror ac deſperatio futuri. Denique præ cæteris omnibus hominem ad omnia indigna cogit hoc vitium, & eſt,ut B. Job, ignis uſque ad perditionem devorans. Tertiò, vide in quot mala ruant homines hoc igne ſuccenſi, in quot famæ, virium animæ & corporis detrimenta. Beſtiis illos omnino ſimiles facit, etiam judicio Ethnicorum: eſtque inexplebilis prorſus libido,& inextricabilis. Conſidera Chriſtum Dominum quaſi coram te oculis & toto habitu corporis ſpirantem hanc virtutem, & deinde Sanctos ejus: vide ut oculos ſervârint,curioſitatem oderint, occaſiones omnes vitârint, tentationes vicerint, ut S.Bernardus,Benedictus,Thomas,Edmundus, Xaverius; & contrà, quàm graves ruinæ fuerint eorum,qui minùs circumſpecti fuerint,etiamſi ſancti, ut Davidis, Salomonis, Samſonis, & aliorum de quibus Auguſtinus, Cedros Libani, duces gregum ſub hac peſte luxuriæ cecidiſſe reperi; de quorum caſu non magìs ſuſpicabar quàm de Ambroſii vel Hieronymi impudicâ turpitudine: & tu audes in ætatis flore,pleno ventre,corpore benè curato,in mediis periculis caſtum & purum te ſperare?

Greg lib. 31. Mor. c. 17. *Luxuriæ effectus.* *Iob. 31.* *Ruina multorum in luxuriam.* *De verb. Domini.*

Hæccine vera,ut ſup.pag.7.

Pvnctvm III. Conſidera, quomodo Deus in hoc mundo punierit iſtud vitium. Primò, diluvio univerſali; Secundò,Sodomæ everſione; Tertiò,viginti quatuor millium Iſraëlitarum deletione,filiorum Heli perditione, Salomonis exitio, Davidis perſecutione à filio inſtitutâ, Samſonis ruinâ, &c. Conſidera deinde pœnas,quibus ob momẽtaneum quod delectat, æternùm crucientur impuri in inferno.Cogita,luxurioſe,cogita, obſecro, frater, pœnas illas & flammas, & his turpes

Impudicitiæ pœna. *Gen. 7. & 19.* *Num. 25.* *1. Reg. 4.* *3. Reg. 11.* *2. Reg. 15.* *Iudic. 16.*

cum

cum gratiâ Dei exſtingue; deſcende in ſtagnum ardens; & animum refrigera ardoribus ſempiternis. Aſpice, & dic obſecro, hæc credis? & tamen præ Chriſto eligis diabolum, præ vitâ mortem, pro momentaneo gaudio æternum luctum? Credis? credis? & non ſtupes? & non liqueſcit anima tua amore ejus, qui pro te mortuus eſt, ut in æternis deliciis viveres in æternum?

EXERCITIVM.

O Beatiſſima Virgo, & omnium Regina, ſpes noſtra poſt filium tuum unica, reſpice quæſo benigniſſimo oculo tuo luctas noſtras, & prælia filiorum Adam: tu vides quomodo mediis in fluctibus, & hoſtibus vivamus, imò nobiſcum hoſtem portemus, & nutrire ac fovere cogamur carnem noſtram, cùm nemo carnem ſuam odio habeat. Et quis evadere poterit tyrannidem illius? Ecce Davidem ſanctiſſimum virum, & ſecundùm cor Dei, ſapientiſſimum Salomonem, fortiſſimum Samſonem ſuperavit. Quis igitur vincere poterit? O quot millia bellua iſta voravit, & in infernum hac etiam horâ præcipitavit! O quot in iudicii die ſecreta hominum patefient flagitia, quorum pietas videbatur eſſe conſpicua! hæc enim eſt univerſitas iniquitatis, quæ inflammat rotam nativitatis noſtræ, inflammata à gehennâ. O infelices nos! Anima mea, quam tam dirus premit hoſtis, & nullo umquam tempore deſerit, deſcende in infernum, & ſi libet torreri æternùm, ut momento corpori indulgeatur amariſſima voluptas, perge, neque occaſiones vita, ama periculum, & peri in eo.

Prover. 8. Applicatio ad communionẽ.

Verùm fræno potiùs illud compeſce, & erige te ad ſponſum tuum, cujus deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum. Qui & hodie paratus eſt cœnare tecum, & præbere tibi cor ſuũ. Et poterit fieri, ô amator hominum, ô Salvator mi, ut potiùs libeat mihi volutari in porcorum volutabro, quàm amplexibus tuis, & gaudiis frui Angelorum, quàm ſimilem eſſe illorum? Recordare, ô anima, Creatoris tui, & nobilitatis tuæ, & noli degeneri animo, ut corpori ſervias, crudeliter te iugulare, ſed fuge, fuge: in fugâ ſalus eſt, & victoria; in aſperis dulcedo, in duris ſuaviſſimum ſolatiũ. O Angele Cuſtos, qui me dignaris cuſtodiâ tuâ, ô cæleſtis paranymphe

nymphe animæ meæ, averte quæſo ſemper oculos meos, ne videant vanitatem, ne oculus meus deprædetur animam meam; percutiat me timor Dei *mei, & trahat me funiculus charitatis ejus, & fac ſemper reverear oculos ejus, & præſentiam tuam, ne unquam irrideant me inimici mei,* O IESV *dilectiſſime, amore tui millies mori malo, quàm tibi fidem in* Baptiſmo *datam, & toties renovatam vel levi peccato violare.*

O Redemptor *mi, ô dulciſſime* IESV, *caſtiſſime ſponſe animarum noſtrarum, cujus frumentum electorum & vinum germinat virgines; tu noſti, quia nemo, nemo poteſt eſſe caſtus; niſi tu dederis.* Concede *igitur mihi gratiam per caritatem tuam, quâ ab æterno dilexiſti me, ut occaſiones diligentiſſimè vitem & amore amoris tui libidinis ardorem extinguere poſſim. Monuiſti enim nos, Qui amat periculum peribit in eo; ego verò amare illud nolo. & amari non cupio, niſi abs te, nec amare aliquid extra te. Si fecero, tu mihi teſtis eris, & conſcientia mea, neque erit quod excuſem: quia ſcio, ſcio, ibi ceciderunt fortes Iſraël, & fugerunt abſque robore ante faciem perſequentis, cum ignominiâ ſempiternâ* Nónne *mihi amor tuus omni melle dulcior, & morte fortior, & flammis omnibus potentior, quem aquæ nullæ poſſunt extinguere, nec flumina obruere?* Ecce, *amantiſſime* IESV, *Deus meus, proteſtor coram te hodie, quia thorum animæ meæ immaculatum ſervare volo, neque templum tuum animam meam unquam profanare, ſed te quotidie in eo ſuſcipere. Vtinam non dimittas me, neque ego te, donec benedixeris mihi & emarcuerit nervus concupiſcentiæ meæ! Abſit, abſit ut corpus meum membrū tuum, faciam membrum meretricis, & peccem in illud. & in te amantiſſimum* Dominum *meum. Tu enim pro me toto corpore vulneratus es, & ego corpori meo delicias quæram? Tu mihi cor & animam tuam dediſti in mortem ex amore mei, & ego ob voluptatem æternùm doliturus te mihi crucifigam, & contriſtabo? In æternum,* Domine, *non declinabo à mandatis tuis, per te, Salvator mi, ſpes mea, fortitudo mea. Pone te ut ſignaculum ſuper cor meum, ut nullum præter te diligam: annulo tuo ſubarrha me, & ſanguine tuo orna genas animæ meæ, quia tibi ſoli ſervo fidem, tibi me totâ devotione committo. Amen.*

Zachar. 9. Eccli. 3. 1. Corint. 6. Ambroſ.

Praxis caſtitatis conſervandæ.

Optimum remedium fuga. *Eccli.3.* *Cyprian. de ſing. Cler.* *Baſil in conſtit. Monaſt. cap.4.*

PRIMA. Fuga occaſionum: ſi enim uſpiam, verum hîc eſt, Qui amat periculum, peribit in eo. ideoque S. Cyprianus ajebat, guſtandum cum mulieribus, non continuandam eſſe præſentiam. Baſilius verò, Danda eſt opera, ut ſi fieri poſſit mulierum colloquia funditùs fugiamus; ſi id non poſſit, in eo enitendum eſt, ut quà̂ m rariſſima illa, & quàm breviſſima fiant. Neque exiſtiment ſæculares, Religioſis hæc tantum convenire, nôrunt enim an ipſi in periculis magis ſint tuti. quam ii quos aſſidua armat pietatis exercitatio. Certè de R. P. Franciſco Borgia refert Ribadeneira, eum, cum in ſæculo verſaretur, & feminæ eſſent viſitandæ, id non niſi poſtquam cilicio ſe armaſſet, facere ſolitum.

Secunda. Pravas ſuborientes cogitationes confeſtim expellere & avertere, numerando aut feneſtræ rhombos, aut tabulati tigilla, aut ſyllabas verſus alicujus, aut ejuſmodi animo verſando, casúſve triſtes aut admirandos.

1. Cor 9.

Tertia. Caſtigare corpus, maximè jejuniis: his enim materia ignis illius ſubtrahitur. Caſtigo, ajebat Apoſtolus, corpus meum, & in ſervitutem redigo.

Familiaritas vitanda.

Quarta. Nolle peculiariter à ſexu diſpari diligi, aut coli, imò nec aſpici; familiaritatemq; omnem reſcindere, & viſitationē etiam Confeſſarii, niſi neceſſitas aliud poſtulet, uti Sancti facere conſueverunt. ideoq; non abſque diſcrimine aliâ inceditur viâ; ſermones longi ſeruntur & crebri, atq; adhæreſcit animus ſenſim ſine ſenſu, Licèt enim uno eodem uti confeſſario, Sanctorum ſit conſilium, affici tamen illi, abſentem multùm requirere, periculo non caret, & plurimùm in viâ ſpirituali nocet.

Eccli.33. *Otium vitandum.* *Ezech.16.*

Quinta. Otium diligentiſſimè vitare. Multum enim malitiam docuit otioſitas. Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ait Propheta, ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otium ipſius, & filiarum ejus.

D. Bonav. lib.2. de Profect. cap 27. *Signa amoris carnalis.*

Sexta, Attende ad ſigna carnalis amoris, quæ S. Bonaventura collegit. Primum eſt, otioſas fabulas & inutiles confabulationes miſcere; cùm ſpiritualis dilectio ædificatoriis collationibus paſci ſoleat. Secundum, inſolentia geſtuum & morum: ſpiritualis amor ſedatus, cautus oculos ſervat, & membra omnia ſub norma diſciplinæ. Tertium, inquietudo cordis, nata ex abſentia ejus quem diligit, cogitando quid agat, ubi ſit: ſpiritualis dilectio hæc non curat. Quartum, impatientia condilecti; zelare, ſi alteri loquatur, ejuſve exquirat conſilia. Quintum, ira & conturbatio ex levi cauſâ. Sextum, crebra munuſcula, & faſciolas, &

las, & zonas, & prægustatos cibos, & dulces ac ſuaves amoris litteras ſanctus amor non habet. Septimum, inordinata diſſimulatio vitiorum, ut etiam mutua vitia diligant. Hæc ille. *S. Hier ep. 2. ad Nepotianum.*

Septima praxis & cautela optima; multorum probata experientia eſt, alium non temerè judicare de hoc vitio. familiare enim eſt, ut qui de eo alium judicat, juxta illud Apoſtoli, in eo ſeipſum condemnet: hoc enim non niſi ex ſuperbiâ manat, quæ ſæpè non aliter ſanatur quàm lapſu in luxuriam. Exempla hujus moniti vide in vitis Patrum. *Temerariũ judicium ſedulò cave. Rom. 2.*

Octava eſt, diligentiſſima ſenſuum cuſtodia: ab illorum incuria omne malum in animam illabitur. Huc pertinet turpes omnes & nudas imagines ex domo ſua eliminare: ſi enim quod turpe eſt, juxta Apoſtolum, non debet nominari inter Chriſtianos, quanto minùs ſpectari ab iis? ſed ubiq; ferè, eheu! videas ejuſmodi irritamenta proponi. Si eſca, ait Paulus, ſcandalizat fratrem meum, non comedam carnes in æternum: ſi oculus, ſi pes ſcandalizet, jubet Dominus abſcindere eum, & projicere abs ſe. Quis verò iſtis perſuadeat, Veneris inſtrumentum, elegantem, ſed nudam picturam ut projiciant: non vis artem perire, & ſanguine Chriſti emptas animas perdere non formidas: doles imagines corrumpi eximii artificis, & Dei imagines fœdari; ac gehennæ addici non vereris? O IESV quàm fruſtrà his dixiſti, Quid prodeſt homini ſi univerſum mundũ lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur! Túne, túnc, ô dulciſſima Domina, benignis intueri oculis cum filio potes domum illam, in quâ luxuriæ pabulum omnibus intrantibus, & invitamenta nequitiæ, perditioniſque illecebra proponitur? Quorſum enim fœda imago Chriſtiana atria deformat? num ut herus ſit memor flagitij patrandi; & ſpectator advena cupiendi? an ut artem ſpectet & ſalutẽ perdat? Dubio procul his aſtare dæmonem crediderim, intrantium oculos huc convertentem, ut animas venetur incautas, & ſub dulci melle ingerat venenum. Quid de pictoribus ſentiam, hæc tacitè loquuntur: non ſunt hæc idola opera veſtra, ſed ingenioſam pedicam animarum per vos earum hoſtis effecit. ſi hìc genius veſter magìs favet, ingenium profitemini veſtrum. illi in quavis animâ ſæpè turpia pingere non licet, ſed à vobis in tabulâ perpetuâ & præſtanti ſuæ cupit exſtare monumenta nequitiæ, & de animis victorias, quibus effecit ut membra Chriſti membra fierent meretricis. Si doceres & pingeres, quâ patria arte expugnari poſſet, quà fiſcus expilari, nónne proditionis eſſes reus, & ſacrilegii ſi in templo talia proponeres? Quid igitur neſcis

Cuſtodiam ſenſuum habe. *1. Cor 8. Matth. 5. Marc. 9.* *Imagines turpes quàm noxiæ. Matth. 16.* *Quo fine turpes habes imagines.* *Dæmon adſtat turpibus ut venator eſcæ.* *Pictores quid peccent.*

ſcis animam arcem eſſe, & Chriſti domicilium, & eâ maximè parte infirmam quâ carni conjungitur? neſcis templum eſſe Dei, cui tu tales infers imagines? Si tentator deſit, tu vices ejus obis, quâ potes, artifici manu & ſtudio. Omittere etiã nequeo, quin moneam laſcivam omnem lectionem eſſe vitandam, & curioſitatem moderandam. Quid quæris ſcire quod facere eſt nefas? vix Ethnici cultores Veneris hæc probabant, & laudabit Chriſtianus? At venaris linguarum peritiam: & ſcilicet mores perdis atque animam. Diſcere vis bene loqui, & malè vivere? imò malè loqui, & malè vivere? Ex abundantiâ enim cordis os loquitur, & quorſum iſta leguntur, niſi ut narrentur; & diſertus eſſe videatur in amore, & ſæpè etiam verſatus in officinâ nequitiæ, ut fallatur tempus precioſiſſimum, & pereant animæ, ut ſit in medio earum puritatis hoſtis, quando illius amator, filius Virginis, per inepta & obſcœna verba faceſſere juſtus eſt?

Dæmonis vices obeunt.

Lectio laſciva peſtilens & ſermo.

Dignatus es, ut ſup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Pſalm. 118. *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui.*

Pſalm. 37. *Non eſt ſanitas in carne meâ, à facie iræ tuæ: non eſt pax oſſibus meis, à facie peccatorum meorum.*

Ibidem. *Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus.*

CAPVT XXV.

Meditatio de Modeſtiâ.

Modeſtiæ bona.

MODESTIA corporis ad animi tranquillitatem & ordinationem mirè omnium ſapientum judicio conducit: de eâ igitur, qui proficere deſideras, ſeriò cogita, eamque omni cum diligentiâ complectere ac ſæpè de eâ meditare.

COMPOSITIO LOCI erit, coram Domino te aſpicere, ac ſi recens creatus eſſes, & corpus cum membris accepiſſes, ut iis ad gloriam Domini utereris, & arma eſſent juſtitiæ, non iniquitatis, ut Apoſtolus loquitur.

Roman. 6.

Quid ſit modeſtia, & quomodo contra eam peccetur.

PVNCTVM I. Conſidera modeſtiam virtutem eſſe, quæ decorum in motibus & geſtibus, potiſſimùm nutibus oculorum ſervat, habitâ ratione perſonæ, loci & temporis. Peccatur contra hanc ruſticitate, mollitie, petulantiâ & affectatione; attende percurrendo actiones tuas,

tuas, an per eam & regulas ejus ordinati ſint motus tui; an maturitas, humilitas & pietas in eis eluceant; an oculi benigni, non torvi, non vagi, non ſublimes, quos deteſtatur Dominus: caput rectum ſit, modicè inclinatum, non leviter mobile, labia modicè clauſa; tota facies denique hilaris greſſus, in quo ſecundùm Ambroſium ſit ſpecies auctoritatis, tranquillitatiſque veſtigiũ cum ſimplicitate; veſtes mundæ, manus quietæ; vox nõ remiſſa, fracta, agreſtis, ſed ſuavis, ſuccum virilem reſervans; ſermo non cum perturbatione, ſed placidus, benevolentiæ plenus & gratiæ: verbum enim dulce multiplicat amicos, & verbum melius ſæpè quàm datum. Appende & utere hoc ſalutari monito: & alibi, Oratio, ait Ambroſius, ſit pura, ſimplex, dilucida, manifeſta, plena gravitatis, non affectata; diſceptatio ſine irâ, monitio ſine aſperitate, hortatio ſine offenſione. Et verò dici nequit quantum juvent hæc, ad virtutem & collectionem animi, nimirũ compoſiti mores & quies corporis. nullumque abſque cauſâ neq; tum quidem cum levitate movere membrum. Huc etiam ſpectat eutrapelia, quæ jocis modum ponit. de quibus Seneca: Urbanitas tua ſine dente ſit, joci tui ſine vilitate: nam & illi utpote animi remiſſio nonnumquam ſunt neceſſarii, ſicut & ludus. Hîc cavendum tamen ait Ambroſ ne ſolvamus omnem harmoniam, quaſi per quemdã contemptum operum bonorum. Ridere verò, ô Religioſe, & rideri, ſæcularibus relinque, gravitas perſonam tuam decet, non puerilitas, non ſcurrilitas. Tobiam imitare, qui etſi eſſet junior, laudatur à Deo quòd nihil puerile geſſerit. .O Jesv *ſuaviſſime*, ut inf. pag. 411.

Prov. 6.

Lib. 1. Offic. cap. 1. 19. & 20.

Cap. 19.

Eccli. 6.

cap. 20.

Seneca.

Vrbanitas quæ laudata.

Hieron. ep. 8. cap. 7.

Tob. 1.

Pvnctvm II. Conſidera, quantopere hæc virtus colenda ſit. Primò, ex immodeſtiæ turpitudine, quæ oculos omnium intuentium offendit, ſicut è contrà modeſtia omnes ad amorem trahit. Secundò, quia valdè à Spiritu ſancto redarguitur. Pro eo, ait Propheta, quòd elevatæ ſunt filiæ Sion, & ambulaverunt extento collo,

Immodeſtiæ turpitudo.

Iſaiæ 3.

lo decalvabit Dominus verticem earum. Sapiens verò: Homo apoſtara, qui non conſentit cum Deo, vir inutilis, graditur ore perverſo, annuit oculis, terit pede, digito loquitur. Commendatur autem crebrò modeſtia, utque omnia honeſtè & ſecundùm ordinem fiant in nobis. Modeſtia, ait Apoſtolus, veſtra nota ſit omnibus hominibus. & Dominus IESVS: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt.

Prov.6. *1.Cor 4.* *Philip.4.* *Matth.5.*

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide*, ibid.

Eccli.19. *L.1.Offic.* *Nazianz.* *2.2.q.168. a.1.ad 3.*

Tertiò, conſidera hinc fieri à prudente judicium de interioribus; ex viſu ſiquidem cognoſcitur vir, & amictus corporis, & riſus dentium, & ingreſſus hominis enunciant de eo. ſi enim, ut Ambroſius, vox quædam animi eſt motus corporis, membra indomita animum ſignificant indomitum, unde etiam Nazianzenus prædixit, Iulianum exitio orbi fore. hinc collige modeſtiam non fictam eſſe oportere, ſed ut S. Thomas, ab interiori procedere, conſiderando Deum ut patrem & magiſtrum ubique præſentem.

Modeſtia allicit mirificè ad pietatem. *1.Pet.3.*

PVNCTVM III. Conſidera quòd uti nihil magis offendit homines quàm immodeſtia, ita contra nihil magis modeſtiâ allicere ad pietatem, cùm exempla trahant, verba vix moveant. O quanto præſtat ſic cum B. Franciſco concionari! adeoque ut fruſtrà verbo dicat, qui facto longè potentiùs & immodeſtiâ contradicit. Ideò hortatur mulieres Apoſtolus modeſtiâ (quæ locuples eſt in conſpectu Dei) viros qui verbo non credunt, convertere. Sanè cùm Thaumaturgum homines viderent tam modeſtum & humilem, magìs ſe ob mores ac modeſtiam quàm miracula credere profeſſi fuerunt, atque eum diligere; ſine quâ nulla amicitia, maximum hominis bonum, durare poteſt. vnde diſce ad omnes omnino hæc monita pertinere. Tertiò, conſidera mores leves animum corrumpere, ut colloquia prava. unde Baſilius: Studeamus modeſtiæ: nam ſtudiis

Ser. de humil.

& exer-

& exercitiis aſſimilatur anima & qualia facis, talis formatur & figuratur. Quartò, quòd paſſiones etiam omnes, ſi exteriores actus comprimuntur, velut ignis ſuffocentur, idque facilè. Quintò, conſidera ſine hac omnem devotionem perire, atque velut è rimoſo vaſe omnem effluere. Sextò, immodeſtiam ſaltem maculoſum hominem, etſi alioquin bonum, facere. quod autem maculas habet, hoc in ſacrificium Deo acceptum offerri nequit. morum levitas poteſt quidem aliquando eſſe in bono ad horam, ſed in devoto numquam, dummodo, ait Bonavent. ſit devotus.

Haccine vera, &c ut ſuprà pag. 7.

Denique attende, ſi Religioſus es, multorum ſæcularium modeſtiam, qui de his vix monentur, vix inſtruuntur. quodque ex te uno omnes judicentur, ac quanta hinc incommoda naſcantur. *Bonav. de profect. Relig. c. 5.*

Pvnctvm IV. Conſidera Domini noſtri Jesv verè humilem & modeſtam domi & foris converſationem, & B. Virginis & aliorum ſanctorum. De S. P. Ignatio, quemadmodum de S. Malachiâ, refertur, quòd nullum ſine ratione membrum moveret: de S. Luciano Martyre, quòd multi ſolo ejus aſpectu converſi fuerint. hos imitare quiſquis es, & plus exemplo Chriſtum prædicabis quàm multi verbo, dum illi ab eo moribus diſcrepant. D. Chryſoſtomus aſſerit, Apoſtolos non tam miraculis, quàm morum ſanctitate orbem convertiſſe, quam utique morum modeſtiâ præ ſe ferebant; ſicut & S. Joannes, qui nullum fecit ſignum; tantus propheta, tantus apud Deum, ut percurſor illius fuerit, uti nec Abraham credentium Pater, & tamen latiſſimè fidem propagavit. O Jesv *ſuaviſſime* ut inf. p. 411. *Chriſti Domini modeſtia.*

Pvnctvm V. Conſidera te eſſe templum Domini, & quaſi ſepulchrum, quod utiq; an oporteat eſſe glorioſum, tu judica, cùm toties S. Euchariſtiæ particeps fias. Secundò, expende membra omnia tua Deo dicata eſſe, ita ut poteſtatẽ eorũ non habeas, unde Auguſt. ad ſuos *Iſaia 11.*

Aug ſerm. ad fr. t. in Erem. loquens ait, Carnes ergo veſtras cum timore ejus crucifigite, & vobis diligenter providete, ne lingua loquendo, quæ vocat de cælo filium Dei, contra Dominum loquatur; & ne manus quæ tinguntur ſanguine Chriſti, polluantur ſanguine peccati. Poſtremò vide, ut non ſolùm anima Deo ſervire debeat, eumque imitari, ſed etiam corpus per modeſtiam mortificationem Domini IESV circumferre, ut in populo gravi Dominus laudetur. Denique animo quieto ſtatue te coram crucifixo, contemplare omnia IESV Chriſti membra pro te vulnerata, & alloquere Dominum, & percunctare, quid eum ad hoc impulit? nempe ut ſingulis tuis eum laudares, qui ſic te redemit, te provocavit ad imitationem, & amorem.

Membra noſtra Deo ſacra.

Pſalm. 34.

Credo tibi, ut ſup. p. 7. vel O IESV *ſuaviſſime*, ut inf. p. 411.

Meditatio de ratione converſandi cum proximo.

COMPOSITIO LOCI, Statue te coram Deo, & vide orbem laqueis plenum.

ORATIO, ut ſuprà.

Pericula in agendo cum proximo.

PUNCTUM I. Conſidera primò pericula quæ ſunt in converſatione, tum quia verè totus mundus ſit in maligno poſitus; tum ex parte tuâ. Difficile enim eſt in multiloquio vitare peccatum, ac refrænare linguam ſuam. Hoc verò quanti fiat à Spiritu S. audi, ut illius vanam eſſe dicat Religionem, qui id non poteſt: collige ergò certò magni periculi eſſe improvidam converſationem: cui ut occurras, ſtatue materiam ſermonis ut non ſit niſi pia, vel ſaltem utilis & honeſta, nam ut in lubrico & periculoſo itinere tutior hîc via deligenda eſt. Religioſus certè vir, & quiſquis pietatis amans, de pietate frequenter ſermonem inferre debet. Servum Dei, inquit Bonavent. de Deo loqui decet, ut fiat quod ſcriptum eſt, Si quis loquitur quaſi ſermones Dei. Quid enim potius? cùm notum ſit ex abundantiâ cordis os loqui?

Iac. 1.

1. Pet. 4.

Matth. 12.

loqui? Si igitur vana quis, ſi turpia proferat, cordis arcana ejuſmodi eſſe profitetur. Quemadmodum autem nolles habitu profiteri ſpurcitiam, aut vanitatem, nolles eam alieno ore tibi aſpergi aut affingi; ita magìs convenit te cavere, ne illam apud alios proprio ore facias teſtatam. *Hæccine vera &c.*ut ſup.pag.7. *Sermo eſt mentis index.*

PVNCTVM II Conſidera præterea, omnes Dei ſervos occaſione datâ eniti debere, ut proximum ad meliora promoveant. Cur enim quiſquis eſt ſervus Dei id vereatur, aut pudeat illum pro Deo loqui & ejus honore, cum tot ſervi diaboli ſtrenuè pro domino ſuo laborent? Sic certè quivis, etiam qui ad alios juvandos propriè vocatus non eſt, maximè dum ægri viſuntur aut afflicti, veri ſervi Dei partibus fungi poteſt, eoque crebriùs, quo faciliùs & magis obvium omnibuſque permiſſum familiariter loqui, non concionari. Sanè Philoſophi profitebantur ſuo ſe conſortio homines efficere meliores. Ad quod R. P Balthaſar Alvarez, vir omni memoriâ dignus dicere ſolitus, debere homines à Religioſis abire percutientes pectora ſua, dicentes, Verè filii Dei ſunt iſti. *Sermonem pium ſerere oportet.*

Certè quod attinet ad Religioſos, eo fine adire eos ſæpè ab externis certum eſt, ut ſpiritualibus paſcantur: & proinde illi ſæpè exiſtimare deberent illum N & illum ad ſe miſſum à Deo, ut per eum inſtruatur, eamque fortè unicam horam ſalutis illius eſſe. Conſidera ad hæc dulciſſima illa Chriſti IESV verba. Vbi duo, vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. O felicitas, ô beatitudo, habere in medio ſui Deum, & quidem advocatum verbo pio! ô quanto putas, Lector, tibi & ſociis dulcius eum eſſe præſentem, quàm principes tenebrarum? Adverte ſimiliter hanc fuiſſe Chriſti Domini conſuetudinem ex omnibus bonæ inſtructionis captare occaſionem, ſive regiones albæ ad meſſem occurrerent, ſive lapides templi oſtenderentur, ſive obrutos eſſe aliquos ruinâ narraretur. *Converſatio viri pii, & maximè Religioſi qualis eſſe debeat.* *Matth.18.* *Ioan.4.* *Lucæ 21.*

O quantâ cum voluptate & cum utilitate convenirent homines, & maximè Religioſi, ſi quiſque velut ad chariſtia veniens, ſymbolum conferret; alius ex veteri, alius è nova, ſacra profanaque hiſtoria, aut litteris ſanctiſque Patribus. O quàm ſuave illud foret menti epulum, poſtquam corpus curatum eſt! uti enim cibi corpus replent ac nutriunt, ita ejuſmodi colloquia animum paſcunt. Optandum certè foret conſpirare ad hoc exercitium probos, non minùs atque improbi aut ſaltem minùs religioſi ſolent in vaniloquio conſtanter perſeverare. *Aſpira*, ut ſup. pag 8. *Hæccine firmâ.*

Conſpira cum bono de hoc exercitio.

Turpe eſt faſtidioſè de Deo loqui.

PVNCTVM III. Conſidera poſtremo, quid ſit quod te retrahat à tam pio, tam obvio charitatis erga proximum & pietatis exercitio. an tædium? quòd ſi illud, erubeſce & horreſce. neque enim de amato amantem loqui piget, ſed facundum facit amor ſeu mundi, ſeu Dei. Appende illud: Qui ex Deo eſt, verba Dei audit: & iterum; Qui de terrâ eſt, de terrâ loquitur. unde ergo es tu? ex ore tuo te judica. *Hæccine vera*, ut ſuprà pag. 7.

Ioan. 8.
Ioan. 3.

An forſan piget, quia fructum non ſperas? At novit Dominus tempora, tu verò ignoras, & ut dicitur, Quo minimè credis gurgite piſcis erit, refereſque mercedem juxta laborem ac ſtudium tuum. Sed pudet forſitan coram de Deo loqui, & non pudet aliena à vitæ inſtituto, ac Chriſtianæ pietatis profeſſione effutire vel audire? Cur cùm vides alios de mundo & pro eo loqui, tu zelum non exſeris pro Deo tuo, qui debes id miles Regi tuo, ſervus Domino, filius amantiſſimo Patri? Conſidera ergo diligenter occaſionem pietatis, neque ejus negligas opportunitatem. Non excludo tamen utilia colloquia, ſed pietatem in oculis ſemper eſſe oportere admoneo. A ſilentio autem opportuno inchoandum illi eſt, qui rectè loqui velit. Secundò, pauca loquatur oportet. Tertiò, circumſtantiarum habeat rationem, eoq; magis quòd linguæ lapſus ferè irrevocabilis ſit. idcirco etiam Philoſophi, inprimis Pythagorici,

ci ſilentii maximam curam habuêre. & nihil certè eſt quod adeò commendetur in ſacris Literis, ut linguæ moderatio; atq; adeò Spiritus ſanctus per S. Jacobum pronuntiavit eum perfectum eſſe virum, qui linguâ non offenderet. *Hæccine vera, &c.* ut ſup. pag. 7. *Iacob.3.*

Exercitium pro modeſtiâ & ſanctâ converſatione impetrandâ.

O JESV, *ſuaviſſime, vel mitiſſime Agne, qui pro inordinatis motibus meis, & immodeſtiâ meâ in omnibus membris graviſſimè ſponte tuâ cruciatus fuiſti; da mihi hodie gratiam per modeſtiam tuam, ut memor ubique ſim profeſſionis meæ, & diſcipulatus tui: ne propter me blaſphemetur nomen tuum. Invenio* Rom.7.
quidem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ: ſed qui feci membra mea ſervire iniquitati, cur non faciam eadem ſervire juſtitiæ & æquitati? ſi oculus meus ſcandalizet Matth.5.
me, ſi manus, iubes abſcindere eam, & projicere, & meritò: quanto magìs coërcere membra mea debeo legibus modeſtiæ, ne ſcandalizem ullum ex puſillis iſtis minimis qui in te credunt? nolo Rom.14.
igitur cibo aut geſtu aut motu illum perdere, pro quo mortuus es, 1.Cor.8.
ô vita mea, ſed cum Apoſtolo tuo dicam coram te, Si eſca, ſi inceſſus, ſi habitus, ſi converſatio ſcandalizat fratrem meum, abſtinebo ab his in æternum, ut nulli dem offenſionem, ut non vituperetur miniſterium noſtrum; ſed omnes qui vident me, benedicant nomini tuo, quod toto corde deſidero, & dicant, Ecce ſemen cui benedixit Dominus.

Ecce ego ſemen, bone IESV, *cui benedixiſti miſericorditer ſupra omne meritum, cui dixiſti per Apoſtolum, Induimini Dominum* IESVM *Chriſtum. Induite novum hominem qui ſecundùm Deum creatus eſt. Itaque te rogo humillimè, indue me virtutibus tuis ut honorificem te humilitate, & charitate, & modeſtiâ, ut omnes qui me vident glorificent te, & ament, & dicant de filiis tuis: En populus ſapiens & intelligens, gens magna. Et verè quæ eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi ſicut tu Deus noſter ades cunctis obſecrationibus noſtris? Ecce etenim venis, erubeſco dum cogito, venis ad me noviſſimum*

Applicatio ad Cōmunionem.

Deut.4.

viſſimum ſervorum a ſummo cælorum, ut paſcas me, & mecum ſis, & mecum labores. Cuſtodi ergo me, Domine JESU, *& animam meam ſollicitè pro immenſa charitate tua Cuſtodi, & viſita vineam iſtam, cor meum, habitationem tuam, & perpetuam manſionem in eo fac. Quis mihi det, quis mihi tribuat, ut nunquam avertas faciem tuam à me? Ita ſpero, & toto corde te diligo, & tota anima mea.*

Philip. 2. 1. Tim. 4. *Recordare, quæſo, Domine, quòd conſtituiſti nos, ut ſimus ſine querela, & ſimplices filij Dei, ſine reprehenſione in medio nationis pravæ & perverſæ: ut exemplum ſimus fidelium in verbo & converſatione, in charitate, in fide, in caſtitate, ut profectus noſter manifeſtus ſit omnibus, ac converſatio bona, ut in eo quod detractant de nobis, ex bonis operibus nos conſiderantes, glorificent te Deum noſtrum in die viſitationis.* Iacob. 3. *Neque ſatis eſſe ſcio ſi graviora devitem. quis enim, inquit Iacobus Apoſtolus tuus, ſapiens & diſciplinatus inter vos? oſtendat ex bona converſatione operationem ſuam in manſuetudine ſapientiæ. Sic enim eſt voluntas tua, ut bene facientes obmuteſcere faciamus hominum ignorantiam;* 1 Pet. 2. Matth. 5. *& ſic luceat lux noſtra coram hominibus, ut videant opera noſtra bona, & glorificent te Patrem noſtrum qui in cælis es, & benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.*

Praxis.

PRima eſt, obſervare defectus cujuſque membri, & aliorum etiam judicium ſupra hoc exquirere; vix enim fieri poteſt, ut quis ſe ad normam modeſtiæ componat, niſi ab aliis obſervetur. Itaque fieri videmus, ut in publico magìs modeſtiæ memores ſimus & obſervantes, quàm alibi: hoc tamen D. Bonavent. diligenter commendat, ut quiſque ſic ſe gerat in priuato ſuoque cubiculo, uti ſolitus eſt in publico. *Privatim agendum ut publicè.* Præterquam enim, quòd hac ratione faciliùs habitus acquiratur modeſtiæ, ejuſmodi faciliùs ad orationem perfectam, atque animi quietem pervenit, quò non ſinunt immodeſti mores ullum pertingere.

Secunda. Legere libros de hac re conſcriptos, tum à D. Bonaventura ad Novitios, tum aliis. Quamvis autem exterior illa modeſtia, niſi à virtutum omnium concentu proficiſcatur, diuturna futura non ſit; magnum tamen ipſa ad virtutem eſt præ-

ſidium,

ſidium, ac quod primò difficili ac quaſi reluctanti ſit naturâ, uſu atque conſuetudine fit jucundum.

Tertia. Memoriali aliquo memorem te fac hujus vel illius defectus, & monitorem adſciſce.

Monita quædam S. P. Ignatii circa converſationem, utiliſſima & ſapientiæ plena.

PRIMÒ, vir ſanctiſſimus ſuadebat contentionem omnem vitare, ac profitebatur malle ſe unum gradum profectus in proximo abſque eâ, quàm cum eâ plurimos. *Contentio vitanda.*

Secundò, omnibus ſatisfacere: nihil enim tam eſſe precioſum quod læſæ caritatis damnum poſſit reparare. ideò patienter tolerandas contradictiones, longos atque inſulſos ſermones. *Charitas omnibus præſtat.*

Tertiò, in negotiis poſtulari tempus volebat, atque illud præſtitutum ſedulitate præveniri.

Quartò, omnia quæ quiſque diceret, ita dicenda eſſe ajebat, atque ſi publicanda forent.

Quintò, pauca, eaque tardè proferenda eſſe, & longos aliorum diſcurſus eſſe audiendos.

Sextò, hortabatur ut quiſque ſe genio proximi propter Deum accommodaret, ac læto non ſe triſtem exhiberet, triſti verò gratioſum, cum iracundo celeriùs etiam loqueretur. Denique quemadmodum, ait, hoſtis cum eo quod alienum eſt ingreditur, egreditur cum eo quod ſuum eſt: intrat enim non contradicendo moribus ejus quem adoriri vult, immò etiam bonas inſerit cogitationes, deinde in ſpeciem bonas; ac ſi egreditur cum ſuo, id eſt, finem optatum conſequitur. Sic & nos oportere bona in aliis primùm collaudare, poſteà ſuaviter mala emendare. *Omnibus omnia fiat.*

Septimò, numquam, inquiebat, recedatur ab eo quem ad bonum reducere volumus, afflicto, aut malè contento. *Nunquam aliquis afflictus eſt deſerendus.*

Octavò, condeſcendant aliis, quantum per inſtitutum

ſtitutum licet, ut omnibus omnia fiat.

Nonò, nec ſtatim ad ſumma veniat, ſed gradatim ac ſuauiter ad ulteriora promoveat.

Decimò, capacitati hominis multùm ſe attemperet. Si quis enim in guttur multa ſimul infundere nitatur, effundet potiùs quàm infundat.

Vitanda in converſatione.

Vndecimò, cavendum eſſe dicebat, ne vitia in nobis deprehendantur: ut ſunt exceſſus in cibo, potu, hyperbolæ, vanitates, rixæ, motus inconcinni ac geſtus: hæc enim uti exiſtimationi non parùm detrahunt, ita minuunt amorem. In exteriori itaque homine concentum & compoſitionem magnam (ſignum animi compoſiti) requirebat. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

1. Corint. 4. *SIc nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.*

Philip. 4. *Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus.*

Matth. 5. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt.*

CAPVT XXVI.

Meditatio de Temporis ratione habendâ, & ejuſdem accuratâ diſtributione.

QVEMADMODVM vides in univerſo ſuis temporibus, pondere, numero & menſurâ definita eſſe omnia, & accuratiſſimè, ita & in te microcoſmo fieri convenit, temporiſque maximam haberi rationem, ac te vitam ejuſque partes ad illud dimetiri. eſtque hoc præſidium ad pietatem minimè vulgare.

COMPOSITIO LOCI, conſiderare velut in ſolitudine cælorum ordinatiſſimos motus, & ut omnia velociſſimé tranſeant, itaque ut poſt momenta ſingula nihil ſit recuperabile eorum quæ fuerunt in æternum.

PVNCTVM I. Conſidera primò ordinationem Dei & voluntatem, quâ ſuo tempore creata hîc oriri & occidere voluit, & accuratiſſimè tempora eſſe definita, & ſigna

ſigna eorum, & imitare quantum potes. Secundò, quàm ſit tempus vitæ noſtræ incertum, quàm breve, ſi comparetur ad longiſſimam æternitatem. Tertiò, per ſingula momenta æternum gloriæ pondus, aut pœnarum tibi accedere. merita enim coronabuntur æternùm, & peccata etiam levia æternùm punientur in iis qui reprobi fuerint. Quartò, vide quanta habeatur ratio à ſæculi filiis mercatus, occaſionis lucri alicujus; quomodo manè evigilent, diem in laboribus conſumant homines, maria trajiciant, vitamque prodigant, tu verò quid agis? Conſidera Quintò, omnium rerum tempus preciosiſſimum eſſe, & irrecuperabile: ſed, eheu! ut Bernardus ait, nihil precioſius tempore, & tamen nihil hodie vilius reperitur. Tranſeunt dies, menſes, anni ſalutis; & nemo recogitat, nemo ſibi perire diem, & numquam rediturum cauſatur. Attende verò quare ita ſit precioſum; quia nempe omnia illo lucrari, abſque illo nihil poſſumus. Immò quamuis univerſum mundum daret homo, pro prorogando vitæ tempore in morte vel ad momentum, nequaquam illud poſſet comparare. quod ſeriò expende. Quanti æſtimarent, putas, damnati & beati unâ horâ poſſe vivere; illi ut ſalutem, hi ut gloriam majorem conſequerentur! Ideoque exclamat Sapientia æterna: O ſi cognoviſſes & tu, & quidem in hac die tuâ, quæ ad pacem tibi! O ſi cognoſceret homo quantum hoc vitæ tempore poſſit animæ ſuæ bona augere! Quid, quòd de tempore etiam Philoſophi ſic philoſophati ſunt & ſenſerunt: inter quos Zeno ajebat hominibus nihil magìs deeſſe quàm tempus; Democritus precioſiſſimum impendium eſſe tempus. Seneca: Ita fac ergo, mi Lucili, vindica te tibi; & tempus collige, & ſerva. Quem enim mihi dabis qui aliquod precium tempori ponat, qui diem æſtimet? Expende igitur quomodo tempore tuo utaris, cui rei precioſiſſimum omnium impendas, quâ cum re commutes, fortè cum fabulis, otio, luſu, cùm poſ-

Temporis brevitas, incertitudo, pretium.

Serm. ad ſchol.

Mercatus eſt vita.

Damnati pretiũ temporis docent.

Luca 19.

Zeno. Democritus. Seneca.

poſſes regna acquirere, Dei gratiam augere, juvare proximos, vocationẽ tuam certam per bona opera facere.

Aſpira, ut ſup. pag 8. *Haccine firmâ*, &c. ibid.

PVNCTVM II. Attende, ô mi frater, ante omnia quàm parum temporis ſuperſit, quantumque tibi hactenus perierit. Secundò, quomodo illud impendendum. Monet certè Seneca eleganter: Formemus, inquit, animum, tamquam ad extremum ventum ſit; nihil differamus: qui quotidie vitæ ſuæ manum imponit, non indiget tempore. Videte verò, ait Apoſtolus, quomodo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed ut ſapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. Impendere autem oportet ad ſalutem: ad hoc enim conceſſit illud Deus; atque, ſi hoc non fecerimus, ſevera ejus ratio reddenda erit. Adverte igitur quantum quotidie pietatis exercitiis tribuas temporis; an plenè quod debetur illis ac divino obſequio tempus impertiaris; an his ſtultiſſimè tantùm ſucciſivum, aliis optimum. Præterea, an non meliùs impendere poſſes. Quis obſecro mercator ſtramen vile emet in die mercatus, cùm poſſit aurum, gemmas precioſas; imò regnum? Tertiò, attentè cõſidera, quid unâ hora boni, quid uno die, quid conſtanter agere paucis hebdomadis poſſes in virtutis ſtudio: & erubeſce; maximè ſi attẽdas mundanorum in rebus viliſſimis incredibilem diligentiam.

Seneca epiſt. 102.

Epheſ. 5.

Tempus quomodò impendendum.

Nota bene.

Vita eſt dies mercatus, & optima eme.

Haccine vera, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM III. Conſidera quantæ dementiæ ſit, omnia (vade, ſi lubet, per ſingula) bene ſupputare quę ad rem familiarem ſpectant, & tempus negligere omnium rerum precioſiſſimum, turpibuſque & inanibus rebus impendere. Secundò, quanta ex otio iſto incommoda expertus ſis, & experiantur multi, qui numquam quid certi agunt, ſed fortuitò, velut cymbâ, quæ nullum certum portum habet, feruntur.

Temporis ineunda ratio.

Exercitium

Exercitium pro temporis habendâ ratione.

EHEV *quid eſt homo, ô Creator mi? quid vita hominis? quod tempus illius? quàm breve ac precioſum ſapienti, quàm vile inſipienti! & tamen à momento hoc vel illo æterna, æterna, æterna mea pendet felicitas, vel calamitas. Nunc propior eſt noſtra ſalus, quàm cùm credidimus. Ecce enim mediâ nocte clamor factus eſt, & audio à te & de te,* IESV *bone: Ecce ſponſus venit; exite obviam ei. Egredior, & exeo de terrâ meâ, & terrenorum amore, de cognatione meâ, & ſenſualitate, de domo patris mei, ut inveniam te, & deoſculer te foris, & in medio cordis mei te amplectar. Fratrem meum ſugentem ubera matris mei, &c. Abnego meipſum ut ſequar te jam nunc toto corde meo.* Applicatiô ad Cõmunionem. Cant. 8.

Obſecro te, trahe me poſt te & da te mihi, & ſuſcipe me. Ecce enim reliqui jam omnia, & ſequor te: quid ergo erit mihi, aut quid quæro? Te, Domine IESV, *te ſolum, dum inveniri potes, & amariſſimè doleo de peccatis; & amantiſſimè ſequor & deoſculor veſtigia pedum tuorum. Vtinam, utinam dicere queam, verè Dominus eſt in loco iſto, corde meo, & ego neſciebam; vel cum Petro: Nunc ſcio verè quia miſit Dominus Angelum ſuum, & liberavit me de manu Herodis, & de omni exſpectatione inimicorum meorum! Vtinam intelligere poſſim, Domine Deus meus, quòd non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Nam exſpectatio creaturæ revelationẽ filiorum Dei exſpectat: vanitati enim ſubjecta eſt creatura non volens; ſed propter eum qui ſubjecit eam in ſpe, id eſt, in te Domine. Id enim quod in præſenti eſt momentaneum, & leve tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis, propter quod omnis creatura ingemiſcit, & parturit uſque adhuc; non ſolùm autem ipſa, ſed & nos ipſi primitias ſpiritus habentes; & ipſi intra nos gemimus, adoptionem filiorum tuorum exſpectantes, redemptionem corporis noſtri, & adventum tuum optatiſſimum & deſideratiſſimum, Quando venies & conſolaberis me, lux mea, ſpes mea?* Act. 12. Rom. 8. 2. Cor. 17. Rom. 8.

O quando apparebit illa dies æternitatis, in quâ momenta, ſingula hæc æternitatem feciſſe videbimus! quando exultabimus

1.Pet.1. *in te modicum ſi nunc oportet contriſtari, ut tribulatio noſtra multò precioſior auro inveniatur in gloriam & laudem tuam! ô*
Bern ſerm. ad ſchol. *omne bonum! O quàm apparebit tunc precioſum tempus, quo æternitas potuit & tu omne bonum comparari; quàm brevis hora vitæ noſtræ, quàm brevis labor, quàm precioſus horæ quadrans, qui jam ſæpè abit in otia, in malitiam, in fabulas! volat verbum irrevocabile, volat tempus irremeabile: nec advertit inſipiens*
Temporis jactura quanta. *quid amittat; libet fabulari, dicit, donec hora prætereat. O donec prætereat hora, quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendã gloriam miſeratio Conditoris indulget! donec tranſeat tempus, quo divinam propitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam*
Eccleſ. 3. *ſocietatem, ſuſpirare ad amiſſam hereditatem, excitare remiſſam voluntatem, flere admiſſam iniquitatem. Omnia tempus habent, & ſuis ſpatiis tranſeunt univerſa ſub cælo; nunc tempus flendi, pòſt erit tempus ridendi; nunc tempus plangendi, pòſt erit tempus ſaltandi; nunc tempus belli, pòſt erit tempus pacis; nunc tempus odii (niſi enim qui oderit animam ſuam, tuus eſſe, ô dulciſſime* IESV, *non poteſt) ſed pòſt erit tempus dilectionis. Imò iam eſt, à ſummo enim cælo egreſſio amoris tui, & non eſt qui ſe abſcondat à calore eius. Vtinam ergo ab hoc momento in æternum te amem toto corde, & me oderim! utinam nihil amem extra te! utinam ſis mihi omnia in omnibus, & laudem nomen tuum magnum in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Amen.*

Praxis pro temporis ratione habendâ.

Salutis eſt prima cura. PRIMÒ conſidera, quæ tempora tibi commodiora rebus gerendis, & ante omnia ſalutis negotio procurando, atque attende ne rebus nihili tempus optimum, orationi & ſalutis negotio ìd tribuas, quod illis incommodum. Ita, eheu! quotidie fieri videmus, optimam vitæ partem mundo ac vanitati tribui, optimam diei; effœtum corpus, deteriora tempora ſenectutis
Vita ordinanda eſt & quomodo. pietati adſcribi. Reſpub. geritur in flore ætatis, negotium ſalutis in declivi. Quid verò tibi potiùs, ſalvum, an bonum eſſe civem? Diſtribuat ergo ſibi quiſque annos, dies, horas, nec fortuitò vitam agat, ſed decreto. Ille inter otioſos ac inertes numeratur, qui ſi fortè ſe benè gerendæ rei occaſio obtulerit, rectè faciat. Dividendum autem ita tempus eſt, ut Primò ea ad quæ obligamur, id eſt, quæ ad ſalutem ſpectant, tractemus, de

divino

divino cultu, oratione, Miſſæ ſacrificio, lectione piâ, examine conſcientiæ. Secundò, quæ his proxima ſunt curemus, qualia ea quæ ad ſtatum & officium noſtrum pertinent, artificium & laborem: natus eſt enim homo ad laborem, ſicut avis ad volandum; Tertiò, quæ ad familiam; Quartò, quæ ad honeſtam recreationem. quod enim caret alterna requie durabile nō eſt. *Iob.1.*

Secundò, ſingulis menſibus rationem temporis ſubducas, & conſidera, an meliori, an fructuoſiori occupationi illud impendere non poſſis. occupationes enim variæ; aliæ animæ, ut ſunt oratio, ſtudium varium, lectio; aliæ corporis, ut ſunt artificiorum exercitatio, item equitatio, venatio, luctatio, & recreatio; aliæ rei familiaris, ut ſunt plantatio, ædificatio moderata, inſtauratio; aliæ reipublicæ; alia denique omnium graviſſima, præparatio ad mortem. huc enim omnia diriguntur, dies, anni, luſtra, & omnis exercitatio. *Ratio temporis ſubducenda ſingulis menſibus.* *Præparatio ad mortem.*

Dignatus es, ut ſupr. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis: abjiciamus ergo opera tenebrarum. 2 Corint. 6.

Fratres, hora eſt jam nos de ſomno ſurgere: nunc enim propior eſt noſtra ſalus, quàm cùm credidimus. Rom. 11.

Quodcunque poteſt facere manus tua, inſtanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quò tu properas. Eccl. 9.

Operamini dum lucem habetis: venit enim nox, quando nemo poteſt operari. Ioan. 9.

Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant. Ioan. 12.

CAPVT XXVII.

Meditatio de Monitore aliquo eligendo, auxilio magno in viâ Dei.

ITA à Domino comparatum eſt in hâc vitâ & viâ, ut nemo ſibi dux eſſe poſſit, nemo inniti prudentiæ ſuæ: ideoque nullum ſubſidium ſuavius ac utilius ab iis quæ foris ſunt accipi poteſt, quàm amicus fidelis & monitor. *Monitoris utilitas.*

Compositio loci erit, ſpeculari mundum plenum erroribus, & erronibus ac vanitate, coram Deo noſtro. Oratio, ut ſuprà.

Dux viæ quantum expetatur.

PVNCTVM I. Conſidera coram Deo te in viâ multiviâ, vel ad flumen aliquâ tantùm parte vadoſum, ſed neſcire quà, neque quam viam capias. Dic, rogo, eo caſu quantum optares ducem ſeu monitorem? ſi verò ſcires hinc vitam & ſalutem certò pendere, quàm diligenter ſcrutarere an aliquis index eſſet viæ? quàm gratus eſſes, ſi quis errantem etiam aſperè revocaret, aliàs ad præcipitium venturum? Imò ſi jumentum tuum, de quo in veteri lege præceptum erat, erraret, revocari velles. Applica viæ æternitatis irremeabili, & cogita tibi neceſſariò de duce & monitore aliquo proſpiciendum. Neſcit enim homo finem ſuum, neque ullius negotii, ob plurimos & varios caſus in rebus humanis, & ſæpè quod minoris æſtimas, cauſa tibi eſt omnium malorum, vel eſſe poteſt; & quanta dementia tentare ſpreto duce, vias ignotas, vada periculoſiſſima? & vide an alicui hoc ſuaderes. Secundò conſidera, ſapientiſſimos omni ſæculo primùm in iis quæ ad animam, deinde etiam in aliis quæ ad res humanas pertinent, turpiſſimè erraſſe, quia ſuo judicio præfidentes, monita bona ſpreverunt. Quis enim ſapientior Salomone? & quomodo infatuatum eſt cor ejus? Secundò, optimos etiam in propriâ causâ cæcutire. Quis Davide prudentior? & ecce novem menſibus excæcatus in adulterio hæſit, donec Nathan eum moneret. Huc referri poſſunt varii eximii viri, qui tandē in hæreſes & errores lapſi ſunt, quia innitebantur prudentiæ ſuæ. Denique vide errores mundi, tum in ſæcularibus hominibus, avaritiâ, aut amore, aut ambitione, ſe in multa pericula præcipitantibus quotidie; tum in Ethnicis prudentiſſimis alioquin, lapides adorantibus, &c. Poſtremò in variis viris bonis, & Religioſis, qui defectu admiſſæ monitionis dati fuerunt in reprobum ſenſum. Tunc collige quàm avidè monitorem in viâ hac & ducem quærere oporteat.

Eccleſ. 9.

Res parva ſæpè magni mali fons.

Sapientes quoties lapſi, & fœdè!

Rom. 1.

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ*, &c. ibid.

PVNCTVM II. Conſidera quomodo in omnibus rebus

bus monitores velit eſſe Deus, & adeò neceſſarios judicârit, ut ad id obligârit omnes Superiores, imò etiam pares, ut ſi quem peccantem viderint, monerent. unde Prophetas ut ſpeculatores in Iſraël poſitos ajebat, quodque, niſi monerent, ſanguinem de manibus eorū requireret. Unde aliqui, potiùs quàm monere omitterent, vitam perdidêre, ut S. Joannes Baptiſta, S. Staniſlaus Polonus; & patriam & omnia, ut D. Chryſoſtomus. Heli verò ſe ſuoſque omnes, quia monere neglexit, evertit. Secundò, in omnibus rebus, operibus, ſtructuris publicis ſyndici ſunt, & qui detegunt errores; & magno ſumptu emitur moneri de hoſtium inſidiis, de machinatione adverſus bona noſtra, vel honorem noſtrum. Applicemus hoc nobis, & hoſtibus animæ noſtræ, & deteſtemur imprudentiam noſtram. Tertiò conſidera, quomodo in pluribus rebus, quas prudentiſſimè gerere nos putabamus, erraverimus. Quartò conſidera, quàm indignè ferremus ſi amicus ſciens aliū nobis machinari mortem aut dedecus, taceret & diſſimularet; quàm illam verecundiam in diſcrimine conſtituti damnaremus, & eum hoſtiliter egiſſe judicaremus? vel, ſi fruſtrà monuiſſet, quàm ſtultos nos fuiſſe ſerò videremus, ut Crœſus, qui à Solone in ſecundâ fortunâ monitus ex eâ in miſerrimā lapſus, unum Solonem inclamabat. Imò ſi næuus in facie turpis, ſi adhæſiſſet veſti, vel ganeo aliquis affixiſſet probrum, & permitteret famulus herum rideri, quomodo id ferret? Quintò, vide quàm ſollicitè in ſpeculo ſe contemplentur homines, & eheu! næuum in animâ graviſſimum admonitoris indicio detergere nolumus. Sextò, ſi quis medicus nunciaret tibi certis indiciis diſcrimen vitæ, quàm illum amares? ſi diſſimularet, quàm offenderetis? Applica ad morbos animi.

Correptio & monitio ſæpè præcepti. *Ezech. 33.*

1. Reg. 2. *Monitor in omni re neceſſariis.*

Vide quoties erraveris.

In iis quæ corpus ſpectant, moneri volumus, non quæ animam.

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide, &c.* ibidem.

PUNCTUM III. Conſidera quare moneri nolimus. Primò, quia (quod inſani eſt) putamus nos errare non

poſſe; omnia laudari noſtra volumus, aliorum graves cenſores; cùm tamen (ut ſuprà oſtendimus) ſapientiſſimi & prudentiſſimi erraverint, & non ſit homo qui non peccet. Secundò, quia putamus nos per nos errores videre poſſe; ſed, ut proverbium, non videmus manticæ quod in tergo eſt. Et ut nemo in facie ſua videt nævum niſi in ſpeculo; ita neque errori occurrere quis poteſt, niſi monitus. & ſic de aliis. Itaque ſuperbiam, malorum radicem, hoc remedium pellit. Unde Seneca: ſit aliquis cuſtos, & aurem ſubinde pervellat, abigatque rumores, & reclamet populis laudantibus, &c. Neceſſarium eſt admoneri, & habere aliquem advocatum bonæ mentis in tanto ſtrepitu tumultuque falſorum, unam denique audire vocem. Quæ erit illa vox? ea ſcilicet quæ tibi tantis clamoribus ambitioſis exſurdato ſalubria inſuſurret verba. Tertiò, quia alios dijudicare noſtra non poſſe putamus. & hæc dementia, quaſi noſtra aut ſint ſupra captum hominum, vel ſanè arcana patefacere amicis verè nolimus; quod quàm ſit noxium, patet: ſi enim quis foret, qui medico morbum aperire nollet, & remedium tamen peteret, certè is demens eſſet; & arcana nolle aperire, eſt conſilium nolle petere, aut perperam petere. Cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus ſit; cumque placuerit fieri, toto illum pectore admitte, tam audacter cum illo loquere, quàm tecum: poſt amicitiam credendum, ante amicitiam judicandum, Quartò, quia omnino perire volumus, ut is qui erroris in viâ ſeu præcipitij monetur, & contemnit: imò quærimus eos qui ad interitũ ruentes fiſtulis & ſambucis eò nos propellant; adulatores ſcilicet: qui verò obſtare poſſét rejicimus. Sic Roboam ſenioribus conſiliariis patris ſui dimiſſis, juniores adlegit, & periit. Xerxes vocatis ad ſe Aſiæ Principibus, viris prudentibus, ait, Veniſſe ſe ſcirent, ut parerent, non ſuaderent. Pruden es verò Principes longè aliter fecêre; atq; adeò rumores de ſe avidè captare ſoliti, ut Fredericus

3. Reg. 8.

Seneca epiſt. 94.

Seneca. Amicus deligendus.

3. Reg. 12. Valer. Max. lib 9. cap. 5. Reges habẽt monitores.

dericus III. Carolus V. & Franciſcus I. Galliæ Rex. Imò & ipſe Dominus ad exemplum noſtrum petiit, Quem dicunt homines eſſe filium hominis? Quinta cauſa ſpernendi monitorem eſt, quia dedecus putamus moneri privatim, quod publicè audire aliàs cogeremur. Plutarchus ad hoc ſcitè ait, Telephum vulneratum, coactum fuiſſe ab hoſtibus vulneri remedium petere; atque ita eum qui non habet amicum, ſæpè ab inimicis ſua vitia audire. Perſarum Reges quotidie à monitore ſic excitabãtur: Surge Rex, ac negotia cura, quæ Meſoromaſdes te curare juſſit. Philippus Rex cùm in cauſis audiendis negligentior eſſet, & vacare ſe mulieri cuipiam non poſſe dicere, publicè audiit: Noli ergo Regem agere. Denique monitorem reſpuimus, quia parum amicum putamus eum, qui non adulatur; in re familiari tamen, ſi quis vitium, diſcrimen noſtrum, alterius circumventionem indicet, amicum factum putamus. Et hæc eſt inſipientia filiorum Adam, qui de jumẽto aliiſque rebus omnibus magis ſolliciti ſunt, quàm de anima. Vnde Sapiens, Noli arguere deriſorem, ne oderit te, &c. vir prudens & diſciplinatus non murmurabit correptus. Sanè qui corripit, ſi amicus non eſt, officium amici facit, aut facere voluit; quod nemo reſpuere ſolet: ſi eſt, meliora ſunt vulnera diligentis, ait Scriptura, quàm fraudulenta oſcula blandientis. Stultitia certè magna eſt monentem averſari. Qui odit increpationes, ait Sapiens, inſipiens eſt. & rurſum: Noli arguere deriſorem, ne oderit te; argue ſapientem, & diliget te. Ille, ut phreneticus, curantem ſe mordet, monſtranti viam iraſcitur, & errare pergit. vel bonam medicinam ſibi datam, odio medici, ſponte ſibi in venenum vertit & haurit, fitque ut virga Moyſis (id eſt correptio) in colubrum vertatur.

Matth. 16. *Plutarch.* *Adulatorem quærit qui non vult moneri.* *Prov. 9.* *Eccli. 10.* *Corripiens facit amici officium.* *Prov. 17.* *Prov. 9.* *Monitionem reſpuens ſtultus eſt.*

Hæccine vera, &c. ut ſuprà pag. 7.

PVNCTVM IV. Conſidera aliquẽ quem nemo monere audeat, nónne is ſimilis tibi videtur ei equo quem

Corripi recuſans quanto in periculo. in præceps ruentem & calcitrantem nemo retinere poteſt; vel quem nemo velit, quòd eum contemnat? nónne tibi is miſer videtur, & in crepidine montis prærupti ambulare; aut ponte anguſto & excelſo admodum, abſque ullo præſidio & retinaculo? nónne comparandus ei viatori, quem proximum ut incidat in manus hoſtium, ſpeculator admonere negligit aut horret? ita omninò eſt. quare aptè Seneca: Monſtrabo tibi cujus rei inopiâ laborent magna faſtigia, quid omnia poſſidentibus deſit: ſcilicet ille qui verum dicat. nemo ex animi ſui ſententiâ ſuadet diſſuadetque, ſed adulandi certamen eſt, & unum amicorum omnium officium ac contentio quis blandiſſimè fallat. Hæc peſtis eſt ſæcularium, hæc multorum etiam piorum, quos ſi moneas, exaſperas; quoſque proinde melius ſinere jacere, quàm erigere. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Nota ſimilia.

Seneca de benef. lib. 6. cap. 10.

Pauci moneri volunt.

Pſalm. 140. Excuſatio mala.

PVNCTVM V. Conſidera, quàm ſit turpe declinare cor ſuum in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis: qui enim juſtificat ſeipſum, hoſtem ſuum excuſat & Dei; cumque ſit æger, ſanus haberi vult; & cæcus, videns; imperitus, peritus; & qui injuſtus eſt, juſtus cenſeri. Peccator enim homo vitabit correptionē, & ſecundùm voluntatem ſuam inveniet comparationem: juſtus autem accuſator eſt ſui. Hinc jubetur leproſus veſtimenta diſſuta habere, & caput detectum; id eſt, peccator ſe aperire. At Jacob extrema pellibus tegit; & peccator haberi vult. De eo Bernar. ſuper Cantica: In animam peccat ſuam, qui excuſat dum arguitur, repellit proinde à ſe medicinam, & ſic vitam ſibi intercludit æternam. Excuſat, ait, quis dicendo. Non feci, aut benè feci; aut ſi male. Non multùm malè; aut ſi multùm malè, Non malâ intentione: ſi autem de illâ velut Adam & Eva convincitur, alienâ ſuaſione excuſare ſe nititur. & Gregorius: Superbiæ vitium eſt, ut quod quiſque de ſe fateri dignatur, hoc ſibi ab aliis dici dedignetur. Conſidera Secundò, Adamum, Cain, & Saulem,

Eccli. 19.

Levit. 13.

Geneſ. 27.

Serm. 16. Excuſans repellit medicinam.

Geneſ. 3.

Ibid.

Saulem, excuſantes ſe, à Deo projectos; Davidem, Petrum & Latronem ſuſceptos. Tertiò, conſidera Chriſtum Dominum circumcidi, baptizari, damnari, de quo illud, Sicut agnus ad occiſionem ductus eſt, coram tondente ſe obmutuit, factus tamquam homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones. Chriſtum verò ſecuti ſunt, de quibus Gregorius: Piarum mentium eſt, illíc culpam agnoſcere ubi culpa non eſt. Dixi ergo, Confitebor adversùm me injuſtitiam meã Domino, & tu, Deus meus, remiſiſti impietatem peccati mei. non declines, quæſo, unquam cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis: ſed in miſericordiâ tuâ vivifica me.

Excuſantes à Deo profecti. *Geneſ. 4.* *1. Reg. 15.* *2. Reg. 12.* *Iſaia 53.* *Pſalm. 37.* *Regiſt epiſt. li. 12. indict. 7. epiſt. 31.* *Pſalm. 31.* *Pſalm. 140.*

Exercitium pro monitore & correptione libenter ſuſcipiendâ.

CORRIPE *me, Deus, in miſericordiâ tuâ, oleum autem peccatoris non impinget caput meum; corripe me, dum tempus miſerendi, ut abſolvas me, dum tempus erit judicandi. Ecce enim proteſtor, quòd ſpiritu tuo agi volo, & filius tuus eſſe; & hodie ſi vocem tuam audiero, nolo obdurare cor meum. Audiam quid loquaris in me, Domine, quoniam loquêris, ſpero, hodie pacem in plebem tuam, in derelictam animam meam. Exſpecto enim te hodie, exſpectans exſpecto, quando facies de perſequentibus me* N. *paſſionibus iſtis judicium, & ſicut fluit cera à facie ignis, ſic peribunt peccatores à facie tuâ. Ne permittas, rogo, ut peccem in te, ut errem à te, velut cæcus in viâ, ignarus in ſilvâ, & moneri nolim, ut viam teneam rectam, ut videam pericula, ut declinem damna animæ meæ, ut convertar ad te, & ſalva ſit anima mea: nam qui odit correptionem, veſtigium eſt peccatoris, ſive diaboli, ejuſq; mancipium, venundatus ſub peccato, ligatus non ferro, ſed ferreâ voluntate, ut abſtrahi à malo nolit, & nequeat, quia vix eſt qui faciat miſericordiam cum illo, dum pauci ſanare volunt, & dum ſanant, aut vulnerari linguâ, aut ad vulnus in ſecreto poſtulari. Concede etiam ut timore humano errantem monere, ægrum curare*

Applicatio ad Cõmunionem.

Corripi nolens vinctus eſt.

Auguſt. *non deſinam. Verè enim dicebat ſervus tuus Auguſtinus : Si peccaverit in te frater tuus, corripe illum inter te & ipſum ſolum; ſi neglexeris, pejor es. ille injuriam fecit, & injuriam faciendo gravi ſeipſum vulnere percuſſit : tu vulnus fratris tui contemnis? tu eum vides perire, & negligis? Pejor es tacendo, quàm ille conviciando. Sed plures qui alios libenter cenſeant & judicent, reperiri video, paucos qui optent moneri. veritas hæc odium parit. Iuſti eſſe nolumus, & dici volumus; cùm corripere nos audeat nemo, etſi perire propè videat; quia ex ſuperbiâ medicamentum viderit eſſe factum venenum.*

Moneri pauci volunt.

O infelices, quibus à bonitate tuâ ad ſalutem nobis data auxilia, fiunt ex militiâ, rectæ mentis impedimenta! Aufer à me, Domine IESV, *qui tot calumnias pro me paſſus fuiſti, hanc ſuperbiam, quâ defectus meos agnoſcere detrecto, & aperire nolo, malens in judicio perire forſitan, & malus judicari à te, dum bonus ab homine haberi poſſim, & malus eſſe. Si corpus curari opto, negligi indignè fero; cur mihi anima mea ſic viluit, ut iraſcar, ſi quis eam curare velit, ſi ſanare? ſi laqueus pedi meo oſtendatur poſitus, gratus ſum; ſi vulnus aperitur animæ ingratus, immò furioſus ſum, quia perire libet potiùs, quàm de periculo moneri; miſerum eſſe, quàm ubi opes & felicitas ſunt, revelari. Proditio vulgò cenſetur, occultare, & nutrire hoſtem amici ſui; amicitia verò ſæpè reputatur, graves animorum (vitia inquam) adverſarios fovere. Ea eſt, Domine, infelicitas noſtra, cùm juſtus in principio ſermonis accuſator ſit ſui; hoc eſt imperfectum noſtrum, quod viderunt oculi tui, & ſanare poteſt unica manus tua; quæ omnia fecit, & fecit benè, & me infinitâ miſericordiâ refecit. Sunt qui ſe nequiter humiliant, & arguunt, ſed ſi, velut vaſa figuli probat fornax, hos etiam exerceat aliqua tribulatio; cujus eſt ſimulata confeſſio, unâ vel levi contumeliâ, aut exiguâ pœnâ interrogatus, jam humilitatem ſimulare, jam ſimulationem diſſimulare non poteſt : murmurat, frendet, iraſcitur, nec in gradu ſtare humilitatis, ſed in novum ſuperbiæ gradum corruiſſe probatur. Scio, non veniet in conſpectu tuo omnis hypocrita, & ſi aſcenderit uſque ad cælum ſuperbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur.*

Prov 18. Pſal. 138.

Bernard. de grad. Humil.

Job. 3. Job. 20.

perdetur. Aufer itaque de medio mei magniloquos ſuperbiæ, & non adjiciant exaltari in corde meo; quia tu ſcio, Domine, magnus & terribilis, non reſpicis niſi ad humiles & trementes ſermones tuos. Amen. Sophon. 3. Iſaiæ 66.

Praxis in monitore adhibendo.

PRIMA. Vide, quas conditiones monitor habere debeat. Et quidem Primò, debet eſſe amicus: moneri & monere proprium eſt veræ amicitiæ, inquit Cicero. Secundò, debet eſſe pietate, virtute & prudentiâ præditus. nam ut doceri ab indocto nemo cupit; ita ſe moneri ab illo pauci patiuntur, quem eadem aut ſimilis culpa redarguit. Tertiò, debet velle id facere: multi enim ſunt, qui ſcientes obſequium amicos, veritatem odium parere, monere detrectant. Accedit autem hoc ferè, quia non ſincerè diligunt, ſed ſua quærunt, & tales non in amicorum numero collocandi, ſed adulatorum. at verò adulatione, blanditiâ, aſſentatione in amicitiâ nullam eſſe peſtem majorem aptè Cicero dicit. Vel certè eò accidit, quòd ex veritate odium naſci videant. cujus autem aures veritati clauſæ ſunt, ait idem, ut ab amico audire verum nequeant, hujus ſalus deſperanda eſt. Vel denique eò quòd ii qui monentur eam moleſtiam quam debent capere non capiunt, cùm emendare negligunt, monita ſpernunt. *Qualis eſſe debeat Monitor.* *Cicero.*

Secunda. Ut ergo aliquis monitore utiliter utatur. Primò aperiendum pectus: aliàs enim nec amicum agnoſcis, cùm diffidas; nec conſilium expectare potes, cùm de re incognitâ alter ſententiam ob diſſimulationem tuam dicturus ſit. Unde Sapiens: Cauſam tuam tracta cum amico tuo, & ſecretum extraneo ne reveles, ne fortè inſultet tibi cùm audierit, & exprobrare non ceſſet. Secundò, cogendus amicus ut moneat liberè, & ſeriò allaborandum, ut corrigat quis quod à prudente & amico homine ſuggeritur. Ex his facilè colligitur, ſæpè eos qui paris tecum conditionis ſunt, non ita aptos eſſe monitores, cùm inter eos ſæpè æmulatio ſit; neque ſubditos, cùm ſæpè libertate abutantur, aut timore prohibeantur: neque eos, quorum ſi amicitia diſſuenda ſit, timeas, ne, quòd parum probi, noceant (multi enim niſi viri omninò probi ſint, ſæpè vitiis amicorum offenduntur;) ſed alium quempiam, qui in Deum reſpiciens, nihil timeat, aut ſperet, & ſalutis tuæ ac felicitatis non ſit æmulus, ſed amans. Talis unus deligendus eſt atque alter, & ſtatuendum quoties, ſi ita res poſcat, eum auditurus ſis, & cum eo de tuis rebus acturus. *Amico ſincero familiariter utendum.* *Prov. 25.* *Quales non ſint apti monitores.*

Tertia

Quomodo ſit facienda mon t o. Tertia. Correctio fiat non de re incertâ vel levi, vel intempeſtivè, dum perturbatus eſt animus errantis: modúſque ſit lenis, juxta Apoſtolum. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite ejuſmodi in ſpiritu lenitatis. Servum enim Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe; & verè, ut Ambroſius, Plus profuit amica correptio, quàm accuſatio turbulenta. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

Gal 6
2. Tim. 2.
Ambr. lib. 8. in Lucam.

JACULATORIÆ.

Pſalm. 6. *DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me*

Pſalm. 38. *Propter iniquitatem corripuiſti hominem, & tabeſcere feciſti ſicut araneam animam ejus.*

Prov. 3. *Quem diligis, Domine, corripis, & quaſi pater in filio complaces tibi: fac de me ſecundùm divinum beneplacitum tuum.*

Pſalm. 40. *Corripe me, Domine in miſericordia tua: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.*

CAPUT XXVIII.

Meditatio de amicorum delectu.

Amicitia effectus.
Super Matth.

INTER externa pietatis præſidia eſt amicitia: bonus enim ſic malo connectitur, ut Chryſoſt. ait, ut aut pares reddantur, aut citò ab invicem ſeparentur. Amicitiæ enim pares aut quærunt, aut faciunt, & ſicut multa bona habet communis vita ſanctorum, ſic plurima mala ſocietas malorum.

COMPOSITIO LOCI, erit ſe conſtituere in Dei præſentiâ. ORATIO, ut ſuprà.

PUNCTUM I. Conſidera quid ſit amicitia. Eſt verò, ut Cicero loquitur, divinarum humanarumque rerum ſummâ cum benevolentiâ conſenſio. Duplex illa eſt, falſa & vera. vera autem hæc eſt & Chriſti glutino, copulata, quam non utilitas rei familiaris, non corporis præſentia tantum, ſubdola & palpans adulatio, ſed Dei timor & divinarum Scripturarũ conciliant ſtudia, ut Ambroſius. Hinc collige qualis tua amicitia ſit. 2. Conſidera quorſum amicitiam Deus inſtituerit; & donum illud largiatur (qui timet enim Deum, habebit am-

Ambr. de amicit. c. 7.
Eccli. 6.

amicitiam bonam, uti Sapiens) nempè ut cùm viatores & peregrini ſimus ſuper terram tendamuſque in cælum patriam noſtram viâ difficili ac periculosâ, latronibus obſitâ, Comites & viæ bonos ſocios, id eſt amicos nobis eſſe voluit. Conſidera 3. Quales vitandi & fugiendi: primò vitandi improbi, hi enim cũ hoſte tuo, id eſt dæmone conſpirant: hi mellito ſermone venenũ tibi inſtillant, in præcipitia ducũt, dum hoſtis premit. Et verò túne eum putas tibi amicum qui Deo ſit inimicus, cui tot nominibus obſtringitur? túne eũ tibi, qui nec ſibi? qui enim facit iniquitatem, odit animam ſuam, & omne bonum Deum ſuum. Hoc ergo pacto quem amicum velis explora. Et certò ſcias ſperare eum tibi fore amicum, qui Patri & Deo & Redemptori ſuo infidelis eſt, meram eſſe inſaniam. Cogita verò quam turpe tibi ſit, jam coram Deo & curiâ ejus cùm perduelli & infami conſuetudinem & amicitiam habere, quamque horrẽdum id futurum in judicio, & amicos Regis Dei tui jam tibi concilia. *Aſpira*, ut ſup. pag 8. *Hæccine firmâ, &c.* ibid.

Cur amantia à Deo inſtituta.

Mali nunquam veri amici.
Pſalm. 10.

PVNCTVM II. Hæc quidem in genere dicta ſunt: nũc conſidera quos maximè vitare debeas Davidis monito dicentis: Oculi mei ad fideles terræ: ſuperbo oculo & inſatiabili corde cum hoc non edebam, detrahẽtem ſecretò proximo hunc perſequebar. primo igitur ſuperbum vita; inter ſuperbos enim ſemper jurgia, quæ ergò amicitia? 2. hominem avarum, & ſui valdè amantem. Hic enim erit amicus ſecundum tempus & non permanebit in die tribulationis. Orientem ſolem tales ſpectant, de quibus Sapiens: O præſumptio nequiſſima, unde creata es cooperire aridam malitiâ & doloſitate illius? 3. Cave à detractore, imò eum perſequere cum Davide, de quo ſcriptum: ſi mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit; talis enim detractor, ut ſerpens repit per terram, & eam comedit, eſtque velut ſanguiſuga, & canis macelli, rictu, ſanguine, id eſt peccato proximi fœdato. Et quæ cõmunica-

Pſal 100.
Qui maximè vitandi nempe ſuperbus & ſui amans.
Prov. 13.
Eccli 6.
Eccle. 17.
Detractor fugiendus.
Eccleſ. 10.

Eccli.13. *Deut.12.* nicatio ſancti hominis ad canẽ? unde monetur; cave ne ſanguinem comedas, vel quod idem, carnes proximi. Ideò quidam ſanctus ajebat: Melius eſt comedere carnes & vinũ bibere, quã detrahere. Perſequere ergo de-*Detractoris malitia.* *Prov.30.* tractorem, cujus dentes arma & ſagittæ, & gladius in labiis ejus, & venenum aſpidum ſub iiſdem: hi enim ſunt de quibus Sapiens: Eſt generatio quæ pro dẽtibus gladios habet, quibus auditores percutit, & ſe & proximũ. Ne permitte ut alienas ſordes in cor tuũ ingerat, & au-*Detractor nulli fidus.* res, ſic de te certò ctas loquitur, ut jã de proximo tuo & feſtucam in oculo tuo videbit ut trabẽ, & te judicabit. Dic, quæſo, putas plus amicitiæ tuæ tribuet, & fidelior erit tibi quã Deo, & ejus legi quæ ita charitatem præci-*Eccli.28.* pit, & ſuſurronẽ & bilinguem maledictum appellat? Si ille arbitretur ſe tibi gratificari, ſimilẽ te ſibi æſtimat, & velut porcum qui volutari velis in ſordibus. ſepi ergò *Eccli.28.* aures tuas ſpinis, & noli audire linguam nequam; ſcriptum eſt, Non maledices ſurdo, nec coram cæco pones offendiculum: ille enim ſe excuſare nequit adverſus *Eccli.20.* *Detractor vix corrigitur.* hunc teſtem iniquũ. Neq; ab hoc ſperes correctionem; homo enim aſſuetus verbis improperii omnibus dieb⁹ vitæ ſuæ non erudietur. vide ut David Amalechitem, & *2.Reg.1.* eos qui Isboſet occiderant, peremit, illi dicens: Quare non timuiſti, mittere manũ tuam ut occideres Chriſtũ Domini? Idem dicito detractori, & ſimilem crede Ozæ percuſſo & arcam tangenti ſi ſuperioribus detrahat.

Haccine vera, &c. ut ſuprà pag. 7.

Quales amori deligendi. *Pſalm.17.* *Seneca.* PVNCTVM III. Nunc conſidera quales tibi diligendi ſint, & adhoc ſimul attẽde qualis ſis, quibuſq; obnoxi⁹ vitiis & qualis eſſe velis, cum bono enim bonus eris, ſerpuntque, ut ait Seneca, vitia, & in proximis quemque trãſiliunt, & contactu nocẽt: convictor enim delicatus paulatim emollit, & enervat. Neceſſe eſt aut imiteris, aut oderis. Igitur optimum quemque delige, vel potiùs cùm quiſque ſuos habeat nævos, quàm minimè inquinatos. Ratio manifeſta eſt, amicitia enim nos alteri cõjungit,

jungit,uti & familiaritas, imò facit idem velle & nolle. (ea enim amicitia ſola eſt) atq; adeò anima quæ amat, magìs in eo eſt quem amat, quàm ubi animat. An ergò mirum ſit talem eſſe quemque, quales ii cũ quibus verſatur? Vnde veteri proverbio. Pares cũ paribus ferè ſociãtur. Vti enim ſimilitudo morum amicitiam parit, ita viciſſim morum ſimilitudinem amicitia facit, & ad hoc attende, quæ vitia in animo, immò etiam corpore habeas, ne conſuetudine ejus qui eodẽ malo laborat, tuũ augeatur, & ſi diligenter obſerves, iiſdem aſperſos videbis, quibuſcum aut conſuetudinem habuiſti, aut etiamnum habes. Statue proinde ſi bonus eſſe velis, bonos amicos & familiares eligere; nihil enim ſtultius, ait Cicero, quàm equum, famulos, domum, optima, parare, & non amicos à quibus ſalus noſtra pendet univerſa, ideoq; idẽ Cicero toto propre libro diſputat amicitiã, non niſi inter bonos eſſe poſſe, nec amicum alterum ab altero niſi honeſtum petere debere, virtutũ enim amicitia adjutrix data eſt, non vitiorum comes: ut quoniam ſolitaria non poſſet virtus ad ea quæ ſumma ſunt, pervenire, cõvincta & ſociata cum altera perveniret. Quare cùm amicitia hoc ſpectet unum, ut amici auxilio ad virtutem perveniamus, illius in delectu amicorum primùm eſt habenda ratio, conſiderandi mores, quid ex hoc, quid ex illo virtutis diſcere, quod tibi maximè uſui ſit, quid ſapientiæ poſſis *Haccine vera, &c.* ut ſup. pag. 7. *Amicitia eſt ob virtutem. Cicero.*

PVNCTVM IV. Conſidera quã ſuave ſit amicitiæ bonũ quàm dulce ejus ſolatium, idcirco hortatur Ambr. dicens: habeas amicũ cui pectus aperias, cui arcana communices, cui ſecreta tui pectoris committas, ut colloces tibi fidelẽ virũ, qui in proſperis gratuletur, tibi in triſtibus compatiatur, in perſecutionibus adhortetur. Secũdò cõſidera nihil potẽtius eſſe amore, itaq; etſi amicitia utilitatẽ nõ ſpectet, nihilominus utiliſſimã eſſe cũ omnia bona cõmunia facit, & perpetuã & jucundã eorum poſſeſſionem, uſum, ac fructũ. Itaq; ſi deſideras alienis *Ambr. li. 3. Offic. Solatium ex amicitia magnum. Amicitiæ utilitas.*

bonis

bonis ſiui, ſi optas favorem, ſtude omnes amore prævenire, ac devincire concertatione benevolentiæ, nullo enim nummo commodiùs amorē emeris, atq; amore. Eum ſi obtinueris, & cor hominis poſſederis, quid erit amici tui, quod tuum etiam nō erit? attamen amicitiæ ac benevolentiæ ſtude, non tua quærendo, ſed ut proximo tuo placeas in bonum, ut cum eo propter Deum conjunctus ſis, & certò poſſidebis illum. O quanta industria charitatis! quàm utilis mortalibus, quàm grata, quàm jucunda, quàm Deo accepta! Tertio conſidera, hinc ſequi omnium jacturam eſſe libenti animo faciēdam, ut charitas cōſervetur, quia ſi illius integritas ſervatur, omnia ſalva ſunt apud Deū & homines. Quartò conſidera, quanta inſania eorū, qui per ſimultatē verbo uno, repulsâ unâ amicitias violāt; ſe ipſos enim ob hoc privant maximo humani generis bono, quod certè naturæ inſtituto omnes vehementer deſiderant, id eſt, amari etiam ab hoſte. Et verò qui ſe ulciſci cupit, ſi ſpectes finem, quid aliud petit quàm amari! injuriam illatam non eſſe? id eſt, amatum perpetuò amicum etiam fuiſſe, vel amicitiam reparatam? ſcilicet, per amorem. Nam dona, officia, obſequia delata, ſi animus ejus qui præſtat ſit adverſus, officiunt, non placant. Illud verò attende nullo amorem imperio aut vi extorqueri, nullo etiam precio, nullâ arte comparari, quàm benevolentiâ, & amore. Monſtrabo tibi, ait Seneca, amatorium ſine medicamento ſine herbis, ſine ullius veneficæ carmine; ſi vis amari, ama. Huc omnia à Deo & naturâ directa, ab hominibus ordinata, urbes, vici, familiæ, leges. Itaque ſtatue inviolatam in omnibus ſervare, cum omnibus quoad fieri poteſt pacem habere, nemini dare ullam offenſionem, inſuper omnes devincire propter Deū, ſerioque vias ac modos accōmodos ad hoc invenire, omniaque præ amicitiâ vilia habere. Amico enim fideli nulla eſt cōparatio, & nō eſt digna cōparatio auri atque argenti contra bonitatem fidei illius. Nam frater qui

Amicitia omnibus præponenda.

Amicitia amore acquiritur.

Seneca.

2. Cor. 6.

Eccli 6.

Prov. 8.

qui adjuvatur à fratre, quaſi civitas firma. Væ autem ſoli, quia cùm ceciderit, non habebit ſublevantem ſe. Amicus verò fidelis protectio fortis; qui autem invenit illum, invenit theſaurum. Et rurſum: Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis: qui metuunt Dominum invenient eum. Fatuo autem, ut ait ſcriptura, non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius: qui enim edunt panem illius, falſæ linguæ ſunt; quoties & quantum irridebunt eum? Nemo enim poteſt, ait Auguſtinus, veraciter amicus eſſe hominis. niſi fuerit ipſius primitus veritatis; quòd ſi gratìs non fiat, nullo fieri pacto poteſt. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide, &c.* ibid. *Eccleſ. 4.* *Quanti ſit amicus ſincerus.* *Eccli 6.*

PVNCTVM V. Conſidera ſuaviſſima illa verba bonitatis infinitæ loquentis ad cor tuum: Iam non dicam vos ſervos, vos autem dixi amicos, quia omnia quæ accepi à Patre meo, nota feci vobis. Pro hoc ergò, & ejus amicitiâ zela in te & proximo tuo. Eructavit ille tibi abſcondita à conſtitutione mundi, ſapientiam, inquam, ſuam communicavit nobis, de quâ Sapiẽs: Infinitus eſt theſaurus hominibus nempè ſapientia, quâ qui uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei propter diſciplinæ dona commendati. Vide igitur, quomodo hunc amicum præ omnibus conſervare debeas, & cave obſecro, amicus eſſe hujus ſæculi: amicitia enim hujus mundi inimica eſt Deo. Cave ullius hominis gratiâ Deum offendere, legem aut regulam prætergredi, & illius benevolentiam perdere. Ille enim ſolus verè amicus & medicamentum animæ, & immortalitatis: amicitia autem hæc inter omnem animam piam & IESVM, conciliatur, at maximè religioſam, hæc enim cum eo communia habet omnia, hujus cum eo converſatio in cælis eſt, cùm jam ſit facta civis ſanctorum, & inter domeſticos Dei annumerata. Angelum item cuſtodem fideliſſimum, alioſque patronos ſinceriſſimâ charitate proſequere, & imprimis beatiſſimam matrem, quæ non *Ioan. 15.* *Sap. 7.* *Amicitia Chriſti quærenda præ omnibus.* *Iac. 4.* *Amicitia ſæculi mala.*

dedignatur nos amicitiâ ſuâ, quando filius ejus amore noſtri dignatus eſt mori.

Exercitium pro amicitiâ fideli, & verâ conſequendâ.

Ioan. 13. *DIxiſti, Domine, quòd in hoc cognoſcent omnes diſcipulos tuos. ſi dilectionem habuerint ad invicem. Habeóne illam? Eſtne ullius, quem averſor, & non diligo in te corde ſyncero? Abſit,*
Ioan. 3. *abſit, ut oderim quemquam, & non vivam tibi, qui enim non diligit manet in morte, & qui fratrem ſuum odit, in eo charitas tua non eſt, ſed odit te; quod abominor, & deteſtor, & ejuro. Veniat mihi mors, ô vita mea Ieſu, veniat potiùs quàm non diligam te in te, & in omnibus, cùm ſis mihi omnia in omnibus. Amo te, ô amor, diligo te omne bonum. Quæro te ſalus mea, & placere volo tibi, & gratus offerre tibi ſacrificium hodie laudum & cordis, & mentis meæ, & reddere tibi altiſſimo vota mea. Audi Domine de profundis clamantem ad te, & exaudi vocem meam, &*
Marc.12. *fac ut diligam te; diligere enim te, & proximum majus eſt omnibus holocautomatibus & ſacrificiis. Nihil utilius homini, nihil gratius tibi, quàm ſi ſimus in charitate radicati, & fundati, ut poſſimus comprehendere cum omnibus ſanctis, quæ ſit latitudo, longitudo, ſublimitas & profundum, utque tibi ſervire poſſimus humero uno; omnis enim amicitia noſtra ad hoc dirigi debet, ut ſerviamus & placeamus tibi, & amici tui ſimus. Si quis aliud à me poſcat, anathema mihi eſt: tuus enim ſum ego, & juſtificationes tuas quæſivi, & quæro, quæro ex nunc in toto corde meo.*

Magna certè foret, & ter maxima dementia, amicum fieri hominis & mundi hujus, & inimicum tuum conſtitui, quid enim tribuere, aut veri ſolatij, aut ſubſidii poteſt quiſpiam, niſi tu dederis ei? Ideoq́; juſto tuo judicio, Deus meus, fieri videmus, ut quos charitas non conjungit, ſed vanitas; non tui amor, ſed mundi; perſeverare in amicitiâ nequeant; immò nullos magis experiantur adverſarios, quàm illos, quos non propter te dilexerunt: ut omnino attendere oporteat eos admonitum illud Pro-
Ierem.9. *phetæ tui, Vnuſquiſque ſe à proximo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre*

fratre ſuo non habeat fiduciam; quia omnis frater ſupplantans ſupplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet, & vir fratrem ſuum deridebit, & veritatem non loquetur. Sed, tu Domine, fidelis es, & amicus in tempore obductionis, & quamvis videas hoc imperfectum meum N. me tamen amas, & viſitas me, & panis Angelorum dignaris fieri cibus viatorum. Viator enim ſum, & peregrinus & advena, ſicut omnes patres mei. Quando veniam & apparebo ante faciem tuam? fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie, ubi eſt Deus tuus? Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam, quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis uſque ad domum Dei, & tu habitabis in medio mei. Verùm exclamat illa: Filii matris meæ pugnaverunt contra me. monet alter: noli credere amico, noli confidere in duce, Dum ergo tranſeo, dum propero ad te hodie, concede mihi, Deus meus, in viâ hâc, ut tales peregrinationis ſocios acquiram, qui non retardent iter meum ad te; ſed qui, ſi cecidero, fulcire me poſſint; ſi æger fuero, recreare. Amicus enim fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis; & qui metuent te, Domine, invenient illum. Da mihi ut inveniam, ut inventum ſervare poſſim, omnibus placere in bonum, omnes benevolentiâ ſic conjungere mihi, ut unum ſimus tecum, ſit nobis cor unum, & anima una, & ſpiritus unus, quò idem ſentiamus, dicamus, idem velimus. velle enim & nolle idem, amicitia eſt: id autem erit, ſi nihil velimus, niſi ut fiat ſancta voluntas tua, beneplacens & perfecta, & amici optemus fieri tui, in quo uno omnia habentes, ad aliud ſuſpirare poterimus, aliud amare? quid enim nobis eſt in cœlo, & à te quid velle poſſumus ſuper terram? O Ieſu, ô Ieſu, tu ſpes tu ſolatium, tu refugium, amicus meus in æternum & omnia, Amen.

[Applicatio ad Cōmunionem.] [Pſalm. 41.] [Cant. 1.] [Eccleſ. 4.] [Eccli. 6.] [Rom. 12.] [Pſalm. 72.]

Praxis in amicis deligendis.

PRima. Seriò circumſpicere qui in amicos tibi deligendi ſint, ac primò quidem, ut dixi, probi ſint oportet. Secundò, firmi ac ſtabiles; vitioſi autem ejuſmodi nunquam eſſe poſſunt. ſtultus enim, & peccator, ut luna mutantur. Suſtine itaque, ait Cicero, conſilio curſum benevolentiæ, & amicos tenta, priuſquā in amicitiam recipias perfectam. Si poſſides amicum, ait ſapiens,

[*Probi amici eligendi.*] [*Eccli. 27.*] [*Cicero.*]

Eccli.6. piens, in tentatione poſſide eum, & ne facilè credas ei. Tertiò, eligendi fideles: cum illis enim uti nobis loquendum, ita & agendum ſapientes cenſent. Mulieroſi igitur, & ebrioſi, & detractores idonei non ſunt: horum enim multiplex ingenium, & tortuoſum fidum eſſe non ſolet. Quartò, eligendi qui utilitatis ſuæ causâ amicitiam non ambiunt, ſed honeſtatis: illi enim inſtabiles fortunam ſequentur; quæ ſi faverit, multi numerantur. Quintò, eligendi humiles, non faſtuoſi, non detractores, nam inter ſuperbos ſemper jurgia & æmulatio: maledicus verò, & gravis aliorum cenſor, præterquam quòd manifeſtè arrogantiam fateatur, mordebit te ut coluber in occulto. Quid enim? *Detractor nunquam amicus.* illum qui pro proximo debet animã ponere, & multis plurimũ debet, ac nihilominus detrahit, eoſque contemnit: tu eum fidũ putabis? Canis macello aſſuetus, ubi occaſio datur, ad ingenium redit, nec parcit heri ſui carnibus; nec maledicus & ſuſurro amico ſuo. Ad quod appoſitè Bernardus: Ego, inquit, in hoc ſenſu *Bern. ſerm. 24 in Cant.* puto appoſitum, Recti diligunt te. Nec abſurdè, ut æſtimo, cùm ubiq; pœnè in choro adoleſcentularum tales inveniã, quæ acta ſponſæ curiosè obſervent, derogandi non imitandi causâ; tor*Detractoris imago.*quentur in bonis ſeniorum ſuorum, malis paſcuntur. Videas ambulare ſeorſum, convenire ſibi & ſedere pariter, moxque laxare procaces linguas in deteſtandum ſuſurrium. Una uni conjungitur, nec ſpiraculum incedit in eis: tanta eſt libido detrahendi, audiendíve detrahentem. Ineunt familiaritatem ad maledicendũ, concordes ad diſcordiam: conciliant inter ſe inimiciſſimas amicitias, & pari conſentaneæ malignitatis affectu celebratur odioſa collatio. Haud ſecùs egêre quondam Herodes & Pilatus, de quibus narrat Euangelium, quia facti ſunt amici in illâ die, hoc eſt, in die Dominicæ paſſionis. Convenientibus ſic in unum non eſt Dominicam cœnam manducare, ſed magìs propinare & bibere calicem dæmoniorũ; dum importantibus linguis alienæ perditionis virus, aliorum aures intrantẽ mortẽ libenter excipiunt. Sic quippe, juxta Prophetam, intrat mors per feneſtras noſtras, cùm prurientes auribus & oribus, lethale poculum detractionis invicem nobis miniſtrare contendimus. Non veniat anima mea in concilio detrahentium, quoniam *Rom.1.* Deus odit eos, dicente Apoſtolo, Detractores Deo odibiles.

Diſſuenda quandoque amicitia. Secunda. Obſerva, quòd ſi jam aliquos habeas amicos non bonos, diſſuendam potiùs, quâm diſcindendam amicitiam. ad omnes quidem benevolos ſemper eſſe licet, & convenit; ſed in familiaritatem, & crebrum colloquium, non niſi bonos admittere. qui ſecùs facit, nec animæ ſuæ conſulit, nec famæ, cũ quiſque talis meritò habeatur, quales ii quorũ conſuetudine delectatur.

ſtatur. Qui timet Deum, ait Sapiens, æquè habebit amicitiam bonam: quoniam ſecundùm illum erit amicus illius. Adverte tamen, vitia ac defectus; ſine quibus nemo vivit, eſſe diſſimulādos. Amici, dicitur, vitia noveris, non oderis. Et quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio, ne poſteà emendare non poſſis, cùm dehoneſtaveris amicum tuum. à ſuſpicione maximè cave; illa enim amicitiæ venenum eſt. *Eccli. 6.* *Vita amici diſſimulanda.* *Prov 26.*

Tertia. Adverte etiam, amicitiam exigere, ut proximi quis bona, quibus poteſt & licet modis, promoveat: proinde ſeriò ſtude illius commodis ac profectui. Deinde verbis dulcedinem præfer. Verbum enim dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Et ſicut mittens lapidem in volatilia, dejecit illa: ſic & qui convitiatur amico, diſſolvit amicitiam. Ad amicum etſi produxeris gladium; non deſperes: eſt enim regreſſus. Ad amicum, ſi aperueris os triſte, ne timeas. eſt enim concordatio, excepto convitio & improperio, & ſuperbiâ, & myſterij revelatione, & plagâ doloſâ; in his omnibus effugiet amicus. Quis infert plagam doloſam, niſi qui denudat arcana, & amici fidem perdit? & non inveniet amicum ad animum ſuum. Denudare amici myſteria, deſperatio eſt animæ infelicis. Audiſti ergo verbum adverſus proximum tuum? commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet. Præterea corripe amicum, ne fortè non intelligat te, & dicat, Non feci; aut ſi fecerit, ne iterum addat facere. Poſtremò, in anguſtijs eum ne deſeras, ſed fidem poſſide cum amico in paupertate illius, ut in bonis illius læteris. In tēpore tribulationis illius permane illi fidelis, ut in hæreditate illius cohæres ſis. Multi colunt perſonam potentis, & eſt amicus ſecundùm tempus ſuum, & non permanebit in die tribularionis. tu autem ne derelinquas amicum antiquum; novus enim non erit ſimilis illi. *Dignatus es*, &c. ut ſup. p. 10. *Officia amici.* *Eccli. 6.* *Eccli 22.* *Quæ vitia in amicitia cavenda.* *Eccli. 22.* *Eccli. 19.* *Secretum ſervandum.* *Eccli. 22.* *Prov 19.* *Eccli. 6.* *Eccli. 9.*

IACVLATORIÆ.

E*Ripe me Domine ab homine malo, & ab iniquo & doloſo eripe me.* Pſal. 139.

Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris ſanguinum ſalva me. Pſalm. 58.

Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab inſurgentibus in me, libera me. Ibid.

Non adhæſit mihi cor pravum, declinantem à me malignum non cognoſcebam. Detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar ſuperbo oculo, & inſatiabili corde, cum hoc non edebam. Pſal. 100.

CAPVT XXIX.

Meditatio de Familiæ delectu, atque ejus gubernatione, magno in viâ Dei præſidio.

COMPOSITIO LOCI erit, conſiderare ſe ſtantem corã Deo, cui ille cõmittat aliquot conſervos, ad hoc tamen, ut ſoli ſerviant ſibi. ORATIO, ut ſuprà.

Omnis poteſtas à Deo.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, omnem poteſtatem eſſe à Deo: nihil enim fortuitum in hoc mundo, ſed ex certâ ſcientiâ, potentia, opes, ſcientia (ob hæc enim alii aliis ſubjiciuntur) ab illo tributa ſunt; quo vero fine? eo ſcilicet, quo Princeps committit cohortes ducibus ſuis, non ut contra ſe militent, ſed ut pro ſe, etiam ſacramento adacti; utque ſanguinem pro imperio, pro honore ſuo generosè profundant, & ad hoc inſtituantur. vel eo, quo pater filiis pædagogos dat, qui eos inſtituãt, & corrigant, ac ducant: hoc enim dominorum, hoc patrumfamilias, hoc eorum qui alios docent. Secundò, quomodo generoſi viri ſuis cohortibus ſtudeant, præclara facinora facere, quanta gloria illis ſit, civitates intercipere, hoſtes ſubigere. id applica familiæ, ſcholæ, &c. Conſidera verò quos ſubditos habeas, & quantũ, ſi velles, ad Dei gloriam iis præſtare poſſes. Quis neſcit, aliquando unũ ludimagiſtrum corrumpere poſſe non unam civitatem, ſed provinciam? ſimiliter & juvare, diſcipulis ut pietatis incentoribus ſubmiſſis? quis neſcit è famulis dominos, è mancipiis Reges non ſemel factos, è diſcipulis ad omnes dignitates materiam præparari? Inſtituere Ordinem, & formulam rectè vivendi tradere, multos eâ ad virtutis perfectionem adducere, opus eſt grande: ſed & per eum quaſi ordinem inſtituit Deus, per quem, ſeu dominũ, ſeu herum, ſeu magiſtrũ, plurimos ad pietatem promovet, ſpargitque in Republ. optima ſemina. Tertiò, quanta neceſſitas domino incumbat familiam ſic ordinandi atque inſtituendi, ut Deo ac Domino noſtro accepta ſit, & militet, non hoſti:

O quantum boni præſtare ſuperior poteſt.

hoſti: etenim fidejuſſor eſt pro ſuis herus; & væ, ſi negligentiâ tuâ, ſi exemplo, pereat filius tuus, ſervus tuus & diſcipulus tuus, idemque diſcipulus Chriſti, ſervus Chriſti, filius Dei: etſi ipſe cætero quin bonus ſis, innocens non eris; ſed damnaberis alienâ vitâ, qui abſolvendus propriâ fueras. Nónne tibi poteſtas, domus, opes conceſſæ, ut ſtipendium à Principe, ut tu Deo tuique ſerviant? *Hæccine vera, &c.* ut ſuprà pag. 7.

PUNCTUM II. Conſidera eſſe neceſſarium, ut probi ſint ſubditi, diſcipuli, delectum (qui in filios non cadit) ut boni eligantur, aut minimè mali. quis enim cum perduellibus ad bellum tendet? quis cùm epibatis vitioſis & infirmis tempeſtuoſum conſcendet mare? Equidem famuli. diſcipuli, eidem navi tuæ impoſiti ſunt, quaſi in cohorte tuâ ſunt, quâ aggrediendus tibi eſt hoſtis graviſſimus diabolus: nónne enim militia eſt vita hominis ſuper terram? ut Job ait. qui verò commilitones, niſi famuli, diſcipuli, ſubditi? Vide ergo quàm utile ac neceſſarium ſit delectum hunc facere. Omnem enim ſæpè induſtriam ac robur unus in militia Achan, qui turbavit tota caſtra Iſraël, inertem & inanem facit: propter unum Ionam fugientem à facie Domini naufragium fit niſi ejiciatur: unus improbus ſæpè familiam perdit, pietatem omnem ac vigilantiam heri eludit. Quantum in diſcrimen venit familia Iacob, ob deos alienos quos Rachel occultârat? Secundò, quia certiſſimum eſt; eum ſolum fidelē atque obſequioſum hero minori, qui magno ſit Deo; domino conſervo, qui ſummo Regi; ſe paſcenti, qui ſe creanti; ſe hìc remunerāti, qui largiſſimo remuneratori fidelis eſt. Túne putares filium viri optimi tibi fore fidelē, qui patri eſſet infidelis & injurius? Túne putares tibi ſoluturum debitorē mille, cui minimo titulo obligatur ac ſpontaneo; qui ei, cui infinitis titulis obligatur, ne rem minimā reſtituere quidem velit? Tu in præceptis gravibus pariturum, qui Dei mandatis, quæ gravia non ſunt, ipſius Veritatis ore,

Ioſue 7.
Ion. 1.
Gen. 35.
Ille ſolus Domino ſuo fidus qui Deo.
Matth. 11.

Quomodo famuli conducendi. non obedit? Tertiò, quàm turpe te conſervum paciſci de obſequio tuo, dum ſervum conducis, & de communis Domini ſervitio minimè ſollicitũ eſſe? Tu dux cohortis es, exempli causâ, vis in verba tua jurare militem, & non Principis? Tu ſervus Domini exercituum, miſſus ut operarios in vineam ejus eligas, quorum præſtes noxas; vide igitur an illi utiles ſint Domino. Procurator es; vide negotium geras non tuum, ſed Domini tui. *Servus bonus eſt ſalus familiæ.* Vides viros in Repub. principes familias ſuas ſuo inſignire colore, & gaudent ac volunt colore ſuo ſignari ſervos ſuos, & pudet eos obligare, ut gerant ſigna ſummi Regis? Quartò, adverte ſæpè unum verè bonum toti familiæ ſalutem adferre: nónne propter Jacob domui Laban benedixit Dominus? *Gen. 30.* propter Moyſen domui Iethro? *Exod. 2.* *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide*, ibid.

PVNCTVM III. Quomodo præterea ad familiam ordinandam neceſſarium ſit eum qui præeſt, prælucere exemplo ac præire. *Qualis herus & pater familias eſſe debeat.* quâ enim fronte hortabitur ſervum ad Dei obſequiũ, qui efficaciter exemplo ſuo trahit ad dæmonis ſervitiũ? Hinc Saul cùm electus eſt, dicitur nõ fuiſſe vir de filiis Iſraël melior illo: ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populũ. humerus fortitudinẽ, collum & guttur efficacitatẽ jubendi notat. *Iſaiæ 32.* Hinc Iſaias ait: Princeps ea quę digna sũt Principe cogitabit. Caput in ſtatuâ Nabuchodonoſoris erat aureũ, ita familiæ ſit oportet. *l. 2. Conſid. ad Eugen.* Mõſtroſa certè res, ut Bern. gradus ſummus, & animus infimus; ſedes prima, & vita ima; lingua magniloqua, & vita otioſa; ſermo multus, & fructus nullus; vultus gravis, & actus levis; ingens auctoritas, & nutãs ſtabilitas. Et certè triſtis res & lacrymis digna, quo major aliquando quiſpiã eſt, eo minus bonũ; quo divitiis potentior, eo vitiis infirmiorem; quo honore ac gloriâ apud homines illuſtrior, eo magis apud Deum vitâ ac moribus dedecoris eſſe plenũ. Ecce, cùm parvulus eſſet in oculis ſuis Saul, caput in tribubus Iſraël factus eſt; *1. Reg. 15.* exaltatus autẽ, incraſſatus & dilatatus, recalcitravit. Secũdò,

dò, ſollicitudo Superioris magna requiritur ac vigilantia. nam velut ſpeculator conſtitutus eſt in turri quiſquis præeſt, & velut navarchus ad clavum proſpicere debet pericula. Si itaque claudis diligenter arcam pecuniæ aut arcem; longè potior tibi eſſe debet anima famuli, diſcipuli, ſubditi, pro quâ rationem redditurus es. neque ita te excuſa, Vnuſquiſque onus ſuum portabit; hoc onus tuum eſt. *Galat.6.*

EXERCITIVM.

DEus Patrum meorum, & Domine miſericordiæ, qui feciſti omnia verbo tuo, & ſapientiâ tuâ conſtituiſti hominem, ut dominaretur creaturæ quæ à te facta eſt, ut diſponat orbem terrarum in æquitate & juſtitiâ, & in directione cordis judicium judicet; da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, & noli me reprobare à pueris tuis. Eia quæſo reſpice ad orationem ſervi tui, & preces ejus; tu enim dediſti mihi has animas, ego autem ſum puer parvulus ignorans egreſſum & introitum meum: da ergò ſervo tuo cor docile, ut diſcernere poſſit inter bonum & malum. Da mihi ſapientiam & intelligentiam, ut ingrediar & egrediar coram populo tuo. Quis enim poteſt populum tuum dignè judicare niſi tu faveas, ipſumq; adjuves? utinam omnia oſſa mea dicant, Domine, quis ſimilis tui! Vtinam omnes quos commiſiſti mihi, ſerviant tibi in toto corde ſuo! Sap.9. 3.Reg.3. 2.Paralip.1.

Etenim ſi neglexero, ſi perierint exemplo meo, ſanguinem eorum de manu meâ requires, & ſeveram rationem exiges in die furoris tui. Sunt enim filij tui, ſunt precium ſanguinis tui, ſervi vel ſubditi, ſed & conſervi mei; & forſitan quia humiliores, in æternum ipſi Domini futuri, & ego ſervus; ipſi primi, & ego noviſſimus; ipſi Principes in accubitu ad menſem tuam, & ego jubebor cum rubore noviſſimum locum tenere. Pervigilo nunc ego quaſi rationem pro animâ redditurus; ſi lapſus quis fuerit, erit anima mea pro animâ illius. Majorem charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat pro amicis ſuis. Ergò cùm ita velis, & quia vis, ego non ambitioſè, ſed ſolùm quia jubes, animam meam pono pro ovibus meis, & magìs pro te amantiſſimo Paſtore Applicatio ad Communionē.

 meo,

meo, quia animam tuam poſuiſti pro me, & veniſti, & ecce iterum & iterum venis, & accurris quotidie in ſacrificio Miſſæ, ut vitam habeam & abundantiùs habeam. Eia Paſtor bone, cognoſce oves perditas, & cognoſcant te tuæ, ego gratiâ tuâ tuus ſum, ſonet vox tua in auribus meis, & ſuſcipe animam meam, imò omnes; pro omnibus enim paratus ſum meam ponere gratiâ tuâ, & propter te. Nónne enim vita mea abſcondita tecum eſt, Chriſte IESV, *in Deo? Serva eam, Servator mi, & non intres in judicium cum ſervo tuo, quia verè ſincero corde eligo abjectus eſſe potiùs in domo tuâ. Concede ergò mihi, mihi quem ita præveniſti benignitate tuâ & amplexu tuo, concede Domine Dominantium ſtare ſuper cuſtodiam meam, ut te lætus venientem excipiam; vineam meam ſic cuſtodire, ut bibas vinum in lætitiâ ex eâ, & ſic aliis præeſſe, ut prodeſſe queam, & eos ad te perducam, ut cantent tibi canticum lætitiæ, & exultationis, & laudent te mecum.*

Da mihi verò ut ſicut minimus ſum ſervorum tuorum, ita verè parvus ſim in oculis meis, & inveniam quod unum quæro & cupio, gratiam in oculis tuis. Scio & contremiſco, dum te in Apoſtolo audio dicentem: Si quis ſuorum, & maximè domeſtico-
1. Tim. 5. *rum curam non habet, fidem negavit, & infideli eſt deterior; & tu viſitabis ſuper omnem qui arroganter ingreditur. Hæc igitur,*
Greg. 26. *dulciſſime* IESV, *ſubtiliſſima ars vivendi eſt, culmen tenere,*
Mor. c. 19. *& gloriam premere; eſſe quidem in potentiâ, ſed potentem ſe neſcire; ad largienda bona potentem ſe cognoſcere, ad rependenda noxia omne, quod potenter valet, ignorare. Sed, tu, Domine, cujus ſolius magna potentia eſt, & à quo eſt omnis poteſtas, & omnis paternitas in cælo & in terrâ nominatur, conſerva me, quoniam Deus meus es tu: converte eos quos dediſti mihi, ut non perdam*
Eccli. 3. *ex iis quemquam, ſed quærant nomen tuum & gloriam tuam, &*
Galat. 6. *ſciant, quia tu es Dominus, & non eſt alius. Da in manſuetu-*
Prov. 27. *dine perficere opera mea, utq; alter alterius onera portemus. Monuiſti me, dicens, Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, tuoſq; greges conſidera. Vtinam, Domine, fructum omnem, quem facere poſſunt, ſedulò colligam! utinam omne quod eis nocere poteſt,*
Rom. 9. *ſtudiosè avertam! utinam etiam anathema eſſe poſſem pro fra-*

tribus

tribus meis, ut agnoſcant & diligant te! Venite, filij, audite me, timorem Domini docebo vos, Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda veſtra. Deus adjutor noſter in æternum. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur; apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de viâ juſta. Sed tu; Domine Deus, obſecro te per viſcera miſericordiæ tuæ, operi manuum tuarum porrige dexteram tuam, ut ſerviamus tibi corde perfecto atque veriſſimo, omnibus diebus vitæ noſtræ. Amen. Pſalm.33. Pſalm.61. Pſalm.33.

Praxis ad familiam ritè ordinandam.

PRima eſt, diligenter conſiderare & ſæpè, quanti ſit anima una, & quibus modis domeſticorum, & nobis commiſſorum animas juvare poſſimus, atque à Domino humiliter petere pro iis gratiam neceſſariam. *Conſidera quanti una anima.*

Secunda. Quoties in familiam aliquis admittendus eſt, paciſci cum illo de Dei obſequio perinde ac noſtro. nimirum ut cõfiteatur & cõmunicet ſaltem quolibet menſe, ne noſtri amantiores eſſe quàm Domini noſtri deprehendamur: quòd ſi dyſcolus evadat, aliiſque noxius ſit, eliminandus eſt. Exemplum illuſtre tibi dabit S. Elzearius, de quo Surius in vita ejus 27. Septẽbris: qui velut novus paterfamilias, novo quodam modo cœpit ſuæ familiæ præſidere, novaſque morum plantulas inſerere, & tranſgreſſoribus pœnas proponere. Primò conſtituit, ut omnes è ſuâ domo tã mares quàm feminæ quotidie ut minimùm Miſſam unam integrè audiant. Secundò, vt vivant vaſtè & purè: qui ſecùs facerent, eos ſuâ domo expellebat: nolebat enim ut quiſquam pane ſuo veſceretur, quem ſciret peccato mortifero implicatum, ne alios inficeret. & ne illius peccatum ipſe fovere videretur. Tertiò, ut nobiles & milites, itemque virgines & matronæ, quâ libet hebdomadâ ſemel confiteantur peccata ſua, & ſingulis menſibus devotè percipiant Euchariſtiæ Sacramentũ. Quartò, ut eædem virgines & matronæ manè uſque ad prandium precibus & piis exercitiis vacent: à prandio manuariis operibus ſeſe occupent. Quintò, ut nemo auſus ſit blaſphemare Deum, ſacroſanctam Virginem, vel aliquem Sanctorum: nec quiſquam falsò juret, aut vitioſè & leviter abſque causâ, nec impudica vel inhoneſta verba proferat. Sciebat enim ex Sapiẽte, mortem & vitã eſſe in manibus linguæ: & ex Apoſtolo, corrumpere bonos mores colloquia prava. Hujus conſtitutionis violatores hâc ratione puniri voluit, ut vel toto prandio coram *Nota & paciſcere de Dei obſequio.* *Surius.* *Exemplum S. Elzearij.* *Prov.18.* *1.Cor.15.*

aliis ſederent in terra, ſolo pane & aqua contenti, vel toto die in cubiculo manerent incluſi, communi cibo veſcentes. Sextò, ut nulli fas ſit ludere teſſeris, aut alio uti luſu illicito, turpi ac inhoneſto, ſi quis contra feciſſet, gravis illum pœna manebat. Septimò, ut omnes è ſua familia, pace, amicitiâ & concordiâ inter ſe fruantur, alius aliũ non offendat, neq; verbo neq; facto: ſi quid à quoquam aliter ſit attentatum, mox cum offenſo reducarĩn gratiã. atque ut id fieret, nõ mediocriter ipſe dabat operam: reos autem pro ratione culpæ puniebat. Octavò, ut quotidie à prandio, vel alia hora veſpertina, niſi legitimum impedimentum inciderit, fiat aliqua collatio inter illos, ipſo præſente, de verbis Domini pro animarum informatione. In eo autem colloquio, dum unus aliquis loquitur, cæteri orent pro illo in cordibus ſuis, ut Deus illi ſubminiſtret ſermonem, ex quo omnes proficiant: nec quiſquam audeat ſic loquentis verba interrumpere, aut aliter impedire. id ſi quis non obſervet; à tam pio colloquio excludatur, donec emendatus ab aliis revocetur.

Lectio pia fiat in familia. Tertia. Ad orationem aliquam ſaltem veſpertinam curare ut conveniant. quod S. Carolus Borromæus per totam diœceſim ſuam introduxit. idem eſt de lectione aliqua libri pij, veſperi, maximè dum familia convenit, quod à multis uſurpatur.

Quarta. Curare ut libri pii in manibus ſint, & ad manum, & ad conciones, aliaque pietatis exercitia mittantur.

Pietati dandum præmium. Quinta. Ut præmia pietati ac probitati tribuantur, atq; adeò nihil quoad fieri poteſt, niſi eo fine concedatur, ut melior fiat qui accipit, ac corporalia accipiendo ad ſpiritualia invitetur: idque quantum valeat in pueris, vix credi poteſt.

Sexta. In familia ſunt liberi, ſunt ſervi: liberorũ verò habenda ratio maxima, ut benè educẽtur, videte, nónne qualis ſurculus, talis arbor? Educationis formam dedit Tobias: Honorem, ait, habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus; memor enim eſſe debes, quæ & quãta pericula paſſa ſit propter te in utero ſuo. Cũ autem ipſa compleverit tempus vitæ ſuæ, ſepelias eam circa me. Omnibus autẽ diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & cave ne aliquando peccato conſentias, & prætermittas præcepta Domini Dei noſtri. Ex ſubſtantiâ tuâ fac eleëmoſynam, & noli auertere faciẽ tuam ab ullo paupere; ita enim fiet, ut nec à te avertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita eſto miſericors. Si multum tibi fuerit abundanter tribue; ſi exiguũ tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri ſtude. præmium enim bonum tibi theſaurizas in die neceſſitatis, quoniã eleëmoſyna ab omni peccato, & à morte liberat, & nõ patietur animam ire in te-

Tob. 4.

Educatio filiorum quanti ſit.

Tobiæ exemplum & monita.

in tenebras. Fiducia magna erit coram ſummo Deo eleëmoſyna omnibus ſacientibus eam. Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter uxorem tuam numquam patiaris crimē ſcire. Superbiam nunquam in tuo ſenſu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsä enim initium ſumpſit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, ſtatim ei mercedem reſtitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum eſurientibus & egenis comede, & de veſtimentis tuis nudos tege. Panem tuum & vinum tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus. Conſiliū ſemper à ſapiente perquire. Omni tēpore benedic Deū, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in ipſo permaneant. Noli timere, fili mi; pauperem quidē vitā gerimus, ſed multa bona habebimus ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus bene.

Cavendum autem Primò vehementer, ne videant aut audiant domeſtici, quod caſtimoniæ adverſetur. Quid? quòd Iuvenalis poëta etiam hoc monet dicens:

Nil dictu fœdum viſuq; hæc limina tangat
Intra quæ puer eſt: procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, & cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reverentia.

A primâ pueritiâ inſtillanda vita Chriſti & Sapientiæ æternæ dicta, de charitate, humilitate, patientia, liberalitate in paupeſres. Abſit verò ut anilibus (quod Plato vetabat) fabellis memoria parvulorum impleatur; Quanto ſatius vitæ Chriſti hiſtoria, maximè infantiæ! Beatus Hieronymus optabat poſſe primam formare pueritiam, quem de hâc egregiè diſſerentē lege. Secundò, obſervandæ ſunt puerorum inclinationes, & quibus recreentur, ac ſuaviter corrigendæ præmio propoſito. Baleares pueros ſuos, niſi fundâ ſuâ dextrè uſi fuiſſent, cibo privabāt; ita omnia, etiam neceſſaria, parentes pueri largiri poſſent, præmiumque virtutis alicujus aut honeſtatis ſtatuere, unaq;, quod dicitur, fideliâ duos dealbare parietes. Tertiò, quanta ſit iam cura adhibenda in nutricum corporis & animi, ſeu magiſtrorū delectu, omnino omnibus in confeſſo eſt. Vitia enim illorum in pueros certò derivantur: Alexander, ut fertur, in Leonidâ præceptore inceſſum non ſat commodum eſt imitatus: Nero à nutrice crudelis eſſe didicit. Videāt omnes, qui præſunt aliis, & maximè magiſtri, quæ incumbat illis neceſſitas formandi ſuos mores ex virtute. Nō poterit certè ebrietati deditus, luxuriæq; atque ambitionis mancipium magiſter eſſe humilitatis & temperantiæ,

Quid pueris inſtillandū.

Hier. ep. ad Lætam.

Præmia pueris proponenda.

Magiſtri & nutrices bona ſalus filiorum.

perantiæ. Videant ſibi ſe non vivere, ſed multis: unoque ſuo defectu ac labe tot animas interire, quot habent ſibi commiſſas. Nullæ charybdes aut ſyrtes juventuti majores, quàm pædagogus vel magiſter, ſi ingenio magno ſint & moribus improbis.

Otiũ vitandum pueris. Otium omnino à pueris arcendum eſt. idcirco ante omnia dividere illis oportet tempus, ita ut in pietatis, civilis vitæ exercitia, & recreationes diſpertiatur. *Dignatus es* ut ſup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Pſalm. 100. *NOn habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.*

Pſalm. 30. *Diligite Dominum omnes ſancti ejus, quoniam veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.*

Ibidem. *Viriliter agite, & confortetur cor veſtrum, omnes qui ſperatis in Domino.*

Pſalm. 21. *Et anima mea illi vivet, & ſemen meum ſerviet ipſi.*

Pſalm. 33. *Timete Dominum omnes ſancti ejus, quoniam non eſt inopia timentibus eum.*

Tob. 4. *Pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona habebimus, ſi timuerimus Deum.*

Pſalm. 100. *Oculi mei ad fideles terræ, ut ſedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabat.*

Ibidem. *Non proponebam ante oculos meos rem injuſtam, facientes prævaricationes odivi.*

CAPVT XXX.

Meditatio de Solitudinis bono.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te velut in deſerto cum Domino IESV jejunante & orante.

PRÆLVDIVM II. ORATIO pro ſubjectâ materiâ.

Solitudo duplex. PVNCTVM I. Cõſidera duplicẽ eſſe ſolitudinem, animi, & corporis, Animi (quæ ab omnib. haberi poteſt) ſolitudo ea vocatur, quâ homo mentẽ avocat ſubinde à rebus externis, & ſecũ habitat, ut vulgò dici ſolet. *Seneca.* Seceſſi, aiebat quidã, non tantùm ab hominibus, ſed à rebus. Omnes enim vacant, qui volunt: neminem res ſequuntur, ipſi illas amplectuntur, & argumentũ felicitatis, occupationem eſſe putant. hâc frui, etiam in turbâ quis poteſt. Ita videmus aliquos ea quæ præſentia ſunt, nec videre, nec audire, nec guſtare. Alia eſt corporis, quâ etiam corpore quis ſeſe ab hominũ ſeparat conſortio,

idq́; ut animi ſanctam ſolitudinem conſequatur, eumq́ue à terrenis ad cæleſtia elevet: juxta illud, Sedebit ſolitarius & tacebit, quia levavit ſuper ſe. vide an hanc atque illam ames, & quantum de utraque conſecutus ſis. Qui enim ſolus eſſe nequit, vix unquam ſpiritualis evadet. Conſidera Secundò, quanti hanc mentis, vel animi Sancti fecerint. Quid enim aliud Joannes Baptiſta in deſerto, Pauli, Antonij & tot Anachoretarum millia, fuga mundi, & ſolitudinis amore teſtantur? Quis ad hoc eos impulit? Spiritus certè ſanctus, cujus vocem aure cordis audierant, quam Arſenius etiam corporis acceperat clamantem: Fuge, late, tace. Imò vix ullus Sanctorum reperitur, qui non hujus amans fuerit. Sed ante omnia intuere exemplum IESV Chriſti, qui ductus fuit à Spiritu Sancto in deſertum poſt baptiſmum, & quadraginta dies in eo permanſit; præterea pernoctabat in oratione, ſecedebat in montem ipſe ſolus, & orabat, perſæpè autẽ in montem Oliveti: ſciebat enim, ut ait Ioannes, Iudas locum, quia frequenter JESVS convenerat illuc cum diſcipulis ſuis. Sequere, imitare Dominum, & Sapientiam æternam. *Aſpira*, ut ſup. p.8. *Hæccine firmâ*, &c. ibid.

Thren.3. *Quanti ſit ſolitudo.* *Matth.4.* *Ioan.18.*

PVNCTVM II. Conſidera quanta neceſſitas hujus ſit: etenim uti nulla negotia rectè in turba tractantur; ita minimè omnium quæ ad ſalutem pertinent. Si enim nemo ſcribit ſapientiam, niſi in otio: nemo rem tractat gravem, niſi ſecretum petat, ſeque interpellari, aut ſtrepitum fieri prohibeat, immò etiam in menſa, in ludo, in ſomno optata quies eſt: quid non debet facere in ſalutis negotio is, qui eam amat? quid non pericula plurima efficere, & admonitio, & exemplum, & doctrina Domini JESV à te impetrare? Audi eum monentem: Tu autem cùm orare vis, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora Patrem tuum in abſcondito. Audi per Prophetam loquentẽ: Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ei ad cor; quaſi in turbâ loqui

Solitudo in re ſeriâ quæritur. *Matth.6.* *Oſea 2.*

non ſit ſolitus, aut certè non ad cor, ut convertatur. neque profectum etiã largitur, niſi ei qui ſeceſſu captato, & clauſo oſtio conſiderat ſemitas domus ſuæ. Non poterat mulier illa Eliſæi alũna debita diſſolvere, niſi domo clauſa oleum in vaſa vacua infunderet. ac ſæpè obrui neceſſe eſt peccatis & debitis graviſſimis hominem, niſi receptui aliquando canat. Nónne hoc Dominus, innuere viſus Marci c.6. cùm diſcipulis in prædicatione occupatioribus dixit: Venite ſeorſum in deſertum locum, & requieſcite puſillum. *Hæccine vera*, ut ſup. pag.7.

4.Reg.4. Vidua debita nequit ſolvere niſi ſolitudine.

Idcirco ſanctus Franciſcus in montem Alvernum, S.P. Ignatius in Caſſinum montem ſecedebat, S. Martinus quotãnis menſem unum, excluſis omnibus, ab urbe in ſolitario loco animum vireſque colligebat: idem S. Carolus Borromæus factitabat, aliiſque Sanctis ferè omnibus commune eſt & fuit. Hîc expende iterum quo ſpiritu impulſi illi ſolitudinem ita amârint & quæſierint, tantóque eam tempore incoluerint: nónne ſancto? proinde ſolitudinis horrorem maximè in pio aut religioſo ferè à ſpiritu maligno eſſe ſcias. Vis igitur Deũ tibi ad cor loqui? vis legem vivendi ac normam certam cum Moyſe accipere? ſolitudinem pete. vis IESVM trãſfiguratum videre? vis ſponſum invenire cum ſponſa? egredere in agrum, relinque turbas, non tam corpore, quàm animo; corpore tamen etiam fuge, quantum vitæ tuæ ratio permittit. *Hæccine vera*, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM III. Conſidera attentius, unde tam laudata ſolitudo corporis. Nempe quia animum extra ſe poſitum, revocat ad ſe; & obſurdeſcentem divinis vocibus obaudientem facit: ita ut quem anteà non audierat, hujus vocem audire incipiat, & virtutis dulcedinem in fonte deguſtare. E contrario ut muſicæ in ſtrépitu harmonia percipi nequit, nec loquentis vox: ita neq; Sancti Spiritus inſpiratio, neque mentis gaudium abſque ſolitudine poteſt deguſtari: imò nec homo conſi-

Dei vox non auditur in turbâ.

conſideratè aliquid facere poteſt, niſi in eâ. Quis pingere, ſcribere, diſcere valet in boario ac ſtrepitoſo foro? atque adeò nullum ſerium opus abſque ſolitudine fieri poteſt; neq; corpus commoda, neq; anima quietem capere. ama igitur illam, & ſtatue audire Deum loquẽtem ad cor tuum. Conſidera præterea quæ ſolitudinis ſint ad ſalutem præſidia. Primò, is qui intra eã ſe abdit, quia ſolatio hominum ſe privat, divinum meretur; quãti autem illud meritò æſtimetur, per ſe manifeſtum eſt. Deinde omnem ferè peccandi illecebrã ſolitarius evadit. Imò quemadmodum curari peſte infecti nequeũt, niſi à morbidis ſeparentur; ita animus valere non poteſt, niſi ſeparetur ab iis qui animo peſtes circumferunt. Ideoque de ſe ait Propheta: Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. Solitudinem, ajebat Seneca, quærit, qui vult cũ innocentibus vivere. Quid ita? inprimis, quia ibi linguâ offendere non poteſt: qui autem linguâ non offendit, hic perfectus eſt vir. quid? quòd etiã Philoſophi illum proximum Deo putarunt, qui ſilere noſſet, & ad ſummam perfectionis breviloquum, & rariloquũ, & ſubmiſsâ voce loquentem requirunt. Quoties, aſſerit quidam, inter homines fui, minor homo redii. Silendi, ait Ambroſius, patientia, opportunitas loquendi, & cõtemptus divitiarum, ſunt maxima fundamenta virtutum. Adde, hominem ferè creaturæ amore in ſolitudine non ineſcari (minùs enim irritant longè poſita, quàm quæ oculis ſubjecta ſunt) adque adeò nec exemplo depravari. unde dicebat S. Antonius: Qui ſedet in ſolitudine, & quieſcit, à tribus malis eripitur, id eſt, auditus, locutionis & viſionis. Et Arſenio dictũ eſt, ut jam monui, Fuge, tace, quieſce; hæ enim ſunt radices nõ peccandi. Ea de cauſa monaſteria petuntur, ſolitudines, Spiritu ſancto inſtigante, quæruntur, ac licèt ſæculares non poſſint pari paſſu ambulare, ſæpè tamen ali[illegible]uod tẽpus pietati ac lectioni piæ tribuere poſſunt: imò primum argumentum, cum Seneca, compoſitæ mentis in

Quid ei, qui ſolitudinem amat, ipſa conferat.

Solitudo vitiorum remedium, virtutum plantarium.

Pſalm. 54.

Seneca.

Iacobi 2.

Silentij commoda.

Seneca.

Ambr. l. 1. de Offic.

In ſolitudine rara tentatio.

Athan. in vita ejus.

Nota.

Prima bonæ mentis nota amare ſolitudinem.

iis exiſtimo, poſſe ſecum conſiſtere, ſecum morari. Certè converſio, quam neque auditis concionibus atque adhortationibus impetrare à ſe homo potuit; diei aut horarum aliquot receſſu, ac conſideratione non raro ab eodem obtinetur. *Haccine vera*, ut ſup. pag. 7.

Solitudo auges prudentiam.

Seneca ep. 8.

PUNCTUM IV. Conſidera, quæ ſolitudo inſuper bona ſecum adferat. In hâc enim homo ad ſe redit atque ad cor, ſuaque expendit & diſponit prudenter, oculo mentis depurato; atque ita, qui nihil videtur agere, majora agit. Præterea hoc pacto aptus redditur Dei colloquio, illoque fruitur. Quid ultrà ſperare, aut optare potes, ó anima? dic enim, nónne illud ſuavius quàm humanum arbitraris? cum illo inquam amantiſſimo Patre ac Domino colloqui, totius beatitudinis & bonitatis fontem deguſtare, cui per orationem homo conjungitur, ſed raro niſi in ſolitudine. Ubi enim Eliæ, ubi Moyſi locutus Deus? nónne in deſerto? ubi Chriſtus manifeſtavit gloriam ſuã? nónne in ſolitudine? Quod per Iſaiam dignatus eſt promittere, dicẽs, Ponet deſertum ejus quaſi delicias, & ſolitudinem quaſi hortum Domini, gaudium & lætitia invenietur in eâ, gratiarum actio, & vox laudis unde verè, ut Auguſt. ait, dulciores ſunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorum *Aſpira*, ut ſup. pag 8. *Haccine firmâ, &c.* ibidem.

cap. 51.

In Pſal. 127.

PUNCTUM V. Conſidera alia ſolitudinis bona; quãtæque ſit voluptatis Sanctorum Patrum lectio, & quæ ex ſtudio univerſim hauritur ſcientia & cognitio. quàm dulcis enim cum illis collocutio? Nunc etiam vide inter alia ſolitudinis bona, quàm in eâ liber cæli aſpectus, quâm jucundus terræ & terrenarum rerum deſpectus, in quo crebrò ſe exercere ſolitũ ſcimus S.P. Ignatium, & ſuaviſſima cæli gaudia libantem, erumpere in has voces, Quàm ſordet mihi terra, dum cælũ aſpicio! At quanto dulcius in ſolitudine, ac ſancto otio poſt orationẽ, prata inambulare Scripturarũ? nam ut D. Hieron. pinguiſſimus eſt ſermo divinus omnes in ſe habens deli-

Exercitia ſolitudinis quàm jucunda.

Hier ſup. illud. Pſ. 147

Et ad pe.

delicias: quidquid volueris ex divino ſermone naſcitur. & rurſus: Si quidquam eſt, quod in hâc vitâ virum ſapientem teneat, & inter preſſuras & turbines mundi æquo animo manere perſuadeat, id eſſe primum reor meditationem, ac ſcientiam Scripturarum, *Hæccine vera, &c* ut ſuprà pag. 7. *ſuper ep. ad Epheſ. l. 1.*

Non igitur moleſtia ſolitudinis timenda eſt, maximè cùm Sapiens, ut idem Hieron. nunquam ſolus eſſe poſſit: habet enim ſecum omnes qui ſunt, & qui ſunt boni, & animum liberum quocumque vult profert & transfert, & quod corpore nõ poteſt, cogitatione complectitur; & ſi hominum inopia fuerit, loquitur cum Deo Nunquam bonus ſolus erit. Denique videri certè poteſt, neminem in terram ſanctam veræ perfectionis, aut veræ beatitudinis pervenire, niſi per mare rubrum, id eſt Chriſti merita, & deſertum, ſolitudinem ſaltem animi, quæ ægrè niſi ea quæ corporis eſt aliquando colatur, acquiritur: hæc autem ſine illâ, nullius precii eſt. nam quid prodeſt, ait Seneca, totius regionis ſilentium, ſi affectus fremant? Vtinam hæc conſideraret amans pietatem, maximè Religioſus, & delectaretur, quiete potiùs, quàm concurſatione, niſi quoties urget charitas atque animarum zelus! Si enim SS. Patres, Pauli, Antonii, converſationem hominum detrimentum ſpiritus ſentiebant; quid accidet nobis miſeris, ſi non zelo, ſed ut tædium levetur, ſolatiola quærantur, otium ſanctum & quies deſeratur? O ſi ſcirent quantum in ſolitudine, ſilentio, colloquio cum ſanctis Patribus, cum eruditiſſimis viris, cum Sapientiâ æternâ capere poſſent ſolatium!

Contra Iov. n.

Bonus nunquam ſolus.

Solitudo quàm neceſſaria patet ex viâ deſerti.

Seneca ep. 6.

Solitudo externa ſola parvi eſt pretij.

Exercitium pro ſolitudinis ac ſilentii virtute impetranda.

O Amator hominum, qui lucem habitas inacceſſibilem, olim nemo poterat te videre & vivere; ſed jam quotidie ubique & maximè in V. Euchariſtiâ quanta appares humanitas & beni-

Applicatio ad Communionẽ.

benignitas tua, quando nemo vivere poteſt, niſi te videat; neque tantùm videat, ſed, quod opto vehementer, te manducet & bibat. Quid ultrà facere potes mihi? & quid ego jam reddam tibi, niſi me totum toto corde, totâ animâ meâ, & totâ mente meâ? Quid olim, eheu! tum ſpes eſſe poterat inveniendi te, cùm tibi non eſſet cum hominibus converſatio? nunc verò plurimum eſt, cùm nobis vivere tibi & noſſe te dediſti, & cùm dignatus es propter me deſcendere de throno regali, de cæleſti palatio in deſertum iſtud animæ meæ. Ecce quale deſertum! & tu tamen dignaris in illud deſcendere, & manna pluere, & in terram ſæculi hujus, terram horroris & vaſtæ ſolitudinis venire. Cùm enim in eâ nos vides errantes in montibus, ſicut oves ſine paſtore, quid facere potes cui natura bonitas? Quomodo poſſent non commoveri viſcera miſericordiæ tuæ, ut populus qui ſedet in tenebris te videat lucem magnam? Et quorſum hæc? ut rediremus, & converteremur ad te paſtorem animarum noſtrarum, ſequeremur te itinere tridui in ſolitudinem, & ibi nos mannâ paſceres corporis ac ſanguinis tui; ut habitaret in ſolitudine judicium, & eſſet opus juſtitiæ pax, & cultus
Iſaiæ 32. *juſtitiæ ſilentium, & hoc pignore ſalutis accepto ſecuritas uſque in ſempiternum.*

Iſaiæ 35. *Dixerat Propheta tuus, Lætabitur deſerta & invia, & exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium, germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans: gloria Libani data eſt: decor Carmeli & Saron, ipſi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei noſtri. Tunc ſaliet ſicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum, quia ſciſſæ ſunt in deſerto aquæ, & torrentes in ſolitudine, & quæ erat arida, erit in ſtagnum, & ſitiens in fontes aquarum. in cubilibus in quibus priùs dracones habitabant, orietur viror calami & junci. Quid iſta ſibi volunt, Deus meus, niſi in ſolitudine & non in turba exultare animam, & florere, germinare, & videre gloriam Domini ſui? bibere aquas de fontibus tuis, ô Salvator mi, & aridam fieri in ſtagnum, & ſitientem in fontes aquarum? qui enim bibit ex aqua quàm dederis ei, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Concede mihi ergo ut libenter de tot annis vitæ, tot menſibus, tot diebus decimas aliquas dem tibi, ut te ſequar in ſolitudinem, & audiam quid loquaris in me: non*

enim

enim habet amaritudinem converſatio tuæ, ô Sapientia æterna, ſed magna eſt multitudo dulcedinis tuæ, quam abſcondiſti timentibus te. vacare, & videre nos jubes quoniam tu es Deus, id eſt, omne bonum, & abſcondere diceris dilectos tuos in abſcondito faciei tuæ à conturbatione hominum. Pſalm. 45. Pſalm. 30.

O utinam delectet me abſcondi propter te, & libenter de tot diebus vanitatis vitæ hujus conſecrem tibi, & ſaluti meæ paucúlos in quiete & ſolitudine, ut audiam te loquentem ad cor meum: ut loquar tecum, & cum Sanctis tuis libentiùs quàm cum hominibus. Quis enim novit ſenſum tuum, Domine, aut quis conſiliarius tuus fuit? Incomprehenſibilia ſunt judicia tua, & neſcio quâ in patriam ducere decreveris. ſed quid? inquietudo cordis corpus quieſcere non ſinit, & faſcinatio quædam mentis noſtræ: libet ire, videre, audire, & redeo vacuus, quia non ſunt iſta, quæ valent ſatiare me; laſſus redeo, quia non eſt quies animæ, niſi in te. Egredere igitur anima mea de terra tua, de cognatione tua, de domo patris tui: obliviſcere populum tuum, & domum patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum. Scis quâ Deus te ad regnũ velit ducere. Nihil ſatiat cor hominis. Pſalm. 44.

O anima mea ſola eſto, ut ſoli omnium ſerves teipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti. fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos, ſecede ab amicis & intimis, etiam ab illo qui tibi miniſtrat; ſecede, ſed mente, non corpore; ſed intentione, ſed devotione, ſed ſpiritu. O quis mihi det ut inveniam te ſolum, amantiſſime IESV, *dilecte animæ meæ, & quietem in te inveniam, & ceſſet turba cogitationum mearum, & in ſolitudine meâ viror calami & junci oriatur, & ſedeam tecum in pulcritudine pacis, & nihil me perturbet, mortuus ſim, & vita mea abſcondita tecum Chriſte* IESV, *in Deo meo, donec venias, & introducas me in ampliſſima cæli ſpatia; ubi laudem te totâ animâ meâ, & diligam te, & voces me ad te, voces in ſortem Sanctorum, ubi erit gaudium, & exultatio in ſæcula ſæculorum! Amen.* Bern. ſerm. 40. ſuper Cant. Coloſ. 3.

Praxis ad ſolitudinis amorem ingenerandum.

Prov. 4. Cuſtodia ſenſuum neceſſaria.

PRima. Omni cuſtodiâ, ut Scriptura monet, cuſtodi cor tuũ & ſẽſus corporis tui. vide ut tibi excubet ratio, ne in penetralia in-

lia intrent hoſtes, pacemque turbent, & ſolitudinem cordis tui. Sicut enim urbs patens, & abſque murorum ambitu; ſic vir qui non poteſt in loquendo, idem eſt in videndo, audiendo, cohibere ſpiritum ſuum. Meritò idem comparatur horto abſque ſepe, de quo Eccleſ. Qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber, ille ſc licet tortuoſus, ac infernalis: unde primum argumentum diſciplinæ religioſæ, modeſtia ac ſolitudo, adeoque in uſu tempore S. P. Ignatii (ut ex iis qui cum eo erant intellexi) ut cùm magna hominum turba domi eſſet, nullus ibi eſſe crederetur. imò ſi quis ſtrepitum faceret, ipſe Generalis egrediebatur, & monebat grauiter tranſeuntem: ita ut nonnemo, quem novi, quoties ad cubiculum Beati viri tranſiturus accederet, manu prehenderet calceos, ne ſtrepitum vel moleſtiam illi crearet. Hic eſt ſpiritus Sanctorum, qui aliter vadit, cadit potiùs quàm vadit, ut verbis Bernardi utar.

Linguoſus ut urbs ſine muro.

Quantum ſilentium curæ erat S. P. Ignatio.

Secunda. Quotidie ſaltem aliquod tempus tibi tribue, & ſaluti tuæ in remoto, quoad fieri poteſt, à ſtrepitu loco. Sic ſcimus feciſſe Thomam morum, alioſque illuſtres ſanctitate viros. quòd ſi domi nequeas, in religiosâ domo, velut aſylo, perituræ vitæ partem aliquam decerpe, & otio tribue non otioſo. Otium enim, ut Philoſophus, ſine litteris mors eſt, & vivi hominis ſepultura; additq;. Nullus mihi per otium dies exit, partem noctis ſtudiis vendico; non vaco ſomno, ſed ſuccumbo. Ecce ubi Gentilis, & idolatra: ubi nos?

Quotidie ſolitudini vaca.

Seneca ep. 8 Temporis quanta habenda ratio.

Tertia. Quoties tibi licet, negotia tua in otio diſpone, & cõſidera in ſolitudine vias ac ſemitas domus tuæ. Nihil certè utilius, quàm meditatè ſua agere, & non fortuitò, ut etiam alias monui. Ideò negotium grave, aut iter, aut munus ſuſcepturus, ſecede ad dies aliquot, atque imitare Dominum, qui priuſquam prædicationem inchoaret, in deſerto 40. dies in oratione ac jejunio ſeſe exercuit. Quin & Scipio Africanus dicere ſolitus erat, numquam ſe minùs otioſum eſſe, quàm cùm eſſet otioſus; eò quòd in otio de negotiis cogitaret.

Solitudo in re gravi eſt quærenda.

Quarta. Sub feſta ſolemnia more multorum, aut domi frequentiùs ſolitudinem cole; aut ſi eam ibi nanciſci nequis, in domum aliquam religioſam, ſi potes, te abde. Atqui, inquies, non hæc ſola ad ſalutem via. fateor. at tu ſecuriorem ad opes, ad honores, ad gloriam, ac faciliorem negligas?

Amanda ſub præcipua feſta.

Quinta. Quamvis omnes, maximè tamẽ Religioſos, crebrò, imò quotannis dies aliquot animo colligendo dare convenit; ſaltem ex menſibus ſingulis diem unum, cùm de Arſenio legamus eum quot hebdomadis id facere ſolitum. Illud tamen ſuadendũ imprimis ei, qui de re gravi, ſtatu vitæ, vel ſimili dilibera-

Decimam da temporis Deo.

ratio-

ationem vult inire, ut Spiritus ſancti inſtinctum audiat, & ab o dirigatur, qui ſolus novit vias hominum, & omnes incertas prudentias eorum ſuâ âc paternâ prudentiâ gubernare.

Sexta, quod ſi ſolitudini plures dies tribuere nequis, unū, ut dixi, ſaltem tibi ſume, & animæ tuæ: qui tot corpori curando, ejuſque exercitationibus impendis & mundi negotiis, unū cum Chriſto, exemplo Apoſtolorum maneto, tamen præparatione anteâ præmiſsâ. Attende verò maximè, quot per Religionis ingreſſum mundum fugiant, & tamquam unicam ſalutis viam illam amplectantur. Cur te non movent etiam pericula tua, ut ſaltem brevi tempore eum fugias? vide etiam atque etiam, ne occaſionē hujus negligas; ne ſerò æternùm pœniteat. Ecce quot reos ad ſolitudinem carceres cogunt: quot Principes, auctoritas: quot infirmos, neceſſitas. Attende etiam tu morbū tuum, exilium, carcerem, & ſolitudine te cura ac libera. Multis certè ea ita profuit, ut totam vitam emendàrint, moleſtiſſimis ſcrupulorum vexationibus, imò tormentis ſe liberârint, de ſeipſis, quod antea numquā potuerant, triumphárint, odium ſuperârint, cum inimicis in gratiā redierint, ac ſingularia à Deo beneficia conſecuti ſint, &c. Sed quid hæc proſequor; toto orbe notiſſima. Exercitia S.P. Ignatii, & fructus eorū, quos annales noſtri diligenter enarrant. Vt autem ad ſolitudinem iſtam. Exercitiorum Religioſo, invitaret Summus Pontifex Paulus V. Indulgentiam plenariam illis qui in eâ ſe exercerent, conceſſit.

Saltem l've tempus ſolitudini tribue.

Brevi tempore mundum deſere

Fructus ſolitudinis & exercitiorum S.P. Ignatii.

Nota autem univerſum hunc receſſum à populo ſex capita, ſeu fines continere; 1. Confeſſionem generalem. 2. Conſultationē de rerum ſuarum diſpoſitione. 3. Pœnitentiam de præterito. 4. Decretum de inſtauratione crebra vitæ per recollectionem aliquam quot hebdomadis; 5. Similiter de ſtatu finali ſeu in quo ſtatu ac virtutis gradu mori velis; 6. Ordinationē vitæ. Primò, quoad orationem; Secundò mortificationem; Tertiò, temporis diſtributionē; Quartò, actionum quoad modum reformationem, & maximè quoad intentionem; Quintò, occaſiones virtutis; Sextò, perfectionis ſtudium. Neque enim ſolitudinē, aut Exercitia initurus, proponere ſibi debet altam contemplationem, ſed ſui cognitionem, & vitæ emendationem, ideoq; ad ea præparatio optima, videre quis nos defectus magis remoretur, quæ paſſio perturbet, & ad hæc omnia dirigenda ſunt. Huc pertinet quod S. Bernard. ait: & primùm quidem ipſum fontem ſuum, id eſt mentem de quâ oritur, purificat conſideratio, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit exceſſus, componit mores, vitam honeſtat & ordinat, poſtremò divinarum pariter, & humanarum rerum ſcientiam confert. hæc eſt quæ cōfuſa di-

Fines eorum utiles & varij.

l.1. de Cōſid.

 ſa di-

ſa diſterminat, hiantia cogit, ſparſa colligit, ſecreta rimatur, vera veſtigat, veroſimilia examinat, ficta & ſucata explorat. Hæc eſt quæ agenda præordinat, acta recogitat, ut nihil in mente reſideat, aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc eſt quæ in proſperis adverſa præſentit, in adverſis quaſi non ſentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ eſt, tam pio otio, tamque utili, nullam in vitâ operam dare, nónne vitam perdere eſt?

Quod ſit ſe-l. tuo ..li quæ quærenda vel unius horæ quotidie.

Septima. Quòd ſi neque oratione, neque lectione, neq; concionibus audiendis juvari te ſentias, percunctare quæſo ex te, an juvari velis: nā ſi corpus fruſtrà aliquibus remediis tentaſſes curare, & præſtans ſuggereretur, idque ſine noxâ ſumendum, plurimaque experientiâ probatúm, nónne amplectereris? Applica ſimile iſtud animæ tuæ: & tenta hoc ſaluberrimum ejus remedium Secede, ſi potes, ad hebdomadas aliquot; ſi non potes, ad dies; ſi neque hoc, ad unum: quòd ſi nec iſtud ſaluti animæ tuæ, tibi, Deo tribuere velis, horam continuis diebus aliquot, non audiendo profeſſori, non mimo, non ludo, ſed concede Deo loquenti in ſolitudine ad cor. Audi eum, & noli avertere aurem, obdurare cor: ſed erubeſce quòd libeat ſæpe fabulis horas optimas tribuere; confabulari, donec hora, ut Bernar. a t: prætereat, quam tibi ad pœnitentiam agendam, ad obtinendam veniam, ad quærendam gratiam, ad promerendā gloriam, miſericordia conditoris indulſerat; & non libeat horam unam aut alteram quieti, ſolitudini, taciturnitati dare, è quâ tot tantaque bona omnium ſapientium judicio, omnibus quidem, ſed maximè Clerico & Religioſo proveniunt. Certum eſt ſæpè unâ horâ attentè & inquietè conſideraſſe plus profuiſſe, quàm plurimas conciones in turba audiviſſe. Vt appoſitè dixerit Seneca: Quid, ait, tibi præcipuè vitandum exiſtimem, quæris? turbam. numquam illi tu te commiſeris: nunquam à turbâ mores, quos extuli, refero.

Nota.

Bern. de triplici cuſtodiâ.

Fabula vitanda.

Seneca.

Senſum aſſueſce ſolitudini.

Octava. Quemadmodum autem in omni virtute gradatim aſcendendum eſt, ita & in hâc. Aſſueſce igitur ſenſim, & coge te exiguo tempore in ſolitudine permanere, deinde illud protrahe, variaque præbe, ſed ſancta in quiete ſolatia: protrahe, inquam, v. g. ad honorem B. Virginis ad quadrantem unum atque alterum, ut ſolitudinis capiaris uſu & amore.

Varia ſunt exercitia aſſumenda.

Nona. Solet in ſolitudine tædium naſci, quod magnum Antonium in ſuo tirocinio cœpit tentare: verùm Angeli monitu edoctus eſt quâ ratione illud levaret, orationem cum manuum opere alternando: ſic etiam & tu poteris variis exercitiis te occupare, tædiumque levare. Sunt autem illa Primum, oratio vocalis

calis diſpoſitis etiam ſubinde v. g. ſtationibus Vrbis Romanæ. Secundum, mentalis, ſive meditatio; Tertium, ſtudium ſacræ Scripturæ, quod D. Chryſoſt. etiam ſæcularibus familiare eſſe cupit. Magna certè utilitas ex eo ut ſuprà declaratum eſt. Experietur autem qui quotidie ſaltem unum atque alterum caput, cum aliquo commentario perlegerit. Quartum, memoriæ exercitatio. Ejus ſiquidem theſaurum quotidie augere vehementer expedit, maximè ſacræ Scripturæ ſententiis, & Sanctorum. ſunt enim & vitiorum antidota, & ſincera mentis oblectatio. Quintum, lectio SS. Patrum; Sextum, ſtudium Caſuum conſcientiæ; ut ſuis quis, ac deinde alienis vulneribus poſſit mederi: ad quod, compendium eorum colligere juvat. Septimum, lectio librorum piorum, qui de virtutibus & vitiis tractant; Octavum, ſtudium ſacræ ac profanæ hiſtoriæ; unà cum chartis geographicis, atque ex his colligere exempla ad vitam bene inſtituendam; Nonum, Politicorum ſcriptorum cognitio, quæ ſi Chriſtianâ pietate nitantur, magnum ſunt ad gubernationem præſidium. Quemadmodum Machiavelli inſtitutionem certam eſſe reipub. perniciem omnibus manifeſtum eſt, qui Deum eſſe, ac mundum gubernare crediderint. Decimum, ſtudium quo quis diligenter quærit praxes proximi juvandi, diſſidentes conciliandi, afflictos ſolandi, ac maximè omnium juvandi morientes: tum enim de ſummâ rei agitur, & de æternitate jacitur, ut ita dicam, alea. Sic ſeſe ad converſationem præparare, eſt magnâ parte bona opera in ſecreto informare, qui autem ſecùs facit, magno labore, ac fructu exiguo operatur: ut is qui ſerram ad opus non parat, ſecurim non acuit faber, viam viator priuſquam in eam ſedet, non inquirit, at fortuito aggreditur. Undecimum, Philoſophicam aliquam quæſtionem, aut Theologicam excutere; Duodecimum, naturalis hiſtoriæ, plantarum atque animalium perveſtigatio: item Matheſios & Aſtronomiæ. Lectio item Poëtarum, aut ſcriptio aliqua. Poſtremò ad recreationem animi, pingere, fingere, tornare, fundere, vel ſimile aliquod exercitium elegantioris ingenii moderatè aſſumere, ita ut ſeria ac graviora negotia non impediantur: ne Virgilii illo monito opus ſit:

Scripturæ lectio quàm utilis.

Machiavellica peſtis.

Morientes juvandi ſedulò.

Converſatio præmeditanda.

Excudent alij ſpirantia molliùs æra,
Orabunt cauſſas meliùs, cælíq; meatus
Deſcribent radio, & ſurgentia ſidera dicent.
Tu regere imperio populos, Romane, memento.
Hæ tibi erunt artes, pacíq; imponere morem.

Quibus indicatur quemque muneri ſuo attēdere in otio oportere, ac ſemper aliquid agere. Rectè enim ait Ennius in Iphigen.

Otium fugiendum.

Otio qui neſcit uti, plus negotii habet,
Quàm cùm eſt negotium in negotio.
Nam cui quod agat, inſtitutum eſt, nullo negotio
Id agit, ſtudet ſibi, mentem atque animum oblectat ſuum.
Otioſo in otio animus neſcit quid velit,
Dignatus es, ut ſupr. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Pſalm. 62. *IN terra deſerta, invia & inaquoſa; ſic in ſancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam & gloriam tuam.*

Cant. 7. *Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis,*

Cant. 8. *Quis mihi det te fratrem meum, ut inveniam te foris, & deoſculer, & jam me nemo deſpiciat?*

Pſalm. 54. *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.*

Oſeæ 2. *Duc me in ſolitudinem, Deus meus, & loquere ad cor meum.*

CAPVT XXXI.

Meditatio prima de ſtudiis, & præcipuâ hominum occupatione.

PRÆLVDIVM I. Compoſitio loci eſt ſtatuere ſe coram Deo patre luminum, velut cæcum & inopem, &c.

Secundum. Orare ut Dominus te illuminare & accendere dignetur.

PVNCTVM I. Conſidera Primò quanta ſit in homine ignorantia: quod in pueris & pleriſque mortalium patet. Sed & ſapientiſſimus Socrates hoc magnum putabat, quòd ſciret ſe nihil ſcire: & vix quidquam in Philoſophiâ, etſi maximè obvium, plenè cognoſcitur, & multò plura ignoramus quàm ſcimus. quòd ſi quis, uti debet, credit, ſe vilipendet, alios libenter audiet, non interpellabit; Dei gratiæ, ſi quid perceperit, animo & ore tribuet. Et quid hæc proſunt ſi nos ipſos ignoramus, ſi te, ô ſapientia æterna? Conſidera Secundò, in ſcientiis, artibus & opibus velut viliſſimis rebus, Dominum Ethnicis principatum dediſſe, adeò ut nullus ad eos jam accedat: omnes verò eos cum pleriſque doctiſſimis

Socrates.

Homo nihil perfectè cognoſcit.

ctiſſimis damnatos, ut fidem etiam facere fortè Salomon ſapientiſſimus, poteſt. cheu! ex quo vanitatem ſcientiæ agnoſce. Tertiò, attende & niſi demens ſis, teipſum deſpice & confunde, Deum cum ſimplicibus ſermocinari, & contemptibilia mundi ſemper ſolere eligere; ſcribas & ſapientes ſæculi ferè projeciſſe: & modo mulierculis familiariùs (ut B. Tereſæ dixit) uti quàm doctis, ob ſuperbiam illorum, quid ergo habet ſapiens unde glorietur? Quartò, omnia creata eſſe ad Dei gloriam, & ſalutem noſtram conſequendam; utq; ex cognitione creaturarum, ad Creatoris perveniremus cognitionem & amorem. Deteſtare igitur ſtudiũ, quo à Deo receditur, à verâ ſapientiâ, & inſaniam iſtá, quâ, ut ſcientia vana habeatur, charitas deſtruitur; ut lumen tenue habeatur, ſol excluditur Chriſtus JESVS ab animis noſtris. *Aſpira*, ut ſup.pag.7. *Haccine firmâ fide, &c.* ibidem.

Deus docet ſimplices & pios.

Inſania docti qui Dei oblitus eſt.

PVNCTVM II. Attende cur jam in ſcientiâ provectiores, ſæpè, eheu! arrogantiores ſibi plus tribui velint, difficiliùs regantur, privilegia vindicent: in diſputando alacres, in piâ vel regulari vita remiſſi: & videbis primam cauſam eſſe ſuperbiam, & ambitionẽ tacitam. Sed attendite miſeri: ſi linguis hominum loquamini & Angelorum, charitatem autem non habeatis, nihil vobis prodeſt Et videte Secundò, quid proſit homini, ſi univerſum mundum non dico ſciat, ſed lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur, ac ſe ignoret? Hæccine credis, ô Lector? Age quod in morte optabis viaticum? quod in judicio? an a ſcientiâ malis, quàm à virtute magìs te ornatum, illic ubi plagis multis ſervus ſciens voluntatem Domini vapulabit; & tanto graviùs vapulabit, & damnabitur, quanto plus ſciverit. Facito ergo murænulas primò aureas bonæ vitæ; deinde vermiculatas argento doctrinæ. *Credo tibi &c.* ut ſup.pag.7.

Cur aliqui eruditi ſint arrogantes.

1.Cor.13.

Matth.16.

Doctrina & pietas jungenda.

PVNCTVM III. Conſidera homines ejuſmodi umbram, folia, & pictam pro verâ ſapientiâ colligere: hinc tales

Vmbram eligit vanus pra corpore.

tales dum intellectum implent ſcientiâ, gratiam & Deũ tandem ejiciũt, & vocationem ſæpè perdunt poſt orationes & vitam diſtractionibus plenam. Conſidera Secundò, inſaniam hujus, qui de Deo & virtutibus bene diſſerit, ut contra ſe ſententiam pronuntiet mortis; aliis oſtendit iter, & ipſe deviat, alios paſcit, & ipſe eſurit: lucet aliis, & ipſe in tenebris eſt. Triſtatur, ſi de nugis, vel etiã virtute diſſerendo alteri cedat; ſi virtute cedat, non curat; dũ pecunias alteri numerat, ipſe pauper ſolo ſono recreatur; hinc clamoribus omnia complet, quibus, & impatientiæ ſignis dũ ſtudet, ut pòſt aliquando, ſi vivat, homines ad Deũ trahat, jã illos ab eo, uti & à doctrinâ ſuâ (cùm ex patiẽtia viri cognoſcatur de doctrina ejus) avertit; neque quiſquã hortanti ut bene faciat, credat, niſi ille ſibi fidem habeat, & ipſemet intelligat (ſecundũ Pſalmiſtam) ut bene agat. Conſidera Tertiò, talem uti furem gloriam Dei ſibi tribuere; & ſicut injuſte eam acquirit, etiam veriſimile, quòd ea ſic utetur.

Vide diſputatorum in charitate tepidiorum inſaniam.

Vanus homo fur eſt.

COLLOQUIUM:

Meditatio ſecunda, de ſtudio Chriſtianè inſtituendo.

COMPOSITIO LOCI, ut ſuprà. & Oratio.

PUNCTUM I. Conſidera illum neglectum ſpiritus oriri ex nimio affectu in ſtudia; quòd putent ſe per ea poſtea Primò, gloriã Dei; & Secundò, ſalutem proximi promoturos, & quod ad ea plurimùm juvat, auctoritatem ſe comparaturos. Et ad primum errorem, conſidera beatitudinem noſtram hîc, & in cælo, in Dei contemplatione conſiſtere, etiam Philoſophorum judicio. Quàm ergo ſtultum, velle variarum rerum imagines contemplari, & ſic ſtudere, ut Dei imaginem recipere, & ei inhærere, & beatus eſſe non poſſis? Deinde attende Spiritum Dei nunquam ſibi contrarium. Cùm ergo eos qui virtute & doctrinâ maximè claruerunt, ut D. Bonaventuram, & S. Thòmam, & plurimos alios docuerit,

Vnde oriatur in doctis indevotio.

Studetur ut Deus melius videatur.

cuerit, ut ſcirent plus eſſe ab oratione, quàm ſtudio, luminis & ſapientiæ exſpectandum; certè qui Spiritu Dei agitur, idem ſentiet. Conſidera Secundò, nunquam Spiritum Dei eſſe inordinatum. *Haccine vera, &c.* ut ſup. pag. 7.

Orationi plus quam ſtudio proficitur.

Tertiò, eum qui privato ſtudio ex affectu nimio rapitur, vanitate aut delectatione trahi, pluſquam oportet; neque veriſimiliter poſteà malè partis bene uſurum. Quartò, ſtudia omnia & opera ad orationem perfectam, ut ſcopum dirigi; ergo cavendum ne huic officiant. Quintò, ſi religioſus es, Religionem non ſcholam literarum eſſe, ſed maximè, & ferè vnius virtutis. Sextò, quòd ea ob quæ Religioſi aptiores ſtudiis habẽtur, ſint oratio, & puritas animi: itaq; primò hæc quærenda. Septimò, eum qui tanto affectu & impetu tanto tempore in propriam laudem, vel ex ſui amore in ſtudia fertur, ægerrimè poſſe poſtea habitu jam cõtracto, Dei purè gloriam quærere, vel ſalutem proximi curare: quia qui à Deo remotior, id eſt cauſsâ primâ, eo minùs operari poteſt; cùm Deus trahere debeat: imò talis verè furari videtur, ut dein holocauſtum faciat. Quòd ſi ſpectes auctoritatem, nónne pietas & virtus ad pietatẽ & virtutem commendandam magis valent: Deuſque humilibus dat os & ſapientiam, cui omnes adverſarii reſiſtere nequeunt, qui ſi intus non trahat, fruſtra vox exteriùs ſonat? Poſtremò, non eſt inter Chriſtianos tam ſcientiæ, quàm bonæ voluntatis defectus: immò & Ethnicorum facilis ferè converſio, niſi vitio alicui affecti ſint: atque ita virtute magis, quàm ſcientiâ convertendi: & vide in utrâ excellas, & magìs excellere ſtudeas. *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Haccine firmâ fide*, ibid.

Vanitas difficulter evacuatur.

Zelo efficit vanitas.

Auſteritas unde veniat & fructus.

Nota nõn tam ſcientiæ quàm virtutis penuriam eſſe.

Pvnctvm II. Conſidera nunc coram Deo, & primò, quis ex omnibus in omnẽ æternitatem doctior ſit futurus: nónne qui humilior? meliùs enim ille omnia in lumine videbit. Itaque vide, ut eò tua ſic dirigas ſtudia, ut virtus non patiatur detrimentum. Ad hoc imprimis,

Intentio recta in ſtudio maximè neceſſaria. primis intentio recta habenda, & quidem ſuper omnia in ſtudiis, cùm potiſſimâ parte vitæ noſtræ tractentur. & ſicut nemo prudens pergere incipit, niſi ſit in viâ; ita nemo ſtudere debet, niſi amore Dei & proximi ſe ſentiat, id eſt puriſſimâ intentione, impelli. *Quomodo ſtudium inchoandum.* Secundò, puritas & tranquillitas animi quærenda; ut velut purum ſpeculum, radios plenæ lucis meliùs percipiat: nam perturbatio oculos obfuſcat, &c. Conſidera Secundò, *Pax animi quærenda.* ſigna, quibus cognoſcere poſſis, an purâ intentione feraris ad ſtudia: ea ſunt, ſi non intempeſtivè, non nimis fervidè, ſed devotè ea aggrediaris; nullam orationem omittas, nullam regulam vitæ negligas; immò ſi inter ſtudendum ſæpè ad lumen æternum, fontem ſapientiæ præſentem confugias; Deum, Angelum & Sanctos invoces, & conſulas; ad Deum à creatis aſcendas. Tertiò, ſi poſt ſtudia oratio & colloquia de Deo ſapiant; ſi, quando Dei gloriam, & propriam ſalutem per hæc quæ jam didiciſti promovere poſſis, attendas, Deo gratias agas: mox enim talentum dandum ad uſuram & fructum. Cur enim differs? memineris autem ut humiliter de te loquaris; Deo totum tribuas: non te de ingenio, facilitate & plauſu jactes. Conſidera Tertiò, eum qui contrà facit, & non impellitur ſolâ voluntate Dei ad ſtudendum; Primò, prævaricari ejus voluntati, & *Vanus ſtudioſus adverſarius Dei & ſui.* ſtudere ut illi adverſetur: hìc enim poſteà ſcientia adverſus Deum inflatur, & velut gladio ſuo ſe jugulat & interficit. Secundò, operam perdere, & ſcopum: cùm *Nota.* Deus tunc non miſericorditer, etſi naturaliter concurrat, & talem tendendo ad Deum, averti ab eo, & viliſſimæ rei cognitionem numquam perfectam, Deo, ejuſque cognitioni & amori præponere. *O ſapientia æterna,* ut inf. pag. 463.

PVNCTVM III. Conſidera Primò, quantâ diligentiâ homo, maximè Clericus & Religioſus ſtudere debeat. Primò ex parte Dei, qui id ab iis poſtulat. Secundò, ex parte proximorum, qui eos alunt ſuis opibus, ut ſe doceant

ceant & præluceant factis & verbo. Vide an hoc præſtes: alioqui quiſquis es, otioſus panem pauperum edis. Tertiò, quia tantam Clerus commoditatem habet, & in Religionem qui vocatus eſt, ut bonitatē & diſciplinam, & ſcientiam diſcat. Quartò, quia plurimum ad Dei gloriam promovendam pius ac doctus præſtat. Poſtremò, quia felicitas humana aliquo modo in ſcientiâ conſiſtit. Precioſior enim eſt ſapientia cunctis opibus; Prov.3.
& omnia quæ deſiderantur, huic non valent comparari. Ideoque Cyrillus ait, Semper oportet addiſcere, & in extremis hortis, fundum ſapientiæ inveſtigare. Conſidera præterea, unde contingat id non fieri, & adverte id fortè contingere, quia dum unum agere deberet, ad futura, quæ deſtinat animo, ſe ſtolidè (cùm ea fortè numquam ſit conſecuturus) præparat, contra Dei voluntatem; & ſic numquam perfectè alicujus rei ſcientiam conſequitur: vel, quia velox ad loquendum, curioſus, vagus, ſolitudinis non amans, ſed in familiaritates & recreationes pronus, parum de ſcientiæ veræ magno theſauro augendo, eſt ſollicitus. Vel denique otiatur, ut puer, & tempus omnium precioſiſſimum illi viliſſimum eſt. Attende quæſo quot pro gloriâ, & vili nummo Iuriſconſulti, litterati in Univerſitatibus, & ſæpè totos propè dies & noctes abſumant cū voluptate (quam P. Platus propriam in Religioſis, & ut eximiam voluptatem commendat) & tu verè miſer ſi hanc non percipis, ſed ad recreationes anhelas. Statue igitur exemplo eorum, & omnium mercatorum, ſcientiæ ſecundùm Deum vacare, & videre per illam, quàm ſuavis ſit Dominus. *Haccine vera, &c.* ut ſup. pag. 7.

Exercitium.

O Sapientia æterna, ô lux quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, te quæro, te deſidero; reſpice in me, & oſtende mihi lucem miſerationum tuarum, ut videam te, & amem toto corde meo & ſufficit mihi. O ſol juſtitiæ, illu- Eccli.36.

ceſce

ceſce mihi,ut amem lucem, & bonitatem tuam, hoc enim quæro in nocte hâc, donec illuceſcat dies, optata dies, deſiderata millies quâ te videbo,& cognoſcam ſicut cognitus ſum, & ultra non erit nox,neque mors,neque clamor neque dolor. Nunc vero dolor eſt, quòd uti cupio non amem te,& clamor,quia in hoc nõ exaudis; & nox, quia anguſtiæ mihi undique, & mors, quia à te peregrinor vita mea. Solatio tamen mihi eſt,quòd infinita pietate viſitas ſervum tuum,ſed eheu ponis nubes deſcenſum tuum,& tenebras latibulum tuum. Hoc tamen utcunque ſuſtento vitam meam, & ſpem, & deſiderium meum. Qui enim manducat te, ipſe vivet propter te,& ego vivere volo & mori pro te,tu ſcis.

Applicatio ad Communionẽ.

O JESV, *ecce in quantis tenebris ſumus, & difficilè æſtimamus,quæ in terra ſunt, & quæ in proſpectu ſunt, invenimus cum labore; quæ autem in cælis ſunt,quis inveſtigabit? Nemo,Domine,niſi cui tu dederis,ut noverit ſe,& noverit te: niſi ſimplex & rectus,quocum eſt ſermocinatio tua. Vtinam igitur ſim cum multis ſervis tuis potiùs ſapienter indoctus,quàm cum ſæculi filiis inſipienter doctus! qui dicunt ſe eſſe ſapientes & ſtulti facti ſunt; qui exiſtimant ſe ſcire aliquid,non tamen cognoſcunt quomodo oporteat eos ſcire. Quid ergo? gloriari poterit ſapiens in aſtutia ac ſapientia ſua, niſi noverit te; in quo cognoſcet humilis & modeſtus ſæpè in æternũ eo plura, quo pauciora hîc intellexerit? Sed quanta vanitas hîc etiam nobis illudit? Scire quid cælum ſit ſtudemus, & ad inferna vanitate tendimus. Scire quid ſit creatura inanis vapor & umbra & nihil; & te & nos ipſos ignoramus: quoties diſputamus & aſſerimus humilitatem,charitatem,patientiam, & verbis quaſi pro iis digladiamur acriter & factis eas eliminamus, & conculcamus,ſententias quiſque ſuas tuetur,& præcepta tua negliguntur. O vanitas ô vanitas! triumphare quaſi de ſcientia & damnare ſeſe de malitia,quid,ô ſapientia æterna, ô Chriſte* IESV,*quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum non ſciat, ſed lucretur, & animæ ſuæ detrimentum ſi nõ exitium patiatur? nõnne omnis ſcientia ad virtutem accommodanda eſt? cur igitur nunc mihi ſerviet ad contentionem, ad æmulationem? quæ de ſurſum eſt ſapientia, primùm quidem pudica eſt, modeſta,ſuadibilis, bonis conſentiens; & qui per eam ſapiens, oſtendit ex bona*

Sap.9. Rom.1. Iacob.1.

conver-

conversatione operationem ſuam, in manſuetudine ſapientiæ. Quòd ſi, ait Apoſtolus tuus, zelum amarum habetis, & contentiones ſint in cordibus veſtris; nolite gloriari, & mendaces eſſe adverſus veritatem. An poteſt, ô dulciſſime IESV, Sap 1.
ſpiritus tuus dulcis & humilis, ſpiritus veritatis ſimul eſſe cum Pſalm. 118.
ſpiritu vanitatis? an in malevolam animam introibis, ô Sapientia æterna? Bonitatem itaque pro amore tuo, & diſciplinam & ſcientiam doce me. Oſtende mihi viam, quâ ad te ambulem, hanc enim ſolùm quæro, & te ſolum crucifixum ſcire cupio dulciſſime JESV. *Tolle à me Deus meus ſcientiam, quâ infler; da mihi ſapientiam, qua mitis ſim & humilis corde; ut non pigeat me, ſicubi hæſito, quærere; nec pudeat, ſicubi erro, diſcere. Da diſputare de veritate, & factis ei non contradicere; concupiſcere ſapientiam, & juſtitiam conſervare, & charitatem proximi, & tuam. Amen.*

Praxis ſtudendi.

PRima eſt, initio ſtudiorum gratiam Dei invocare, & intentionem renovare. Secunda, inter ſtudendum ſæpè, maximè in dubiis, cor ad Deum elevare. Tertia, ut humilitate contra vanitatem ſcientiæ ſe muniat, ſæpè alios conſulere. Quarta, pauca legere, & bene intelligere, & evolvere auctorem (Faſtidientis enim ait Seneca, ſtomachi eſt, multa deguſtare) ejuſque gnomas, velut gemmas colligere, & memoriæ commendare: tantum enim quiſque ſcit, quantum memoriâ tenet. Quinta, poſt ſtudium gratias Deo agere & videre, quis uſus eſſe poſſit eorum, quæ didicit, Deoque offerre, &, ut ait S. Bonaventura, de iiſdem quaſi in orationem redactis (ut in pſalmis factum videmus) cum Deo colloqui, veſperi autem aptè diſtributa omnia memoriæ commendare. Exemplum habes in Confeſſionibus S. Auguſtini libro 2. c. 12. Sexta, interponere aliquando ſtudiis lectionem librorum piorum ac ſimpliciorum, uti in more habuit D. Thomas.

Humilitas neceſſaria.

Nota uſum ſcientiæ.

Lectio libri pij.

Oratio ante ſtudia.

O Aeterna Sapientia, lumen mentis, loquere, quia audit ſervus tuus, & gratiâ tuâ paratum cor ejus: inflamma illud: obſcura explica. Propter te enim, & tecum, & coram te cupio legere, quæ tua Ma-

jeſtas inſpiravit, & dedit: & quæ agnovero, facere ad gloriam tuam, & ſalutem animarum; non ut doctus ſim, vel habeam. ſed ut te amem. Quid enim ſcire & ſciri in judicio proderit? Suſcipe hoc opus, in unione omnium operum tuorum, Deus cordis mei, & omnia.

Oratio poſt ſtudium.

Scio, Domine, hanc eſſe voluntatem tuam N.(hîc lecta breviter repete) & gratias ago. Da mihi gratiam ut faciam illam & amem te; neque enim aliter poſſum, ſed eâ freitus hæc propono N. ſcienti enim, & non facienti peccatum eſt illi. O utinam his omnibus N. utar ad gloriam tuam! Amen.

Quid qui docet facere debeat.

Secunda. Quòd ſi docendum tibi eſt: poſtquam benè paratus es, ingreſſurus ſcholam, Deum ſupplex roga, & intentionem renova, ac ſtatue captare occaſionem pietatem inſinuandi; eaque inter docendum utere. Cùm autem diſcipuli, quorum affectum tibi conciliare debes, plurimum etiam præceptori debeant, & tribuere, ſi boni, ſoliti ſint; vide, ut auctoritate & ſcientiâ utaris, ad omnes, ſed eos magis in ſpiritu juvandos, quos Dei obſequio & reipublicæ judicas eſſe utiliores. Plures induſtrias unctio docebit.

Oratio, antequam ad ſcholam docturus eas.

O potentiſſime IESV, *qui me ab æterno dilexiſti, & de me optimè ordinaſti, pro tua ſapientia & bonitate: ecce mittis me ut doceam, eamq; ſcio eſſe voluntatem tuam & licet ob malitiam meam deſtruere, quàm ædificare magìs paratus ſim, tamen quia jubes, ad tuam ſolius gloriam hoc aggredior, & offero hunc laborem in unione doctrinæ tuæ in præſentia tua, & has animas, ſeminarium Eccleſiæ tuæ, ſponſas & filios tuos; fac ut zelo honoris tui ductus, rationis reddendæ memor eos ut oportet, inſtruam, pietateq; ſemper informem. Et vos Angeli ſancti præſentes adeſte, ut exemplo præeam, N. defectus hos vitem, hac ultima forſan hora, & viſcera charitatis impetrate, per Chriſtum Dominum noſtrum.*

Poſtquam docuiſti, lauda Dominum. roga ut ſemini det incrementum, & Angelis id commenda. *Laudate Dominum omnes gentes*, &c.

ORATIO

ORATIO.

Gratias ago tibi, Iesv, *Sapientia æterna, cui hæc per me operari placuit Da, Domine, incrementum; ignoſce defectus illos meos N. & quod ritè egi ſuſcipe in unione actionum tuarum, ad gloriam tuam. Et vos Angeli ſancti, irrigate ſemen, ut fructum afferant clientes veſtri, & fructus maneat; & Dominus noſter glorificetur, & ametur, & delectetur in operibus manuum mearum. Amen.*

Quomodo diſputandum.

Tertia. Quòd ſi diſputandum, præparatione præmiſſa atque oratione, cogita te velut in theatro ſtare, & ab omnibus judicandum, ſed maximè à Deo, primò de vitâ, deinde de doctrinâ. Secundò, cogita utrum præſtet, alium doctrinâ an virtute ſuperare, alios contentione avertere, an charitate devincire. Tertiò, cave cenſeas, arguas alios, aut interpelles. Hæc aut arrogantis, aut impudentis, aut fatui ſigna habentur, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Confiteor tibi Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti tua à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis. Matth. 11.

Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia; & recedere à malo, intelligentia. Prov. 3.

Mitte ſapientiam de cælis ſanctis tuis, & à ſede magnitudinis tuæ, ut mecum ſit & mecum laboret. Sap. 9.

CAPVT XXXII.

De officio ejus qui alium docet Patrisfamilias, Præceptoris, Concionatoris, &c.

Prælvdivm I. Conſtitue te coram Domino & ejus majeſtatem intuere.

PRÆLUDIUM II. Pete, ut ſicut labia Iſaiæ Prophetæ ita etiam tua mundet calculo ignito amoris ſui.

PUNCTUM I. Conſidera ignorantes docere omnibus incumbere Chriſtianis, & eos Apoſtolorum atque Epiſcoporum munus obire, qui id agunt: imò Angelo ſimiles eſſe qui filios Iſrael cum Moyſe per deſertum duxit. Unuſquiſque veſtrûm in quantum ſufficit, quantum gratiam ſupernæ adſpirationis accepit, ſi à pravitate proximum revocat; ſi exhortari ad benè operandum curat; ſi æternum regnum vel ſupplicium denuntiat; cùm ſanctæ devotionis verba impendit profectò Angelus eſt: vide igitur an Angelica vita tua ſit; an cum Abrahamo, Moyſe, cum Apoſtolis, cum (ſi Eccleſiaſticus es) Vincentiis, Xaveriis, contemplatione & oratione cum Deo ſis conjunctus; an virtutibus ad exemplum ornatus. Dic enim, quo pacto amore virtutis humilitatis & caritatis accendes alios, ſi ipſe eo non ardeas? Qui ſibi nequam, cui bonus erit? Quomodo fidelis diſpenſator multiformis gratiæ Dei, qui eam negligit? Quomodo tepidus illuminare per noctem poterit, eſſe fermentum bonum, & columna in templo Dei? Quomodo inſtrumentum atque organum fieri gratiæ ac gloriæ Dei? *Aſpira*, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide, &c.* ibidem.

1. Cor. 1.

Gregor.

Omnium eſt proximum promovere.

Quid requiratur in eo qui alium docet.

PUNCTUM II. Conſidera, eum qui alium docet, legatione fungi pro Deo; ut populos rebelles conciliet; quid ergo ſi ejuſmodi legatus pacis à Rege miſſus, belli incentor foret? negotium Regis agere juſſus, ſuum ageret, gloriam quæreret ſuam? ſi, cùm convertere ad Deum animas deberet, averteret manu, ore ſimulatè advocaret? ſi, cùm quærere deberet ſponſam Domino ſuo, ipſe exemplo eam corrumperet? ſi, cùm paſcere verbo, ipſe vanitatis vento ejus famem accenderet? nónne magni criminis reus foret? Qui alium docet id agere videtur, qui, dum aliis bene dicit, agit ſibi malè.

Legatus Dei qui alium docet.

Docere

Docere ait Gregor. & non facere, non ſolùm nihil lucri, ſed etiam damni plurimum confert. Grandis enim condemnatio eſt, componenti quidem ſermonẽ ſuum, at opere negligenti. Immò Ariſtoteles ait, ab his, qui non perinde vivunt, ut loquuntur, tolli & interimi veritatem. Seneca verò, Nullos, inquit, pejus mereri de omnibus mortalibus judico; quàm qui Philoſophiam, velut aliquod venale artificium didicerunt: qui aliter vivunt, quàm vivendum eſſe præcipiunt. Exempla enim inutilis diſciplinæ circumferunt. Hi enim duplici modo animas perdunt. Primò, quia alios magis idoneos, ambitione ſuâ officiis aut pulpitis v.g. excludunt. Secundò, quia exemplo retrahunt à Deo, quem verbo ſolo ſequendum denuntiant: laudant humilitatem, obedientiam, reſignationem, charitatem ut utilem, facilem, jucundam; ſed factis contrarium, longeque potentiùs teſtantur. Litteram habent, & non ſpiritum; littera autem occidit, ſpiritus vivificat. Prædicatio eorũ in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis; non in oſtenſione ſpiritus & virtutis. Si applaudentium multitudinem habent, quaſi regnum adepti, ait Chryſoſt. exiliunt gaudio; ſi autem ſilentio ſermo eorum claudatur, major illis ex ſilentio, quàm ex gehenna mœror. Obſerva autem vocationem Dei ad hoc munus, & miſſionem præcedere debere, qui alios quidem dat Prophetas, alios Apoſtolos, alios doctores, & mittit dicente Apoſtolo, Quomodo prædicabunt, niſi mittantur? Quòd ſi miſſi non fuerint; exprobrabit illud eis Dominus: Non miſi eos, neque præcepi, neque locutus ſum ad eos, & ipſi currebant; non vocabam eos, & ipſi reſpondebant. Signum autem vocationis eſt, non ambitione propriâ, ſed ſuperiorum voluntate hoc munus ſuſcipere, fructum facere, animas convertere, & in ſe humilitatem experiri ac charitatem. Neque enim in malevolam animam introibit ſapientia; neque Satanas Satanam ejicit, ſuperbiam ſuperbus, avaritiam cupidus.

Greg. hom. l. b. 10 Moral. c. 1.

Lucrum nullum doctor malus facit.

Seneca.

Nota.

1. Cor. 2.

Concionator vanus torquetur.

Chryſoſt. hom. 50.

Vocatio ad concionandũ neceſſaria.

Epheſ. 4.

Ierem. 23.

Signum ejus.

Et,

Et, ut Gregorius, inflammare auditores ſuos nequeunt verba, quæ frigido corpore proferuntur. *Domine Deus*, ut infrà pag. 471.

PVNCTVM III. Conſidera Primò IESVM, exemplar doctorum & concionatorum, & eorum qui alios erudiunt, quomodo, & quando ad conciones proceſſerit: nónne poſt baptiſmum, & ad annum uſque trigeſimum in humilibus exercitatus: poſt jejunium atque orationem quadraginta dierum? Cœpit enim IESVS facere, & docere. Humilitas enim maximè neceſſaria eſt, ne fiat quod Gregor. deflet: Oſſa jejuniis atterimus, & mente turgemus; corpus deſpectis veſtibus tegimus, & elatione cordis purpuram ſuperamus; jacemus in cinere, & excelſa ſuſcipimus; doctores humilitatis, duces ſuperbiæ; ovinâ facie, lupinos dentes abſcondimus. Conſidera Secundò, quàm ſeverum erit eorum judiciũ in die noviſſimo, qui tot, perperam viventes, protulerunt ſententias contra ſe. Toties enim ex ore ſuo judicabuntur, quoties alios ad humilitatem & charitatem hortati fuerint. Propter quod, ait Apoſtolus: inexcuſabilis es, ô homo omnis qui judicas: in quo enim judicas alterum, teipſum condemnas. Quare, inquiet Dominus, enarraſti juſtitias meas, & aſſumpſiſti teſtamentum meum per os tuum: tu verò oderas diſciplinam, & cum adulteris portionem tuam ponebas? Hos enim adulterare verbum Dei dicit Apoſtolus, quia, ut Gregor. non Deo filios gignere, ſed ſuam ſcientiam deſiderant oſtentare; plurima cum Phariſæis onera aliis imponunt, quæ digito nolunt attingere. Conſidera Tertiò, quantam gloriam verus verbi Dei prædicator conſecuturus ſit, juxta illud Matth. 5. Qui fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum: fulgebit certè ut ſplendor firmamenti, & qui ad juſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

Actor. 1.

Gregor.

Turpe veſtẽ habere humilem & animum ſuperbum.

Rom. 2. Iudicium temerarium periculoſum.

Pſalm. 49.

2. Cor. 2. Greg. l. 8. Moral. c. 25. Adulter eſt doctor vanus.

Daniel. 3.

Exer-

Exercitium.

DOmine Deus, in cujus manu ſunt omnes fines terræ, in cujus conſpectu totus mundus, quaſi gutta roris antelucani; priuſquam me formares in utero, noſti me. Me noſti? imò amaſti, & vocaſti, ut annuntiarem nomen tuum fratribus meis. Me vocaſti? nónne vir pollutus labiis ego ſum, & in peccatis concepit me mater mea? Quis igitur ſum ut enarrem juſtitias tuas, qui eheu! non facio eas? imò cujus peccatis, & exemplo plures in interitum deturbari potuerunt! Quis ego ſum, ego, ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion? Et magis, quis ſum ego, ut toties venias ad me, & poteſtatem mihi tribuas filium tuum fieri? repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, totâ die magnitudinem tuam. Certè univerſum orbem, quod B. Catharina Senenſis de ſe, ſanctiſſima inquam, virgo fatebatur; mea malitia nata eſt velut peſtis, inficere. Quomodo ergo aſſumam teſtamentum tuum per os meum? quis ſum ego, canis mortuus, ut reſpicias ad me, & loquaris mihi? & per me ducantur ad te animæ iſtæ N. qui eheu longè ſum à te? Sed hodie, ſpero de longè venies ad me, ut propè ſis, & vivam in te, & qui ſurdos facis audire, & mutos loqui, ſolves vinculum linguæ meæ, ut non loquatur os meum opera hominum: nihil enim niſi de te cogitare, & loqui volo æternùm.

Applicatio ad Communionē.

Pſalm. 70.

Audio infelix ego homo, JESV *bone per ſervum tuum ſic te loquentem: Feci ego cœlum & terram; eâ conditionis facultate te dono, ut terram facias cœlum: accendi ego luminaria; accende & tu clariora illis: namque potes his, qui in errore ſunt, lumen veritatis accendere. majus iſtud beneficium eſt, quàm ſolem intueri. hominem facere non vales: at juſtum gratumq; mihi potes efficere: ego ſubſtantiam feci; tu exorna propoſitum. vide quã te diligam, qui majora tibi faciendi poteſtatem tribuo. Video, Domine, & gratias tibi ago toto corde, ſed, ut novit divina bonitas tua, neſcio loqui; & ſcio certiſſimè, quòd nihil poſſim ſine te, nullũ verbum proferre, quia puer ſum ego, & miſer, & miſerabilis abſque te: & verè ſine te peccator graviſſimus peſtis certiſſima futurus, ut non ſit, unde me extollam. ſine te enim verè nihil poſſumus; & nemo poteſt venire ad te, etiam ĩ omnia adhibeantur,*

Nota dignitatem eius qui aliũ docet.

Humiliatio ſui.

niſi gratia tua traxerit illum. Mitte ergo, Domine, manum tuam, & tange labia mea, ut auferatur iniquitas mea; tange os meum, & pone verba tua, ſicut gladium acutum, in eo. Sis tu, Domine, in ore meo; doce me quid loquar, ut evellam, deſtruam, Jerem 1. *diſperdam, diſſipem, ædificem & plantem, non aſperè aut ſuperbè, ſed in viſceribus charitatis & amoris.*

Ecce bone paſtor, IESV *dulciſſime, mittis me ante faciẽ tuam, ad oves, quæ perierunt, domus Iſraël: concede mihi gratiam, coram populo iſto, ut eundo fructum adferam, & fructus maneat, & ſemen centuplum afferat in virtute tuâ.*

Pater ſancte, ſanctifica nos in nomine dilecti Filij tui, ut ſimus unum, ſicut & vos. Sanctifica nos in veritate, quia pro nobis Dominus IESVS *ſanctificavit ſemetipſum, ut ſimus & ipſi ſanctificati in veritate. Zelus honoris tui comedat me, ut te conculcantes, vel eò properantes amovere ſtudeam; caroq́ʒ ſanguine redemptas ſponſas, tuoſq́ʒ filios de hoſtium captivitate educam in brachio tuo, qui ſceleribus meis eos perdere, & exemplo potui & converſatione. Ecce video ſtantes in crepidine abyſſi, & audio te, Domine, vocantem, ut ſuccurram, hoc ſitis, Domine* IESV: *pro hoc mortuus es, & ego eo fine vocatus. Da ergo mihi Domine, in iis tuum ſanguinem intueri, tuam imaginem, non autem accipere perſonam hominum, ſed te, dulciſſime Redemptor mi; te, qui ubique es, cui fieri ſcio, quod uni ex minimis factum fuerit. Da mihi gloriam tuam ſpectare, non meam quærere. Abſit, ut ego videri velim, vel laudari, & eſſe Luciferi mancipium, à curiâ cæleſti, & ab ipſis hominibus in die judicij condemnandus. Propter te igitur, & tuam ſolius gloriam, quia ita placitum eſt tibi per obedientiam jubere, clementiſſime, amantiſſime, miſericordiſſime, hoc aggredior, in conſpectu tuo: adjuva me protector meus, & tu beatiſſima Virgo Maria, refugium meum, & vos Angeli Cuſtodes, & ſancti loci Patroni quotquot adeſtis, date veniam mihi peccatori enarranti juſtitias Domini mei; benedicite mihi, & veſtris orationibus ſuccurrite. Amen. Ave Maria. Veni Creator.* Benedictionem pete à Domino, & B. Virgine. *Nos cum prole pia, &c. Angeli ſancti Dei, &c.*

Exercitium

Exercitium poſt concionem.

MAgnificat anima mea Dominum. Tua enim bone IESV, *manus fecit omnia; neque enim verbum poſſumus ſine te, neque ſufficientes ſumus aliquid ex nobis facere, tanquam ex nobis, ſed ſufficientia noſtra à te eſt. In quo ergo infelix gloriabor? Dixi, fateor; ſed ſi non habueris opera, dixit mihi ſervus tuus Chryſoſt. non tantùm loquens non profuiſti, ſed & potiùs læſiſti. meliùs eſt tacere. Quare? quoniam opus mihi reddis impoſſibile. cogito namque, quòd ſi tu tanta differens non efficis, multò magis ego veniâ dignus. In quo ergo gloriabor infelix homo? an quòd homuncioni placeam, quod incertiſſimum eſt; & tibi, ac curiæ tuæ & omnibus Sanctis diſpliceam in æternum, & mercedem perdiderim ſempiternam? Tibi gloria, Deus meus; tibi gratias ago, Domine, qui dignatus es me uti ad miniſterium tuum, indigniſſimo ſervo tuo, ore ſuperbo, & impuris labiis, ad annuntiandum in populo veritatem tuam.* Lucæ 1. Chryſ. homil. 38. ad pop.

Ecce enim video defectus illos N. *commiſſos, neque zelo tuo unico ſatis me moveri ſentio, neque huic miniſterio dignè me paravi. O quot ſententias in tremendo judicio recitandas, hîc contra me tuli! Etenim eheu aliud facio, aliud dico, ſepulcrum dealbatum. Impono gravia onera aliis, quæ digito nolo attingere. Et ut* Hypocrita, *trabem in meo oculo negligens, de alieno feſtucam eruere nitor: & quam aliis viam oſtendo, ipſe miſer negligo. Quomodo ergo poterit, Domine, arbor hæc mala bonos fructus facere, non niſi per te, qui radix es, qui me portas, qui juſſiſti ut facerem? Obſecro te, ne propter me affligatur, aut impediatur in bono populus iſte: ſed errata mea emendet bonitas tua. ſi autem per eos ſtat, nec audiunt me, ſcio quia non eſt ſervus major Domino ſuo, neque diſcipulus major illo qui miſit illum: ſi te perſecuti, dæmoniacum vocarunt; quid quærar ego? potens es tamen, Domine, de lapidibus his ſuſcitare filios Abrahæ. Benedic igitur, Domine, & da benignitatem, ut hæc terra afferat fructum ſuum; & ſuſcipe obſequium meum manibus & meritis B. Virginis, & omnium Sanctorum, maximè Angelorum Cuſtodum hujus loci,* Matth 10. Matth. 3.

 & Pa-

& Patronorum; & in unione prædicationis & paſſionis, & laborum Chriſti IESV: *& à tentatione me libera protector meus, cui me totum, uſque ad extremam ſanguinis guttam conſecro & devoveo, licet indignum Majeſtate tua holocauſtum, Amen.*

Oratio brevior ante concionem.

DIgnus es, Domine, accipere omnem gloriam & honorem, utinam omnes ad te creatorem ſuum convertam! Eia, Domine, video ut infiniti pereant, tuo ſanguine & laboribus empti: & nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum: quid ergo pollutis labiis & corde præſtare potero ſine te? da igitur mihi gratiam ad hoc, ad quod vocaſti me, & adſint mihi Angeli tui, ut ad tuam unius gloriam fiant univerſa. Amen.

Oratio brevior poſt concionem.

Luc.1.

MAgnificat anima mea Dominum. Tuum eſt, ô IESV *à quo omnis ſufficientia noſtra. Ignoſce imperfectionibus meis, ne & convertendis obſint, & repetas eos de manu meâ. Benedic, Domine, ut terra hæc afferat fructum ſuum, & vos Angeli ſancti Dei intercedite pro nobis. Amen.*

Praxis ad ritè concionandum.

Ambitio ad pulpita turpis & noxia

PRima. Numquam ambi locum, pulpitum, aut cathedram, ſed humillimè admitte; minùs frequentes opta ex humilitate; aliis majores cede, quòd alios te meliores æſtimes, ac proinde Dei inſtrumenta aptiora. Vehementiſſimè autem abhorreat Dei ſervus impedire, quo minùs gloria Dei per alium promoveatur.

Affectus inducendus virtutis à concionatore.
2.Cor.9.

Secunda. Nullam unquam concionem habe, quin priùs ipſe imbiberis affectum erga illam virtutem, quam aliis commendatam eſſe deſideras. maximè zelum exacue, & charitatem excita erga proximum & humilitatem: ut dicere poſſis cum Apoſtolo. Teſtis mihi eſt Deus, quomodo cupiam vos omnes in viſceribus IESV Chriſti.

Tertia. Pœnitentiis atque mortificatione Dei gratiam ante concionem implora: graviſſimam enim rem tractas, ſalutem pluri-

plurimarum animarum, quam oratione multâ & lachrymis à Domino impetrare debes, non dictione tuâ. ſtulto itaque labore conſumeris, ſi multũ dictioni, parum orationi tribuas. Hinc videmus concionatores multos aliquando annos multos ſtudere & concionari fructu parvo; qui ſi ſpiritum orationis haberent, magnum facerent. Quis ut Gregorius, afferre ſoliti, quæ auditorum corda ad rependendas laudes excitent, non autem ad lachrymas accendant. Munus ſuum ut præſtet, ait Auguſtinus, magis pietate orationum opus eſt, quàm orationis facultate. Gregorius verò imitandum Chriſtum Dominum proponit, qui nocte orabat, per diem docebat, ut quieti contemplantes ſorbeant, quod occupati erga proximos loquentes refundant appoſitè: ipſi enim haurire aſſiduè debent de fontibus Salvatoris, quod in pectora auditotum transfundant. Accedit, fruſtra concionatorem dicere, niſi Spiritus ſanctus cor præparet, & in te loquatur, & ad illud. Proponere quidem poteſt, ſed non aptè. neque quod expedit, niſi per gratiam illius, qui omnium corda videt, & omnium corda habet in manu ſuâ. Ad hoc ſtatas habeat preces; quotannis, ut minimùm ſemel, in ſolitudine exercitiis vacet. Denique ſemper oret, & non deficiat; & majorem ſciat curam in oratione, quam in præparatione ponendam. Etenim dicit Chryſoſtomus: Cùm video quempiã non amantem orationis ſtudium, neque hujus rei fervidâ vehementique curâ teneri; continuò mihi palam eſt, eum nihil egregiæ dotis in anima poſſidere. Rurſum: ubi quem conſpexero inſatiabiliter adhærentem cultui divino, idque in ſummis damnis numerantem, ſi non continenter oraverit; conjecto talem omnis virtutis eſſe meditatorem, ac Dei amicum. D. Bernardus ſeptem requirit quaſi gradus ad ſuggeſtum. Primus eſt, contritio; Secundus, devotio; Tertius, pœnitentiæ labor; Quartus, pietatis opus; Quintus, orationis ſtudium; Sextus, contemplationis otium; Septimus, plenitudo dilectionis.

Vanitas multorum.

Greg. l. 8. Mor. l. c. 26.

Aug. l. 4. de doct. Chriſt. c. 5.

Greg. lib. 6. Moral. c. 17.

Dei eſt movere cor.

Chryſoſt. l. 1. de orando Deo.

Orationis vis & ei inſtandum.

Septem gradus ad ſuggeſtum. Serm. 18. in Cant.

Quarta. Primò, oratione præmiſſâ, & intentione innovata, materiam diligenter conquire & diſtribue, ſcopo ſeu intẽtione deſtinata, ac deinde de illa meditationem inſtitue. Obſerva, eo pacto utilem fore concionem, ſi formam meditandi ſupra poſitam ſecutus, ex aliquo loco ſtimulum petieris ad excitandos auditorum animos; certũ enim eſt ſi in præſentia Dei, & compoſitione loci facta dixeris, ad Deum ſæpè etiam inter dicendum oculos & animum attuleris, efficaciter te dicturum. Præparatione igitur præmiſſa, cùm tempus inſtat, ad orationem confuge: & Primò, conſidera Dei Majeſtatem, & intentionem rectam. Secundò, peccata tua, & ineptitudinem tuam, & te humilia,

Praxis varia ante, in, & poſt concionem.

Quomodo quis dicere queat efficaciter.

Gregor.l.3. Moral.c.12. milia ſub omni creaturâ, omnes te æſtima meliores; tibiq; prorſus diffide, Deoque confide. Habet, inquit Gregorius, doctrina arrogantiam, ut humiliter nequeat inferre quod docet; in verbis enim eorum proditur, quod cùm docent, quaſi in quodam ſibi videntur ſanctitatis culmine reſidere. *Arrogantia concionatorum noxia,* Tertiò, cõſidera miſerias hominum, & peccata plurima, & numerum innumerum propè pereuntium, & dolores ac labores Chriſti IESV, & zelum excita. Conſcenſurus ſuggeſtum, iterum te humilia; Secundò, intentionem ardenter renova, dicendo: *Munda cor meum, ac labia mea,* &c. Tertiò, invoca omnes Angelos præſentes auditorum. Inter dicendum, Dei præſentiam, quo ad potes, habe; ad eum ſæpè animos attolle.

Nunquam ſine fructu concio dimittenda. Nunquam concionem deſeras, quin efficias, ut auditores aliqua proponant, & ipſe pro iis quaſi Deo offeras; qui unus eſt & perpetuus fructus concionis, ſicut eleëmoſyna, & oratio. Verbi gratiâ, dixiſti de charitate inimicorum, offer Deo aliquos actus virtutis illius ex parte auditorij, quia legatione fungeris pro eo, objectiones dilue coram Domino, per apoſtrophem, vel aliter. Poſt concionem, gratias age Deo, eique totum tribue, & roga, ut dignetur benedicere opera manuum tuarum, Diligenter autem vita plauſum, eiuſque locum, & tempus. Ad omnem laudem, cogita, *Non ego, ſed gratia Dei mecum*: vel ſimilem aliquam ſententiam. *1.Cor.15.* Certè qui ſe laudat, ferè ex ignorantia Deo detrahit, & quaſi calamo tribuit, quod ſcriptori debetur. *Laudator vanus Deo detrahit.* Secundò, ad vituperia, ſi cauſſam non dederis, gaude: illud enim certum ſignum eſt profectus tui, & alieni, *Vituperia ſignum profectus.* Numquam de tuis loquere. Tota Chriſtianæ ſapientiæ diſciplina, non in abundantia verbi, nõ in aſtutia diſputandi, neque in appetitu laudis & gloriæ, ſed in vera & voluntaria humilitate, conſiſtit. *Leo. Humilitas perfectio eſt.* Superbum enim Deus & homines deſpiciunt. Huc pertinet, gratulationes non admittere, quoad licet. Tertiò, paupertatem colas, particularia ne admittas: Gratis accepiſtis, gratis date, ait Dominus: *Matth.10.* & ſic libertatem ſerva Chriſtianam, & contentus eſto paucis, paucisque indigebis, viveſque nulli obnoxius, & omnibus carus. Neſcio enim, ait Hieronymus, *Hieron.epiſt. 2.ad Nepot.* quomodo etiam ipſe qui deprecatur ut tribuat, cùm acceperis, viliorem te judicat, & mirum in modum, ſi eum rogantem contempſeris, plus te poſteà veneratur. Et ſic faciendo omnino, plus opere, quàm verbo; tacendo, quàm loquendo proficies; ſicut plus confert virtutis; quàm doctrinæ opinio. *Facta oportet loquantur.* latronem de juſticia dicentẽ ſpernimus: ita quemvis ea patrantem, vel appetentem, quæ vitanda proclamat. convivia, ſpectacula, ſæcularia negotia, per ſe patet quàm ſint vitanda.

Videre

Videre complura poteris in inſtructione B.P.Franciſci Borgiæ; item in oratione R.P.Caroli Regii. *Dignatus es*, ut ſuprà pag.10.

JACVLATORIÆ.

SErvus qui ſcit voluntatem domini ſui, & non facit, plagis vapulabit multis. Lucæ 12.

Ego non quæro gloriam meam, ſed ejus qui miſit me. Joan. 8.

Si ego glorìam meam quæro, gloria mea nihil eſt. Ibidem.

In verbo tuo Domine laxabo rete. Luc. 5.

Si quis loquitur, quaſi ſermones Dei: ſi quis miniſtrat, tanquam ex virtute quam adminiſtrat Deus 1. Petri. 4.

Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Pſalm. 113.

Et ſi tentatio ſurrepat:

Vade retro Satana. Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies. Matth. 4.

CAPVT XXXIII.

Meditatio de Lectione pia, magno ad meditationem & perfectionem auxilio.

COMPOSITIO LOCI erit, conſiderare Deum præſentem, & in mundi creatione theſauros potentiæ & ſapientiæ, ac bonitatis ſuæ explicantem pro ſalute noſtrâ.

ORATIO, pete à Deo, ut det tibi intellectum de lege ſuâ.

PVNCTVM I. Conſidera quanta multitudo librorum toto orbe terrarum fuerit, videlicet propè infinita, & etiamnum ſit: quid verò illis continetur, & contentum fuit: niſi artium & ſcientiarum explicatio, & humanæ induſtriæ, potentiæ & juſtitiæ monumenta. Quorſum hæc? inſpice. Nónne cùm omnia Deus operetur in omnibus, ipſe inſtinctus illos dedit, & ad labores ſuffecit animos eis ac vires, ut illa ſalutis auxilia tibi, & ſingulis hominibus per ſcriptores illos tribueret

ret, præteritarum inquam rerum memoriæ tibi & omnibus viventibus præſentes res eas facerent, & magnalia ejus enarrarent. gratias ergo illi age toto corde, & donis utere. Deinde cùm loco parvo, ergaſtulo hujus corporis incluſi ſimus, & neque oculis, neque cogitatione longè proſpicere poſſimus: ut ea quæ longè abſunt coràm eſſent, iiſque paſci in alienis ſcriptis poſſes, & malis ſimul ac bonis eventis ad ſalutem, quo ſpectant omnia, juvari: cùm diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum. Adde, ut quæ ſingulis Deus communicavit non ex vanitate, ſed ſocietatis humanæ jure, communia ea eſſent; & quidem non temerè pronuntiata, ſed labore & meditatione multâ expolita. Vides quanta ſit providentia Domini in librorum ſcriptione, quàm ſuavis, quàm benigna? utere igitur, & ſtatue tantum beneficium non negligere. Quid enim hoc eſſet? præſidium certè ad ſalutem non exiguum contemnere, idque aut quia homo per ſe ſolum ſapere ſe putat, quod extremæ eſt arrogantiæ, aut, quod non minoris dementiæ, quia ſapientiam ac prudentiam diſcere, parvi facit; aut certè quia tempus illi tribuere piget: enimverò, ſi conſiderares, quanto ſuavius cum mortuis, quàm cum vivis eſſet colloquium, nec fabulas, nec ludum lectioni præponeres. illi enim jucundam tibi omnium temporum (& ſimul ferè) ſeriem repræſentarent, illi naturæ ſeu potiùs auctoris ejus arcana patefacerent, illi gratiæ portentis in admirabilem divinæ potentiæ abyſſum conſiderationem deducerent. *Hæccine vera, &c.* ut ſup. pag.7.

Neglectus lectionis unde

Suavitas ex lectione.

PVNCTVM II. Conſidera quæ bona, quas pia lectio utilitates habeat. Primò, intellectum illuminat; Secundò, voluntatem accendit; Tertiò, memoriam optimis imaginibus, id eſt, templum animæ noſtræ exornat, vereque divitem hominem facit. Nonne enim præſtantiores opes rerum cognitio, quàm terræ, lapi-

Lectionis piæ utilitates.

lapidum, &c. poſſeſſio? Intellectum dixi illuminare: videbis enim in eâ, ex præteritis quæ tibi futura, quæ tibi providâ mente cavenda, te tibi in alio velut ſpeculo, intuebere: te noſces, ut Gregor libro 1. Moral. *Gregor.* Hieronym. verò epiſt. 143. ad virg. Demetr. dicit, O- *Hieron.* ptimè uteris lectione divinâ, ſi tibi eam adhibeas ſpeculi vice. Erit tibi etiam pro concionatore, conſiliario bono, admonitore qui liberè moneat, quod alii non audent. Denique poteris ex omnibus ad Dei cognitionem aſcendere. Expende hæc, & non mirabere, ſi *Dæmon lectionis ſtudium odit.* dæmon tanto conatu à bonorum librorum lectione adoleſcentes, viros, feminas, magnates divertat, ne ſcilicet in bono opere ſe inſpiciant, ad cor redeant, & ad Deum ſuum. Omnis enim ſcriptura divinitus in- *2. Tim. 3.* ſpirata, utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia, ut perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum inſtructus. Illud fateor quidem de ſacrâ dictum eſſe, ſed ad aliam etiam, quando bona eſt, poteſt transferri: nemo enim bonus, niſi ſolus Deus, & quæcumque bona & utilia, *S. Scripturæ laudes.* ab eo ſunt. Conſidera igitur illa verba, & utilitates ſacræ Scripturæ expende, & quantum ſtudium ſit ponendum in ea. Eſt enim ſacra Scriptura, Primò, lux & lucerna pedibus noſtris. Lucerna, ait David, pedi- *Pſal. 118.* bus meis verbum tuum. & Apoſtolus Petrus: Habemus firmiorem propheticum ſermonem, cui benè fa- *2. Petri 1.* citis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caligino- *Eſt lux, & ſpiritus, & vita.* ſo loco, donec dies eluceſcat, & lucifer oriatur in cordibus veſtris. Secundò, eſt hæreditas à Deo nobis relicta; unde dicebat David: Hæreditate acquiſivi te- *Pſal. 118.* ſtimonia tua, & diligebat ea ſuper aurum & topazium. Tertiò, eſt via: quis autem peregrinus de ea ſollicitus non eſt? Hæc eſt via, ait Iſaias, ambulate in eâ, & non *Iſaiæ 30.* declinetis neque ad dextram, neque ad ſiniſtram. Quartò, quia ſpiritus & vita eſt in iis (ſic enim Dominus Joannis 6. Verba mea, ſpiritus & vita ſunt) & amo-

Luc. 24. risincentiva. nónne, ajebant illi, cor noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in viâ, & aperiret nobis ſcripturas? Vis igitur vivere? vis ſpiritum ducere, attrahere ſalutarem? lege Scripturam. Lege, inquam, quia Deus ita mandavit. Primò enim juſſit Prophetas, & viros Sanctos ſcribere: illos expreſsè, hos ſanctâ inſpiratione: cùm non alio fine, quàm ſtudio proximum juvandi, ad id animum appulerint. Sic Moyſi dixit: Scribe hoc, ob monumentum in libro. Jeremiæ: Tolle volumen libri, & ſcribes in eo omnia verba quæ locutus ſum. S. Ioanni, Scribe ergo quæ vidiſti. & alibi ſæpè. Secundò, mandavit legi publicè. Convenientibus cunctis ex Iſraël leges verba legis hujus coram omni populo Iſraël congregato, tam viris, quàm mulieribus, parvulis, & advenis. ſed noviſſimè mandavit per filium, Scrutamini, ait, ſcripturas. Nec ſolùm communiter, ſed etiam privatim lectio commendata: & Primò, Regibus ac Principibus. Poſtquam, ait Dominus, ſederit in ſolio regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomium legis hujus in volumine, accipiens exemplar à ſacerdotibus Leviticæ tribus; & habebit ſecum, legetque illud omnibus diebus vitæ ſuæ, ut diſcat timere Dominum Deum ſuum, & cuſtodire verba, & cærimonias ejus. Et Ioſuæ 1. Non recedet volumen legis hujus ab ore tuo, ſed meditaberis in eo cunctis diebus ac noctibus, ut cuſtodias, & facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Et rurſus: Ponite hæc verba in cordibus, & in animis veſtris, & ſuſpendite ea pro ſignis in manibus, & inter oculos veſtros collocate. Vides quo ſtudio Dominus legi Scripturas velit. Nunc attende: ſi tu magno ſtudio, & amore ac labore dictaſſes epiſtolam ad amicum, ut eum moneres de periculis maximis, & ille negligeret: quid ſi filio, ſi ſervo mandata ſcipſiſſes, & ipſe legere contemneret, & ſimul tuam negligeret curare hæreditatem; quàm ægrè id ter-

Deus vult Scripturam legi.

Exod. 17. *Ierem. 30.* *Apoc. 1.*

Deut. 31.

Ioan. 5. *Deut. 17.*

In manibus ſuperiorum Scriptura eſſe debet. *Ioſue 1.*

Scriptura eſt Dei epiſtola, & piget legere?

id ferres? At Deus, Rex regum per filium ſuum tibi miſit ſacras Litteras: dictavit, eructavit abſcondita à conſtitutione mundi; & vix aſpicere libet? Audi igitur quiſquis es: & ſi libet epiſtolas legere amici, procuratoris, & viliſſimorum hominum, non pigeat legere Dei, ſed accuratè lege, quoniam jota unum, aut unus apex non præteribit, donec omnia fiant. Libet legere geſta hominum? ecce Dei hîc ſunt. verba eorum? hîc Dei ſunt. prudentiam eorum? hìc Dei ſapientia eſt. bella eorum? hîc de tuis cum dæmone inſtrueris. remedia malorum temporalium? hîc habes & ſimul æternorum. *Aſpira*, ut ſup. p. 8. *Haccine firmâ fide, &c.* ibid.

PVNCTVM III. Conſidera Primò illa verba: Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei; & lectionem cibum eſſe animæ diſce. Secundò, eſſe velut manna, omne delectamentum & omnis ſaporis ſuavitatem in ſe habens, deſerviens vniuſcujuſque voluptati: quanto igitur ſtudio manè illud colligere deberemus, eoque veſci! Verè enim dixit Hugo: Sacra Scriptura eſt liber vitæ, cujus origo æterna, cujus incorporalis eſſentia, cujus cognitio vita, cujus ſcriptura indelebilis, cujus inſpectus deſiderabilis, cujus doctrina facilis, cujus ſcientia dulcis, cujus profunditas inſcrutabilis, cujus verba innumerabilia, & unum tantùm verbum omnia. Nihil in hac vitâ dulcius ſentitur; nihil avidiùs ſumitur, nihil ita mentem ab amore mundi ſeparat, nihil ſic animum contra tentationes roborat, nihil ita excitat & adjuvat ad omne opus, & ad omnem laborem, ſicut ſtudium ſacræ Scripturæ. Etenim in ea quidquid docetur, veritas; quidquid præcipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas eſt. Nam Deus veritas eſt ſine fallaciâ, bonitas ſine malitiâ, felicitas ſine miſeriâ. Idcirco quod Ariſtoteles de Philoſophiâ, de hac una verè dici poteſt: Qui voluptate, ait, frui, & triſtitiâ carere velit, nullum aliud eſſe remedium quàm Philoſophiam: ejus enim mul-

Matth. 4. Lectio eſt animæ cibus. Deut. 8. Sap. 16.

Hugo de arca Noë, S. Scripturæ præſtantia.

Idem lib. de anima.

S. Scriptura magnum ſpatium.

tas & magnas eſſe delectationes, certum eſt. Quid igitur juvat, quid prodeſt, in mundanis proficere doctrinis, & inaneſcere in divinis? caduca ſequi figmenta, & cæleſtia faſtidire myſteria? Conſidera Tertiò, hoc eſſe unum, inter præcipua ſalutis media. Sic Auguſtino ut converteretur cælitus inclamatum: Tolle, lege; tolle, lege; legit, & intellexit viam mandatorum Domini. Sic illi, apud eundem Nobiles cum B. Antonii vitam legerent, converſi, à ſponſis, à ſæculo ad Religionem perducti fuêre: ſic S Pater Ignatius. Sic Eunuchus legit Iſaiam, miſſuſque ei Philippus interpres Conſidera igitur, Deum quaſi carmine, ut ſic loquar, invitari, quoties de eo ſermonem legimus, aut facimus. Advolat ille amator hominum, benigniſſimus IESVS, ubi duo congregati ſunt in nomine ipſius: ſaltem corpus & anima. Quartò, præterea eſt velut epiſtola amatoria Dei ad animam; & quomodo poteris deſpicere eam? Auguſtin. ait, Divinæ Scripturæ, quaſi litteræ de patriâ noſtrâ ſunt. Immò verò, quotquot libri, veræ ſunt epiſtolæ: quibus innumeris modis ſuam Deus tibi, ut eum ames, declarat potentiam, ſapientiam & bonitatem. O quanta dignatio! quantus amor Dei noſtri! O Domine, quid eſt homo, quòd memor es ejus; aut filius hominis, quoniam reputas eum? Tenenti ergo codicem, ait Hieron. ſomnus obrepat, & cadentem faciem pagina ſancta ſuſcipiat. Quintò, eſt etiam cum Deo colloquium. Cur non, ait, Ambroſ. illa tempora, quibus ab Eccleſiâ vacas, lectioni impendas? cur non Chriſtum reviſas? Chriſtum alloquaris? Chriſtum audias? Illum alloquimur, cùm oramus; illum audimus, cùm divina legimus oracula.

Auguſt l.8. Conf. c.12.

Exempla eorum qui converſi per lectionem.

Actor.8.

Deus adeſt pia legenti.

Aug. ſer.56. ad Fratres.

Hieron.

Ambroſ. l.1. Offic. c.20.

Lectio eſt colloquium cum Deo.

Oratio

Oratio poſt lectionem.

IN capite libri huius ſcriptum eſt de me, ut facerem voluntatem tuam; Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Concupivit anima mea deſiderare juſtificationes tuas in omni tempore, cognovi enim Domine, quia æquitas judicia tua: ſed cùm non ſimus ſufficientes aliquid facere ut oportet ex nobis, da mihi gratiam, ut quod ſcio & deſidero, faciam ad gloriam magni nominis tui. Amen. Pſalm. 39. Pſalm. 118.

Praxis ad librum ſpiritualem legendum.

PRIMA. Cura pios ac bonos libros, & libellos comparari, immò pro munuſculis diſtribue. De Alexandro legitur, quòd Darii myrothecium precioſiſſimum dederit Homero ſervando, eumque ſecum tulerit ſemper, ſub cervice habuerit dormiens, ut evigilans ad manum eumdem haberet. O quantum confundit hujus diligentia in re vanâ, noſtram in ſalutis negotio inertiam! Sanctus Chryſoſtomus verò de Eunucho Candacis Reginæ, quod ad rem noſtram facit, loquens: Ecce, ait, hic Eunuchus, & Barbarus erat: quæ utraque ad legendum negligentiorem ut redderent ſufficiebant, & ad hæc dignitatis amplitudo, & opum abundantia: adde, quod & in itinere erat, & curru ferebatur: attamen deſiderium & ingens ſtudium, omnia obſtacula è medio auferens, in lectione retinebat. *Exemplum Alexandri & Eunuchi legentis.* *Chryſoſt. 35. hom. in Gen.*

Secunda. Statue tibi certum tempus, quocumque in ſtatu ſis, legendi quotidie aliquid ad ſalutem tuam: neque periſſe illud arbitrabere, ſi quæ dicta ſunt, expenderis. Hoc in omni ordine benè ordinato ſervatur. Immò etiam ſi paterfamilias es, cura communiter familiæ commodo tempore aliquid legi. Poteris etiam facere, ut ex lectione privatâ, quilibet aliquid in commune poſt menſam proferat, ut in Galliâ à viris etiam principibus fieri ſolet. Utinam & in omni Religione, in quibus Scripturæ ferculum ferè ſuper menſam proponitur, imò & ejus explicatio; utinam, inquam, de parte aliquâ ſermo poſt eam inſtitueretur! ſanè ſuaviſſimus fructus atque utiliſſimus illius exercitationis foret. *Statue lectioni tempus ut cibo.*

Bern. in ep. ad Fratres. *Eleva mentem dum legis.* *Vincent. de vita ſpirituali.*

Tertia. Inter legendum fac quod monet S. Bernardus. Hauriendus eſt ſæpè, ait, lectionis ſeriæ affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quàm puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis reſtituat. Idem monet D. Vincentius, & quòd vulgò dici ſolet, faciendum eſt ut columbæ, ut gallinæ, quæ poſt ſingula propè grana ſurſum reſpiciunt. Imò ei qui meditari, aut orare nequit, utiliſſima hæc occupatio eſt.

Pii libri in carcere, etiã curandi.

Quarta. Non ſolùm pii libri ut domi ſuæ ſint curare, verùm etiam noxios ab eâ proſcribere. Huc pertinet in locis ubi morari multi debent, v.g. ubi ſtatio militaris, libros aliquos, ut inſtrumentum certum loci illius, affixos habere, & in atrio Religioſorum ſæpe hâc occaſione curioſitas adduxit ad legendum, & pietas etiam ſeſe in animam inſinuavit.

Quæ obſervanda in lectione.

Quinta. Adverte autem nonnulla in lectione tibi obſervanda; Primò, ut præpares animum tuum ad illam brevi mentis elevatione, quâ roges Dominum ut dignetur tibi loquì ad cor, cum propoſito faciendi quod te docuerit, ut ſuprà obiter l.1. dictum eſt; Secundò, tractim lege, neque te hoc cibo ſpirituali obrue: ſed attende quaſi audias Deum; Tertiò, interrumpe oratione jaculatoriâ ſaltem dicendo, *Da Domine quod jubes, & jube quod vis*; Quartò, poſtquam plura legiſti, ut D. Bonavent. bene monet, ea ipſa in modum orationis redige, & compendium, ut ſic quod Bernard. monet, commodè præſtare poſſes. Sic enim ille ad Fratres de monte. Sed & de quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrem memoriæ demittendum eſt, quod fideliùs digeratur, & rurſum revocatum crebriùs ruminetur, quod propoſito conveniat, quod detineat animum, ut aliena cogitare non libeat.

Bernard,

Fortuita lectio quando uſui. *Rom 13.* *Luca 4.*

Sexta. Fortuita lectio in triſtitia, tentatione, dubitatione ſæpè opportuna fuit. Sic S. Auguſtinus aperiendo librum, legit aptum ſibi locum: Non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione & æmulatione, ſed induimini Dominum Ieſum Chriſtum. Sic Salvator noſter librum quaſi fortuitò aperuit, & locum de ſe inventum explicavit. Conſultantes autem ſic conſulere Deum ſolitos refert Illuſtriſſ. Cardinalis Baronius ex Cedreno, dicens, Heraclium poſt triduanum jejunium neſcius an in Albania maneret, aperuiſſe librum, & lectis illis verbis: Apud vos autem forſitan manebo, vel etiam hiemabo, ambiguum animum firmaſſe. Sic Morovæus dum regnandi avidus Chilperico patri inſidias parat, Gregorio Turonenſi cum eo colloquente, eoque inſtructionem petente, aperuit hic librum, & opportunus

Baron. to. 8. a. 622. *2. Cor. 16.* *Conſulitur Dominus lectione fortuitâ.*

nus occurrit locus: Oculum qui ſubſannat patrem, effodiant eum corvi de torrentibus; atque ita ejus vulneri tacito medicinâ propoſita divinâ ac ſuavi providentiâ. Quâ etiam D. Antonius, audito hoc verbo: Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; jecit primum fundamentum illius faſtigii, & turris perfectionis, quam deinde ædificavit. *Prov.30.*

Septima. Quemadmodum autem talis quiſque eſt, quales amici: ita talis, quales libri, quos legit, vide ergo qualem teipſum velis, qualem uxorem, filias, filios, & ea lege, quæ pietatem ſpirant, non vanitatem; caſtitatem, humilitatem, non verò his adverſantia. Si enim corrumpunt bonos mores colloquia prava, decuplo magìs perſæpè lectio, quia ubique obvia, quia verecundia eam non prohibet, comit induſtria, condivit & condit diaboli verſutia. *Lectio malorum librorũ peſtis eſt.* 1.*Cor.*15.

Dignatus es, &c ut ſup. pag.10.

IACVLATORIÆ.

D*A mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Pſalm.118.

Viam iuſtificationum tuarum inſtrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Ibidem.

Dirige me in veritate tuâ: doce me, quia tu es Deus Salvator meus, & te ſuſtinui totâ die. Pſalm.24.

CAPVT XXXIV.

Meditatio prima de Perſeverantiâ, ſingulari auxilio in viâ virtutis.

COMPOSITIO LOCI, eſt, conſtituere ſe coram Chriſto crucifixo, qui ut omnia conſummavit, ita illuſtre illic perſeverantiæ dedit exemplum.

ORATIO, ut ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera, quòd perſeverantia ſit in ratione bene conſideratâ ſtabilis, ac perpetua permanſio, non obſtante difficultate diuturnitatis. Percurre hìc propoſita ſancta tua, & vide quantâ, & qũàm frequenti conſideratione ea decreveris; quàm verò inconſtanter ea proſecutus ſis: & ſi vel unum vitium conſtanter quotannis conatus fuiſſes extirpare, quantus modò fores! Secundò ſcias Deum unumquemque vocare non tantùm ad ſtatum certum; ſed certam viam, & ſemitam & gradum in hoc vel illo ſtatu: quæ ſunt exercitia aliqua, quibus ſi homo inſiſteret, ad perfectionem venire poſſet, & non aliter. (varia enim dona ſunt, & diviſiones gratiarum, etſi unus ſpiritus.) Hinc verò ferè eſſe principium apoſtaſiæ, à fine & religioſa vocatione, quòd parva in ſpeciem propria ſtatui; re verò magna negligantur & interrumpantur exercitia, atque fluxus divinæ gratiæ retardetur. vide igitur ad quæ bona propenſus, quæ tibi magìs neceſſaria.

Quid ſit perſeverantia.

Thom. à Kempis, l. 1. cap. 21.

Cuique gratia data cooperandum. 1. Cor. 12.

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

PVNCTVM II. Conſidera neceſſitatem hujus virtutis, etiam in parvis: qui enim perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. Quod, etſi de finali in bono perſeverantiâ dictũ; tamen ad alia pertinet exercitia: in quibus ſi inconſtans fueris, finalem aliquâ etiam ratione perſeverantiam labefactas, cui ut calcaneo diabolus inſidiatur. Deinde, ut Laurentius Juſtinianus, virtus laudem non meretur, niſi in eâ utiliter perſeveretur. Sicut non ſatisfacit partem debiti ſolvens, nec qui partem

Matth. 24.

Laur. Iuſt. de ligno vitæ tract. de obed. c. ultim.

tem itineris conficit, pervenit; nec qui partem ſtadii decurrit, bravium capit. Quid ergo hi faciunt? Labore ſeſe fatigant prorſus inani, ac pleno inſuper ignominiâ, defectu perſeverantiæ. Bonum enim inchoare, & malo fine concludere, quid aliud eſt quàm monſtroſas res conficere? Illa enim actio quaſi chimæra eſt, quæ initium quidem habet à ratione, ſed finem à ſenſualitate. Prorſus abſque perſeverantia, nec qui pugnat victoriã, nec palmam victor conſequitur. Vigor virium, virtutum conſummatio eſt (ut Bernard.) nutrix ad meritũ, mediatrix ad præmium, ſoror eſt patientiæ, conſtantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimitatis vinculum, propugnaculũ ſanctitatis. Tolle perſeverantiam, nec obſequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.

Perſeverantia neceſſaria in omni re.

Aug. ſer. 8. ad fratres in Eremo.

Bern. epiſt. 10. ad Ianuenſes.

Credo tibi, ut ſup. pag. 7.

PUNCTUM III. Conſidera Primò, quàm turpe ſit, inſtar arundinis vento agitatæ multa inchoare, nihil perficere: ut patet ex ſimili, ſi quis in univerſo omnia inchoata videret. Secundò, quòd omnis labor irritus ſit, &, ut ita dicam, impenſa gratiæ perdita, dum ſemper ſtruimus, & mox deſtruimus. Tertiò, attende relabentem facere perinde, ac ſi proditor poſt veniam à Rege adoptatus, iterum incipiat rebellionem moliri, & Regis cædem: etenim peccator, culpâ mortali Chriſtum ſibimet crucifigere dicitur. Quamvis autem venialibus peccatis atque imperfectionibus Dominus JESUS non crucifigatur; tamen quia per illa ad mortale diſponitur homo, eò quòd charitatis vigor ſenſim imminuatur, etiam ad illud facinus tendere videtur. Quartò, conſidera, optimam vitæ rationem, conſtantiâ & conſuetudine valde facilem fieri; at contrà ſemper inchoantem, ſemper eſſe diſcenti ſimilem, omniaque difficilia experiri. Igitur ſic ſtatue: Ecce ſtadium ingreſſus ſum: quid ergo? cupióne rapere bravium? ſi volo; utrum præſtat? uno menſe vel altero ſtrenuè laborare,

Labor omnis inanis abſque perſeverantiâ.

Inconſtans proditionem molitur videtur.

2 Tim. 3. Quàm miſerum ſemper ire, & non pervenire.

& poſtea in ſummâ quiete vivere; an ſemper in ſcholâ Chriſti diſcere, & numquam ad ſcientiam pervenire; ſemper ſerere, & non metere: fodere, & aquam non invenire: ædificare, & numquam conſummare, ut domo frui poſſim, ſed injuriis aëris expoſitum manere? Quintò, conſidera perpetuum, & ſibi ſimilem cælorum motum, anni tempeſtates, & cætera à creatore noſtro, perpetuo quodam ordine ac modo gubernari; omnia in pondere, numero & menſurâ, etiam minutiſſima quæque eſſe facta, ut nos etiam accurati eſſe diſcamus, & ab omnibus creatis ad id invitemur. talia commoda & incommoda conſtantiæ & inconſtantiæ percurre.

Aſpira, ut ſup. pag. 8. *Hæccine firmâ fide*, vel *O Rex Regum*, ut infrà 492.

Meditatio Secunda.

Inconſtans dupliciter laborat.

PUNCTUM I. Conſidera, quid ſit, quod in exercitio virtutis te inconſtantem efficiat. Primò, fortè eſt laboris fuga; ſed ſi inſpicias, illum hoc pacto eo plus auges, quo facilius domum conſervare, quàm ædificare; ſervare ſanitatem, quàm recuperare; cavere lapſum, quàm ſurgere. ergo vide, an præſtet declinare parvum laborem, & gravem admodum, ac intolerabilem propè, ſubire; ut inconſtans facit. Vel Secundò, fit ob judicia hominum, & ſermones. O quæ dementia! adverte eum, qui ſuadet vel cogit interrumpere, graviſſimè tibi nocere, quacumque ſpecie id faciat, ſeu amici, ſeu adverſarii. quòd ſi verè talis non eſt, ſaltem ab adverſario tuo capitali diabolo ſubornatus eſt, ut in viâ deficias, ne ducem JESUM conſtanter ſequaris, ac tandem, fractus moleſtiâ, ex parvo profecti naſci ſolitâ, ab ejus ſequela nauſeabundus abſcedas; nam qui contemnit modica, verè (ut Scriptura loquitur) paulatim decidit. Videtur hujuſmodi perinde facere, ac ſi cataractam diu reten-

Indicia hominum contemne.

Eccli. 19.

retentam, molæ verbi gratiâ vertendæ, ſinat elabi. O quanto tempore ac labore opus eſt, ut ceſſatio parva compenſetur! Simile idem habes in aliquibus opificibus, qui ignem perpetuum alere debent, quibus remiſſio parva, maxima jactura eſt, quos imitari diligentiâ debemus, atque ignem ſemel accenſum in altari animæ noſtræ, ut olim præceptum fuit, ſemper fovere. *Diligentia opificum eſt imitanda.* *Levit. 6.*

Hæccine vera, ut ſup. pag. 7.

Pvnctvm II. Conſidera ſtultitiam eorum, qui perinde, ut Scripturæ verbis utar, ac luna mutantur, inſtabiles ſunt, ac crebrò exercitia mutant. fruſtra enim hi ex præſumptione omnia ambiunt; ſæpè quæ audiunt, neque conſiderant vocationes eſſe varias, quodque unuſquiſque donum habeat ex Deo, alius verò ſic. Laudet, ait Caſſian. aliorum virtutes, ipſe in ſua pergat, etiamſi vaccæ mugiant ſenſualitatis, improbitate laboris omnia ſuperanda. *Eccli. 27.* *1. Cor. 7.* *Col. 14. c. 5.*

Credo tibi, &c. ut ſup. pag. 7.

Pvnctvm III. Conſidera Primò, quàm difficilis perſeverantia, ac proinde verè glorioſa; multi enim vocati, pauci verò electi. Ex Saule exemplum pete, Salomone, Judâ, Nicolao Diacono, Tertulliano, & Origine, & tot quotidie Religioſis. Secundò, quàm ſtudiosè eam Sancti coluerint, in eodem loco manentes, (nam, ut Climachus,) qui faciles ſunt ad mutationes locorum, improbi judicantur) in magnâ auſteritate diutiſſimè viventes, caſtitate ſummâ ac pietate. Dic verò tibi cum Auguſtino, Tu non poteris quod iſti, & iſtæ? Tertiò, quomodo Christvs Jesvs in finem perſeveraverit propter te dicens, Baptiſmo habeo baptizari, & quomodo coarctor, uſque dum perficiatur! Et rurſus in cruce tibi dixit, Conſummatum eſt. Quartò, conſidera adverſus puſillanimitatem providentiam Dei, & amorem erga nos; quodque in illo omnia poſſimus qui nos confortat. Attende verò in vitiis recidivam, ut in febri peſſimam, fierique homi- *Matth. 22.* *Climach. grad. 3.* *Aug. lib. 8. Confeſſionū.* *Lucæ 12.* *Philip. 4.*

Matth.12. nis illius noviſſima deteriora prioribus, juxta Euangelicam parabolam. Namque ob ingratitudinem ex parte Dei, emendatio fit difficilior; & ex parte dæmonis, quia ille potentior; & ex parte peccatoris, quia debilior. unde Paulus, Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt *Hebr. 6.* illuminati, guſtaverunt etiam donum cæleſte, & prolapſi ſunt, rurſus renovari ad pœnitentiam.

Aſpira, ut ſup. p. 8. *Haccine firmâ fide*, &c. ibid.

Meditatio tertia.

PVNCTVM I. Conſidera, quæ remedia hactenus adhibueris ad ſuperandum te, vel virtutem acquirendam, queḿque profectum feceris; ſi exiguum, cogita an illud per ſe remedium ſatis ſit efficax, nec ne: ſi non, & nihilominus aliud pigeat adhibere, ex te percontare num velis illam imperfectionem expugnare, aut perfectionem acquirere. Volo, ais; Quare tibi ergo illudis? Quid enim? velle tibi is videretur ſanari qui remedia adhibita novit minùs ſufficere, neque tamen alia quæ in manu habet uſurpare vult, aut applicari permittit? cui talis imponit, niſi ſibi, quaſi velit, & imperitis? Dicito verò mihi, ſi videres aliquem crebrò tentaſſe levare grave pondus, aut promovere manu unâ currum, vel bove uno aratrum trahere, neque poſſe; nollet tamen conatum majorem, aut auxilia adhibere illúmne velle diceres? Adde, ſi quis foret, qui vellet quidem extructum ædificium, neque tamen materiam aut operas conquirere, manuḿque admovere ſtuderet, nónne ſtultè eum agere meritò diceres? id applica tibi, volenti turrim perfectionis ædificare. quâ in re certè perindè eſt, aut nulla adferre, aut efficacia nolle media adhibere: immò præſtaret omnino nihil tentare, quàm ſe fruſtrà fatigare, vanaque ſui complacentiâ, majori periculo ſe exponere, ac lento labore velut igne fruſtrà conſumi. *Haccine vera*, ut ſup. p. 7.

Remedia efficacia ſunt quærenda.

Non vult ſanari qui remedia efficaciora non quærit.

PVN-

PVNCTVM II. Cogita, Vel ego in hoc nunc ſuperare me volo, vel numquam. Si volo, potiùs jam pergere conſtanter debeo, priuſquam intepeſcat amor ac voluntas, & dum vita datur, & occaſio, dum vires animi corporiſque magìs integræ, minùs per torpedinem ac inconſtantiam labefactatæ, minùs Deus à me offenſus per eam, à quo mihi omne auxilium meum. quorſum differo? nónne creſcit paſſio dum negligitur? dilatione & interruptione fervor charitatis minuitur? morbus gravior animi quo diutiùs in tepiditate manetur? Denique quid ex morâ utilitatis? *Vtendum occaſione & tempore.*

Aſpira, ut ſuprà pag. 8 *Hæccine firmâ fide,*

PVNCTVM III. Conſidera, in omnibus difficilibus virtutum exercitiis eſſe tria, quæ permovere te debeant. Primum eſt neceſſitas duriſſimum telum; quæ hîc ſine dubio invenitur, cùm ſalvi omnino eſſe velimus. certum autem multos, eò quòd initio ſeſe non ſuperent, deficere primò à vocatione, deinde etiam ſalutis facere naufragium. Secundum, jucunditas, quæ partam ſequitur victoriam: qui verò remiſsè agit, eſt frater opera ſua diſſipantis, ſemperque laborat, ac de fructu manuum ſuarum minimè comedit; contrà qui ſemel virtutis moleſtiam vicit, perpetuò felix & beatus. Tertius ſtimulus, eſt æterna gloria virtuti debita: ecce quàm multi, quàm fortiter in bello & aliis ſe gerant filii ſæculi pro vanâ glòriâ, te verò cur obſecro non excitat æterna? quid non fecerunt Martyres cum Chriſto jam in cælis triumphantes? quomodo audebis cum illis & coram illis comparere, quos fortiſſima facta, duriſſima tolerata glorioſos efficiunt & coronant? *Neceſſitas nos impellat, oportet.* *Prov. 18.* *Iucunditas ex fervore & felicitas.*

Obſecro te, & moneo, qui hæc legis, ut qui Sodomam reliquiſti, ad montana feſtinans, poſt tergum ne reſpicias, ne aratri ſtivam, ne fimbriam Salvatoris, ne cincinnos ejus noctis rore madefactos, quos ſemel tenere cœpiſti, aliquando dimittas: ne de tecto virtutum priſtina quæſiturus veſtimenta deſcendas, ne de agro reverta- *Hier. ep. 28. ad Lucinũ.* *Nota ſimilia.*

revertaris, domum: ne campeſtria cũ Loth, & amœna hortorum diligas, quæ non irrigantur de cælo, ut terra ſancta, ſed de turbido flumine Jordanis, poſtquam dulces aquas, maris mortui commixtione mutavit. Cœpiſſe, multorum eſt, ad culmen perveniſſe, paucorum.

Aug. ſerm. 8. ad fratres in Eremo.

O fratres mei, non tædeat incipere magna, nec faſtidiò ſit retinere inchoata, ſcientes quòd perſeverantia informat meritum, colorat bonum propoſitum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad bravium, conducit cunctos ad portum: hæc eſt tunica talaris S. Joſeph, uſque ad finem contingens: hæc eſt tunica ſacerdotalis, uſque ad pedes perveniens: hæc eſt cauda hoſtiæ, quam tenemur reddere Deo, & offerre: hæc eſt calcaneum bonæ operationis, quod contra ſerpentis morſum debemus obſervare: hæc eſt virtus, quæ Deum ligat, hæc eſt quæ omne bonum informat.

Exercitium pro perſeverantiâ in viâ virtutis.

Epiſt ad Roman & refertur à Hieron l. de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Rom. 8.

O Rex regum, & Domine dominantium, verè tibi ſervire regnare eſt; quis mihi det, ut ſincerè tibi ac perſeveranter ſerviam, & oſtendam me verè ac ſincerè ſervum tuum, fortia agendo, & dura tolerando? Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, membrorum diviſio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm Chriſto fruar, *intonat generoſus Martyr tuus Ignatius. Inclamat verò Apoſtolus:* Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti, tribulatio? an anguſtia? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? certus ſum, quia neque mors, neque vita, neque Angelus, neque principatus, neque virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia, poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto JESU Domino noſtro. *Me verò eheu! quæ non retardant, non propè ſeparant à te*

Deus

Deus meus? Ecce N. nugæ nugarum, & vanitas vanitatum, ne perveniam ad te: pudet me ignaviæ meæ priſtinæ, & frigoris mei, ô ignis qui ſemper ardes, & numquam deficis. at ex nunc opto te, & maximos Martyres in rebus ſaltem parvis, ſic N. imitari, ego imbecillis ſervus tuus per gratiam tuam, ut placeam tibi Deo meo. Eruntné conſtantiores, fortiores ac prudentiores filij ſæculi, mancipia diaboli, quàm ſervi tui? tolerabunt illi omnia pro ſupplicio, & ego nihil pro æterno præmio? Sedulò illi facient omnia pro leone rugiente in ſuam perniciem, & ego pro te, amantiſſimo Patre, benigniſſimo Rege, Redemptore meo, durum quid arbitrabor, & retrò reſpiciam?

O quàm vilis facta es anima mea, iterans vias tuas! Ecce, ſi quæ deſtruxi, iterum hîc reædifico, prævaricatorem me conſtituo; & ſi immundus ſpiritus exierit à te, & reverſus fuerit, erunt novißima tua pejora prioribus. Matth. 12. *Teneamus ergo viam noſtram, & ſi ſpiritus poteſtatem habens aſcenderit ſuper nos, ne dimittamus locum noſtrum, ne deſeramus* JESVM *Dominum noſtrum.* Eccli. 2. *Væ enim his qui perdiderunt ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias pravas. Quid facietis cùm inſpicere cœperit Deus? & ponere rationem cùm ſervis ſuis de tot gratiis & donis? Quid faciam, cùm ſcrutari me incipies, &* Applicatio *renes meos, an ſincerè amem te, qui ſic me amaſti? an quæram* ad Com- *te, qui ſic quæſiſti me? an ſic delectet me eſſe tecum, & ſuſcipere* munioné. *te quotidie, ſicut tibi infinitâ dignatione deliciæ ſunt, eſſe mecum & participem me facere corporis & ſanguinis tui? Confuſio operuit faciem meam, & dixi: Ecce nunc cœpi, & diligo te toto corde meo, & ſtrenuè te ſequi volo. An ad hoc veni, ô bone* JESV, *ut ignavus ſim miles in caſtris tuis? Ecce te præſentem ubique ac ſemper habeo; & à cruce hac N. per te miſſâ, aut virtutis moleſtiâ fugitivus & impatiens ero? téne derelinquam fontem aquæ vivæ, & quæram ciſternas quæ non valent continere aquas? ſerviámne creaturæ potiùs quàm creatori? alterutrum eorum, & vel æterna: vel momentanea eligere hodie debeo: nemo enim potiri utriſque poteſt, nemo duobus ſervire dominis. Elegiſti verò* Spes in *me in ſervum miſericorditer, ideoq́ per tuam gratiam adhærere* Deo. *tibi nunc, & ſervire volo perſeveranter, non dæmoni ac creaturæ.*

Tolle

Tolle me ſuper altitudinem terræ, ſublimem ſuper omnia creata, in vertice quodam me ſtatue juxta te, & nihil timebo, nihil cupiam, nihil detrectabo. Tu enim, ô JESV, *unica es virtus mea, & in te omnia collocata ſcio, & omne bonum eſſe meum; ego propter te, & in te tranſgrediar murum; in te omnia potero, quando me confortare dignaberis, attendam ad patrem qui genuit me, attendam ad paſſionem tuam duriſſimam, & amoris pleniſſimam; quæ redemit me. quid eſt quod recuſare poſſum dum hæc cogito? quid appeteres? vanum honorem, fruſtum terræ, vilem voluptatem, ex creaturâ ſolatium? & quid difficile arbitrari pro te, mi bone* JESV *potero? ánne uſque ad ſanguinem reſtiti? aut vitæ periculo me pro amore tuo expoſui, ut facit omnis miles, & mercator plurimus? & verò nónne ſanguini tuo debetur meus? Quòd ſi ita eſt, quomodo recuſabo quamcunque, Domine* JESV, *propter juſtitiam & pietatis ſtudium, perſecutionem pati? abſit ut ullum opus difficile exiſtimem, ullum munus, officium, accuſationem, contemptum. Ecce deſpicio libentiſſimè omnes vaniſſimos mundi honores, ut te conſtanter ſequar, & æternos conſequar. Vtinam haberem omnia, & contemnere poſſem omnia, per gratiam tuam, pro te! Vtinam poſſem omnis creaturæ affectu, diligere te ſuper omnia, momento vitæ hujus! exemplo Martyrum N. dura pati conſtanter, & conſtantiâ Confeſſorum perſeverare in exercitio virtutum jugiter, donec venias & aſſumas me ad te ipſum, donec ſis omnia in omnibus! O quando hoc erit.*

Adeſto Beatiſſima Virgo. Adeſte mihi fortiſſimi athletæ Chriſti JESV *Martyres. Adeſte Angeli, coram quibus hæc propono. Adjuva me, ô* IESV, *fortitudo mea, virtus mea, & gaudium meum, & timor meus, & omne bonum meum. Amen.*

Praxis

Praxis ad perſeverandum in benè cœptis.

PRIMA. A parvis incipere, & mordicus, ut ſic loquar, ſervare. Incredibile eſt, quanti hoc interſit; non multa, quod vulgò dici ſolet, amplecti; ſed ſtringere pauca. Melior eſt enim pugillus cum requie, & certa ejus poſſeſſione, quàm manipuli. *Inchoandum à parvis conſtanter. Eccleſ. 4.*

Secunda. Diarium aliquod habere, & temporis diſtributionem; etiam ſcriptam (de quo infrà) ſeu vitæ legem, quam tibi dicas ac ſtatuas, quamque ſequi velis. *Tempus eſt ordinandũ.*

Tertia. Vti alias dictum, triplici modo conſtantia in humanis acquiritur. Primò, ex amore rei alicujus quam proſequimur: ideò magna opinio æſtimatioque eſſe debet virtutis ac perfectionis. Secundò, ex obligatione adjectâ, vel promiſſo, vel voto, vel juramento. Promittere Superiori poſſumus tot de hoſte animæ victorias, vel familiari, & certare quaſi cum illo; uti & votum aliquod pœnale facere; vel certè ferventer ſibi ſi deliquerit ſtatuere ſpontaneam aliquam pœnitentiam. Tertiò, offerendo Deo coram Ven. Euchariſtiâ propoſitum aliquod quotidie. *Variæ praxes perſeverantiæ.*

Quarta. Offerre Angelo Cuſtodi, vel ſanctis patronis, victoriarum ſui certum numerum. neque quieſcere. donec eumdem acquiſiveris. Sunt qui gerant ſacrum habitum certo tempore, & piè quidem; utinam non veſtem ſolùm corporis, ſed animæ quoque conarentur acquirere, pœnitentiâ ſuſceptâ, donec in hoc vel illo ſe ſuperaſſent. Captivi alunt capillitium, obſeſſi continuant jejunium, donec liberentur: quòd ſi & nos aſſiduâ mortificatione imitaremur, evaderemus vitiorum tyrannidem atque captivitatem. *Conſtanter pœnitentia etiam amplectenda.*

Quinta. Perfectorum exempla ſibi proponere, ac magnanimitatem induere.

Sexta. Si quis aliquod exercitium anguſtiâ temporis prohibeatur facere uti decreverat, ſaltem breviter id faciat; ſi verò omiſerit, repetat, ut habitus retineatur; immò ſuperaddat aliquid ut defectus compenſetur, etiamſi nulla culpa interceſſerit. *Dignatus es*, ut ſup. pag. 10. *Habitus quærendus.*

JACV-

JACVLATORIÆ.

Pſalm. 67. *Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis, à templo ſancto tuo.*

Matth. 11. *Dixiſti, Domine, Rgnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: dereliquerunt me vires meæ, adjuva me.*

Philip. 3. *Fratres, ego me non arbitror comprehendiſſe: unum autem, quæ quidem retrò ſunt obliviſcens, ad ea quæ priora ſunt extendens meipſum, ad deſtinatum perſequor, ad bravium ſupernæ vocationis Dei, in Chriſto* IESV.

Ibid. *Non quòd iam acceperim, aut jam perfectus ſim: ſequor autem ſi quo modo comprehendam, in quo & comprehenſus ſum à Chriſto* IESV.

Pſalm. 79. *Deus virtutum, convertere, reſpice de cælo, & viſita vineam iſtam, & perfice eam quam plantavit dextera tua.*

FINIS PRIMÆ PARTIS.

SE-

Sncynet

7)